ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

3000

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΥΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

1 ἰανουαρίου 1903 — 31 δεκεμβρίου 1903



ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1903

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΤΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

† Ὁ Μητροπολίτης ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ, πρόεδρος,
† Ὁ Μέγας πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ, ταμίας,
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου, ἀρχιμ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ, α' συντάκτης,
ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ, β' συντάκτης καὶ γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπῆς.

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΓ' ΕΤΟΣ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΗΣ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ»

ΜΕΤΑΣΧΟΝΤΕΣ

† Ὁ Διδυμοτείχου ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ
† Ὁ Κασσανδρείας (νῦν Αἴνου) ΛΕΟΝΤΙΟΣ
† Ὁ Παμφίλου ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ
† Ἀρχιμ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΛΙΚΑΝΗΣ, ἀρχειοφύλαξ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
† Ἀρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΣ Βατοπεδινὸς (ἐκ Μόσχας)
† Ἀρχιμ. ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ, προϊστάμενος τῆς ἐν Παρισίοις ἑλληνικῆς ἐκκλησίας
Ἀρχιδιάκονος ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ, (ἐξ Ἱεροσολύμων)
Γέρων ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ, (ἐξ Ἁγ. Ὄρους)
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ, προηγούμενος (ἐξ Ἁγίου Ὄρους)
ΑΝΔΡΕΑΣ Ε. ΚΟΠΑΣΗΣ ἐφέντης, Μ. Ρήτωρ τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων
ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ, καθηγητὴς (ἐκ Χάλκης)
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ, (ἐκ Χάλκης)
Θ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ, εἰδικὸς ἐπόπτης τῶν σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΓΓΟΝΟΠΟΥΛΟΣ, δικηγόρος
ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΣ, δικηγόρος
ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ, (ἐκ Ζακύνθου)
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΚΤΕΝΑΣ, δικηγόρος (ἐν Σμύρνῃ)
Μ. ΘΕΟΤΟΚΑΣ, δικηγόρος
Π. ΚΟΜΝΗΝΟΣ, καθηγητὴς (ἐκ Χάλκης)
ΠΕΤΡΟΣ Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, (ἐκ Θεσ)νίκης).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ΄ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 11 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 1 καὶ 2

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασν. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται
ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

Τὸ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν παρασκευὴν μὴ ἐκδοθὲν φύλλον τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» συνεπτύχθη μετὰ τοῦ φύλλου τῆς σήμερον, ὅπερ ἐκδίδεται εἰς 24 σελίδας.—Ὁ δὲ πίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ λήξαντος ΚΒ΄ τόμου λεπτομερῶς συνταττόμενος δοθήσεται τοῖς συνδρομηταῖς ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Στατιστικαὶ πληροφορίαι περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἔτους 1902 — Ὁ πρὸ Χριστοῦ κόσμος· ὑπὸ τοῦ πανοσ. ἀρχιδιακόνου τοῦ Παναγίου τάφου Γερμανοῦ Βασιλάκη — Τὸ κῦρος τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου· ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Χρ. Ἀνδρούτσου — Σχέσεις Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν ὑπὸ Θ. Εὐστρατιάδου — Πίναξ χρονολογ. τῶν διευθυντῶν τῆς Μ. Σχολῆς ὑπὸ Μ.Ι Γ.—Περὶ τοῦ «Γνῶθι σαυτὸν»· ὑπὸ Θ. Παπαθεοδώρου — Εὐεργετήριον γράμμα — Ἡ πρώτη τοῦ νέου ἔτους ἐν τοῖς Πατριαρχείοις — Ἱερὰ Σύνοδος — Ἐγκαίνια τῶν νέων γραφείων τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Παράρτημα: «Εὐαγγελικὰ διδάγματα» (φύλλον καθυστερῆσαν).

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ
περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἔτους 1902

Ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ ἔτους 1902 ἐκδίδομεν ἀπὸ τῆς σήμερον ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» καταστατικὴν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐργασιῶν τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις δικαστηρίων, ἐπιτροπῶν καὶ γραφείων. Ὁ λίαν ὠφέλιμος οὗτος θεσμὸς, ἐγκαινισθεὶς ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Ἰωακεὶμ, καὶ ἀπὸ δώδεκα ἐτῶν περιπεσὼν εἰς ἀχρηστίαν ἐπανάγεται πάλιν εἰς τὴν ζωὴν, πολλὰ δυνάμενος ἑκάστοτε διδάξαι τοὺς τὰ κοινὰ παρ' ἡμῖν πράττοντας καὶ τοὺς τὴν καθ' ἡμᾶς ἐθνικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν κίνησιν καὶ ζωὴν ἐμβριθῶς στηλογραφοῦντας.

Ἡ ἀνασκοπὴ τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἡμῖν πεπραγμένων ἐὰν διδάσκῃ ὅτι ἀρκούντως εἰργάσθησαν οἱ ταχθέντες ὑπὸ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν κοινῶν ἀναγκῶν, παρήγορός ἐστιν ἅμα πᾶσι τοῖς ἐξετάζουσι τὰ καθ' ἡμᾶς, οἵτινες βλέπουσιν ὅτι τὸ παράδειγμα τῶν ἀρχόντων, κινοῦν πρὸς μίμησιν, ἐνεψύχου πάντας πρὸς ἐργασίαν· οὐδεμίαν δ'ἔχομεν ἀμφιβολίαν ὅτι τοσοῦτον ἔξοχον παράδειγμα ἐργατικότητος, χαρακτηρίζον τό τε λῆξαν αἰσίως ἔτος καὶ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ προπαρελθόντος μεταβιβασθήσεται ὡς κληροδότημα πολυτίμητον εἰς τὸ, θείᾳ εὐδοκίᾳ, ἀρξάμενον. Ἱερὰ Σύνοδος καὶ Συμβούλιον ἐθνικὸν, Ἐπιτροπαὶ κεντρικαὶ καὶ Ἐκκλησιαστ. δικαστήριον κατὰ τακτὰς ἡμέρας ἐργασιῶν καὶ κατὰ ἐκτάκτους συνερχόμενα, καὶ πέρα τῆς ὡρισμένης ὥρας ἐργαζόμενα, συνετέλεσαν εἰς διεκπεραίωσιν τῶν ἑκάστοτε παραπεμπομένων αὐτοῖς ὑποθέσεων εὐκολύνοντα τοὺς δι' ἰδιωτικὰς ἢ κοινὰς τοιαύτας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα προστρέχοντας. Αἱ παρ' ἡμῖν ἐφημερίδες ἑκάστοτε διηρμήνευσαν τὴν κοινὴν εὐχαρίστησιν ἐπὶ τούτῳ, οἱ δὲ τοσοῦτον δραστηρίως ἐργαζό-

μενοι ἀπελάμβανον ὡς ἀμοιβὴν τὴν συναίσθησιν τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος, ἃς μὲν τῶν ὑποθέσεων ἐπιλύσαντες, ἃς δὲ μελετῶντες· διότι οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι ἐν ἐθνικοῖς καὶ ἐκκλησιαστικοῖς ζητήμασι σπουδαίοις καὶ ἐν τῇ συντάξει καὶ καταρτίσει νόμων καὶ κανονισμῶν εἰσαγόντων οἱανδήποτε τάξιν ἢ καθοριζόντων ἀσαφείας καὶ προλαμβανόντων οἱασδήποτε παρερμηνείας τῶν νόμων, οὔτε αἱ συζητήσεις καὶ κρίσεις αὐτοσχεδιάζονται, οὔτε αἱ λύσεις καὶ ἀποφάσεις δύνανται νὰ ληφθῶσι κατὰ συναρπαγήν· ὅταν δὲ ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῆς φύσεως ὑποθέσεων αἱ διασκέψεις παρατείνωνται συνήθως ἐπὶ μακρὸν, ἵνα μὴ ἀδικηθῶσιν οἱ ἰδιῶται, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τῶν κοινῆς φύσεως ὑποθέσεων ἀπαιτεῖται καὶ μείζων ἡ σκέψις καὶ σύντονος ἡ μελέτη, ἵνα μὴ καὶ ἡ ζημία ἀποβῇ μείζων.

Ἀκριβῶς τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπῆρξεν ἔτος ἐργασίας, διδάξαν ἅμα ὅτι οὐ μόνον ὡς διαχειρισταὶ ἀρχῆς ἱερᾶς καὶ κοσμικῆς οἱ πάντες ἐπετέλεσαν τὸ καθῆκον, ἀλλὰ καὶ ὡς ἰδιῶται ἐπεδείξαντο προθυμίαν εἰς ὑποστήριξιν τῶν κοινωφελῶν καθ' ἡμᾶς συστημάτων. Ἠγγέλλοντο συνεχῶς διὰ τῶν παρ' ἡμῖν ἐφημερίδων δωρεαὶ ὑπὲρ τοιούτων σκοπῶν ὀλίγον ἢ πολὺ συντρέχουσαι πρὸς εὐόδωσιν αὐτῶν, αἱ δὲ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Πόντου καὶ κυρίως ἐκ τῆς φιλογενεστάτης τῶν Σμυρναίων κοινότητος καὶ τῶν ἐν ταῖς λοιπαῖς τῆς Ἰωνίας καὶ Λυδίας καὶ τῶν παραλίων Μικρασιατικῶν πόλεων καὶ Κυθωνιῶν καὶ Μιτυλήνης ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου συνδρομαὶ, δεικνύουσιν ὅτι ἐὰν ὑπάρχῃ καὶ νῦν ἀκμαῖος παρὰ τῷ ἔθνει, μεθ' ὅλην τὴν ἀλγεινὴν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς πράγμασι συστροφὴν, ζῆλος ὑπὲρ τῶν κοινῶν, ἀναπτύσσεται, τοῦ χρόνου προϊόντος, ἡ ἰδέα ὅτι διὰ συνδρομῶν ἰδιωτικῶν, τοῦ ὀβολοῦ τοῦ πένητος καὶ τοῦ λεπτοῦ τῆς χήρας ὑποστηρίζονται καὶ προάγονται τὰ κοινωφελῆ καθιδρύματα τά τε ἐκπαιδευτικὰ καὶ τὰ φιλανθρωπικά. Διὰ συνδρομῶν καὶ κληροδοτημάτων ὁμογενῶν εὐσεβῶν, μαρτυρούντων εὐσέβειαν καὶ φιλογενῆ ζῆλον, ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας ταῦτα καὶ συνεστήθησαν καὶ διετηρήθησαν· εὐγνωμοσύνην δὲ πρὸς τὴν μνήμην τῶν πατέρων ἡμῶν θέλει δείξει ἡ προθυμία πάντων ἡμῶν πρὸς μίμησιν τοῦ θαυμασίου παραδείγματος ἐκείνων.

Ὁ ζῆλος οὗτος ὁ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τεκμηριωθεὶς διὰ τῆς πρὸς πᾶν καλὸν ἔργον ἀφοσιώσεως καὶ τῆς προθυμίας πρὸς ὑλικὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ θέλει συνεχισθῇ καὶ κατὰ τὸ παρὸν, ἵνα, τούτου λήγοντος, δυνηθῶμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ νῦν ἔτι σεμνυνόμεθα ἐπὶ μιμήσει πατρῴας ἀρετῆς· ἐὰν δὲ παιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα θεωρῶνται παρὰ πᾶσιν ὡς τὸ βαρόμετρον τῆς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως καὶ ὑγιοῦς ζωῆς, οἱ ὁμογενεῖς θέλουσι δείξει βεβαίως πᾶσι τοῖς τὰ καθ' ἡμᾶς ἐξετάζουσιν ὅτι κεκτήμεθα πάντα τὰ γνωρίσματα κοινωνίας εὐσθενοῦς καὶ εὐεκτούσης. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι οἱ τοιουτοτρόπως ὑποστηρίζοντες τὰ τοιαῦτα καθιδρύματα θέλουσιν ἔχει διαρκῶς ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ διαπλάσεως, τὸ διὰ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος καὶ τῶν σχολείων ἐπιδιωκόμενον, εὐοδοῦται καὶ διαδίδοται διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ τύπου καὶ ὅτι τὸ θαυμαστότερον πρὸς τοῦτο μέσον ἐστὶ τὸ βιβλίον, δι' οὗ καὶ οἱ μὴ σπουδάσαντες ἐπαρκῶς καὶ μὴ τυχόντες ἐπιστημονικῆς ἢ τοὐλάχιστον ἐγκυκλίου μορφώσεως δύνανται νὰ καταστήσωσιν ἑαυτοὺς ταμεῖον ὠφελίμων γνώσεων, ὠφέλιμοι ἀποδεικνυόμενοι καὶ εἰς τοὺς μὴ μετασχόντας παιδεύσεως στοιχειώδους. Σημειώσεως καὶ μνείας ἄξιον ἐν τῇ παρ' ἡμῖν ἱστορίᾳ ἀποδειχθήσεται τὸ ἀρξάμενον ἔτος ἐὰν ὁ λαὸς ὁ ὀρθόδοξος, ὁ φιλότιμος καὶ φιλομαθὴς, ἀποδείξῃ διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν ἀξίων λόγου προϊόντων τοῦ πνεύματος ὅτι καὶ τὸν πόθον κέκτηται τοῦ ἀναγινώσκειν, καὶ τὸ καθῆκον ἅμα συναισθάνεται τῆς ἀρωγῆς, ἣν ὀφείλομεν νὰ παρέχωμεν εἰς τοὺς ἐν τῷ ἀγῶνι τῶν γραμμάτων εὐθαρσῶς σταδιοδρομοῦντας καὶ ἀκαμάτως, ἐπ' ὠφελείᾳ κοινῇ, διότι γινώσκουσι συγχρόνως ὅτι, ἐὰν οἱ προεξανιστάμενοι ἐν τοῖς ἀγῶσι τούτοις ραπίζωνται, ἀλλ' οἱ ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται.

(ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ)

Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον

Κατὰ τὸ ἔτος 1902 παρεπέμφθησαν εἰς τὸ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικὸν Δικαστήριον ἀγωγαὶ καὶ αἰτήσεις ἐν ὅλῳ 128 ἦτοι

περὶ διαζυγίου	67
» διατροφῆς	26
» ἀναγνωρίσεως γάμου	17
» μνηστείας	14
» συμβιώσεως	2
» ἀκυρώσεως γάμου	1
» παραλαβῆς τέκνου	1
	128

Ἐξεδόθησαν ἀποφάσεις δικαστικῶν ὑποθέσεων 86, ἤτοι	
περὶ διαζεύξεως	38
» διαλύσεως μνηστείας	14
» διατροφῆς	14
» ἀναγνωρίσεως γάμου	13
» συμβιώσεως	4
» ἀκυρώσεως γάμου	3
	86
Ἀπερρίφθησαν δι' ἀποφάσεως αἱ ἐξῆς	
περὶ διαζυγίου	15
» διατροφῆς	4
» ἀκυρώσεως γάμου	3
» μνηστείας	3
» ἀναγνωρίσεως γάμου	2
	27
διατελοῦσιν ἐν κρίσει	15

Τῶν ὑπολοίπων τινὲς μὲν οὐδ' ἀνεγράφησαν εἰς τὸ πινάκιον, μὴ ἐπισπευσάντων τοῦτο τῶν ἐνδιαφερομένων, τινὲς δὲ ἀναγραφεῖσαι διεγράφησαν ἐκ τοῦ πινακίου, μὴ ἐμφανισθέντων τῶν διαδίκων ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις δικασίμοις.

Ἐκ τῶν 97 εἰσαχθεισῶν κατὰ τὸ 1901 ὑποθέσεων μετεβιβάσθησαν εἰς τὸ 1902 αἱ 28.

Ἐξεδόθησαν διαζύγια γάμων	19
» διαλυτήρια μνηστείας	4
Συνεδριάσεις συνεκρότησε τὸ Δικαστήριον	64

Γραφεῖον Μ. Πρωτοσυγκελλίας

Κατὰ τὸ ἔτος 1902 συνετάχθησαν καὶ ἀπελύθησαν ἐκ τοῦ γραφείου τούτου ἔγγραφα ἐν ὅλῳ 4096
τούτων ἐγκύκλιοι πρὸς τὰς ἐνορίας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς 29
ἐξώδικα διαλυτήρια μνηστειῶν ἐξ ἀμοιβαίας συγκαταθέσεως τῶν μνηστήρων 17
ἐξώδικοι κλήσεις 327

τὰ δὲ λοιπὰ περὶ ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινοτικῶν ὑποθέσεων, ἄδειαι περὶ συνδρομῶν εἰς ἐκκλησίας καὶ σχολάς, συγχαρητικά, συστατικά, ἀπολυτήρια ἱερέων κτλ.

Τῶν 29 ἐγκυκλίων κυριώτεραί εἰσιν αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ διάδοσιν τῶν «Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων» (17 καὶ 19 ἰανουαρίου),—περὶ ἀσφαλείας τῶν κοινοτικῶν περιουσιῶν καὶ ἡ περὶ προφυλάξεως ἀπὸ τῶν μεταδοτικῶν (ἐκ τεθνεώτων) νοσημάτων (13 φεβρουαρίου),—περὶ διανομῆς τῶν ἀνθέων τοῦ Ἐπιταφίου καὶ κατὰ τῶν ἐπὶ τῷ Πάσχᾳ πυροβολισμῶν (8 καὶ 13 ἀπριλίου),—περὶ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς ὑπὸ τῶν ταμείων τῶν ναῶν (13 μαΐου),—ἡ περὶ ἀριθμήσεως τῶν ἐν ἑκάστῃ ἐνορίᾳ ἀβαπτίστων παίδων (αὐγούστου 8),—περὶ τακτικῆς διαχειρίσεως καὶ τηρήσεως βιβλίων λογιστικῶν κτλ. (11 σεπτεμβρίου),—περὶ τῶν περιφερόντων κιβώτια συνδρομῶν (8 ὀκτωβρίου),— περὶ χορηγήσεως τῷ Μ. χαρτοφύλακι καὶ χρονογράφῳ κ. Μ. Ι. Γεδεὼν πληροφοριῶν περὶ τῶν ἐν χρόνοις προγενεστέροις καὶ νῦν ἀγομένων πανηγύρεων ναῶν καὶ σχολείων, ἀδελφοτήτων καὶ συντεχνιῶν, ἢ διὰ θαυματουργοὺς εἰκόνας καὶ λείψανα ἁγίων, ἁγιάσματα, ἢ διὰ λόγους ἄλλους (14 ὀκτωβρίου), — συστατικὴ τοῦ περιοδικοῦ «Παιδικοῦ Κόσμου» (7 δεκεμβρίου),—καὶ ἡ περὶ ἐκκλησιασμοῦ τῶν πιστῶν κατὰ τὰς ἑπτὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων καὶ μετ' αὐτὰς (17 δεκεμβρίου).

Ἐνοριακὸς κλῆρος Κωνσταντινουπόλεως

(Ἀρχιεπισκοπῆς)

Ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐνοριακοῖς ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐλειτούργουν κατὰ τὸν τελευταῖον μῆνα τοῦ λήξαντος ἔτους διάκονοι καὶ πρεσβύτεροι 161, μὴ συναριθμουμένων τῶν βοηθῶν (ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων) μήτε τοῦ κλήρου τῶν πατριαρχικῶν ἢ μοναστηριακῶν μετοχίων. Τούτων ἦσαν τελειόφοιτοι τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς σχολῆς 13 (ὧν ὁ εἷς κέκτηται πτυχίον καὶ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς), φιλοσοφικῆς σχολῆς Ἀθηνῶν 1, καὶ θεολογικῆς σχολῆς Ἀθηνῶν 1, καὶ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς 2.

Κατὰ τὰς πατρίδας αὐτῶν ἀριθμοῦνται

ἐκ Κωνσταντινουπόλεως	24
ἐκ πόλεων τῆς Ἠπείρου	20
ἐκ πόλεων τῆς Θράκης (ὧν ἐξ Ἀδριανουπόλεως 3).	18
ἐκ Χίου	16
ἐκ Γάνου καὶ Χώρας καὶ Μυριοφύτου	10
ἐκ Μακεδονικῶν πόλεων	8
ἐκ Μικρασιατικῶν πόλεων	8
ἐκ πόλεων Βιθυνίας	7
ἐκ νήσων Αἰγαίου καὶ Πελοποννήσου	6
ἐκ Κυζίκου	6
ἐκ Σποράδων καὶ Ρόδου	5
ἐκ Τραπεζοῦντος καὶ πόλεων Πόντου	5
ἐκ Βόλου καὶ Θεσσαλικῶν πόλεων	4
ἐκ Κρήνης	3
ἐκ Κυδωνιῶν καὶ Βρυούλων	3
ἐκ Σάμου	3
ἐξ Ἑπτανήσου	2
ἐξ Ἴμβρου	2
ἐκ Κρήτης	2
ἐκ Λέσβου	2
ἐκ Προικοννήσου	2
ἐκ Προύσης	2
ἐκ Βάρνης	1
ἐκ Δρύστρας	1
ἐκ Σμύρνης	1

Γεροντότεροι τούτων εἰσὶ 3, οἱ πρεσβύτεροι Κωνσταντῖνος Μακεδὼν, ἐν Ἐδιρνέκαπι, ἐτῶν 81, ὁ ἐν Βεσίκτας Παρθένιος Κωνσταντίνου, ἐκ Στέρνας τοῦ Μυριοφύτου, ἐτῶν 80, καὶ ὁ ἐν Ὀρτάκιοϊ Γρηγόριος Λιβανὸς, ἐκ Χίου, ἐτῶν 79.

Στατιστικὴ γάμων Κωνσταντινουπόλεως

(Ἀρχιεπισκοπῆς)

Καθ' ὅλον τὸ 1902 ἐγένοντο ἐν Κωνσταντινουπόλει γάμοι, κατὰ τὰς ὑπὸ τῆς Μ. Ἀρχιδιακονίας ἀπολυθείσας ἀδείας, 931, ὧν οἱ πλείονες ἐτελέσθησαν κατ' ἀπρίλιον, 169, καὶ κατὰ

φεβρουάριον 166, οἱ δὲ λοιποὶ, κατὰ νοέμβριον 102, ἰανουάριον 85, σεπτέμβριον 79, ἰούνιον 78, ὀκτώβριον 77, ἰούλιον 73, αὔγουστον 53, δεκέμβριον 27, καὶ κατὰ μᾶϊον 22.

Οἱ περισσότεροι γάμοι ἐγένοντο ἐν Σταυροδρομίῳ, Ταταύλα καὶ Κοντοσκαλίῳ— οἱ ὀλιγώτεροι ἐν Ἁγίῳ Νικολάῳ Τόπκαπῆ καὶ Ἁγίῳ Γεωργίῳ Κυπαρισσᾶ Ψαμμαθία.

Στατιστικὴ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου

Ἀπὸ 1 ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1902 παρεπέμφθησαν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Συμβουλίου ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἔγγραφα 404 (ἐκτὸς πολυαρίθμων ἑτέρων συνημμένων τούτοις σχετικῶν).

Τούτων ἀναφέρονται εἰς: ὑποθέσεις δικαστικὰς (ἀγωγαὶ, ἐφέσεις, ἀναψηλαφήσεις κτλ.) τὰ 34
εἰς ὑποθέσεις διοικητικῆς φύσεως 370

Καὶ ἐκ μὲν τῶν πρώτων καὶ τῶν προηγουμένων ἐκκρεμῶν ἐθεωρήθησαν 57,
ἰσαρίθμων ἐκδοθεισῶν ἀποφάσεων, ἐκ δὲ τῶν δευτέρων . 230
μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν εἰς ἐπαναληπτικὰς παραιτήσεις καὶ διορισμοὺς μελῶν εἰς ἐφορίας σχολείων καὶ ἐπιτροπὰς ἐκκλησιῶν ἢ ἐξελεγκτικὰς ἀναφερομένων, ὧν τὰ σχετικὰ ἔγγραφα παρεπέμφθησαν ὑπὸ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας.

Πράξεις δὲ συμβολαιογραφικαὶ ἐγένοντο καθ' ἅπαν τὸ ἔτος 1902 307
τούτων εἰσὶ προικοσύμφωνα 19
διαθῆκαι δὲ ἢ ἐξῶθεν ὑποβληθεῖσαι πρὸς ἐπικύρωσιν, ἢ παρακατάθεσιν, ἢ ἐν τῷ Συμβολαιογραφείῳ συνταχθεῖσαι 16

Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή

Συνεδριάσεις ἡ Ἐπιτροπὴ συνεκρότησε κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 32, τινῶν δὲ τούτων προήδρευσεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ὃς ἐπαήσατο καί τινας ἀνακοινώσεις περὶ βελτιώσεως τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου, περὶ τῆς ἠθικοθρησκευτικῆς τοῦ λαοῦ μορφώσεως, διά τε τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκαλίας τῶν ἱερῶν, ὡς καὶ περὶ τῆς τύχης τῶν ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς πασχόντων ἱερέων ταῦτα πάντα μεταδιδόζονται πρὸς σκέψιν εἰς τὸ ἀρξάμενον ἤδη ἔτος.

Αἰτήσεις περὶ χειροτονίας πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ὑπεβλήθησαν 8, ὧν ἐνεκρίθησαν 2—καὶ ἐχειροτονήθησαν πρεσβύτεροι διὰ μὲν τὴν Καισάρειαν ὁ διάκονος Ἰγνάτιος, διὰ δὲ τὴν ἐν Χάλκῃ σκήτην τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ὁ διάκονος Ἰωάσαφ.

Αἰτήσεις προσελεύσεως εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ὑπεβλήθησαν καὶ ἐγένοντο ἀποδεκταὶ 15.

Περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου ἡ Ἐπιτροπὴ μεριμνήσασα συνέταξε μὲν τὰ προγράμματα τῶν κατὰ τὰς δύο μεγάλας νηστείας ἀπ' ἄμβωνος κηρυγμάτων, ἀπέλυσε δ' ἐγκύκλιον (διὰ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας) πρὸς τοὺς προϊσταμένους τοὺς κεκτημένους πτυχίον θεολογικῆς σχολῆς συνιστῶσα τὸ ταχτικὸν ἐπ' ἐκκλησίας κήρυγμα.

Περὶ τῆς πολιτείας τοῦ ἱεροῦ κλήρου προντίζουσα μετεπέμπετο κατὰ σειρὰν τοὺς ἱερεῖς καὶ διακόνους τῶν ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἰδίᾳ ἕκαστον, ὁσάκις ἀνάγκη παρίστατο ἡ συνεπείᾳ μηνύσεως, καὶ ἐνουθέτει δεόντως.—Ἐπεμελήθη τῆς ἐξετάσεως διαφορῶν μεταξὺ ἱερέων καὶ ἐπιτρόπων ἱερῶν ναῶν καὶ τἀνάπαλιν. Τοιαύτας διαφορὰς ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν 20 καὶ ἐξωμάλισεν αὐτὰς ἐπιτυχῶς ἢ διὰ συμβιβασμοῦ τῶν διαφερομένων, ἢ διὰ μεταθέσεως τῶν πταιόντων.

Αἰτήσεις περὶ ἐγκρίσεως βιβλίων ἠθικοθρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῆς ὕλης ὑπεβλήθησαν 9 —ἐνεκρίθησαν τοιαῦτα 4, καὶ διατελοῦσι ὑπὸ μελέτην 5.

Ἡ ἀποκατάστασις τῶν διαθεσίμων πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ὑπῆρξε μέλημα τῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις ἐχορήγησε διὰ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας θέσεις εἰς τοιούτους, ἀντὶ τῶν ἀποχωρησάντων κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐκ τοῦ κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς 7 πρεσβυτέρων καὶ 2 διακόνων.

Ὀφφίκιον ἐκκλησιαστικὸν, αἰτήσει τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπενεμήθη ὑπὸ τοῦ παναγ. οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τῷ προϊσταμένῳ τῆς Ἀναλήψεως κ. Ἀνθίμῳ Ἀναστασιάδῃ πρεσβυτέρῳ, διὰ τὴν χρηστὴν αὐτοῦ διαγωγὴν καὶ τὴν ἀνελλιπῆ τῶν καθηκόντων ἐκπλήρωσιν.

Αἰτήσεις περὶ ἐκδόσεως ῥητῶν ἐπὶ κεκωλυμένων γάμων ὑπεβλήθησαν 6, ἡ δὲ ἐπ' αὐτῶν διαγνώμη τῆς Ἐπιτροπῆς παρεπέμφθη τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ τῇ Μ. Πρωτοσυγκελλίᾳ.

Κανονισμοὶ φιλεκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν Ἀδελφοτήτων ὑπεβλήθησαν αὐτῇ πρὸς ἔγκρισιν 5, ἐνεκρίθησαν 2. Πρὸς τὰς διαφόρους Ἀδελφότητας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀποταθεῖσα ἡ Ἐπιτροπὴ ἐζήτησε νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πᾶσαι πρὸς ἐξέλεγξιν τοὺς ὀργανισμοὺς αὐτῶν καὶ τοὺς ἀπολογισμοὺς καὶ τὴν διαχείρισιν.

Ὁ νέος κανονισμὸς τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου μελετηθεὶς δεόντως ὑπεβλήθη τῇ Α. Θ. Π. διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐνεκρίθη ἡ ἀναθεώρησις τοῦ κανονισμοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἡ ἐξέλεγξις τοῦ ταμείου τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου.

Τῶν ἐκδιδομένων ὧδε καταστατικῶν εἰδήσεων τὰς μὲν τοῦ Ἐκκλησιαστ. δικαστηρίου καὶ τοῦ γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας συνέταξεν ὁ δικαστικὸς κλητὴρ κ. Χρ. Βαξοβᾶνος — Ἡ τῶν γάμων ἐδόθη ὑπὸ τῆς Μ. Ἀρχιδιακονίας — Ἡ τῶν ἱερέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς συνετάχθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Μητρώου τῶν ἱερέων, ὅπερ ἐντὸς ἡμερῶν τινῶν συμπληροῦται — Ἡ τῆς Κεντρ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς συνετάχθη ὑπὸ τοῦ ἱερολογ. τριτεύοντος κ. Βενιαμὶν, γραμματέως αὐτῆς — καὶ ἡ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ὑπὸ τοῦ β' γραμματέως αὐτοῦ κ. Ἀλκιβ. Μαυράκη, ὅστις ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον κατήρτισε πρωτόκολλον τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμβουλίου, καθιερωθὲν μὲν πρὸ τεσσαρακονταετίας, εἶτα δ' εἰς ἀχρηστίαν περιπεσόν.

(συνέχεια στατιστικῶν ἐν προσεχεῖ φύλλῳ)

Ο ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣ*

Ἐὰν θελήσῃ τις ἐπισταμένως νὰ ἐξετάσῃ ποῦ συνίσταται κυρίως ἡ ἱστορία τοῦ πρὸ Χριστοῦ κόσμου, θὰ εὕρῃ ὅτι ψυχὴ τῆς ὅλης ἱστορίας εἶνε τὸ ζητεῖν τὸν Κύριον· βεβαίως ὁ κόσμος ζητῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ τοῦ κόσμου τούτου ἀγαθά, ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις καὶ τιμάς, οὐδὲν θέλει νὰ γινώσκῃ περὶ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ κυρίως καὶ κατὰ βάθος ζητεῖ τὸν Θεόν. Ὅτε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀνέβη ἐπὶ τὸν Ἄρειον Πάγον καὶ τὸ μέγα ἐκεῖνο καὶ ὑψηλὸν ἐκήρυξε κήρυγμα ἐνώπιον τῶν φιλομαθῶν καὶ φιλοκαλῶν Ἀθηναίων, ἐχαρακτήρισεν ὡς σκοπὸν τῶν ὁδῶν τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὸ «ζητεῖν τὸν Κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν»· καὶ ἀληθῶς, τὸ καταπληττον καὶ συγκινοῦν ἡμᾶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πρὸ Χριστοῦ κόσμου εἶνε τὸ «ζητεῖν τὸν Κύριον»· πράγματι, ἐζήτουν τὸν Κύριον ἐν τοῖς ἔργοις τῆς δημιουργίας, ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ἐν ταῖς τύχαις καὶ περιπετείαις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῇ ἱστορίᾳ καθόλου τοῦ κόσμου· διὰ τοῦτο δὲν συγκινοῦσι τὸν Ἀπόστολον τὰ ἔργα τῆς τέχνης καὶ ἡ μόρφωσις τοῦ πνεύματος καὶ τὸ κάλλος τοῦ ἑλληνικοῦ βίου, ἀλλὰ «παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν» (Πράξ. 17,16), θεωροῦντι τὴν νύκτα τῆς πλάνης, ἐν ᾗ ψηλαφῶντες ἐζήτουν τὸν ἄγνωστον Θεόν. Ἀλλ' ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ τοῦ πρὸ Χριστοῦ κόσμου, ἐν ᾧ ὁ Ἰσραὴλ ἐφ' ὑψηλῆς σκοπιᾶς ἱστάμενος, ἔβλεπε μακρόθεν καὶ μετὰ πόθου ἠσπάζετο τὸ παρήγορον λυκαυγὲς τῆς ἐπιφωσκούσης νέας ἡμέρας, οἱ ἐθνικοὶ ἐν τῷ βάθει, μεταξὺ δυσπερβάτων ὀρέων εὑρισκόμενοι καὶ ἐν σκότει καὶ ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου καθήμενοι, ἐψηλάφων ζητοῦντες, ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀμηχανίᾳ ὄντες, ἔβλεπον πρὸς τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ ἀρώνους ἀστέρας, τοὺς διὰ τῆς ἀσθενοῦς αὐτῶν λάμψεως φωτίζοντας τὸ σκότος καὶ τὸν μύχιον πόθον πρὸς τὴν λαμπρὰν ἡμέραν διεγείροντας, ἴσως μετ' ὀλίγον ὑποχωρήσωσι τῷ ἡλίῳ. Ἐζήτει λοιπὸν ὁ ἐθνισμὸς τὸν Κύριον, καὶ ζητῶν ὡμολόγει τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς πρώτης αὐτοῦ μακαρίας καταστάσεως, διότι ὡς ὁ ἄσωτος υἱὸς ὁ τὸν πατρικὸν οἶκον καταλιπών, τὰ πάντα δαπανήσας καὶ διασκορπίσας, τοῦτο μόνον ἐν τῇ, εἰς ἣν ἀπεδήμησε, χώρᾳ μακρᾷ, ὡς μόνον λείψανον τῆς ἀπολεσθείσης μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίας διεφύλαξε, τὴν βαρυθυμίαν ἐπὶ τῷ ἀπολεσθέντι Παραδείσῳ καὶ τὸν πόθον κρείττονός τινος καταστάσεως. Ἐπόθει τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸ πρῶτον ἄξίωμα, εἰς τὴν, ἐξ ἧς ἐξέπεσε, μακαρίαν κατάστασιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτει ἐν τῷ πεπερασμένῳ τὸ ἄπειρον, ἐν τῷ προσκαίρῳ τὸ αἰώνιον, ἐν τῷ κόσμῳ τὸν Θεόν. Ἅπασαι αἱ θρησκεῖαι ἦσαν ἓν «ζητεῖν τὸν Κύριον» καὶ ἡ φιλοσοφία οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἀπόπειρα τοῦ ἐγγύτερον τῷ Θεῷ γενέσθαι καὶ ὁμοιωθῆναι αὐτῷ. Ἐζήτουν τὸν ἄγνωστον Θεόν, τῆς καρδίας αὐτῶν μὴ ἱκανοποιουμένης καὶ μὴ ἀναπαυομένης ἐν ταῖς θρησκείαις καὶ λατρείαις τῶν τότε γνωστῶν Θεῶν, ἐβίᾳ ἡ ψυχὴ αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, διότι, καθὼς λέγει ὁ Ἐκκλησιαστὴς Σολομών, ὁ Θεὸς ἐνέγραψε τὴν αἰωνιότητα ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου (Ἐκκλησιαστ. 3,11), καὶ ἡ καρδία τοῦ διὰ τὸν Θεὸν πεποιημένου ἀνθρώπου μόνον ἐν τῷ Θεῷ ἀναπαύεται καὶ ἡσυχάζει, καθὼς λέγει ὁ μακάριος Αὐγουστῖνος, «fecisti nos ad te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te» (Confes. I, 1). Εἰκόνα λαμπρὰν καὶ ζωηρὰν τοῦ ζητοῦντος τὸν Κύριον ἐθνισμοῦ παρίστησιν ἡμῖν ὁ μετὰ Χριστὸν ἐκτὸς τοῦ Χριστοῦ ἐν ἀρχῇ ζῶν ἐθνικὸς Ἰουστῖνος, ὁ γνωστὸς καὶ διαπρεπὴς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ ὡς φιλόσοφος καὶ μάρτυς. Οὗτος, ἐξ ἐθνικῶν γεννηθείς, ἐξ ἀρχῆς ἠσθάνθη ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀκράτητον ὁρμὴν καὶ θερμὸν ἔρωτα πρὸς τὴν πλήρη περὶ Θεοῦ ἀλήθειαν, ἣν παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἐπεζήτησε μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας, φοιτῶν πρὸς αὐτοὺς ὡς διψῶσα ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐστράφη πρός τινα στωϊκόν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ εὗρε παρ' αὐτῷ μᾶλλον καταφρόνησιν αὐτῆς· εἶτα ἐπορεύθη πρός τινα περιπατητικόν, ἀλλ' οὗτος ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸ χρῆμα· ἔπειτα ἐπεσκέψατο τὴν σχολὴν πυθαγορείου τινός, ἀλλ' οὗτος μόνον περὶ μαθηματικῶν ἤθελε νὰ γινώσκῃ. Οὐδαμοῦ ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος ἐπέτυχε τοῦ ποθουμένου, τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ· τέλος ἀπεπειράθη παρὰ τοῖς πλατωνικοῖς, τοῖς τότε ἐν ἀξιώματι καὶ τιμῇ οὖσι, τοσοῦτον δὲ γοργῶς ἐπέδωκεν ἐν τῇ πλατωνικῇ φιλοσοφίᾳ καὶ οὕτως ὑψηλὴν ἔξαρσιν καὶ πτῆσιν ἠσθάνθη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ὥστε μετ' οὐ πολὺ ἤλπισε νὰ θεωρήσῃ αὐτὸν τὸν Θεόν. Ὅπως δὲ τέλειον παραδοθῇ τῇ ἐρεύνῃ καὶ μελέτῃ τῆς ἀληθείας, ἀπεχώρησε τοῦ θορύβου τῆς πόλεως εἰς τὸν αἰγιαλὸν πρὸς πλήρη καὶ ἀτάρακτον ἡσυχίαν· ἀλλ' ἐκεῖ, κατὰ θείαν πάντως ἐνέργειαν, συνήντησε γέροντι σεμνῷ καὶ μειλιχίῳ, ὅστις διήνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τέλος κατ' εἰσήγησιν τούτου μελετήσας τὰς ἁγίας Γραφὰς καὶ ἐπιγνοὺς καὶ εὑρὼν ὃν ἐζήτει ζῶντα καὶ ἀληθινὸν Θεὸν τῆς ἀληθείας, ἀνεδείχθη μέγας καὶ διαπρύσιος κῆρυξ καὶ ἀπολογητὴς τοῦ χριστιανισμοῦ, τῷ μαρτυρικῷ στεφάνῳ ἐπισφραγίσας τὸν βίον αὐτοῦ (ἔτ. 168).

Ἡ ζήτησις αὕτη τοῦ Θεοῦ, ἡ ἄσβεστος δίψα καὶ ὁ ἐγκάρδιος πόθος πρός τινα κρείττονα κατάστασιν, ἱκανοποιοῦσαν τὸ πνεῦμα, τὴν συνείδησιν καὶ τὴν καρδίαν, ἐκφράζεται καὶ ἐν ταῖς παραδόσεσι καὶ προ-

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 569—572 τοῦ ΚΒ' τόμου.

φητείαις περί τινος χρυσοῦ αἰῶνος· πανταχοῦ τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου ἐπιστεύετο ὅτι πάλαι ποτὲ ἐπεκράτει ἐπὶ τῆς γῆς χρυσοῦς αἰών, αἰὼν εὐλογίας καὶ εἰρήνης· τοῦτον ἀποιχόμενον καὶ ἄφαντον γενόμενον διεδέξατο ὁ σιδηροῦς αἰών, καθ' ὃν ἡ εὐτυχία καὶ ἡ εἰρήνη ἦρθη ἀπὸ τῆς γῆς, πάλιν ὅμως ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ τοῦ κλαυθμῶνος, ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τῇ σκιᾷ τοῦ θανάτου, θὰ ἀνατείλῃ καὶ θὰ ἐπανέλθῃ ὁ χρυσοῦς ἐκεῖνος αἰών. Οὐδέποτε τοιοῦται φωναὶ προαισθήσεως καὶ ἐλπίδος ἐπαύσαντο ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἀλλ' ἅμα βέβαιον τυγχάνει ὅτι αὗται γίνονται ὁλονὲν σαφέστεραι καὶ ἰσχυρότεραι, ὅσῳ μᾶλλον κατέρχεται ἡ ἀνθρωπότης καὶ πλησιάζει πρὸς τὸ πλήρωμα τῶν χρόνων, πρὸς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, διότι ἡ ἀθλιότης καὶ ἡ κακοδαιμονία τοῦ παρόντος ἐγέννα ἐν τῇ ποθούσῃ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος. Ἡ ἀθλιότης αὕτη ἦτο διπλῆ, τὸ μὲν ἁμαρτία, τὸ δὲ δυστυχία, αἵτινες ἀμφότεραι ἔτι μᾶλλον καθ' ἑκάστην ἐπετείνοντο, διότι ἡ εἰς ἑαυτὴν ἐγκαταλελειμμένη ἀνθρωπότης, ἀγωνιζομένη νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὰ ἄνω, ἐφέρετο διηνεκῶς καὶ ἀκαταστάτως πρὸς τὰ κάτω. Ἤδη ὁ ἔξοχος καὶ εὐγενὴς φιλόσοφος Πλάτων, ἀναπαριστῶν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ τὸν πόλεμον τῶν ἠθικῶν δυνάμεων, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, εἶπε τοὺς βαρυσημάντους ἐκείνους λόγους, ὅτι δῆλα δὴ ἐάν ποτε ἐμφανισθῇ δίκαιός τις, μὴ δοκεῖν ἀλλ' εἶναι δίκαιος ἐθέλων, δοκῶν μὲν εἶναι ἄδικος διὰ βίου, ὢν δὲ δίκαιος, μὴ τεγγόμενος ὑπὸ κακοδοξίας, ἀλλ' ἀμετάστατος μέχρι μέχρι θανάτου, οὕτω διακείμενος, μαστιγώσεται, στρεβλώσεται, δεθήσεται . . . τελευτῶν, πάντα κακὰ παθών, ἀνασχινδυλευθήσεται» (Πλατων. Πολιτ. Β). Οὕτω λοιπὸν τῇ ἁμαρτίᾳ ἀντετάσσετο ἡ δικαιοσύνη καὶ τῇ ἀνάγκῃ καὶ ταλαιπωρίᾳ ἡ ἐλπὶς τῆς εἰρήνης· διότι ὁ πανσόφως τὰ πάντα διεξάγων Θεὸς οὐδὲν μέγα δημιουργεῖ ἐπὶ τῆς γῆς αἴφνης καὶ ἀπροπαρασκεύαστος, οὐδὲ εἰσάγει τι καινὸν εἰς τὴν ἱστορίαν ἄνευ τινὸς σχέσεως πρὸς τὸ παλαιόν· διεγείρει ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων αἴσθημά τι τοῦ προπαρασκευαζομένου νέου, ἀσαφὲς μὲν καὶ ἀσθενὲς ἐν ἀρχῇ, ἀναμφίλεκτον ὅμως καὶ αὐτομάτως καὶ ἀναποφεύκτως ἐμφανιζόμενον καὶ τῇ ψυχῇ ἐπιβαλλόμενον. Οὕτω καὶ τότε μετὰ πολλὰς μεταβολὰς καὶ περιπετείας, μετὰ ταραχὰς καὶ ὀλεθρίους ἀγῶνας καὶ καταστροφάς, οἱ ἄνθρωποι κατελήφθησαν ὑπὸ πόθου γενικοῦ πρὸς εἰρήνην, καὶ ὁ πόθος οὗτος μετεβλήθη εἰς προαίσθημα καὶ προφητείαν περὶ τοῦ μέλλοντος, καὶ διὰ τῶν λαῶν καὶ τῶν χωρῶν διῆκε πνεῦμα προσδοκίας καὶ γλυκερὰ ἐλπὶς ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἔμελλε νὰ ἀνατείλῃ νέος χρυσοῦς αἰών, καὶ νὰ ἀναστῇ ἄρχων εἰρήνης καὶ νὰ γεννηθῇ παιδίον, φέρον τὸ νέον τοῦτο φωτεινόν, χρυσοῦν καὶ τρισεύδαιμον μέλλον. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἐλπὶς αὕτη τῶν λαῶν ἔμενε πάντοτε σκοτεινὴ καὶ ἀμυδρά, καὶ μόνον ἀσθενές τι φῶς τῆς ἐπιφωσκούσης νέας ἡμέρας ἐξικνεῖτο μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, πᾶσα δὲ ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπὶς καὶ προφητεία αὐτῶν ἀπέπνεεν αἴσθημα βαρυθυμίας.

Τὸ πνεῦμα τοῦτο τῆς βαρυθύμου προαισθήσεως καὶ τοῦ πόθου παρατηρεῖται ἐν ὅλῳ τῷ πνευματικῷ βίῳ τῶν λαῶν, μαρτυροῦν τὴν ἔμφυτον εὐγένειαν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ ἔργα τῶν ποιητῶν καὶ τῶν καλλιτεχνῶν βαθέως συγκινοῦσιν ἡμᾶς, διότι βλέπομεν πῶς ἀγωνίζονται ἵνα ἐν τῷ προσκαίρῳ τὸ αἰώνιον, ἐν τῷ κοινῷ τὸ ὑψηλόν, ἐν τῷ φυσικῷ τὸ πνευματικὸν καὶ θεῖον εὕρωσι καὶ ἐκφράσωσιν, ἐκ δὲ τῆς συγκρούσεως τῶν ἀντιθέσεων τούτων ἀντηχεῖ στεναγμός τις τῆς ψυχῆς ὡς προαίσθημα καὶ ἐλπὶς περί τινος ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος· ὁ θρηνῳδὸς οὗτος καὶ παραπονετικός, ἀλλ' ἅμα πλήρης προαισθήσεως καὶ ἐλπίδος καὶ προφητικὸς τόνος, ὁ διὰ τῶν ᾀσμάτων τῶν λαῶν καὶ δι' ὅλου τοῦ βίου αὐτῶν διήκων, ἀντηχεῖ ἐν τοῖς ὡσὶ τῶν καρδιῶν ἡμῶν ὡς φωνὴ εὐγενοῦς αἰχμαλώτου, ζητοῦντος ἐλευθερίαν. Καθὼς ὁ αἰχμάλωτος στρέφει μελαγχολικὰ καὶ βαρύθυμα τὰ βλέμματα αὐτοῦ πρὸς τὰ ταχέως φερόμενα νέφη καὶ τὴν πτῆσιν τῶν πτηνῶν, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπιποθεῖ νὰ μετεωρισθῇ καὶ νὰ συμπορευθῇ αὐτοῖς, τὰ δὲ ᾄσματα αὐτοῦ διαπνέει τόνος βαρυθυμίας καὶ πόθος ἐλευθερίας, ἧς στερεῖται, ἀκοίμητος δὲ νοσταλγία οὐκ ἐᾷ αὐτὸν καθεύδειν, οὕτω καὶ τὸ πνευματικὸν ὄμμα τῆς εὐγενοῦς ἀνθρωπότητος ἐφέρετο ἀπὸ τοῦ παρόντος πρὸς τὸ μέλλον, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῶν μετὰ πόθου ἐξέτεινε τὰς χεῖρας πρὸς αὐτό. Οὐδαμοῦ ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας εὑροῦσα ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ πνεύματος, τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς καρδίας, διότι τὸ μὲν πνεῦμα ἠρώτα ποῦ ἐστιν ἡ ὑψίστη ἀλήθεια πρὸς διαφώτισιν καὶ ἱκανοποίησιν αὐτοῦ, ἡ δὲ συνείδησις, ποῦ ἐστιν ἡ τελεία δικαιοσύνη πρὸς κάθαρσιν αὐτῆς, κατασίγασιν τῶν ἐλέγχων καὶ ἡσυχίαν αὐτῆς, ἡ δὲ καρδία, ποῦ ἐστι τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν πρὸς πλήρωσιν τοῦ πόθου καὶ ἀπόσβεσιν τῆς δίψης αὐτῆς· ἡ εὐγενὴς πρὸ Χριστοῦ ἀνθρωπότης ὠνειρεύετο καὶ ἐπόθει καὶ προχσθάνετο καὶ περιέμενε νέαν ἐποχὴν μετὰ νέου φωτὸς καὶ νέας ζωῆς. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος οἱονεὶ ἐμψυχῶν καὶ προσωποποιῶν τὴν ἄψυχον φύσιν, λέγει ὅτι ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἁμαρτίας καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς πιεζομένη, ὡς αἰχμάλωτος καὶ δούλη, «πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν», ἀποκαραδοκοῦσα τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἐλευθερίας τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι καὶ αὐτὴ «ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς.» (Ρωμ. 8, 19—22). Ὁ ἔχων ὦτα νὰ ἀκούῃ τὴν μυστηριώδη φωνὴν τῆς φύσεως ἀντιλαμβάνεται πάντως τοῦ τόνου τούτου τοῦ στεναγμοῦ καὶ τῆς ὠδῖνος, ὡς τοῦτο συνέβη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς, οἵτινες στενότερον συνέζων τῇ φύσει. Ὅ,τι

βαθέως συναισθάνεται ἡ ἄψυχος καὶ ἄλογος φύσις, καὶ διὰ τοῦτο συστενάζει καὶ συνωδίνει, ποθοῦσα τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς, δὲν ἔπρεπε πολλῷ μᾶλλον νὰ αἰσθάνηται τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος, τὸ στόμα καὶ ὁ διερμηνεὺς τῆς λοιπῆς κτίσεως; Διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ προσώπου τῶν λαῶν, καὶ μάλιστα τῶν εὐγενῶν καὶ ἀρίστων, παρατηρεῖται ἐντετυπωμένη ἔκφρασίς τις βαρυθυμίας καὶ θλίψεως, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ Ἀποστόλου «πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει», συμπεριλαμβανομένου πάντως καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐνταῦθα καταφαίνεται ἡ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς κλίσεως πρός τι κρεῖττον σύγκρουσις, ἐξ ἧς προέρχεται τὸ συστενάζειν καὶ συνωδίνειν· δι' ὅλου δὲ τούτου τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου καὶ ἀγῶνος διήκει ἡ φωνὴ τοῦ πανσόφου Θεοῦ, ὅστις διά τε ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν δοκιμασιῶν διεγείρει καὶ προπαρασκευάζει πρὸς τὸ μέλλον. Ἐντεῦθεν ἡ νοσταλγία αὕτη πρὸς τὴν πρώτην μακαρίαν πατρίδα, πρὸς τοὺς κόλπους τοῦ οὐρανίου Πατρός, ὧν ἡ ἀνθρωπότης ἐμάκρυνεν ἑαυτὴν φυγαδεύουσα καὶ πυλίσθη ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐν τοιαύτῃ ψυχικῇ διαθέσει εὑρισκομένης τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ πνεύματος τῆς προσδοκίας καὶ ἐλπίδος, καὶ ἀνησυχίας, καθ' ἑκάστην γενικωτέρου καὶ ἰσχυροτέρου γιγνομένου, καὶ φήμης πολυστόμου κυκλοφορούσης ὅτι ἐγγίζει ὁ χρόνος, καθ' ὃν μέλλει νὰ ἐμφανισθῇ ἄρχων εἰρήνης καὶ μέγας βασιλεύς, ὅστις θὰ ἑνώσῃ ἅπαντας τοὺς λαοὺς ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ, τὰ βλέμματα τῶν λαῶν τῆς Δύσεως ἐστράφησαν πρὸς ἀνατολάς, ἀρχαῖαι δὲ προφητεῖαι παρέπεμπον πρὸς τὸν Ἰσραήλ, καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐζήτουν ἐν τοῖς ἄστροις ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ νὰ ἀναγνῶσι τὰς τύχας τῶν λαῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς συγκατέβαινε τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐλάλει πρὸς ἕκαστον κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ καὶ δι' ἀστέρος ἀνήγγελλε τοῖς ἀστρονομοῦσι τὸ πλήρωμα τῶν χρόνων καὶ τὴν ἀνατολὴν τῆς σωτηρίας, ἣν ὠνειρεύοντο καὶ ἤλπιζον καὶ ἐπόθουν. Ἐκπαλαι ἐφέρετο ὁ μυστηριώδης λόγος τοῦ ἐκ Μεσοποταμίας ἐθνικοῦ μάντεως, «τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἀληθινῶς ὁρῶντος, ἀκούοντος λόγια Θεοῦ, ἐπισταμένου ἐπιστήμην παρὰ Ὑψίστου καὶ ὅρασιν Θεοῦ ἰδόντος, ἐν ὕπνῳ», τοῦ Βαλαάμ, ὅτι δῆλα δή, «ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακώβ, ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραήλ, καὶ κυριεύσει ἐθνῶν πολλῶν» (Ἀριθμ. 24, 1—25). Ὁ λόγος οὗτος τοῦ περιφήμου προφήτου τῶν Χαλδαίων ἴσως διὰ τῶν αἰώνων ἠσθένησεν, ἀλλ' ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ ἐν ταῖς πικραῖς ἡμέραις τῆς αἰχμαλωσίας καὶ διασπορᾶς αὐτοῦ ἐκόμισε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ διέσπειρεν εἰς τὰς χώρας ἐκείνας καὶ γνωστὰς κατέστησε τὰς περὶ μελλούσης σωτηρίας προσδοκίας καὶ ἐλπίδας αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ προφητικοῦ λόγου ἐζωογόνησε τὰς ἀρχαίας παραδόσεις, προαισθήσεις καὶ προσδοκίας τῆς Ἀνατολῆς, καὶ διὰ τοῦτο οἱ Μάγοι, θεοσεβεῖς ἱερεῖς καὶ ἀστρονόμοι, καίτοι μίαν καὶ ἡμίσειαν χιλιετηρίδα παρῆλθεν ἀπὸ τῆς προφητείας τοῦ Βαλαάμ, ἐνέμενον πιστοὶ ἐν τῇ προσδοκίᾳ, ὅτι ὁ ἄρχων πάντων τῶν λαῶν θὰ ἐμφανισθῇ ἐν τῷ Ἰσραήλ, «ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακώβ». Τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως δὲν ἄφηκε νὰ ἐκπνεύσῃ ἡ ἐλπὶς καὶ ἡ προσδοκία, ἡ ἐπὶ τῆς προφητείας στηριζομένη· πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ταύτην φωνὴν ἀπῃτεῖτο ἐξωτερικὴ ἀγγελία τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰδοὺ αὕτη διὰ τοῦ ἀστέρος. Πολλάκις ἴσως οἱ θεοσεβεῖς οὗτοι ἀστρονόμοι παρετήρησαν ἐν νυκτὶ μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαβείας τὸν οὐρανόν, ἀλλ' οὗτος ἔμενεν ἄφωνος, μηδὲν ἕτερον δεικνύων αὐτοῖς πλὴν τῆς συνήθους καὶ κανονικῆς περιφορᾶς τῶν ἀστέρων. Τί λοιπόν; Θὰ ψευσθῶσι τῆς προαισθήσεως καὶ προσδοκίας αὐτῶν; Τέλος ἐφάνη αὐτοῖς μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἀστέρων νέος ἀστήρ, πρωτοφανής, ἄγνωστος, φωτεινότερος τῶν ἄλλων, θαυμάσιος, περὶ οὗ οὐδὲν ἐγίνωσκεν ἡ ἐπιστήμη αὐτῶν· ἐν αὐτῷ ἡ φύσις ὑπηρέτει τῇ χάριτι, διότι τὸ μὲν φαινόμενον ἦτο φύσις, τὸ δὲ κρυπτόμενον χάρις· ἐν αὐτῷ ἀνέγνωσαν τὴν γέννησιν τοῦ προσδοκωμένου νέου βασιλέως, καὶ τοῦτον θεωρήσαντες ὡς εἰκόνα καὶ σύμβολον καὶ κήρυκα τοῦ προφητευθέντος ἄστρου ἐξ Ἰακὼβ καὶ ἤδη ἀνατείλαντος, ἔσπευσαν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπαρχὴ τῶν ἐθνῶν ἐγένοντο, προλαβόντες καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰουδαίους ἐν τῇ προσκυνήσει τοῦ ἐπὶ γῆς ὀρθέντος ἐπουρανίου Βασιλέως. Ἀλλὰ πλὴν τῶν Χαλδαίων καὶ ἄλλα ἔθνη διεφωτίσθησαν καὶ ἐνισχύθησαν ἐν ταῖς περὶ μελλούσης σωτηρίας καὶ μέλλοντος χρυσοῦ αἰῶνος παραδόσεσι καὶ προαισθήσεσι καὶ ἐλπίσιν αὐτῶν διὰ τῶν ἐν ὅλῳ τῷ ρωμαϊκῷ κράτει καὶ ἔξω τούτου διασπαρέντων καὶ ἐγκαταστάντων ἰουδαίων, διὰ τῶν πανταχοῦ ἱδρυθεισῶν συναγωγῶν καὶ διὰ τῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὑπὸ τῶν ἑβδομήκοντα ἑρμηνευτῶν, ἀφ' οὗ ἀνὴρ αἰθίοψ, ἰσχυρὸς αὐλικὸς καὶ ταμίας Κανδάκης τῆς βασιλίσσης αἰθιόπων, ἐθνικὸς ἐκ γενετῆς καὶ ἑλληνιστὶ μεμορφωμένος, ὢν ἐκ τῶν φοβουμένων καὶ σεβομένων τὸν Θεὸν καὶ ἀνήκων πάντως εἰς τοὺς προσηλύτους τῆς πύλης, ὑποστρέφων ἐξ Ἱερουσαλὴμ, ἔνθα «ἐληλύθει προσκυνήσων», ἀνεγίνωσκεν ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν ἐν τῇ ἑλληνικῇ μεταφράσει τῶν Ο' (Πράξ. 8, 27, 28). Τοιαύτη ἡ προπαρασκευαστικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἐθνισμοῦ. ἀντιθετικὴ μέν, διότι ἐξ ἰδίας πείρας ἐπείσθη περὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν ἰδίων δυνάμεων εἰς σωτηρίαν καὶ, συναισθανθεὶς καὶ ὁμολογήσας τὴν ἰδίαν ἀδυναμίαν καὶ ἀνικανότητα, ἐπόθησε καὶ ὠνειρεύθη καὶ ἐζητήσατο τὴν ἐξ ὕψους ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν· θετικὴ δέ, διότι, ἐντείνας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ ἐνὸν ἀναπτύξας, κατώρθωσε μεγάλα καὶ λαμπρὰ καὶ ἀείμνηστα κατορθώματα, ἅτινα, καίτοι καθ' ἑαυτὰ ἐφαίνοντο ἀνεπαρκῆ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀπο-

λεσθείσης ψυχικῆς ἀναπαύσεως καὶ εἰρήνης, ἐγένοντο ὅμως ἐνεργὰ καὶ δραστικὰ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς ἀληθοῦς σωτηρίας, ἣν ὁ Θεὸς ηὐδόκησε καὶ εἰργάσατο ἐν μέσῳ τῆς γῆς κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν» (Ἐφεσ. 1, 10).

Ἔρχεται ἤδη ἡ ἄλλη ἱστορία, ἡ ἐκ τῆς καρδίας τοῦ Θεοῦ πηγάζουσα καὶ πρὸς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἀναφερομένη, ἐν ᾗ ὁ Θεὸς κατὰ μικρὸν παρασκευάζει καὶ δημιουργεῖ τὴν σωτηρίαν διὰ τοὺς ἀνθρώπους, ἡ ἑτέρα ὁδός, καθ' ἣν ὁ Θεὸς καταβαίνει βαθμηδὸν πρὸς τὴν μὴ δυναμένην νὰ ἀνέλθῃ πρὸς αὐτὸν ἀνθρωπότητα. Ἡ ὁδὸς αὕτη καὶ ἡ ἱστορία εἶνε ἡ ἱερὰ ἱστορία, καθ' ἣν ὁ Ἰσραὴλ ἐκλήθη ἐκτάκτως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἠξιώθη φανερᾶς προστασίας καὶ ἀμέσου χειραγωγίας, ὡς ἐκλεκτὸς καὶ περιούσιος λαὸς αὐτοῦ, ὅπως προπαρασκευάσῃ τὸ ἔδαφος τῷ Σωτῆρι, ἀποδεχθῇ αὐτὸς πρῶτος τὸ νέον φῶς καὶ τὴν νέαν ἐξ αὐτοῦ ζωὴν καὶ μεταδῷ ἐφεξῆς καὶ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι. Τούτου ἕνεκεν ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ εἶνε ὁ λαὸς τοῦ θαύματος, οὐ μόνον διότι ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ πολλὰ παρουσιάζονται τέρατα καὶ σημεῖα καὶ θαύματα, ἀλλὰ καὶ διότι αὐτὸς οὗτος εἶνε ἱστορικὸν καὶ ψυχολογικὸν θαῦμα, μὴ δυνάμενον νὰ ἐξηγηθῇ ἐκ τῆς φυσικῆς ἀναπτύξεως καὶ προόδου. Τὰ πάντα ἐν τῷ Ἰσραὴλ εἶνε τύπος καὶ σκιά, ἐπαγγελία καὶ προφητεία, πάθος καὶ ἐλπὶς τοῦ μέλλοντος. Ἡ προσδοκία καὶ ὁ πόθος πρὸς τὴν μέλλουσαν θείαν ἀπολύτρωσιν ἀποτελοῦσι τὴν θεμελιώδη καὶ κεντρικὴν ἀρχήν, τὴν ψυχήν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἰουδαϊσμοῦ· ἡ διδασκαλία αὐτοῦ εἶνε αὐτόχρημα προφητεία, ἡ ἱστορία τύπος καὶ σκιὰ τῶν μελλόντων καὶ ἡ λατρεία σύμβολον, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ κυρίως προφητεία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐξαγγελλομένη, ἔχουσα κύριον ἀντικείμενον καὶ κέντρον τὸν μέλλοντα Μεσσίαν καὶ Λυτρωτὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὴν προσδοκίαν τῶν ἐθνῶν, σκοτεινὴ καὶ ἀσαφὴς, γενικὴ καὶ ἀόριστος ἐν ἀρχῇ, ἀλλὰ κατὰ σμικρὸν σαφεστέρα καὶ ἀκριβεστέρα γιγνομένη, ἐκ τῶν γενικῶν αὐτῆς γραμμῶν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον προφαινομένου καὶ διαλάμποντος τοῦ προτώπου τοῦ μέλλοντος Λυτρωτοῦ. Ὁ Ἰσραὴλ εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν λαὸς τῆς προνοίας καὶ τοῦ μέλλοντος, «ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐστίν» (Ἰωάν. 4, 22). Διὰ τῆς παρὰ τῶν προφητῶν συνεχοῦς ὑπομνήσεως καὶ ἐνισχύσεως τῆς περὶ τῆς μελλούσης σωτηρίας ἐλπίδος ἀνεπτύχθη παρὰ τοῖς ἀληθινοῖς ἰσραηλίταις στερρὰ καὶ ἀκράδαντος πίστις εἰς τὸν ζῶντα Θεόν, ὡς τὴν μόνην πηγὴν τῆς ζωῆς, καὶ γλυκεῖα καὶ παρήγορος ἐλπὶς ἐπὶ τὸν ἐπηγγελμένον Σωτῆρα. Ὁ Ἰσραὴλ ζῇ ἐν τῷ μέλλοντι, διότι οἱ προφῆται κηρύττουσιν ὅτι τὸ παρὸν καὶ ὁρατὸν ἔχει προπαρασκευαστικὴν καὶ πρόσκαιρον τυπικὴν σημασίαν, ὑπεράνω τῆς ἐπιγείου Ἱερουσαλὴμ βλέπουσι προφητικῷ τῷ ὄμματι αἰωρουμένην, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλὴμ, ὑπεράνω τοῦ ναοῦ τοῦ νομικοῦ τὸν νέον πνευματικὸν ναὸν τῆς χάριτος, ἀπὸ δὲ τῶν προφητῶν, ἱερέων καὶ βασιλέων τοῦ νόμου ὑψοῦνται εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ μεγάλου καὶ κατ' ἐξοχὴν προφήτου (Ἰωάν. 1, 21. 6, 14), τοῦ μεγάλου καὶ αἰωνίου ἀρχιερέως, καὶ τοῦ αἰωνίου βασιλέως τῶν βασιλευόντων καὶ Κυρίου τῶν κυριευόντων. Καὶ αὐτοὶ οἱ μεγάλοι καὶ ἔξοχοι ἄνδρες τοῦ Ἰσραὴλ ἦσαν εἰκονικαὶ προτυπώσεις τοῦ μέλλοντος Μεσσίου ὑπὸ διαφόρους ἐπόψεις.

Ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους παραδίδοται ἡμῖν ὑπ' αὐτῆς τῆς ἁγίας Γραφῆς λόγος ἀμυδρὸς καὶ ἀσαφὴς καὶ ἀόριστος περὶ τοῦ σπέρματος τῆς γυναικὸς καὶ καταπατητοῦ τοῦ ὄφεως ἀναγγέλλων γενικῶς τὴν νίκην τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τῆς δυνάμεως τοῦ κακοῦ. Μετὰ τὴν κρίσιν τοῦ κατακλυσμοῦ, ὁ Νῶε βλέπει ἐν τῇ γενεᾷ τοῦ Σὴμ τὴν σωτηρίαν τοῦ μέλλοντος καὶ αὐτὸν τὸν «Ἰεχωβᾶ κατοικοῦντα εἰν τοῖς οἴκοις τοῦ Σὴμ» (Γενέσ. 9, 27). Ὁ Ἀβραὰμ, ὃν ὁ Θεὸς ἐξελέξατο καὶ ἐκάλεσεν ἐκ τῆς ἰδίας πατρίδος, καὶ μεθ' οὗ συνέθετο διαθήκην, καὶ ἐγένετο ὁ πατὴρ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ πάντων τῶν πιστῶν, ἔλαβεν ἐπαγγελίαν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ θὰ ἐξέλθῃ ἡ εὐλογία ἐπὶ πάσας τὰς φυλὰς τῆς γῆς, ἤτοι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ Ἰακὼβ προβλέπει ὅτι μεταξὺ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὁ Ἰούδας ἔσται ὡς λέων, οὗτινος θὰ ᾖ ἡ δύναμις, ἡ νίκη καὶ ἡ ἐξουσία, διότι ἐξ αὐτοῦ θὰ ἐξέλθῃ ἡ προσδοκία τῶν ἐθνῶν, ὁ ἄρχων τῆς εἰρήνης, καὶ οὕτω τοὺς βαρεῖς χρόνους τῶν πολέμων θὰ διαδεχθῇ ἡ περίοδος τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐλογίας, ἥτις θὰ εὐδαιμονίσῃ πάντας τοὺς λαούς, ἀποθνήσκει δὲ τὴν σωτηρίαν περιμένων Κυρίου (Γενέσ. 49, 8—33). Μετὰ τὰς θυέλλας τῆς περιόδου τῶν Κριτῶν, ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἰούδα προέρχεται ὁ Δαυὶδ, τὸ πρότυπον καὶ ὁ φορεὺς τοῦ μέλλοντος· ἀλλὰ μείζων τούτου μέλλει νὰ ᾖ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ αἰώνιος. Ὁ Δαυὶδ προφητεύει περὶ ἑτέρου Δαυὶδ, μέλλοντος πράγματι νὰ τελειώσῃ ἐκεῖνο, οὗτινος αὐτὸς κατήρξατο, καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ τὸν ναὸν Κυρίου. Οἱ ψαλμοὶ διὰ τοῦ καλύμματος τοῦ παρόντος παραπέμπουσι μακρὰν εἰς τὸ μέλλον, ὅπερ ἔσται τὸ τέρμα καὶ ἡ ἐκπλήρωσις ἐκείνου, ὅπερ εἰκονίζεται μόνον καὶ προτυποῦται ὑπὸ τοῦ παρόντος. Ὅτε δὲ τὸ κράτος τοῦ Ἰσραὴλ κατέρρευσε καὶ κατηρειπώθη, ἐκ τοῦ κονιορτοῦ τῆς καταστροφῆς ἐξηγέρθη πλουσιώτερος καὶ μεγαλοπρεπέστερος ὁ προφητικὸς λόγος, ἡ εἰκὼν τοῦ μέλλοντος καθίστατο καθ' ἑκάστην λαμπροτέρα, καὶ ἡ εἰς αὐτὸ ἐλπὶς ζωηροτέρα καταστᾶσα, ἀπετέλεσε τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ ἐν τῇ διασπορᾷ. Προεφητεύετο ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ ἐξ οἴκου Δαυὶδ ἄρχων, ᾧ οὐδεὶς ὅμοιος ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις, ὧν ἅμα Θεὸς ἰσχυρὸς καὶ ἐξουσιαστὴς,

οὗ ἡ βασιλεία θὰ ἐπεκταθῇ μέχρι τῶν περάτων τῆς οἰκουμένης, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ θὰ ταπεινωθῶσιν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· ὑπ' αὐτῷ θὰ ἐπικρατήσῃ ἡ εἰρήνη, καὶ αὐτὴ ἡ φύσις θὰ εἰρηνεύσῃ, θὰ εὐλογηθῇ καὶ θὰ λαμπρυνθῇ· ὅτι, ἐν ᾧ σκότος θὰ καλύπτῃ τὴν γῆν, καὶ γνόφος θὰ ᾖ ἐπὶ τὰ ἔθνη, θὰ ἀνατείλῃ τὸ φῶς καὶ ἡ δόξα Κυρίου ἐπὶ τὴν Σιών, καὶ τότε πορεύσονται βασιλεῖς τῷ φωτὶ αὐτῆς, καὶ ἔθνη τῇ λαμπρότητι αὐτῆς, οἱ μὲν ἀπὸ δυσμῶν καὶ οἱ κατοικοῦντες τὰς νήσους θὰ σπεύσωσι ταχέως διὰ τῶν πλοίων ὡς νεφέλαι ἱπτάμεναι καὶ ὡσεὶ περιστεραί, οἱ δ' ἀπ' ἀνατολῶν θὰ ἔλθωσιν ἐπὶ καμήλων, ἡ Σιὼν θὰ ᾖ ἀγαλλίαμα αἰώνιον, ὁ δὲ Ἰσραὴλ θὰ παρηγορηθῇ δι' ὅλα τὰ προηγούμενα αὐτοῦ παθήματα, «καὶ ἀναπληρωθήσονται αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους αὐτοῦ» (Ἡσ. 60, 1—22)· ὅτι ἡ νέα αὕτη λαμπρά, εὐφρόσυνος καὶ μακαρία κατάστασις θὰ ᾖ θεοδώρητος καρπὸς τῆς καινῆς διαθήκης, ἣν ὁ Θεὸς διαθήσεται τῷ Ἰσραὴλ, καὶ καθ' ἣν ἵλεως ἔσται ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῇ ἔτι (Ἱερεμ. 38, 33, 34), ἤτοι γενήσεται ἄφεσις ἁμαρτιῶν διὰ σκληρῶν παθημάτων κατ' ἐξιλαστηρίου θανάτου ἀμώμου καὶ ἀφώνου ἀμνοῦ, αἴροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· ἀλλὰ τὸ πάθος θὰ μεταβληθῇ εἰς χαρὰν καὶ ὁ θάνατος εἰς ζωήν. Ἡ προφητεία ἐν γένει, ἐκ τοῦ Θεοῦ προερχομένη, ἦτο φῶς ἐν τῷ σκότει, παραμυθία ἐν τῇ θλίψει καὶ ἐλπὶς τῆς τὴν ἀπολύτρωσιν ποθούσης καρδίας.

(ἕπεται συνέχεια)

ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ

Ἀρχιδιάκονος τοῦ ἀποστολικοῦ καὶ πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων.

ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ·

Ἐν δὲ τῷ ὀρθοδόξῳ Χειροτονικῷ ἡ προχείρισις εἰς τοὺς τρεῖς βαθμοὺς ἐμφαίνεται τὸ μὲν γενικῶς μνημονευομένου τοῦ ἀξιώματος **διάκονος, πρεσβύτερος, ἐπίσκοπος** (ἡ **τοῦ διακόνου λειτουργία,** ὁ **τοῦ πρεσβυτέρου βαθμός,** ἡ **ἀρχιερατικὴ ἀξία**) τὸ δὲ εἰδικῶς καταλεγομένων τῶν καθηκόντων αὐτῶν· οὕτως ἐν μὲν τῇ εἰς πρεσβύτερον χειροτονίᾳ μνημονεύονται τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, ἡ διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀνακαίνισις καὶ **τὸ προσφέρειν δῶρα καὶ θυσίας πνευματικάς**· ἐν δὲ τῇ προχειρίσει ἐπισκόπου ἀναφέρονται τὸ **κατὰ μίμησιν Χριστοῦ ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν,** καὶ **τὸ ἀναφέρειν θυσίαν καὶ προσφορὰν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.** Ὅτι τὸ **«προσφέρειν δῶρα καὶ θυσίας πνευματικὰς»** καὶ **τὸ ἀναφέρειν θυσίαν καὶ προσφορὰν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ,** γενικῶς ὅλως εἰρημένα δὲν δύνανται νὰ ἐκληφθῶσι ὡς ἐκφράζοντα ὅ,τι τὸ ἐν τῷ λατινικῷ χειροτονικῷ «offerre sacrificium Deo missasque celebrare tam provivis quam pro mortuis» μόλις εἶνε ἀνάγκη καὶ νὰ εἴπωμεν. Τὸ αὐτὸ ρητέον καὶ περὶ τῆς γενικῶς εἰρημένης λέξεως **θυσιαστήριον** (παρεστάναι ἀμέμπτως **τῷ θυσιαστηρίῳ** σου), τῆς **δυναμένης** ἐκ τῆς γενικότητος αὐτῆς νὰ ἀναφέρηται **ἐπίσης** καὶ εἰς τὴν **προσφορὰν** τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου τὴν πρὸ τῆς μετουσιώσεως γενομένην (**τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν** κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα). Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ λατινικῷ χειροτονικῷ, ἐξαιρουμένου τοῦ ὑψηλοτέρου, πολλοῖς μετὰ τὸ σχίσμα χρόνους, εἰσαχθέντος τύπου «Accipe potestatem offerre sacrificium Deo . . .», οὐδεμία ἄλλη ἔκφρασις φέρεται δηλοῦσα ὡρισμένως τὴν ἀναίμακτον θυσίαν πλὴν ἐάν τις ὑπολάβῃ ὡς τοιαύτην τὸ «offerre» καὶ τὸ «regimen altaris,» ἅτινα γενικῶς ὅλως εἰρημένα, ὁ παλαιοκαθολικὸς Friedrich ἀναφέρει εἰς τὴν προσφορὰν τῶν δώρων πρὸ τῆς καθαγιάσεως τὴν ἐξ ἴσου καλουμένην «oblatio» καὶ «sacrificium».[11] Οὐδὲν δὲ λέγομεν περὶ τῆς ἐν τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἱερέως ῥήσεως «gratia sacerdotalis» (exaudi nos, quesumus D. Deus nos et super hos famulos tuos benedictionem Sancti Spiritus et «gratiae sacerdotalis» infunde virtutem . .) καὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπισκοπικῇ χειροτονίᾳ «cornu gratiae sacerdotalis (κέρας τῆς ἱερατικῆς ἐξουσίας), διότι ἡ μὲν πρώτη οὐδὲν ἕτερον εἶνε ἢ ἡ χάρις τοῦ πρεσβυτερικοῦ βαθμοῦ, τὸ δὲ κέρας τῆς ἱερατικῆς ἐξουσίας δηλοῖ τὸ πλήρωμα τῆς ἱερωσύνης, οὗτινος ταμιοῦχος εἶνε ὁ ἀρχιερεύς, ὡς ὀρθότατα παρετήρησεν ὁ αὐτὸς Friedrich.[12]

Κατὰ τὴν Γραφὴν λοιπὸν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πρᾶξιν, ἐν τῇ χειροτονίᾳ οὔτε ὑπάρχει εὐχὴ καθιερώσεως τεθεσπισμένη, οὔτε εἶδος λογίων σταθερὸν καὶ ὁμοφώνως γενόμενον δε-

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 572—574 τοῦ ΚΒ' τόμου.

11. Revue de theol. 1895. σελ. 16 καὶ ἑξ.

12. Ἔνθ. ἀνωτ. 18.

κτόν. Ἀφ' οὗ δὲ οὔτε ἡ Γραφὴ οὔτε ἡ πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας καθορίζουσι τὸ χειροτονικὸν τῶν λογίων εἶδος, εἶνε ἀσύστατος πάντῃ ἡ ἐξ ὡρισμένης εὐχῆς ἢ ἐξ ὡρισμένων λογίων ἐξάρτησις τῆς ἱερατικῆς χάριτος δυναμένης νὰ μεταδοθῇ εὖ καὶ καλῶς καὶ διὰ μιᾶς ἢ πλειόνων εὐχῶν καὶ διὰ λογίων ἀναφερομένων εἰς τὴν δύναμιν, ἣν ἡ Ἐκκλησία ἐννοεῖ περιλαμβανομένην ἐν τῷ ὀνόματι καὶ τῷ ἀξιώματι τῶν κληρικῶν τάξεων. Βεβαίως ἡ ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν Μεταρρύθμισιν παράλειψις ἀπὸ τοῦ χειροτονικοῦ αὐτῆς τῆς δυνάμεως τοῦ ἁγιάζειν καὶ τοῦ «offerre sacrificium Deo . .» τῆς φερομένης ἐν τῷ τέως ἐν χρήσει ὄντι χειροτονικῷ τῷ καλουμένῳ Σάρῳ, **δύναται** νὰ προέρχηται ἐκ τῆς ἀπορρίψεως τοῦ δόγματος τῆς ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ θυσίας. Πλὴν τοῦτο διαφωτιζόμενον ὑπὸ τῆς ἐπισήμου αὐτῆς διδασκαλίας ἀφορᾷ εἰς τὴν πρόθεσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅ,τι δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸ χειροτονικὸν εἶδος τῶν λογίων **αὐτὸ**, ἡ μνεία τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς θυσίας τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου δὲν εἶνε στοιχεῖον οὐσιῶδες, οὐδ' ἁπλῶς ἡ παράλειψις αὐτῶν λόγος ἀθετήσεως τοῦ μυστηρίου. Τοῦτο δὲ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ὁ ἁγιασμὸς τῶν θείων δώρων καὶ ἡ ἀναίμακτος θυσία ἀποτελοῦσαι τὴν ἐξαίρετον ἱερατικὴν λειτουργίαν δύνανται κάλλιστα νὰ περιέχωνται ἐν ταῖς γενικαῖς τοῦ ἀξιώματος ἢ τίτλου ἐκφράσεσιν, ὁ δὲ τὴν δύναμιν τῆς ἱερωσύνης περιβαλλόμενος παραλαμβάνει ἅμα καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἁγιάζειν καὶ τελεῖν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν. Οὕτω δὲ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπικλήσεως τῆς θείας χάριτος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχαίων χειροτονικῶν καὶ δὴ καὶ μάλιστα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας συνάγεται ὁ ἐξῆς γενικὸς κανών. Ἡ μία ἢ αἱ πλείους χειροτονικαὶ εὐχαὶ ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἀναφέρωνται εἰς τὴν εἰδικὴν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος χάριν, τὴν εἰς τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν βαθμὸν προχειριζομένην καὶ δή, εἴτε γενικῶς μνημονεύουσαι ἢ ὑποδεικνύουσαι τὸ ἀξίωμα, ὃ περιβάλλεται ὁ χειροτονούμενος, εἴτε εἰδικῶς ἀριθμοῦσαι ἓν ἢ πλείω ἢ καὶ πάντα ἐν κεφαλαίῳ τὰ ἔργα τὰ ἀπαρτίζοντα τὸν κύκλον τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, εἴτε καὶ τὸ συναμφότερον μετὰ τῆς γενικῆς τοῦ ἀξιώματος ἐνδείξεως, ἐπισυνάπτουσαι μίαν ἢ καὶ πλείους τῶν εἰδικῶν αὐτοῦ λειτουργιῶν. Ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ ἐπιφέρομεν ἐνταῦθα τὴν γνώμην τοῦ Πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ Δ' παρατηροῦντος τάδε: «Περὶ τῶν ἀποστολικῶν (τῆς χειροτονίας) τρόπων, εἴρηται ἐν ταῖς πρὸς Τίτον καὶ Τιμόθεον ἐπιστολαῖς, ὅτι (οἱ ἀπόστολοι) ἐπιτιθέντες τὰς χεῖρας τοῖς χειροτονουμένοις προσηύχοντο ἐπ' αὐτῶν. Ἑτέραν τινὰ μορφὴν δὲν εὑρίσκομεν παραδοθεῖσαν παρὰ τῶν ἀποστόλων. Διὸ φρονοῦμεν ὅτι ἂν μὴ ἐξευρίσκοντο ἔπειτα μορφαὶ (χειροτονίας), θὰ ἤρκει τῷ χειροτονοῦντι νὰ εἴπῃ: «Εἶης ἱερεύς» (Sis sacerdos), ἢ καὶ ἄλλα τινὰ ἰσοδύναμα ῥήματα.[13]

Ὡς πρὸς δὲ τὴν πρόθεσιν τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸ χειροτονικὸν τῆς ὁποίας τελεῖται τὸ μυστήριον, πρόδηλον ὅτι αὕτη οὐδεμία ἄλλη δύναται νὰ εἶνε ἢ ἡ προχείρισις τοῦ ὑποψηφίου εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου καθιδρυθὲν ὑπούργημα τοῦ ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου. Εὐνόητον ὅμως ὅτι ὁ τοιοῦτος σκοπὸς ὑποδηλοῦται μὲν καὶ ὑπὸ τῶν εὐχῶν τῆς καθιερώσεως καὶ ἐν γένει ὑπὸ τοῦ συνόλου τῶν συμπαρομαρτουσῶν ἐρωτήσεων καὶ πράξεων, ὡς εἴπομεν ὅμως κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν πιστοῦται ὑπὸ τῆς περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τελεῖται ἡ χειροτονία. Διὰ τῆς ἀντιβολῆς ταύτης τῶν χειροτονικῶν πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας τὰ μὲν ἀσαφῶς ἢ ἀορίστως ἢ ἀμφιβόλως εἰρημένα διαφωτίζονται, δείκνυται δὲ περιφανῶς πῶς ποτε ἐννοεῖ ἡ Ἐκκλησία τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἱερωσύνης, δι' ἧς περιβάλλει τὸν χειροτονούμενον, τίνα δὲ τὰ εἰδικὰ αὐτοῦ καθήκοντα καὶ δὴ καὶ ἂν περιλαμβάνηται ἐν αὐτοῖς ἡ ἐξουσία τοῦ ἁγιάζειν καὶ τελεῖν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν.

Αἱ προειρημέναι γενικαὶ περὶ τῶν οὐσιωδῶν συστατικῶν τῆς χειροτονίας παρατηρήσεις ἐφαρμοζόμεναι ἤδη ἐπὶ τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν ἀποτελοῦσι τὴν λυδίαν λίθον πάσης περὶ τοῦ κύρους τῆς Ἀγγλικῆς ἱερωσύνης κρίσεως, εἰς ἣν καὶ ἤδη μεταβαίνομεν.

Κατὰ τὸ ἀπὸ τῆς Μεταρρυθμίσεως ἐν χρήσει χειροτονικὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας[14]

13. Παρὰ Hardan σελ. 26.

14. Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐνταῦθα καὶ πανταχοῦ, ὅπου περὶ αὐτῆς πιπτόμεθα τὸν λόγον, ἐννοοῦμεν ἐν γένει τὴν ἐπισκοπικὴν Ἐκκλησίαν, ἧς θυγατέρες ἡ ἐν Σκωτίᾳ καὶ ἡ ἐν Ἀμερικῇ Protestant episcopal Church ἐν ἀντιθέσει πρός τε τοὺς Πρεσβυτεριανούς, τοὺς Μεθοδιστὰς καὶ τὰς ἄλλας ἐν Ἀγγλίᾳ κοινότητας τῶν *διαφωνούντων* (Dissenters). Καθόσον ὅμως ἐν τῇ ἐπισκοπικῇ ταύτῃ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουσε

ἡ εἰς τὰς τρεῖς ἱερατικὰς τάξεις προαγωγὴ τελεῖται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: Πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου ὁ ὑποψήφιος εἰς τὴν Διακονίαν μετά τινας εὐχάς, ἐρωτήσεις καὶ ἐπαγγελίας περὶ πιστῆς ἐκτελέσεως τῶν διακονικῶν καθηκόντων καὶ θεαρέστου βίου, γονυκλιτεῖ πρὸ τοῦ ἐπισκόπου, ὅστις ἐπιτιθεὶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὰς χεῖρας λέγει «λάβε τὴν ἐμπιστευομένην σοι ἐξουσίαν τοῦ ἐκπληροῦν τὸ ἔργον τοῦ Διακόνου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Ἀμήν», εἶτα ἐγχειρίζει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος τὴν Καινὴν Διαθήκην λέγων «λάβε τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀναγινώσκειν τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κηρύττειν αὐτὸ ἂν σοι δοθῇ ἄδεια παρ' αὐτοῦ τοῦ ἐπισκόπου. Ἀμήν».

Ὁ δὲ εἰς ἱερέα προχειριζόμενος προσάγεται τῷ ἐπισκόπῳ μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον ὑπὸ τοῦ ἀρχιδιακόνου (σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου τελεῖ πάντοτε ὁ ἱερεὺς) ἵνα καταταχθῇ εἰς **τὴν τάξιν τῆς ἱερωσύνης.** Ὁ ἐπίσκοπος ἐρωτᾷ τὸν λαὸν μή τι γινώσκῃ κώλυμά τι «**δι' ὃ δὲν πρέπει** (οὗτος) **νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην διακονίαν».** Μηδενὸς δὲ προβαλλομένου ὁ ἐπίσκοπος δεόμενος τοῦ Θεοῦ «ὅπως καταπέμψῃ ἐπ' αὐτὸν τὴν χάριν» αὐτοῦ, «ἵνα προσηκόντως ἐκπληροῖ τὸ νῦν μεταδιδόμενον αὐτῷ ἔργον», μετὰ παραίνεσιν περὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἱερωσύνης, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ ἀπευθύνει πᾶσι τοῖς εἰς ἱερωσύνην προχειριζομένοις (σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ πλείους τοῦ ἑνὸς διάκονοι καὶ ἱερεῖς δύνανται παρ' Ἄγγλοις νὰ χειροτονηθῶσι συγχρόνως) διαφόρους ἐρωτήσεις περὶ τῆς κλήσεως, τῆς εὐσυνειδήτου πληρώσεως τῶν ἀνατεθειμένων αὐτοῖς καθηκόντων, ὧν ἡ πρώτη ἔχει ὧδε: «Στοχάζεσθε ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν ὅτι **ἀληθῶς ἐκλήθητε** (that you be truly called) κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν τάξιν (order) καὶ τὸ ἀξίωμα (Ministry) τῆς ἱερωσύνης». Εἶνε δὲ αἱ ἐρωτήσεις αὗται τοσούτῳ μᾶλλον ἄξιαι ἀναγραφῆς, ὅσῳ ἐξαίρουσι καὶ ἐν τοῖς μάλιστα ἀναδεικνύουσι κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ A. Lowndes[15] τὰ καθήκοντα καὶ τὸ ἔργον τῆς ἱερωσύνης, περὶ οὗ Λέων ὁ ΙΓ' ἐν τῇ μνημονευθείσῃ βούλλᾳ ἀπεφήνατο ὅτι ὑποτιμᾶται ἐν ταῖς εὐχαῖς τοῦ Ἀγγλικοῦ χειροτονικοῦ, διότι «βεβουλευμένως ἀφῃρέθη ἐξ αὐτῶν πᾶν ὅ,τι καταφανῶς δηλοῖ ἐν τῇ καθολικῇ τάξει τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὰ καθήκοντα τῆς ἱερωσύνης». Εἶτα εὐχαριστεῖ τὸν παντοδύναμον Θεὸν λέγων: «Ἀποδίδομέν σοι ἐνθέρμους εὐχαριστίας διὰ τὰς τηλικαύτας εὐεργεσίας τῆς αἰωνίου σου ἀγαθότητος, καὶ διότι πυδόκησας νὰ καλέσῃς τοὺς δούλους σου τούτους τοὺς ἐνθάδε παρισταμένους εἰς τὸ αὐτὸ λειτούργημα (office) καὶ τὸ ὑπούργημα (ministry) τὸ συσταθὲν πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους». Μετὰ τοῦτο ὁ ἐπίσκοπος ἐπιτίθησιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἑνὸς ἑκάστου τῶν χειροτονηθησομένων τὰς χεῖρας συνεπιτιθέντων καὶ τῶν συλλειτουργῶν ἱερέων, λέγων «Λάβε Πνεῦμα Ἅγιον εἰς τὸ ὑπούργημα (office) καὶ τὸ ἔργον (work) ἱερέως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἅτινα νῦν ἐμπιστεύονταί σοι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἡμῶν. Ἂν τινων τὰς ἁμαρτίας ἀφῇς, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων τὰς ἁμαρτίας κρατῇς, κεκράτηνται. Καὶ γίνου πιστὸς οἰκονόμος τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ μυστηρίων· εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν». Κατὰ δὲ τὴν παράδοσιν τῶν Γραφῶν· «Λάβε τὴν ἐξουσίαν τοῦ κηρύττειν τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ τελεῖν τὰ ἅγια μυστήρια ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅπου ἂν εἰς τοῦτο ταχθῇς νομίμως».

Ὁ δὲ εἰς ἐπίσκοπον προχειριζόμενος προσάγεται ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῷ ἀρχιεπισκόπῳ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ μετὰ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως, ὅστις ἐπικαλεῖται πρῶτον τὰς δεήσεις τῆς κοινότητος ὑπὲρ τοῦ ὑποψηφίου τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κληθέντος «κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ». Εἶτα ἀναγινώσκεται ἡ αὐτὴ καὶ ἐν τῇ προχειρίσει διακόνου καὶ ἱερέων συνα-

πολυειδεῖς ἀποχρώσεις καὶ δὴ ἡ τοῦ ἄκρου καλβινισμοῦ (Low church), τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας τὴν δυναμένην νὰ προστεγγίσῃ ἡμᾶς, περιορίζομεν εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1833 μορφωθεῖσαν ἐκκλησιαστικὴν μερίδα τὴν καλουμένην ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς μελῶν Ἀγγλοκαθολικὴν ἐκκλησίαν, ὑπὸ δὲ τῶν ἀντιπάλων αὐτῆς Ἄνω Ἐκκλησίαν ἢ τελεστικὴν (Higt-church, Ritualisten). Ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἕδραν ἔχουσα τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ὀξωνίας ἐνθουσιᾷ ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἀντέχεται τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς ἔν τε τῇ ἱερωσύνῃ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ κηρύξασα μὲν ὡς δόγμα πίστεως τὴν ἐπισκοπικὴν διαδοχήν, ὑπολαμβάνουσα δὲ τὰ 39 ἄρθρα ὡς δυνάμενα νὰ ἑρμηνευθῶσι κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας (πρβλ. τὸ Eirenikon τοῦ Rusey).

15. Vindikation Τόμ. I σελ. 176.

πτὴ παραλλάσσουσα ἓν τινι μόνον σημείῳ, καὶ ἐπιφέρεται ἡ εὐχὴ «παντοδύναμε Θεὲ ὁ χορηγὸς πάντων τῶν ἀγαθῶν ὁ διὰ τοῦ ἁγίου σου Πνεύματος διαφόρους τάξεις λειτουργῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συστησάμενος· αὐτὸς ἔπιδε οἰκτιρμόνως ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου τοῦτον τὸν τανῦν κληθέντα εἰς τὸ ἔργον (Work) καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου εἰς πλήρωσιν αὐτοῦ κτλ.» Εἶτα ἀνακρίνων τὴν κλῆσιν αὐτοῦ ὁ ἀρχιεπίσκοπος λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὴν ὁμολογίαν ὅτι ἀποδέχεται τὰς Γραφὰς ὡς περιεχούσας πᾶσαν τὴν διδασκαλίαν τὴν ἀναγκαίαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ὅτι κατὰ τὰς Γραφὰς διδάσκων τὸ πλήρωμα θὰ ζῇ σωφρόνως, ὢν τύπος καὶ ὑπόδειγμα τῶν πιστῶν ἐν πᾶσι, παιδεύων τοὺς χωλαίνοντας «κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ διδομένην ἐξουσίαν». Ὁ ἀρχιεπίσκοπος εὔχεται τῷ Θεῷ, ὅπως χαρίσῃ τῷ ὑποψηφίῳ ἰσχὺν καὶ δύναμιν πρὸς τὸ πληρῶσαι τὰς ἐπαγγελίας ταύτας, μετὰ δὲ τὸν ὕμνον «ἐλθὲ Πνεῦμα Ἅγιον....» καὶ δέησιν πρὸς τὸν Θεὸν, ὅπως χορηγήσῃ τὴν χάριν αὐτοῦ τῷ ὑποψηφίῳ, ἐπιτίθησι τὰς χεῖρας μετὰ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων ἐπὶ τοῦ ὑποψηφίου γονυκλιτοῦντος, λέγων «λάβε Πνεῦμα Ἅγιον εἰς τὸ ὑπούργημα καὶ τὸ ἔργον ἐπισκόπου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἅτινα νῦν ἐμπιστεύονταί σοι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἡμῶν· εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν. Καὶ μέμνησο ἀναζωπυρεῖν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν διδομένην σοι διὰ τῆς ἐπιθέσεως ταύτης τῶν χειρῶν ἡμῶν· διότι δὲν ἔδωκεν ὁ Θεὸς ἡμῶν πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως, καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ». Εἶτα ἐγχειρίζει αὐτῷ τὴν ἁγίαν Γραφὴν παραινῶν ὅπως, προσέχων ἑαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, ᾖ ποιμὴν τοῦ ποιμνίου καὶ οὐχὶ λύκος, μεθ' ὃ κοινωνεῖ τῆς θείας εὐχαριστίας μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν παρόντων. Πρὸ δὲ τῆς ἀπολύσεως ἀναγινώσκεται εὐχὴ ἐξαιτουμένη τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ νεωστὶ χειροτονηθέντος ἐπισκόπου[16].

(ἔπεται συνέχεια)

Χρῆστος Ἀνδρούτσος

Ἐν τῇ διατριβῇ τοῦ κ. Ἀνδρούτσου ἐγένοντο παροράματά τινα· οἷα **ἀκριβολόγον** ἀντὶ **ἀκριβῆ λόγον**, **Μασσαλιανοὺς** ἀντὶ **Μεσσαλιανοὺς**, «τινῶν **μὴ** ἀποδεχομένων» ἀντὶ «τινῶν **μὲν** ἀποδεχομένων» (σελ. 573) ὁ δὲ τίτλος ὁ τῷ 1853 **ἐκδοθεὶς τῆς ἀποστολικῆς διαταγῆς** ἐγράφη κατὰ λάθος, ἀντὶ ὁ δὲ Ulgen ὁ τῷ 1853 **ἐκδοὺς τὰς Ἀποστολικὰς διαταγὰς** κτλ. Πάντα ταῦτα καὶ εἴ τινα ἕτερα διορθωθήσονται ἐν τῷ ἰδίῳ τεύχει εἰς ὃ ἀνατυπωθήσεται ἐν τέλει ἡ πραγματεία αὕτη.

16. ὅρ. τὴν ἱερουργίαν ἐν παντὶ Common Prayer πρβλ. καὶ Lowndes I, 215 ἑξ.

ΣΧΕΣΙΣ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ*

Ἀλλ' ἂν ὁ λόγος (φυσικὴ ἔννοια καὶ κοινὸς νοῦς) ὡς ἡ κυρία αἰτία ἐν τῇ εὑρέσει τῆς ἀληθείας, καὶ τὰ συμβεβηκότα (περίπτωσις καὶ συντυχία) ὡς δευτερεύοντα, πηγὴν καὶ αἰτίαν ἔχουσι τὸν Θεὸν, τίνος ἕνεκα οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐφικνοῦντο τῆς ἀληθείας κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον; Πόθεν ἡ πληθὺς καὶ ἡ διαφορὰ τῶν ἱκανοτήτων ἔν τε τοῖς ἀτόμοις καὶ τοῖς ἔθνεσι κατά τε τὸ εἶδος καὶ τὴν ἔντασιν; Μὴ ἀρά γε προστωπολήπτης εἶνε ὁ Θεὸς, καὶ δὲν ἀπονέμει εἰς πάντας τὰ ἀγαθὰ κατὰ δίκαιον μέτρον; Ὁ Κλήμης τιθέμενος τὸ ζήτημα τοῦτο[1], συντόνως ὑπερασπίζεται τὴν ἴσην πρὸ πάντας πάντοτε καὶ πανταχοῦ εὐποιΐαν τοῦ Θεοῦ· τὴν δὲ ἐν τόποις καὶ χρόνοις, ἔθνεσι καὶ ἀτόμοις, παρατηρουμένην διαφορὰν τῶν διευθύνσεων καὶ βαθμὸν τῆς προόδου εἰς τὸ ἐπιδιωκόμενον ἔργον ἐξαρτᾷ τελείως ἐκ τῆς ἐλευθέρας ἐκλογῆς τε καὶ ἀσκήσεως τῶν αὐτεξουσίων ὄντων, εἰς ἃ ὁ Θεὸς κατ' ἀξίαν παρέχει τὰς δωρεὰς, οἱονεὶ ἐπιβραβεύων τοὺς ὑπ' αὐτῶν καταβαλλομένους ἀγῶνας. «Οὐ *χρόνῳ*, λέγει, τὸ ἀπροσωπόληπτον τοῦ Θεοῦ . . οὐδὲ περιορίζεται *τόποις ἢ ἀνθρώποις τισί*· οὐδὲ γὰρ μερικὴ ἡ εὐποιΐα αὐτοῦ», (VI, VIII 285). Ἀλλ' «*ἀίδιος* αὕτη τυγχάνει καὶ εἰς πάντας ἐξ ἀρχῆς ἀνάρχου ἴσῃ ἀτεχνῶς *ἡ φυσικὴ δικαιοσύνη, κατ' ἀξίαν ἑκάστου γένους γενομένη* οὐκ ἀρξαμένη ποτέ. . . . Μεταλαμβάνει δὲ τῆς εὐποιΐας ἕκαστος ἡμῶν πρὸς ὃ *βούλεται*· ἐπεὶ, τὴν *διαφορὰν τῆς ἐκλογῆς*, ἀξίας γενομένης ψυχῆς *αἵρεσις τε καὶ συνάσκησις* πεποίηκε» (V, XIV 203). «Λαμβάνουσι δὲ (οἱ σοφοὶ τῇ διανοίᾳ) *πνεῦμα αἰσθήσεως παρὰ τῆς κυριωτάτης σοφίας διττὸν*, ἐπιτηδείους σφᾶς αὐτοὺς παραστήσαντες· οἱ μὲν γὰρ τὰς *βαναύσους*

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 405—407 τοῦ ΚΒ' τόμου.

1. Ἐν τῷ ἐξετασθέντι προηγουμένως χωρίῳ, ἔνθα λέγει «τίς κατὰ τὴν τοῦ νοῦ διανομὴν δικαιοσύνη, σκοπήσωμεν».

μετιόντες *τέχνας* τοῦ περὶ *τὰς αἰσθήσεις* ἀπολαύουσι *περιττοῦ*· ἀκοῆς μὲν ὁ κοινῶς λεγόμενος μουσικός, ἁφῆς δὲ ὁ πλαστικός, καὶ φωνῆς ὁ ᾠδικός, ὀσφρήσεως ὁ μυρεψικός, ὄψεως ὁ τῶν ἐν ταῖς σραγῖσι ἐντυπωμάτων τορευτικός, οἱ δὲ ἀμφὶ *τὴν παιδείαν διατρίβοντες τὴν συναίσθησαν χορηγοῦνται*, καθ' ἣν τῶν μέτρων οἱ ποιηταί, καὶ τῶν λέξεων οἱ σοφισταί, καὶ τῶν συλλογισμῶν οἱ διαλεκτικοί, καὶ οἱ *φιλόσοφοι τῆς κατ' αὐτοὺς θεωρίας ἀντιλαμβάνονται*» (Στρ. I, IV, 717). Ὁ βαθμὸς λοιπὸν τῆς ἐπιτηδειότητος τῆς ὑπὸ τοῦ θείου δωρουμένης εἰς τοὺς ἐκ προαιρέσεως ἐπί τι τραπέντας καὶ ἀσκηθέντας εἰς αὐτὸ τυγχάνει διπλάσιος τοῦ τῶν ἰδιωτῶν. Ἐκεῖνοι εὐχερέστερον ἀντιλαμβάνονται καὶ ἀσφαλέστερον εὑρίσκουσι τὸ ἀληθὲς εἴτε περὶ τὰς τέχνας[2] εἴτε καὶ τὴν φιλοσοφίαν, διότι «εὑρετικὸν καὶ ἐπινοητικὸν ἡ συναίσθησις, ἐπιβάλλειν πιθανῶς ἀναπείθουσα· συναύξει δὲ τὴν ἐπιβολὴν ἡ εἰς ἐπιστήμην συνάσκησις (I, IV, 717). Ἆρα οἱ φιλόσοφοι, οἱ εἰς τὴν *οἰκείαν συναίσθησιν πνεύματι αἰσθητικῷ συνασκηθέντες*[3], ἐπὰν μὴ μέρος τῆς φιλοσοφίας ἀλλὰ τὴν *αὐτοτελῶς φιλοσοφίαν* πολυπραγμονῶσι, *φιλαλήθως* τε *καὶ ἀτύφως* προσμαρτυροῦντες τῇ ἀληθείᾳ, κἂν παρὰ τοῖς ἑτεροδόξοις, ἐπὶ τῶν καλῶς εἰρημένων, *προκόπτουσιν εἰς σύνεσιν*, κατὰ τὴν θείαν διοίκησιν, τὴν ἄρρητον ἀγαθότητα, ἑκάστοτε εἰς τὸ ἄμεινον προαγομένην τὴν τῶν ὄντων φύσιν (βιβλ. VI, XVII, 385).

Νόμος, ὃν πρῶτος Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντῖνος εἰς τὴν φιλοσοφίαν εἰσηγήσατο, ὁ δὲ Πλάτων ἐκθύμως ἀπεδέξατο ὕστερον, καταστησάμενος τοῦτον κέντρον τοῦ γνωσιολογικοῦ αὐτοῦ συστήματος, μετοχετεύεται διὰ τοῦ Κλήμεντος εἰς τὴν χριστιανικὴν φιλοσοφίαν πρὸς ἐξήγησιν καθόλου τῆς γνώσεως, ἰδίᾳ δὲ τῆς τοῦ Θεοῦ· οὗτος δὲ λέγει, ὅτι «τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ θεωρεῖται» (Στρ. V, 28).

Ἀπὸ τῆς γενικῆς ταύτης ἀρχῆς ὁρμώμενος ὁ Κλήμης νομίζει ὅτι ἡ φιλοσοφοῦσα διάνοια ἐμβλέπουσα ἐν τῇ ὁμοιότητι τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐκδηλουμένης θαυμασίας τάξεως καὶ ἁρμονίας καὶ τῆς ἐν ἡμῖν τὴν συγγένειαν τῶν ταῦτα ἐπαγουσῶν δυνάμεων, ἀναγκαίως ἐκ τοῦ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις τυγχάνει ἡ ἐν αὐτῷ διέπουσα, διατάττουσα καὶ ἐνεργοῦσα δύναμις, ἀνάγεται κατὰ τὸ δυνατὸν εἰς τὴν ἰδέαν ὑπάρξεως ὁμοίας ἀλλ' ὑπερόχου δυνάμεως ἐκτὸς ἡμῶν κειμένης, διακοσμούσης τὸ σύμπαν καὶ οὕτης ἀρχῆς τῆς ἐν ἡμῖν ἐκφαινομένης τοιαύτης. Κατ' ἔμφασιν ἀληθείας, λέγει, θέλουσιν εἰρῆσθαι τινὰ τοῖς φιλοσόφοις. Ὁ μὲν οὖν θεσπέσιος ἐφ' ἡμῶν γράφει: «Βλέπομεν γὰρ νῦν ὡς δι' ἐσόπτρου, κατ' ἀνάκλασιν ἐπ' αὐτοῦ ἑαυτοὺς γινώσκοντες, καὶ τοῦ ἐν ἡμῖν θείου τὸ ποιητικὸν αἴτιον ὡς οἷόν τε συνθεωροῦντες (ἴδε κεφ. XIX, 809). Θεοῦ ἔμφασις ἦν παρὰ πᾶσι τοῖς εὖ φρονοῦσι πάντοτε φυσικὴ, καὶ τῆς ἀϊδίου κατὰ θείαν πρόνοιαν εὐεργεσίας ἀντελαμβάνοντο οἱ πλεῖστοι οἱ καὶ μὴ τέλεον ἀπηρυθριακότες πρὸς τὴν ἀλήθειαν (V, XIII, 128, V, 198).

Ἡ διὰ τοιαύτης ὁμως ὁδοῦ θεογνωσία τυγχάνει ἀτελὴς, παραβαλλομένη πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς θείας ἀποκαλύψεως διδασκομένην· ὁ δὲ ἡμέτερος συγγραφεὺς συγκρίνει αὐτὴν πρὸς τὰς σκιὰς καὶ εἰκόνας τῶν ἐν τοῖς ὕδασι τοῖς κατόπτροις καὶ καθόλου τοῖς διαφανέσι σώμασιν ἀνταναπλωμένην (I, XVIII, 812).[4]

Ἐνῶ δηλονότι ὁ νοῦς, ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς θείας διδασκαλίας ὁδηγούμενος, διορᾷ σαφέστερον τὰ πνευματικὰ καὶ τὸν Θεόν, (V, 112), τουναντίον, ἐξ ἑαυτοῦ φυσικῶς οὗτος ὁρμώμενος καὶ τὴν λογικὴν αἰτίαν τοῦ σύμπαντος ἀνερευνῶν, περιεργαζόμενος ἐμβλέπει καὶ καταλαμβάνει ἐν τῇ σκιᾷ τρόπον τινα τὸν Θεὸν καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τὸν τεχνίτην. Ὁ Φίλων παραδέχεται ἀμφότερα τὰ εἴδη ταῦτα τῆς θεογνωσίας, ἀναγνωρίζων μάλιστα πολὺ τελειοτέραν τὴν ἐκ τῆς θείας ἀποκαλύψεως ἀπορρέουσαν. Ἀλλ' ἐνῶ ὁ Κλήμης θεοδώρητον γνῶσιν καλεῖ τὴν γνῶσιν, τὴν ἐκ τῆς λογικῆς ἐξετάσεως τοῦ περιεχομένου τῆς θετικῆς διδασκαλίας τοῦ Κυ-

2. Ἡ φρόνησις διατείνει οὐκ ἐπὶ τὰς τέχνας μόνον ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν (VI, 388). Πολλὰ τῶν ἐν τῷ βίῳ καὶ διά τινος λογισμοῦ ἀνθρωπίνου λαμβάνει τὴν γένεσιν, θεόθεν τὴν ἔναυσιν εἰληφότα (VI, XVII, 389).

3. Ἡ οἰκεία τῶν φιλοσόφων συναίσθησις ἣν «πνεύματι αἰσθητικῷ συνασκοῦσι τυγχάνει ἡ ἀντίληψις τῶν νοητῶν». Τὸ πνεῦμα τῆς αἰσθήσεως ταὐτίζεται ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος μετὰ τῆς φρονήσεως· ἡ δὲ φρόνησις «ὅταν ἐπιβάλλῃ τοὺς πρώτους αἰτίους, *νόησις* καλεῖται» (VI, 388). Ἆρα συναίσθησις πνεύματι αἰσθητικῷ συνασκηθεῖσα τυγχάνει ἡ περὶ τὴν ἀντίληψιν τῶν πρώτων αἰτίων κτηθεῖσα ἐπιτηδειότης ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου νοῦ διὰ τῆς ἀσκήσεως.

4. Κατ' ἔμφασιν καὶ διάφασιν οἱ ἀκριβῶς παρ' Ἕλλησι φιλοσοφήσαντες διορῶσι τὸν Θεόν· τοιαῦται γὰρ αἱ κατ' ἀδυναμίαν φαντασίαι ἀληθῶς. Ὡς φαντασία καθορᾶται ἐν τοῖς ὕδασι, ὁρῶμεν καὶ τὰ διὰ τῶν διαφανῶν καὶ διαυγῶν σωμάτων (I, XVIII, 812).

ρίου περὶ Θεοῦ, ἐκλάμπουταν[5], ὁ Φίλων τοιοῦτον νοεῖ τὴν «διὰ κεκαθαρμένου ἀπὸ τῶν παθῶν νοῦ, ἄμεσον ἐποπτείαν τοῦ θείου», καθ' ἣν οὐχὶ ἀπὸ τῶν γεγονότων γνωρίζομεν τὸ αἴτιον, «ὡς ἂν ἀπὸ τῆς σκιᾶς τὸ μένον», ἀλλὰ τὸ γεννητὸν ὑπερκύψαντες ἔμφασιν ἐναργῆ τοῦ ἀγεννήτου λαμβάνομεν, ὥστε ἀπ' αὐτοῦ αὐτόν τε τὸν λόγον καταλαμβάνομεν καὶ τὴν σκιὰν αὐτοῦ εἰς τὸν αἰσθητὸν κόσμον (II, Ἄλλην. νόμων 79, A).

Ἀλλ' ἡ διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς φύσεως θεογνωσία, εἰς ἣν ἀρίχθησαν οἱ εὖ φρονοῦντες τῶν παρ' Ἕλλησι φιλοσοφησάντων μαρτυρεῖ, κατὰ Κλήμεντα, ὅτι «ἦν τις ἔμφυτος εἰς τὴν ἄρρατον ἀνθρώποις ἀρχαία κοινωνία, ἀγνοίᾳ μὲν ἐσκοτισμένη, ἄφνω δὲ διεκθρώσκουσα τοῦ σκότους καὶ ἀναλάμπουσα» (Προτ. 98). Τὴν αἰρνίδιον δὲ ταύτην ἔλλειψιν τῆς ἰδέας τοῦ Θεοῦ πάλιν εἰς τὰ ὄμματα τῆς διανοίας ὁ Κλήμης χαρακτηρίζει ὡς ἀνάμνησιν τοῦ ἤδη ἀμαυρωθέντος καὶ λησμονηθέντος (VI, VIII, 385)[6], τὸ δὲ αἴτιον τῆς λήθης καὶ ἀγνοίας ταύτης τοῦ Θεοῦ, φαίνεται ὅτι ἐμβλέπει ἐν τῇ πτώσει τῶν πρωτοπλάστων, ἧς ἕνεκα τὰ ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἀναφυέντα πάθη, «ἐξ ἔθους δὲ αὐξηθέντα καὶ κακῆς τροφῆς, ἐπεσκίασαν τὸν λογισμὸν (III, 1193), δι' οὗ ὁ ἄνθρωπος ἀντελαμβάνετο τοῦ θείου (V, 198), καὶ κατέστησαν αὐτὸν ἀπὸ φορέως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ δοῦλον τῶν ψυχροτέρων παθῶν (II, 1160).[7] Εἰς τὴν τοιαύτην τοῦ γνωστικοῦ τῆς ψυχῆς διαστροφὴν δέον νὰ ἀποδοθῇ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν τε προαιρέσεων καὶ ἀσκήσεων ἡ παρατηρουμένη κατὰ ἐποχὰς ἔν τε τοῖς ἀτόμοις καὶ τοῖς ἔθνεσι, τὸ ἀγαθὸν ἢ κακὸν τῆς φύσεως καὶ τάσεως περί τε τὴν ζήτησιν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ἐπινόησιν μέσων πρὸς πλήρωσιν ἀγαθῶν ἢ καὶ πολλάκις κακοβούλων σχεδίων (VI, 385). Διότι, ὡς γνωστόν, ἕνεκα τοῦ νόμου τῆς φυσικῆς δικαιοσύνης, καθ' ἣν ἡ ἐπιτηδειότης εἴς τι ἀναπτύσσεται διὰ τῆς ἀσκήσεως, πολλὰ τῶν προτερημάτων τυγχάνουσι κοινὰ εἰς τε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ πονηρούς· ἀλλ' ἐνῶ τὰ τῶν δευτέρων συντελοῦσιν εἰς τὴν βλάβην τῶν ἀνθρώπων, τὰ τῶν ἀγαθῶν μόνον γίνονται ὠφέλιμα, καὶ πρὸς χάριν αὐτῶν μόνον ἐδημιούργησεν ὁ Θεός[8]. Τούτου λοιπὸν ἕνεκα ἡ θεία πρόνοια «**συλλαμβάνει καὶ προσεχεστέρᾳ τιμᾷ ἐπισκοπῇ**» τοὺς ἀγαθοὺς καὶ σπουδαίους ἐπιῤῥῶσα ἐπ' αὐτῶν εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως διὰ τῶν λειτουργικῶν πνευμάτων, ὡς ἐν τοῖς ἀγαθοῖς μόνον πραγματουμένου ὄντως τοῦ σκοποῦ τῆς παρεχομένης θείας δωρεᾶς. «Κοινὰ μὲν, λέγει ὁ Κλήμης, τῶν ἀγαθῶν τε ἐστὶ καὶ τῶν κακῶν πολλὰ τῶν προτερημάτων· γίνεται δ' ὅμως ὠφέλιμα τοῖς ἀγαθοῖς τε καὶ σπουδαίοις· πρὸς γὰρ τῶν ἀγαθῶν χρῆσιν ἀνδρῶν ἡ τῶν θεοδωρήτων δύναμις πέφυκε . . . αἱ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐπίνοιαι **κατ' ἐπίπνοιαν θείαν** γίνονται, διατιθεμένης πως τῆς ψυχῆς καὶ διαδιδομένου τοῦ θείου θελήματος εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ψυχάς, τῶν ἐν μέρει **θείων λειτουργῶν συλλαμβανομένων** εἰς τὰς τοιαύτας διακονίας[9] . . . Ὁ γοῦν ποιμὴν τῶν καθ' ἕκαστον κήδεται προβάτων, καὶ μάλιστα τούτοις σύνεστι προσεχεστέρᾳ ἐπισκοπῇ, ὅσοι **διαπρεπεῖς τῆς φύσεως** καὶ **δυνατοὶ τὰ πλήθη συνωφελεῖν ὑπάρχουσιν.** Οὗτοι εἰσὶν οἱ **ἡγεμονικοὶ** καὶ **παιδευτικοί,** δι' ὧν ἡ ἐνέργεια τῆς προνοίας ἀριδήλως δείκνυται, ὁπηνίκα ἂν ἢ διὰ παιδείας ἢ δι' ἀρχῆς τινος καὶ διοικήσεως εὖ ποιεῖν ἐθέλει τοὺς ἀνθρώπους ὁ Θεός· δι' ὃ καὶ **συγκινεῖ τοὺς ἐπιτηδείους** εἰς ὠφέλιμον ἐξεργασίαν τῶν πρὸς ἀρετήν τε καὶ εἰρήνην καὶ εἰς εὐποιΐαν συντεινόντων» (VI, XVII, 389). Ὁ Κλήμης ἐκτιθέμε-

5. Τοῖς αἰτοῦσι τὰς πεύσεις, κατὰ τὰς Γραφὰς, ἐφ' ὁ βαίνουσι, ἐκ Θεοῦ γίνεται ἡ γνῶσις τῆς θεοδωρήτου γνώσεως καταληπτικῶς διὰ τῆς λογικῶς ὄντως ἐκλαμπούσης ζητήσεως (VIII, 360. VII, 361). Ὁ ὅρος «καταληπτικὸς» ἀνατίθεται τῷ ὅρῳ «στοχαστικὸς» ὅστις δηλοῖ τὴν διὰ τοῦ λόγου «ἐξ εἰκότων καὶ παρατηρήσεως» (ὡς που ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς λέγει) εὔστοχον τῇ ἀληθείᾳ ἐπιβολὴν (I 817). Τυγχάνει δὲ ὁ μὲν πρῶτος τῆς Στωϊκῆς γνωσιολογίας ὅρος· ὁ δὲ δεύτερος ἀπαντᾶται παρ' Ἀριστοτέλει.

6. Ὁ Δαβὶδ λέγει «ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς ᾅδην πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ Θεοῦ. Ἐπιλανθάνονται οὖ πρότερον ἐμέμνητο, καὶ ὃν πρὶν ἢ ἐκλαθέσθαι ἐγίνωσκον, τοῦτον παραπέμπονται Ἦν ἄρα εἴδησίς τις ἀμαυρὰ καὶ παρὰ τοῖς ἔθνεσι (Στρ. VI, VIII, 285).

7. Αἱ τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν ἀναδόσεις, καχεξίαν προστρίβονται τῇ ψυχῇ κατασκεδαννῦσαι τὰ εἴδωλα τῆς ἡδονῆς ἐπίπροσθεν τῆς ψυχῆς. Ἐπισκοτοῦσι γοῦν τῷ φωτὶ τῷ νοερῷ, ἐπειδὰν κρατῇ τῶν ἐπιθυμιῶν βασιλέως τὸ ἡγεμονικὸν (VI, XVI, 300).

8. Ἢ γὰρ οὐχὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν χάριν καὶ εἰς τὴν κτῆσιν καὶ ὠφέλειαν μᾶλλον δὲ σωτηρίαν πάντα γέγονε; (468).

9 Ὁ Φίλων συμφώνως τελείως τῷ Κλήμεντι ἐντῷ σκοπῷ τῆς δημιουργίας καὶ τῆς χρήσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ παρεχομένων τοῖς ἀνθρώποις προτερημάτων (I Νόμων ἀλλην. 48 ε II, 76—77) ἐξηγεῖ καὶ τὴν αἰτίαν τῆς παροχῆς τῶν θείων δωρεῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς κακούς. Κατ' αὐτὸν τοῦτο γίνεται τὸ μὲν διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, τὸ δὲ ὅπως καταστήσῃ ἀναπολογήτους τοὺς ἁμαρτάνοντας διὰ τὴν κατάχρησιν τῆς ἐπ' ἀγαθῷ δοθείσης αὐτοῖς θείας δωρεᾶς (I Ἀλλην. νόμων 45 θ—ε).

νος περαιτέρω τὸν τρόπον, δι' οὗ ἡ θεία πρόνοια κατὰ τὴν ζήτησιν τῆς ἀληθείας ἐπενεργεῖ ἐφ' ἡμᾶς, ἐπισφραγίζει τὰ λεχθέντα διὰ τῆς ἑπομένης ἀνακεφαλαιώσεως· «Συνελόντι φᾶναι, πᾶσα ὠφέλεια βιωτικὴ, κατὰ μὲν τὸν ἀπωτάτω λόγον, **ἀπὸ τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ,** τοῦ πάντων ἐξηγουμένου Πατρός, **δι' Υἱοῦ ἐπιτελεῖται·** κατὰ δὲ τὸ προσεχὲς, ὑπὸ τῶν προσεχῶν ἑκάστοις κατὰ τὴν **τοῦ προσεχοῦς τῷ πρώτῳ αἰτίῳ Κυρίου ἐπίταξίν τε καὶ πρόσταξιν** (VI, XVII 393).

Ἐκ τῶν λεχθέντων ἐξάγεται ὅτι τὸ περὶ ἀρχῆς τῆς φιλοσοφίας καὶ πάσης βιωτικῆς ὠφελείας ζήτημα σχετίζεται μετὰ τῆς περὶ Λόγου διδασκαλίας τοῦ Κλήμεντος καὶ λύεται τέλεον συμφώνως πρὸς ταύτην. Ὁ Λόγος, κατὰ Κλήμεντα, ἀποτελεῖ τὸ συνδετικὸν σημεῖον Θεοῦ καὶ κόσμου· βυθίζεται μὲν οὗτος, ὡς οὐσία, ἐν τῷ ὑπερκοσμίῳ Θεῷ Πατρὶ παριστάμενος ὡς ἔννοια καὶ εἰκὼν καὶ δόξα, δύναμις αὐτοῦ, διαπερᾷ δὲ πᾶν γεννητὸν διὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, ἐξερχόμενος ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀναγεόμενος εἰς τὴν φύσιν, παρέχων οὕτω τῷ μὲν φυσικῷ κόσμῳ τὴν τάξιν καὶ τὴν ἁρμονίαν, τῷ δὲ ζωϊκῷ καὶ λογικῷ τὴν ζωὴν καὶ τὸν λόγον, δι' οὗ ἀναγνωρίζεται ἡ ἀλήθεια.

(ἕπεται συνέχεια)

Θεόδωρος Εὐστρατιάδης.

ΠΙΝΑΞ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ*

1454—1489 **Ματθαῖος Καμαριώτης** ὁ βυζάντιος, ὁ καὶ μέγας ῥήτωρ τῆς Μ. Ἐκκλησίας· διδάξας καὶ ἀπὸ τοῦ 1435 καὶ ἑξῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει δημοσίᾳ[1]

1489—; **Δημήτριος Καστρινὸς,** ὅστις συνίσταται ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Συμεὼν ὡς ἄρχων (ἔχων ὀρρίκιον δηλαδὴ τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς) καὶ *διδάσκαλος,* οἷος ἦν καὶ ὁ σύγχρονος αὐτῷ **Ἰωάννης Δοκιανὸς**[2]

1500;— . . . **Μανουὴλ Κορίνθιος** ὁ Μ. ῥήτωρ, συνδιδάσκων τῷ Καμαριώτῃ πιθανῶς ἀπὸ τοῦ 1481

1513—1551 **Θεοφάνης Ἐλεαβοῦλκος** ὁ Ναταρᾶς, ὁ ἐκ Βερροίας, Μ. ῥήτωρ

1555—1580 **Ἰωάννης Ζυγομαλᾶς** ὁ ἐκ Ναυπλίου, Μ. ῥήτωρ καὶ μετὰ ταῦτα ἑρμηνευτὴς τῶν θείων Γραφῶν

1580—1600; **Θεοδόσιος Ζυγομαλᾶς** ὁ υἱὸς αὐτοῦ, πρωτονοτάριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, συνδιδάσκων προηγουμένως τῷ πατρὶ

1601—1607; **Φραγκίσκος Κόκκος,** ὁ ἐκ Νάξου, ὁ καὶ διερμηνευτὴς τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας

1621—1623 καὶ 1629—1639 **Θεόφιλος ὁ Κορυδαλλεύς,** ὁ ἐξ Ἀθηνῶν, φιλόσοφος καὶ ἰατρός, ὁ καὶ Μ. διερμηνευτὴς τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ κατόπιν (14 νοεμβρίου τοῦ 1610 ἄχρι σεπτεμβρίου 1613) μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης

1639—1641 **Νικηφόρος Κλαροζάνης**[3] ὁ ἱερομόναχος, ἐκ Κρήτης, ὁ μετὰ ταῦτα πατριάρχης Ἀλεξανδρείας

1655;—1660; **Ἀναστάσιος Παντοδύναμος,** ἴσως ἐκ Καρπενησίου, χειροτονηθεὶς τῷ 1671 μητροπολίτης Θεσσαλονίκης[4]

1641—1655; καὶ —1663 **Ἰωάννης Καρυοφύλλης,** ἐκ τῆς ἐπαρχίας Δέρκων, ὁ Μ. λογοθέτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας

1663—1665 **Γερμανὸς Αἰτωλὸς,** ὁ κατόπι Νύσσης μητροπολίτης· καθηγεῖτο τῆς σχολῆς τῶν γραμματικῶν βεβαίως

1663—1671 **Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος** ὁ ἐξ Ἀπορρήτων, τοῦ φιλοσοφικοῦ τμήματος σχολαρχῶν, βυζάντιος, Μ. διερμηνεὺς τῆς

---

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 562—564 τοῦ ΚΒ' τόμου.

1. Ὁ κατάλογος οὗτος συμπληροῖ τὸν ἐν ἀρχῇ τῶν «Χρονικῶν τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας» πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἐκδοθέντα καίπερ ἄλυτον καταλείπων χρονολογικήν τινα ἀπορίαν ἐν τῇ σειρᾷ τῶν σχολαρχῶν χρονικῆς τινὸς περιόδου, ἢ ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ὑπηρεσίας ἀρχιδιδασκάλου τινός. Φαίνεται ὅτι ἡ ὕπαρξις δύο τμημάτων, τοῦ ἐπιστημονικοῦ (τοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ) καὶ τοῦ γραμματικοῦ φέρει σύγχυσιν εἰς διάκρισιν τοῦ σχολάρχου, διότι συγχρόνως ἀναφέρονται πλείονες τοῦ ἑνός· ἐντεῦθεν ἡ ἐν τῷ παρόντι πίνακι διάκρισις σχολάρχου τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ τμήματος. Εἰδήσεις βιογραφικὰς περὶ σχολαρχῶν τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας ἔκρινα περιττὰς ἐνταῦθα, παραπέμπων εἰς τὰ «Χρονικά»· ἂν δ' ἐν ὑποσημειώσεσι φέρωταί τινες εἰδήσεις ὀλιγόστιχοι, τοῦτο γίνεται σήμερον περὶ ἐκείνων, ὧν ἐν τοῖς «Χρονικοῖς» ἐποιησάμην ἀτελῆ μνείαν. Τῷ 1883 ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείᾳ» πίναξ σχολαρχῶν οὐκ ἐξεδόθη.

2. Ἐκκλησιαστικὰ Σύλλεκτα, ὑπὸ Ἐπαμ. Σταματιάδου· ἐν Σάμῳ, 1891, σελ. 24.

3. Κ. Ν. Σάθα Νεοελληνικὴ Φιλολογία, σελ. 339.

4. Βίος Εὐγενίου Γιαννούλη, παρὰ Σάθᾳ, Μεσαιων. Βιβλιοθ. Γ', σελ. 456, ἔνθα περὶ Ἀναστασίου Παντοδυνάμου γράφει ὁ Γόρδιος «καὶ δὴ καὶ *σχολαρχεῖν αὐτὸν ὁ πατριάρχης ἔταξε τοῦ Πατριαρχείου ἐντὸς,* καὶ οὐδεὶς ἐν τῷ τότε κατά τε γραμματικὴν καὶ ποιητικὴν παιδείαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνομίζετο τούτου κρείττων».

Ὑψηλῆς Πύλης καὶ Μ. λογοθέτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας[5]

1671—1682 **Σεβαστὸς Κυμινήτης,** ὁ ἐκ Τραπεζοῦντος, προστὰς πιθανῶς τοῦ φιλοσοφικοῦ τμήματος

1682—1684 **Γεράσιμος Ἀκαρνὰν,** τοῦ τῶν γραμματικῶν

1684 ;— . . . . **Σπανδωνῆς** ὁ Μ. χαρτοφύλαξ, βυζάντιος, διευθυντὴς τοῦ φιλοσοφικοῦ τμήματος[6]

1691—1702 **Γεράσιμος Ἀκαρνὰν,** τοῦ τμήματος τῶν γραμματικῶν

1702—1704 **Διαμαντῆς Ρύσιος,** ἐξ Ἀριτζίου τῆς Βιθυνίας, τοῦ αὐτοῦ τμήματος

1704—1720 **Ἰάκωβος Μάνας Ἀργεῖος,** ὕπατος τῶν φιλοσόφων τῆς τοῦ Χ. Μ. Ἐκκλησίας, προϊστάμενος τοῦ φιλοσοφικοῦ τμήματος

1704—1711 **Καλλίνικος Νάξιος,** ἱερομόναχος, ὁ κατὰ τὸ 1711 μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως, ἀκολούθως (1716) Ἡρακλείας καὶ κατόπιν οἰκουμενικὸς πατριάρχης[7], προϊστάμενος τοῦ τμήματος τῶν γραμματικῶν

1711—1720 ; **Ἀντώνιος ὁ Βυζάντιος,** τοῦ τῶν γραμματικῶν τμήματος, ἴσως πρὸ τοῦ 1720 καὶ πρὸ τοῦ 1719 ἀποθανών

1720 ;—1726 **Σπανδωνῆς** ὁ Μ. χαρτοφύλαξ, τοῦ τῶν γραμματικῶν

1720—1744 **Ἰωάννης Τζανῆς,** ἐκ Λέσβου, ὕπατος τῶν φιλοσόφων τῆς τοῦ Χ. Μ. Ἐκ-Ἐκκλησίας, προϊστάμενος τοῦ φιλοσοφικοῦ τμήματος

1726—1744 **Δωρόθεος** πρωτοσύγκελλος, ἐκ Λέσβου, τοῦ γραμματικοῦ τμήματος

1744—1760 ; **Δωρόθεος,** ὁ αὐτός, τοῦ φιλοσοφικοῦ προστὰς τμήματος

1744—1748 **Ναθαναὴλ Καλονάρης,** ἱερομόναχος, ἐκ Χίου, προστὰς τοῦ γραμματικοῦ τμήματος, εἶτα μητροπολίτης Ἀγχιάλου καὶ (1753) Ἐφέσου

1748—1752 **Προκόπιος Βυζάντιος,** ἱερομόναχος, ὁ μετὰ ταῦτα (1752) χειροτονηθεὶς Εὐρίπου μητροπολίτης

1752—1760 **Νικόλαος Κριτίας,** ἐκκλησιάρχης τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ καπι-κεχαγιᾶς τῆς ἡγεμονίας Μολδαυΐας

1760—1761 **Εὐγένιος Βούλγαρις,** ἀρχιδιδάσκαλος, διάκονος καὶ ρεφερενδάριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὁ μετὰ ταῦτα (1776) ἀρχιεπίσκοπος Σλαβινίου καὶ Χερσῶνος ἐν Ρωσσίᾳ

1761—1763 **Γεώργιος Βυζάντιος** (τμῆμα φιλοσοφικὸν ἴδιον μετὰ τὸν μέγαν Εὐγένιον οὐχ ὑπῆρχε πιθανῶς)

1763—1767 **Ἰωακεὶμ Πάριος,** ὁ κατόπι (1775) μητροπολίτης Ἀγχιάλου καὶ μετὰ ταῦτα (1794—1806) Κυζίκου

1767—1769 **Γεράσιμος μητροπολίτης Βιζύης,** ὁ ἐκ Κύπρου, ὁ μετὰ ταῦτα (1783) μητροπολίτης Νικομηδείας, εἶτα (1791) Δέρκων καὶ κατόπι (1794—1797) οἰκουμενικὸς πατριάρχης

1769—1774 **Χρύσανθος Αἰτωλὸς,** τοῦ φιλοσοφικοῦ τμήματος, ἱερομόναχος

1769—1777 **Ἠλίας ὁ Κύπριος,** τοῦ τμήματος τῶν γραμματικῶν

1777—1793 **Σέργιος Μακραῖος ὁ ἐξ Ἀγράφων,** τοῦ φιλοσοφικοῦ τμήματος (διαλυθέντος τῷ 1790) καὶ τοῦ τῶν γραμματικῶν

1793—1795 **Φώτιος ὁ Κύπριος,** ὁ λογοθέτης γενικοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας

1795—1798 **Μακάριος**

1798—1801 **Σέργιος ὁ Μακραῖος,** τὸ δεύτερον

1801—1803 **Δωρόθεος ὁ Βουλισμᾶς,** ἐξ Ἰθάκης, ὁ ἱεροκήρυξ

1803—1804 **Ματθαῖος** ὁ ἐξ Αἴνου, ὁ μετὰ ταῦτα (1807) μητροπολίτης Αἴνου, κατόπι (1821) Θεσσαλονίκης καὶ μετὰ ταῦτα (1823—1831) Κυζίκου

1804—1807 **Δωρόθεος Πρώϊος,** ἀρχιμανδρίτης, ἐκ Χίου, μητροπολίτης Φιλαδελφείας (1805) καὶ σχολάρχης ἅμα, καὶ τῷ 1813 μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως

1807—1809 **Πλάτων Φραγγιάδης,** ἐκ Χίου καὶ μητροπολίτης (1817) τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος

1809—1810 **Στέφανος Δούγκας,** διάκονος, ρεφερενδάριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας[8]

5. Χριστοφόρος ὁ Φιλητᾶς φρονεῖ ὅτι κατὰ τὸ 1672 ἀπεσύρθη τῆς ἐν τῇ πατριαρχικῇ ἀκαδημίᾳ διδασκαλίας ὁ ἐξ ἀπορρήτων. «Ἅγιος Ἑρμῆς» τῆς 1 ὀκτωβρίου 1820, σελ. 592.

6. ἐδίδασκε, κατὰ Μ. Παρανίκαν, καὶ ἀπὸ τοῦ 1676—1682, ἀλλ' οὐκ ἦν, νομίζω, διευθυντὴς Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγου τόμ. ΚΕ', σελ. 53.

7. μόλις ἐν ἔτει 1891, μελετῶν ἀνέκδοτα γράμματα λογίων ἑλλήνων, ἔμαθον ὅτι τῷ 1711, κατ' ἀπρίλιον, ὁ Καλλίνικος ἐξελέγη μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως.

8. εἰς συμπλήρωσιν τῆς παρὰ Ἰακωβάκῃ Ρίζῳ σημειώσεως περὶ συγγραμμάτων τοῦ Δούγκα, Συστήματος τῶν μα-

1809—1810 **Παΐσιος, ἐπίσκοπος** πρώην Σταγῶν, Θεσσαλός, εἶτα (1816) μητροπολίτης Συληβρίας καὶ μετὰ ταῦτα (1818—1822) Φιλιππουπόλεως· ἐπιστάτης τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως διορισθεὶς καὶ πιθανὸν παρατείνας τὴν τοιουτότροπον διεύθυνσιν μέχρι τοῦ 1814

1814—1815 **Κωνσταντῖνος Μιχαὴλ Κούμας,** ἐκ Λαρίσσης, ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς τῆς δωδεκατόμου Γενικῆς Ἱστορίας

1815—1816 **Πανάρετος Πελοποννήσιος** (;)

1816—1817 **Παρθένιος ἀρχιμανδρίτης**[9]

1817—1820 **Σέργιος Μυστάκης,** ἐκ Μετζόβου τῆς Ἠπείρου[10]

1820—1830 **Σαμουὴλ ὁ Κύπριος,** ὁ κατὰ τὸ 1830 χειροτονηθεὶς μητροπολίτης Προικονήσου καὶ τῷ 1835 μετατεθεὶς εἰς τὴν Μεσημβρίαν, ὅπου ἔμεινε μέχρι μαρτίου 1836

1830—1835 **Νικόλαος Λογάδης,** ὁ ἐκ Σωτηροπόλεως (Κουρὶ) τῆς Βιθυνίας, δικαιοφύλαξ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας

1836—1844 **Σαμουὴλ ὁ Κύπριος** (μητροπολίτης πρώην Μεσημβρίας), τὸ δεύτερον

1844—1845 **Μελέτιος μητροπολίτης** πρώην Μιτυλήνης, ὁ ἐκ Λέσβου

1845—1846 **Σαμουὴλ ὁ Κύπριος,** τὸ τρίτον

1846—1848 **Μελέτιος** ὁ πρώην Μιτυλήνης, τὸ δεύτερον, ὁ (ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ 1848) μητροπολίτης Ξάνθης καὶ μετὰ ταῦτα (1858—1867), τὸ δεύτερον, Μιτυλήνης

1848 **Δανιὴλ ὁ Λήμνου** μητροπολίτης, ἐπὶ μῆνάς τινὰς διευθύνας

1849 **Ἰάκωβος ὁ Πιτζιπιὸς**[11]

1849 **Κύριλλος μητροπολίτης** πρώην Βιδύνης, ἐπὶ διάστημα χρόνου βραχύτατον

1850—1852 **Δωρόθεος Σχολάριος,** ὁ Θεσσαλὸς, ἀρχιμανδρίτης, εἶτα μητροπολίτης Σωζοαγαθουπόλεως (1852) κατόπι δὲ Δημητριάδος (1858) καὶ τελευταῖον Λαρίσσης (1870)

1852—1853 **Παΐσιος** ἀρχιμανδρίτης, ὁ ἐκ Περγάμου

1853—1854 **Δανιὴλ** διάκονος **ὁ Μάγνης**[12]

1854—1863 **Παΐσιος ὁ Περγαμηνὸς,** τὸ δεύτερον, ὁ κατόπιν (1863) Λάμπης καὶ Σφακίων (Κρήτης) ἐπίσκοπος

1863—1864 **Ἀλέξανδρος Λάσκαρις,** βυζάντιος, ἀρχιμανδρίτης, ὁ μετὰ ταῦτα (1864—1869) μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης

1864 **Ἱερόθεος μητροπολίτης** πρώην Χαλεπίου (μετὰ ταῦτα, 1872—1882, Νεοκαισαρείας), διευθύνας ἐπὶ μῆνάς τινας

1864—1867 **Εὐστάθιος Κλεόβουλος,** ἐκ Προύσης, ἀρχιμανδρίτης, εἶτα (1867) μέγας πρωτοσύγκελλος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, καὶ μετὰ ταῦτα (1871—1876) μητροπολίτης Καισαρείας-Καππαδοκίας

1867—1875 **Φιλόθεος Βρυέννιος,** βυζάντιος, ἀρχιμανδρίτης, εἶτα (1875) μητροπολίτης Σερρῶν καὶ μετὰ ταῦτα (1877) Νικομηδείας, κοσμῶν τὴν μητρόπολιν ταύτην ἕως τῆς σήμερον

1875—1878 **Ἰωάννης Ἀναστασιάδης,** ὁ ἐκ Καισαρείας, ἀρχιμανδρίτης, ὁ μετὰ ταῦτα (1878—1902) μητροπολίτης Καισαρείας

θηματικῶν, Φυσικῆς καὶ πραγματείας Αἰσθητικῆς καὶ Ἠθικῆς, ὁ Βρετὸς ἀναγράφει «Στοιχεῖα ἀριθμητικῆς καὶ ἀλγέβρης, ἐκδοθέντα ὑπὸ Στεφάνου ἱεροδιακόνου τοῦ Θετταλοῦ», ἐν Βιέννῃ, 1816, εἰς δύο τόμους. Βρετοῦ Νεοελλ. Φιλολογία· τόμ. Β', ἀριθμ. 560. Τῷ Στεφάνῳ δὲ τούτῳ ἀπευθύνει ὁ Χρηστόπουλος τὸ χαριέστατον αὐτοῦ βακχικὸν ποίημα «Φίλε Στέφανε, νὰ ζήσῃς ποῦ διδάχνεις ὅτ' ἡ φύσις—δὲν τ' θέλει τὸ κενὸν» κτλ.

9. ἐν «Λογίῳ Ἑρμῇ» τοῦ 1817, σελ. 412 καὶ 596, ὁ Παρθένιος ἀρχιμανδρίτης ἀναφέρεται σχολάρχης τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου Κωνσταντινουπόλεως, ἀνθ' οὗ ἀποχωρήσαντες προσεκλήθη Γεώργιος ὁ Θεραπειανὸς, τούτου δὲ μὴ δεξαμένου τὴν πρόσκλησιν, ἐκλήθη Σέργιος ὁ Μυστάκης ὡς διευθυντὴς τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς· εἰκάζω λοιπὸν ὅτι ὁ Παρθένιος ἦν οὐχὶ τῆς ἐν Φαναρίῳ προκαταρκτικῆς, ἀλλὰ τῆς ἐν Κουροῦ-τσεσμὲ σχολάρχης.

10. Σέργιος Ἀνδρέου, ἐκ Μετζόβου, ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν μαθητῶν τοῦ Λάμπρου Φωτιάδου (ἐν Βουκουρεστίῳ) ἐν καταλόγῳ συνδρομητῶν Γραμματικῆς Καραϊωάννου, ἐκδεδομένης τῷ 1797, καὶ ἴσως ἦν ὁ Μυστάκης.

11. Ἰάκωβος Γεωργίου Πιτζιπιὸς, ἐκ Χίου, ἠριθμεῖτο μεταξὺ τῶν τελειοδιδάκτων, ὡς εἰκάζω, τοῦ γυμνασίου τῆς νήσου ταύτης τῷ 1820, ὡς ἐκ λόγου τινὸς αὐτοῦ φαίνεται. «Λόγιος Ἑρμῆς» τοῦ ἔτους τούτου, 15 μαΐου· σελ. 295—300.

12. Δανιὴλ ὁ Μάγνης ἐγεννήθη τῷ 1769 ἐν τῇ κώμῃ Ἁγίῳ Λαυρεντίῳ τῆς Θεσσαλίας, ὅπου καὶ ἐδίδαξε πρῶτος αὐτὸς εἰς τὴν τοῦ χωρίου τούτου σχολὴν, ἱδρυθεῖσαν τῷ 1816. Ζωσιμᾶς ὁ Ἐσφιγμενίτης ἔγραφεν ὅτι ὁ Δανιὴλ ἀπεδίωσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῷ 1856. Βλέπε Ἡμερολόγιον «Φήμη» τοῦ 1887, σελ. 144, καὶ τοῦ 1888, σελ. ια' ἐν ὑπίνακι πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τῆς Θεσσαλίας», ἐξ οὗ λείπουσιν ὁ Στέφανος Δούγκας, ὁ Μεθόδιος Ἁγιωΐτης, ὁ οἰκονόμος Ἀμπελακίων Ἀναστάσιος ἱερεὺς, ὁ Δημήτριος Παναγιώτου Γοβδελᾶς καὶ ἕτεροι πολλοί. Σημειῶ δ' ὅτι καὶ Μωϋσῆς Κρήτσκης, ὁ τῆς διαθήκης, ὡς ἔοικε, Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκη ἐκτελεστὴς, ἦν ἐκ Ζαγορᾶς τῆς Θετταλικῆς Μαγνησίας, ἔμπορος, κληροδοτήσας ποσόν τι πρὸς συντήρησιν τῆς ἑλληνικῆς ἐν Ζαγορᾷ σχολῆς. Νικολάου Μάγνητος Περιήγησις ἢ Τοπογραφία Θεσσαλίας· σελ. 88.

1878—1888 **Γρηγόριος Παλαμᾶς,** ἐξ Ἀσβεστοχωρίου τῆς Θεσσαλονίκης, ἀρχιμανδρίτης καὶ μέγας ἱεροκήρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας

1888—1902 **Μιχαὴλ Κλεόβουλος,** ἐξ Ἀδριανουπόλεως, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωακεὶμ Γ' μητροπολίτης Σάρδεων κατὰ ἰούλιον 1901, πρὸς ἀμοιβὴν λελογισμένης τριακονταετοῦς ὑπηρεσίας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν.

ΣΗΜ. Ὁ παρὼν πίναξ ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ προηγουμένου, τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὰς ἱστορικὰς περιπετείας τῆς σχολῆς, τὸ πλήρωμα τῶν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας γνώσεων ἡμῶν. Ἐπειδὴ αἱ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν πηγαὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἰσὶν ἀσαφεῖς ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν, ὑποβάλλω τὸν παρόντα πίνακα μετ' ἐνδιασμοῦ τινὸς εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἐπαΐόντων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ «ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ»*

Ὁλοσχερὴς λοιπὸν ἀποφυγὴ τούτου εἶναι ἀδύνατος· διότι ἡ ἀλήθεια ἀναφαίνεταί πως πάντοτε διὰ πάντων τούτων τῶν νεφῶν, δι' ὧν πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ πειρώμεθα νὰ ἐπισκοτίζωμεν αὐτήν· διέρχονται τὰ νέφη ταῦτα ἀκτῖνές τινες, αἵτινες ἐνοχλοῦσαι τὴν ἀλαζονείαν ταράσσουσι ταύτην τὴν ψευδῆ γαλήνην, ἣν παντὶ τρόπῳ προθυμούμεθα νὰ ποριζώμεθα· διότι αἱ γνῶμαι αἱ βασιζόμεναι μόνον ἐπὶ πλάνης ἐκουσίας οὐδέποτε εἶναι οὔτε σταθεραὶ οὔτε ἀσφαλεῖς, ἀλλ' εἶναι πάντοτε συμπεφυρμέναι μετὰ ἀπιστίας, καὶ ἐκ τούτου μετὰ λύπης, ἀνίας καὶ ἀνησυχίας. Διὰ ταῦτα ἀντὶ ταύτης τῆς εἰλικρινοῦς καὶ καθαρᾶς χαρᾶς, ἀντὶ ταύτης τῆς πλήρους καὶ ἀμερίστου ἱκανοποιήσεως, ἧς ἡ φιλαυτία ὠρέγετο, τὸ μόνον, ὅπερ αὕτη κατορθοῖ διὰ τῶν πολλῶν τούτων τεχνῶν, εἶναι τὸ νὰ ἀναστέλλῃ ὀλίγον τι τὰ λυπηρὰ αὐτῆς συναισθήματα τὰ τρεφόμενα ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας καὶ ἕτοιμα πάντοτε ὄντα νὰ γείνωσι κύρια αὐτῆς.

Ταῦτα εἶναι τὰ φυσικὰ συναισθήματα τῆς φιλαυτίας καὶ αἱ συνήθεις μέθοδοι καὶ τέχναι, δι' ὧν οὐ μόνον ἀποκρύπτει ἀπὸ ἡμᾶς τὰ ἡμέτερα ἐλαττώματα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους κωλύει νὰ ἀποκαλύπτωσιν ἡμῖν αὐτά. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ παραλίπωμεν ὡς ἄξιον μνείας ὅτι τὴν πίεσιν ταύτην τῆς ἀληθείας ἡ φιλαυτία οὐδόλως ἀναγνωρίζουσα ἐν ἑαυτῇ ὡς κακίαν ὁμολογουμένην κατορθοῖ διὰ τῶν πολλῶν αὐτῆς τρόπων νὰ ποιῇ ἡμᾶς πάντας σχεδὸν νὰ θεωρῶμεν μὲν τιμὴν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ νὰ ὁμολογῶμεν ἅμα εἰλικρινῶς οτι οὐδόλως θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἀκούσωμεν αὐτήν. Ταύτας τὰς δύο ἐναντίας ἐπιθυμίας ὅπως συνδιαλλάξωμεν, δίδομέν τι εἰς ἑκατέραν, ἀλλὰ λίαν ἄνισον· διότι τὴν διανομὴν ταύτην ἡ φιλαυτία ποιουμένη διατάσσει νὰ μὴ λέγῃ τις ἡμῖν μηδέποτε ταῦτα τὰ οὐσιώδη ἐλαττώματα, μετὰ τῶν ὁποίων δεσμὸς ἰσχυρότατος καὶ πάθος συνδέει ἡμᾶς, μηδὲ ὅσα ποιοῦντα τοὺς ἄλλους νὰ καταφρονῶσιν ἡμᾶς θὰ ἐποίουν καὶ ἡμᾶς νὰ καταφρονῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ νὰ πιστεύωμεν ὅτι δικαίως ὑπὸ τῶν ἄλλων καταφρονούμεθα. Πᾶσα λοιπὸν ἡ ἐλευθερία, ἣν ἐπὶ τούτου τοῦ πράγματος δίδομεν εἰς τοὺς ἄλλους, εἶναι νὰ ἐπιτρέπωμεν αὐτοῖς νὰ ποιῶσιν ἡμᾶς νὰ παρατηρῶμεν μικρά τινα ἐλαττώματα οὔτε τὴν εἰκόνα ἡμῶν ἐπισκοτίζοντα οὔτε τὸ κάλλος αὐτῆς ἐλαττοῦντα, ὡσπερεί τις ἀφῄρει κηλῖδάς τινας ἀπὸ καλλίστου σώματος. Οὕτως ἀνεχόμεθα μὲν νὰ εἴπῃ τις ἡμῖν τὴν γνώμην αὐτοῦ περί τινος ἡμετέρου λόγου ἢ συγγράμματος, νὰ ἐλέγξῃ ἐκφράσεις τινὰς ἧττον ὀρθάς, ῥυθμόν τινα πλημμελῆ ἢ χωρίον τι ἠμελημένον, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὄρῳ νὰ μὴ ἀτιμάσῃ ἀλλὰ νὰ τιμήσῃ τὸ σχέδιον, τὰς διανοίας, τὴν οἰκονομίαν καὶ τὰ ἄλλα οὐσιωδέστερα μέρη τοῦ ἔργου· συγχωροῦμεν ὅτι εἴς τινα νὰ νουθετήσῃ ἡμᾶς περί τινων πραγμάτων ἀσημάντων, ἀρκεῖ νὴ μὴ θίξῃ διόλου τὰ κύρια ἡμῶν πάθη, πᾶν δὲ ὅ,τι ἐν ἡμῖν παρατηρεῖ νὰ δύναται νὰ ἐξακολουθῇ τῆς κοινῆς τιμῆς καὶ ἐπιδοκιμασίας ἀπολαῦον. Μὴ τούτους τοὺς ὅρους καὶ μὲ ταύτας τὰς θυσίας ἀποφασίζομεν ἐνίοτε νὰ ἀγοράσωμεν τὴν δόξαν τῆς ἀγάπης τῆς ἀληθείας· ἀλλ' ὅπως ἡ ἀλήθεια αὕτη γείνῃ ἀποδεκτὴ καὶ μὴ ἐκβληθῇ, πολλὴ εἶναι ἀνάγκη τὴν μὲν εἴσοδον εἰς αὐτὴν νὰ ἐπιτρέψῃ ἡ φιλαυτία, αὐτὴ δὲ νὰ μὴ λησμονήσῃ νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτῆς τεκμήριά τινα τιμῆς καὶ ἀφοσιώσεως.

Ἐκ τούτων μανθάνομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ μὲν ἐν γένει τὴν ἀλήθειαν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετήν, ἀλλὰ μόνον ἐφ' ὅσον αὕτη δὲν ἐναντιοῦται εἰς τὴν φιλαυτίαν· ἐὰν δὲ ἐπαναλαμβάνῃ πυκνὰ τὸ γνῶθι σαυτὸν, τούτου αἴτιον εἶναι μάλιστα ἡ ἀνησυχία, ἣν προξενοῦσιν

---

* συνέχεια ἀπὸσελ. 579—580 τοῦ ΚΒ' τόμου.

αὐτῷ τὰ ἀλλότρια ἐλαττώματα· ἄλλως δὲν εὑρίσκει ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ λόγους ἱκανῶς ἰσχυροὺς νὰ ἐπιθυμήσῃ τὴν γνῶσιν ἑαυτοῦ, καίτοι αὕτη εἶναι ἡ πηγὴ καὶ ἀρχὴ πάσης ἀρετῆς. Ταύτης τῆς γνώσεως, ἥτις εἰς τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν φέρει, δύναται νὰ τύχῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν ἐν χριστιανικαῖς καὶ ἠθικαῖς ἀρχαῖς παιδεύηται, ἐὰν περισκοπῇ τὰ σαθρὰ καὶ μὴ ἀμελῇ, ἐὰν ἐπιμελῆται νὰ κατανοῇ τὰς ἀγαθὰς καὶ κακὰς αὐτοῦ κλίσεις καὶ ἀποκαλύπτῃ τὰ ἀφανῆ καὶ ἀποκεκρυμμένα αὐτοῦ ἐλαττώματα, καὶ ἐὰν τὰ μὲν ἐλαττώματα αὐτοῦ θεωρῇ ἐν ὅλῳ τῷ μεγέθει αὐτῶν, τὰς δὲ ἀρετὰς μεθ' ὅλης αὐτῶν τῆς ἀτελείας· πλὴν τούτων εἶναι πολλὴ ἔτι ἀνάγκη νὰ διδάσκηται ἐκ τῶν κρίσεων, ἃς ἀκούει περὶ τῶν ἄλλων γινομένας, καὶ νὰ θεωρῇ τὸ μὲν πρὸς τὴν ἀλήθειαν μῖσος μεγάλην ταπείνωσιν, τὸ δὲ νὰ μὴ ἐπιτρέπῃ εἰς τοὺς ἄλλους νὰ λέγωσι πρὸς αὐτὸν ἐλευθέρως ὅ,τι περὶ αὐτοῦ φρονοῦσι μέγα ἁμάρτημα καὶ μεγάλην ζημίαν· «Τί κωλύει διδάσκαλον ἄμισθον λαβόντας μαθεῖν τι τῶν λανθανόντων»;

Οὕτω μόνον δυνάμεθα, τὰ ἐλλιπῆ καὶ ἀτελῆ τέλεια ἀπεργαζόμενοι καὶ τὰπεσόντα καὶ νοσοῦντα ἐπανορθοῦντες καὶ ἰώμενοι, νὰ κατορθώσωμεν τὴν γνῶσιν ἡμῶν αὐτῶν, οὐχὶ τὴν ἀδύνατον, τὴν ἀπόλυτον, ἀλλὰ τὴν δυνατὴν, τὴν σχετικήν·

Τὸ «γνῶθι σαυτὸν» τοῦτ' ἔπος μὲν οὐ μέγα,
ἔργον δ' ὅσον Ζεὺς μόνος ἐπίσταται θεῶν·

οὕτω μόνον παρασκευασμένοι καὶ κεκαθαρμένοι τῶν ἀβεβαίων, τῶν αἰσχρῶν καὶ κιβδήλων δικαιούμεθα, τὰ βέβαια, τὰ χρηστὰ καὶ ἀληθῆ τιμῶντες καὶ διώκοντες, νὰ ἀναφωνήσωμεν μετὰ τοῦ θείου καὶ ὄντως μάρτυρος τῆς ἀληθείας Χρυσοστόμου· Βαβαὶ, πόση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ δύναμις! Ἄνθρωπον οὐδένα ἔχοντα ὁμότιμον ἐπὶ τῆς γῆς, κύριον ὄντα ἀπολέσαι πάντα καὶ διαφθεῖραι, κατέσχε καὶ ἐχαλίνωσε καὶ φιλοσοφεῖν ἐπαίδευσε φιλοσοφίαν, ἣν οὐδ' ἂν ἰδιώτης ἄνθρωπος ἐπεδείξατο. Ὄντως μέγας ὁ τῶν Χριστιανῶν θεός, ὃς ἐξ ἀνθρώπων ἀγγέλους ποιεῖ καὶ πάσης ἀνάγκης φυσικῆς ἀνωτέρους καθίστησιν.

Θ. Παπαθεοδώρου.

ΕΥΕΡΓΕΤΗΡΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑ

Τῇ παραμονῇ τοῦ νέου ἔτους, πατριαρχικὴν ἐπιτελοῦντες ἐντολὴν, ὅ τε Μ. πρωτοσύγκελλος καὶ ὁ πρωτονοτάριος τῆς τοῦ Χ. Μ. Ἐκκλησίας ἐντιμολογ. κ. Ἰω. Δ. Τανταλίδης ἐκόμισαν τῷ εὐγενεστάτῳ κ. Εὐσταθίῳ Εὐγενίδῃ τὸ κατωτέρω ἀναγινωσκόμενον εὐεργετήριον γράμμα, γεγραμμένον ἐπὶ μεμβράνης. Σεσημασμένον τῇ πατριαρχικῇ καὶ ταῖς συνοδικαῖς ὑπογραφαῖς, ἐξόχως τεκμηριοῖ τὴν πατριαρχικὴν εὐαρέσκειαν καὶ τὰς εὐχαριστίας τῶν σεβ. συνοδικῶν ἐφ' οἷς ἔπραξεν ἐν εὐσεβείᾳ καὶ φιλογενείᾳ πολλῇ ὁ κ. Εὐστ. Εὐγενίδης ὑπὲρ τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου, τὰς δαπάνας ἀναλαβὼν τῆς τε κατασκευῆς καὶ τῆς διακοσμήσεως τῶν νέων πατριαρχικῶν δωματίων. Υἱὸς τῆς Ἐκκλησίας φιλόστοργος, εὐλογηθεὶσας ἰδὼν ὑπὸ τοῦ οὐρανίου τῶν ἀγαθῶν παροχέως τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ, αὐτῷ κατὰ καθῆκον ἀφοσιοῖ μέρος τῶν ὑπὸ Θεοῦ δοθέντων, ὁσίως ἀποδιδοὺς ἐξ οἰκείας προαιρέσεως εἴ τι ἂν νομίζῃ πρέπον. Ὁμογενὴς μεγάτιμος, τιμῶν τὴν ἐπιφανῆ νῆσον, ἥτις ἐγέννησε τοὺς Μαυροκορδάτους, τοὺς Πρωΐους, τοὺς Δρομοκαΐτας, τοὺς Σκυλίτζεις, τὸν Ἀνδρέαν Συγγρὸν, τὴν νῆσον, ἣν ὁ πρῶτος αὐτῶν ὠνόμασεν «ἀμιγὲς καὶ ἀνόθευτον λείψανον τῆς πάλαι Ἑλλάδος», δωροφορεῖ εἰς τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν γένος περίκομψα πατριαρχικὰ κελλία ἀνάλογα τοῦ παρόντος, ὅπου, κατὰ τὸν Ἀθηναῖον ἱστορικὸν, διαλάμπει φιλοκαλία μετ' εὐτελείας. Ἡ μήτηρ Ἐκκλησία, ἐπὶ τοιούτοις φιλοστόργοις τέκνοις ἐγκαυχωμένη, σεπτὸν εὐμενείας καὶ μητρικῆς στοργῆς ὑπόμνημα ἀπένειμε τὸν τίτλον **Εὐεργέτου τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου,** ὁ δὲ εὐσεβὴς καὶ φιλόμουσος ὁμογενὴς, ὁ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς εὐφημίας τῆς εὐσεβοῦς τῶν ὀρθοδόξων Προυσαέων κοινότητος κεκτημένος διὰ τὴν ὑπὲρ τῶν σχολείων αὐτῶν δισχιλιόλιρον δωρεὰν, κέκτηται νῦν τὴν ἐξοχωτέραν καὶ τὴν μᾶλλον περιφανῆ τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ καὶ φιλογενείας ἀμοιβὴν, τὸν τίτλον, ὃν πιστοποιεῖ τὸ σεπτὸν πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν εὐεργετήριον γράμμα. Ἔσται τοῦτο φυλακτήριον ἐν παντὶ τῷ βίῳ ἀπὸ παντὸς ἀνιαροῦ συναντήματος, ὑγιείαν αὐτῷ θεόθεν ἐπικαλούμενον καὶ δόξαν ἀληθῆ, ἣν ἑαυτῷ προ-

μνηστεύεται καὶ ἐξασφαλίζει, ζῶν τε καὶ μετὰ θάνατον, ὁ μετὰ προθυμίας ἐκπληρῶν τὸ καθῆκον αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος.

ΙΩΑΚΕΙΜ

ἐλέῳ Θεοῦ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἀριθμ. πρωτ. 1.

Εἰ τοὺς ἐν στενοτέρῳ κύκλῳ τὴν εὐποιΐαν ἀσκοῦντας καὶ μίαν εὐεργετοῦντας παροικίαν καὶ ἓν κοινὸν ἵδρυμα περιέποντας ὡς πολίτας ἀγαθοεργοὺς καὶ ἐλεήμονας διὰ πολλῆς ἄγομεν τιμῆς καὶ ἐπαίνοις στεφανοῦμεν, εὐχαριστίας μὲν καὶ ἠθικῆς ἀμοιβῆς ἄξια ταῦτα οὐκ ἀπεικότως λογιζόμενοι, ὑπόδειγμα δ' ἀξιόζηλον εὐσεβείας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον τοῖς πολλοῖς ἐπιδεικνύμενοι, πολλῷ μᾶλλον τιμήν τε καὶ ἔπαινον καὶ εὐχαριστίας ὀφείλομεν τοῖς συλλήβδην τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει ἐν δράσει εὐεργεσίας καὶ ἀγάπης ἀφοσιουμένοις, ἐπ' εὐρυτάτου τε ὁρίζοντος μνημεῖα υἱϊκῆς στοργῆς ἀνυψοῦσι καὶ εὐγενῶς χαριζομένοις τὰς ἀφειδεῖς χάριτας.

Τοιαύτης τοίνυν αὐθορμήτου ροπῆς καὶ γενναιόφρονος γνώμης ἁπτὰ τεκμήρια πολλά τε καὶ σπουδαῖα τοῦ ἐν τοῖς ἀριστεῦσι τοῦ καθ' ἡμᾶς Γένους, ἡμῖν δὲ λίαν ἀγαπητοῦ καὶ περισπουδάστου κυρίου Εὐσταθίου Εὐγενίδου ὑπ' ὄψει ἔχοντες, πολλὰς δὲ γινώσκοντες τὰς παροχὰς αὐτοῦ εἴς τε ἐπικουρίαν ἱερῶν ναῶν καὶ στήριξιν κοινοτικῶν παιδευτηρίων καὶ φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων, εἴς τε θεραπείαν πλείστων ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν ἀναγκῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ ἄρτι, ἰδίᾳ αὐτοῦ ἀδρᾷ δαπάνῃ, συντελεσθεῖσα οἰκοδόμησις νέου ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς Πατριαρχείοις τμήματος σὺν πλήρει διακόσμῳ καὶ ἐπιπλώσει, ἴδιον περιλαμβάνοντος ἐνδιαίτημα τοῦ ἑκάστοτε πατριαρχοῦντος, καλόν τε καὶ ἄνετον καὶ εὐπρεπές, σὺν ἱερῷ ἐπὶ ταῖς ἡμερησίαις τακτικαῖς ἀκολουθίαις καὶ προσευχαῖς ναϋδρίῳ, ἐπαισθητὸν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Οἴκῳ ἀναπληροῦντι κενὸν, ἐν γένει δὲ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς ὥς τε χριστιανοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλανθρώπου, ὥς τε πολίτου φιλογενοῦς καὶ φιλομούσου, εὖ εἰδότες, καὶ ὁσημέραι φαεινοτέροις σημείοις καθορῶντες ἐκδηλουμένην, ἑκάστοτε μὲν, ἀπὸ τοιούτων πράξεων ἀφορμώμενοι, λόγοις καὶ γράμμασι τὴν πλήρη ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν εὐαρέσκειαν διατρανοῦν ἀσμένως προεθυμούμεθα. Νῦν δ' ἐκφανέστερόν τε καὶ εὐσημότερον ταύτην τεκμηριῶσαι, ἐκ καθήκοντος προνοίας ἐκκλησιαστικῆς, ἐφιέμενοι, ἔγνωμεν, ὁμοθύμῳ γνώμῃ καὶ ἀποφάσει τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱ. Συνόδου, κοινῇ μὲν ὁμολογῆσαι τὰς ἐκ μέσης ψυχῆς εὐχαριστίας ἡμῶν, πανδήμως δὲ τὴν αὐτοῦ ἐκπρεπεστάτην εὐγένειαν ἀναγράψαι καὶ ἀνακηρύξαι **εὐεργέτην τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου** καὶ **ἐντιμότατον υἱὸν** τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, τιμῶν τῶν προσηκουσῶν ἀξιούμενον ἐν ταῖς πατριαρχικαῖς ὑποδοχαῖς καὶ δεξιώσεσι, ζῶντα δὲ καὶ μετὰ θάνατον ἐν ταῖς ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ τελεταῖς κατὰ τὸ θρησκευτικὸν ἔθος ὑπὸ τῶν λειτουργούντων μνημονευόμενον.

Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν τούτων κατέστρωται ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὕτη πρᾶξις ἐν τῷ ἡμετέρῳ τῷδε πατριαρχ. καὶ συνοδικῷ ἐν μεμβράναις γράμματι καὶ ἐπεδόθη τῷ εὐγενεστάτῳ καὶ ἐντιμοτάτῳ κυρίῳ Εὐσταθίῳ Εὐγενίδῃ, ὡς εὐεργέτῃ καὶ μεγατίμῳ τῆς Ἐκκλησίας υἱῷ, σὺν ἱερᾷ εἰκόνι τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, προστάτου πάτρωνος τοῦ καθ' ἡμᾶς πανσέπτου πατριαρχικοῦ ναοῦ καὶ τοῦ νεοδμήτου ναΐσκου, ἐπ' εὐλογίᾳ καὶ χάριτι τῇ ἀπὸ Θεοῦ διωροφορουμένῃ μετ' εὐχῶν πατρικῶν καὶ διαπύρων ὑπὲρ τῆς πανοικεὶ ὑγείας, εὐημερίας καὶ μακροβιότητος αὐτοῦ.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳϡγ', μηνὸς Ἰανουαρίου α'. Ἰνδικτιῶνος Α'.

† Ὁ Πατριάρχης **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ** ΙΩΑΚΕΙΜ ὁ **Ἀποφαίνεται**

(ἕπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν συνοδικῶν μητροπολιτῶν)

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ

Ἡ εἴσοδος τοῦ νέου σωτηρίου ἔτους 1903 ἑωρτάσθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μετὰ τῆς εἰθισμένης ἐκκλησιαστικῆς εὐπρεπείας καὶ τάξεως. Τῇ προπαρελθούσῃ τρίτῃ, παραμονῇ τοῦ ἔτους, ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν ἑσπερινὸν ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης συγχοροστατησάντων τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν, Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Σμύρνης, Βάρνης, Βοδενῶν, Κασσαν-

δρείας, Λιτίτζης, Ἰλιουπόλεως, Καλλιουπόλεως καὶ Ροδοπόλεως μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, ἀνελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν πατριαρχῶν, ἐδέξατο τὰς υἱικὰς συγχαρητικὰς εὐχὰς καὶ προστρήσεις πρῶτον τῶν κληρικῶν ὑπαλλήλων, ἐκ μέρους τῶν ὁποίων προσεῖπε τὴν Α. Θ. Π. ὁ πανοσιολογιώτατος Μ. πρωτοσύγκελλος, εἶτα δὲ τῶν λαϊκῶν, προσφωνήσαντος τοῦ ἑλλογ. πρωτονοταρίου τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ διευθυντοῦ τοῦ Α' πατριαρχ. Γραφείου κ. Ἰω. Δ. Ταναλίδου, εἰς ὃν ἀπήντησεν ὁ παναγ. οἰκουμενικὸς πατριάρχης εὐχαριστήσας ἅμα δὲ καὶ ἐκφράσας τὴν πλήρη εὐαρέσκειαν Αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ μετ' ἀφοσιώσεως καὶ προθυμίας ἀξιεπαίνου ἐκπληρώσει τῶν καθηκόντων τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων. Εἰς πάντας δὲ ἡ Α. Θ. Π. διένειμε τὰ εἰθισμένα μετάξινα μανδήλια.

Τῇ ἐπαύριον, χοροστατοῦντος καὶ αὖθις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου μετὰ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν καὶ τῶν παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν, ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ Μ. πρωτοσυγκέλλου ἡ θεία καὶ ἱερὰ λειτουργία, παρισταμένων τῶν ἀξιοτίμων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ πολλοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.—Μετὰ τὸ πέρας τῆς λειτουργίας, ἡ Α. Θ. Π. ἐδέξατο ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν πατριαρχῶν τὰς συγχαρητικὰς εὐχὰς τῶν σεβασμ. συνοδικῶν, προσφωνήσαντος καταλλήλως ἐκ μέρους αὐτῶν τοῦ πρώτου τῇ τάξει γέροντος Ἐφέσου κ. Ἰωακείμ. Εἰς τὴν προσφώνησιν ταύτην ἀπαντήτας ὁ πανγ. οἰκουμενικὸς πατριάρχης ηὐχαρίστησε τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ ἐπὶ τῇ πολυτίμῳ καὶ φιλαδέλφῳ συμπράξει, ἣν καθ' ἅπαντα τὸν διαρρεύσαντα ἐνιαυτὸν παρέτεινεν αὕτη πρὸς εὐόδωσιν καὶ αἰσίαν λύσιν διαφόρων ζητημάτων, καὶ ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν ὅπως καὶ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος ἐξακολουθήσῃ αὕτη μετὰ τῆς αὐτῆς φιλογενοῦς προθυμίας καὶ τοῦ αὐτοῦ ἱεροῦ ζήλου τῇ Α. Θ. Π. συμπράττουσα καὶ συμβάλλουσα εἰς εὐόδωσιν καὶ πρόκοπὴν τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλ. καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων. Μετὰ ταῦτα ἀνταλλάξασα μετὰ πάντων τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν διένειμεν αὐτοῖς τὰ μετάξινα μανδήλια, κατὰ παλαιὸν ἔθος. — Εἶτα προσελθόντα ὑπέβαλον τὰς συχαρητικὰς αὐτῶν εὐχὰς τὰ ἔντιμα μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, προσφωνήσαντος τοῦ σεβασμ. προέδρου αὐτοῦ μητροπολίτου Νεοκαισαρείας κ. Ἀλεξάνδρου καὶ εὐξαμένου τῇ Α. Θ. Π. τὰ εἰκότα. Εἰς τὴν προσφώνησιν δὲ ταύτην ἀπαντήσας ἐπίσης ὁ πανγ. οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐξέφρασε θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῇ φιλογενεῖ συμπράξει καὶ συμβολῇ αὐτῶν εἰς εὐόδωσιν τῆς δικαστικῆς καὶ διοικητικῆς ἀποστολῆς τοῦ Συμβουλίου καὶ ηὔξατο πᾶσιν αἴσιον καὶ εὔδαιμον τὸ ἔτος. — Ἀκολούθως δὲ δεξάμενος τὰς ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει συγχαρητικὰς εὐχὰς καὶ τοῦ ἐν τῷ ναῷ κατὰ τὴν λειτουργίαν παραστάντος ἄγγλου πρωθιερέως κ. Μάρκου Σουέηδ, διερμηνεύοντος τοῦ ἐκ τῶν συμβούλων κ. Ἰωάννου Χατζοπούλου, ἐπεξηγῶν τὸ κρατῆσαν ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλῇ ἔθιμον τοῦ διανέμειν μετάξινα μανδήλια τοῖς οἰκείοις, ἐπείπεν ὅτι δωρεῖται τοιοῦτο καὶ αὐτῷ, οἰκείῳ θεωρουμένῳ, ἐξέφρασε δ' ἅμα συγχαρητήρια ἐπὶ τῷ διορισμῷ τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας.

Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐδέχετο συγχαρητικὰς ἐπισκέψεις. Τῶν ἐξόχων ἐπισκεπτῶν ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὸν ἐπιτετραμμένον τῆς γαλλικῆς πρεσβείας κ. Βάψτ, τὸν τοποτηρητὴν τῆς Ἀργεντινείας σοφολογιώτατον κ. Λεβὴ μετὰ τοῦ καπικεχαγιᾶ αὐτῆς, καὶ πλείστους ὁμογενεῖς λογάδας καὶ ὑπαλλήλους τῆς σεβ. κυβερνήσεως.

Τηλεγραφικῶς ηὔξαντο τῇ Α. Θ. Π. τὸ νέον ἔτος εὐτυχὲς ὁ μακαριώτατος πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Φώτιος, ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος, ὁ ἐν Ρώμῃ πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας Ἐξ. Ἀλ. Νελίδωφ (διὰ γράμματος ἀποπνέοντος ἄκραν εὐσέβειαν καὶ στοργὴν υἱϊκὴν), ὁ Ὑψ. ἡγεμὼν τῆς Σάμου Ἀλέξανδρος Μαυρογένης βέης, ἡ εὐγενὴς κόμησσα Ριανκοὺρ, αἱ δημογεροντίαι, αἱ ἱεραὶ μοναί, καὶ πολλοὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐπιλέκτων καὶ λογάδων. Τὰ τηλεγραφήματα, περὶ ὧν ἀνωγράφομεν, ἐκδίδομεν ἀμέσως·

Ἀλεξάνδρεια, *1 ἰανουαρίου, ὥρᾳ 9 πρωΐας·*

Εὐλογήσαι Κύριος στέφανον ἐνιαυτοῦ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ βαψιλεύσοι αὐτῇ ἔτη πλεῖστα εἰς δόξαν αὐτοῦ.

Πατριάρχης Φώτιος

*

Ἀθῆναι, *31 δεκεμβρίου, ὥρᾳ 10,40 ἑσπέρας.*

Νέον ἔτος εὔχομαι Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι εὐτυχές.

Ἀθηνῶν Θεόκλητος

*

Σάμος, *1 ἰανουαρίου, ὥρᾳ 9,55 πρωΐας.*

Ἐπικαλούμενος τὰς εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος εὔχομαι αὐτῇ τὸ νέον ἔτος αἴσιον καὶ εὐτυχές.

Ἡγεμὼν Σάμου

*

Ἀθῆναι, *1 ἰανουαρίου, ὥρᾳ 11,10 πρωΐας.*

Τὴν ὑμετέραν θειοτάτην Παναγιότητα παρευλαβῶς προσκυνῶ ἐπικαλουμένη πᾶσαν θεόθεν εὐλογίαν ἐπ' αὐτήν τε καὶ τὰ εὐσεβέστατα αὐτῆς ἔργα εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

Λουΐζα Ριανκουρ

Τοῖς ἀξιοτίμοις μέλεσι τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ πλείστοις ἄλλοις ἐγκρίτοις ὁμογενέσι καὶ ξένοις, ἐπισκεψαμένοις τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπὶ

ταῖς ἑορταῖς, ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἀνταπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν διὰ τῶν ἁρμοδίων ὑπαλλήλων. Τοῖς δ' ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ διὰ γραμμάτων. Αὐτοπροσώπως δ' ἀντεπεσκέψατο χθὲς, ἑσπέρας, εἰς Μέγα Ρεῦμα μεταβὰς, τὸν Ἐξ. ἀρχιμεταφράστην τῶν Ἀνακτόρων Ἀλέξανδρον Καραθεοδωρῆ πασᾶν.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Τῇ προχθὲς, πέμπτῃ, 9 ἀρξαμένου μηνὸς, ἐπανελήφθησαν αἱ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς διακοπεῖσαι συνεδριάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐν τῇ πρώτῃ ταύτῃ τακτικῇ συνεδριάσει τοῦ αἰσίως ἀρξαμένου ἔτους, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐκάλεσε, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν καὶ κατὰ τὸ διαιροῦν τὸν ἀριθμὸν τῶν μητροπολιτῶν τοῦ πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἰς τρεῖς στήλας Συνταγμάτιον, τὰ πέντε νέα μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου, τὰ ἀντικαθιστῶντα τοὺς συμπληρώσαντας τὴν διετῆ συνοδικὴν αὐτῶν περίοδον. Κατὰ τὸν νόμον δὲ καὶ τὸ πρὸ τεσσαρακονταετίας καθορισθὲν καθεστὼς, δέον νὰ παραμένωσιν ὡς συνοδικοὶ τέσσαρες ἐξ ἑκάστης στήλης μητροπολῖται. Συνεπῶς, ἐκ τῆς πρώτης στήλης, ἀντὶ τοῦ σεβ. μητροπολίτου Ἰωαννίνων καὶ νῦν Ἡρακλείας κ. Γρηγορίου, οὗ ἡ συνοδικὴ ὑπηρεσία ἔληγε ἐφέτος, παραμένει διὰ τὴν συνοδικὴν περίοδον 1903—1905 ὁ σεβ. μητροπολίτης Ἐφέσου κ. Ἰωακεὶμ, κληθεὶς μὲν πέρυσιν ὡς ἀντικαταστάτης τοῦ ἀναχωρήσαντος μητροπολίτου Ἡρακλείας, κεκτημένος δὲ, κατὰ τὸν νόμον, τὸ δικαίωμα τοῦ παραμένειν ἐπὶ διετίαν καθ' ἣν ἐν τῷ Συνταγματίῳ κέκτηται τάξιν. Ἀποχωροῦντος δὲ τοῦ σεβ. μητροπολίτου Προύσης κ. Ναθαναὴλ, μένει ἐκ τῆς πρώτης στήλης ὁ σεβ. μητροπολίτης Σμύρνης κ. Βασίλειος, κληθεὶς μὲν πρὸ ἑνὸς ἔτους ὡς πρῶτος ἐκ τῆς δευτέρας στήλης, ἀλλ' ἀνήκων ἤδη εἰς τὴν δευτέραν ἕνεκα τῆς ἐν τῷ Συνταγματίῳ προσθήκης δύο ἔτι μητροπολιτῶν, ἤτοι τοῦ τῆς ἀνασυσταθείσης Ροδοπόλεως καὶ τοῦ προαχθέντος εἰς μητροπολίτην τέως ἐπισκόπου Κρήνης.

Ἐκ τῆς δευτέρας τοῦ Συνταγματίου στήλης, ἀποχωρούντων τῶν σεβ. μητροπολιτῶν Χίου καὶ Βάρνης, ἐκλήθησαν οἱ δύο πρῶτοι ἐν τῇ στήλῃ ταύτῃ σεβ. μητροπολῖται Μιτυλήνης κ. Κύριλλος καὶ Διδυμοτείχου κ. Φιλάρετος, παραμενόντων τοῦ τε σεβ. μητροπολίτου Ξάνθης κ. Ἰωακεὶμ καὶ τοῦ σεβ. μητροπολίτου Βοδενῶν κ. Νικοδήμου, κληθέντος μὲν πέρυσιν ὡς εἰς τὴν τρίτην ἀνήκοντος στήλην ἀναβιβασθέντος δ' εἰς τὴν δευτέραν.

Ἐκ τῆς τρίτης στήλης προσεκλήθησαν ὁ σεβ. μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Βασίλειος, πρῶτος ἐν αὐτῇ φερόμενος, καὶ ὁ σεβ. μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνστάντιος, ἀντὶ τοῦ ἀποχωροῦντος σεβ. μητροπολίτου Λιτίτσης κ. Νικηφόρου.

Οὕτω δὲ ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ἀπριλίου τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τοῦ πατριαρχικοῦ ἀποστολικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου συναποτελέσουσιν οἱ σεβ. μητροπολῖται Ἐφέσου Ἰωακεὶμ, Νεοκαισαρείας καὶ Ἰνέου Ἀλέξανδρος, Ἰκονίου Ἀθανάσιος, Σμύρνης Βασίλειος, — Μιτυλήνης Κύριλλος, Διδυμοτείχου Φιλάρετος, Ξάνθης Ἰωακεὶμ, Βοδενῶν Νικόδημος, — Βελεγράδων Βασίλειος, Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνστάντιος, Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων Ταράσιος, καὶ Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου Ἱερώνυμος.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ
ΤΟΥ Δ. ΕΘΝ. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Χθὲς ἡ Α.Θ.Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐτέλεσε τὸν ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ νέου περικαλλοῦς καὶ εὐρυχώρου κτιρίου τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἁγιασμὸν ἐν τῇ περικόμψῳ καὶ εὐρείᾳ νέᾳ τῶν συνεδριάσεων αἰθούσῃ, παρόντων πάντων τῶν μελῶν αὐτοῦ, τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Κασσανδρείας, τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων καὶ πολλῶν ὁμογενῶν, ἐν κατανύξει συμπροσευχομένων.

Μετὰ τὸν ἁγιασμὸν, ἡ Α. Θ. Π. διὰ βραχέων ἐξ ὑπογυίου ἅμα μὲν ὑπέμνησε τὴν ἐποχὴν τῆς ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος ἐγκαταστάσεως τῶν πατριαρχικῶν οἰκημάτων καὶ γραφείων ἐν ᾧ σήμερον εὑρηνται χώρῳ, ἅμα δ' ἀπέτισε φόρον εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἐν αὐτῷ ὑπὲρ τῶν τιμαλφῶν συμφερόντων τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ζηλωτῶς καὶ φιλογενῶς μοχθήσαντας ἀειμνήστους ἡμῶν πατέρας.

Καὶ τότε μὲν οἱ λαϊκοὶ πρόβουλοι τοῦ Γένους συνεσκέπτοντο καὶ εἰργάζοντο περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων διοικητικῶς μόνον, ἤδη δὲ πρὸς τῇ διοικητικῇ ἐργασίᾳ τὸ Ἐθν. Μ. Συμβούλιον κέκτηται καὶ ἑτέραν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τὴν δικαστικὴν, συνῳδὰ τοῖς ὑπὸ τῆς σεβαστῆς αὐτοκρ. κυβερνήσεως κεκυρω-

μένοις Ἐθνικοῖς Κανονισμοῖς. Ἐφ' ᾧ ηὔξατο εἰς τὰ μέλη τοῦ Ἐθ. Συμβουλίου ὅπως μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε ἐξακολουθήσωσιν ἐκτελοῦντα τὰ σπουδαῖα αὐτῶν καθήκοντα, ἐργαζόμενα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σεπτοῦ καὶ φιλοπρούδου ἡμῶν Ἄνακτος, ᾧτινι ἐξέφρασεν εὐγνωμοσύνην ἐπὶ ταῖς πολυειδέσιν ἐνδείξεσιν ὑψηλῆς εὐνοίας πρὸς τὸ ἡμέτερον Γένος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

Εἰς τὴν προπαλιὰν τοῦ οἰκουμεν. πατριάρχου διὰ γλαφυρᾶς προσφωνήσεως ἀπήντησεν ὁ μετὰ πολλῆς αὐταπαρνησίας καὶ ἱεροῦ ζήλου ἐργαζόμενος σεβασμιώτατος πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου μητροπολίτης Νεοκαισαρείας κ. Ἀλέξανδρος, ἐξάρας τὴν φιλόκαλον πρωτοβουλίαν καὶ μέριμναν τῆς Α. Θ. Π., ἥτις ἐν τῇ πεπνυμένῃ αὐτῆς κατὰ τὸν δευτέραν ταύτην πατριαρχείαν δράσει συμπεριέλαβε καὶ τὴν ἀνέγερσιν ἰδίου κτιρίου ἀνταξίου πρὸς τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἑτέρου τῶν δύο Σωμάτων τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, καὶ ἐκφράσας τὴν εὐγνωμοσύνην πάντων τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἐν ἀμεροληψίᾳ καὶ μετ' ἀροτιώσεως πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἐκπληρούντων τὴν διοικητικὴν αὐτοῦ καὶ τὴν δικαστικὴν ἀποστολήν.

Μεθ' ὃ ὀλίγα τινὰ ἔλεξεν ὁ Α' γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου νομοδιδάκτωρ κ. Παναγιώτης Νικολόπουλος, ἐκφράσας πολλὴν εὐγνωμοσύνην ἐκ μέρους τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Γραφείου τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτοὺς ἐνδεδειγμένῃ πατρικῇ τῆς Α. Θ. Π. καὶ φιλοστόργῳ μερίμνῃ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Ἑορτὴ Θεοφανείων.* — Τὸν κατὰ τὴν σεπτὴν ταύτην ἡμέραν μέγαν ἁγιασμὸν ἐτέλεσεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, συγχοροστατούντων αὐτῷ τῶν σεβ. συνοδικῶν μητροπολιτῶν Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Βοδενῶν, Ἡλιουπόλεως καὶ Καλλιουπόλεως καὶ τοῦ παρεπιδημοῦντος πανιερ. μητροπολίτου Κασσανδρείας.

— *Ἱερὰ Σύνοδος.* — Ἐπανῆλθε προχθὲς πρὸς ἑσπέραν ἐκ Προύσης, ὅπου μετέβη χάριν τῶν ἑορτῶν ἐπ' ἀδείᾳ, ὁ ἐκ τῶν σεβ. συνοδικῶν μητροπολίτης Προύσης κ. Ναθαναήλ.

— *Ἔξαρχος εἰς Κύζικον.* — Κατὰ τὴν σημερινὴν τῆς Ἱ. Συνόδου συνεδρίαν, ἐνεκρίθη ν' ἀποσταλῇ ἔξαρχικῶς εἰς Πέραμον τῆς Κυζίκου ὁ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν διακόνων καὶ γραμματέων ἱερολογ διάκονος κ. Ἱερόθεος Ἀνθουλίδης, ἐντολὴν ἔχων ν' ἀποπειραθῇ συμβιβασμόν τινα μεταξὺ τῆς κοινότητος Περάμου καὶ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Κυζίκου περὶ τοῦ ζητήματος τῆς παρὰ τὴν Πέραμον ἱερᾶς ἐνοριακῆς μονῆς τῆς Φανερωμένης.

— *Μέριμνα ὑπὲρ ἐνδεῶν.* — Ἐπὶ τῷ ἐνσκήψαντι ἀπὸ μιᾶς ἑβδομάδος δριμεῖ χειμῶνι, ἡ Α. Θ. Π ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, μεριμνῶν πατρικῶς ὑπὲρ τῶν ἐνδεῶν τῆς συνοικίας Φαναρίου καὶ τῶν πέριξ, διένειμεν αὐτοῖς, ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ ταμείου καταβαλὼν τὸ ἀπαιτούμενον χρῆμα, περὶ τὰς δισχιλίας ὀκάδας ξυλανθράκων — Εὐχαρίστως δ' ἀναγράφομεν ὅτι καί τινα τῶν ἀγαθοεργῶν καθ' ἡμᾶς σωματείων ἔσπευσαν ἵνα παραμυθήσωσι, κατὰ τὸ δυνατόν, ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς αὐτῶν καταστάσεως, τοὺς οὕτως ἀπρασκευάστους εὑρεθέντας ἐν τῷ βαρεῖ χειμῶνι

— *Αὐτοκρατορικὴ εὐμένεια.* — Κατ' αἴτησιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἡ Α. Α. Μ. ὁ φιλόλαος ἄναξ εὐηρεστήθη ν' ἀπονείμῃ τὸν μὲν βαθμὸν μουτεμαΐζ τῷ βοηθῷ τοῦ μουτεσαρίφου Σερρῶν Ἀχιλλεῖ Ραζῇ ἐφέντῃ· τὸν βαθμὸν σανιὲ-σανὶ τῷ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐφορίας τῆς πατριαρχικῆς ἀστικῆς σχολῆς Μαρασλῆ Θεοδ. Θεοδοσιάδῃ ἐφέντῃ· τῷ μετὰ παραδειγματικοῦ ζήλου διεξαγαγόντι τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ περιοδεύοντι ἀνταποκριτῇ τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» καὶ ἀπεσταλμένῳ τῶν Πατριαρχείων Βασιλάκῃ ἐφέντῃ Ἀσμανίδῃ· καὶ τῷ ἐν Πλωμαρίῳ Μιτυλήνης ἀπὸ ἐξαετίας βοηθῷ τοῦ καϊμακάμη Σπυράκῃ ἐφέντῃ Κωνσταντινίδῃ· καὶ τὸν βαθμὸν σαλισὲ τῷ βοηθῷ τοῦ καϊμακάμη Νευροκοπίου Νικολάῳ Γρ. Ταπεινῷ ἐφέντῃ, τῷ καὶ ἐπὶ πολυετίαν εὐδοκίμως ἐν Μελενίκῳ διδάξαντι.

— *Ἐπίσκεψις πρὸς τὸν νέον Μ. Βεζύρην.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος καπὶ-κεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου, μετέβη τὸ παρελθὸν σάββατον εἰς τὴν Γ. Πύλην καὶ συνεχάρη τῇ Α. Γ. τῷ νέῳ πρωθυπουργῷ Φερὴτ πασᾶ ἐπὶ τῷ διορισμῷ αὐτοῦ.

— *Ἐνοριακαὶ ἐκλογαί.* — Κατὰ τὴν χθεσινὴν αὐτοῦ συνεδρίαν τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον ἐπεκύρωσε τὰς ἐκλογὰς Ἐπιτροπῶν μὲν τῶν ναῶν Ἁγίου Κωνσταντίνου Ψαμμαθίᾳ, Ἁγίου Νικολάου Νεοχωρίου, Παναγίας Σαλματομβρουκίου, (ἀντικατασταθέντος ἑνὸς δι' ἑτέρου, διορισθέντος ἐξ ὀφφικίου), Ἁγίου Δημητρίου Σαρμασικίου — Ἐφορίας τῆς σχολῆς τῶν ἀρρένων καὶ ἐφορίας τῆς σχολῆς τῶν θηλέων Ἁγίου Κωνσταντίνου Ψαμμαθίᾳ, ὡς καὶ τῆς ἐφορίας τῶν ἐν Σαλματομβρούκ σχολείων· Ἐφοροεπιτροπῶν Ὀρτάκιοϊ, (ἀπορριφθεισῶν τῶν ἐνστάσεων) καὶ Ξηροκρήνης, μετὰ συμπλήρωσιν. — Τὸ Συμβούλιον ἐξελέξατο ἐξ ὀφφικίου ἐφοροεπιτροπὴν ἐν Βεβεκίῳ καὶ ἐφορίαν τῶν σχολείων ἐν Ἔξω-κιονίῳ.

— *Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα.* — Αἰτήσει τῆς ἐφορίας τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἐνεκρίθη χθὲς ὑπὸ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἡ ἐκλογὴ τοῦ νομοδιδάκτορος καὶ ἐγκρίτου δικηγόρου κ. Ζαχαρίου Φυτίλη, ὡς ἀντιπροσώπου αὐτῶν ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς διαθήκης τοῦ μακαρίτου Ἀλεξάνδρου Γεωργιάδου.

— *Πατριαρχικὰ δωμάτια.* — Τῇ κυριακῇ, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐτέλεσεν ἐν τοῖς δαπάνῃ τοῦ φιλογενεστάτου τραπεζίτου καὶ εὐεργέτου τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου κ. Εὐσταθίου Εὐγενίδου κατασκευασθέντι πατριαρχικοῖς δωματίοις τὸν νενομισμένον ἁγιασμόν, μνημονεύσας καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ εὐσεβοῦς δωρητοῦ. Ἤδη ἡ Α. Θ. Π. ἐγκατεστάθη ἐν αὐτοῖς, φιλοκάλως διακοσμηθεῖσιν, ἐν δὲ τοῖς μέχρι τοῦδε πατριαρχικοῖς δωματίοις ἐγκατεστάθησαν οἱ γραμματεῖς τοῦ Α' πατριαρχικοῦ γραφείου.

— *Εὐσεβεῖς δωρεαί.* — Ὁ ἐνταῦθα τραπεζίτης καὶ πρώην μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἐνδοξ. Ἀντ. Σούρλας ἐφένδης ἐδωρήσατο τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Μουσικῷ Συλλόγῳ φράγκα χρυσᾶ ἑκατόν. — Ὁ δὲ ἐνδοξ. Χρύσανθος Θωμαΐδης ἐφένδης πολύτιμον γραφεῖον πρὸς χρῆσιν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

Ἐφ' ᾧ ἐξεφράσθη ἡ πατριαρχικὴ πρὸς αὐτὸν εὐαρέσκεια διὰ τοῦ νενομισμένου πιττακίου.

— *Πανηγύρεις ἱερῶν ναῶν.* — Τῇ δευτέρᾳ, κατὰ τὸν ἑσπερινόν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ τῇ 7 ἀρξαμένου πανηγυρίζοντι ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων ἐν Γαλατᾷ, πολλοῦ συρρεύσαντος εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, ὅπερ παρίστη καὶ τὴν ἐπιοῦσαν, τρίτην, ὅτε τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλεσαν οἱ ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολῖται Ἐρέσου, Ξάνθης καὶ Καλλιουπόλεως.

— *Ὀνομαστικαὶ ἑορταί.* — Τῇ προπαρελθούσῃ τετάρτῃ ἦγε τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν ὁ ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτης Σμύρνης κ. Βασίλειος, ᾧτινι συνεχάρησαν ἡ Α. Θ. Π. διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Καλλινίκου, οἱ σεβασμ. συνοδικοὶ καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται, οἱ ἐπίτροποι τῶν Ἁγίων Τόπων καὶ πλεῖστοι ἔγκριτοι ὁμογενεῖς βαθμοῦχοι καὶ λογάδες. — Τοῖς πανιερ. μητροπολίταις Ἀγχιάλου καὶ Βελεγράδων, ἑορτάζουσι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, τὰ πατριαρχ. συγχαρητήρια διεβιβάσθησαν τηλεγραφικῶς. — Τοῖς ἐκ τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἄγουσιν, ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε πατρικὰς προσρήσεις διὰ τῶν ἁρμοδίων κληρικῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων. — Τῷ δὲ πανιερ. μητροπολίτῃ Λέρου καὶ Καλύμνου κ. Ἰωάννῃ, ἑορτάζοντι τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη δι' ἐπιστολῆς, ἅτε μὴ ὑπαρχούσης τηλεγραφικῆς συγκοινωνίας μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Λέρου.

— *Ἐπισκέψεις.* — Προχθὲς πρὸς ἑσπέραν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ σύμβουλος τῆς ἐνταῦθα ρωσσικῆς αὐτοκρατορικῆς πρεσβείας κ. Παῦλος Μανσούρωφ.

— *Ἀντεπισκέψεις.* — Τῇ τρίτῃ, ἅμα ἀρξαμένου ὁ πανοσιολ. Μ. πρωτοσύγκελλος κ. Καλλίνικος μετὰ τοῦ πατριαρχ. διαγγελέως κ. Δ. Τσολακίδου, διερμηνεύοντος, ἀπέδωκεν ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τὴν ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων ἐπίσκεψιν τῷ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ τῶν ἀνατολικῶν Ἀρμενίων κ. Μαλαχίᾳ Ὀρμανιάν, ἑρμηνεύσας τὰ συμπαθῆ αἰσθήματα τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πρὸς αὐτόν. — Ὁ Μ. πρωτοσύγκελλος ἐπεσκέψατο ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. τοὺς ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου τὸν Ἐξ. Κωστάκη Ἐφένδη Βαγιάννην καὶ τοὺς ἐριτίμους κκ. Ἰω. Κ. Χατζόπουλον καὶ Ἐμμ. Ραχτιβάν.

— *Βυρώνειος Ἑταιρία Λονδίνου.* — Μεταξὺ τῶν πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἀποσταλέντων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ συγχαρητικῶν γραμμάτίων, ἀριθμεῖται καὶ τὸ τῆς Βυρωνείου Ἑταιρίας τῆς ἐδρευούσης ἐν Λονδίνῳ. Σκοπὸς τῆς Ἑταιρίας, ἱδρυθείσης τῷ 1895, ἐστὶν ἡ προαγωγὴ τοῦ ὑπὸ τοῦ λόρδου Βύρωνος ἐγκαινισθέντος ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ Εὐρώπῃ φιλανθρωπικοῦ ἔργου. Πρόεδρος αὐτῆς τυγχάνει ὁ πανιερ. ἐπίσκοπος Ἀβερδὶν διδάκτωρ A. G. Douglas, ἀντιπρόεδρος ὁ ἐντιμ. H. J. Gladstone, μέλος τῆς βουλῆς, καὶ γραμματεὺς ὁ ἐντιμ. κ. Ἐδουάρδος Atkin.

Ἐκκλησία Κύπρου.

Προνοίᾳ τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Κυρηνείας κ. Κυρίλλου καὶ προέδρου τῆς Συνόδου τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, δύο ἐντὸς ἑξαμηνίας ἐγκατεστάθησαν ἐν Λευκωσίᾳ ἱεροκήρυκες, οἱ προλύται τῆς θεολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, ὁ ἱερολ. κ. Στέφανος Κέλουρας καὶ ὁ ἐλλόγ. κ. Ι. Παπαπορφυρίου, προστασίᾳ καὶ δαπάνῃ τοῦ μητροπολίτου Κυρηνείας συμπληρώσαντες τὰς θεολογικὰς σπουδὰς αὐτῶν.

Ἐκκλησία Ρωσσίας.

Ἑλληνικὴ κοινότης Σεβαστουπόλεως. — Ὁ κατ' αἴτησιν τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Σεβαστοπόλεως ἐκεῖσε σταλεὶς ὡς προϊστάμενος Ἀριστόβουλος Βούκουνας, πρώην μαθητὴς τῆς θεολογίας, ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ πανιερ. ἐπισκόπου Ταυρίδος κ. Νικολάου πρεσβύτερος μετονομασθεὶς Γρηγόριος καὶ προεχειρίσθη ἀρχιμανδρίτης.

Ἐκκλησία Ἑλλάδος.

Ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπελύθη ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν τῷ κράτει πανιερωτάτους ἐπισκόπους καὶ τὰς ἐπισκοπικὰς ἐπιτροπὰς προτρέπουσα εἰς συλλογὴν ἐράνων πρὸς ἀνακούφισιν τῆς ὑλικῆς δυσπραγίας τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων. Μετὰ τὴν εὐσεβῆ καὶ γενναίαν δωρεὰν τῆς εὐγενοῦς Γαλάτιδος κομήσσης Λουΐζης Ριανκοὺρ (10000 φράγκων), πολλοὶ ὄγμοι τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου ἐψήφισαν ποσά τινα ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου.

— *Τὴν ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τιμωρίαν ἱερέων τινῶν* παρεκτραπέντων ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν προορισμοῦ αἱ ἐφημερίδες ἀναγράφουσαι βεβαιοῦσιν ὅτι ὅ τε σεβασμ. μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ οἱ σεβασμ. συνοδικοὶ μέλλουσι νὰ προσενεχθῶσιν αὐστηρότατα πρὸς πάντα κληρικὸν ἐπιλανθανόμενον τῆς ἱερᾶς ἀποστολῆς αὐτοῦ.

— *Ὁ πανιερ. ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας* κ. Σεβαστιανὸς (Νικοκάβουρας) ἀπέλυσεν ἐγκύκλιον πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, συνιστῶν τὴν κατὰ τὰς κυριακὰς ἀργίαν καὶ προτρέπων ἵνα συχνότερον ἐκκλησιάζωνται ἐν τοῖς ναοῖς οἱ πιστοὶ παραμένοντες ἐν τῇ ἱερουργίᾳ μετὰ κατανύξεως καὶ φόβου Θεοῦ.

— *Τὰ ἐν Λευκάδι ἐκκλησιαστικὰ συμβούλια* (Ἐπιτροπαὶ τῶν ναῶν) τὰ μὴ δυνάμενα νὰ διεξαγάγωσιν εὐχερῶς τὸ λογιστικὸν μέρος τῆς ὑπηρεσίας, οὗ ἕνεκεν εὑρίσκονται τὰ ταμεῖα τῶν ναῶν ἐν καταστάσει λίαν ἀνωμάλῳ, διετάχθησαν ὑπὸ τῆς νομαρχίας ἵνα προσλάβωσιν ὡς σύμβουλον καὶ ταμίαν τὸν ἐν τῇ οἰκείᾳ κώμῃ ἢ τῷ χωρίῳ δημοδιδάσκαλον ἢ γραμματιστήν.

— *Ἐν πολλαῖς πόλεσι τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἐπὶ ταῖς παρελθούσαις ἑορταῖς*, διενηργήθησαν μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων ἔρανοι ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τοῦ δήμου ἑκάστης αὐτῶν, πρὸς τὸν φιλάδελφον σκοπόν, ἵνα πανηγυρίσωσι πάντες ἐν ἠρεμίᾳ ψυχικῇ τὰς σεπτὰς ἑορτάς. Οἱ συντάκται πασῶν τῶν ἐφημερίδων προτρέπουσι κατὰ καθῆκον πάντας εἰς τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο ἔργον, ὅπερ ἔν τισι πόλεσιν ἀπὸ ἐτῶν εἰσαχθὲν ἀπέβη σὺν τῷ χρόνῳ θεσμὸς ἀγαθοεργός.

Ἐκκλησίαι ἐν τῇ διασπορᾷ.

Ἑλληνικὴ κοινότης Λόουελ-Μάσς. — Ὁ ἐν τῇ ἀμερικανικῇ ταύτῃ πόλει προϊστάμενος τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰωακεὶμ Καυσοκαλυβίτης ἀγγέλλει δι' ἐπιστολῆς ἰδίας ὅτι τὰ τῆς ἐκεῖ κοινότητος προάγονται καὶ ὅτι μικρὸν μέρος χρέους ἔμεινε τοῦ ἱεροῦ ναοῦ. Ἐλπὶς ὑπάρχει ὅτι, ἐξοφλουμένου τοῦ χρέους, οἱ ἐκεῖ εὐσεβεῖς ὁμογενεῖς θέλουσι συνεισενέγκει ἀπὸ κοινοῦ ἐράνου τὸ πρὸς ἀνέγερσιν καταλλήλου ναοῦ ἀπαιτούμενον ποσόν.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 17 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 3

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

Τῶν «Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων» προμετωπὶς καὶ πίναξ τοῦ περιεχομένου δοθήσεται τοῖς συνδρομηταῖς τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἐν προσεχεῖ φύλλῳ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία — Μελέτιος ὁ ὁμολογητὴς καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ κατὰ τὸν ἐν τῇ Μητροπόλει Διδυμοτείχου σωζόμενον κώδικα ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Διδυμοτείχου κ. Φιλαρέτου — Ὁ πρὸ Χριστοῦ κόσμος ὑπὸ τοῦ πανοσ. ἀρχιδιακόνου τοῦ Πανκγίου τάφου Γερμανοῦ κ. Βασιλάκη — Μέρμνα περὶ κηρύγματος — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Κανοποιήσεις — Βιβλιολογία.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὰ σήμερον ἐκδιδόμενα δύο γράμματα τὰ ἐκ Λονδίνου πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἀποσταλέντα ἐπέδωκεν ἐπισήμως, ἐντολῇ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἐβοράκου (Γόρκης) σεβ. κ. Γουλιέλμου, ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει αἰδεσιμώτατος ἀγγλικανὸς πρεσβύτερος κ. Μάρκος Σουένδυ, τῇ παρελθούσῃ πέμπτῃ, ἐνώπιον καὶ τῶν σεβ. συνοδικῶν. Ἡ μετάφρασις αὐτῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὀφείλεται εἰς τὸν ἑλλόγιμον εἰδήμονα τῆς ἀγγλικῆς καὶ νομοδιδάκτορα κ. Μιχαὴλ Θεοτοκᾶν, τὸν ἐθελαγάθως διερμηνέως χρέη ἐν ταῖς τοιαύταις συνεντεύξεσιν ἀναλαμβάνοντα.

Πρὸς ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ προκαλέσαντος τὴν ἐπιστολὴν τοῦ σεβ. ἀρχιεπισκόπου Γόρκης αἰτίου ἐκδίδοται πρώτη, κατὰ σειρὰν χρονικὴν, ἡ ἀπὸ 22 αὐγούστου λήξαντος ἔτους ἐπιστολὴ τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πρὸς τὸν ἀείμνηστον ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας Φρειδερῖκον. Καὶ τὰ τρία ταῦτα ἐπίσημα γράμματα δεικνύουσι τὰ μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν αἰσθήματα φιλαδελφίας καὶ χριστιανικῆς ἀγάπης, ἥτις χαρακτηρίζει τὴν ἐφ' ἡμῶν ἱστορίαν τῶν μεταξὺ τῆς Ἀγγλικανῆς καὶ τῆς ἡμετέρας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας σχέσεων, αἵτινες στενώτεραι κατεστάθησαν ἀπὸ τῆς δευτέρας πατριαρχείας τοῦ ἀοιδίμου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Γρηγορίου ΣΤ' τοῦ ἀπὸ Σερρῶν.

Τὰ ἐπίσημα ταῦτα γράμματα ἔχουσιν οὕτω:

Α'

Τῷ σεβασμιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Καντουαρίας καὶ πρωθιεράρχῃ πάσης Ἀγγλίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἡμῖν ἀγαπητῷ καὶ περισπουδάστῳ κυρίῳ Φρειδερίκῳ· χάρις εἴη αὐτῷ καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὅτε φαιδρὰ ἀνέτελλεν ἡ ἡμέρα, ἐν ᾗ ἡ Ὑμετέρα φιλόθεος Σεβασμιότης, κατὰ τὴν δεδομένην αὐτῇ πνευματικὴν ἐξουσίαν, ἔμελλε χρῖσαι εἰς βασιλέα τὸν περίδοξον υἱὸν καὶ διάδοχον τῆς εἰς τὴν ἄνω βασιλείαν ἀνακληθείσης ὑπὸ Θεοῦ δημοφιλοῦς Ἀνάσσης, παμπληθὴ δ' ἄστεα ἀπανταχοῦ τῆς ἐν ἠπείροις καὶ νήσοις μεγάλης καὶ ἰσχυρᾶς Βρεττανίας χαρμόσυνον

ἦγον πανήγυριν, συγχαιρόντων καὶ πάντων ἐν χορῷ τῶν φίλων ἐθνῶν, θερμὰς καὶ ἡμεῖς ἀνεπέμπομεν πρὸς Κύριον εὐχὰς, δεόμενοι ἐκ ψυχῆς τοῦ Οὐρανίου Παμβασιλέως φυλάττειν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, σώζειν τε ἀπὸ παντὸς ἀνιαροῦ συναντήματος τὰς Αὐτῶν Βρεττανικὰς Μεγαλειότητας τοὺς νεοστέπτους βασιλεῖς Ἐδουάρδον τὸν Ζ΄ καὶ Ἀλεξάνδραν τὴν χαριτόβρυτον ἄνασσαν, χαρίζεσθαι δ' Αὐτοῖς βασιλείαν μακραίωνα καὶ ἔνδοξον, προχέουσαν ἀφειδῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς πολύτιμα εἰρήνης καὶ δικαιοσύνης ἀγαθὰ ἐντός τε καὶ ἐκτὸς τῆς ἀχανοῦς βασιλικῆς καὶ αὐτοκρατ. Βρεττανικῆς Ἐπικρατείας.

Τὰς εἰλικρινεῖς, διαπύρους καὶ ταπεινὰς ἡμῶν ταύτας εὐχὰς ποθοῦμεν καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως ἡ Ὑμετέρα λίαν περισπούδαστος ἡμῖν Σεβασμιότης, εὐγενῆ ἡμῖν τεκμηριοῦσα χάριν καὶ εὔνοιαν, ἀγαθυνθῇ ἑρμηνεῦσαι καταλλήλως ταῖς Αὐτῶν Γαληνοτάταις Μεγαλειότησιν, ὑποβάλλουσα συνάμα τῷ φιλοχρίστῳ Βασιλεῖ ἣν ἡσθόμεθα χαρὰν ἐπὶ τῇ παναισίῳ ἀνακτήσει τῆς πολυτίμου ὑγιείας τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ὑπὲρ ἧς, ἐν ἡμέραις κρισίμοις, καὶ αἱ ἐγκάρδιοι ἡμῶν πρὸς Θεὸν ἱκεσίαι ἠνοῦντο πρὸς τὰς δεήσεις μυριάδων συνευχομένων ἀπανταχοῦ τῆς γῆς.

Θερμὰς δ' ἔχομεν ἀποτεῖναι συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ γεραρᾷ Σεβασμιότητι ὅτι παρὰ τοῦ ἀγαθοδότου Θεοῦ, τὴν εὐσέβειαν καὶ τὸν ζῆλον αὐτῆς ἀμείβοντος, ἠξίωται διαπρεπῶς ἀγλαΐσαι μακρὰν καὶ κάρπιμον ἀρχιερατείαν προϊσταμένη ἐκκλησιαστικῶς τῆς περιφανεστάτης καὶ αἰγληεστάτης τῶν πανδήμων τελετῶν, αὐταῖς χερσὶ χρίουσα, στέφουσα καὶ εὐλογοῦσα τοὺς νέους βασιλεῖς καὶ αὐτοῖς χείλεσι τὰς εὐχὰς πρὸς Θεὸν ἀναπέμπουσα. Ὁμοίως δ' εὐχόμεθα αὐτῇ ἐπὶ μακρὰν εἰσέτι περίοδον ἐτῶν ἐπιτελεῖν ὑγιῶς τὰ ἔργα τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς διακονίας καὶ εὐφραίνεσθαι ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις τῆς εὐοιώνως ἀρξαμένης νέας εὐκλεοῦς βασιλείας.

Σὺν τοῖς συγχαρητηρίοις δ' ἡμῶν, τοῖς ἐκ βάθους καρδίας ἐκφερομένοις, δεξάσθω αὖθις ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν, ὃν ἐν εἰλικρινεῖ ἀγάπῃ νοερῶς αὐτῇ διαπέμπομεν. ᾳϡβ΄. Αὐγούστου κα΄.

(Ὑπογρ.)

Β΄

Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς τοῦ μαρκησίου Lansdowne, ἱππότου τῆς Περικνημίδος, πρὸς τὸν ἀποθανόντα ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας.

Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν.

Τῇ 13 δεκεμβρίου 1903.

Σεβασμιώτατε,

Διεβίβασα ἁρμοδίως πρὸς τὸν βασιλέα τὰ ἐπισταλέντα διὰ τῆς πρὸς τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἀπευθυνομένης ἐπιστολῆς τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 παρελθόντος αὐγούστου.

Ὁ βασιλεὺς ἐντέλλεται ὅπως διαβεβαιωθῇ ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης ὅτι ἀμφότεροι, Αὐτός τε καὶ ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης ἡ βασίλισσα Ἀλεξάνδρα, εἰλικρινῶς ἐκτιμῶσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδηλούμενα ἀγαθὰ αἰσθήματα. Αἱ Αὐτῶν Μεγαλειότητές εἰσι τὰ μέγιστα εὐγνώμονες ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς, ἃς ἡ Αὐτοῦ Παναγιότης ἀνέπεμψε πρὸς τὸν Παντοδύναμον ὑπὲρ τῆς ἀναρρώσεως τοῦ βασιλέως, διαρκούσης τῆς τελευταίας ἀσθενείας Αὐτοῦ, καὶ αἵτινες οὕτω οἰκτιρμόνως εἰσηκούσθησαν.

Ἔχω ἐντολὴν νὰ ἐπιπροσθέσω τὰς ἀρίστας εὐχαριστίας τῶν Αὐτῶν Μεγαλειοτήτων διὰ τὰ συγχαρητήρια τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος ἐπὶ τῇ στέψει αὐτῶν καὶ διὰ τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦ εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας καὶ εὐημερίας τῶν χωρῶν τῶν Αὐτῶν Μεγαλειοτήτων.

Τὴν ἀπάντησιν δὲ ταύτην τῶν Αὐτῶν Μεγαλειοτήτων λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσω τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἵνα εὐαρεστουμένη διαβιβάσῃ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον.

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ διατελῶ

τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος

εὐπειθέστατος ταπεινὸς θεράπων

LANSDOWNE

Τῷ παναγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κ. Ἰωακεὶμ τῷ Γ΄ Γουλιέλμος, προνοίᾳ θείᾳ, ἀρχιεπίσκοπος Ὑόρκης, πριμάτος Ἀγγλίας καὶ μητροπολίτης εὔχεται χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐν θλίψει γράφομεν Ὑμῖν, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, ἅτε τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ παραλαβόντος ἀφ' ἡμῶν τὸν ἀγαπητὸν καὶ σεβάσμιον ἀρχιποίμενα τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας Φρειδερῖκον τὸν ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας, πριμᾶτον πάσης Ἀγγλίας καὶ μητροπολίτην. Καθῆκον δὲ θλιβερὸν ἔχομεν ἡμεῖς, ὡς ἐκείνῳ κατὰ τὴν τάξιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας ἑπόμενοι, ἵνα γνωστοποιήσωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, ὡς ἀρχηγῷ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἧς ἐβεβαιώθημεν ἤδη τὴν ἐπὶ τῷ θλιβερῷ τούτῳ συμβάματι συμπάθειαν, ὅτι ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς μετέστη τῶν τῇδε τῇ τρίτῃ, 23 τοῦ παρελθόντος δεκεμβρίου. Ἀνὴρ ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας σθεναρῶς εἰς τὸ καθῆκον ἀφωσιωμένος, καὶ παράδειγμα περίλαμπρον ἀγαθότητος καὶ δικαιοσύνης, ἦν ἔνθερμος ζηλωτὴς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἑνώσεως ὡς καὶ τῆς προόδου τῆς καθόλου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Τὸ τῆς ἀνταποκρίσεως ἔργον, μῆνάς τινας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἰδίᾳ δ' ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς στέψεως τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης ἦν αὐτῷ δυσχερέστατον ἕνεκα τῆς ἀσθενείας τῆς ὁράσεως καὶ τῆς ἐκ τῆς ἡλικίας ἀδυναμίας· τοῦτο ἠνάγκασεν αὐτὸν ἵν' ἀναβάλῃ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν λίαν ἐκτιμηθεῖσαν ἐπιστολὴν τῆς Ὑμ. Παναγιότητος, τὴν ἀπὸ 21 παρελθόντος αὐγούστου χρονολογουμένην. Εἶχεν ἐν νῷ πάντοτε τὸ γράψαι πρὸς τὴν Ὑμετ. Παναγιότητα, καὶ ἀκριβῶς πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀσθενείας ἔλαβε παρὰ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος φιλόφρονα πρὸς τὴν Ὑμ. Παναγιότητα εὐχαριστήριον ἐπιστολήν, ἧς ἔχομεν τὴν τιμὴν ἵνα διαβιβάσωμεν ἀντίγραφον, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13 δεκεμβρίου τοῦ 1902, ὑπογεγραμμένην δ' ὑπὸ τοῦ μαρκησίου Λανσδάουν, ἱππότου τῆς Περικνημίδος, ὑπουργοῦ τῆς Α. Μεγαλειότητος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων.

Ἡμῖν, ὡς ἀρχιεπισκόπῳ Ὑόρκης, ἀπέκειτο ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἱεροῦ χρέους τῆς στέψεως τῆς ὑπερχαριτοβρύτου βασιλίσσης Ἀλεξάνδρας, καθ' ὃν χρόνον ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ἔστεψε τὸν κυρίαρχον ἡμῶν βασιλέα Ἐδουάρδον ἐν τῇ μονῇ τῆς Οὐεστμίνστερ.

Αἰσθανόμεθα οὕτως ὅτι ἔχομεν λόγους ὅπως ὦμεν προσωπικῶς εὐγνώμονες τῇ Ὑμετ. Παναγιότητι ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς ὑμῶν καὶ τοῖς συγχαρητηρίοις ἐπὶ τῷ σεπτῷ τούτῳ γεγονότι. Ἦν δὲ πράγματι εὐκαιρία μεγίστην ἐνέχουσα σπουδαιότητα καθ' ἑαυτήν τε καὶ ἕνεκα τῆς ἀναβολῆς ἅμα τε καὶ τῆς ἀγωνίας, ἣν προεκάλεσεν ἡ προηγηθεῖσα τῆς στέψεως ἀσθένεια τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος. Εἰ δὲ καὶ ἡ τελετὴ ἦν ἕνεκα τούτου ἐστερημένη μέρους τινὸς ἐκ τῆς θύραθεν πομπῆς, ᾐσθάνθημεν ὅμως ἔτι βαθύτερον καὶ κατὰ τρόπον παντὶ τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει ψυχωφελέστατον τὴν ἀπὸ τοῦ θείου βουλήματος τελείαν ἡμῶν ἐξάρτησιν, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐγκάρδιον εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν ἰώμενον τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰ σώματα, τὸν μόνον χορηγὸν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐδαιμονίας.

Συναισθανόμεθα ὅτι ἡ πρὸς ἡμᾶς συμπάθεια τῆς Ὑμετ. Παναγιότητος ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ πολύτιμόν ἐστι τεκμήριον τῆς μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν ἐν Ἀνατολῇ ὁμοθρήσκων ἐπικοινωνίας, ἣν ἐπιθυμοῖμεν τηρῆσαί τε καὶ ἀναπτύξαι, ὅθεν εὐχαριστοῦμεν Ὑμῖν ἀπὸ καρδίας ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ ἐπιστολῇ, καὶ διὰ τοῦτον τὸν λόγον.

Τὴν ἐπιστολὴν ἡμῶν ταύτην ἐνετειλάμεθα τῷ αἰδεσιμωτάτῳ ἐφημερίῳ τῆς ἐν Πέραν ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ Μάρκῳ Σουένβυ ἵνα διαβιβάσῃ, σὺν τῇ διαβεβαιώσει τῆς εἰλικρινοῦς ἡμῶν ἀδελφικῆς ἀγάπης, τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, ἧς τῇ εὐμενείᾳ συνιστῶμεν αὐτόν.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

ΓΟΥΙΛΙΕΛΜΟΣ ἀρχιεπίσκοπος Ἐβοράκου.

*

Ἐξεδόθη ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπικῇ ἕδρᾳ, πλησίον Ὑόρκης, τῇ 9 ἰανουαρίου τοῦ 1903 σωτηρίου ἔτους.

ΜΕΛΕΤΙΟΣ Ο ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ

ΚΑ ΤΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ

κατὰ τὸν ἐν τῇ Μητροπόλει Διδυμοτείχου σωζόμενον κώδικα.

Ἀνερευνῶν πρό τινος ἐν τῷ πενιχρῷ σκευοφυλακείῳ τῆς ταπεινῆς μου μητροπόλεως, μεταξὺ ἄλλων εὗρον καὶ **κώδικα χάρτινον**, σχήματος τετάρτου, ἐκ φύλλων 468, μήκους 28,50 ἑκατοστ. καὶ πλάτους 20, καλῶς καὶ καθαρῶς γεγραμμένον, ἐξαιρέσει τινῶν ἀνορθογραφιῶν, γραφῆς[1] τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος ἡ καὶ μετὰ ταῦτα, διὰ μέλανος, μετὰ κιναβάρεως τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων τῶν παραγράφων καὶ τῶν διαφόρων ὑποθέσεων καὶ ἐπιγραφῶν, περιέχοντα δὲ τὴν **Ἀκολουθίαν τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου τοῦ Ὁμολογητοῦ**, ἑορταζομένου τῇ 21 ἰανουαρίου, τὴν **βιογραφίαν** αὐτοῦ καὶ διάφορα **συγγράμματα**. Ὁ Μελέτιος οὗτος ἀναμφιβόλως εἶναι ἐκ τῆς πλειάδος ἐκείνης τῶν εὐσεβῶν, οἷοι οἱ πατριάρχαι Ἰωσὴφ καὶ Γεώργιος ὁ Κύπριος, Ματθαῖος Ἄγγελος ὁ Πανάρετος, Γεώργιος ὁ Μοσχάμπαρ, Θεόδωρος ὁ Μουζάλων, ὁ ἱστορικὸς Γεώργιος ὁ Παχυμέρης, Ἀθανάσιος ὁ Ἀλεξανδρείας, Κωνσταντῖνος ὁ Ἀκροπολίτης, Γεννάδιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας, Μιχαὴλ ὁ Μοσχόπουλος, Ἰὼβ ὁ Ἰασίτης, οἱ μοναχοὶ Ἐπιφάνιος, Ἱερόθεος κτλ. οἵτινες κατεπολέμησαν τὴν ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου (1261—1283) τῷ 1274 γενομένην ψευδῆ ἕνωσιν τῶν ἡμετέρων μετὰ τῶν Λατίνων ἐν Λουγδούνῳ καὶ τὸν προασπιστὴν αὐτῆς καὶ ὑπέρμαχον Ἰωάννην τὸν Βέκκον, ἐκράτυναν δὲ τὴν ὀρθοδοξίαν διὰ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἀγώνων, οὓς ἤθλησαν ὑπὲρ αὐτῆς[2]. Τίς ὅμως ἀκριβέστερον ὁ Μελέτιος καὶ τίνα συνέγραψε κατὰ τῶν Λατίνων ἀγνοῶν, κατέφυγον προχείρως εἰς τὸ περιώνυμον σύγγραμμα τῆς Βυζαντινῆς φιλολογίας τοῦ Krumbacher καὶ τὴν «Ὀρθόδοξον Ἑλλάδα» τοῦ μακαρίτου σοφοῦ ἀρχιμ. Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου· καὶ ὁ μὲν γερμανὸς σοφὸς, ἢ μᾶλλον ὁ τὸ μέρος τοῦτο ἐπεξεργασθεὶς καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βυρτζβούργης A. Ehrhard, ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ Μελετίου λέγει, συγκαταριθμῶν τοῖς λοιποῖς τῆς ὀρθοδοξίας προμάχοις καὶ ἐν ὑποσημειώσει ἀναφέρων, ὅτι ἔγραψεν ἐν στίχοις κατὰ τῶν Λατίνων, ὧν τινες ἐν τῇ τοῦ Ἀργέντου **Ραντισμοῦ στηλιτεύσει**[3], ὁ δὲ ἡμέτερος Δημητρακόπουλος ἐν τῇ «Ὀρθοδόξῳ Ἑλλάδι» ὅτι ὁ Μελέτιος ἦν μοναχὸς τῆς μονῆς Γαλησίου, ὅτι, κατὰ Παχυμέρην, ἐγλωσσομήθη τῷ 1275 ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ὅτι συνέγραψε στίχους κατὰ Λατίνων, ὧν τινες ἐξεδόθησαν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Ἀργέντου, καὶ ὅτι κατὰ Νικόδημον τὸν Ἁγιορείτην (ἐν Πηδαλ. σελ. 162) συνέγραψεν ἔτι καὶ **λόγον περὶ τῶν ἠθῶν τῶν Ἰταλῶν** (πρβλ. Ὀρθ. Ἑλλ. σελ. 60). Οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ εὗρον πλείονα καὶ λεπτομερέστερα περί τε τοῦ βίου καὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Μελετίου, καίτοι στεροῦμαι ἐνταῦθα τῶν πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένων βιβλίων· ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς ἐρεύνης τοῦ ἡμετέρου κώδικος πολλὰ εἰσι τὰ συμπληροῦντα τὰ κατὰ τὴν βιοτὴν αὐτοῦ καὶ τὰ συγγράμματα, οὐκ ἄσκοπον ἐθεώρησα νὰ παράσχω τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» σύντομον περιγραφὴν τοῦ κώδικος, δυναμένην ἴσως νὰ χρησιμεύσῃ τοῖς περὶ τὴν μεσήλικα ἡμῶν ἱστορίαν ἀσχολουμένοις.

*

Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἡμετέρου κώδικος κατέχει πλήρης **ἑβδομαδικὴ ἀκολουθία** τοῦ Μελετίου, ἑορταζομένου τῇ 21 ἰανουαρίου, ἐνῷ τὰ ἡμέτερα Μηναῖα σιγῶσιν ὅλως περὶ αὐτοῦ. Ταύτῃ ἕπεται **Βίος καὶ πολιτεία καὶ μερικῶν θαυμάτων διήγησις τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου τοῦ Ὁμολογητοῦ.**

Τίς ὁ συγγράψας τὸν βίον τοῦτον, οὐδὲν ἐξάγεται ἐκ τῆς μελέτης αὐτοῦ, ὑποδηλοῦται δὲ μόνον ὁ σκοπὸς τῆς συγγραφῆς, ὅστις ἐστὶν ἡ πρὸς ἀρετὴν παράκλησις. Κατὰ τὸν ἄγνωστον βιογράφον, ὁ Μελέτιος ἐγεννήθη ἐν τῇ κατὰ τὸν Εὔξεινον Πόντον κώμῃ τοῦ **Θεοδότου**, ἐκ γονέων πλουσίων ἅμα καὶ δόξῃ τετιμημένων, Γεωργίου τοῦ στρατηγοῦ καὶ Μαρίας, **Μιχαὴλ** μὲν

1. Ὁ χαρακτὴρ τῆς γραφῆς ἀπὸ τοῦ ἑλληνιστὶ γεγραμμένου βίου μεταβάλλεται, ἐπαναλαμβανόμενος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀλφαβηταλφαβήτου.

2. πρβλ. Α. Δημητρ. Ἱστορία τοῦ Σχίσματος, σελ. 75, καὶ ἡμετέραν Ἐκκλ. Ἱστορ. τόμ. Β΄, σελ. 210.

3. σελ. 32 Krumbacher geschichite der Byzantinischen Litteratur, ἔκδ. Β΄, 1897, σελ 94.

κατὰ τὸ βίπτισμα ὀνομασθεὶς, ὕστερον δὲ, ὅτε τὸν μοναχικὸν βίον ἠρετίσατο ἐν Σιναίῳ τῷ ὄρει, ἐπικληθεὶς **Μελέτιος.** Ἐκ τοῦ Σινᾶ ἐπεσκέφθη ὁ μακάριος διαφόρους χώρας, τὴν **Ἱερουσαλὴμ, Αἴγυπτον** καὶ **Συρίαν,** ἀκολούθως δὲ μετέβη εἰς τὸ ὄρος τοῦ **Λάτρου** καὶ **Γαληψίου** ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ὅπου ἐμόνασεν ἐν τῇ μεγάλῃ **Μονῇ τοῦ ὁσίου Λαζάρου** ὑπὸ πνευματικῷ πατρὶ **Μάρκῳ τῷ Ἀμισέλλῃ.** Μεταβὰς πρὸς καιρὸν εἰς Κων]πολιν, ἐκεῖθεν ἐπεσκέφθη καὶ παρέμεινεν ἐν τῷ **βουνῷ τοῦ Αὐξεντίου,** ὅθεν μετὰ τὴν ἐπιτελεσθεῖσαν ἐν Λουγδούνῳ ψευδῆ ἕνωσιν τῶν ἡμετέρων μετὰ τῶν Λατίνων, περιερχόμενος τὴν χώραν τῶν Βιθυνῶν ἐστήριζε τοὺς ὀρθοδόξους εἰς τὴν εὐσέβειαν· ἐκεῖθεν μετέβη εἰς τὴν **νῆσον τοῦ πρωτοκλήτου Ἀνδρέου,** ὑποκειμένην τῷ βουνῷ τοῦ Αὐξεντίου, ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ ναὸν περικαλλῆ καὶ μοναστήριον καὶ διάφορα ἄλλα περὶ αὐτὸ εὐκτήρια καὶ ἀσκητήρια συνέστησε· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐνταῦθα τῇ πολλῇ τῶν περιοίκων περὶ αὐτὸν συνδρομῇ ἐταράττετο ὁ ἡσύχιος αὐτοῦ βίος, ἔγνω καὶ αὖθις καταλαβεῖν τὸν βουνὸν τοῦ Αὐξεντίου, ὅτε ἡ διάδοσις ἐν Κων]πόλει τοῦ λατινισμοῦ, ἡ πτῶσις τοῦ πατριάρχου **Ἰωσὴφ,** καὶ ἡ ἀντεισαγωγὴ τοῦ **Ἰωάννου Βέκκου, πατριάρχου τοῦ καιροῦ μᾶλλον ἢ τῆς ἀληθείας** καὶ τὰ δεινὰ τῶν ὀρθοδόξων ἔπεισαν τὸν Μελέτιον ἵνα μετὰ τοῦ ἐν τῷ Γαλησίῳ συνεργοῦ αὐτοῦ **Γαλακτίωνος, πολλοῦ τὸν λόγον καὶ ἄκρου τὴν ἀρετὴν,** καταλάβῃ τὴν βασιλεύουσαν[4]. Ἐνταῦθα παραστὰς ὁ Μελέτιος πρὸ τοῦ Μιχαὴλ ἐλέγχει αὐτὸν ἐπὶ τῇ πλάνῃ, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο καθείργυσται καὶ μετὰ τοῦ Γαλακτίωνος ἀποστέλλεται ἐξόριστος εἰς Σκῦρον, ὅθεν συναποστέλλεται μετ' ἄλλων πρεσβευτῶν εἰς Ρώμην[5], **ἵνα τοῖς ἀμφὶ τὸν πάπαν διαλέξηται,** ἐκεῖ δὲ καθειρχθεὶς ἐπὶ διετίαν, ὡς καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μελέτιος πολλαχοῦ μνημονεύει, ἐπιστρέφει εἰς Σκῦρον, ὅθεν μετὰ πολλὰς κακουχίας καὶ βασάνους ἄγεται εἰς Κων]πολιν, καθείργνυται ἐν τῇ φυλακῇ τῶν Νουμέρων, ἔνθα αὐτὸς μὲν ἐκκόπτεται τὴν γλῶσσαν, ὁ δὲ ὁμότροπος αὐτῷ Γαλακτίων τοὺς ὀφθαλμούς[6]. Τὰ δεινὰ τοῦ Μελετίου κατέπαυσαν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου (1283—1328), ἐφ' οὗ ἐνιαυτοὺς τρεῖς, κατὰ τὰ τελευταῖα τοῦ βίου, ἀσθενήσας, ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 77 ἐτῶν[7]. Τὴν βιογραφίαν ταύτην τοῦ Μελετίου παραφράσας Σκύριός τις Μελέτιος, ζωγραφήσας δ' ἅμα καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, ἀφιέρωσε τοῖς συγγενέσι καὶ πατριώταις, προτρεψάμενος ὅπως ἑορτάζωσι τὴν μνήμην αὐτοῦ, ἐξιλεούντες οὕτω τὸν ἅγιον διὰ τὰ πολλὰ δεινὰ, ἅτινα ἀνέτλη οὗτος ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν, ὑπὸ τῶν κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου συμπατριωτῶν αὐτοῦ.

*

Μετὰ τὴν βιογραφίαν τοῦ Μελετίου, ἕπονται τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἐν στίχοις πολιτικοῖς δεκαπεντασυλλάβοις, ἀνομοιοκαταλήκτοις, ἅτινα ἐν τῇ προμετωπίδι μὲν φέρουσι τὸν τίτλον **Ἀπανθισμὸς, ἤτοι Συλλογὴ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης,** ἐν κεφαλίδι δὲ τόν: **Βιβλίον καλούμενον Μελέτιος.** Τὴν βίβλον αὐτοῦ, ὡς λέγει ὁ Μελέτιος καταρχόμενος, ἔγραψεν ἐν Σκύρῳ, διατελῶν ἐξόριστος, πρὸς φίλον ἀδελφιδοῦν καὶ φοιτητὴν, ὃν ὤδινε πνευματικῶς ἐν πρώτης ἡλικίας, κατὰ τὸν τύπον δὲ τῆς ἑβδομάδος, τὸ ὅλον σύγγραμμα διῄρεσεν εἰς λόγους ἑπτὰ[8], περιέχοντας διακοσίας ἑξήκοντα ἑπτὰ ὑποθέσεις καὶ στίχων μυριάδας δύο· οἰονεὶ δ' ἀπολογούμενος διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀφέλειαν τῶν λόγων αὐτοῦ ἀναφωνεῖ πρὸς τὸν ἀναγνώστην

---

4. Πότε ἀκριβῶς ὁ Μελέτιος μετέβη εἰς Κων]πολιν ἀγνοοῦμεν, ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἴδιος ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων αὐτοῦ λέγει ὅτι ἐπὶ ἑπταετίαν ὅλην διετέλεσεν ἐν ἐξορίᾳ, τὰ δεινὰ δ' αὐτοῦ ἔπαυσαν ὡς κατωτέρω ὀψόμεθα μεταξὺ τοῦ 1282—83, ἄρα ὡς ἔτος τῆς μεταβάσεως αὐτοῦ εἰς Κων]πολιν δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν τὸ 1275—76.

5. Τοιαύτη πρεσβεία προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείας Λέοντος καὶ Νικαίας Θεοφάνους ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ τῷ 1279 ἐπὶ τοῦ πάπα Νικολάου τοῦ Γ', ἥτις παρεμείνασα ἐπὶ 2 ἔτη, ἐξελιώχθη ὑπὸ τοῦ πάπα Μαρτίνου τοῦ Δ', τῷ 1281, ὅστις καὶ τὸν αὐτοκράτορα Μιχαὴλ ἀφορισμῷ καθυπέβαλε.

6. Κατὰ τὸν Δημητρακόπουλον ἡ γλωσσοτόμησις τοῦ Μελετίου ἐγένετο τῷ 1275, ὅπερ οὐ συνᾴδει πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ βιογράφου λεγόμενα· κατὰ τοῦτον ἡ ἐκκοπὴ τῆς γλώσσης τοῦ Μελετίου ἐγένετο μετὰ τὴν ἐκ Ρώμης ἐπιστροφὴν (1281) εἰς Σκῦρον καὶ ἐντεῦθεν εἰς Κων]πολιν, ἄρα κατὰ τὸ 1282—83.

7. Κατὰ ταῦτα ἀσθενήσας τῷ 1283, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἀνδρονίκου, ἀπέθανε μετὰ 3 ἔτη τῷ 1286, ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἐτῶν 77, ἄρα ἐγεννήθη τῷ 1209.

8. Δυστυχῶς ἐν τῷ ἡμετέρῳ κώδικι μόνον τέσσαρες λόγοι ὑπάρχουσιν, τὰ αἰνίγματα, ὁ ἀλληγορικὸς, ὁ κατὰ Λατίνων καὶ ἡ Ἀλφαβηταλφάβητος.

Συγγνώμων ἔσο τῷ γραφεῖ τῆς ἀμαθείας χάριν,
ἀλλὰ καὶ τοῦτο, φίλτατε, μηδόλως παραδράμῃς.
Ἑπταετία παντελὴς ἡμῖν ἐν ἐξορίᾳ
ὑπερμαχοῦσι τῶν σεπτῶν δογμάτων, ἐπληρώθη,
σὺν πᾶσι τοῖς χρειώδεσι καὶ βίβλων στερουμένοις,
ὃ πρὸς συγγνώμην οὐ μικρὸν, κριταὶς εὐσυνειδήτοις.
Θεῷ δὲ δόξα τῷ σοφοὺς ποιοῦντι τοὺς ἀσόφους.

Τοιαῦτα ἐπαναλαμβάνει καὶ ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ Δ΄ λόγου. τῆς **ἀλφαβηταλφαβήτου,** ἔνθα παρακαλῶν τὸν ἀναγνώστην ὅπως μὴ προσέχῃ εἰς τοὺς σολοικισμοὺς καὶ βαρβαρισμοὺς, τὰ ἀντίστιχα καὶ τὰς λέξεις, τοὺς τόνους καὶ τὰς στιγμὰς καὶ ὑποστιγμὰς καὶ χασμῳδίας, κῶλά τε καὶ κόμματα, συναλοιφὰς καὶ συνδέσμους, ἀλλὰ εἰς τὴν τῶν ἐκτιθεμένων ἔννοιαν, ἀποστρέφει τὸν λόγον πρὸς τοὺς τῶν λόγων τορνευτὰς καὶ τεχνουργοὺς λέγων :

Σὺ δ' ὁ τοῦ λόγου τορνευτὴς καὶ τεχνουργὸς κοσμήτωρ
λαξεντορνοτόρευε καὶ στίλβου παγκαλλίστας
εἴ τι καὶ παρεώραται κατὰ σπουδὴν ἢ λήθην,
εἰ λέλειπται δι' ἄγνοιαν καί μα συγγνώμων ἔσο
ὡς πόρρω που διάγοντι τῆς θύραθεν σοφίας.

Τελευτῶντος τοῦ προοιμίου τοῦ ὅλου συγγράμματος, ἔπεται πρόλογος τοῦ πρώτου αὐτοῦ λόγου φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν **αἰνίγματα,** διότι αἱ

Αἰνιγματώδεις ἔννοιαι μελέτης Μελετίου
ἔχουσι ῥῆσιν ἔκφορον, ὡς ὄστρακον συνέχον
μάργαρον ἔνδον τιμαλφῆ, παιδείαν κρυφιώδη
καὶ μυστικὴν παραίνεσιν πνευματικῶν ἀγώνων.

Εἶτα δὲ, συνῳδὰ τῷ ἀριθμῷ τῶν στοιχείων τῆς λέξεως **Μελέτης** 7, διαιρεῖ εἰς ἑπτάδας τὰ κεφάλαια τοῦ λόγου, ἑκάστης ἑπτάδος περιεχούσης ἑπτὰ στίχους. ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀριθμητικὴ ἀξία τῶν στοιχείων τῆς λέξεως Μελέτης εἶναι 588 καὶ οἱ ὅλοι στίχοι ἐξικνοῦνται εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο, διαιρούμενοι διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 7 εἰς 84 ἑπτάδας. Αἱ ἑπτάδες αὗται ἀναφέρονται εἰς διάφορα γεγονότα καὶ καταστάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ὡς οἰκοδομὴν οἰκίας, γεωργικὰ ἐργαλεῖα, φύτευσιν παραδείσου, κήπων καὶ ἀμπέλων, τὸν γάμον, τὴν παιδοποιΐαν, ἐμπόριον, ἁλιείαν. τὸ λαλεῖν, τὸ σιγᾶν, τὸ λουτρὸν, διαφόρους ἀρετὰς καὶ κακίας, διάφορα γεγονότα τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ τὰ τοιαῦτα· ἕπεται δ' αὐταῖς παραίνεσις περὶ θανάτου. Ἵνα δὲ ὁ ἀναγνώστης λάβῃ ἔννοιάν τινα τῶν αἰνιγμάτων τούτων, παρατιθέμεθα ἐνταῦθά τινα, ἐν οἷς ἐμβλέπομεν καὶ τὴν πρὸς τὸ λογοπαίγνιον τάσιν τοῦ Μελετίου· οὕτω π. χ. περὶ φόβου λέγει :

Φόβον φοβοῦ διηνεκῶς καὶ φόβου λυτρωθήσῃ.
Τὸ μὴ φοβεῖσθαι δὲ φοβοῦ, τοῦ· ὁ γὰρ φόβου φόβος.

ὁμοίως περὶ ξένων :

Οἰκείους ξένους ξένιζε, τῶν ξένων τοὺς μὴ ξένους
καὶ πρὸς ξενίαν ἄφθαρτον συνεπιξενισθείης.

Περὶ τῆς σελήνης δὲ, τὸ φῶς παρὰ ἡλίου δεχομένης, οὕτωσὶ ἐκφράζεται ἀνάγων τὸν μαθητὴν αὐτοῦ εἰς πνευματικώτερα :

Τοὺς παρ' ἡλίου φωτισμοὺς σελήνη δεχομένη
ἄλλος φωστὴρ καθίσταται καὶ διδουχεῖ τὴν νύκτα.
Ὅσον ὁρᾷ τὸν ἥλιον, τόσον τὸ φῶς λαμβάνει·
ἐνῷ δ' ἀφώτιστός ἐστι τὸν ἥλιον οὐ βλέπει.
Ἂν κατ' οὐδὲν ἐμφράττηται, πανσέληνος ὁρᾶται.
Ἐμφραττομένη δ' ὁλικῶς, ὁλοτελῶς ἐκλείπει
καὶ ζόφον, φεῦ, τῆς φυταυγοῦς μορφῆς ἀντιλαμβάνει.

Ὡραῖά εἰσι καὶ ὅσα λέγει περὶ μαργαριτῶν καὶ χοίρων :

Ἄγγει σαπρῷ πολύτιμον μὴ κατακρύψῃς μῦρον,
μηδὲ τῶν χοίρων ἔμπροσθεν τοὺς μαργαρίτας ῥίψῃς·
χρυσοκοσμήτους μὴ ποιοῦ τὰς γρυλλιδίων ῥῖνας·
τὸ μῦρον χοίρους ἀναιρεῖ καὶ τέρπει τοὺς ἀνθρώπους·
ἅγια φέρεις, μηδαμῶς ταῦτα κυσὶ παράσχῃς.

Ἀλλὰ τὰ αἰνίγματα ταῦτα δὲν ἤρεσκον τῷ μαθητῇ αὐτοῦ, ὡς ὁ ἴδιος Μελέτιος ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ Β΄ λόγου λέγει, διότι κατελαμβάνετο ὑπὸ ἀκηδίας καὶ δὲν ἠδύνατο εὐκόλως νὰ ἀναδράμῃ εἰς τὸ νοούμενον· ἐντεῦθεν ὁ Μελέτιος τὸν δεύτερον αὐτοῦ λόγον συντάσσει ἐλεύθερον καὶ λελυμένον καὶ σοφῶς συνοψίζοντα τὴν ὁδηγίαν τῶν Γραφῶν, ἵν' ἔχῃ τοῦτον καθάπερ τυπικὸν καὶ ἐγκόλπιον ὑπ' ὄψει καὶ ἐντεῦθεν λαμβάνῃ τὴν τῶν πρακτέων εἰσήγησιν. Καθὼς δ' ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ ὡς βάσιν ἔθετο τὸ ποσὸν καὶ τὴν ἀριθμητικὴν ἀξίαν τῶν ψηφίων τῆς λέξεως **Μελέτης,** οὕτως ἐνταῦθα τῆς λέξεως **Μελετίου,** κατὰ τὰ δέκα μὲν στοιχεῖα τῆς ὁποίας περιλαμβάνων δέκα στίχους ἐν ἑκάστῳ κεφαλαίῳ, κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν δ' αὐτῶν ἀξίαν ἀνάγων αὐτοὺς εἰς 860. Τὰ ὅλα κεφάλαια κυρίως ὄντα 45 ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς ἐννοίας αὐτῶν πολλαπλασιάζονται εἰς 86, ἀνὰ δέκα στίχους ἑκάστου περιλαμβάνοντος, ταῦτα δὲ εἶναι εἰλημμένα ἐκ διαφόρων ὑποθέσεων τῶν εὐαγγελιστῶν, ἃς ἀναπτύσσει χάριν τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ· οὕτω π. χ. εἰς τὸ «Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων», περὶ τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ νηστείας καὶ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ Κυρίου ὑπὸ τοῦ διαβόλου, περὶ τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου, περὶ τῆς Σαμαρείτιδος, περὶ τῆς πενθερᾶς τοῦ Πέτρου, περὶ τοῦ λεπροῦ, περὶ τοῦ παραλυτικοῦ, περὶ τῶν μακαρισμῶν, περὶ τῆς

αἱμορροούσης, περὶ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων κτλ. Ἐν τοῖς κεφαλαίοις τούτοις συντόμως μὲν ἀλλ' ἐπιχαρίτως εὑρίσκομεν ἐκτιθεμένην ὅλην σχεδὸν τὴν εὐαγγελικὴν διήγησιν περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ζωηρὰν περιγραφὴν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ἀντιθέτων κακιῶν, καὶ ἀλληγορικὴν ἐξήγησιν διαφόρων τῆς Γραφῆς γεγονότων, ὅθεν καὶ ὁ λόγος **ἀλληγορικὸς** ἤκουσεν· ἀποφεύγοντες νὰ σημειώσωμεν χωρία ἐκ τοῦ σώματος τοῦ λόγου τούτου, ἀναφέρομεν στίχους τινὰς ἐκ τοῦ προλόγου περὶ τῶν τεσσάρων εὐαγγελιστῶν, ἐν οἷς ὁ συγγραφεὺς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ **τέσσαρα** ἀφορμώμενος, πολλὰ τὰ καλὰ φιλοσοφεῖ καὶ θεολογεῖ:

Τῶν τετραμόρφων ὁ Θεὸς τῶν ὅλων ὁ δεσπόζων
τέσσαρας ἔθετο καιροὺς καὶ τέσσαρα στοιχεῖα
καὶ τέσσαρα τὰ κλίματα τῆς ὅλης οἰκουμένης,
ἀνατολὴν καὶ τὴν δυσμὴν, ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν,
ἐξ ὧν εἰσι καὶ τέσσαρα πνεύματα, τὰ καθόλου·
ἤκουσας δὲ καὶ τὸν σταυρὸν τετραμερῆ τὸν θεῖον,
κόσμον τὸν τετραπέρατον προσφόρως ἁγιάζειν,
πρῶτον αὐτὴν τὴν τοῦ Ἀδὰμ ἡγιακότα χάραν·
καὶ ποταμοὶ τετραδικοὶ πάλιν ἐκ παραδείσου
σχιζόμενοι κατάρδουσι τὰ μέρη τῆς ἑώας.
Πρὸς γοῦν τὴν μίμησιν αὐτῶν καὶ τὴν καταλληλίαν
καὶ τετρακτύς, ὡς ἔμαθες, ἡ τῶν Εὐαγγελίων
ἐξεκρουσθη δαψιλῶς ἐκ τῆς Ἐδὲμ τῆς ἄνω
. . . . . .
Τούτων κατίδοις ἀληθῶς συνεκκρουνιζομένους
τὰς ἀρετὰς τὰς γενικὰς, ἅσπερ ἀκούεις εἶναι
δικαιοσύνην, φρόνησιν, ἀνδρείαν, σωφροσύνην,
αἳ τὴν ψυχὴν κατάρδουσιν, ἥτις εἰκὼν τυγχάνει
τῶν νοητῶν, ὡς αἰσθητῶν τὸ σῶμα τὸ γεῶδες.
Τῶν αἰσθητῶν ἡ σύστασις, τὰ τέσσαρα στοιχεῖα,
πρὸς ἃ καταλληλίζονται καὶ τῶν καιρῶν αἱ κράσεις
καὶ τὰ τὸ σκῆνος φυσικῶς τῶν ζώντων συνιστῶντα
αἷμα καὶ φλέγμα καὶ χολὴ ξανθὴ μετὰ μελαίνης.
Τῆς δὲ ψυχῆς τῆς λογικῆς ἡ σύστασις, ὡς ἔφην,
Εὐαγγελίων ἡ τετρὰς σὺν ἀρεταῖς ὑπάρχει·
καὶ γὰρ ἐκφαίνουσι λαμπρῶς τῶν ἀρετῶν τὸν τύπον
οἱ τέσσαρες ἐκφάντορες, οἱ τῶν Εὐαγγελίων,
Λουκᾶς ἀνδρείαν μὲν τυπῶν, φρόνησιν δ' Ἰωάννης,
δικαιοσύνην ὁ Λευΐς, ὁ Μάρκος σωφροσύνην.
Ὡς Ἰωάννης μὲν τὸ πῦρ, Λουκᾶς δὲ τ' ἀέρα,
καὶ γῆν Ματθαῖος ζωγραφεῖ καὶ Μάρκος αὖθις ὕδωρ.
Εἰ δὲ καὶ παραλληλισμὸν πρὸς τοὺς καιροὺς ἐθέλεις,
ὡς ἔαρ ὅρα τὸν Λουκᾶν, ὡς θέρος Ἰωάννην,
Ματθαῖον ὡς φθινόπωρον, τὸν Μάρκον ὡς χειμῶνα.

Τῷ δευτέρῳ λόγῳ τοῦ Μελετίου τῷ **ἀλληγορικῷ**, ἔπεται **τρίτος ὁ κατὰ Λατίνων ἢ κατὰ Ἰταλῶν,** ἐν ᾧ ὁ ἱερὸς ἀνὴρ ἐκτίθησι τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ εἰσφρήσασαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ζάλην, πῶς ἐλυμαίνετο αὐτὴν καὶ διήρεσε, τίς δ' αὕτη καὶ ποταπὴ καθέστηκε· τοῦ ὅλου λόγου ὡς ἀκροστιχὶς ἐμφέρεται ἡ φράσις: **Μελέτιος ἱκέτης Θεοῦ,** καίτοι δὲ οἱ στίχοι οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν ποσοῖνται κατὰ τὸν συγγραφέα πρὸς τὸν ἀριθμὸν, τὸν ἀνταποκρινόμενον τῇ ἀριθμητικῇ ἀξίᾳ τῶν στοιχείων τῆς ἀκροστιχίδος δηλ. 1687, ἐν τούτοις τὸ ἄθροισμα αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς 1878, μὴ συμπεριλαμβανομένων ἑτέρων 177 στίχων μεταξὺ τῆς πέμπτης καὶ ἕκτης ὑποθέσεως συνειρομένων. Ὁ λόγος οὗτος διῄρηται εἰς δέκα ὑποθέσεις, καὶ ἡ μὲν α΄) διαλαμβάνει περὶ τῶν **ἠθῶν τῶν Ἰταλῶν,**[9] ἡ β΄) **περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,** ἡ γ΄) περὶ τοῦ ὅτι **εὕρηται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα,** ἡ δ΄) περὶ τοῦ ὅτι **ἐκ τοῦ Υἱοῦ ὑπό τινων ὀρθοδόξων ἐρρέθη,** ἡ ε΄) περὶ τοῦ **πῶς λέγεται πνεῦμα Χριστοῦ·** εἶτα ἔπονται τὰ διὰ μέσης τῆς πέμπτης καὶ ἕκτης ὑποθέσεως· ἡ ς΄) περὶ τοῦ ὅτι **ἐκ τῆς οἰήσεως ἡ πλάνη καὶ ἡ ἄγνοια τῶν Γραφῶν,** ἡ ζ΄) **περὶ ἀζύμων,** ἡ η΄) περὶ τοῦ ὅτι **αἱρετικοί εἰσιν οἱ Ἰταλοὶ καὶ οἱ συγκοινωνοῦντες αὐτοῖς ἀπόλλυνται,** ἡ θ΄) περὶ τοῦ ὅτι **αἱρέσεων καὶ τῶν κακῶν πάντων αἴτιοι οἱ ποιμένες** καὶ ἡ ι΄) περὶ τοῦ ὅτι **οὐ δεῖ σιγᾶν τὴν ἀλήθειαν.** Καίτοι δὲ καὶ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ προλαμβάνων ὁ ἱερὸς Μελέτιος αἰτεῖται τὴν συγγνώμην τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, ὡς στερούμενος ἐπαιτείαν ὅλην βιβλίων καὶ γράφων ὡς ἐν μνήμῃ εἶχεν, οὐδὲν ἧττον παρατηροῦμεν ὅτι κάτοχος ἦν τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ καὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων, ἐγκρατὴς τῆς διδασκαλίας τῶν Πατέρων, ὧν πολλὰ χωρία σχεδὸν κατὰ λέξιν ἀναγράφει[10] καὶ ἐθὰς τῆς συγχρόνου σχολαστικῆς μεθόδου, παρασυρόμενος ὅμως ὑπὸ τοῦ κατὰ τοῦ λατινισμοῦ ρεύματος, αὐστηρότατα περὶ αὐτῶν κρίνει, πάντα τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα αὐτῶν

9. Κακῶς ὅ τε Νικόδημος ἐν τῷ Πηδαλίῳ αὐτοῦ, σελ. 162 καὶ κατ' αὐτὸν ὁ Δημητρακόπουλος θεωροῦσι τὴν κατ' Ἰταλῶν ὑπόθεσιν ὡς ἰδιαίτερον λόγον τοῦ Μελετίου (Ὀρθόδ. Ἑλλ. σελ. 60).

10. Οὕτω Γρηγορίου τοῦ Νύσσης τὸ πολύκροτον χωρίον:
Τὸ δὲ διὰ τοῦ προσεχοῦς νοοῦμεν ἐκ τοῦ πρώτου
καὶ καθεξῆς ἐπήγαγεν Υἱοῦ τὴν μεσιτείαν
καὶ τούτῳ τὸ μονογενὲς φυλάττειν ἰσχυούσης
καὶ τὸ σεπτὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς οὐκ ἀπειργούσης Πνεῦμα
ἢ τῆς πρὸς τοῦτον φυσικῆς σχέσεως ἐκτεμνούσης.

ὡς αἱρέσεις ἐκλαμβάνων καὶ κατακρίνων· οὕτω π. χ. ἐν τῇ δευτέρᾳ κατὰ τῶν Ἰταλῶν ὑποθέσει ἀναφέρων τὰς γνωστὰς μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν διαφορὰς περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀζύμων, νηστείας τοῦ σαββάτου, τοῦ γάμου τῶν πρεσβυτέρων κτλ. ἀνάγει αὐτὰς μέχρι τεσσαράκοντα, ἐν αἷς τὸ ὁπλοφορεῖν τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐπισκόπους αὐτῶν, τὸ χρῆσθαι πνικτοῖς καὶ θνησιμαίοις, τὸ ὅτι βαπτίζουσιν εἰς μίαν κατά δυσιν καὶ ἀντὶ ἐλαίου χρῶνται πτυέλῳ, ὅτι ἀγνοοῦσι τὰς προηγιασμένας, ὅτι τυποῦσι σταυροὺς ἐν τῷ ἐδάφει τῆς γῆς καὶ εἶτα καταπατοῦσιν αὐτοὺς[11], ὅτι ἀρνοῦνται τῇ ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ τὸ ὄνομα Θεοτόκος, ὅτι ἐκτὸς τῆς σταυρώσεως οὐκ ἔχουσιν ἄλλας εἰκόνας, ὅτι σφραγίζονται πλαγίως διὰ τοῦ μεγάλου δακτύλου, ὅτι ἐν τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ κάθηνται, καὶ ἄλλα πλεῖστα, περὶ ὧν δικαίως Πέτρος ὁ Ἀντιοχείας ἔγραφε πρὸς Μιχαὴλ τὸν Κηρουλάριον[12] λέγων ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρέχωμεν προσοχὴν τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ νὰ παραβλέπωμεν αὐτά· ἴσως μάλιστα αἱ πλεῖσται τῶν ἐπιπλήξεών εἰσιν ἄδικοι, καὶ ἡμεῖς δὲν πρέπει εὐκόλως νὰ πιστεύωμεν εἰς τὰς συκοφαντίας.

(ἕπεται τὸ τέλος).

† **Ὁ Διδυμοτείχου Φιλάρετος Βαφείδης**

Ο ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣ*

Ἀφ' οὗ οἱ θεόπνευστοι προφῆται λεπτομερῶς ἐλάλησαν περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ πιστῶς διεζωγράφησαν τὴν εἰκόνα τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ μέλλοντος Σωτῆρος, ἐσιώπησαν, τοῦ τελευταίου προφήτου Μαλαχίου προφητεύσαντος καὶ οἱονεὶ δακτυλοδεικτήσαντος τὸν πρόδρομον τῆς χάριτος, τὸν κήρυκα τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου, τὸν μέλλοντα νὰ προπαρασκευάσῃ διὰ τὸν Κύριον τὴν ὁδὸν ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων, τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην, διότι ὁ Πρόδρομος εἶνε ἡ κορυφὴ τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ προπαρασκευῶν διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Λυτρωτοῦ. Ἀπὸ τοῦ τελευταίου προφήτου Μαλαχίου μέχρι τοῦ Προδρόμου παρῆλθον τέσσαρες αἰῶνες, καθ' οὓς ἐσίγα τὸ στόμα τῆς προφητείας· ἦσαν χρόνοι μυστηριώδους σιγῆς ἀλλὰ καὶ ἐντεταμένης καὶ ἀγωνιώδους προσδοκίας καὶ θερμοῦ καὶ ἀκοιμήτου πόθου πάντων τῶν πιστῶν, τῶν προσδεχομένων παράκλησιν καὶ λύτρωσιν τοῦ Ἰσραήλ· μετὰ τὴν βαθεῖαν ταύτην καὶ μυστηριώδη σιγὴν ἐξεγείρεται καὶ πάλιν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας ἐν τῷ γηραιῷ ἱερεῖ Ζαχαρίᾳ, ὅστις, ἀνακουφισθείσης τέλος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, πλήρης χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως ἐκχεῖται εἰς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, ἀναβοῶν, «Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ» (Λουκ. 1, 68). Αἱ πρῶται ἀκτῖνες τῆς νέας ἡμέρας χαιρετίζουσι τὸν καραδοκοῦντα κόσμον, πίπτουσιν εἰς τὴν ἀγωνιῶσαν ψυχὴν καὶ πληροῦσιν αὐτῆς τὸν πόθον· ἐντεῦθεν ἡ ἀγαλλίασις καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ γηραιοῦ Ζαχαρίου, παριστῶν τὴν ψυχικὴν κατάστασιν καὶ αἴσθησιν παντὸς πιστοῦ ἰσραηλίτου· ὁ Ζαχαρίας χαιρετίζει τὴν γέννησιν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου, τοῦ προδρόμου καὶ ἀγγέλου τῆς νέας ἡμέρας, τὸ γῆρας χαιρετίζει τὴν νεότητα, ὁ γηραιὸς ἱερεὺς τὸν μέλλοντα προφήτην, ὁ καταδυόμενος παλαιὸς χρόνος τὸν ἀνατέλλοντα νέον, τὸ τέλος τῆς Παλαιᾶς καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Νέας Διαθήκης, ὁ γέρων χαιρετίζει τὴν πλήρωσιν τῶν ὀνείρων καὶ ἐλπίδων τῆς νεότητος αὐτοῦ.

Οἱ προφῆται λοιπόν, ἐν μακρᾷ χρονίᾳ καὶ ἀδιαρρήκτῳ διαδοχῇ παριστάμενοι, ἐκαλλιέργουν καὶ ἀνέπτυσσον καὶ ἐνίσχυον τὸ πνεῦμα τῆς προσδοκίας καὶ τῆς ἐλπίδος καὶ τοῦ πόθου τοῦ μέλλοντος καὶ προπαρεσκεύαζον πρὸς αὐτό. Ἐντεῦθεν βλέπομεν ὅτι ὅλος ὁ παλαιὸς Ἰσραὴλ παραπέμπει ἐπὶ τὸν νέον, τὰ ὁρῶντα πρόσωπα ἐπὶ τοὺς διαδόχους καὶ πᾶσα περίοδος ἐπὶ τὴν ἐπομένην καὶ σύμπασαι ἐπὶ τὴν μέλλουσαν, τὸ τέρμα τῶν ὁδῶν καὶ ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ· τοῦτο δ' ἐξ ἀρχῆς παρατηρεῖται· ὁ Ἀβραάμ, ὁ πατὴρ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τῶν πιστῶν, μεθ' οὗ ὁ Θεὸς συνῆψε τὴν διαθήκην τῆς ἐπαγγελίας, ἔζη βίον ἐλπίδος καὶ προσδοκίας τοῦ μέλλοντος ἐν ὑπομονῇ καὶ οὐσεμίαν ἄλλην κτῆσιν εἶχεν ἐν τῇ γῇ ἐπαγγελίας πλὴν τοῦ τάφου αὐτοῦ· «ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός» (Ἑβρ. 11,10), καὶ ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τοῦ Μεσσίου, καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη (Ἰωάν. 8, 56)· οἱ πατριάρχαι πόρρωθεν εἶδον τὰς ἐπαγγελίας καὶ πόρρωθεν αὐτὰς ἀσπασάμενοι, παρηγορίαν καὶ ἄνεσιν ἐκ τῆς ἐλπίδος αὐτῶν ἠρύσθησαν καὶ οὕτως ἐκοιμήθησαν· ὁ Μωϋσῆς, ὁ μέγας καὶ ἔξοχος θεόπτης προφήτης, ὁ ἀπαλλάξας τὸν Ἰσραὴλ τῆς δουλείας τῶν Αἰγυπτίων καὶ μεσίτης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γενόμενος, πόρρωθεν μόνον εἶδε τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας καὶ ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἐτελεύτησεν· ὁ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ εἰσήγαγε μὲν τὸν Ἰσραὴλ εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐπηγγελμένην τοῖς πατράσι γῆν, δὲν ἐχορήγησεν ὅμως τὴν πλήρη καὶ ἀληθινὴν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν, ἀφέ-

11. Τοῦτο ἀναφέρει καὶ Νικόδημος ἐν τῷ Πηδαλίῳ σ. 12.

12. Πρβλ. «Ἀλήθεια τῆς Οἰκουμεν. Ἐκκλησίας» ὑπὸ Θ. Βαλλιάνου, 1854, σελ. 313.

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 5—9.

μενος τὸ ἔργον τοῦτο τῷ μέλλοντι τοῦ ἑτέρου Ἰησοῦ· ὁ Δαυὶδ θεμελιοῖ καὶ ἰσχυροποιεῖ τὸ κράτος καὶ τὴν Σιὼν ὡς ἀκρόπολιν ὀχυροῖ καὶ δι' ἀνακτόρων ἀναδεικνύει, τὸ βλέμμα ὅμως αὐτοῦ εἶνε ἐστραμμένον πρὸς τὸ μέλλον, καὶ προφητεύει περὶ ἑτέρου Δαυὶδ, ὅστις μέλλει νὰ φέρῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων· καὶ ἐκ τῶν ἐρειπίων τοῦ βασιλείου ἀναθάλλει ἡ ἐλπὶς περὶ τῆς νέας τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ βασιλείας καὶ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς. Ἀληθῶς θέαμα παράδοξον καὶ θαυμάσιον, οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας ἀπαντῶν, εἷς λαὸς ἐπὶ χιλιετηρίδας μεγάλην ἐλπίδα περὶ τοῦ μέλλοντος ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ φέρων καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ διατηρῶν καὶ ἐντεῦθεν δύναμιν ἐγκαρτερήσεως ἀντλῶν ἐν πάσαις ταῖς πολλαῖς καὶ ποικίλαις μεταβολαῖς καὶ περιπετείαις τοῦ ἐξωτερικοῦ βίου καὶ ταῖς πικραῖς δοκιμασίαις καὶ δυσμενείαις τῶν περιστάσεων, αἵτινες ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοί εἰσι καὶ ὅλως ἀντιστρατεύονται πρὸς τὴν ἐλπίδα ταύτην· ἀληθῶς ὁ λαὸς οὗτος παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι πιστεύει. Ὁ Ἀβραὰμ ἔλαβεν ἐπαγγελίαν ὅτι τὸ σπέρμα αὐτοῦ θὰ πληθυνθῇ, ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, θὰ καταλάβῃ ὅλην τὴν γῆν Χαναὰν καὶ ἐξ αὐτοῦ θὰ προέλθῃ καὶ θὰ μεταδοθῇ ἡ εὐλογία εἰς πάντα τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὸς ἐγήρασε χωρὶς νὰ γεννήσῃ υἱὸν καὶ κατῴκει ἐν σκηναῖς μεταξὺ ξένων, καὶ ὅμως εἰς τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει (Ρωμ. 4, 20). Ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐκέκλητο νὰ γένηται κύριος τῆς γῆς Χαναὰν, καὶ ἐγένετο δοῦλος ἐν γῇ Αἰγύπτου ἐν οἴκῳ δουλείας· καὶ οὕτως ἐφιζῆς προχωρεῖ ἡ ἱστορία αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ λαὸς φέρει μεθ' ἑαυτοῦ καὶ εἰς Αἴγυπτον τὴν ἐλπίδα ταύτην καὶ ἐπαναφέρει ταύτην ἐκεῖθεν διὰ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας καὶ διατηρεῖ αὐτὴν καὶ στερρῶς ταύτης ἀντέχεται ἐν πάσαις ταῖς περιπετείαις καὶ θυέλλαις τῆς μελλούσης αὐτοῦ ἱστορίας μέχρι τῶν χρόνων τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Σωτῆρος. Καίτοι ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας, καθὼς ἀνωτέρω εἴπομεν, τὸ στόμα τῆς προφητείας ἐσίγησεν, ἡ ἐλπὶς ὅμως πάντοτε ἔζη καὶ οὐδέποτε ἐξέλιπον οἱ ἀληθεῖς Ἰσραηλῖται, οἱ προσδεχόμενοι παράκλησιν καὶ λύτρωσιν τοῦ Ἰσραὴλ, καθὼς βέβαιον ἐπ' ἴσης τυγχάνει ὅτι δὲν ἔλειπεν ἐκ τοῦ Ἰσραὴλ ἡ ἀπιστία καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀμφιβολία καὶ χλεύη τῆς περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδος· ὑπῆρχον οἱ λέγοντες, ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῶν πατέρων; τί μέλει ἡμῖν περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ ἀοράτου; ἀντεχώμεθα καὶ ἀπολαύσωμεν τῶν παρόντων. Οἱ δὲ προφῆται, θείῳ πυρπολούμενοι ζήλῳ, ἠγωνίζοντο τὸ μὲν γήϊνον τοῦτο καὶ ταπεινὸν φρόνημα νὰ ἀποκρούσωσι, τὴν δ' εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδα καὶ πίστιν νὰ ἐπιρρώσωσι. Τὴν τοιαύτην διαστροφὴν καὶ πώρωσιν τοῦ Ἰσραὴλ παρέστησεν ὁ προφήτης Ἡσαΐας ἐν τῷ περὶ τοῦ ἀμπελῶνος Κυρίου ᾄσματι· ἀμπελῶνα, λέγει, ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς ἐν τόπῳ πίονι καὶ παντὶ τρόπῳ αὐτὸν περιεποιήθη, καὶ ἔμεινε τοῦ ποιῆσαι σταφυλήν, καὶ ἐποίησεν ἀκάνθας· ἔμεινε τοῦ ποιῆσαι κρίσιν, ἐποίησε δὲ ἀνομίαν καὶ οὐ δικαιοσύνην ἀλλὰ κραυγήν (Ἡσαΐας. 5, 1–8).

(ἕπεται τὸ τέλος)

ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ
Ἀρχιδιάκονος τοῦ ἀποστολικοῦ καὶ πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων

ΜΕΡΙΜΝΑ ΠΕΡΙ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Ἠγείλαμεν μὲν ἐγκαίρως τὴν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν μέριμναν περί τε τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου καὶ τῆς ἐν τοῖς σχολείοις ἐπιμεμελημένης διδασκαλίας τῶν ἱερῶν ἅμα δὲ καὶ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς, οἱ δὲ ὑπὸ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον σεβασμιώτατοι μητροπολῖται καὶ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι σὺν τοῖς προϊσταμένοις τῶν πατριαρχικῶν ἐξαρχιῶν ὑπ' ὄψιν εἶχον ἤδη καὶ δεόντως ἐμελέτησαν τὴν ἀπολυθεῖσαν ἐπὶ τούτῳ σεπτὴν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐγκύκλιον. Οὐδεμία παρ' οὐδενὶ ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ὅτι οἱ ποιμαίνειν λαχόντες τὸν περιούσιον τοῦ Κυρίου λαὸν πληρεστάτην εἶχον τὴν τοῦ καθήκοντος τούτου συναίσθησιν, τῆς παντὶ τρόπῳ κηρύξεως τοῦ θείου λόγου· ἀλλ' ἐν ἐποχῇ τῆς παρ' ἡμῖν εἰσδύσεως ὀθνείων ἰδεῶν καὶ ξενιζόντων διδαγμάτων, τῶν ὑπὸ σημαίαν δῆθεν ἀληθείας καὶ προφάσει τοῦ φωτὸς τῆς ἐπιστήμης λαλούντων παρ' ἡμῖν ἕτερα παρ' ἃ παρελάβομεν, ὁ λόγος ὁ τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν, ἔδει νὰ ἐνοικῇ ἐν ἡμῖν πλουσίως καὶ τὰ πλήθη τῶν ὀρθοδόξων νὰ διδάσκωνται καὶ νουθετῶνται δαψιλῶς, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἐν ὕμνοις καὶ ψαλμοῖς καὶ πνευματικαῖς ᾠδαῖς.

Γράμματά τινα τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ἑνὸς τῶν ἐπισκόπων ὑπ' ὄψιν ἔχοντες δυνάμεθα ν' ἀναγγείλωμεν ὅτι καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου γίνεται μᾶλλον συνεχῶς ἔν τισι μέρεσι καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ἱερῶν ἐν τοῖς σχολείοις πυκνοτέρα καὶ τὸ μάθημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἤρξατο διδασκόμενον. Καὶ ποῦ μὲν ὁ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως γραμματεὺς καὶ οἱ διδάσκαλοι, καθὼς ἐν Βερροίᾳ, ποῦ δὲ ἱεροκήρυκες ἐπὶ τούτῳ, διακούσαντες θεολογικὰ μαθήματα, ἑρμηνεύουσι τὰ εὐαγγελικὰ καὶ ἀποστολικὰ ἀναγνώσματα, καθῆκον ἐπιτελοῦν-

τες πρός τε τὴν ἀποστείλασαν αὐτοὺς ἀρχὴν καὶ πρὸς τὸν διψῶντα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ πιστὸν λαόν.

Πιστεύομεν ὅτι τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου τελεῖται κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς ἀπὸ 28 αὐγούστου 1902 πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐγκυκλίου, ἀναγινωσκομένων μετ' εὐλαβείας εὐκρινῶς ὑπὸ τῶν διδασκάλων τῶν χωρίων καὶ κωμοπόλεων τῶν «Κυριακοδρομίων» τοῦ ἀειμνήστου Νικηφόρου Θεοτόκη ἢ τῶν «Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων»· καὶ ἐκείνων μὲν ἥ τε φράσις καὶ τὸ λεκτικὸν εἰσὶν εἰς τὸν ἡμέτερον λαὸν εὔληπτα· ὅπου δ' ὅμως ἐννοοῦνται δυσχερῶς, οἱ διδάσκαλοι καθῆκον ἔχουσι νὰ προβαίνωσιν εἰς ἐξήγησιν ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον, ὅπως ἀποβῇ μείζων καὶ σωτηριώδης ἡ τοῦ κηρύγματος ἐπίδρασις ἐπὶ τὴς διαπλάσεως τῶν καρδιῶν· τῶν δὲ «Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων» τὸ κατάλληλον καὶ μᾶλλον ὑποπίπτον, εὐχερῶς, τῇ ἀντιλήψει τῶν διδασκόντων τε καὶ τῶν ἀκουόντων ἐμαρτύρησεν ἤδη ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Διδυμοτείχου κ. Φιλάρετος Βαφείδης, ὁ καὶ κηρύττων ἐν αἷς ἐποίμαινεν ἐπαρχίαις καὶ εἴκοσι πέντε ἀντίτυπα τῶν διδαγμάτων τούτων μετ' ἀξιομιμήτου προθυμίας διατιθεὶς ὑπέρ τινων ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτοῦ συνοικισμῶν· ἐπίσης ἀπὸ τῶν «Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων» γίνεται καὶ μέλλει νὰ γίνηται καὶ ἐξῆς τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ἔν τισι κώμαις καὶ χωρίοις τῶν ἐπαρχιῶν Νικομηδείας, Βάρνης, Χίου, Ἐλασσῶνος, Καλλιουπόλεως, Ἐλευθεροπόλεως, ἐν δὲ τῇ ἐπισκοπῇ Ἱερᾶς καὶ Σητείας (Κρήτης) οὐ μόνον ἀναγινώσκονται ἐν τοῖς ναοῖς τὰ εὐαγγελικὰ καὶ κατηχητικὰ ἀναγνώσματα τοῦ θρησκευτικοῦ περιοδικοῦ «Ποιμένος» καὶ αἱ «Ἠθικαὶ ὁμιλίαι» ἐπὶ τῶν εὐαγγελικῶν περικοπῶν, ἃς ἐξεπόνησεν ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Πέτρας κύριος Τίτος, ἀλλὰ καὶ βίοι τῶν ἑορταζομένων ἁγίων ἀναγινώσκονται, κάλλιστα καὶ τελεσφορώτατα δυνάμενοι καὶ οὗτοι παρορμῆσαι πρὸς μίμησιν χριστιανικῆς πολιτείας εὐαρεστούσης Θεῷ.

Προσδοκῶμεν ὅτι τὸ παράδειγμα τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν τῶν εἰσαγαγόντων τὴν χρῆσιν τῶν «Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων», ἢ τὴν ἀπὸ τῶν Κυριακοδρομίων τοῦ Θεοτόκη διδασκαλίαν θέλουσι σπεύσει νὰ μιμηθῶσιν οἱ λοιποὶ τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, εὔχρηστον ἅμα δὲ καὶ παντὶ προσπελαστὸν χριστιανικὸν ἀνάγνωσμα τοῖς ὑπ' αὐτοὺς ὀρθοδόξοις παρέχοντες τὰ «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

Ἂν δέ που ἡ μετὰ μεσημβρίαν ἑκάστου σαββάτου ἐπιβαλλομένη τοῖς διδασκάλοις κοινὴ ἐν τοῖς σχολείοις ἑρμηνεία τῆς τῇ ἐπαύριον ἀναγνωσθησομένης εὐαγγελικῆς ἢ ἀποστολικῆς περικοπῆς παρορᾶται μέχρι σήμερον, ἐλλείψει δῆθεν ὥρας, ἡ μὲν ἔλλειψις δυνατὸν νὰ θεραπευθῇ, τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς διαταττούσης τὴν οἰκονομίαν μιᾶς ἢ δύο ὡρῶν κατὰ σάββατον, οἱ δὲ διδάσκαλοι νὰ διαταχθῶσιν ὅτι καθῆκον αὐτῶν ἔστι καὶ τοῦτο καθὼς ἔστι καθῆκον καὶ τῶν ἱεροψαλτῶν ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐν ταῖς ἀστικαῖς σχολαῖς. Καλὸν βεβαίως καὶ εὐχῆς ἔργον, ἵνα συμπληρώσωσι καταλλήλως ἐν τῇ ἐνταῦθα Ἐκκλησιαστικῇ Μουσικῇ Σχολῇ τὰς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς αὐτῶν γνώσεις οἱ ἱεροψάλται τῶν μητροπόλεων, εἶτα δὲ τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων· ἀλλ' ἄχρις ἂν τοῦτο γένηται, καὶ ἕως οὗ συναισθανθῶσι τὸ πρὸς τὴν ἐκπαιδεύσασαν αὐτοὺς ἀρχήν τε καὶ κοινότητα καθῆκον οἱ ἱεροψάλται καὶ διδάσκαλοι, οὐδαμῶς πρέπει ν' ἀναβάλληται τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς ἡ διδασκαλία, ἀφοῦ πᾶσα μητρόπολις, εὐτυχῶς, κέκτηται ἕνα ἢ πλείους τοῦ ἑνὸς δοκίμους ἱεροψάλτας· διότι καὶ κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου τὸ μάθημα τοῦτο συνιστᾶται πρὸς εἰσαγωγὴν ἐν τοῖς ἀρρεναγωγείοις τῶν πόλεων καὶ κωμοπόλεων, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν χωρίων, ἐν οἷς ἐκ τῆς θελήσεως καὶ τοῦ ζήλου τοῦ διδάσκοντος ἐξαρτᾶται πλέον ἡ διδασκαλία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἣν θεωροῦμεν ὡς πρὸς εὐσέβειαν καὶ διάπλασιν τοῦ ἤθους συντελοῦσαν—τὸ καὶ κυριώτερον—καὶ ὡς μέσον πρὸς μόρφωσιν βαθμιαίαν ἐμπείρων ἱεροψαλτῶν, ὧν χρήζουσιν αἱ ἐκκλησιαστικοῦ ἱεραὶ ἐκκλησίαι.

Ἡ Ἐκκλησία καὶ πάλιν ἀπεκδέχεται παρὰ πάντων τὴν πλήρη καὶ γενικὴν ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ ἐφαρμογὴν τῶν διὰ τῆς ἐγκυκλίου τῆς 28 αὐγούστου ἀνακοινωθέντων· πρὸς τοῦτο δὲ περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι δέον νὰ συμπράξωσιν ἐπιτροπαὶ ναῶν εὐσεβεῖς καὶ σχολείων ἐφορίαι φιλότιμοι καὶ διδάσκαλοι φιλόπονοι, νὰ πιστεύσωσι δὲ πάντες ὅτι τὸ ποιῆσαι καὶ διδάξαι ἐξασφαλίζει αὐτοῖς ἀληθὲς ἠθικὸν μεγαλεῖον καὶ ἐν μικρῷ ἐνεργείας κύκλῳ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Συγχαρητήρια ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης ἀνεγνώσθη συγχαρητήριος ἐπὶ ταῖς παρελθούσαις ἑορταῖς ἐπιστολὴ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανοῦ, πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην.

— *Μητρόπολις Σμύρνης.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης ἀνεγνώσθη γράμμα τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Χίου κ. Κωνσταντίνου ἐπεξηγήσαντος προηγούμενα αὐτοῦ τηλεγραφήματα ἀφορῶντα εἰς τὰ ἐν Σμύρνῃ λαβόντα χώραν ἐν τῇ αὐτόθι πρὸς ἐκλογὴν δημογεροντίας συγκροτηθείσῃ συνελεύσει. — Ἡ ἱερὰ Σύνοδος, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ γράμματος, ἐνέκρινεν ἵνα γένηται ἀπάντησις ἐκφράζουσα ἅμα μὲν τὴν λύπην τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς ἀνευλαβῶς ἐναντίον τοῦ σεβασμ. ἐκκλησιαστικοῦ ἀντιπροσώπου τολμηθεῖσιν, ἅμα δὲ τὴν εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῇ μετ' ἀφοσιώσεως καὶ ζήλου ἐκπληρώσει τοῦ ἀνατεθέντος αὐτῷ καθήκοντος.

— *Μητροπολῖται Ἀγκύρας καὶ Μιρωνείας* – Οἱ παμφερώτατοι μητροπολῖται Ἀγκύρας κ Σωφρόνιος καὶ Μαρωνείας κ. Νικόλαος τηλεγραφικῶς ἤγγειλαν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν αἰσίαν εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν ἄφιξιν καὶ τὴν γενομένην αὐτοῖς ἐγκάρδιον ὑποδοχήν.

— *Μητρόπολις Φιλαδελφείας.* — Ἀναγνωσθεισῶν ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης ἀναφορῶν ἐκ τῆς πόλεως Φιλαδελφείας, δι' ὧν ζητεῖται ὑπό τινων μὲν κατοίκων ἡ συγκέντρωσις τῶν ταμείων τῶν αὐτόθι ὑπαρχόντων πέντε ἱερῶν ναῶν, ὑφ' ἑτέρων δὲ ἡ ἀποκέντρωσις, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ὅπως ἐμμείνῃ εἰς τὴν προηγουμένην αὐτῆς ἀπόφασιν, δι' ἧς εἶχε διατάξῃ τὴν συγκέντρωσιν.

—*Ἔξαρχος εἰς Κέζικον.* —Ἀναγράψαντες ἤδη τὸν ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου γενόμενον διορισμὸν τοῦ εἰς Πέραμον ἐξάρχου, πραστιθέμεθα νῦν ὅτι σκοπὸς τῆς ἐξαρχίας ἐστὶν ἵνα διαφωτίσῃ καταλλήλως τοὺς ὀρθοδόξους Περάμου καὶ πείσῃ αὐτοὺς ὅπως ἀπόσχωσι μὲν τῆς μέχρι τοῦδε τηρουμένης ἀπέναντι τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως ἀτόπου στάσεως αὐτῶν, ἐξαιτήσωνται δὲ συγγνώμην παρ' αὐτῆς ἐπὶ τοῖς τέως γενομένοις καὶ ζητήσωσι τὴν παρ' αὐτῆς ἐπικύρωσιν τῶν γενομένων τέως παρ' αὐτοῖς ἐκκλησιαστικῶν πράξεων τῶν ἄνευ ἀδείας τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως. —Μεθ' ὃ ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπιληφθήσεται τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος περὶ τῆς ἐνοριακῆς μονῆς Φανερωμένης λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸ δυνατὸν τὰς εὐλόγους καὶ δικαίας προτάσεις αὐτῶν· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ἡ ἱερὰ Σύνοδος προβήσεται εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως δικάζουσα τοὺς ἀπειθοῦντας ἐκκλησιαστικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς αὐστηρᾶς τηρήσεως τῶν ἱερῶν κανόνων.

— *Μητροπολίτης Νευροκοπίου.* — Εἰς τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Νευροκοπίου κ. Νικόδημον αἰτησάμενον τὴν ἄδειαν τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἔλθῃ εἰς βασιλεύουσαν, πρὸς περίθαλψιν τῆς ὑγιείας αὐτοῦ, ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ἀσύμφορον κρίνουσα τὴν ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἀποδημίαν, ἐχορήγησεν ἄδειαν ἵνα κατέλθῃ μέχρι Θεσσαλονίκης.

— *Ἱερὰ Σύνοδος.* — Ἀπὸ τῆς τρίτης ἐπανέλαβε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὁ πανοσιολ. ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ἀρχιμ. κ. Γεννάδιος Ἀλεξιάδης, ὃν ἐφ' ἱκανὸν ἀνεπλήρωσεν ὁ ἱερολογ. ὑπογραμματεὺς κ. Ἀθανάσιος Πιπέρας, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν διακόνων ἱερολογ. κ. Ἀποστόλου Τρύφωνος.

Ἀρχιγένεια Ἐκπαιδευτήρια. – Κατ' αἴτησιν τοῦ προέδρου τῆς ἐφορίας τῶν Ἀρχιγενείων Ἐκπαιδευτηρίων σεβασμ. μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως κ. Ταρασίου, ἐνεκρίθη σήμερον ὑπὸ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου νὰ ληφθῶσιν, ὡς καὶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος, ἐκ τῶν προσόδων τοῦ ἱεροῦ Ἁγιάσματος τοῦ Ἁγίου Θεράποντος 80 τουρκικαὶ λίραι ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτικῶν τούτων καθιδρυμάτων.

— *Συντάξεις.* Ἐπὶ τῇ βάσει πρακτικοῦ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, τὸ Δ. Ἐθν. Μ Συμβούλιον ἀπεφάσισεν, ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίᾳ, ν' ἀπονέμηται ὑπὸ τοῦ Ἐθν. Ταμείου μισθὸς μηνιαῖος ἐκ 250 γροσίων τῷ θεοφιλ. ἐπισκόπῳ πρώην Ἀνέων κ Κωνσταντίνῳ, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ.

— *Ἐνοριακαὶ ἐνορίαι.* — Κατὰ τὴν σημερινὴν αὐτοῦ συνεδρίαν, τὸ Συμβούλιον ἐξ ὀφρικίου συνεπλήρωσε τὰς ἐπιτροπὰς Βαλίνου καὶ Διπλοκιονίου, ὡς καὶ τὴν ἐφορίαν τῶν σχολείων τῆς τελευταίας ἐνορίας, διὰ προσθήκης ἀνὰ ἑνὸς μέλους εἰς ἑκάστην, ἀντὶ τῶν οἰκειοθελῶς ἀποσυρθέντων. — Πρὸς ἐξέτασιν δὲ τῶν κατηγοριῶν τῶν κατοίκων τῆς ἐνορίας Βελιγραδίου, κατὰ τῆς ἐξ ὀφρικίου διορισθείσης ἐπιτροπῆς, τὸ Συμβούλιον ἔδωκεν ἐντολὴν τῷ ἐκ τῶν κληρικῶν αὐτοῦ μελῶν σεβασμ. μητροπολίτῃ Διτίτζης κ. Νικηφόρῳ ὅπως ἐκεῖ μεταβὰς ἐξακριβώσῃ τὸ ὑποστατὸν ἢ οὐ τῶν κατηγοριῶν.

— *Εὐσεβεῖς δωρεαί.* – Συντάσει τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὁ φιλογενέστατος εὐεργέτης τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου κ Εὐστάθιος Εὐγενίδης προσήνεγκε πεντήκοντα λίρ. ὀθωμ. ὑπὲρ τοῦ ἐν Φλωρίνῃ, ἕδρᾳ τῆς ἐπαρχίας Μογλενῶν, ἀνεγειρομένου μητροπολιτικοῦ οἰκήματος. Ἐπὶ τῇ δωρεᾷ ὁ πανιερ. μητροπολίτης Μογλενῶν κ. Ἰωαννίκιος ἐξέφρασε τηλεγραφικῶς τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς ἐπαρχίας. – Ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐκκλησιαστ. Μουσικοῦ Συλλόγου ὁ κ Γεώργιος (Φατὶν βέης) Οἰκιάθης προσήνεγκε δύο λίρας, ὁ δὲ κ. Ν. Σγουρίδης ἐφέντης ἐνέγραψεν ἐτησίαν συνδρομὴν ἐκ μιᾶς ὀθωμ. λίρας.

— *Θεολογ. Σχολὴ Χάλκης.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδριάσει τῆς παρελθούσης τρίτης ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐγκρίνασα τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐφορίας τῆς ἱερᾶς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς περὶ ἐκλογῆς τοῦ ἐν αὐτῇ καθηγητοῦ τῆς τουρκικῆς διὰ διαγωνισμοῦ, ὠνόμασεν ἐξεταστικὴν ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἐξ. Κ Βαγιάννη ἐφέντη, τοὺς κκ. Ἰω. Βιθυνὸν ἐφέντην καὶ Ἰω. Χλωρὸν, καθηγητὴν τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.

—*Ἐπισκέψεις.*— Τῇ τρίτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας ατρατηγὸς Σάββας Γκρούϊτς, πρὸς ὃν ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης διεβίβασε τῇ κυριακῇ τὰς προσρήσεις αὐτοῦ καὶ εὐχὰς ἐπὶ τῇ προσφάτως εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐκ τῆς Ἑσπερίας αἰσίᾳ ἐπανόδῳ —Αὐθημερὸν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ Π. ὁ Ἐξ. ἀρχιμεταφράστης τῶν Ἀνακτόρων Ἀλέξ Καραθεοδωρῆ πασᾶς καὶ ὁ ἐρίτιμος κ. Λεωνίδας Ζαρίφης, ἐπίτιμος ἰσόβιος πρόεδρος τῆς ἐφορίας τῆς Πατριαρχ. Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς —Σήμερον δὲ ὁ τῆς ἐν Πέρᾳ ἀγγλικανῆς ἐκκλησίας αἰδεσιμ. ἐφημέριος κ. Μάρκος Σουεήβυ.

— *Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.* —Ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. ὁ ἱεροδιάκ. δευτερεύων κ. Παρθένιος διηρώτησε προχθὲς τὰ κατὰ τὴν

ὑγιείαν τοῦ ἐκ τῶν συμβούλων ἀξιοτίμου κ. Ζήση Θ. Ζήση, ἀδιαθετοῦντος ἀπό τινος, διερμηνεύσας ἅμα τὰς ὑπὲρ ταχείας ἀναρρώσεως αὐτοῦ εὐχὰς τοῦ παναγ. οἰκουμεν. πατριάρχου.

— *Ὀνομαστικαὶ ἑορταί* — Τοῖς τὴν ἐπέτειον ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἄγουσι σήμερον ἐρτίμασις κκ. Α. Σούρλᾳ, Α. Μάγκῳ, Α. Δάλλᾳ ἰατρῷ, Α. Γραμματοπούλῳ, Α. Γεράρδῳ καὶ τοῖς ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων ἄρχοντι καπὶ κεχαγιᾷ Α. Οἰκιάδῃ καὶ ἄρχοντι πριμικυρίῳ Α. Γαζιάδῃ ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχὰς διὰ τῶν ἁρμοδίων κληρικῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων.

Ἐκκλησία Ἑλλάδος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀθηνῶν. — Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1902 ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Ἀθηνῶν, διὰ τοὺς δήμους Ἀθηναίων καὶ Ἀχαρνῶν, 1537 ἄδειαι γάμου. — Ὑπεβλήθησαν αὐτῇ αἰτήσεις διαζυγίων 119, ἐλύθησαν δὲ πνευματικῶς 150 γάμοι —κατὰ τὴν στατιστικὴν τῆς «Νομικῆς Ἐπιθεωρήσεως» Ἀθηνῶν, ἀξιολόγου περιοδικοῦ ἀπὸ διετίας ἐκδιδομένου.

ΠΛΗΡΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ὁ φιλοπονώτατος παρ' ἡμῖν λόγιος καὶ δημοσιογράφος κ. Σάββας Ἀλμακρόζογλους παρέχει εἰς τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους μικρασιάτας εὐπρόσωπον βιβλίον, ἀναγνωσμα χρησιμώτατον αὐτοῖς καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς γλώσσης, τουρκιστὶ γεγραμμένον δι' ἑλληνικῶν χαρακτήρων, καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ περιεχομένου.

Ἡ «Ἱστορία τῆς Ἱερουσαλὴμ», ἐκ 420 περίπου σελίδων εἰς σύνηθες ὄγδοον ἀποτελουμένη, κοσμεῖται μὲν ὑπὸ 30 σχεδὸν εἰκόνων, ἐκτίθησι δ' ἐλλήπτως πᾶν ὅ,τι πρέπει νὰ γινώσκῃ ὁ ὀρθόδοξος περὶ τῆς ἁγίας γῆς, ἣν ἐπάτησαν οἱ πόδες τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ. Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς Παλαιστίνης ἀπὸ τῶν χρόνων, εἰς οὓς ἀνατρέχουσιν αἱ γνωσταὶ ἡμῖν πηγαί, μέχρι καὶ τῶν τελευταίων ἐτῶν γεγονότων, ὡς καὶ βιογραφικὸς κατάλογος τῶν πατριαρχῶν τῆς ἁγίας Σιὼν ἀπὸ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου μέχρι Δαμιανοῦ τοῦ ἀπὸ Φιλαδελφείας, περιγραφὴ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἱερῶν τελετῶν καὶ περιγραφὴ τῆς Βηθλεὲμ μετὰ εἰκονογραφιῶν καὶ σχεδιαγραμμάτων, ἐπιτυχῶς ἐξειργασμένων, ἰδοὺ ὅ,τι ἔδει νὰ μάθῃ περὶ τῶν ἁγίων ἐκείνων τόπων ὁ ὀρθόδοξος μικρασιάτης.

Ἐν ἡμέραις, καθ' ἃς ἀναζωογονηθὲν τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα ἐξάπτει παρ' ἡμέραν ζῆλον ἱερὸν παρ' ἡμῖν πρὸς προσκύνησιν τοῦ θεοβάρμονος Τάφου κατὰ μίμησιν μακαρίας ἐποχῆς, ὅτε σωρηδὸν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀψηφοῦντες τοὺς ἐν τοῖς χρόνοις αὐτῶν μᾶλλον προσδοκίμους ἐκ θαλάσσης κινδύνους, ἔτρεχον εἰς ἐπίσκεψιν ἱερὰν ἐν Ἰορδάνῃ καὶ Βηθλεέμ, ἐν Θαβὼρ καὶ Γεθσημανῇ καὶ Ναζαρέτ, τὸ βιβλίον τοῦ ἐλλογίμου κ. Ἀλμακρόζογλου, γεγραμμένον καταλλήλως, συντελεῖ εἰς ἐμπέδωσιν καὶ διάδοσιν τοῦ ζήλου τούτου, καθιστάμενον ἅμα καὶ δοκίμιον ὁδηγητικὸν εἰς τοὺς ἀναλαμβάνοντας τὴν μέχρις Ἱεροσολύμων ἱερὰν πορείαν. Καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἀποβαίνει πάσης συστάσεως ἄξιον· πιστεύομεν δὲ ὅτι οἱ εὐσεβεῖς μικρασιᾶται, πρὸς οὓς ἀπευθύνεται τὸ ἔργον τοῦτο, θέλουσι σπεύσει εἰς ὑλικὴν αὐτοῦ ὑποστήριξιν.

Ὁ κ. Ἀγιακλόγλους κατῆλθεν εἰς στάδιον φιλογενές. Ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ ἀειμνήστου Σεραφεὶμ τοῦ Ἀγκύρας, ἑκατὸν εἰκοσιπέντε σχεδὸν ἐτῶν παρελθόντων, ὁ ἐκδότης τῆς ὑπ' ὄψιν ἡμῶν «Ἱστορίας τῆς Ἱερουσαλὴμ» ἐπιχειρεῖ τῷ ἔργῳ τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου ἱεράρχου, τελειότερον ὅμως αὐτὸ παραδίδους, ἅτε σὺν τῇ περιγραφῇ καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἁγίας πόλεως τοῖς εὐσεβέσι μικρασιάταις δωροφορῶν καὶ εἰδήμονας αὐτοὺς καθιστῶν — ὃ καὶ σπουδαιότερον — τῶν θαυμασίων ἀγώνων, οὓς ἀνέλαβον ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἐν τῇ ἁγίᾳ γῇ δικαιωμάτων οἱ μακάριοι πατριάρχαι τῶν Ἱεροσολύμων, οἱ κυρίως ἀπὸ τοῦ Γερμανοῦ μέχρι τοῦ Κυρίλλου Β' κοσμήσαντες τὸν θρόνον τοῦ Ἀδελφοθέου. Ἡ ὑποστήριξις τοῦ συγγράμματος τούτου θέλει βεβαίως ἐνισχύσει τὸν φιλόπονον αὐτοῦ συγγραφέα ἐν τῷ εὐγενεῖ σταδίῳ, ἐν ᾧ πρὶν αὐτοῦ διεκρίθησαν, μετὰ τὸν Σεραφεὶμ, ὁ ἡγούμενος Παΐσιος, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Εὐαγγελινὸς Μισαηλίδης, οἱ πολλὰ βιβλία ἐκκλησιαστικῆς ὕλης χρήσιμα τοῖς μικρασιάταις γράψαντες.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Ζαχαρίας Κουρατζόγλους, τέως ἔμπορος, ὁρμώμενος ἐκ Κόκεσαρ τῆς ἐπαρχίας Ἰκονίου, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, κατοικίας καὶ ἐπαγγέλματος, χριστιανὸς ὀρθόδοξος καὶ ὑπήκοος ὀθωμανὸς, προσκαλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον πέμπτην καὶ ὥραν 2 εὐρωπαϊστὶ μετὰ μεσημβρίαν μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Μαρίας Ζαχαρίου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, κατοίκου Φερίκιοϊ Κωνσταντινουπόλεως τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, ἐπὶ διαζυξει. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 3 δεκεμβρίου 1902. 2

Ὁ Πρόεδρος

† ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 24 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ 4

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 3
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Διάψευσις – Καθήκοντος ἐκπλήρωσις – Ὁ πρὸ Χριστοῦ κόσμος ὑπὸ τοῦ πανοσ. ἀρχιδιακόνου τοῦ Παναγίου τάφου Γερμανοῦ Βασιλάκη — Τὸ κῦρος τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν ἐξ ἐποψεως ὀρθοδόξου ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Χρ. Ἀνδρούτσου — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἁπλῆ ὑπόμνησις Κοινοποιήσεις.

ΔΙΑΨΕΥΣΙΣ

Τὸ Γραφεῖον τῆς Ἱ. Συνόδου ἐνετάλη ἁρμοδίως ἵνα ποιήσηται τὴν ἑπομένην διάψευσιν. Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 1468 τελευταίῳ φύλλῳ τῆς τεργεσταίας «Νέας Ἡμέρας» ἐδημοσιεύθη ἀνταπόκρισις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, περιέχουσα πολλὰ τὰ ἀσυνάρτητα καὶ ἄντικρυς τῇ ἀληθείᾳ ἀντικείμενα. Καθ' ἣν ὅθεν ἔχει ἐντολὴν τὸ Γραφεῖον τῆς Ἱ. Συνόδου διαψεύδει ἐπισήμως τὰ ὡς ἀνωτέρω ἐπιστελλόμενα ὡς ἀναληθῆ καὶ μετὰ κακοβουλίας καὶ δολιότητος γεγραμμένα.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 24 ἰανουαρίου 1903.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱ. Συνόδου.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ ΕΚΠΛΗΡΩΣΙΣ

ἀξία μιμήσεως ἐστὶ τὸ τελεσθὲν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῶν μικρασιατῶν «Ἀνατολῆς» ἱερὸν μνημόσυνον, οὐ πρὸ πολλοῦ. Ὁ σεμνὸς ὅμιλος πῶν τὴν φιλογενῆ ταύτην Ἀδελφότητα συγκροτούντων μελῶν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ καὶ τὸ ἔργον, ὅπερ ἐν ὁρίοις εὐπεριγράπτοις ἡ πλατυτέροις ἐπετέλεσαν δύο τῶν ἱεραρχῶν τοῦ ἀποστολικοῦ καὶ πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, Ἰωάννης ὁ Καισαρείας καὶ Παρθένιος ὁ Προικοννήσου, καὶ τὸ βαρὺ τῆς ζημίας, ἣν ὑπέστησαν αἱ μικρασιατικαὶ ἐπαρχίαι, ἕνεκα τοῦ θανάτου αὐτῶν. Οἱ λόγιοι καὶ φιλογενεῖς ἄνδρες οἱ διοικοῦντες τὴν φιλογενῆ ταύτην Ἀδελφότητα, κατὰ καθῆκον γινώσκοντες τὸ ἔργον ἑκάστου τῶν προαποιχομένων ἱερῶν ἀνδρῶν, τῶν ἀπὸ τοσούτων ἑκατονταετηρίδων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὀρθοτομησάντων, φρονοῦμεν ὅτι θεωροῦσιν ὀρθὸν καὶ δίκαιον ν' ἀπονεμηθῇ μὲν ἑκάστῳ τὸ δίκαιον, νὰ μὴ ὑποτιμᾶται δὲ, κατὰ συνέπειαν, ἡ ἐργασία τοῦ παρελθόντος ἀντιβαλλομένη πρὸς τὴν τοῦ παρόντος, καὶ τὸ παλαίφατον «ἧς παρέβημεν, τί δ' ἡμῖν δέον οὐκ ἐτελέσθη», νὰ μελετᾶται δεόντως, ὅπως τὸ καλὸν ἀποδεικνύηται τοιοῦτον ὡς ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν καλῶς γινόμενον. Ἀπέτισεν ἡ τῶν μικρασιατῶν Ἀδελφότης ἐν Ἀθήναις φόρον εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν μνήμην δύο ἀρχιερέων, καὶ μνημόσυνον ἐτέλεσε κατανυκτικῶς, καὶ λόγος ἐπὶ τούτῳ ἀπηγγέλθη καὶ κοινὸν οὕτος ἐγένετο κτῆμα, τοῦ τύπου τὸ φῶς ἰδὼν καὶ πᾶσιν ἀνάγνωσμα προκείμενος. Ἐὰν ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις φαίνηταί πως ἀποψυχομένη, κατὰ τὸ γραφικὸν, ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν, «πάμπαν δὲ ὠλιγώθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων», πᾶς ὁ δεῖγμα τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης παρεχόμενος καὶ τεκμήριον τῆς πρὸς τὸν Θεὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῶν γνώσεων λατρείας διδοὺς, ἄξιον ἑαυτὸν ἀποφαίνει

καὶ μνημοσύνων ἱερῶν καὶ λόγων ἐπαινετικῶν, τοὺς ζῶντας ἐπὶ μιμήσει παρορμώντων.

Εὐχαριστίαι ἐκκλησιαστικαὶ ὀφείλονται πᾶσι τοῖς ἐργαζομένοις τὸ ἀγαθὸν, οὓς ὁ τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος συνέστησεν εἰς τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν πάντων· καθ' ὅσον δὲ τὸ διαπραττόμενον ἀγαθὸν τοῦτο ἐνεργεῖται ὑπὲρ τῶν ἐν μείζονι εὑρισκομένων ἀνάγκῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ἀναγνωρίζομεν τοῖς ἀγαθοεργοῦσι πνεῦμα πρακτικὸν καὶ λελογισμένην φιλογένειαν. Ἀλλ' ἐὰν, ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῆς καθ' ἡμᾶς οἱασδήποτε καταστάσεως, ἐν αὐχμῷ πρακτικῆς ἐκδηλώσεως φιλογενῶν αἰσθημάτων εὑρεθέντες, ἀνακαλύπτωμεν τὸν ἐκπληροῦντα λυσιτελέστερον τὸ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος καθῆκον, οὐδέποτε ἔδει νὰ ῥίπτωμεν εἰς τὴν λησμοσύνην τὸ ἔργον τῶν πρὸ ἡμῶν, οὔτε νὰ κρίνωμεν τὸ παρ' ἡμῖν γινόμενον ὑπὲρ τὸ δέον.

Ταῦτα γράφονται ἕνεκα τοῦ λόγου, ὃν ὁ ὀτρηρὸς καὶ πολυμαθὴς πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν μικρασιατῶν καὶ καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης ἀπήγγειλε κατὰ τὸ ἱερὸν μνημόσυνον τῶν ἀειμνήστων μητροπολιτῶν Ἰωάννου Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας καὶ Παρθενίου Προικοννήσου, τῶν πράγματι παρασχομένων ἑαυτοὺς ὑπογραμμὸν φιλογενείας κατὰ τὸ μέτρον τῶν τε ἰδίων δυνάμεων καὶ τῆς ἀντιλήψεως τῶν ἀναγκῶν τῆς γηίνης ἑκατέρου πατρίδος. Εἰς τοὺς ὁμογενεῖς ὀρθοδόξους ἀρκούντως ἐγένετο γνωστὸν, πολλῷ δὲ περισσότερον καὶ κάλλιστα γνωστὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τί ἔπραξεν ἑκάτερος. Ὁμογενεῖς ἀνεπτυγμένοι καὶ λόγιοι, κλῆρός τε καὶ λαὸς, ἰδιωτεύων τε καὶ τὰ κοινὰ πράττων, γενικῶς ἢ συστηματικώτερον, ἔχουσι γνῶσιν καὶ τοῦ ἔργου τοῦ ἐπιτελεσθέντος ὑπὸ τῶν προηγησαμένων ἡμῶν ἱεραρχῶν καὶ λογάδων τοῦ Γένους καὶ τῶν περιστάσεων, ὑφ' ἃς ἕκαστος ἐξεπλήρου τὸ καθῆκον αὐτοῦ, καὶ τοῦ τρόπου καὶ βαθμοῦ τῆς συναισθήσεως αὐτοῦ, καὶ τοῦ λυσιτελοῦς τῆς ἐκπληρώσεως. Οὕτω πρέπει νὰ τιμῶμεν τὴν μνήμην τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένων ἀδελφῶν καὶ πατέρων ἡμῶν.

Οἱ γινώσκοντες τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀνέγνωσαν τὸν ἐπὶ τῷ μνημοσύνῳ λόγον μετά τινος ἀμφιβολίας ἐὰν ᾖ μετὰ σφαλμάτων τυπογραφικῶν ἐκδεδομένος ἢ προσθῆκαί τινες εἰσεχώρησαν ἐν αὐτῷ ἀλλοιώσασαι τὸ γράμμα τοῦ λόγου· διότι τὸ λέγειν ὅτι ὁ τῆς πρωτοθρόνου τῶν μητροπόλεων ἱεράρχης ἔργον εἶχε «νὰ ἀνυψώσῃ τὴν ταπεινωθεῖσαν Ἐκκλησίαν τῆς Καππαδοκίας καὶ νὰ ἐπαναγάγῃ τὰς φυγαδευθείσας ἐκεῖθεν ἐλικωνιάδας καὶ χορηβίτιδας Μούσας. . . . . εὑρὼν τὴν ἐπαρχίαν εἰς πνευματικὴν ταπείνωσιν βεβυθισμένην καὶ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ σπαρασσόμενον ὑπὸ λογικῶν λύκων, καὶ φθειρόμενον ὑπὸ πενίας καὶ ἐσχάτης ἀπορίας» ἀπάγει τῆς ἀληθείας. Βεβαίως ἡ Καισάρεια ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἔπαυσεν οὖσα «μητρόπολις καὶ καθηγεμὼν τῶν λόγων», οἷα ἦν κατὰ τὰς πρώτας ἀπὸ τοῦ σωτηρίου κηρύγματος ἑκατονταετηρίδας· ἀλλ' ἐν ἀρχαῖς τῆς ΙΘ΄ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ τοῦ τιμίου Προδρόμου λυσιτελῶς ἐλειτούργει σχολὴ, ὑπὸ Γερμανὸν τὸν ἀοίδιμον διδάσκαλον, ἧς οἱ καρποὶ ὁμολογοῦνται δόκιμοι καὶ μεγάλης ὠφελείας τοῖς μικρασιάτας πρόξενοι οἱ διδαχθέντες ἐν αὐτῇ καθὼ καὶ διδάξαντες ἐν πολλοῖς ἐν Μικρασίᾳ σχολείοις καὶ ποιμάναντες μετ' ἀφοσιώσεως καὶ ζήλου τὸν εὐσεβῆ μικρασιάτην λαόν· γνωστοί εἰσιν ἐκ τούτων ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Θεόκτιστος μητροπολῖται Χαλεπίου, Παΐσιος ὁ μητροπολίτης Καισαρείας, οἱ ἐπίσκοποι Νεκτάριος ὁ Ναζιανζοῦ, Χρύσανθος ὁ Ἀναστασιουπόλεως, Εὐγένιος ὁ Μελιτουπόλεως, ὁ ἐφ' ἡμῶν θαυμαζόμενος ὑπὸ τῶν μικρασιατῶν ὡς ἱεροκῆρυξ, Ἱερεμίας ὁ Παιονίας, Λεόντιος ὁ Νεοκαισαρείας μητροπολίτης, Ἀγαθάγγελος ὁ Καισαρείας τῆς Φιλίππου, Δωρόθεος ὁ ἱερομόναχος, ὧν τὴν διδασκαλίαν ἀνέγραψεν ἡ ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Καππαδοκίας ποῦ μὲν ἐγένετο, πόσον δὲ χρόνον διήρκεσεν.

Ὁ θέλων νὰ ἐξετάσῃ λεπτομερῶς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν ἐν Καισαρείᾳ εὑρίσκει ὅτι, ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ΙΘ΄ ἑκατονταετηρίδος, οἱ μητροπολῖται Καισαρείας εἰργάσθησαν, ἀναλόγως τῶν κυκλουσῶν αὐτοὺς περιστάσεων καὶ τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἔζων, ὑπὲρ τῆς θρησκευτικῆς ἐποικοδομήσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ποιμνίου αὐτῶν. Ὁ Κυπριανὸς, ὁ Ἱερεμίας, ὁ Νεόφυτος, οἱ μετὰ ταῦτα γενόμενοι πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως, ἀνήγειραν ναοὺς ἢ μονὰς, διότι τοῦτο βεβαίως ἀπῃτεῖτο νὰ πράξωσιν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας· ὅπου δὲ μοναὶ καὶ μοναχοὶ ὑπάρχουσιν αἰνοῦντες καὶ δοξάζοντες τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ δοξασθέντας ἁγίους, ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐκεῖ καὶ στοιχεῖα τῆς

ἑλληνικῆς ἐδιδάσκοντο, οὐδὲ ἔλειπον μικρὰ γραμματοδιδασκαλεῖα. Μετ' αὐτοὺς ὑπῆρξαν οἱ τὸ καθῆκον ἐπιτελέσαντες, ὑπῆρξαν ἴσως οἱ ἐπιλαθόμενοι τούτου, εἴτε δι' ἔλλειψιν ἐπαρκοῦς ἀναπτύξεως, εἴτε διὰ στενοχωρίας ὑλικὰς καὶ ἠθικάς, ἐφ' ὅσον δ' οἱ χρόνοι προέβαινον, ἡὼς δὲ πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεως εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς ὁρίζοντα ἐφαίνετο, τὸ τῆς ἀμαθείας σκότος—ἡ λέξις σχετικὴ—διελύετο κατὰ μικρὸν, ὑπέφωσκε δὲ ἡ ἡμέρα· προκειμένου δὲ περὶ Καισαρείας, ἡ κεντρικὴ σχολὴ αὐτῆς ἐπετέλεσεν ἐπαρκῶς τὸ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος, κυρίως δὲ πρὸς τὴν Μικρασίαν, καθῆκον, καὶ ὅτε πρὸ εἰκοσιπενταετίας ἀπέστειλεν ἡ Ἐκκλησία τὸν Ἰωάννην εἰς Καισάρειαν, οὔτε αἱ Μοῦσαι ἐκεῖθεν ἀπῆσαν, ἀλλ' οὔτε πνευματικὴ ταπείνωσις διέκρινεν αὐτὴν, οὔτε πενία καὶ ἐσχάτη ἀπορία συνεῖχε τὸ ποίμνιον αὐτοῦ· διότι πρὸ τοῦ Ἰωάννου διέπρεψεν ὁ Εὐστάθιος Κλεόβουλος, συνεχίσας μετὰ πόνου τὴν ἐργασίαν τῶν προηγηθέντων, αἱ δὲ ὑπ' αὐτοῦ γινόμεναι συνεισφοραὶ χρημάτων καὶ αἱ προηγουμένως ἐπὶ δύο ἑκατονταετηρίδας ὑπὲρ ναῶν καὶ σχολείων δεικνύουσιν οὐχὶ ἐσχάτην ἀπορίαν καὶ πενίαν.

Ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος καὶ πλέον ἡ γνωστὴ καὶ σύγχρονος ἡμῖν ἐξέλιξις τῆς ἠθικῆς, τῆς ὑλικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καὶ πολιτείας τῶν εὐσεβῶν τῆς Καππαδοκίας τέκνων δεικνύει τρανῶς τήν τε ζωηρὰν αὐτῶν φιλομουσίαν καὶ φιλογένειαν καὶ τὴν ὑλικὴν εὐμάρειαν, ἣν ἐχρησιμοποίουν ὑπὲρ τῆς εὐκλεοῦς αὐτῶν πατρίδος. Ἀποδημοῦντες εἴς τε τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Κράτους καὶ εἰς τὰ παράλια τοῦ Πόντου καὶ τῆς Μικρασίας, ἐμπορίου χάριν, ἐπιτυχῶς μὲν εἰς τοῦτο ἐπεδίδοντο, οὐδαμῶς δ' ἐπελανθάνοντο τῆς γενετείρας εἴτε δι' Ἀδελφοτήτων, ἢ κεντρικῶν ἐνταῦθα ἐφορειῶν φροντίζοντες ὑπὲρ τῶν ἐκεῖσε σχολείων, εἰσπράττοντες οὕτω τὰ πρὸς συντήρησιν ἐκείνων ἀπαιτούμενα, διὰ τῆς συγκεντρώσεως δὲ καὶ τῆς συχνοτέρας πρὸς ἀλλήλους ἐπικοινωνίας τηροῦντες ζῶσαν τὴν πρὸς τὴν πατρίδα στοργήν. Ἡ μήτηρ Ἐκκλησία πάλιν λόγει τὸ ἔργον αὐτῶν τοῦτο καὶ τὰς μὲν ἐνταῦθα κεντρικὰς ἐφορίας ἐπισήμως ἀνεγνώριζε—πρὸ ὀγδοήκοντα καὶ πλέον ἐτῶν,—κιβώτια δὲ ἐλεῶν καὶ δίσκους ὑπὲρ τῆς ἐν τῇ Καισαρείᾳ κεντρικῆς σχολῆς—ἔκτοτε μία παρῆλθεν ἑκατονταετηρὶς—ἐγκαθίστα ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπτὰ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ νιῶν, δῆθεν εὐπόρους, διέτατεν ἵνα κατ' ἔτος ὑπὲρ αὐτῆς ποσόν τι χορηγῶσιν ἐν εἴδει τόκου δανείου· καὶ πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν οὕτω γενομένων ἐζήτει ν' ἀποστέλλῃ μητροπολίτας τοὺς ἱκανοὺς, οἷοι ὁ Παΐσιος, καὶ ὁ Εὐστάθιος καὶ ὁ Ἰωάννης.

Τὸ ἔργον τοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου Ἰωάννου δείκνυσιν ἄνδρα ἐργασθέντα μετὰ λελογισμένης φιλογενείας, ἐν πρακτικῷ πνεύματι. Ἐζήτησε οὐχὶ νὰ ἱδρύσῃ, ἀλλὰ νὰ ἐμπεδώσῃ κοινωφελῆ καθιδρύματα καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν εἰς τὸ μέλλον ἀπερίσπαστον αὐτῶν λειτουργίαν καὶ συντήρησιν· ὑπὲρ αὐτῶν ὑπέστη κακουχίας καὶ κινδύνους, ὡς ἐγράφη ἄλλοτε ἐν τῷ φύλλῳ τούτῳ· ἀλλὰ, διότι ὑπὲρ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ πατρίδος εἰργάσθη τοιουτοτρόπως, οὐδεὶς εἶπε μέχρι σήμερον τὸν ἀείμνηστον Ἰωάννην νέον μέγαν Βασίλειον, διότι οὔτε φιλανθρωπικὸν οἱονδήποτε κατάστημα παρομοιώθη ὑπό τινος πρὸς τὴν «Βασιλειάδα», οὔτε ἡ κατὰ προσηλυτιστῶν ἀγῶνες ἰσοῦνται μηδὲ κατ' ἐλάχιστον πρὸς τοὺς ἄθλους τοῦ Οὐρανοφάντορος, οὔτε τὰ συγγράμματα, λόγοι τε καὶ προσλαλιαί· ἐπαινετὸν τὸ ἔργον τοῦ Ἰωάννου, βεβαίως ἔσται μιμήσεως ἄξιον, ἀλλ' ὁ θαυμασμὸς πρὸς αὐτὸ πρέπει νὰ μὴ παραφέρῃ τοὺς θαυμαστὰς εἰς ὁμοίωσιν τῶν νῦν πρὸς τοὺς πάλαι βραχυνομένης οὕτω τῆς δυσθεωρήτου καὶ μεγάλης ἀποστάσεως ἐκείνων πρὸς τοὺς καθ' ἡμᾶς τὰ κοινὰ πράττοντας.

Ἀρκετὴ ἡ ὁμολογία ὅτι ἐξεπλήρωσαν τὸ καθῆκον ἀμφότεροι οἱ μνημονευθέντες, καίτοι ὁ δεύτερος τούτων, πράξας ὑπὲρ τῆς γηίνης αὐτοῦ πατρίδος τὸ σκόπιμον καὶ εὐσεβὲς—ἀρκετὰ μέγα ἐν σχέσει πρὸς τὴν πενίαν καὶ ποικίλην αὐτοῦ στενοχωρίαν—ἐγένετο ἀφορμὴ ἵνα ἐξενεχθῶσιν ἄδικοι κρίσεις περὶ τῶν προστάντων τῆς ἁγίας τῶν Κυζικηνῶν Ἐκκλησίας, ἐν οἷς ὡς μεριμνήσαντες πατρικῶς καὶ φιλανθρώπως περὶ τοῦ ποιμνίου αὐτῶν ἀναφέρονται ἄνδρες λίαν βραχύτατον χρόνον ποιμάναντες τὴν Κύζικον καὶ οὔτε τὸ ἔδαφος αὐτῆς πατήσαντες. Ἐὰν δὲ ἐνίοτε ζῆλος πολὺς ἢ προσπάθεια παρωθῇ ἡμᾶς εἰς ἔπαινον φίλων καὶ σεπτῶν ὑπάρξεων, καλὸν νὰ ἀναμιμνησκώμεθα ὅτι οἱ μεταστάντες ἀφ' ἡμῶν πρέπει νὰ κρίνωνται σχετικῶς πρὸς τὰς περιβαλλούσας αὐτοὺς περιστάσεις, τὴν πνευ-

ματικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν, τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ, ὃν ἐποίμαναν, τὴν ἀντίληψιν τοῦ καθήκοντος καὶ τοῦ τρόπου ἅμα, καθ' ὃν ἐνόμιζον τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ συμφορωτέραν, ἵνα καὶ δεικνύωμεν τοῖς ἐπιγιγνομένοις πῶς ἐκπληροῦται τὸ καθῆκον κατὰ περιστάσεις καὶ ἐποχάς, ὁπότε καὶ μόνη ἡ προαίρεσις σώζει πολλάκις τὸν ποθοῦντα, ἀλλὰ μὴ δυνάμενον.

Μνημοσύνων ἱερῶν ἐπιτέλεσις συντελεῖ εἰς ἐκτίμησιν τῶν πράξεων τῶν προγενεστέρων καὶ πρὸς ἀναρρίπισιν ἢ καθοδήγησιν τῆς φιλογενείας τῶν ἐπιγενομένων, καὶ μάλιστα ἐκείνων, ὅσοι δύνανται ν' ἀκολουθήσωσι τῷ παραδείγματι τῶν μεταστάντων· ὁ δὲ σεμνὸς ἐν Ἀθήναις Σύλλογος τῶν μικρασιατῶν, ὁ μετὰ φιλογενείας ἀκραιφνοῦς ἐπιτελῶν τὸ πρὸς τὰς ὁμογενεῖς ἐν Μικρασίᾳ κοινότητας εὐεργετικὸν καὶ θεάρεστον ἔργον, ὅπερ ἡ Ἐκκλησία καὶ τιμᾷ καὶ εὐλογεῖ, καθὸ πρὸς θρησκευτικὴν ἐπικοδόμησιν ἀληθῆ καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν ποθουμένην ἀποβλέπον, ἔχει βεβαίως ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ μνημονεύειν τῶν ἡγουμένων ἡμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ ἀποστολικόν, ἔσται καὶ ἡμῖν ἐποικοδομητικὸν καὶ χρήσιμον, ὅταν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς ἐκείνων μιμώμεθα τὴν πίστιν.

Ο ΠΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣ*

Τοῦτο παρατηρεῖ τις ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἰσραήλ· ὁ Θεὸς ἀπήλλαξε τὸν λαὸν αὐτοῦ τῆς δουλείας τῶν Αἰγυπτίων, καὶ αὐτὸς ἐγόγγυζε κατ' αὐτοῦ· ὁ Θεὸς ἀπεκαλύφθη αὐτῷ ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ, καὶ ἐκεῖνος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ· ὁ Θεὸς εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καὶ ἐξεδίωξε πρὸ αὐτοῦ τοὺς λαοὺς Χαναάν, καὶ ἐκεῖνος ἀπηρνεῖτο Κύριον τὸν Θεὸν αὐτοῦ καὶ συχνάκις ἐστρέφετο πρὸς τοὺς θεούς, καὶ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἐθνικῶν· ὁ Θεὸς ἔδωκεν αὐτῷ νόμον, καὶ ἐκεῖνος παρέβη αὐτόν· ὁ Θεὸς συνῆψε μετ' αὐτοῦ συνθήκην, καὶ ἐκεῖνος διέρρηξεν αὐτήν· ὁ Θεὸς ἐχαρίτατο αὐτῷ τὴν ἐπαγγελίαν, καὶ ἐκεῖνος κατερρόνησεν αὐτῆς· ὁ Θεὸς ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν προφήτας, καὶ ἐκεῖνος κατεδίωξεν αὐτούς, ἔδειρεν, ἀπέκτεινε καὶ ἐλιθοβόλησε πρὸς τοὺς τοιούτους σκληροτραχήλους καὶ ἀπεριτμήτους τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσὶν ἰουδαίους ἀποτεινόμενος ὁ Κύριος ἐρεῖς ἔλεγε, «καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν» (Ματθ. 23, 32), καὶ ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἔλεγεν, «ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς· τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ ἐλεύσεως τοῦ δικαίου» (Πράξ. 7, 51, 52). Ἀλλὰ σὺν πᾶσι τούτοις κατάδηλος εἶνε καὶ πανθομολογουμένη ἡ χρυτὴ καὶ ἀδιάκοπος ἄλυσις τῶν ἀληθῶν καὶ πιστῶν ἰσραηλιτῶν, τῶν προσδεχομένων παράκλησιν καὶ λύτρωσιν τοῦ Ἰσραήλ, τῶν πόρρωθεν μετὰ πόθου ἀσπασαμένων τὴν σωτηρίαν, ὧν τινες ἠλπιζον ἢ μᾶλλον ἀδιστάκτως ἐπίστευον ὅτι δὲν θὰ ἀποθάνωσι πρὶν ἴδωσι τὸν Χριστὸν Κυρίου, φῶς τὸ εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ προωρισμένον, καθὼς ὁ δίκαιος καὶ εὐλαβὴς Συμεών, ᾧ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἦτο τοῦτο ἀποκεκαλυμμένον (Λουκ. 2, 25—32), κατὰ δὲ τὴν αὐθεντικὴν μαρτυρίαν τοῦ Κυρίου πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς καὶ δίκαιοι ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἐπεθύμησαν ἰδεῖν τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου καὶ ἀκοῦσαι τῶν ῥημάτων τῆς χάριτος αὐτοῦ καὶ ἀγαλλιασθῆναι ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ (Ματθ. 13, 17. —Λουκ. 10, 24. —Ἰωάν. 8, 56).

Ὅπως λοιπὸν οἱ ἐθνικοί, οὕτω καὶ ὁ Ἰσραὴλ, ὁ κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικὸς λαός, πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως προπαρεσκευάσθη καὶ ἐπαιδαγώθη πανσόφως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς Χριστὸν διὰ τῶν ἐπαγγελιῶν, τύπων καὶ συμβόλων, προφητειῶν καὶ τοῦ νόμου, θετικῶς μέν, διότι διὰ πάντων τούτων ἀνεπτύχθη παρὰ τοῖς ἀληθινοῖς ἰσραηλίταις πίστις στερρὰ καὶ ἀράδαντος εἰς τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεόν, τὸν δημιουργὸν καὶ παντοκράτορα κυβερνήτην τοῦ σύμπαντος, ὡς τὴν μόνην πηγὴν τῆς ζωῆς, καὶ φόβος αὐτοῦ ὡς ἁγίου καὶ δικαίου, ἀλλ' ἅμα γλυκερὰ καὶ παρήγορος ἐλπὶς ἐπὶ τὸν ἐπαγγελμένον Σωτῆρα, ἀντιθετικῶς δέ, διότι διὰ τοῦ ἠθικοῦ νόμου διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ κατενόησαν τὴν ἠθικὴν αὐτῶν γύμνωσιν, ἐγκατοπτρισθέντες ἐν αὐτῷ ὡς ἐν ἐσόπτρῳ, ἐπομένως «διὰ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας» ἐγένετο (Ρωμ. 3, 20)· διότι οἱ ὑπ' αὐτῷ, ὡς ὑπὸ παιδαγωγῷ, διατελοῦντες, μὴ δυνάμενοι ἕνεκεν τῆς διεφθαρμένης αὐτῶν φύσεως νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ αὐστηρὰ αὐτοῦ ἐντάλματα, καὶ ὀσημέραι ἀκριβέστερον καὶ ἐναργέστερον καθορῶντες τὸ βάραθρον τῆς ἑαυτῶν διαφθορᾶς καὶ τὸ μέγεθος τῆς κακοδαιμονίας συναισθανόμενοι, ἀλλ' ἅμα καὶ ὑπὸ τῆς κατάρας τοῦ νόμου ἐπὶ τῇ ἀθετήσει αὐτοῦ καταπιεζόμενοι, ταπεινῶς ἀνεγνώρισαν καὶ ὡμολόγησαν τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν ἰδίων δυνάμεων καὶ τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων ἀγώνων, καὶ ἠσθάνθησαν καὶ ἐκήρυξαν τὴν ἀνάγκην τῆς θείας χάριτος πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν, διότι μονονὴ κατὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην καινὴ καρδία καὶ τὸ πνεῦμα τὸ καινὸν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ τὸν ἅγιον, ἐγγραφόμενον οὐκ ἐν

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 32—33 καὶ τέλος.

πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις (Ἱερεμ. 38, 31—33. Ἰεζεκ. 11, 19, 20. Β'. Κορ. 2, 3).

Συγκεφαλαιοῦντες τὰ προηγούμενα, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Κύριος εἰπών, «πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν» (Ματθ. 11, 13), ἐχώρισε δύο μεγάλας περιόδους ἀπ' ἀλλήλων, ἤτοι τὴν περίοδον τῆς προφητείας καὶ προπαρασκευῆς ἀπὸ τῆς περιόδου τῆς πληρώσεως καὶ πραγματώσεως τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· διότι «ἀπὸ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν» (Ματθ. 11, 12). Τὸ τέλος τῆς παλαιᾶς περιόδου εἶνε ὁ Ἰωάννης, ἡ ἀρχὴ καὶ ὁ φορεὺς καὶ ὁ αἴτιος τῆς καινῆς εἶνε ὁ Κύριος· διὰ τοῦ στόματος τοῦ Ἰωάννου μαρτυρεῖ ἡ παλαιὰ περὶ τοῦ Κυρίου, τοῦ φορέως τῆς νέας· ἐν τῷ Ἰωάννῃ κατέρχεται ἡ παλαιὰ εἰς τὸν τάφον, ἰδοῦσα πρότερον τὴν ἠῶ τῆς νέας ἡμέρας καὶ μετὰ χαρᾶς καὶ δοξολογίας χαιρετίσασα τὴν ἐξ ὕψους ἀνατολήν (Λουκ. 1, 78), καὶ ὁ πρεσβύτης Συμεὼν ἀπολύεται ἐν εἰρήνῃ, διότι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἶδον τὸ σωτήριον, ὃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν (Λουκ. 2, 25—32). Ἡ παλαιὰ ἀναφέρεται εἰς τὴν νέαν καὶ ταύτης σταθερῶς στοχάζεται. Πᾶσα ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ ἐξ ἀρχῆς, πᾶσα θεοφάνεια καὶ πᾶς λόγος αὐτοῦ εἶνε πραγματικὴ προφητεία περὶ ἐκείνου, ὅστις εἶνε ὁ σκοπὸς πάσης τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύψεως, ἡ ἀληθὴς καὶ κυρία καὶ οὐσιώδης ἐμφάνισις τοῦ Θεοῦ ἐν σαρκὶ καὶ ὁ ἀληθὴς καὶ κύριος καὶ οὐσιώδης Λόγος τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον· ἀλλὰ καὶ ἡ ὅλη ἱστορία τῶν ἀνθρώπων τείνει πρὸς αὐτόν. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἰσραὴλ, ἀπὸ Ἀβραὰμ ἀρχομένη καὶ διὰ τοῦ Δαυὶδ διερχομένη, τελευτᾷ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις εἶνε τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραὰμ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Δαυίδ, καθὼς διδάσκει ἡμᾶς ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος. Ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ Ἀδὰμ καὶ τῶν βασιλειῶν τοῦ κόσμου διαδοχικῶς καταλήγει εἰς ἐκεῖνον, ὅστις εἶνε ὁ δεύτερος Ἀδάμ, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἱδρυτὴς τῆς αἰωνίου βασιλείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καθὼς διδάσκει ἡμᾶς ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς. Ὅλαι αἱ προαισθήσεις καὶ οἱ πόθοι καὶ αἱ ἐλπίδες τῶν ἀνθρώπων περὶ ἀποκαλύψεως νέας νικηφόρου δυνάμεως τοῦ Θεοῦ κατὰ τῆς πνευματικῆς δυνάμεως τοῦ σκότους ἐπληρώθησαν ἐν ἐκείνῳ, οὗ ὁ θαυμασίως ἰσχυρὸς λόγος ἐφυγάδευεν ὅλα τὰ πονηρὰ πνεύματα, καθὼς διδάσκει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος. Καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου ζήτησις καὶ ἔρευνα καὶ πόθος τῆς ἀληθείας, τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς εὑρίσκει τὴν ὀρθὴν καὶ ἀληθινὴν καὶ ἱκανοποιητικὴν ἀπάντησιν τοῦ Θεοῦ ἐν ἐκείνῳ, ὅστις εἶνε τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή, καθὼς διδάσκει ἡμᾶς ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης. Ὅλαι αἱ ὁδοί, δι' ὧν ποτε ἦλθεν ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅλαι αἱ ποικίλαι ὁδοί, δι' ὧν οἱ ἄνθρωποι ἐζήτησαν νὰ ἔλθωσι πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἀπολαύσωσι τοῦ τέλους τῆς ὑψίστης τελειώσεως, ὅλαι αὗται αἱ γραμμαὶ συντρέχουσι καὶ συναντῶνται ἐν τῷ αὐτῷ σημείῳ, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Λυτρωτοῦ. Ἀληθῶς πολυποίκιλοι καὶ περίπλοκοι εἶνε αἱ ὁδοί, δι' ὧν ὁ Θεὸς πανσόφως ἄγει τὰ ἔθνη πρὸς τὴν σωτηρίαν, πρὸς τὸ τέρμα πασῶν τῶν ὁδῶν, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, δι' οὗ καὶ μόνον διαφωτίζονται καὶ κατανοοῦνται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων αἱ ὁδοὶ τοῦ Θεοῦ. Τὰ πάντα δ' οὕτω θαυμασίως διατίθενται ὑπὸ τοῦ πολλάκις παραθεωρουμένου δακτύλου τοῦ Θεοῦ, ὥστε προπαρασκευάζουσι καὶ φέρουσιν εἰς Χριστόν.

Ὅτε λοιπὸν τὰ ἔθνη κατηνάλωσαν τὴν κληρονομίαν αὐτῶν, ἣν ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν παρέλαβον, ὅτε ἐξήντλησαν ἁπάσας τὰς πνευματικὰς αὐτῶν δυνάμεις, χωρὶς νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ ποθουμένου, τῆς ἀληθείας καὶ τῆς εἰρήνης, ὅτε οἱ σοφοὶ κατήντησαν εἰς τὴν ὁμολογίαν ὅτι ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ ἀνέλθωσι πρὸς τοὺς θεούς, πρέπει οἱ θεοὶ νὰ καταβῶσι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὅτε οἱ σοβαροὶ καὶ βαθεῖς παρατηρηταὶ καὶ σύμβουλοι τοῦ δημοσίου βίου, βαθέως θλιβόμενοι καὶ ἐποδυρόμενοι ἐπὶ τῇ γενικῇ ἠθικῇ διαφθορᾷ, διετέλουν ἐν ἀπελπισίᾳ περὶ τοῦ μέλλοντος, οἱ δὲ ποιηταὶ ἀνυψώθησαν εἰς ἀμυδρὰν προαίσθησιν καὶ ἐλπίδα νέας ἐποχῆς σωτηρίας, ὅτε ὁ πόθος τῆς ἀπολυτρώσεως κατέλαβεν ὅλα τὰ εὐγενέστερα πνεύματα, ὅτε ἰουδαϊσμὸς καὶ ἐθνισμὸς, εἰς ἄμεσον καὶ στενὴν σχέσιν καὶ ἐπικοινωνίαν ἐλθόντες, μάλιστα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, οὐ μικρὰν ἐπ' ἀλλήλων ἤσκησαν ἐπιρροήν, ὅτε ἡ ὅλη προηγουμένη ἱστορία κατήντησε μέγα καὶ σοβαρὸν καὶ μυστηριῶδες ἐρώτημα καὶ αἴνιγμα, ἀπαιτοῦν ἐπιμόνως ἀπάντησιν καὶ λύσιν, ὅτε ἡ κοσμοκράτειρα Ρώμη, πολλοὺς λαοὺς διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς ἐνιαίας καὶ ἰσχυρᾶς δεσποτείας συνδέσασα, προπαρεσκεύασε τὰς ὁδοὺς καὶ ἤνοιξε τὰς χώρας εἰς ὑποδοχὴν τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτε ἡ ἑλληνικὴ γλῶττα, παγκόσμιος πολιτισμοῦ γλῶσσα διὰ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τοῦ ὑπὸ προφήτου Δανιὴλ ὡς τράγου ἐν ὁρμῇ τρέχοντος καὶ μὴ ἁπτομένου τῆς γῆς χαρακτηριζομένου (Δανιὴλ 8, 1—27), γενομένη, ἦτο ἑτοίμη νὰ ὑποδεχθῇ τὴν αἰώνιον Ἀλήθειαν καὶ νὰ ὑπηρετήσῃ τῇ διαδόσει αὐτῆς, τῇ ἐξηγήσει, τῇ ἀναπτύξει καὶ τῇ κατὰ τὸ ἑνὸν ἀκριβεῖ διατυπώσει, ὅτε δῆλον ὅτι ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, τότε ἐφάνη ὁ Χριστὸς, ἡ ζῶσα καὶ πραγματικὴ ἀπάντησις εἰς πάσας τὰς ἐρωτήσεις τῶν τὴν ἀλήθειαν ζητούντων καὶ τὴν σωτηρίαν ποθούντων καὶ τὴν εἰρήνην ὀνειρευομένων πνευμάτων, ἡ τροπὴ τῆς ἱστορίας, τὸ τέρμα καὶ ὁ σκοπὸς τῆς Παλαιᾶς, ἡ ἀρχὴ, ὁ φορεὺς καὶ ἡ αἰτία τῆς Νέας. Μόλις ἐφάνη ὁ πόθος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἡ προσδο-

κία ὧν ἐθνῶν, καὶ ἀμέσως μάγοι καὶ ποιμένες, ἀπαρχαὶ καὶ σύμβολα ἐθνισμοῦ καὶ ἰουδαϊσμοῦ, ἦλθον προσκυνῆσαι Αὐτὸν ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει, καὶ ἔκτοτε ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, βορρᾶ καὶ νότου, ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰάφιθ καὶ τοῦ Χάμ, ἔρχονται ζητοῦντες εἰς προσκύνησιν «ἐν τοῖς οἴκοις τοῦ Σήμ» τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου, διότι μετ' αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ ἤρξατο νέα ἐποχή, νέος κόσμος, καινὴ κτίσις, πνευματικὴ καὶ ἠθική.

Ἐν Ἱεροσολύμοις τῇ 26 νοεμβρίου 1902.

ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ

Ἀρχιδιάκονος τοῦ ἀποστολικοῦ καὶ πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων.

ΤΟ ΚΤΡΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ*

Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ἐν τῷ παρατεθέντι χειροτονικῷ ὑπάρχουσι τὰ δύο οὐσιώδη γνωρίσματα τῆς ἱεροτελεστίας, ἡ ἐπίθεσις τῶν χειρῶν καὶ ἡ συνεκφωνουμένη εὐχὴ τῆς δωρεᾶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἢ τῆς καθιερώσεως, ἡ λεγομένη εὐλογία (Benediktion), κατὰ τύπον προστακτικὸν φερομένη «λάβε κτλ.». Πρὸς τῇ ἐπιθέσει μάλιστα τῶν χειρῶν ὑπάρχει καὶ ἡ παράδοσις τῆς Γραφῆς, ἡ καὶ παρὰ Λατίνοις φερομένη, καὶ δὴ καὶ εἰς τὰς τρεῖς ἱερατικὰς τάξεις· ἀλλ' ἡ παράδοσις αὕτη τῆς Γραφῆς δὲν εἶνε, ὡς εἴπομεν, τὸ οὐσιῶδες καὶ ἀπολύτως ἀναγκαῖον συστατικὸν τῆς χειροτονίας, ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ ἱεροτελεστίαι. Ὡς πρὸς δὲ τὸ εἶδος τῆς καθιερωτικῆς εὐχῆς πολλοὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ θεολόγων ἀποφεύγοντες τὴν ἀμηχανίαν, εἰς ἣν περιήχθησαν οἱ δυτικοὶ θεολόγοι, ζητοῦντες μὲν μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἐξεύρωσιν ὡρισμένον χρόνον καὶ λέξεις ἐν τῇ ἱερουργίᾳ, ὧν ἐκφωνουμένων περιβάλλεται ὁ ὑποψήφιος τὴν ἱερατικὴν χάριν, φρονοῦσιν ὀρθῶς ὅτι, εἰ καὶ οἱ ἐπιτακτικοὶ λόγοι «λάβε Πνεῦμα ἅγιον» ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν τῆς χειροτονίας, ἡ χειροτονία περατοῦται μετὰ τῆς ὅλης ἱερουργίας. Καὶ καθ' ἑαυτὰς ὅμως λαμβανόμεναι αἱ λέξεις «λάβε Πνεῦμα . . . » δηλοῦσιν ἐπαρκῶς τὸν εἰδικὸν ἱερατικὸν βαθμόν, ὃν περιβάλλεται ὁ ὑποψήφιος, καταλέγουσαι τὰ εἰδικὰ αὐτοῦ ἔργα. Τῷ διακόνῳ χορηγεῖται ἁπλῶς ἡ τοῦ διακονεῖν ἐξουσία, τῷ ἱερεῖ ἡ τῶν ἁμαρτιῶν ἄφεσις καὶ ἡ τοῦ θείου λόγου καὶ τῶν μυστηρίων οἰκονομία, ἐν δὲ τῇ ἐπισκοπικῇ καθιερώσει μνημονεύονται οἱ πρὸς τὸν Τιμόθεον λόγοι τοῦ Ἀποστόλου οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ Τιμοθέου εἰς ἐπίσκοπον τῆς Ἐφέσου. Ταῦτα δὲ πάντα μετὰ ἑξέων ἐκ τῆς Γραφῆς ἀπηρυσμένων καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ποιμαντορικὰ καθήκοντα αὐταῖς λέξεσιν ἀναγραφουσῶν. Περιπλέον αἱ λέξεις «**εἰς τὸ ὑπούργημα καὶ τὸ ἔργον ἱερέως ἢ ἐπισκόπου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ**» οὐδεμίαν καταλείπουσιν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἐπαρκείας τοῦ ὁρατοῦ μέρους τῆς χειροτονίας, καθ' ὃν εἴπομεν λόγον.

Ἀλλ' ὑπὸ τῶν παπικῶν καὶ πάλαι, καὶ νῦν ὑπὸ τῆς περὶ τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν βούλλας προηνέχθη ἡ ἔνστασις ὅτι ἐν τῷ πρώτῳ χειροτονικῷ, τῷ ἐπὶ Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ' γενομένῳ, ἔλιπον ἐν τῇ καθιερώσει τοῦ ἐπισκόπου αἱ λέξεις «εἰς τὸ ὑπούργημα καὶ τὸ ἔργον ἐπισκόπου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἅτινα νῦν ἐμπιστεύονταί σοι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἡμῶν», ὀψιαίτερον τῷ 1662 παρεντεθεῖσαι· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ καθιερωτικῇ εὐχῇ τοῦ ἱερέως ἔλιπον τὰ «εἰς τὸ ὑπούργημα καὶ τὸ ἔργον ἱερέως . . . », βραδύτερον ὡσαύτως παρεμβληθέντα· καθόσον δὲ οὕτως αἱ εὐχαὶ τῆς καθιερώσεως εἶνε ὅλως γενικαὶ καὶ ἀόριστοι, ἥκιστα μὲν ἐμφαίνουσαι τὸ εἰδικὸν ἱερατικὸν ἀξίωμα, δυνάμεναι δὲ μάλιστα καὶ ἀζημίως νὰ ἀνταλλάσωνται εἰς τρόπον ὥστε τὸ χειροτονικὸν τοῦ ἐπισκόπου νὰ χρησιμεύῃ καὶ εἰς προχείρισιν ἱερέως, εἶνε πρόδηλον, λέγουσιν, ὅτι ἀπεκόπη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας ὁ ἀποστολικὸς τῆς ἱεραρχίας δεσμὸς διὰ τὸ ἀνεπαρκὲς τοῦτο καὶ ἀκατάλληλον τῆς καθιερωτικῆς εὐχῆς, «οὐδεμία δὲ δύναμις τοῦ χειροτονῆσαι ἀπελείφθη». Καὶ ἐπαυξηθέντος ὅμως τοῦ χειροτονικοῦ πάλιν ἡ εὐχὴ τῆς ἐπισκοπικῆς καθιερώσεως εἶνε ἀνεπαρκὴς, ἅτε οὐδαμῶς ἐμφαίνουσα τὴν ἀρχιερωσύνην ἢ τὸ summum sacerdotium. ὃ περιβάλλεται ὁ χειροτονούμενος[1]. Ἀλλ' ἀμφότεραι αἱ ἐνστάσεις αὗται ἠλέγχθησαν διεξοδικῶς ὑπό τε τῆς διτόμου «Vindicatio of Anglican orders» τοῦ Lowndes τῆς κυρωθείσης, ὡς εἴπομεν, ὑπὸ τριῶν ἀμερικανῶν ἐπισκόπων, καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχιεπισκόπων τῆς Ἀγγλίας τῶν ἀνασκευασάντων τὴν παπικὴν βούλλαν. Εἰς τὰ ἔργα ταῦ-

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 9—12.

1. ὅρ. Apostol.

τα παραπέμποντες παρατηροῦμεν μόνον ὅτι ἡ ἐν αὐτοῖς ἀναίρεσις τῶν παπικῶν ἐνστάσεων εἶνε εὔλογος ἅμα καὶ ἀποδεκτή. Αἱ προσθῆκαι, εἴρηται αὐτόθι, ἐγένοντο οὐχὶ πρὸς τελείωσιν τῆς μορφῆς τοῦ ἄλλως ἀκύρου μυστηρίου, ἀλλὰ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πρεσβυτεριανούς. Ἐπειδὴ δῆλα δὴ οἱ πρεσβυτεριανοὶ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις πολεμοῦντες τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα ἐπεκαλοῦντο ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ τὸ χειροτονικὸν τῆς ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας, ἐδέησε νὰ προστεθῶσιν αἱ εἰρημέναι προσθῆκαι πρὸς ἰσχυροτέραν παράστασιν τῆς τοῦ βαθμοῦ διαφορᾶς, ὃν λόγον προσετέθησαν τότε καὶ «ἕτερά τινα κατὰ τῶν καινοτόμων ἀπευθυνόμενα, οἷον αἱ ἐν τῇ λιτανείᾳ κατ' ἀνταρσίας καὶ σχίσματος αἰτήσεις, ἡ ὑπὲρ τῆς ἀνωτάτης νομοθετικῆς βουλῆς καὶ ὑπὲρ εὐσταθείας τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης καὶ τῆς θρησκείας εὐχή, καὶ αἱ εὐχαὶ τῶν οὕτω λεγομένων τεσσάρων καιρῶν»[2]. Ἄλλως δὲ ἀπίθανον πάντη εἶνε νὰ ἀποδεχθῇ τις ὅτι ἡ Σύνοδος τοῦ 1662 μετερρύθμισε τὸ χειροτονικὸν τοῦ Ἐδουάρδου, διότι ὑπελάμβανεν αὐτὸ ὡς ἄκυρον τὴν μορφήν, συναναιροῦσα οὕτω τὴν ἰδίαν χειροτονίαν, ἀφοῦ πάντες οἱ συνοδικοὶ ἐχειροτονήθησαν κατὰ τὸ χειροτονικὸν τοῦτο[3]. Ὁμοίως δὲ ἀνίσχυρος εἶνε καὶ ἡ περὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος παπικὴ ἔνστασις. Ἡ ἐν τῷ ἀγγλικῷ χειροτονικῷ ἔλλειψις λέξεων δηλουσῶν **τὴν ἀρχιερωσύνην** δὲν ἀποδεικνύει ἀνεπαρκὲς τὸ χειροτονικὸν τῶν Ἀγγλων διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, διότι ἐλλείπει μὲν ἐν τοῖς πλείστοις χειροτονικοῖς, ὡς εἴπομεν, ὁ ὅρος «ἀρχιερωσύνη», καὶ ἐν τῷ τανῦν δὲ ρωμαϊκῷ χειροτονικῷ οὐδεμία ὑπάρχει εὐχὴ δηλοῦσα τὸ summum sacerdotium[4]. Ἀρκεῖ ὅτι ἐν αὐτῷ ὑπάρχει εὐχὴ ἐμφαίνουσα «τὸ ἔργον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ **ἐπισκόπου**», λέξεις δὲ καὶ φράσεις καὶ πάντα τὰ κατὰ τὴν ἐπισκοπικὴν χειροτονίαν τελούμενα δηλοῦσιν ἱκανῶς ὅτι περιβάλλεται τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα ὁ ὑποψήφιος, ὅπερ εἶνε ταὐτὸ καὶ τὸ summum sacerdotium. Ἀλλ' ἡ τελευταία αὕτη παρατήρησις ἐμφιλοχωρεῖ εἰς τὸ περὶ προθέσεως κεφάλαιον, περὶ οὗ λέγομεν ἀμέσως.

2. Ἀπάντησις πρὸς τὰ Ἀποστολικὰ Γράμματα Λέοντος τοῦ ΙΓ' σελ 31. Vindikation I, σελ. 162.

3. πρβλ. Olknow the validity of Anglican Orders σελ. 30.

4. πρβλ. Lowndes I, σελ. 235.

Ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας κατά τε τὸ παλαιὸν καὶ τὸ ἐπηυξημένον αὐτῆς χειροτονικὸν σκοπεῖ νὰ περιβάλῃ τοὺς ὑποψηφίους διὰ τοῦ τρισσοῦ κληρικοῦ ἀξιώματος, τοῦ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἱδρυθέντος, δεικνύει ἐν πρώτοις ἐμφανῶς αὐτὸ τὸ προοίμιον τὸ προτασσόμενον ἐν τῷ Εὐχολογίῳ τῆς ἐπὶ χειροτονίᾳ τάξεως. Ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, εἴρηται ἐνταῦθα, ὑπῆρξαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἱ τρεῖς τάξεις τῶν ἐπισκόπων, ἱερέων καὶ διακόνων, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ ἀνέλθῃ εἴς τινα τούτων πρὶν ἢ κληθῇ καὶ δοκιμασθεὶς, ὅτι ἔχει τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα, περιβληθῇ τὸ κληρικὸν ὑπούργημα διὰ δημοσίου εὐχῆς καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου[5]. Ὁμοίως δὲ καὶ αἱ εὐχαὶ αἱ περὶ τὴν μνημονευθεῖσαν εὐχὴν τῆς καθιερώσεως «λάβε πνεῦμα . . . » χωροῦσαι, δι' ὧν παρακαλεῖται ὁ Θεὸς, «**ὅπως καταπέμψῃ τὴν χάριν... ἐπὶ τὸν τανῦν κληθέντα εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου ἢ ἱερέως»,** καὶ αἱ ἄλλαι πράξεις καὶ ἐρωτήσεις, δι' ὧν ἐρευνᾶται ἡ κλῆσις τοῦ χειροτονουμένου καὶ ἐξαίρεται τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔργον αὐτοῦ καὶ ἡ εὐθύνη ἣν ὑπέχει πρὸ τοῦ Θεοῦ, ἐμφαίνουσιν ὁμοίως τὴν ἐν τῇ χειροτονίᾳ πρόθεσιν τῆς ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ὅ,τι αὐθεντικῶς ἑρμηνεύει τοὺς τελετουργικοὺς τύπους καὶ ἐν τοῖς μάλιστα ἐκφαίνει τὴν πρόθεσιν τῆς ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας, δεομένης ὑπὲρ τῆς καθόδου τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τῶν ὑποψηφίων, εἶνε, ὡς εἴπομεν, ἡ περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερωσύνης ἐπίσημος

5. πρβλ. καὶ ἄρθρ. Ἀγγλ 23. Ὁ ρῶσσος Ἰάνισεφ ὑπολαμβάνει τὸ ἄρθρον τοῦτο ὡς προτεσταντικὸν, διότι τὴν ἐξουσίαν τοῦ κηρύττειν καὶ τὰ μυστήρια τελεῖν ἀνάγει εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὴν φροντίδα τοῦ καλεῖν καὶ ἀποστέλλειν. Ἀναγράφων δὲ ταῦτα ὁ ρῶσσος Μάλτσεφ προστίθησιν ἀπορῶν ἐν παρενθέσει καὶ οὐχὶ τῷ Θεῷ; (Die sacrament. CII). Ἀλλ' ἡ παρατήρησις αὕτη τοῦ Ἰάνισεφ εἶνε ἡμαρτημένη καθ' ἡμᾶς. Βεβαίως ἐν Ἀγγλίᾳ ἐρρήθη πολλάκις ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶνε κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὑπ' αὐτοῦ δὲ καθίστανται οἱ ἐπίσκοποι. Βέβαιον ὁμοίως εἶνε ὅτι τὸ 23 ἄρθρον, τὸ 14 ἄρθρον τῆς Αὐγουσταίας Ὁμολογίας ἔχον ὡς πηγὴν τὸ ἀπονέμον τὸ κήρυγμα καὶ τὴν τοῦ μυστηρίου τέλεσιν μόνον εἰς τὴν rite vocatum ἀπευθύνεται κατὰ τῶν ἀναβαπτιστῶν τῶν φρονούντων ὅτι πᾶς τις πιστεύων ἑαυτὸν κεκλημένον ὀφείλει νὰ ἀσκῇ τὰς ἱερατικὰς λειτουργίας· ἀλλ' ἀφ' οὗ τὰ τῆς βασιλείας καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας ἔχονται ἄλλης, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἰδέας, οἱ δὲ ἐπίσκοποι, δι' ὧν κατὰ τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν ἐνεργεῖ ὁ Κύριος ὁ τῶν μυστηρίων τελεταρχης, εἶνε οἱ καθιεροῦντες εἰς τὸν κλῆρον, δὲν βλέπομεν διατί ἐκ τῶν λέξεων τοῦ 23 ἄρθρου καθ' ἑαυτὰς νὰ ἐξάγωνται κακοδοξίαι προτεσταντικαί.

αὐτῆς καὶ αὐθεντικὴ τῆς προθέσεως φωνή. Πρὸς τὴν ἐπίσημον ταύτην διδασκαλίαν ἐὰν ἀντιβάλωμεν τὸν χειροτονικὸν τύπον, προσπίπτει ἡμῖν ἐν πρώτοις τὸ περὶ ἱερωσύνης ὡς μυστηρίου δόγμα τῶν 39 ἄρθρων τῆς αὐθεντικῆς τῶν Ἀγγλων ὁμολογίας. Κατὰ τὸ 25 ἄρθρον «**τὰ πέντε κοινῶς καλούμενα μυστήρια, ἤτοι τὸ χρῖσμα, ἡ μετάνοια, ἡ ἱερωσύνη, ὁ γάμος καὶ τὸ εὐχέλαιον, δὲν πρέπει νὰ ὑπολαμβάνωνται ὡς εὐαγγελικὰ μυστήρια, ἅτε προελθόντα ἐν μέρει μὲν ἐκ τῆς παρεφθαρμένης ἀπομιμήσεως** (of the corrupt following) **τῶν ἀποστόλων, ἐν μέρει δὲ ὄντα καταστάσεις βίου ἀποδεδειγμέναι ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ** (states of life allowed in the scriptures)· **πλὴν δὲν ἔχουσιν ὁμοίαν φύσιν πρὸς τὰ μυστήρια τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ κυριακοῦ δείπνου, ἅτε μὴ ἔχοντα ὁρατόν τι σημεῖον ἢ τελετὴν διατεταγμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ**». Προφανῶς τὸ ἄρθρον τοῦτο οὐδαμῶς μὲν εὐτελίζει τὸ ὑπούργημα τῆς ἱερωσύνης, ἐκδέχεται ὅμως αὐτὸ ὡς μὴ ὑπὸ τοῦ Κυρίου συσταθὲν καθ' ὃν τὸ βάπτισμα καὶ ἡ εὐχαριστία τρόπον, ἀλλ' ὀψιαίτερον ἱδρυθὲν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ἡ ἐν Ὁλλανδίᾳ πρὸς βάσανον τῶν Ἀγγλικῶν χειροτονιῶν ἐκ παλαιοκαθολικῶν συστᾶσα τῷ 1894 ἐπιτροπεία, ἡ ἀπορρίψασα αὐτὰς ἐκ δογματικῶν ἢ θεολογικῶν λόγων οὐχὶ δὲ καὶ ἱστορικῶν[6]. Ὁ παλαιοκαθολικὸς Friedrich ἠξίωσεν ὅτι τὸ 25 ἄρθρον διδάσκει ὄχι ὅτι ἡ ἱερωσύνη δὲν εἶνε μυστήριον, ἀλλ' ὅτι αὕτη **κατὰ τὴν τελετουργικὴν αὐτῆς μορφὴν** δὲν περιέχεται ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, τοῦ Κυρίου οὐδαμῶς καθορίσαντος τὸ ὁρατὸν σημεῖον ἢ τὴν τελετουργίαν, ὡς ἔπραξεν ἐν τῷ βαπτίσματι καὶ τῇ εὐχαριστίᾳ. Οὕτω δὲ, ἐπάγεται, τὸ ἄρθρον ἑρμηνευόμενον, ἐρείδεται ἐπὶ τῶν συναφῶν γνωματευμάτων τῆς μεσαιωνικῆς θεολογίας καὶ δὴ καὶ μάλιστα τοῦ Ἄγγλου Ἀλεξάνδρου Ἀλεσίου, ἀποφηναμένου ὅτι τοῦ μὲν βαπτίσματος καὶ τῆς εὐχαριστίας ὡς κυριωδεστάτων μυστηρίων τὴν μορφὴν διέταξεν αὐτὸς ὁ Κύριος, τῶν δὲ λοιπῶν ἡ μορφὴ πύδόκησεν ὅπως διαταχθῇ[7] ὑπὸ τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας[8]. Ἀλλ' ἡ ἑρμηνεία αὕτη εἶνε προφανῶς βεβιασμένη, οἱ δὲ συντάκται τῶν 39 ἄρθρων οὐδὲν ἕτερον λέγουσιν ἢ ὅ,τι περίπου περὶ τῶν πέντε μυστηρίων ἐφρόνησαν καὶ φρονοῦσι καθόλου οἱ Διαμαρτυρόμενοι. Πάντα τὰ ἐπίσημα πράγματι τοῦ προτεσταντισμοῦ σύμβολα[9] ἀποδέχονται δύο μυστήρια συσταθέντα ὑπὸ τοῦ Κυρίου τὸ βάπτισμα καὶ τὴν εὐχαριστίαν, περὶ δὲ τῶν ἄλλων πέντε ἢ παντάπασι σιγῶσι μὴ ἀποκλείοντα αὐτὰ ρητῶς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μυστηρίων, ὡς ἡ Κατήχησις τοῦ Λουθήρου καὶ ἡ Αὐγουσταία Ὁμολογία, ἢ ἀναγνωρίζουσί τινα ἐξ αὐτῶν ὡς instituta Dei utilia, ὡς ἡ Β' Ἑλβετικὴ Ὁμολογία (Κ. 19). Ἡ Κατήχησις μάλιστα τοῦ Λουθήρου θεσπίζει τὴν μετάνοιαν, τὸ exercitium τοῦ βαπτίσματος,ὡς τρίτον μυστήριον,ἴσον κατὰ τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἰσχὺν τοῖς ἄλλοις δύο. Ἡ μόνη διαφορὰ τοῦ 25 ἄρθρου ἀπὸ τῶν λοιπῶν προτεσταντικῶν κειμένων εἶνε ὅτι κατ' αὐτὸ τὰ πέντε ἀπολειπόμενα μυστήρια δὲν εἶνε μυστήρια εὐαγγελικά, οὐδὲ τῆς αὐτῆς φύσεως πρὸς τὸ βάπτισμα καὶ τὸ κυριακὸν δεῖπνον, ὡς στερούμενα ὕλης ἅμα καὶ θείας συστάσεως. Ἀλλ' ἡ διαφορὰ αὕτη εἰς τὴν ἠπιωτέραν ἔκφρασιν ἀναφερομένη, δὲν σημαίνει πολὺ, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τὸ αὐτὸ ἄρθρον ἐκδέχεται τὰ αὐτὰ μυστήρια προελθόντα ἐν μέρει ἐκ τῆς παρεφθαρμένης ἀπομιμήσεως τῶν Ἀποστόλων, ὅπερ ὁ Pusey ὁ ἡγέτης τῆς ἀγγλοκαθολικῆς μερίδος ἀναφέρει εἰς τὴν παρὰ Λατίνοις μεταποίησιν τοῦ εὐχελαίου εἰς **ἐσχάτην χρίσιν**[10]. Ἀλλὰ παρὰ τὴν μὴ ἀναγνώρισιν ταύτην τῆς ἱερωσύνης ὡς εὐαγγελικοῦ μυστηρίου ὑπὸ τοῦ Κυρίου διαταχθέντος, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας καὶ ἄλλως καὶ ἐν τῇ τῷ 1537 ἢ 1538 συνελθούσῃ συνόδῳ ἀπεφήνατο, ὅτι «τὸ τῆς ἱερωσύνης μυστήριον **δύναται κατὰ γράμμα νὰ κληθῇ μυστήριον,** διότι εἶνε ἁγία τελετὴ (rite), διαταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων ἐν τῇ Καινῇ

6. «En soi cet article prouve seulement qu'on ne reconnaissait pas dans la prêtrice un sacrament institué par le Christ, non pas qu'on depreciat ainsi l'office». (παρὰ Michaud Revue 1895, 12).

7. «Formam vere in aliis, quæ non ita videntur esse principalia, per ministros Ecclesiæ voluit ordinari».

8. Revue de theologie 1895 σελ. 12 ἑξ.

9. Οὕτω καὶ ἐν τῇ καλδινιζούσῃ ὁμολογίᾳ τοῦ Λουκάρεως· «πιστεύομεν τὰ εὐαγγελικὰ μυστήρια ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι ἅπερ ὁ Κύριος παρέδωκεν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, κἀκεῖνα δύο εἶναι». Kimmel 34.

10. Eirenikon σελ. 219 ἑξ.

Διαθήκη»[11]. Ἐν δὲ τῇ κατηχητικῇ δοκιμασίᾳ τῇ γινομένῃ ἐν τῇ βεβαιώσει (Comfirmation) εἴρηται ὅτι τὰ μυστήρια τὰ «**καθόλου** πρὸς σωτηρίαν ἀναγκαῖα» (generally necessary to salvation) εἶνε δύο[12]. Ὁμοίως δὲ οἱ Βρεττανοὶ ἐπίσκοποι πρὸς τοὺς πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς γράφοντες τῷ 1716 ἀποφαίνονται· «Συμφωνοῦμεν ὅτι βάπτισμα καὶ εὐχαριστία εἶναι καθόλου ἀναγκαῖα πρὸς σωτηρίαν πᾶσι τοῖς πιστοῖς· ὅτι **δὲ τὰ ἄλλα ἅγια μυστήρια τὰ ὑπὸ τοῦ Κυρίου κατασταθέντα ἢ ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων διαταχθέντα,** τὰ μὴ ὄντα πᾶσιν ἀναγκαῖα, πρέπει νὰ λαμβάνωνται καὶ νὰ τελῶνται μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαβείας». Εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀπαντῶντες οἱ πατριάρχαι ἀποφαίνονται «εἶναι ἀληθὲς καὶ ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν ἡμῶν· ὅθεν καὶ δεχόμεθα αὐτὸ καθ' ἣν κρίνομεν ἔννοιαν ὅτι πρέπει νὰ ἐκλαμβάνηται . . . », ἤτοι ὅτι ἐκ τῶν ἑπτὰ μυστηρίων «δύο μόνον ὑπερτεροῦσι κατὰ τὴν ἀνάγκην, ὧν ἄνευ οὐδεὶς δύναται σωθῆναι . . . τὸ τῆς ἱερωσύνης εἶνε ἓν τῶν ἀναγκαιοτάτων διότι ἄνευ αὐτοῦ πῶς δύναται νὰ τελεσθῇ τὸ μυστήριον τῆς εὐχαριστίας . . . τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα καὶ μάλιστα τὸ τοῦ ἁγίου μύρου καὶ τῆς μετανοίας εἶνε ἐπωφελέστατα πρὸς σωτηρίαν». Εἰς πάντα ταῦτα ἀπαντῶντες οἱ Βρεττανοὶ ἐπίσκοποι ἐδήλωσαν πλήρη συναίνεσιν[14]. Συνεπινεύουσι δὲ εἰς τὴν διδασκαλίαν ταύτην καὶ πολλοὶ τῶν Ἀγγλων θεολόγων καὶ ἐπισκόπων[14], ὅπως ἄλλως καὶ ἐπιφανεῖς ἐκ τῶν ἄλλων Διαμαρτυρομένων συγγραφεῖς, οἵτινες ἀντιμαχόμενοι πρὸς τὴν ἐν τοῖς συμβολικοῖς βιβλίοις περὶ μυστηρίων διδασκαλίαν, καθ' ἣν ταῦτα ὡς στερούμενα τοῦ οὐσιώδους γνωρίσματος τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου συστάσεως αὐτῶν ὑποβιβάζονται εἰς ψιλὰς τελετάς, ἐκδέχονται τὴν βεβαίωσιν, τὴν ἐξομολόγησιν, τὸν γάμον καὶ τὴν ἱερωσύνην ὡς θείας εὐλογίας φορὰ, ἄξια νὰ ὀνομάζωνται μυστήρια (μέσα χάριτος), ὡς μέσην θέσιν ἐπέχοντα μεταξὺ τῶν δύο κυριακῶν μυστηρίων καὶ τῶν ψιλῶν τελετῶν[15].

Ἀφ' οὗ λοιπὸν διδασκαλία καὶ πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας συναντῶνται ἀναντιρρήτως ἐν τῇ δόξῃ, ὅτι διὰ τῆς ἱερωσύνης χορηγεῖται ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡ καθιεροῦσα εἰς τὸ τρισσὸν τῆς Ἐκκλησίας λειτούργημα, ὃν τρόπον καὶ διὰ τοῦ βαπτίσματος καὶ τῆς εὐχαριστίας τῶν δύο κατ' ἐξοχὴν μυστηρίων, τὸ 25 ἄρθρον, ἀπομονούμενον οὕτω τῆς ὅλης πίστεως τῆς Ἐκκλησίας, μᾶλλον δὲ καθορώμενον ἐν τῷ φωτὶ, ὅπερ ἐπιχέει ἐπ' αὐτοῦ ἡ ἐν Κατηχήσεσι καὶ ἐπισήμοις κειμένοις περὶ ἱερωσύνης διδασκαλία, δὲν δύναται νὰ παρεμβάλῃ σοβαρόν τι κατὰ τῆς ἀγγλικῆς ἱερωσύνης κώλυμα, εἰ καὶ ἐπιθυμητὸν ὅπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας ἀποφήνηται ἐπισήμως ὅτι ἑπτὰ εἶνε τὰ μυστήρια. Τοῦτο δὲ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἡ μὲν λέξις μυστήριον κατὰ τὴν φύσιν αὐτῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ πολλὰ καὶ ποικίλα ἐδήλου ἐν εὐρυτέρᾳ ἢ στενωτέρᾳ σημασίᾳ λαμβανομένη, ἡ δὲ κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον, τὸν Αὐγουστῖνον καὶ τὸν Δαμασκηνὸν[16] ἔξαρσις τοῦ βαπτίσματος καὶ τῆς εὐχαριστίας, τῶν ἀπολύτως πρὸς σωτηρίαν ἀναγκαίων, «ὡς τῶν κυριωτάτων καὶ ἐξαιρέτων μυστηρίων τῆς Καινῆς Διαθήκης»[17], εἶνε δόξα ὑγιὴς καὶ κατὰ πάντα λόγον ἀποδεκτή.

Ἑτέραν ἔνστασιν κατὰ τῆς ἱερωσύνης τῶν Ἀγγλων ἠδύνατο νὰ παράσχῃ καὶ παρέσχε πολλάκις ἡ ἰδιάζουσα σχέσις τῆς ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν πολιτείαν τὴν καταπιέζουσαν τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὑποφαινομένη ἐν τοῖς 39 ἄρθροις. Καὶ ἄλλοτε καὶ ἰδίως ἐπὶ Ἐρρίκου τοῦ Η' ἡ βα-

11. Παρὰ Friedrich ἐν τῇ Revue de theol. 1895, σελ. 13.

12. ὅρ. Common Prayer σελ. 21.

13. Παρὰ Πάλμερ Ἁρμονία τῆς Ἀγγλ. Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν σελ. 127—8 ἑξ.

14. Παρὰ Πάλμερ ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 125 καὶ ἑξ α' Ὁμοίως καὶ ὁ Σκιδουρίας Ἰωάννης τῇ ἐπινεύσει τοῦ Καντουαρίας ἀπαντῶν εἰς ἐρωτήματα ἐξ Ἀνατολῆς προβληθέντα ἀποκρίνεται ἀπάσας τὰς ἱεροτελεστίας ταύτας (τὰ πέντε μυστήρια) *θεωρεῖ* (ἡ ἀγγλικὴ Ἐκκλησία) *οὐσιώδεις εἰς προαιωνίουσαν οἰκονομίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ κανονικὰ μέσα χάριτος κατέχοντα σταθερὸν καὶ μόνιμον θέσιν ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἀγγλίας*». (Ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησ. τῆς Ἀγγλίας 19).

15. πρβλ. Martensen Dogmatik 395

16. α Ἐξ ἀμφοτέρων (βαπτίσματος καὶ εὐχαριστίας) ἡ Ἐκκλησία συνίστηκε καὶ ἴσμεν οἱ μυσταγωγούμενοι· διὰ ὕδατος μὲν ἀναγεννώμενοι, διὰ αἵματος δὲ καὶ σαρκὸς τρεφόμενοι». (Χρυσοστ ὁμιλ. 84 εἰς Ἰωάννην πρβλ. καὶ Δαμασκηνοῦ ἔκθ. ὀρθ πίστεως 4, 13).

17 Πλάτωνος Κατήχ. Μέρος Β'. Κατ' αὐτὸν καὶ ὁ Μέγος Οἰκονόμος ἐν Κατηχ. σελ. 51. πρβλ. καὶ Ζήκου Ρώσση περὶ ἑνώσ. τῶν Ἐκκλησ. σελ. 45, διαστέλλοντος μυστήρια κατὰ τὴν μερικωτέραν σημασίαν, οἷα τὸ βάπτισμα καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ κατὰ τὴν γενικωτέραν τὰ λοιπὰ πέντε, καὶ ἡμ. Συμβολ. 262.

σιλικὴ ἐξουσία, ἡ δημιουργήσασα τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκκλησιαστικὴν μεταρρύθμισιν, ὑπελήφθη **ὡς κεφαλὴ** τῆς Ἐκκλησίας, φορεὺς οὐ μόνον τῆς χάριτος τῶν μυστηρίων καὶ δὴ καὶ τῆς ἱερωσύνης, ἀλλὰ καὶ τῆς πίστεως διδάσκαλος αὐθεντικὸς καὶ ἐν τοῖς ἀμφισβητουμένοις ὕψιστος κριτὴς, ἀποφαινόμενος τί τὸ ὀρθόδοξον καὶ τὸ αἱρετικόν. Τὸ δὲ 21 ἄρθρον θεσπίζον ὅτι «γενικαὶ σύνοδοι δὲν δύνανται νὰ συνέλθωσιν ἄνευ τῆς διαταγῆς καὶ θελήσεως τῶν ἡγεμόνων», ὑποτίθησι προδήλως ἐπίσημον βάσιν εἰς τὰς περὶ βασιλείας ὡς κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας δόξας, ἄγει δὲ φυσικῶς εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν περιστοιχούντων αὐτὸν εἶνε ἡ ὑπερτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ, ἡ δικαιουμένη νὰ μὴ ἀναγνωρίζῃ πᾶσαν ἄνευ ἀδείας αὐτῆς γενομένην ἑρμηνείαν ἢ διατύπωσιν τῶν δογμάτων. Πράγματι δὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν λαϊκοῦ συμβουλίου διορίζονται οἱ ἱεράρχαι τῆς Ἀγγλίας, διὰ κυρώσεως δὲ τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς λαμβάνουσιν ἰσχὺν νόμου αἱ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συνόδων ἀποφάσεις. Μόναι αἱ ἐν Σκωτίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ἐπισκοπικαὶ Ἐκκλησίαι εἶνε ἀπηλλαγμέναι τῆς τοιαύτης πολιτικῆς δεσποτείας, οὐ μόνον μὴ τελοῦσαι ὑπὸ τὴν βίαν καὶ αὐθαιρεσίαν ταύτην τοῦ κράτους, ἀλλὰ καὶ παντάπασιν ἄσχετοι πρὸς τὴν πολιτείαν διατελοῦσαι. Ὁ ζυγὸς οὗτος, ὑφ' ὃν διατελεῖ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας, καὶ δι' ὃν πολλοὶ ἱερεῖς προσέφυγον εἰς τὰς τάξεις τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, φαίνεται βεβηλῶν μὲν τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν, περιαιρούμενος δὲ τὸν ἀποστολικὸν τῆς Ἐκκλησίας τύπον καὶ καιρίαν κατὰ τοῦ κύρους τῆς ἱερωσύνης καταφέρων πληγήν. Πλὴν ἡ τοιαύτη ἀνάμιξις τοῦ κράτους εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ δύναται νὰ ὑποληφθῇ ὡς βιαία ἐπέμβασις καὶ καταπάτησις τῶν ἱεραρχικῶν δικαιωμάτων μὴ ἐλλείπουσα καὶ ἐν ἄλλαις Ἐκκλησίαις, διδασκούσαις θεωρητικῶς τὸ ἐν τοῖς πνευματικοῖς αὐτοτελὲς καὶ ἀνεξάρτητον τῆς Ἐκκλησίας. Οὐδεμία ἀνάγκη νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα τῶν παλαιῶν χριστιανῶν αὐτοκρατόρων τῶν ἐν Ῥώμῃ καὶ τῶν ἐν Βυζαντίῳ, οἵτινες μνήμονες τῶν παλαιῶν τοῦ ὑπερτάτου ποντίφικος τῆς Ῥώμης δικαιωμάτων τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν σφετεριζόμενοι, καθήρουν μὲν αὐθαιρέτως ἐπισκόπους καὶ πύνόουν τὰς αἱρέσεις ἢ καὶ ἀνεκήρυττον τὴν αἵρεσιν ὡς θρησκείαν τοῦ κράτους, ὡς ὁ Βασιλίσκος τὸν μονοφυσιτισμὸν ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ, πολυειδῶς δὲ ἄλλως ἤσκουν τὸ περιβόητον jus circa sacra· ὁμοίως δὲ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ μνημονεύωμεν ἐνταῦθα τὰ μικρολόγα καὶ ἀχάριτα δικαιολογήματα, δι' ὧν οἱ θεολόγοι τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς περὶ οὐδενὸς ἄλλου μεριμνῶντες ἢ περὶ τοῦ ἰδίου συμφέροντος ἐδικαίουν ἀναιδῶς τὰς τοιαύτας αὐθαιρεσίας τῶν αὐτοκρατόρων νῦν μὲν καλοῦντες τὸν αὐτοκράτορα «κοινὸν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιστημονάρχην», νῦν δὲ τὸν ἱερατικὸν χαρακτῆρα τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος προβαλλόμενοι, οὗ πρότυπον ὑπῆρξεν ὁ Μελχισεδέκ. Ὅτι δὲ αἱ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπεμβάσεις τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας οὐδέποτε ὑπελαμβάνοντο ὡς νόμιμα αὐτῆς δίκαια, ἐμφαίνουσιν αἱ παρὰ τῆς ἀγγλικῆς ἱεραρχίας διαμαρτυρήσεις κατὰ τοῦ τοιούτου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου σφετερισμοῦ, καὶ ἡ συνοδικὴ περὶ βασιλείας ἀπόφανσις ὅτι αὕτη εἶνε κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν γνωστὸν περιορισμὸν, «quatenus per Christi legem fieri liceat». ἤτοι ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ Χριστοῦ. Ἄλλως δὲ καὶ τὰ 39 ἄρθρα δὲν προσποιοῦσι τῷ βασιλεῖ τὴν ἀπόλυτον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀρχὴν, ἐξαιροῦντα τὴν διακονίαν τοῦ θείου λόγου καὶ τὴν τῶν μυστηρίων. «Ἀπονέμοντες, λέγει, τὸ 37 ἄρθρον, τῇ βασιλικῇ Μεγαλειότητι τὴν ὑπερτάτην διοίκησιν, ἐξ ὧν τίτλων μανθάνομεν ὅτι τὰ πνεύματα συκοφαντῶν τινῶν σκανδαλίζονται, οὐδαμῶς ἀποδίδομεν τοῖς βασιλεῦσι τὴν διακονίαν οὔτε τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, οὔτε τῶν μυστηρίων».

(ἕπεται συνέχεια

Χρῆστος Ἀνδρούτσος

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Συνεδρία δύο Σωμάτων.* — Τὰ δύο διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα συνῆλθον τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ εἰς συνεδρίαν κοινὴν, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, οὗ ἀναγγείλαντος ὅτι ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ Συμβουλίου κ. Ἰωάννης Χατζόπουλος ὑπέβαλε παραίτησιν, ἡ συνεδρίασις, προτάσει τοῦ παναγ. οἰκουμεν. πατριάρχου, ἐνέκρινεν ὅπως παρακληθῇ ὁ κ. Ι. Χατζόπουλος ἵνα ἀποσύρῃ αὐτήν. Ὁ κ. Χατζόπουλος φιλογενῶς ἀπεδέξατο τὴν αἴτησιν ταύτην. — Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἐνεκρίθη ὅπως ἡ εὐγενεστάτη χήρα κ. Ἑλένη Γεωργίου Ζαρίφη ἀνακηρυχθῇ *Μήτηρ καὶ Μεγάλη Εὐεργέτις* τοῦ ἐν Πριγκήπῳ ἐγκαθιδρυθέντος νῦν Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου διὰ τὰς πρὸς αὐτὸ πολλαπλᾶς δωρεὰς καὶ εὐεργεσίας, ὁ δὲ ἀείμνηστος ἐθνικὸς εὐεργέτης Ἀνδρέας Συγγρὸς ἀναγραφῇ *Μέγας Εὐεργέτης* τοῦ αὐτοῦ εὐαγοῦς ἱδρύματος διὰ τὴν πρὸς αὐτὸ διὰ διαθήκης κληροδοτη-

θεῖσαν δωρεὰν 15,000 λιρῶν. — Ὁμοίως προτάσει τῆς Α. Θ. Π. ἐνεκρίθη ὅπως ἡ Α. Ἐξ. ὁ ἐν Ὀδησσῷ φιλογενέστατος ὁμογενὴς κ. Γρηγόριος Μαρασλῆς, διὰ τὰς τελεσφόρους καὶ μεγάλας αὐτοῦ πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχε καὶ ἐξακολουθεῖ παρέχων διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς φερωνύμου αὐτοῦ Βιβλιοθήκης, καὶ τὰς εὐσεβεῖς καὶ φιλομούσους εἰς τε ἱεροὺς ναοὺς καὶ σχολὰς τοῦ κλίματος τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου δωρεὰς καὶ εὐεργεσίας, ἀνακηρυχθῇ *Μέγας Εὐεργέτης* αὐτῶν καὶ ἐντιμότατον, εὐγενέστατον καὶ προσφιλέστατον τέκνον τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. — Ἐπίσης ὠνομάσθησαν μεγάλοι εὐεργέται τοῦ ἐν Σταυροδρομίῳ παρθεναγωγείου τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος ὁ ἀείμνηστος ἐθνικὸς εὐεργέτης Στέφανος Ζαφειρόπουλος καὶ ἡ ἐρίτιμος ἀδελφὴ αὐτοῦ καὶ χήρα τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Ζαρίφη κ. Ἑλένη διὰ τὰς ὑπὲρ τοῦ παρθεναγωγείου τούτου γενναίας αὐτῶν δωρεάς.

— *Διοικονομικαὶ Ὁδηγίαι Πατριαρχείων* — Ἡ ἐπὶ τῆς ἁπλοποιήσεως τῶν «Διοικονομικῶν Ὁδηγιῶν» τῶν Πατριαρχείων Ἐπιτροπὴ ἡ συγκειμένη ἐκ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἐφέσου κ. Ἰωακεὶμ, τῆς Α. Ἐξ. τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου Κωστάκη Βαγιάννη ἐρέντη, καὶ τοῦ νομοδιδάκτορος κ. Παναγιώτου Νικολοπούλου Α' γραμματέως τοῦ Συμβουλίου, ὑπέβαλε σχετικὴν προκαταρκτικὴν ἔκθεσιν, ἥτις, ἀποφάσει τῶν δύο Σωμάτων, πολυγραφουμένη διανεμηθήσεται εἰς τὰ μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τοῦ ἐντίμου Ἐθν. Συμβουλίου πρὸς μελέτην ἰδίαν διὰ τὰ περαιτέρω.

— *Κεντρικὴ Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπή.* — Ἡ συνέλευσις τῶν δύο Σωμάτων, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἔκθεσιν τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῆς καὶ τὰς ἐπισυνημμένας ταύτῃ ἐκθέσεις τοῦ τε πανσιολογ. ἐπόπτου τῶν σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ τῶν ἐφοριῶν τοῦ ἐθνικοῦ Ἰωακειμείου παρθεναγωγείου καὶ τῶν Ἀρχιγενείων ἐκπαιδευτηρίων, ἀφορώσας εἰς τὸν ὑπὸ τῆς Κεντρ. Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῆς ἐπιβληθέντα ταῖς ἀποφοίτοις τῶν δύο τούτων παιδευτηρίων ἀποκλεισμὸν τοῦ διδάσκειν ἐν ταῖς σχολαῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀπεφάσισεν ὅπως πάντα τὰ σχετικὰ ταῦτα ἔγγραφα παραπεμφθῶσιν εἰς τὴν Π. Κ. Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπὴν, καλουμένην ἵνα, λαμβάνουσα ταῦτα ὑπ' ὄψιν, διακρίνῃ εἰς τάξεις τὰς σχολὰς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ καθορίσῃ τὰ προσόντα καὶ τὸν βαθμὸν τῆς παιδαγωγικῆς καὶ γραμματικῆς μορφώσεως καὶ ἀξίας τῶν διδασκαλισσῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προγραμμάτων τῶν σχολῶν, ἀφ' ὧν ἀπεφοίτησαν αὗται, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ἀποκλείωνται αἱ τελειόφοιτοι τῶν δύο τούτων ἐκπαιδευτηρίων τῆς διδασκαλίας ἐν ταῖς σχολαῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. — Εἰς τὴν Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπὴν παρεπέμφθη πρὸς μελέτην καὶ ἡ πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἐπιστολὴ τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ ὁμογενῶν τραπεζιτῶν ἀδελφῶν Χάϊτα, ἃ' ὧν ἐγγέλθη, ὡς ἐγκαίρως ἀνεγράψαμεν, ἡ ὑπὸ φιλογενοῦς δεσποίνης δωρεὰ πρὸς ἵδρυσιν ἀπομαχικοῦ ταμείου ὑπὲρ τῶν γηραιῶν διδασκάλων τοῦ Γένους ἡμῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ καλεῖται νὰ μελετήσῃ κατὰ πόσον ἐγχάνει πραγματοποιήσιμον τὸ προτεινόμενον μέτρον, ἐπεκτεινόμενον καὶ πέραν τοῦ κύκλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως

— *Πνευματικὸν δικαστήριον.* — Ἀντὶ τῶν συμπληρωσάντων διετῆ περίοδον ὑπηρεσίας μελῶν τοῦ Πνευματικοῦ δικαστηρίου πανσιολογ. ἀρχιμανδριτῶν κκ. Ἀγαθαγγέλου Παπαναστασιάδου, προϊσταμένου Τζιβαλίου, καὶ Ἀντωνίου Ἀντωνίνη, προϊσταμένου τῆς Παναγίας Ἐλπίδος Κοντοσκαλίου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ὥρισε τὸν πανσιολογ. ἀρχιμ. κ. Αἰμιλιανὸν Δάγγουλαν, προϊστάμενον τῆς ἐν Γαλατᾷ Παναγίας Καφατιανῆς, καὶ τὸν αἰδεσιμ. κ. Ἀλέξ. Ζῶτον, προϊστάμενον τοῦ ἐν Γαλατᾷ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.

— *Ἐνοριακαὶ ἐκλογαί.* — Κατὰ τὴν σημερινὴν διοικητικὴν αὐτοῦ συνεδρίαν, τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον, ὑπ' ὄψιν ἔχον τὴν παραίτησιν τῶν ἀξιοτίμων ἐπιτρόπων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μ. Ρεύματος, διώρισεν ἐξ ὀφφικίου τοὺς κκ. Ἰω. Σταύρου, Στεφανάκην βέην Ἰωσηφίδην, Ἀγαθ. Λαγουδάκην, Β. Ζώιαν καὶ Α. Βεζιριανίδην. — Περὶ δὲ τῶν ἀντικαταστατῶν τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ἐν Ἐδιρνέ-καπὶ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, παραιτησαμένων τὴν ἀρχὴν ἐπανειλημμένως, σκεφθήσεται τὸ Συμβούλιον προσεχῶς μετὰ τὴν ἁρμοδίως ὑποβολὴν τῶν ὀνομάτων τῶν δυναμένων ἐργασθῆναι ἐνοριτῶν. — Προκειμένου δὲ περὶ τῆς ἐφορίας καὶ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐνορίας Βαφεοχωρίου, ὧν ἐξ ἑκατέρας ἀνὰ ἓν μέλος παρητήσατο τὴν ἀρχὴν, ἀνετέθη τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ ὅπως ἐξ ὀρφικίου διορίσῃ τοὺς ἀντικαταστάτας

— *Ἐπισκευαὶ πατριαρχικῶν οἴκων.* — Ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου προσήνεγκον οἱ κκ. Σαρόγλους γρ. 2160, Ι. Ε. Χατζηαποστόλου γρ. 324, οἱ ἐν Κισνοβῷ ἀδελφοὶ Συκδινοῦ γρ. 1731, ὁ ἐν Τζιγκέλκιοϊ κ. Παῦλος Κρυωνᾶς γρ. 108, ἀνώνυμος ὁμογενὴς γρ. 600, οἱ πανιερ. μητροπολῖται Ἐλασσῶνος κ. Πολύκαρπος γρ. 324, Κολωνίας κ. Πολύκαρπος γρ. 108· διὰ δὲ τοῦ περισεβάστου ἀνταποκριτοῦ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ ἀπεσταλμένου τῶν Πατριαρχείων ἐλλογ. κ. Παύλου Στ. Φωτιάδου ἀπεστάλησαν τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ ἐξ ἐράνων μὲν ὑπ' αὐτοῦ διενεργηθέντων ἐν Διδυμοτείχῳ μὲν καὶ Σουφλίῳ γρ. 1520, ἐκ Δράμας 2524, ἐκ Καβάλλας 5154 καὶ ἐκ Σερρῶν 3105. Ἐκ τούτων ἡ ἱερὰ μονὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου προσήνεγκε λίρας τουρκικὰς 10 — ὁ πανιερ. μητροπολίτης Σερρῶν κ. Γρηγόριος 5 — ὁ ἐν Καβάλλᾳ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Σπυρίδων Βλάχος 3 λίρας.

— *Ὀνοματικαὶ ἑορταί.* — Τῷ παναγιωτάτῳ πατριάρχῃ πρώην Κωνσταντινουπόλεως κ. Νεοφύτῳ τῷ ἀπὸ Νικοπόλεως ἑορτάζοντι τῇ τρίτῃ, 21 λήγοντος, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης συνεχάρη διὰ τοῦ πανοσιολογ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Καλλινίκου, μεταβάντος εἰς Ἀντιγόνην. — Τῇ χθὲς, μνήμῃ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθαγγέλου, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς μὲν τῷ πανιερ. μητροπολίτῃ Γρεβενῶν, ἑορτάζοντι, δι' ἐπιστολῆς δὲ τῷ πανιερ. μητροπολίτῃ Καρπάθου καὶ Κάσου, ἅτε μὴ ὑπαρχούσης τηλεγραφικῆς συγκοινωνίας ἐντεῦθεν μετὰ τῶν νήσων τούτων. — Τῷ παρελθόντι δὲ σαββάτῳ, μνήμῃ τῶν ἁγίων πατέρων Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου, ἡ Α. Θ. Π. τηλεγραφικῶς συνεχάρη τοῖς σεβασμ. μητροπολίταις Θεσσαλονίκης κ. Ἀθανασίῳ, Ἀδριανουπόλεως κ. Κυρίλλῳ, Ἰκονίου κ. Ἀθανασίῳ, Μιτυλήνης κ. Κυρίλλῳ καὶ Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Ἀθανασίῳ.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῷ σαββάτῳ ἀφίκοντο ἐκ Σμύρνης εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν οἱ ἀξιότιμοι κκ. Σωκράτης Σολομωνίδης, διευθυντὴς τῆς αὐτόθι ἐκδιδομένης συναδέλφου «Ἀμαλθείας», Χρῆστος Χαμουδόπουλος ἐφέντης καὶ Σπ. Φόρος, ἐπισκεψάμενοι τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην τῇ κυριακῇ. — Ἐπίσης ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ παναγιώτατος πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως κ. Ἄνθιμος ὁ ἀπὸ Λέρου,

ἐκκλησιασθεὶς ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν. — Σήμερον δὲ μεταβὰς ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ὁ πανοσ. Μ. πρωτοσύγκελλος διημήνυσε τὰς ἀδελφικὰς τοῦ παναγ. οἰκουμενικοῦ πατριάρχου προσρήσεις πρὸς τὸν παναγ. κ. Ἄνθιμον, ἐπιστρέφοντα εἰς Ἀντιγόνην

— Ἅγιον Ὄρος. — Ἀφίκετο προχθὲς ἐξ Ἁγίου Ὄρους, ἔνθεν ὑπολείπων τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Παντοκράτορος, ὁ πανοσ. προηγούμενος καὶ ἀντιπρόσωπος αὐτῆς παρὰ τῇ ἱερᾷ Κοινότητι κ. Γεράσιμος. — Ἐξ Ἀθηνῶν δὲ μανθάνομεν ὅτι ὁ αὐτόθι τὴν ἰατρικὴν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ σπουδάζων, προστασίᾳ τῆς ἱερᾶς τῶν Ἰβήρων μονῆς, ὁσιολογ. μοναχὸς κ. Πορφύριος Ἰβηρίτης, ἐκ τῶν τελεσφοίτων ὢν τῆς Πατριαρχ. Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ὑπέστη τὰς ἐν τοῖς γενικοῖς μαθήμασιν ἐξετάσεις εὐδοκίμως.

«ΑΠΛΗ ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ»

Ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει» τῆς τρίτης, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ἁπλῆ ὑπόμνησις» ἐξεδόθη ἀρθρίδιον, ἐν ᾧ, σὺν ἑτέροις ἀνυποστάτοις, λέγονται καὶ τὰ ἑξῆς: «. . . . δέον νὰ λαμβάνεται φροντὶς μεγαλειτέρα καὶ μέριμνα καὶ ὑπὲρ ἐκείνων τῶν κληρικῶν, καὶ δὴ ἱεραρχῶν, οἵτινες ἐπεβλήθη τυχὸν ποινὴ οὐδόλως δικαιολογουμένη καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἔχουσα κυρίως εἰς καιρικὰς περιστάσεις ἢ μᾶλλον εἰς τὰς συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας, κατὰ τὰ προσωπικὰ συμφέροντα τῶν ἑκάστοτε διευθυνόντων τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν πράγματα» . . . . κτλ.

Ἐπειδὴ ἡ εἰρημένη ἐφημερὶς γράφουσα ταῦτα ἔχει ὑπ' ὄψει, καθ' ἃ ὁμολογεῖ, τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην πρώην Δρυϊνουπόλεως κ. Γρηγόριον, πρόεδρον τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον διατελοῦντα, καὶ ἐπειδὴ τόσον περὶ αὐτοῦ, ὅσον καὶ περὶ παντὸς οἱουδήποτε ἀπορρήτου ἡ ἱερὰ Σύνοδος οὐδέποτε προβαίνει εἰς ποινὴν αὐτῶν ὑπὸ συμπάθειαν, ἢ ἀντιπάθειαν ἢ προσωπικῶν συμφερόντων ἀγομένη, ἀποκρουόμεν καὶ διαψευδόμεν ὅλως τὴν πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον ἀποδιδομένην ἀνευλαβῆ ταύτην μομφὴν καὶ προσωποληψίαν ὡς ἀνυπόστατον παντὶ καὶ ἀνοικείαν.

ΚΕΝΤΡ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ ΣΤ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ

Διανεμητέον ποσὸν ἐκ τῶν προσόδων τοῦ 1902.

Σχολαὶ Φαναρίου ἀρρένων φρ. χρ. 308,75 — Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου 348,55 — Τζιβαλίου ἀρρένων 100,30, θηλέων 264,20 — Μουχλίου-Ποτηρᾶ ἀρρένων 273,75, θηλέων 197,35 — Βλατᾶ ἀρρένων 60,50, θηλέων 179,85 — Ξυλοπόρτης ἀρρένων 183,05, θηλέων 114,60 — Ἐγρικαποῦ ἀρρένων 71,60, θηλέων 140,10 — Τεκφοὺρ-σεραΐου ἀρρένων 41,40 — Σαλματομβρουκίου ἀρρένων 181,40 | Σαρμασικίου ἀρρένων 62,10 — Ἐδιρνέ-καποῦ ἀρρένων 68,45 — Τόπ-καποῦ ἀρρέων 63,65, θηλέων 79,55 — Βελιγραδίου ἀρρένων 132,10 — Ἐξ Μαρμάρων ἀρρένων 149,60, θηλέων 108,20 — Ἁγ. Κων]τίνου Ὑψωμαθ. ἀρρένων 381,95, θηλέων 327,85 — Ἁγ. Γεωργίου Ὑψωμαθ. θηλέων 130,55 — — Ἀναλήψεως Ὑψωμαθ. ἀρρένων 108,25 — Βλάγκας ἀρρένων 316,75, θηλέων 485,45 — Ἐτ-μεϊδὰν ἀρρένων 122,55 — Κοντοσκαλίου ἀρρένων 510,9 , θηλέων 722,60 — Χάσκιοϊ ἀρρένων 186,25, θηλέων 194,20 — Γαλατᾶ ἀρρένων 706,65, θηλέων 674,80 — Σταυροδρ. Ζωγραφ. Γυμνάσ. 814,90 — Σταυροδρ. Ἁγ. Κων]τίνου ἀρρένων 342,20, θηλέων 339 — Σταυροδρ. Ἁγ. Τριάδος ἀρρένων 294,45 — Σταυροδρ. Ἀϊναλῆ Τσεσμὲ θηλέων 210,10 — Σταυροδρ. Μιναρὲ ἀρρένων 197,35 — Σταυροδρ. Κεντρ. Παρθεναγ. 1075,95 — Εὐαγγελιστρίας ἀρρένων 394,45, θηλέων 222,80 — Ταταούλων ἀρρένων 526,80, θηλέων 479,10 — Φιρὶ-κιοϊ ἀρρένων 127,30, θηλέων 183,16 — Διπλοκιονίου ἀρρένων 292,85, θηλέων 227,60 — Μεσαχώρου ἀρρένων 152,80, θηλέων 198,95 — Ξηροκρήνης ἀρρένων 54,15, θηλέων 70,05 — Μ Ρεύματος ἀρρένων 351,70, θηλέων 246.70 — Βεβεκίου ἀρρένων 89,15 — Βαφεχωρίου ἀρρένων 100,30, θηλέων 79,60 — Σωσθενίου ἀρρένων 89,10 — Νεοχωρίου ἀρρένων 195,70 — Ἐμπορ. Σχολῆς Χάλκης 279,20.

Τὸ ὅλον φρ. χρ. 15,483 05, οἷς προστεθέντα 4,897.35 τῶν σχολῶν τῆς ἱ. μητροπόλεως Χαλκηδόνος καὶ 2,217.10 τῶν σχολῶν τῆς ἱ. μητροπόλεως Δέρκων, ἤτοι ἐν συνόλῳ φρ. χρ. 22 597.50, ἀποτελέσαντα Α. Τ. 992 20 1)2 πρὸς φρ. 22.77 1)2 τὴν ὀθωμανικὴν λίραν.

ΣΗΜ. Τὰ χρήματα ταῦτα ἤρξαντο ἤδη διδόμενα ταῖς σχολαῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπὶ τῇ βάσει ἀποδείξεων ἐφοριακῶν, ὑπογεγραμμένων καὶ ἐσφραγισμένων, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τύπον συντεταγμένων.

ΔΗΛΩΣΙΣ.

Τὸ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικὸν Δικαστήριον ἀπὸ τῆς σήμερον μέχρι νεωτέρας εἰδοποιήσεως θὰ συνεδριάζῃ μόνον τὴν Δευτέραν Μ. Μ. ἀπὸ τῆς μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας εὐρωπαϊστί.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 24 Ἰανουαρίου 1903

ἐκ τοῦ γραφείου

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικήν, τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 5

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 3
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξω τερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἱστορικαὶ ἀνακρίβειαι — Μελέτιος ὁ ὁμολογητὴς καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ, κατὰ τὸν ἐν τῇ Μητροπόλει Διδυμοτείχου σωζόμενον κώδικα· ὑπὸ τοῦ σεβ. μητροπολίτου Διδυμοτείχου κ Φιλαρέτου — Αὐτοκρατορικὴ ἐμένεια. — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά - Κοινοποιήσεις.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΑΙ

Ἐκ τῶν ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς ἐφημερίσιν ἐκδιδομένων κατὰ καιροὺς ἄρθρων, τινὰ μὲν καταστοχάζονται τῆς ἀληθείας, ὑπεραμυνόμενα δικαίου τινός, ὅταν ὑπόθεσις ὑπόκηται λόγου γεγονὸς, ἢ πρόσωπον, ἢ ζήτημα προσγενὲς καὶ γνώριμον τῷ γράφοντι, τινὰ δὲ πόρρω τῆς ἀληθείας ἀπέχουσιν ἢ συσκιάζουσιν αὐτὴν, ὅταν γίνηται λόγος περὶ πραγμάτων καὶ προσώπων ἢ ἔξω τοῦ κύκλου καὶ τῶν γνώσεων τῶν γραφόντων, ἢ, ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος, τῆς ἀποστολῆς καὶ τοῦ προορισμοῦ τῶν ἐπικρινομένων, ἢ καὶ διὰ θρησκευτικὰς ἢ δογματικὰς διαφορὰς, διϊσταμένων πρὸς τοὺς ἐπικρίνοντας. Ἀκριβῶς δὲ ζάλην ἐν τῷ νῷ τῶν γραφόντων ἐν φύλλοις ξένοις φέρει κυρίως ἡ δογματικὴ διάστασις αὕτη, ἀχλὺν καὶ αὐτὴ καταχέουσα τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν ἀπεργαζομένη οὐχὶ καθαράν. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην τάξιν ὑπάγεται ἄρθρον τι τῆς «Ἐφημ. τῆς Κολωνίας».

Ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου τούτου τοσοῦτον ἐστὶ μακρὸς, ὥστε ἡ ἀνάγνωσις αὐτοῦ ἐμπνέει τῷ ἀναγνώστῃ τὴν προκατάληψιν ὅτι ὑπ' ὄψιν ἔχει διατριβὴν ἐμβριθῆ καὶ σπουδαίαν, μακρὰν δὲ ὅσον ὁ τίτλος ὑπεμφαίνει. Δυστυχῶς, ἡ διατριβὴ οὔτε μακρὰ, οὔτε ἐμβριθής ἐστι, προκειμένου τοὐλάχιστον περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς ἀπέναντι τῶν ὀρθοδόξων ἑλλήνων καὶ τῶν μὴ τοιούτων θέσεως αὐτοῦ. Δυστύχημα δὲ νομίζομεν ὅτι τοιαῦτα ἄρθρα διαδίδουσι καὶ εἰδήσεις δῆθεν ἱστορικὰς καὶ κρίσεις δυσμενεῖς περὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων, αἵτινες ἄγουσι καὶ τὸν γράφοντα, λελησμένως, εἰς ἀσυνεπείας, οὔσας ἀποτέλεσμα τοῦ κατὰ πᾶσαν ἔποψιν ἀσυλλογίστου τῶν γραφομένων.

Σκοπὸς τοῦ γράφοντος τὴν διατριβὴν τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κολωνίας» ὑπάρχει, φαίνεται, ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ τεσσάρων καὶ ἡμισείας ἑκατονταετηρίδων, ἐνδυναμωθὲν καὶ διαδίδον καὶ καλλιεργοῦν τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα διὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸ κλήρου, βαθμηδὸν ἐζήτησε νὰ ἐξομοιώσῃ τὰς ὀρθοδόξους ἀλλ' οὐχὶ γραικικὰς ἐθνικότητας πρὸς τὴν κυριωτέραν, ἐπιτυγχάνον ἐκείνου δῆθεν, οὕτινος οἱ βυζαντινοὶ χρόνοι, μεθ' ὅλα τὰ ἰσχυρὰ μέσα, ἅπερ διέθετον, οὐδαμῶς ἴσχυσαν νὰ ἐπιτύχωσι. Καίτοι δὲ διατείνεται ὁ διατριβογράφος ὅτι καὶ ἑτέρα τις ἀρχὴ, γειτονεύουσα μὲν ἡμῖν, ἀπὸ ἑπτὰ δὲ δεκαετηρίδων ἄτοπα μέσα, κατ' αὐτὸν, μετερχομένη, παραλλήλως ἐβάδιζε ταῖς ἐνεργείαις τοῦ Πατριαρχείου, μετὰ μικρὸν, ἀγνοοῦμέν τι παθὼν, ἔγραψε δὶς, ὅτι μεταξὺ τοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ γείτονος ὀρθοδόξου κράτους οὐδέποτε ἔλει-

πον οὐσιώδεις διχογνωμίαι, καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐν ἐπικαίρῳ χώρᾳ τῆς Ἀνατολῆς διατελοῦσιν οὐχὶ ἐν ὁμονοίᾳ πρὸς τοὺς ἀποστελλομένους ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου κληρικούς, ἀμοιβαῖον δὲ μῖσος ὑφίσταται μεταξὺ τούτων καὶ ἐκείνων. Φρονοῦμεν ὅτι μεταξὺ τῶν γραφομένων ἐν ἀρχῇ τῆς διατριβῆς καὶ τῶν ἐν μέσῳ παρατηρεῖ τις ἀσυνέπειαν. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ κεφαλαίῳ ἀκριβῶς ὁ διατριβογράφος, κακόβουλον ὑπόνοιαν εἰς φρονίμους διανοίας ἐμβάλλων, πᾶσαν πρὸς ἵδρυσιν καὶ συντήρησιν ἑλληνικῶν ἐν Ἀνατολῇ σχολείων φροντίδα, δολίως, εἰ οὐχὶ ἀμαθῶς, ὡς καὶ πᾶσαν, ὑπὲρ τῆς εὐσεβοῦς καὶ πατρίου παιδεύσεως μέριμναν ἀποκαλεῖ «προπαγάνδαν» καὶ, πρὸς διαστροφὴν τῆς ἀληθείας, εἰ οὐχὶ καὶ ἀμαθῶς, διατείνεται ὅτι τῆς προστασίας ταύτης καὶ μερίμνης ὑπὲρ τῶν γραμμάτων — προπαγάνδας δηλαδὴ κατ' αὐτὸν — ἐπιτυχίαι λαμπραὶ φαίνονται ἐν Ἀνατολῇ καὶ ἐν ταῖς ἐν Ἰωνίᾳ παραλίοις πόλεσι. Σημειωτέον ὅτι νοεῖ τὰς ἀπὸ ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις ὑπαρχούσας ἑλληνικὰς σχολάς, ἀνωτέρας τε καὶ κατωτέρας, τὰς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἄνευ ξένης οἱασδήποτε συνδρομῆς ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν καὶ ἐπιτοπίων, οὕτως εἰπεῖν, κοινοτήτων καὶ ἱδρυθείσας καὶ συντηρηθείσας καὶ συντηρουμένας.

Ἀλλ' ἐὰν ὁ συντάκτης τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κολωνίας» ἐπιθυμῇ νὰ φαίνηται γνῶσιν ἔχων ἀκριβῆ τῶν θεμάτων, ἃ πραγματεύεται, ἐπιλαμβανόμενος καὶ παροδικῆς, οὕτως εἰπεῖν, μνείας σχολείων ἑλληνικῶν ὑπαρχόντων ἐν Ἀνατολῇ — τῇ Μικρασίᾳ πιθανῶς — καὶ ταῖς Ἰωνικαῖς ἀκταῖς, ὤφειλε καὶ ἠδύνατο νὰ ἀναδράμῃ, εἰ οὐχὶ εἰς συγγράμματα ἑλλήνων, ἅτινα ἴσως ἀγνοεῖ, ἴσως οὐδ' ἐννοεῖ, ἀλλὰ τοὐλάχιστον εἰς ὁμοεθνῶν αὐτοῦ ἢ ὁμοθρήσκων. Ἱκανοὶ τούτων ἀξιοπιστότατοί εἰσι μάρτυρες τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ κινήσεως, ἥτις διέκρινεν οὐχὶ πρὸ ἑβδομήκοντα, ἀλλὰ καὶ πρὸ ἑκατόν, καὶ πρὸ ἑκατὸν πεντήκοντα ἐτῶν, τὰς ἑλληνικὰς ὀρθοδόξους κοινότητας τῆς Τραπεζοῦντος, τῆς Καισαρείας, τῆς Σμύρνης, τῶν Κυδωνιῶν, τῆς Πάτμου, τῆς Χίου, τῆς Μιτυλήνης, ἵνα παραλίπωμεν ἑτέρας σχολὰς οὐχὶ μὲν ὄνομα μέγα κτησαμένας, ἀλλὰ λειτουργούσας συγχρόνως ταῖς ἀνωτέρω ἐν χρόνοις, καθ' οὓς ἡ κακοβούλως ὑπὸ τοῦ ἀρθρογράφου καλουμένη προπαγάνδα οὔτε ὑπῆρχεν, οὔτε ἐπωάζετο· ἐννοοῦμεν τὰς σχολὰς Ἱεροσολύμων καὶ Χαλδείας πρὸ τῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἐν ἀρχαῖς αὐτῆς τὰς ἑλληνικὰς ἐν Ἀπαμείᾳ καὶ Προύσῃ, ἐν Κλαζομεναῖς καὶ Νέᾳ Ἐφέσῳ, ἐν Νικομηδείᾳ καὶ Κίῳ, ἐν Νεαπόλει τῆς Καππαδοκίας, ἐν Περγάμῳ, καὶ Ραιδεστῷ. Περί τινων ἐξ αὐτῶν, λαμπρότατα λειτουργουσῶν πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς «προπαγάνδας», ἠδύνατο νὰ λάβῃ γνῶσιν ἀκριβῆ ἀπὸ τῶν ἔργων τοῦ Iken, τοῦ Hammer, τοῦ Didot, τοῦ Villemain, ἐπειδὴ παρ' αὐτῷ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰακωβάκη Ρίζου περὶ σχολείων γραφέντα καὶ ἐκδοθέντα ἐν Ἑσπερίᾳ ἴσως εἰσὶν ἀπαράδεκτα, καθὸ παρ' Ἕλληνος, οὐχὶ δὲ καθολικοῦ, γραφέντα, καίπερ ἐπιτυχῶς, ἀκριβῶς, ἐμβριθῶς, καὶ μάλιστα πρὸ ὀγδοήκοντα σχεδὸν ἐτῶν καὶ ἐν γλώσσῃ καταληπτῇ βεβαίως τῷ διατριβογράφῳ, εἰ οὐχὶ προσφιλεῖ.

Ἐν τούτοις ὁμολογεῖ τὸ τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας οἰκοδόμημα, τὸ σύνολον οὕτως εἰπεῖν, τὸ ἠθικὸν δηλαδὴ πρόσωπον, τεράστιον, ἐπιζῆσαν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους καὶ προστατευθὲν ὑπὸ τοῦ συνετοῦ Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ. Ἀλλὰ τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην παριστᾷ ὡς ἔκτοτε περιβληθέντα πνευματικὴν κυριαρχίαν ἀπόλυτον καὶ συγχρόνως κοσμικὴν ἐξουσίαν εὐρυτάτην, ἔχοντα τὸ δίκαιον τοῦ μεσολαβεῖν μεταξὺ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ καὶ τοῦ κράτους, ὡς ὑπάλληλος τῆς Πύλης. Ἐνταῦθα προδήλως συγκλώθονται τὰ ἀσύγκλωστα. Ἀλλὰ τὴν πνευματικὴν ἀρχὴν ταύτην ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κέκτηται θείῳ δικαίῳ ἀφ' ὅτου κατεβλήθησαν τὰ ἀργυρᾶ θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας, ἧς ἐλεῷ Θεῷ προίσταται. Τὴν δὲ κοσμικὴν ἐξουσίαν ἀγνοοῦμεν πῶς ἐκλαμβάνει ὁ διατριβογράφος· ἐννοεῖ ἆρά γε ὑπουργοὺς περὶ τὸν πατριάρχην καὶ λογχοφόρους καὶ χωροφύλακας ὑπ' αὐτοῦ μισθουμένους; ἐννοεῖ τὰ περὶ τὸν πατριάρχην δικαστήρια καὶ συμβούλια δικάζοντα ὑποθέσεις ἐμπορικὰς καὶ ποινικάς, ἐπιβάλλοντα δὲ καὶ φόρους πρὸς διατήρησιν τούτων πάντων, ἢ νόμους ἐκδίδοντα καὶ δεκρέτα ποικίλης καὶ κοσμικῆς φύσεως, ἢ τάξεις καὶ βαθμοὺς παρασήμων ἱδρύοντα; Οὐδὲν ἐκ τούτων ἡμεῖς γινώσκομεν. Ἡ διατήρησις τῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν θεραπόντων, ὧν ἔχρηζε κατὰ καιροὺς ὁ πατριάρχης καὶ τὰ ὑπ' αὐτὸν ἱερὰ καὶ κοσμικὰ συμβούλια καὶ δικαστήρια, ἦν καθῆκον τῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν τοῦ πατριάρχου δικαιοδοσίαν ὑπα-

γομένων ὀρθοδόξων, οἵτινες συνεισέφερον ὑπὲρ τοῦ κλήρου τὸ κατὰ δύναμιν ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων τοῦ σωτηρίου κηρύγματος ἑκατονταετηρίδων· οἱ δὲ περὶ τὸν πατριάρχην θεράποντες καὶ ὑπηρέται τὸ πολὺ ἠδύναντο νὰ ἐξασκῶσι καθῆκον ἐπιτηρητοῦ τῆς τάξεως, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῶν παρεκτρεπομένων κληρικῶν καὶ τῶν λαϊκῶν τῶν ἀποσειόντων πάντα χαλινὸν καὶ περιφρονούντων ἱεροὺς θεσμοὺς καὶ νόμους θεοσδότους.

Ὅλως ἀνακριβὲς ἐπίσης ἐστὶν ὅτι ἡ Μ. Ἐκκλησία ἐγίνωσκε νὰ ὠφελῆται ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τῶν γραικῶν ὑπηκόων τῆς Ὑψ. Πύλης καὶ ὅτι δῆθεν ἡ ἐπιρροὴ αὕτη ἤρξατο νὰ ἐνισχύηται καὶ νὰ αὐξάνῃ κυρίως ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς εἰς ἀνώτατα κυβερνητικὰ λειτουργήματα προσλήψεως αὐτῶν, ὠφελουμένη δὲ ἐκ ταύτης τῆς ἐπιρροῆς ἐπεδίωξεν ἡ Μ. Ἐκκλησία τὴν πραγμάτωσιν — τὴν ἐπιτυχῆ κατὰ τὸν διατριβογράφον — τῆς συγχωνεύσεως ἐν αὐτῇ τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς σλαβικῶν ὀρθοδόξων φυλῶν, ὅπερ ἀκατόρθωτον αὐτῇ ἐγένετο κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς αἰῶνας.

Δυστυχῶς, ἐν ταῖς ὀλίγαις ἐνταῦθα λέξεσιν οὐδὲν ἀληθὲς ὑπάρχει. Οὔτε κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους οὔτε κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους αἰῶνας ἐπεδίωξεν ἡ Ἐκκλησία τὴν μετὰ τῶν γραικῶν ἀφομοίωσιν τῶν ξένων ἐθνικοτήτων, τοὐναντίον μάλιστα· ἀπὸ τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος ἐπέτρεψε τὴν χρῆσιν ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς ξένων γλωσσῶν, ὡς ἐπὶ παραδείγματι εἰς τοὺς γότθους· καὶ ἀπὸ τῆς Η', ἀλφάβητον κατασκευάζουσα διὰ τὰς φυλὰς τὰς ἐγκεντρισθείσας εἰς τὴν εὐθαλῆ τῆς ὀρθοδοξίας καλλιέλαιον, ἔδειξε πᾶν τοὐναντίον τοῦ παρὰ τῶν διατριβογράφων τῆς Κολωνίας διδασκομένου· ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς κάτω χρόνους ἐπεδείξατο τὴν ἄκραν αὐτῆς στοργὴν ὑπὲρ ἑκάστης τούτων. Οὔτε κατεπίεσεν ἐθνικότητά τινα πρὸς ἀπάρνησιν τοῦ παρελθόντος αὐτῆς, οὔτε ἐβίασε πρὸς ἐξομοίωσιν μετὰ τῆς ἐπικρατεστέρας τῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν τοῦ Πατριαρχείου κυριαρχίαν ὑποκειμένων ἐθνικοτήτων, διότι οὐδὲ παρετηροῦντο παρὰ ταῖς ἐν Ἀνατολῇ ἐθνικότησι — κατ' αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν τοῦ διατριβογράφου — φυλετικὰ ρεύματα πρὸ τοῦ τέλους τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος.

Ἀπὸ τῆς αὐξανούσης καὶ παρ' ἡμέραν ἐνισχυομένης ἐπιρροῆς τοῦ ἑλληνικοῦ γένους ἡ Ἐκκλησία μέχρι σήμερον ἀγνοοῦμεν κατὰ πόσον ὠφελήθη καὶ πῶς ἐβοηθήθη δῆθεν εἰς πραγμάτωσιν τῆς συγχωνεύσεως, περὶ ἧς ἡ «Ἐφημερὶς τῆς Κολωνίας» γράφει. Ἡ κοινὴ τῶν ὀρθοδόξων μήτηρ, ἡ Μ. Ἐκκλησία, ἣν ἐπίσης ἰσχυρὰ ὡς ἀρχὴ πνευματικὴ τῶν ὑπ' αὐτὴν ὀρθοδόξων, ὡς τοιαύτη δὲ βαθύτατον ἐνέπνεε σεβασμὸν οὐ μόνον τοῖς ἡμετέροις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ξένοις. Ἀπὸ τῶν μέσων τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος αἱ μετὰ τῶν δογῶν τῆς Βενετίας σχέσεις τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, αἱ κατὰ τὴν Ι.' πρὸς τοὺς κορυφαίους τῶν διαμαρτυρομένων, ἀπὸ Ἰωάσαφ Β' τοῦ Μεγαλοπρεποῦς ἀρξάμεναι καὶ καταλήξασαι εἰς τὸν Ἱερεμίαν Β' τὸν Γρανὸν, τὸν καὶ πρὸς τὸν πάπαν Ρώμης Γρηγόριον ΙΓ' φιλικὰς διατηροῦντα σχέσεις, αἱ μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς μεταρρυθμίσεως ἐν τῇ ΙΖ' σχέσεις τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, συνετῶς τοιαύτας καλλιεργήσαντος καὶ μετ' ἐπικρατειῶν διαμαρτυρομένων, αἵτινες ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα λαμπρότατον, ὀλίγα μετὰ τὸν πολύτλαν τοῦτον πατριάρχην ἔτη, τὴν ἐπίδοσιν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην διαπιστευτηρίων γραμμάτων εὐρωπαίου παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ πρεσβευτοῦ, δεικνύουσι ταῦτα πάντα τὸν διατριβογράφον τῆς Κολωνίας ἀνακριβῆ γράφοντα.

Τίνα περιπλέον ἰσχὺν καὶ πόσῳ περισσοτέραν ἐπιρροὴν ἐκέρδανε τὸ Πατριαρχεῖον ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τῶν μεγάλων διερμηνέων τῆς Ὑψ. Πύλης ἔστιν ἄδηλον. Εἴ τι ἂν γινώσκωμεν ὅτι μέχρι τέλους τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἐκέκτητο τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τοῦτο καὶ κατεῖχε μετὰ ταῦτα, τῇ προστασίᾳ τῶν μεγακλεῶν τοῦ Πορθητοῦ διαδόχων. Πολλὰ δὲ ἔτη πρὶν τῆς ἐμφανίσεως τῶν μεγάλων διερμηνέων τῆς Ὑψ. Πύλης, πολλοὶ τῶν πατριαρχῶν εἰς τὰς ἡγεμονίας Βλαχίας καὶ Μολδαβίας μεταβαίνοντες πολλὰς ἀπελάμβανον τιμάς, καὶ συνδρομὰς εἰσέπραττον ἀπὸ βασιλέων, καὶ πατριάρχας τῆς ὀρθοδόξου ρωσσικῆς Ἐκκλησίας ἐχειροτόνουν, καί ποτε σχολάζοντες, καὶ μακρὰν τῶν πραγμάτων μένοντες, ἐκαλοῦντο ὑπὸ κοσμικῶν ἡγεμόνων νὰ διαρρυθμίσωσι καὶ βελτιώσωσι τὴν θρησκευτικὴν παρακμὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἔκλυσιν ὀρθοδόξων ἡγεμονιῶν, ὡς ἐπὶ παραδείγματι Νήφων ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης ἐν ἁγίοις πατριάρχης.

Οὐδὲ περιέμενεν ἡ Ἐκκλησία ν' αὐξηθῇ, κατὰ τὸν διατριβογράφον, ἡ ἐπιρροὴ τοῦ ἑλληνικοῦ

στοιχείου (κατὰ τὰς παρ' αὐτῷ λέξεις) δῆλα δὴ τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Πύλης γραικῶν, ὅπως ἐπιτελέσῃ τὸ καθῆκον αὐτῆς ἀπέναντι τῶν ὀρθοδόξων. Τούτων προστάτις ἀεὶ γενομένη καὶ μήτηρ φιλόστοργος, τὰς θρησκευτικὰς μὲν ἀνάγκας αὐτῶν περιέπουσα καὶ θεραπεύουσα, τὴν πνευματικὴν δὲ τούτων ἀνάπτυξιν περιθάλπουσα, τῆς ἠθικῆς αὐτῶν, κατὰ τὸ ἐνὸν, καταστοχαζομένη τελειότητος, οὔτε κινδύνους ὑπ' ὄψιν λαμβάνουσα, οὔτε πρὸς τὰς δυσχερείας τῶν καιρῶν ἀποδυσπετοῦσα, τὸ καθῆκον μὲν ἐξεπλήρου, ἐγίνετο δὲ τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν, ἐν χρόνοις μάλιστα, καθ' οὓς ἀπέβαινον δυσφυλακτότεραι, κατὰ τὸν ἱερώτατον Μελέτιον τὸν Πηγᾶν, αἱ τεκταινόμεναι παρὰ τῶν ψευδαδέλφων ἐπιβουλαί. Τὴν ἀγάπην ἡ Μ. Ἐκκλησία κεκτημένη τῶν πιστῶν αὐτῆς τέκνων, ἰσχυρὰ παρ' ἡμέραν ἐγίνετο, μηδέποτε μάλιστα ἀνεχθεῖσα νὰ παρεισδύσῃ ἐν ταῖς μετὰ τοῦ ποιμνίου σχέσεσι συμφυρμὸς καθηκόντων καὶ σύγχυσις ἐξουσιῶν.

Τὸ καθῆκον ἐπιτελοῦσα πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὴν εὐσεβεῖς χριστιανοὺς, ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, ἀφοσίωσιν ἀπελάμβανεν ἐκ μέρους αὐτῶν, ἡ δὲ πρὸς αὐτὴν ἀφοσίωσις αὕτη καὶ εὐλάβεια τῶν πιστῶν ἐτεκμηριοῦτο διὰ συνδρομῶν καὶ δωρεῶν εἰς ἐκκλησίας καὶ μονὰς, ἀφ' ὧν τό τε Πατριαρχεῖον καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπορίζοντο τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτῶν, ὑπὲρ ἧς συνεισέφερε κεκανονισμένα ποσὰ χορηγῶν ὁ λαὸς ὁ ὀρθόδοξος, ὡς ἐχορήγουν πρὸς συντήρησιν τοῦ πατριάρχου, εἴτε κατ' ἔτος, εἴτε κατὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ ἕκαστος τῶν ἀρχιερέων ἀναλόγως τῆς ὑλικῆς εὐμαρείας αὐτοῦ. Τὴν τοιαύτην δὲ συνήθειαν, ἥτις ὑπὸ τῆς δυσχερείας τῶν καιρῶν ἐπεβάλλετο καὶ ἐδικαιολογεῖτο, διότι οὔτε τὸ Πατριαρχεῖον ἐμισθοδότει τοὺς ἀρχιερεῖς, οὔτε αἱ ἱεραὶ μητροπόλεις καὶ ἐπισκοπαὶ ἐκέκτηντο προσοδοφόρα κτήματα, δυστυχῶς. ὁ διατριβογράφος ἀποκαλεῖ σιμωνίαν ἐπικρατήσασαν δῆθεν ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου. Βεβαίως ἀτοπήματά τινα, παροδικῶς ἀναφαινόμενα, οὐδέποτε ἀποτελοῦσι κανόνα, οὐδ' ἀγνοεῖ ἴσως ὁ συκοφάντης διατριβογράφος τὰς συνοδικὰς διατάξεις, ἃς ἐπανειλημμένως ἐξέδιδεν ἡ Μ. Ἐκκλησία κατὰ τῆς σιμωνίας.

Οὕτω δῆθεν ἐνισχυθὲν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀνέλαβε ν' ἀφομοιώσῃ πρὸς τὴν πολυπληθεστέραν τῶν ὑπ' αὐτὸ ἐθνικοτήτων τὰς μὴ γραικικὰς φυλὰς διὰ τῆς ἀποστολῆς ἑλλήνων ἱεραρχῶν εἰς πάσας τὰς ἐπαρχίας τοῦ τουρκικοῦ κράτους, καὶ κυρίως εἰς ἐκείνας, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἦσαν ὀλιγάριθμοι ἢ οὐδὲ ὑπῆρχον. Δυστυχῶς καὶ ἐνταῦθα δύναται νὰ διαψεύσῃ τὸν διατριβογράφον ἡ ἱστορία, ἀποδεικνύουσα ὅτι καὶ πρὸ τῆς συγχωνεύσεως τῶν ἀρχιεπισκοπῶν Ἀχριδῶν καὶ Πεκίου ἀρχιερεῖς Ἕλληνες ἐχειροτονοῦντο ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις, ἐνῷ ἀπὸ τῆς συγχωνεύσεως οὐδεμίαν ἐποιήσατο τὸ Πατριαρχεῖον ἐθνολογικὴν διάκρισιν ἐν ταῖς χειροτονίαις τῶν ἀρχιερέων. Μέχρι πρὸ τριάκοντα ἐτῶν καὶ παλαιότερον διεκρίνοντο ἐν ἐπαρχίαις, εἴτε λαλούσαις ἑλληνιστὶ, εἴτε μὴ, μητροπολῖται καὶ ἐπίσκοποι ἀδιαφόρως ἐκ πασῶν τῶν ἐθνικοτήτων λαμβανόμενοι, Ἕλληνές τε καὶ βούλγαροι, καὶ ἐξ ἀρμενίων καί ποτε ἐξ ἀράβων, οἷος ἦν ὁ κατὰ τὴν πρώτην τριακονταετίαν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἀκμάσας Προικοννήσου, καὶ κατόπιν Ἀδριανουπόλεως καὶ μετὰ ταῦτα Δέρκων Νικηφόρος. Τίς δὲ ἀγνοεῖ — μόνος ἴσως ὁ τῆς Κολωνίας — τὴν ἐκ βουλγάρων καταγωγὴν τῶν ἀοιδίμων πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως (1824—1830) Χρυσάνθου καὶ Ἀγαθαγγέλου;

Εἰς τὰ σημεῖα ταῦτα περιορίζομεν τὰς ἡμετέρας παρατηρήσεις ἐφ' ὅσων γράφουσιν οἱ καθολικοὶ συντάκται τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κολωνίας» περὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων. Εἰς ὅσα λέγουσι περὶ Ἐξαρχίας βουλγαρικῆς οὐδὲν δυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν διότι λόγος ἡμῖν ὑπόκειται νῦν οὐχὶ περὶ Ἐκκλησιῶν ἀπεσχισμένων ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου, ἀλλὰ περὶ τῶν μετὰ τοῦ Πατριαρχείου δογματικῶς τε καὶ διοικητικῶς συνηνωμένων ὀρθοδόξων παροικιῶν. Ἀρκετὸν ἡμῖν ὅτι καλεῖ ταύτην ἐθνικὴν Ἐκκλησίαν, τὸ δὲ Πατριαρχεῖον οὐδέποτ' ἀνεγνώρισεν οὐδ' ἀναγνωρίσει ἐθνικὰς Ἐκκλησίας, συμφρονουσῶν ἐν τούτῳ πασῶν τῶν ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τῶν τὴν ἑαυτῶν σύστασιν ἀναγουσῶν εἰς τοὺς ἱεροὺς ἀποστόλους καὶ εἰς τοὺς ἀμέσως αὐτῶν μαθητὰς καὶ διαδόχους. Πρόκειται δ' ἄλλως καὶ περὶ χριστιανικῆς κοινότητος πολεμίως διακειμένης πρὸς τὴν μητέρα Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἧς κληρικοὶ ἦσαν οἱ πρὸ αἰώνων καὶ κηρύξαντες καὶ στερεώσαντες τὴν χριστιανικὴν πίστιν μεταξὺ τῶν βουλγάρων, ἐφ' ὧν οὐδεμίαν πίεσιν ἐξήσκησεν ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως πρὸς «ἀφομοίωσιν». Ἡ Μ. Ἐκκλησία ἀνεπηρεάστους

ἀφῆκε τὰς ὑπ' αὐτὴν ἐθνικότητας καὶ μάλιστα συνετέλεσεν εἰς σωτηρίαν αὐτῶν.

Ἐὰν μελετήσῃ μετὰ προσοχῆς καὶ χωρὶς οἱασδήποτε προκαταλήψεως τὴν ἱστορίαν τῶν ἐν Ἀνατολῇ Ἐκκλησιῶν, τῶν τοῖς δόγμασι στοιχουσῶν τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν Οἰκουμενικῶν καὶ θεοκινήτων Συνόδων, οἱοσδήποτε διατριβογράφος σωφρονῶν καὶ μὴ παραφερόμενος ὑπὸ θρησκευτικῶν παθῶν, δύναται νὰ σχηματίσῃ σαφῆ γνῶσιν τοῦ ἀπέναντι τῶν ὀρθοδόξων λαῶν ἁγιαστικοῦ καὶ ἐθνικῶς σωτηριώδους ἔργου τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κωνταντινουπόλεως, καὶ συνομολογήσει βεβαίως ἡμῖν ὅτι δικαιούμεθα ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ συνετῇ αὐτῆς καὶ λαοσωτηρίῳ προνοίᾳ τε καὶ πορείᾳ νὰ σεμνυνώμεθα. Λυπούμεθα δὲ λίαν διότι ἄνθρωποι ἀνεπτυγμένοι, ἀναλαβόντες ἐν τῇ Δύσει νὰ φωτίζωσι περὶ ζητημάτων ἐπικαίρων τοὺς θέλοντας ἰδέαν ἀκριβῆ νὰ σχηματίζωσι περὶ τῶν ἡμετέρων, ἀπομακρύνονται κατὰ πολὺ τῆς ἀληθείας καὶ, διὰ λόγους ἴσως ὑλικοῦ συμφέροντος, ἐπιχειροῦσι τῇ μελέτῃ καὶ ἀναπτύξει θεμάτων ἀκανθωδῶν καὶ σπουδαίων ἐζοφωμένοι μὲν τὸν νοῦν, ἀμελέτητοι δ' ὅλως, καὶ τοῦτ' αὐτό, «χερσὶν ἀνίπτοις».

ΜΕΛΕΤΙΟΣ Ο ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ

ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ

κατὰ τὸν ἐν τῇ Μητροπόλει Διδυμοτείχου σωζόμενον κῶδικα*.

Ἐπὶ τέλους μετὰ τὸν Γ' λόγον ἕπεται τέταρτος φέρων τὸν τίτλον **Ἀλφαβηταλφάβητος**[1], οὗτινος προτάσσεται μὲν γενικὸς **πρόλογος**, ἕπεται δὲ **προθεωρία**, εἶτα αὐτὴ ἡ **ἀλφαβηταλφάβητος** καὶ τέλος ὁ **ἐπίλογος**, ἅπαντα ἐν στίχοις 15,000. ὡς ὁ ἴδιος συγγραφεὺς λέγει ἐν τῷ τέλει τῆς προθεωρίας:

> Στίχοις μυρίοις σχοίη δὲ καὶ πεντακισχιλίοις
> ὁ πρόλογος, ἀλφάβητος, ἅμα σὺν ἐπιλόγῳ·

ἰδίᾳ δὲ ἡ ἀλφαβηταλφάβητος συμποσοῦται ἐκ στίχων 13,820, ἐξ 190 ὑποθέσεων ἀπαρτιζομένη, καθ' ἃ αὐτὸς οὗτος πάλιν ἐν τῷ τέλει τοῦ προλόγου λέγει:

> Στίχοις . . . . .
> ὡς φθάνειν εἰς ποσότητα μυρίων, τρισχιλίων,
> εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατόν, ὀκτάκις ἡξημένους
> εἰς δ' ὑποθέσεις ἑκατὸν καὶ δεκαπλῶς ἑνός.

Περὶ **ἀλφαβήτων οἰκοδομητικῶν**, γινώσκομεν ὅτι ταῦτα παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ἦσαν ἀγαπητά, διάφορα τὸ εἶδος, τὴν περιοχὴν καὶ τὸ περιεχόμενον, ἄλλοτε μὲν κατὰ στίχους ἰαμβικοὺς τριμέτρους, ἄλλοτε δὲ κατὰ πολιτικοὺς ἢ καὶ ἀνακρεοντείους· κατὰ τὸν Krumbacher (ἐν σελίδ. 717) τὴν ἀρχὴν τῶν ἀλφαβήτων τούτων πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τὰς συλλογὰς τῶν **λνωμῶν** τῶν ἀρχαίων, ἀλφαβητικῶς διατεταγμένας, ἀναφέρει δ' ὁ ἴδιος διαφόρους τοιούτων ἀλφαβήτων συγγραφεῖς, ὡς Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνὸν, τὸν Νεῖλον, Ἠλίαν τὸν Σύγκελλον, Λέοντα τὸν Σοφὸν, Κωνσταντῖνον τὸν Σικελιώτην, Συμεὼν τὸν Μεταφραστὴν, Νικηφόρον τὸν Οὐρανὸν, Θεόδωρον τὸν Πτωχοπρόδρομον κτλ. περὶ ὧν δικαίως παρατηρεῖ ὅτι ἀπαιτεῖται ἀκριβεστάτη ἔρευνα, διότι πολλάκις τὰ αὐτὰ κείμενα παρουσιάζονται ὑπὸ διάφορα ὀνόματα, πολλάκις δὲ ἀνώνυμα ἀλφάβητα ὑπεισέρχονται ἀνεξετάστως εἰς τὰ ὀνόματα ἐπισήμων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων· ὁ αὐτὸς ἀναφέρει καὶ διάφορα ἀλφαβήτων εἴδη, τὸ μὲν ἑκδεδομένα, τὸ δὲ ἐν ταῖς διαφόροις βιβλιοθήκαις τοῦ Ἄθωνος, τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Βερολίνου, τῆς Ἐσκουριὰλ, τῶν Παρισίων, τῆς Πάτμου, τῆς Μόσχας, τοῦ Βατικανοῦ καὶ τῆς Βιέννης ἀποκείμενα. Περὶ τοῦ ἡμετέρου κώδικος καὶ ἰδίᾳ τῆς **ἀλφαβηταλφαβήτου**, καίτοι ἀναγράφει τὸν Μελέτιον (σελ. 94), οὐδεμία μνεία γίνεται παρὰ τῷ σοφῷ γερμανῷ· ἐν τέλει δὲ μόνον τῆς 714 σελ. ἀναγινώσκομεν, ὅτι **ἀγνοεῖ διατὶ τὸ ἐκ 13,000 ἀνομοιοκαταλήκτων πολιτικῶν στίχων συγκείμενον θεολογικὸν διδακτικὸν ποίημα τοῦ Μελετίου (18 αἰῶνος;), τὸ ὑπάρχον ἐν τοῖς κώδιξιν Ἄθωνος 720 σελ. 19 καὶ Ἀθηνῶν 474 σελ. 18, φέρει τὸν σπάνιον τίτλον Ἀλφατηταλβάτητος.** Βεβαίως ἐκ τῆς οὐχὶ μεγάλης διαφορᾶς τοῦ ποσοῦ τῶν στίχων ἀμφοτέρων τῶν Ἀλφαβηταλφαβήτων (13,820 καὶ 13,000), τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ διδακτικοῦ αὐτῶν περιεχομένου, τῶν ἀνομοιοκαταλήκτων πολιτικῶν στίχων, καὶ τῆς ἀμφιβολίας τοῦ Krum-

---

*συνέχεια ἀπὸ σελ. 28—32 καὶ τέλος.

1. Νῦν δ' ἀλλ' ἰδοὺ καὶ τέταρτος λόγος ὡς ἔχων σθένος κατ' ἀλφαβηταλφάβητον τὴν καταρχὴν λαμβάνει.

bacher περὶ τῆς ἀκμῆς τοῦ δευτέρου Μελετίου κατὰ τὸν 18 αἰῶνα ἀφορμώμενοι ἠδυνάμεθα νὰ ταὐτίσωμεν ἀμφοτέρους τοὺς Μελετίους καὶ τὰς ἀλφαβηταλφαβήτους αὐτῶν, ἀλλ' ἀπὸ τούτου ἀποτρέπει ἡμᾶς κυρίως τὸ γεγονὸς, ὅτι ἡ ἡμετέρα Ἀλφαβηταλφάβητος, ὡς Δ΄ λόγος, στενῶς συνδέεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως αὐτῆς πρὸς τοὺς τρεῖς προηγουμένους λόγους, καὶ δὴ τὸν κατὰ τῶν Λατίνων, ὅστις ἀναμφιβόλως ἀνήκει εἰς τὸν κατὰ τὸν ΙΓ΄ αἰῶνα ἀκμάσαντα ἡμέτερον Μελέτιον τὸν ὁμολογητὴν, εἰ μή που ἀντιπαραβολή τις τοῦ ἡμετέρου κώδικος πρὸς τὸν τοῦ Ἄθωνος καὶ τῶν Ἀθηνῶν ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον.

Τὴν Ἀλφαβηταλφάβητον αὐτοῦ γράφων ὁ Μελέτιος, ἐσκόπει κυρίως ὅπως καταστήσῃ αὐτὴν τῷ μαθητῇ αὐτοῦ νόμον καὶ τύπον, ναὶ μὴν καὶ διαθήκην σὺν τοῖς ἑτέροις λόγοις, ἅμα δὲ καὶ κλίμακα καὶ ἄνοδον πρὸς τὰ θεῖα, ἥντινα δύναται νὰ ἀνέλθῃ διὰ βαθμίδων 190, ἑκάστη τῶν ὁποίων περιλαμβάνει ποικίλην διδασκαλίαν, περὶ παντὸς οὗτινος χρήζει πᾶς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ μάλιστα ὁ τὴν μοναχικὴν πολιτείαν ἀσκῶν. Μακρὸν ἤθελεν εἶναι νὰ ἀναγράφωμεν ὁλόκληρον τὸν μακρὸν πίνακα τῶν βαθμίδων τούτων, διὰ τοῦτο περιοριζόμεθα εἰς ὀλίγα, ἐξ ὧν καταδείκνυται ἡ ποικίλη τοῦ ἱεροῦ ἀνδρὸς πρακτικὴ καὶ θεωρητικὴ παίδευσις, ἡ εὐσέβεια καὶ ὁ ζῆλος αὐτοῦ πρὸς διδασκαλίαν. Ἀρχόμενος τοῦ λόγου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κόσμου καὶ τῆς φιλίας αὐτοῦ, ἐξετάζει τὰ περὶ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος καὶ τοῦ ἀκτήμονος βίου, περὶ ὑποταγῆς, ἐξαγορεύσεως, μετανοίας καὶ τῶν τρόπων αὐτῆς, φυλακῆς τῶν ὠτίων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, περὶ βρώσεως καὶ πόσεως καὶ διαίτης καθόλου, περὶ προσευχῆς καὶ ἀναγνώσεως βιβλίων καλῶν, μεταβαίνει εἰς τὴν περιγραφὴν διαφόρων κακιῶν καὶ ἀρετῶν, ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὄντως γνώσεως καὶ τῆς φιλοσοφίας, περὶ θεολογίας καὶ τοῦ τίς ἐστιν αὕτη καὶ ποία, περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ θείας οἰκονομίας, περὶ συνόδων ἱερῶν καὶ ποιμένων ἀληθῶν καὶ ἀμελῶν, περὶ ἱερέων, μνημοσύνων, θανάτου καὶ μοναχικῆς ἡσυχίας καὶ κατακλείει τὸν λόγον διὰ τῆς βαθμίδος τῆς σιωπῆς· οὕτω δὲ παντί που ὠφέλιμος καθίσταται ἡ βίβλος αὐτοῦ αὕτη, ἢ καθὼς λέγει ὁ ἴδιος :

Ἀρίστη λίαν ἀληθῶς ἐπωφελὴς εἰς πάντας
ἡ μεταχείρησις τῆς νῦν Ἀλφαβηταλφαβήτου
εἰς ἐμπαθεῖς, ἠδυπαθεῖς, τοὺς πορρωτάτου πάθους
εἰς ἡλικίαν ἅπασαν, ἄτερθεν τῶν νηπίων,
εἰς θήλειαν, εἰς ἄρρενα καὶ μείρακας καὶ παῖδας,
εἰς νεανίσκους, ἄνδρας τε, γέροντας, πρεσβυτέρους
τέκνα, γονεῖς, οἰκέτας τε, δεσπότας, ἀρχομένους,
τοὺς ἰδιώτας, τοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς ἀρχιεράρχας,
πνευματικοὺς, καθηγητὰς καὶ μᾶλλον ἡγουμένους
καὶ πᾶσιν ὑποτακτικοῖς ἁρμόζει προσηκόντως.

*

Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν πολλάκις ἐτύχομεν εὐκαιρίας νὰ ἐξάρωμεν τὴν πολυμάθειαν τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τὰς πολλὰς αὐτοῦ γνώσεις, πρακτικὰς καὶ θεωρητικὰς, καίτοι ὁ ἴδιος παρίστησιν ἑαυτὸν ὡς ἀμαθῆ, ὁ δὲ βιογράφος ὑπὸ γυμναστῆ μόνον καὶ παιδευτῆ παιδευθέντα· τὴν ἰδέαν ἡμῶν ταύτην καὶ κρίσιν ἐπικρατύνει ἡ Ἀλφαβηταλφάβητος τοῦ Μελετίου, τὴν ὁποίαν οὐχὶ ἀτόπως ἠδυνάμεθα νὰ παραβάλωμεν πρὸς τὰς θεολογικὰς Summas τῶν θεολόγων τῆς Δύσεως, καίτοι καθόλου στερεῖται πρωτοτυπίας καὶ μεθόδου ἐπιστημονικῆς· πράγματι, ἐν αὐτῇ ἐν γλώσσῃ ἁπλῇ καὶ ρευούσῃ, μετὰ δυνάμεως καὶ πειθοῦς οὐ μικρᾶς, εὑρίσκει τις ἐν περιλήψει ἅπαντας σχεδὸν τοὺς κλάδους τῆς θεολογίας, ἐν αὐτῇ βλέπει τις αὐτὸν γινώσκοντα τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν νηπτικῶν καὶ λοιπῶν τῆς μοναχικῆς πολιτείας πατέρας, Παμβὼ, Παφνούτιον, Ἀντώνιον, Μάρκον, Καασσιανὸν, Μακάριον, Σάββαν, Θεόδωρον τὸν Στουδίτην, Σισῶην, Νεῖλον κλ. ἐν αὐτῇ συχνότατα βλέπομεν αὐτὸν παραπέμποντα εἰς τοὺς μεγάλους τῆς Ἐκκλησίας πατέρας καὶ διδασκάλους ἀπὸ τοῦ Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου καὶ μάρτυρος καὶ Ὠριγένους μέχρι τῶν κατ' αὐτὸν χρόνων, ἰδίᾳ δὲ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, τὸν Βασίλειον, τὸν Χρυσορρήμονα καὶ τὸν Μάξιμον, γινώσκοντα ἐπίσης τὸν Ἀριστοτέλη καὶ ἄλλους θύραθεν σοφοὺς, καὶ τέλος καλῶς κατηρτισμένον καὶ μετὰ εὐσεβείας καὶ ζήλου ἐκτιθέμενον τὴν ὀρθοδοξον διδασκαλίαν καὶ πολεμοῦντα τὴν κακοδοξίαν, καίτοι ἔν τισιν οὐχὶ τοιοῦτον αὐστηρῶς καὶ εὐκρινῶς ἐξετάζει τὰ πράγματα. Βραχεῖά τις σταχυολογία διαφόρων στίχων τῆς Ἀλφαβηταλφαβήτου ἐπικυροῖ τὰ λεγόμενα. Οὕτω π. χ. ἐν τῇ γ΄ βαθμίδι, περὶ τῆς ἀστασίας τοῦ κόσμου λέγει :

Τροχός τίς ἐστιν ἀληθῶς ἀστάτως πεπηγμένος
ὁ πάμπικρος καὶ μάταιος καὶ ταραχώδης βίος·
ἄνω κινεῖται τάχιστα καὶ θᾶττον κάτω τρέχει
κἂν πεπηγέναι γὰρ δοκῇ, στάσιν οὐδ' ὅλως ἔχει κτλ.

Ἐν τῇ 136 *βαθμίδι, ὁμιλῶν περὶ σοφίας καὶ φιλοσοφίας λέγει:*

Κἂν γὰρ καὶ πολυώνυμον ἀκούῃς τὴν σοφίαν
ἀλλ' ὅμως ἀναγωγικῶς εἰς ἕν τι καταλήγει
ἀνάπτυσσε φιλοσοφεῖν πρὸς τὸ φιλεῖν σοφίαν.
. . . . . .
σοφίας ὄντως ἴδιον τὸ ῥήγνυσθαι τοῦ κόσμου
τὸ πᾶσιν ἀποτάττεσθαι τοῖς πράγμασι τοῖς κάτω
καὶ γίνεσθαι μετὰ Θεοῦ καὶ τούτῳ συνυπάρχειν·
ἄλλος δὲ πάλιν εἴρηκε τῶν θαυμαστῶν πατέρων
φιλοσοφία πέφυκεν ἐπαινετέος βίος
. . . . . .
ἄλλος δὲ ταύτην ἔφησεν ἐγκράτειαν ἁπάντων,
ἄλλος ἠθῶν κατόρθωσις, φησὶ φιλοσοφία,
ἄλλος αὐτὴν ὁρίζεται τῷ κόσμῳ νενεκρῶθαι·
. . . . . .
ἄλλος σοφίαν τίθεται τὴν μνήμην τοῦ θανάτου
. . . . . .
τὴν ἡσυχίαν ἕτερος ἄκραν φιλοσοφίαν
. . . . . .
χαρακτηρίζειν ἀκριβῶς τὰ τῆς φιλοσοφίας
τὸ παντελῶς ἀπέριττον ἐν ἅπασιν ἐρρέθη,
τὸ κατὰ δύναμιν αὐτοὺς ἀνενδεεῖς φυλάττειν.
. . . . . .
φιλοσοφίαν λέγουσι πράξεως ἐμπειρίαν
πάλιν εἰς τρεῖς καὶ πρακτικὴν, ὡς οἶδας, διαιροῦσιν,
εἰς ἠθικὴν, πολιτικὴν καὶ μεταξὺ τῶν δύο
φασὶ τὴν οἰκονομικὴν δευτέραν ταττομένην κτλ.

περὶ τῆς εἰώσεως τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων ἐν βαθμίδι 144 λέγει:

Μία Χριστοῦ ὑπόστασις, αἱ τούτου φύσεις δύο
ἕνωσιν ἀλλ' οὐ σύγχυσιν, οὐ φύρσιν οὐδὲ κρᾶσιν,
οὐκ ἐπαφὴν, οὐ κόλλησιν, οὐ πρόσφυσιν, οὐ μῖξιν,
ναὶ μὴν οὐδὲ παράθεσιν παντάπασι ποθοῦσα
μὴ γὰρ ὡς οἶνον ὕδατι ταύτας κραθείσας νόει·
μὴ δ' ὡς περ σῖτον καὶ κριθὴν ἐμπαρατεθειμένας
. . . . . .
ἀλλ' ὡς περ σίδηρος πυρὶ πυρακτωθεὶς διόλου
μένει καὶ πάλιν σίδηρος κἂν ἄγαν ἐπυρώθη.

Ἐν τῇ 145 βαθμίδι λέγει περὶ τῆς Ἁγ. Τριάδος:

Οὕτω δὲ μάθῃς ἐναργῶς ὡς ἐκ παραδειγμάτων
τὸν τρισυπόστατον Θεὸν πῶς ἕν ἐστι καὶ τρία,
Νοῦς, Νόησις καὶ Νόημα ταὐτίζεται τῇ φύσει
τρόπον ἐνίζεταί τινα κἂν ἀριθμῆται τρία.
Ὁ νοῦς γεννᾷ τὴν νόησιν, τὸ νόημα προβάλλει
ἡ νόησις, τὸ νόημα νοῦν ἔχουσιν αἰτίαν.

Ἐν βαθμίδι 147 περὶ Θεοῦ:

Ἀρχὴ τὸ θεῖον ἄναρχος, οὐ γὰρ ἀρχὴ τῷ θείῳ
κατὰ τὸ μέσον ἀπαθῶς, ἀναλλοιώτως ἔχον,
ἀθάνατον, ἀΐδιον, ἄπειρον κατὰ τέλος.
Θεὸν καλεῖσθαι λέγουσιν ἐξ ἐτυμολογίας
καὶ γὰρ εἰρήκασί τινες αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θέειν
ὡς πάντα περιθέοντα καὶ σκέποντα τὰ πάντα·
ἄλλος Θεὸς ὡς καυστικὸς, ὡς αἴθων ὀνομάζει,
πῦρ γὰρ αὐτὸν γινώσκομεν καὶ πῦρ καταναλίσκον.
Ἕτεροι τοῦτον λέγουσι Θεὸν ἐπεὶ θεᾶται
ἅπαντα καὶ λεπτομερῶς οἶδε πρὸ τοῦ γενέσθαι.

Ἐν βαθμίδι 152, ὁρίζει τὴν πρόνοιαν ὡς ἑξῆς:

Λόγον Θεοῦ παντουργικὸν, αὐτοτελῆ σοφίαν
τυπωτικὸν, μορφωτικὸν τῆς εἰς τὸν κόσμον ὕλης
συνεκτικὸν, δημιουργὸν τῶν γεγονότων πάντων.

Ἐν βαθμίδι 154, ὁμιλῶν περὶ σκομμάτων τῶν εὐσεβῶν, ὡς ἑξῆς κατορραπίζει τοὺς περὶ τὸν Βέκκον προδότας τῆς Ὀρθοδοξίας:

Πάντες ὁμοῦ κομπάζοντες καὶ μᾶλλον οἱ ποιμένες,
αἱρέσεως φανείσης δὲ τὴν γῆν ἐπικρατούσης,
ὑπέκυψαν, καὶ τοὺς λοιποὺς ὠθοῦσιν ὑποκύπτειν
καὶ φέρειν ἐκβιάζονται τοὺς ἀντιπραττομένους,
παρυποκλέπτοντες αὐτοὺς ῥητορικαῖς ἀπάταις
καὶ περιβάλλοντες δεινῶς σοφιστικαῖς πλεκτάναις
καὶ πείθοντες συλλογισμοῖς καὶ συστροφαῖς ματαίαις.
. . . . . .
τοὺς δὲ λοιποὺς τυραννικῶς καὶ μετὰ πλείστης βίας
καταναγκάζουσιν αὐτῶν συντίθεσθαι τῇ πράξει
καὶ τοῦ Θεοῦ χωρίσουσι, βαθεῖ τῆς ἐπηρείας·
οἱ πάντες ἠχρειώθησαν, ἐξέκλιναν οἱ πάντες·
οὐκ ἔστι τις θεοφιλὴς, ἕως ἑνὸς οὐκ ἔστι·
πάντες ὁμοῦ σφαδάζουσι κατὰ τῆς ἀληθείας

Ἐν βαθμίδι 166, περὶ **διακρίσεως** *καὶ τῶν τεσσάρων ἀρετῶν λέγει:*

ἡ (διάκρισις) τέλος πάντων τῶν καλῶν, ἀρχή τε καὶ μεσότης,
ἣ κατὰ νοῦν συνέστηκεν ἐκ τούτων τῶν τεττάρων
τῶν ἀρετῶν τῶν γενικῶν καὶ καθολικωτέρων·
τῷ τριμερεῖ τῷ τῆς ψυχῆς ἐντεθεωρημένων·
λόγον γινώσκεις καὶ θυμὸν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν·
ὧν ὁ μὲν λόγος ἡγεμὼν τῶν ἄλλων καὶ κατάρχων,
ὁ δὲ θυμὸς ὑπηρετεῖ τῷ λόγῳ κατὰ πάντα·
ἐπιθυμία δ' ὡς φασι τούτοις ἀμφοῖν ὑπείκει·
ἀνδρείαν γοῦν καὶ τὸν θυμὸν καὶ φρόνησιν εἰς λόγον
καὶ σωφροσύνην τάττουσιν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν·
δικαιοσύνην ὡς φασι πλουτοῦσι καὶ τὰ τρία,
μεριζομένην ἐν αὐτοῖς κατακοσμοῦσαν ταῦτα·
ὁμοῦ δ' αὐτὴν τὴν ἀρετὴν ὡς βασιλίδα νόει,
φησὶ τὴν ὑπερθυμαστὸν διάκρισιν ἐν πᾶσι.

Καταπαύομεν ἐνταῦθα τὸν λόγον ὡς κατακλεῖδα προστιθέντες περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς Ἀλφαβηταλφαβήτου, ἱκανὰ ὑποθετόμενοι, ἵνα ἱκανοποιήσωσι τὴν ἄγνοιαν τοῦ σοφοῦ Krumbacher. Αὐτὸς οὗτος ὁ Μελέτιος ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Ἀλφαβηταλφαβήτου λέγων πρὸς τὸν μαθητὴν αὐτοῦ, ὅτι ἐν αὐτῇ οὐδὲν εὑρήσει τὸ αἰνιγματῶδες ἢ γριφῶδες, ἀλλ' εὔληπτα τὰ πάντα καὶ σαφῆ καὶ πᾶσιν ἐγνωσμένα καὶ ἁρμόδια καὶ καθ' εἱρμὸν καὶ ψῆφον τῶν στοιχείων, προστίθησι:

καὶ τὸ ποσὸν τεθήσεται τῶν εἰκοσιτεσσάρων
ἂν ἀλφαβήτου δ' ἕκαστον στοιχεῖον ἓξει μέτρον

καὶ πάλιν κατ' ἀλφάβητον ἓν ἕκαστον στοιχεῖον στίχοις αὐχεῖ τὸν ἀριθμὸν τῆς ψήφου τῶν στοιχείων.

Ἕκαστον δηλαδὴ στοιχεῖον τοῦ ἀλφαβήτου ἐκτείνεται ἐν τῷ λόγῳ εἴκοσι καὶ τετράκις, τούτου δὲ περατουμένου, λαμβάνεται ἕτερον στοιχεῖον, ὅπερ ἐπίσης ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν 24 στοιχείων μέχρι τοῦ Ω μεγάλου· πράγματι δὲ ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου ἀπὸ τοῦ Α μέχρι τοῦ Ω μεγάλου ἐπαναλαμβάνονται ἕκαστον εἴκοσι καὶ τετράκις, ἐξαιρουμένων μόνον τοῦ στοιχείου Μ, ἔνθα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται τρὶς καὶ εἰκοσάκις, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Υ, πιθανῶς ἐκπεσόντων ἀβλεψίᾳ τοῦ ἀντιγραφέως, καὶ τοῦ Ν, ἔνθα ἐλλείπουσι δύο σελίδες τοῦ κειμένου, παρατηρουμένου τούτου καὶ ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως ἐν σημειώσει ἐπὶ τῆς ὥας τοῦ χειρογράφου.

Ἔγραφον ἐν Διδυμοτείχῳ, τῇ 23 δεκεμβρίου 1902.

† **Ὁ Διδυμοτείχου Φιλάρετος Βαφείδης.**

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗ ΕΥΜΕΝΕΙΑ

Ἕνεκα διαφόρων εὐφροσύνων περιστατικῶν καὶ λόγων ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς εὐμενείας καὶ ἐκτιμήσεως, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης μετέβη μετὰ μεσημβρίαν τῆς χθὲς εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ Ἀνάκτορα, ἐν οἷς ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Α. Ἐξ. τοῦ ἀρχιγραμματέως τῆς Α. Α. Μ. Ταχσὶν πασᾶ, ὅστις ἤκουσε καὶ μετέδωκεν εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν φιλόλαον ἡμῶν ἄνακτα καὶ αὐθέντην σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν τὸν Β' τήν τε ἐκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τὰς εὐχαριστίας, ἅμα δὲ καὶ τὰς διαπύρους εὐχὰς ὑπὲρ ὑγιείας καὶ μακροβιότητος Αὐτοῦ, ἃς ἐκ μέρους ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν δύο διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους Σωμάτων ὑπέβαλεν. Ἡ Α. Α. Μ. ὁ μεγάθυμος ἄναξ ηὐδόκησεν ἵνα διαβιβάσῃ πρὸς τὸν παναγιώτατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην λόγους πλήρεις βασιλικῆς εὐνοίας καὶ ὑψηλῆς ἐκτιμήσεως πρὸς τὸ πιστὸν ἡμέτερον γένος, διὰ τὴν ἔμφρονα καὶ συνετὴν αὐτοῦ πορείαν, ἧς τὴν ἐξακολούθησιν ἡ Α. Α. Μ. εὔχεται καὶ συνίστησιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. — Χθὲς ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἐτελέσθη ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ νενομισμένη πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία ὑπὲρ τῶν ζώντων καὶ τεθνεώτων ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν, διδασκάλων καὶ μαθητῶν τῆς Πατριαρχ. Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς. Τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ συνελειτούργουν οἱ σεβασμ. συνοδικοὶ μητροπολῖται Ἐφέσου, Προύσης, Βάρνης, Βοδενῶν, Λιτίτζης, Ἡλιουπόλεως, καὶ Καλλιουπόλεως καὶ ὁ παρεπιδημῶν πανιερ. μητροπολίτης Ροδοπόλεως. — Εἶτα συνελθόντων, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τῆς Σχολῆς, τῶν ἱερουργησάντων ἀρχιερέων, τῶν ἐπιτρόπων τῶν Ἁγίων Τόπων τῶν ἐφόρων καὶ καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν αὐτῆς, καὶ μετὰ τὴν εὐλογίαν τῶν κολύβων γενομένην ὑπὸ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἐφέσου κ. Ἰωακείμ, ὁ καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης διδάκτωρ Δημοσθ. Η. Οἰκονομίδης ἀνέγνω λαμπρὸν πανηγυρικὸν λόγον, θέμα ἔχοντα τὸ περὶ γλώσσης ζήτημα.

— *Τὰ ἐν Προύσῃ Εὐγενίδεια Ἐκπαιδευτήρια.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης τρίτης ἀνεγνώσθη γράμμα τοῦ σεβ. μητροπολίτου Προύσης κ. Ναθαναὴλ ἀγγέλλοντος ὅτι πάντα τὰ τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Προύσης σωματεῖα ἐξέφρασαν ὁμοθύμως τὴν βαθεῖαν καὶ ἀΐδιον εὐγνωμοσύνην τῆς κοινότητος πρὸς τὸν φιλογενέστατον μέγαν εὐεργέτην τῶν ἐκπαιδευτηρίων αὐτῶν κ. Εὐστάθιον Εὐγενίδην ἐπὶ τῇ πρόφρονι καὶ πολυτίμῳ δωρεᾷ αὐτοῦ πρὸς ἀνέγερσιν σχολειακῶν κτιρίων εὐπρεπεστέρων, ἀποκαλουμένων τοὐντεῦθεν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ εὐεργέτου καὶ αἰτήσεις αὐτοῦ τοῦ κ. Ε. Εὐγενίδου περὶ τῆς ἐκδόσεως πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος ὀχυροῦντος καὶ καθορίζοντος τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τῶν Εὐγενιδείων Ἐκπαιδευτηρίων. — Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ὅπως ἐκφρασθῇ ἡ πλήρης καὶ ἀθῆς εὐαρέσκεια καὶ αἱ εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ μεγαλόφρον καὶ φιλόστοργον αὐτῆς τέκνον, τὸν κ. Εὐστ. Εὐγενίδην ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τούτοις αἰσθήμασιν αὐτοῦ, ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὸν σεβασμ. μητροπολίτην Προύσης κ. Ναθαναὴλ συντελέσαντα εἰς ἔργον οὕτω θεάρεστον ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Προύσης.

— *Δικαιοφύλαξ.* — Χθὲς, πέμπτην, ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ, πρὸ τῆς θείας λειτουργίας, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐχειροθέτησε δικαιοφύλακα τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας τὸν ἀπὸ τεσσαράκοντα καὶ τεσσάρων ἐτῶν ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ φιλοπόνως διδάσκοντα ἑλλόγ. καθηγητὴν κ. Κωνσταντῖνον Ζαχαριάδην, ἀναγορεύσας αὐτὸν ἅμα καὶ *διδάσκαλον τοῦ Γένους*. Τὸ ὀφφίκιον τοῦ δικαιοφύλακος ἔφερε πρὸ ἑβδομήκοντα καὶ πλέον ἐτῶν ὁ ἀείμνηστος διδάσκαλος τοῦ γένους καὶ σχολάρχης τῆς Πατριαρχικῆς Μ. Σχολῆς Νικόλαος ὁ Λογάδης, καὶ πρὸ τοῦ Λογάδου ὁ ἐκ τῶν διδασκάλων τῆς αὐτῆς σχολῆς ἐπὶ βαθείᾳ γνώσει τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἔσω καὶ θύραθεν παιδείας διακριθεὶς Σπανδωνῆς ὁ βυζάντιος, ὁ μετὰ ταῦτα Μ. χαρτοφύλαξ.

— *Ἔκδικος τῆς Μ. Ἐκκλησίας.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἆθλα ἀρετῆς καὶ φιλογενείας περίβλεπτα ἀπονέμων τοῖς τὸ καθῆκον αὐτῶν πρός τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ γένος καὶ πρὸς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα τεκμη-

ριοῦσιν, ἀπένειμε (τῷ παρελθόντι σαββάτῳ) τὸ ἐκκλησ. ὀφφίκιον ἐκδίκου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας τῷ ἐκ Λυκάστης τῆς Κρώμνης, χωρίου τῆς ἐπαρχίας Χαλδίας, ὁρμωμένῳ κ. Παναγ. Ἀκρίτᾳ, οὗτινος ἀνηγγείλαμεν ἐν καιρῷ γενναιοτάτην δωρεὰν πρὸς οἰκοδομὴν νοσοκομείου τῆς ἐν Τραπεζοῦντι ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος, ὑπὲρ οὗ πρακτικώτατα μεριμνήσας ἐξησφάλισεν ἐτησίαν πρόσοδον πεντακοσίων ὀθωμ. λιρῶν.

— *Ἰατρὸς τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου.* — Διὰ πατριαρχικοῦ πιττακίου ὠνομάσθη ἰατρὸς τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου ὁ καὶ ἰατρὸς ἰδιαίτερος τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου διδάκτωρ κ. Ἀλέξανδρος Μελαχρινός. Ὑπηρετήσας ὡς ἰατρὸς τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ τὸ καθῆκον αὐτοῦ εὐόρκως ἐκπληρώσας, καὶ ἀπὸ δεκαπέντε σχεδὸν ἐτῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει διακρινόμενος ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ, ὁ ἰατρὸς Μελαχρινὸς ἐπεσπάσατο τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἀγάπην ὁμογενῶν τε καὶ ξένων διὰ τὴν πρόθυμον πρὸς τοὺς πάσχοντας ὑπηρεσίαν, καὶ τὴν χρηστότητα τοῦ χαρακτῆρος.

— *Ὀνοματικαὶ ἑορταί.* — Τῷ παρελθόντι σαββάτῳ, 25 λήξαντος, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης συνεχάρη τηλεγραφικῶς τοὺς τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν ἑορτὴν αὐτῶν ἄγουσι σεβασμ. μητροπολίτας Ἡρακλείας, Σερρῶν, Στρωμνίτσης καὶ Σβορνίκου. — Ἐπίσης διὰ τηλεγραφήματος πρὸς τὸν ἐν Ὀδησσῷ φιλογενίστατον εὐεργέτην τῶν ἑλλην. γραμμάτων καὶ σχολείων Ἐξ. κ. Γρηνόριον Μαρασλῆν, ἀναγγελίας αὐτῷ τὴν ὑπὸ τῆς Μ. τοῦ Χ. Ἐκκλησίας ἀναγόρευσιν ὡς τοιούτου, συνεχάρη, εὐχόμενος ἐκ πατρικῆς καρδίας ὅπως ἑορτάζῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑγιὴς καὶ κατ' ἄμφω εὐθυμονῶν· ἡ Α. Ἐξ. ἀπήντησε μετὰ συγκινήσεως βαθείας ὑποβάλλων τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἀπονεμηθείσῃ ὑψηλῇ τιμῇ, εὐχόμενος ὅπως ὁ ὁσιὴρ τῶν ἀγαθῶν καταστήσῃ αὐτὸν ἄξιον τῶν προσδοκιῶν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς γένους. — Αὐθημερὸν ὑπὲρ τοῦ ἑορτάζοντος εὐεργέτου τούτου τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων αἱ ἐφορίαι καὶ αἱ ἐπιτροπαὶ ναῶν καὶ σχολείων, ὑπὲρ ὧν ὁ Ἐξ. κ. Μαρασλῆς εὐσεβῶ διετράνωσε αἰσθήματα, ἐτέλεσαν λειτουργίαν καὶ ἀνέπεμψαν πρὸς τὸν Πατέρα τῶν φώτων δεήσεις ὑπὲρ ὑγείας αὐτοῦ, προεξαρχούσης τῆς φιλογενοῦς ἐφορίας τῆς ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικῆς Ἀστικῆς Μαρασλείου σχολῆς.

— *Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.* — Τοῖς τῷ παρελθόντι σαββάτῳ τὴν ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἄγουσι, τῷ τε πανιερ. μητροπολίτῃ πρώην Δρυϊνουπόλεως κ. Γρηγορίῳ, προέδρῳ τοῦ πνευματικοῦ δικαστηρίου καὶ τοῖς πανοσιολ. ἀρχιμανδρίταις κκ. Γρηγορίῳ Κωνσταντινίδῃ Μ. ἱεροκήρυκι καὶ Γρηγορίῳ Παπαδοπούλῳ ἐφόρτῃ τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ σχολείων, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης διεβίβασε διὰ τοῦ ἱερολογ. τριτεύοντος κ. Βενιαμὶν τὰς συγχαρητικὰς πατρικὰς εὐχὰς αὐτοῦ καὶ προσρήσεις.

— *Ἐπισκευαὶ πατριαρχικοῦ οἴκου.* — Ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου προστήνεγκον ὁ ἐκ τῶν σεβ. συνοδικῶν μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἰωακεὶμ λίρ. τουρκ. 5, ὁ ἐν Ξάνθῃ ἐπίτροπος αὐτοῦ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως κ. Ἰωακεὶμ 3, οἱ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὁμογενεῖς κκ. Παντελ. Κουγιουμτζόγλους 10, Τηλεμ. Θ. Τιμογένης 10, δεσποινὶς Τ. Τιμογένους 5, Π Α. Περβανᾶς 9, Δ. Π. Κούδογλους καὶ Στ. Π. Σταλιὸς 5, Κ. Κ. Ἐμπιετζόγλους 5, καὶ ἱκανοὶ τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλογενῶν προκρίτων τῆς φιλοτίμου τῶν Ξανθηνῶν κοινότητος μικρότερα ποσά. Τὸ ὅλον τῶν ἐκ Ξάνθης προσφορῶν ἀνῆλθεν εἰς γρόσια ἀργυρᾶ 10934, συλλεγέντα φροντίδι καὶ ζήλῳ τοῦ περισεβάστου ἀνταποκριτοῦ τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» καὶ ἀπεσταλμένου τῶν Πατριαρχείων ἔλλογ. κ. Παύλου Στ. Φωτιάδου, ἐπανελθόντος προχθὲς τὴν ἡμετέραν πόλιν. Ὁ κ. Φωτιάδης ἐκόμισεν ἐπίσης καὶ ἐξ ἑτέρων μικροτέρων πόλεων ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ προαιρετικὰς συνδρομὰς ἐκ Γκουμουλτζίνας 1148 ἀργ. γρόσια—ἐκ Διδυμοτείχου 1352—ἐκ Τυρολόης 184—καὶ ἐκ Μετρῶν 653.

— *Προϋπολογισμὸς τῶν Πατριαρχείων.* — Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίᾳ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀναγνώσθη ἡ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ὥρξατο ἡ ἐπὶ τῶν διαφόρων κεφαλαίων τῆς ἐκθέσεως συζήτησις, ἥτις συνεχισθήσεται καὶ ἐν τῇ προσεχεῖ συνόδῳ.

— *Ἐνοριακαὶ ἐκλογαί.* — Κατὰ τὴν σημερινὴν διακηρυκτικὴν αὐτοῦ συνεδρίαν τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον διώρισεν ἐξ ὀφφικίου τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῆς ἐνορίας Ἐδιρνέ-καπί.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ τρίτῃ μ. μ. ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ σύμβουλος τῆς ἐνταῦθα σερβικῆς πρεσβείας κ. Χρίστιτς καὶ ὁ ἐρίτιμος τραπεζίτης κ. Λεωνίδας Γ. Ζαρίφης, ἐπίτιμος ἰσόβιος πρόεδρος τῆς ἐφορίας τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς. — Τῇ πρωΐᾳ τῆς τετάρτης ὁ αἰδεσιμ. ἐφημέριος τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ ἀγγλικανῆς ἐκκλησίας κ. Μάρκος Σουήηδου καὶ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους κ. Ἀνδρέας Κοπάσης, πρὸς ἑσπέραν δὲ ὁ Ἐξ. Κωνστ. Σ Καραθεοδωρῆς, σύμβουλος τοῦ κράτους.

— *Μουσική* — Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἐν τῇ ἐν Φαναρίῳ Λέσχῃ «Μνημοσύνη», τῇ ἀπὸ τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς ἐτῶν ὑφισταμένῃ, ὁ ἐλλόγιμος ἱεροψάλτης κ. Κ. Ἀλ Ψάχος καλλίστην ἐποιήσατο διάλεξιν «περὶ ἁρμονίας». Ἐνώπιον ἐκλεκτοῦ καὶ ἱκανοῦ τὸν ἀριθμὸν ἀκροατηρίου, ὁ καλῶς τὴν γραῖβα χειριζόμενος ἀγορητὴς ἀνέπτυξε τὸ θέμα τοῦ λόγου αὐτοῦ μετὰ πολυμαθείας. Ὁ πρόεδρος τῆς Λέσχης ἐντιμολ. δικαιοφύλαξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Κ. Ζαχαριάδης ηὐχαρίστησε δι' ὀλίγων τῷ ἀγορεύσαντι καὶ ἅμα ηὔξατο ὑπὲρ μακροημερεύσεως τοῦ προστάτου τῶν γραμμάτων Μεγαλειοτάτου ἡμῶν Ἄνακτος, ὀρχήστρα δὲ ἐκ νέων διδασκομένων τὴν μουσικὴν ἐμελῴδησε τὸν αὐτοκρατορικὸν ὕμνον, οὗ πάντες οἱ παρεστῶτες ἠκροάσαντο ἐπὶ ποδός. — Ὁ ἐνταῦθα Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος ὠνόμασε κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ συνεδρίαν ἐπίτιμον μέλος τὸν ἀκαταπόνητον διευθυντὴν καὶ συντάκτην τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης μουσικῆς ἐφημερίδος «Φόρμιγγος» κ. Ἰωάννην Τσώκλην. — Ὁ δὲ ἐν Ἀθήναις Μουσικὸς Σύλλογος «Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς», οὗ προεδρεύει ὁ νομοδιδάκτωρ καὶ γνώστης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς κ. Ἀνδρέας Τσικνόπουλος ἀπένειμε τὸν τίτλον ἐπιτίμου μέλους τῷ διευθυντῇ τῆς παρ' ἡμῖν μουσικῆς σχολῆς καὶ πρωτεκδίκῳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Παπαδοπούλῳ.

— *Φιλόπτωχος Ἀδελφότης Φαναρίου.* — Ἡ ἐν Φαναρίῳ ἀρτιπαγὴς Φιλόπτωχος Ἀδελφότης, ὑπὸ τὴν θαλπερὰν προστασίαν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας ἀρξαμένη τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ὠνόμασεν ἔμμισθον αὐτῆς ἰατρὸν τὸν ἑλλόγιμον διδάκτορα κ. Θρασύβουλον Οἰκονομίδην, υἱὸν μὲν τοῦ μακαρίτου μεγάλου οἰκονόμου τῆς Μ. Ἐκκλησίας πρεσβυτέρου Γεωργίου, ἐπιτυχῶς δὲ τὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ ἀπὸ δεκαπενταετίας ἐξασκήσαντα ἔν τε τῇ Συληβρίᾳ καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει. — Εἰς

τὸ φιλάνθρωπον ἔργον τῆς Ἀδελφότητος ταύτης ἔκ τε τοῦ Φαναρίου καὶ τῶν πέριξ συνοικιῶν ὡς μέλη προσέρχονται προθύμως ἀρωγοὶ πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν· εὐχόμεθα νὰ διατηρηθῇ ἀκμαῖος ὁ ὑπὲρ αὐτῆς ζῆλος, ἡ δὲ Ἀδελφότης αὕτη νὰ καταστῇ διὰ λελογισμένης πορείας ἀξία τῶν εὐλογιῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν τοῦ κοινοῦ συμπαθειῶν.

Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας.

Πλήρης ἡμερῶν ἀπεβίωσε πρό τινος ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ Πάτμῳ ὁ μητροπολίτης Πηλουσίου Ἀμφιλόχιος. Μαθητὴς τῆς παλαιφάτου σχολῆς τῆς νήσου ταύτης καὶ μοναχὸς τῆς γεραρᾶς μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, διέμεινεν ἐπί τινα καιρὸν καὶ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ὅπερ κατὰ καιροὺς ἐπεσκέπτετο καὶ γέρων ἦδη. Πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν περίπου ὁ συμπολίτης αὐτοῦ καὶ προστάτης Ἰάκωβος, ὁ προβιβασθεὶς ἀπὸ Κυζίκου εἰς τὸν πατριαρχικὸν ἀποστολικὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας ἐχειροτόνησεν αὐτὸν μητροπολίτην Πηλουσίου, διέμενε δ' ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐπὶ τοῦ μετὰ τὸν Ἰάκωβον πατριάρχου Νικάνορος τοῦ ἀπὸ Διβύης. Ἐκλεγέντος δὲ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας τοῦ πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου, ὁ Ἀμφιλόχιος σὺν τῷ Τριπόλεως ἦναγκάσθησαν ν' ἀναχωρήσωσιν, ὁ τελευταῖος εἰς Ρόδον, ὁ δὲ Πηλουσίου εἰς Πάτμον, ὅπου διῆγε βίον αὐστηρῶς μοναχικόν.

ΠΑΤΡ. ΚΕΝΤΡ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὰ κάτωθι ἀναγραφόμενα βιβλία, ὡς μηδὲν κατὰ τὰ κεκανονισμένα περιέχοντα τὸ ἀπᾷδον.

Φαλλιέρου Κ. — Θρησκευτικὴ ὕλη· τεῦχη Α', Β', Γ' καὶ Δ', ἐν Κωνσταντινουπόλει 1902, ἐκδότης Ι. Κ. Σειτανίδης.

Πολυβίου Β. Ι. — Σειρὰ Ἀναγνωσμάτων· ἔτος σχ. Α' τεῦχος 6', Β' καὶ Γ' ἐκδ. νέα 130,2 ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκδ. Πολύβιος.

Αυγιᾶ Μ. — Πρακτικὴ διδασκαλία τῆς ὀθωμανικῆς γλώσσης, τεῦχος Β', ἐν Κων]πόλει 1902, βιβλ. Μαρκοπούλου καὶ Χ'' Ἰωάννου.

Ἀπαγορεύεται ἡ χρῆσις τοῦ βιβλίου **«Μεταξᾶ Γ. — Γενικὴ Γεωγραφία, ἐν Ἀθήναις 1901, ἐκδ. Σαλιβέρος»**, ἅτε μὴ ἐγκριθέντος ὑπὸ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ λάθος δὲ παρεισρρήσαντος ἐν τῷ Παραρτήματι τοῦ Καταλόγου αὐτῆς.

Πατριαρχεῖα, 11 ἰανουαρίου 1903.

Ἐκ τοῦ Γραφείου.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Σωτήριος Ἀναστασίου, ὑπήκοος Ὀθωμανὸς τέως μὲν κάτοικος τοῦ χωρίου Δάρδα τῆς ἐπαρχίας Καστορίας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην τρίτην καὶ ὥραν ὅην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορυτσᾶς, αὐτοπροσώπως, ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίνας Κωνσταντίνου κατοίκου Κορυτσᾶς, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 12 νοεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ

Τ. Σ. Ὁ γραμματεὺς

3 ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΩΡΟΛΟΓΑΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν δικαστήριον

Ὁ Μιχαὴλ Καραμᾶνος, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ὀθωμανός, μάγειρος τέως τὸ ἐπάγγελμα καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, ἦδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, προσκαλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον πέμπτην καὶ ὥραν δευτέραν εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Θεογνωσίας Μιχαὴλ Καραμάνου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Φαναρίου, ἐπὶ διατροφῇ. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διατροφῆς θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 14 δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος 1

† Ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΓΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Σωτήριος Χρ. Πλέκη, ὑπήκοος ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος Μοσχοπόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως, τὴν πρώτην Τρίτην καὶ ὥραν 4 τουρκιστὶ τῆς ἡμέρας μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύτεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορυτσᾶς, αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Φανῆς Σωτηρίου, κατοίκου Μοσχοπόλεως, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 14 ἰανουαρίου 1903.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΩΡΟΛΟΓΑΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Σπύρος Κωνσταντίνου Κουβέλη, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ἕλλην, ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὅπως, τὴν πρώτην δικάσιμον Πέμπτην καὶ ὥραν 2 μ. μ. εὐρωπαϊστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἑλένης Σπύρου Κ. Κουβέλη, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Τζιβαλίου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ διαζεύξει, ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 4 δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΓΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΙΚΑΙΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Νικόλαος Μαρῶκος ραπτης ὑπήκοος ὀθωμανὸς, κάτοικος Κων]πόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως, τὴν πρώτην τετάρτην καὶ ὥραν 7 τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικαίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου νομίμως, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀναστασίας Μαρούσου θυγατρὸς Νικολάου Βούλγαρη, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ ὑπόθεσις δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν Κίῳ τῇ 30 Δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Νικαίας ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Χ. ΜΑΡΙΦΟΓΛΟΥΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Ζαχαρίας Κουρατζόγλους, τέως ἔμπορος, ὁρμώμενος ἐκ Κόκεσαρ τῆς ἐπαρχίας Ἰκονίου, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, κατοικίας καὶ ἐπαγγέλματος, χριστιανὸς ὀρθόδοξος καὶ ὑπήκοος ὀθωμανὸς, προσκαλεῖται ὅπως, τὴν πρώτην δικάσιμον πέμπτην καὶ ὥραν 2 εὐρωπαϊστὶ μετὰ μεσημβρίαν μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Μαρίας Ζαχαρίου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, κατοίκου Φερίκιοϊ Κωνσταντινουπόλεως, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 3 δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΓΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Πέτρος Παναγιώτου Κατούντη, ὑπήκοος Ὀθωμανὸς, ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην Τρίτην καὶ ὥραν 5ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορυτσᾶς, αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Σοφίας Σπυρίδωνος Ἠλία Στρατομπέρδα κατοίκου Κορυτσᾶς, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια».

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 1 νοεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος 3

† Ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Σπύρος Ἀντωνίου Καραμπίνα, ὑπήκοος Ὀθωμανὸς, τέως μὲν κάτοικος Κορυτσᾶς νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγ ἐλματος ὅπως τὴν πρώτην τρίτην καὶ ὥραν 4ην τουρκιστὶ τῆς ἡμέρας μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορυτσᾶς, αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Βασίλως Δημητρίου κατοίκου Κορυτσᾶς, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 22 νοεμβρίου 1902. 3

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΡΑΜΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Τάσιος Χρήστου, ὑπήκοος ὀθωμανὸς, τὸ ἐπάγγελμα νυκτοφύλαξ, ὁρμώμενος ἐκ Δαρμίτσας τῆς ἐπαρχίας Θεσσαλονίκης, τέως κάτοικος Τσατάλτζας τῆς ἐπαρχίας Δράμας, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον περὶ ὥραν τρίτην τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Δράμας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Θεοδοσίας Μαργαρίτου Τσεσμετζῆ ἐπὶ διαζεύξει. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει δικασθήσεται ἐρήμην. Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένης «Ἐκκλ. Ἀληθείας».

Ἐν Δράμα, τῇ 2 ὀκτωβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Δράμας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ 3

Ὁ γραμματεὺς

Ἀρχιδιάκονος Θεμιστοκλῆς

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Ἰωακεὶμ Χαραλάμπους, χριστιανὸς ὀρθόδοξος ὑπήκοος ὀθωμανὸς καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον πέμπτην καὶ ὥραν 2 μ. μ. εὐρωπαϊστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἑλένης Ἰωακεὶμ Χαραλάμπους, ὑπηρετρίας, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, χριστιανῆς ὀρθοδόξου καὶ κατοίκου Φαναρίου ἐπὶ διαζεύξει, ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 18 ὀκτωβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 3

Ὁ Γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔ. Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

. . . . . .

Δι' ἃ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεὶ,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 3101 καὶ ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1902 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Παρασκευῆς Εὐσταθίου Ψύχα, τὸ γένος Ἀναστασίου Ζαφειριάδου, κατοίκου Βλάγκας, ὑπηκόου ὀθωμανῆς ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Εὐσταθίου Ψύχα,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ Εὐσταθίῳ Ψύχα τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ὡς καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑξακόσια τεσσαράκοντα πέντε (ἀριθ. 645), προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 18 νοεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος 1

† Ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 6

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασν. 3
ἐν τῷ ἐξω τερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ κῦρος τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Χρ. Ἀνδρούτσου — Σχέσις Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως πρὸς τὴν ἑλληνικὴν Φιλοσοφίαν ὑπὸ Θεοδ. Εὐστρατιάδου — Ἀναγραφὴ ὕμνων καὶ ἐγκωμίων εἰς τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Π. Γ. Λαυριώτου, μοναχοῦ — Ἐκκλησιαστ. ἔγγραφα — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ Κοινοποιήσεις.

ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ*

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐξουσίαν, ἣν χορηγεῖ τὸ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης, τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου καὶ ἡ οἰκονομία τῶν μυστηρίων συνυπονοουμένης καὶ τῆς δυνάμεως τῶν κλειδῶν, ἤτοι τῆς ἐξουσίας τοῦ λύειν καὶ δεσμεῖν τὰς ἁμαρτίας, ἣν οἱ νεώτεροι ὑπάγουσιν εἰς τὸ ἕτερον τῶν ἱερατικῶν καθηκόντων (ὅρ. ἡμετερ. Συμβ. 68), ὁμολογοῦνται ὁμοφώνως ὡς ἀποκλειστικὰ ἔργα τῶν νομίμως κληθέντων καὶ κατασταθέντων λειτουργῶν τοῦ Κυρίου (πρβλ. ἄρθρ. Ἀγγλ. 23). Ἐκ τούτων τὸ μὲν κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, ὡς ἀπαραίτητον τοῦ κλήρου καθῆκον ὑπολαμβανόμενον, ἀκούεται τοσοῦτον συνεχῶς ἐν Ἀγγλίᾳ, ὡς ἐν γένει ἐν τῷ ὅλῳ προτεσταντισμῷ, ὥστε οἱ πολλοὶ τῶν Ἄγγλων ὑπολαμβάνουσι τοὺς κληρικοὺς μόνον ὡς κήρυκας καὶ ὑπηρέτας τοῦ θείου λόγου, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς ἱερουργοὺς ἢ λειτουργούς. Ἀλλ' ἂν καὶ τὸ θεῖον κήρυγμα ἀσκεῖται οὕτως ἐπιμελῶς ἐν Ἀγγλίᾳ, οὐδὲν ἧττόν τινες τῶν παπικῶν θεολόγων, ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου ὁρμώμενοι, προσέβαλον τὴν ἱερωσύνην τῶν Ἄγγλων. Ὁ ἀποκεκαλύμμενος λόγος τοῦ Θεοῦ, λέγουσι, μεταδίδοται ἀνόθευτος καὶ ἀσινὴς διὰ τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διηνεκῶς παραμένοντος ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ὁδηγοῦντος εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, οὗτινος φορεῖς εἶνε, κατὰ μὲν τοὺς ὑπεραλπείους ὁ πάπας, κατὰ δὲ τοὺς ὀρθοδόξους τὸ σύνολον τῶν ἐπισκόπων, τὸ τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν ἐκπροσωποῦν. Ἀλλὰ μὴν ἡ τῆς Ἀγγλίας Ἐκκλησία θεσπίζει ἐν τοῖς 39 ἄρθροις ἀνώτατον κριτὴν καὶ ἑρμηνέα τῆς χριστιανικῆς γνώσεως τὴν Γραφήν, ἀποδέχεται δὲ ὡς ὑποκειμένας εἰς πλάνην καὶ αὐτὰς τὰς οἰκουμενικὰς Συνόδους (ἄρθρ. 21 — πρβλ. καὶ 19 καὶ 20).

Εἶνε λοιπὸν φανερόν, ἐπάγουσιν, ὅτι, τοιαῦτα θεσπίζουσα αὕτη, ἀφαιρεῖται τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα ἓν τῶν οὐσιωδῶν αὐτοῦ συστατικῶν τὴν ἀλάθητον φυλακὴν ἅμα καὶ μετάδοσιν τῆς παρακαταθήκης τῆς πίστεως, οὕτω δὲ ἀποφαίνουσα αὕτη τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα οὐχὶ γνήσιον κληρονόμον τοῦ ἀποστολικοῦ προσβάλλει ἅμα μὲν τὴν θείαν τοῦ κηρύγματος φύσιν, ἅμα δὲ τὸ κῦρος τῆς ἱερωσύνης. Εἰς ταῦτα συνεπινεύων καὶ ὁ ἡμέτερος Δαμαλᾶς παρατηρεῖ ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας δυοῖν θάτερον ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ ἢ νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰς ἀποφάνσεις τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἀποδεχομένη τὰς ἐν τοῖς 39 ἄρθροις δόξας καὶ γνώμας, ἢ νὰ ἀποδεχθῇ ὅτι ἡ ἐν αὐτῇ ἐπισκοπικὴ διαδοχὴ εἶνε μάταιόν τι καὶ κενόν, ἀφ' οὗ οἱ ἐπίσκοποι διδάσκουσι τὰς ἰδίας αὐτῶν

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 42—46.

δόξας οὐχὶ δὲ τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας ὡς τοιαῦτα (Περὶ τῆς σχέσεως τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ὀρθόδοξον· σελ. 67 κ. ἑ. πρβλ. καὶ Hardan σελ. 304 κ. ἑξ.). Ἀλλ' ἡ ἀξίωσις αὕτη δὲν φαίνεται ὀρθὴ καὶ ἀποδεκτή. Βεβαίως, ὅπως πορισθῇ τις πεποίθησιν ἀσφαλῆ ὅτι κατέχει ἀνόθευτον καὶ ἀγνὴν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου, ἀνάγκη νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν, ὅτι αὐθεντικὸς κριτὴς καὶ φρουρὸς τῆς χριστιανικῆς γνώσεως εἶνε ἡ ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἐπισκόπων ἐκπροσωπουμένη ἀλάθητος Ἐκκλησία, τὰ δὲ θεσπίσματα τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων τῶν ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ φωταγωγουμένων οὐδεμιᾶς παρ' οὐδενὸς ἀμφισβητήσεως εἶνε δεκτικά. Ἄλλως δὲ, εἰς τὴν ὀρθὴν ταύτην περὶ Ἐκκλησίας δόξαν προσήγγισαν ἱκανῶς οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ, διδάξαντες καὶ πάλαι καὶ νῦν ἀνεπισήμως ὅτι ἡ Ἐκκλησία **ἐν τοῖς οὐσιώδεσι** δὲν δύναται νὰ πλανηθῇ (Hardan σελ. 307), ἢ καὶ ἀπολύτως ὁμολογήσαντες τὸ ἀλάθητον τῆς Ἐκκλησίας καθόλου καὶ τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων. Εἰς τὰς ἀναρίθμους δὲ περὶ τούτου μαρτυρίας τὰς ὑπὸ Πάλμερ συλλεγείσας προσβλέπων τις εἶνε δυνατὸν νὰ συμβιβάσῃ πρὸς αὐτὰς τὴν ἐν τοῖς 39 ἄρθροις περὶ Ἐκκλησίας διδασκαλίαν ἑρμηνεύων τὸ 21 ἄρθρον ὡς καὶ τὸ 19 κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν μαρτυριῶν τούτων[1]. Ἀλλ' ἐάν τις φρονῇ ἡμαρτημένως, ὡς οἱ Ἄγγλοι κατὰ τὰ 39 ἄρθρα, ὅτι τὰ ὑπ' αὐτοῦ πιστευόμενα εἶνε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οἷος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τούτου προβάλλεται οὐχὶ τὴν αὐθεντίαν τῆς ἀλαθήτου Ἐκκλησίας ἀλλὰ μόνην τὴν Γραφήν, διὰ τῆς ἡμαρτημένης ταύτης δόξης οὐδαμῶς προσβάλλει οὔτε τὴν θείαν τοῦ κηρύγματος φύσιν αὐτὴν, οὔτε τὸν ἀποστολικὸν χαρακτῆρα τῆς ἱεραρχίας. Τόσον μόνον δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ μὲν μὴ ἀποδεχόμενος τὸ ἀλάθητον τῆς Ἐκκλησίας δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀπόλυτον βεβαιότητα περὶ τῆς ταὐτότητος τῆς πίστεως αὐτοῦ πρὸς τὸν θεῖον λόγον, εὐχερῶς δὲ δύναταί τις νὰ ἐξελέγξῃ τὴν ἀνωτάτην καὶ ἀνέλεγκτον αὐτοῦ ἀρχὴν, ἐφ' ἧς ἐρείδεται. Ἐφ' ὅσον ὅμως δοξάζῃ ἢ κηρύττῃ ὅτι τὰ ὑπ' αὐτοῦ πρεσβευόμενα ἢ διδασκόμενα δόγματα εἶνε ἡ ἀλάθητος διδασκαλία τοῦ Κυρίου, οὐδαμῶς ἐπιδεσμεύει πρὸς ἀσφαλῆ μετάδοσιν **καὶ ἀνεπισφαλοῦς** ὀργάνου, μόνον τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πεποίθησιν περὶ τῆς γνησιότητος ὧν πιστεύει ἐξασθενίζει, οὐδαμῶς ὅμως ἀλλοιοῖ καὶ τὴν αὐθεντίαν τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ ἢ τὴν ἀποστολικὴν διαδοχήν[2].

Ἐν δὲ τῇ οἰκονομίᾳ τῶν μυστηρίων, τῷ ἑτέρῳ ἔργῳ τοῦ κλήρου, ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν ἐν τῇ ἐξομολογήσει καὶ κυρίως ἡ ἱερουργία τῆς θείας κοινωνίας χρήζουσι ἰδίας ἐρεύνης. Ἡ πρώτη ἀναφέρεται ἐν τῇ χειροτονίᾳ ὡς εἰδικὸν τοῦ ἱερέως καθῆκον μνημονευομένων τῶν περὶ τούτων λόγων τοῦ Κυρίου «Ἄν τινων ἀφῆτε . . .» ἐν δὲ τῷ Εὐχολογίῳ φέρεται καὶ εἰδικὴ τῆς ἀφέσεως εὐχὴ ἔχουσα ἐπὶ λέξει ὧδε «ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ καταλιπὼν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ τὴν δύναμιν τοῦ ἀπολῦσαι πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τοὺς ἀληθῶς μετανοοῦντας καὶ πιστεύοντας αὐτῷ συγχωρήσαί σοι τὰ παραπτώματά σου κατὰ τὸ μέγα αὐτοῦ ἔλεος. Καὶ διὰ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ τῆς δοθείσης ἐμοὶ [absolve thee from all thy sins], σὲ ἀπολύω πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν σου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Ἀμήν» (Common. Prayer 218). Ἀλλ' ἂν καὶ ἐν τῇ εὐχῇ ταύτῃ ἡ τῶν ἁμαρτιῶν ἄφεσις χορηγεῖται ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ὡς δικαστοῦ περιβεβλημένου τὴν ἐξουσίαν ταύτην παρὰ τοῦ Κυρίου, καὶ συγχωροῦντος καθ' ὃν παρ' Ὀρθοδόξοις καὶ Λατίνοις τρόπον, οὐχὶ δὲ ἐν ὀνόματι τῆς κοινότητος, θεωρητικῶς ὅμως καὶ πρακτικῶς οὐδὲν εὑρίσκομεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς διδασκαλίας ταύτης τῆς ἀποφανούσης τὸν συγχωροῦντα ἱερέα ὄργανον τοῦ Θεοῦ ἐνεργοῦν ἀφ' ἑαυτοῦ δι' ἧς ἔλαβεν ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἐξουσίας, οὐχὶ δὲ ἐν ὀνόματι τῆς κοινότητος ὡς ἐκδέχονται πάντες οἱ Διαμαρτυρόμενοι. Πρακτικῶς μὲν οἱ Ἄγγλοι οὐδαμῶς ἐν γένει συναισθάνονται τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξομολογήσεως, οἱ δὲ ὑποπίπτοντες εἰς θανάσιμα ἁμαρτήματα προτρέπονται ἀδιακρίτως δι' ἐνδομύχου ἐξετάσεως καὶ αὐτοκατακρίσεως καὶ ἰδίου ἐλέγχου νὰ διαλλαγῶσι πρὸς τὸν Θεόν· μόνον δὲ ὁ μὴ δυνάμενος «νὰ καθησυχάσῃ τὴν συνείδησιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἔχων ἀνάγκην καὶ ἄλλης παρηγορίας καὶ συμβουλῆς» καλεῖται νὰ προσέλθῃ εἰς ἐξομολόγησιν παρὰ τῷ ἱερεῖ (Palmer 142 πρβλ. καὶ 80). Θεωρητικῶς δὲ οὐδὲν εὑρίσκομεν ὑπὲρ τῆς μυστηριακῆς ἐξο-

1. Pusey σελ. 33, καθ' ὃν τὸ 19 ἄρθρον δὲν ἀναφέρεται εἰς τὰ εἰδικὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας ἢ τὰς παρούσας πλάνας.

2. πρβλ καὶ Hardan σελ. 31.

μολογήσεως δίδαγμα· διότι τὰ μὲν ἄρθρα ὁμιλοῦσι γενικῶς ὅτι οἱ μετὰ τὸ βάπτισμα ἁμαρτάνοντες θανασίμως «δύνανται διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ νὰ ἀναστῶσι καὶ πάλιν» (16 ἄρθρ.), «τὸν δὲ κανόνα ἢ τὸ ἔθος τὸ ἐπιβάλλον τὴν ἐξομολόγησιν πρὸ τῆς κοινωνίας εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως κατήργησεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας» (Palmer 142)· οἱ δὲ Ἄγγλοι θεολόγοι ἐξαίρουσιν ὁμοφώνως μὲν ἐν γένει τὴν μετάνοιαν ὡς ἀναγκαῖον μέσον διαλλαγῆς πρὸς τὸν Θεὸν μετὰ τὸ βάπτισμα καὶ ὡς ἰσχυρὸν ὄργανον θρησκευτικῆς οἰκοδομήσεως, ὅπως ἐν γένει καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι, ἀλλὰ περὶ τῆς κατ' ἰδίαν ἐξαγορεύσεως παρὰ τῷ ἱερεῖ τῶν ἁμαρτιῶν ὡς τοῦ ἑτέρου οὐσιώδους συστατικοῦ τῆς μετανοίας καὶ τῆς **πηγῆς** τῆς ἐξουσίας τοῦ λύειν καὶ δεσμεῖν ποικίλα καὶ ἐναντία ἀποφαίνονται. Ἱκανοὶ λ. χ. ἐπίσκοποι, παρὰ τῷ Palmer μνημονευόμενοι, ἀνομολογοῦσιν οὕτως ἢ ἄλλως ὅτι οἱ συγχωρητικοὶ λόγοι τοῦ ἱερέως ἐκφωνοῦνται «κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν παρὰ τοῦ Χριστοῦ ἐξουσίαν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ», ἀλλ' ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ τῆς καθολικῆς θρησκείας τῷ ὡρισμένῳ διὰ τὰ μέλη τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας φέρονται τάδε· «**τὸ ἀπολύειν κυρίως εἰπεῖν ὃν εἶνε καὶ συγχωρεῖν· ὁ Θεὸς μόνον συγχωρεῖ· ἀπολύειν σημαίνει λύειν τοὺς δεσμοὺς, οὓς ἡ ἁμαρτία ἔθηκεν ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ μετακινεῖν τὸν μοχλὸν εἰς ὑποδοχὴν τῆς χάριτος.**

Ὁ Κύριος ἡμῶν ἀναστήσας τὸν Λάζαρον ἐκ τοῦ θανάτου ἐξεφώνησε τὰς λέξεις «λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε ὑπάγειν» (Ἰωάν. 11, 44) . . . . . **Οὕτω καὶ ὁ Θεὸς συγχωρῶν τῷ μετανοοῦντι ἐπιτάσσει τὸν ἱερέα ἐν τῇ ἀφέσει ὅπως λύσῃ αὐτὸν καὶ ἀφῇ αὐτὸν ὑπάγειν».** Ὅπως ὅμως ποτ' ἂν ᾖ, ἡ ἐξουσία τῆς τῶν ἁμαρτιῶν ἀφέσεως, ἡ ἐν τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἱερέως χορογουμένη, καὶ ὑπὸ τοῦ Εὐχολογίου κυρουμένη, καίπερ μὴ προσδιορισθεῖσα ἐπισήμως, ἐφ' ὅσον οὐδὲν κατ' αὐτῆς αὐθεντικῶς ἐθεσπίσθη, δὲν δύναται νὰ διαμφισβητηθῇ κατ' ἀρχήν, χρήζει δὲ μόνον σαφοῦς καὶ ἐπισήμου διατυπώσεως, ὅπως ἄλλως καὶ ἐν γένει ἡ διδασκαλία τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας, ἕνεκα τῆς ἀοριστίας αὐτῆς ἐν πλείστοις οὐσιώδεσι τῆς πίστεως ἄρθροις (Palmer 76). (ἕπεται συνέχεια)

Χρῆστος Ἀνδρούτσος

ΣΧΕΣΙΣ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ*

Ἀλλ' ὁ Κλήμης λέγει μὲν «ὅτι αἱ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐπίνοιαι κατ' ἐπίνοιαν γίνονται», ἀλλ' εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν διάδοσιν τοῦ θείου θελήματος εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ψυχὰς διατείνεται ὅτι συλλαμβάνονται «καὶ οἱ ἐν μέρει θεῖοι λειτουργοὶ» (VI 389). Ὡρισμένως δὲ λέγει ὅτι «ὁ Λόγος δίδωσι τοῖς Ἕλλησι τὴν φιλοσοφίαν διὰ *τῶν ὑποδεεστέρων ἀγγέλων*», (VII 402) καὶ ἀλλαχοῦ ὅτι «ἡ θεόθεν διατείνουσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους φιλοσοφία γνώριμος *καθίσταται συμπαρακαλούντων τῶν ἀγγέλων*» (VI 393). Πῶς δὲ ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς νοεῖ τοὺς ἀγγέλους καθόλου, καὶ τοὺς ὑποδεεστέρους ἀγγέλους ἰδίᾳ, δι' ὧν παρέχεται ὑπὸ τοῦ Λόγου τοῖς Ἕλλησιν ἡ φιλοσοφία;

Ἄγγελος, κατ' αὐτόν, εἶνε ὁ θεῖος Λόγος (Παιδ. 321) ὡς Θεοῦ διάκονος (Παιδ. 557) καὶ αἱ ἀπ' αὐτοῦ προϊοῦσαι δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι διὰ πάντων διήκουσαι, τὰ πάντα ἐρρῶσται καὶ διευθύνουσαι, κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ Λόγου (VI 408), ἀποτελοῦσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὸν νοητὸν κόσμον (V 137). Καλοῦνται δὲ οὗτοι γραφικῶς ὀφθαλμοὶ Κυρίου (V 61) καὶ Χερουβεὶμ[1] ἢ δοξολόγα πνεύματα ἐν ἀκαταπαύστῳ θεωρίᾳ (V 63). Ἔτι δὲ ἀρχάγγελοι, (VI 280) πρωτόκτιστοι, (V 61) καὶ πρωτογόνοι ἀγγέλων ἄρχοντες τὴν μεγίστην δύναμιν ἔχοντες (V XI 369).

Πλὴν τούτων, ὄντων ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ ἐφεστώτων τοῖς ἑπτὰ πλανήταις τοῖς ἐπιτελοῦσι τὴν περίγειον οἰκονομίαν, (VI 382), ὁ Κλήμης παραδέχεται καὶ πληθὺν ἄλλων ἀγγέλων ἐφεστώτων τοῖς ἀνθρώποις (V 136), λογιζομένων ἀπείρων, ὅσοι ἡμεῖς τὸν ἀριθμὸν (VII 488). Ἐκ τῆς τελείας δὲ ταύτης ἀντιστοιχίας τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρωτοκτίστων πρὸς τοὺς πλανήτας καὶ τῶν ἀγγέλων πρὸς τοὺς ἀνθρώπους δύναταί τις εὐλόγως νὰ συμπεράνῃ ὅτι ὁ Κλήμης θεωρεῖ τοὺς ἀγγέλους προσωποποίησιν τῆς ἐν τῷ σύμπαντι καθόλου καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκφαινομένης λογικῆς δυνάμεως.

Εἰς τὴν ὑπόθεσιν δὲ ταύτην ἐνισχύουσιν ἡμᾶς καὶ τὰ ἑπόμενα· ὁ Κλήμης λέγει 1) ὅτι ἡ Πρόνοια, εἰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἄρχοντος κινεῖσθαι ἄρχεται, ἀλλ' ἐγκατεσπάρη ταῖς οὐσίαις σὺν καὶ τῇ τῶν σὺσιῶν γενέσει

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 12—15.

1. ὁ Κλήμης περὶ τῶν ἐν τῇ σκηνῇ ἱδρυμένων Χερουβεὶμ λέγει: «Σύμβολον ἐστὶ λογικῆς τὸ πρόσωπον ψυχῆς· πτέρυγες δὲ λειτουργίαι καὶ ἐνέργειαι αἱ μετάρσιαι δεξιῶν τε καὶ λαιῶν ἅμα δυνάμεων». (V 64).

πρὸς τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ» IV XII 1296), ἐν ᾧ ὁμολογεῖται ὁ φυσικὸς σύνδεσμος τῆς λογικῆς δυνάμεως (Προνοίας) μετὰ τῆς οὐσίας· καὶ 2) ὅτι ἡ λέξις εὐδαίμων παράγεται «ἀπὸ τοῦ εὖ τὸν δαίμονα ἔχειν». Ὁ δὲ Πλάτων, κατὰ Κλήμεντα, δαίμονα ὀνομάζει «τὸ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικόν». (Η 1030). Ἀλλ' ἐν τῷ χωρίῳ τῆς «Πολιτείας» τοῦ Πλάτωνος «ἐπειδὴ πάσας τὰς ψυχὰς τοὺς βίους ἑλέσθαι, ὥσπερ ἔλαχον καὶ ἐν τάξει προεῖναι πρὸς τὴν διάχεσιν. Ἐκείνην δὲ ἑκάστῳ ὃν εἵλετο δαίμονα, τοῦτον φύλακα συμπέμπειν τῷ βίῳ καὶ ἀναπληρωτὴν τῶν αἱρεθέντων» (Πολιτ. Χ 620 θ) — ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς εὑρίσκει τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς «εἰς ἡμᾶς δι' ἀγγέλων τῶν ἐφεστώτων ἡκούσης ἐπισκοπῆς». (V 136). Ἀλλ' ἂν ὄντως δαίμων καλεῖται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς, ὁ Κλήμης ὑποδεικνὺς ἤδη ὅτι ἐν τῷ μνημονευθέντι πλατωνικῷ χωρίῳ διὰ τοῦ δαίμονος σημαίνεται «ἡ εἰς ἡμᾶς δι' ἀγγέλων τῶν ἐφεστώτων ἥκουσα ἐπισκοπή», δῆλος καθίσταται ὅτι τὴν περὶ ἀγγέλων τῶν ἐφεστώτων ἔννοιαν ταυτίζει μετὰ τοῦ δαίμονος τοῦ ὑπ' ἑκάστης τῶν ψυχῶν ἐκλεγομένου καὶ χρησιμεύοντος φύλακος ἅμα καὶ ἀποπληρωτοῦ τοῦ ἐξ ἀνάγκης, οὕτως εἰπεῖν, ὡς ὑπὸ τῆς προτέρας καταστάσεως τῆς ψυχῆς ὁριζομένου, αἱρεθέντος βίου τοὐτέστι μετὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς, κατὰ τὴν σημασίαν, ἣν ἀποδίδωσιν ὁ Πλάτων εἰς τὴν λέξιν δαίμονα, κατὰ Κλήμεντα.

Ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς λέγει ὅτι «ἅμφω τὰς διακονίας (ὑπηρετικὴν καὶ βελτιωτικὴν) *ἄγγελοι* ὑπηρετοῦνται τῷ Θεῷ κατὰ τὴν τῶν *περιγείων οἰκονομίαν*» (VII 405). Ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν «οἱ τὴν *περίγειον διοίκησιν* ἐπιτελοῦντες εἶνε οἱ *πλανῆται*» (VI 369). «*Τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ ἄστρα* τουτέστιν αἱ δυνάμεις αἱ διοικητικαὶ προσετάγησαν ἐκτελεῖν τὰ εἰς *οἰκονομίαν ἐπιτήδεια* (VI 380). Ὁ *ἥλιος* καὶ ἡ *σελήνη* εἶνε *συνεργοὶ τῆς φύσεως* (V 61) καὶ ὄργανα τοῦ χρόνου (Προτρ. 164). Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν νομίζει «*συνεργοῦντας εἰς τὴν γένεσιν τῶν τῇδε τοὺς ἐφεστῶτας τοῖς πλανήταις*, κατὰ τὴν θείαν Πρόνοιαν (V 61). Ἆρα οἱ ἄγγελοι καὶ ἡ λογικὴ τῶν φυσικῶν σωμάτων ἐνέργεια, ἡ ὁποία εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς δι' αὐτῶν ἐπικεκρυμμένως ἐνεργούσης θείας δυνάμεως (VI 880) τυγχάνουσι τὸ αὐτό. Πλὴν τούτου, ὁ Κλήμης *τὸν ἐν σαρκὶ ἐπιφανέντα Κύριον* ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀποκαλεῖ *ὁρατὸν ἄγγελον* (VI 393) καὶ θεωρεῖ προσεχέστερον ἡμῖν διὰ τῆς ἐνσαρκώσεως γενόμενον (V 65)· τοὺς δὲ διαπρεπεῖς τὰς φύσεις ἢ τοὺς *ἡγεμονικοὺς* ἢ *παιδευτικοὺς*, «δι' ὧν ἡ ἐνέργεια τῆς θείας Προνοίας ἀριδήλως δείκνυται, ὁπηνίκα ἂν ἢ διὰ παιδείας ἢ δι' ἀρχῆς τινὸς ἢ διοικήσεως εὖ ποιεῖν ἐθέλῃ τοὺς ἀνθρώπους ὁ Θεός» (VI 388), ὀνομάζει που *προσεχεῖς ἀγγέλους* (VII Η 416). Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ ἄγγελοι ταυτίζονται μετὰ τῶν λογικῶν οὐσιῶν, εἴτε καθ' ἑαυτὰς θεωρουμένων ὡς προσωπικῶν ὑποστάσεων, εἴτε καὶ μετὰ φυσικῶν σωμάτων συνδεδεμένων (ὡς εἶνε ὁ Χριστός, οἱ πλανῆται καὶ οἱ διαπρεπεῖς τὰς φύσεις ἄνδρες), ἕπεται ὅτι, ὁ Κλήμης, λέγων περὶ τῆς φιλοσοφίας ὅτι «γνώριμος καθίσταται *συμπαραλούτων τῶν ἀγγέλων*», καὶ ὅτι ὁ Λόγος δίδωσιν αὐτὴν διὰ τῶν *ὑποδεεστέρων ἀγγέλων*, ἐννοεῖ τὴν *διὰ τῆς φύσεως ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας*[2], τὴν ὑπὸ τῶν *δοκιμωτάτων ἑλλήνων ζήτησιν καὶ εὕρεσιν αὐτῆς* διὰ τῆς θεωρίας τῆς ἐν τῇ φύσει ἀποκαλυπτομένης δυνάμεως τοῦ θείου Λόγου, ἤτοι τῶν ταύτῃ ἐφεστώτων ἀγγέλων, καὶ τὴν *ἀνακοίνωσιν ταύτης θεόθεν διατεινούσης διὰ τῶν φιλοσόφων εἰς τοὺς ἀνθρώπους*. Διότι, κατὰ Κλήμεντα, «τῇ καθολικῇ τοῦ Θεοῦ Προνοίᾳ διὰ τῶν προσεχέστερον κινουμένων καθ' ὑπόβασιν εἰς τὰ ἐπὶ μέρους διαδίδεται ἡ δραστικὴ ἐνέργεια» (VI 380).

Οἱ ἐνταῦθα λοιπὸν ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος λεγόμενοι ὑποδεέστεροι ἄγγελοι τυγχάνουσιν οἱ φιλόσοφοι, οἵτινες, πάντα τὰ ἐμποδὼν καταλιμπάνοντες καὶ τὴν περισπῶσαν αὐτοὺς ὕλην ὑπερορῶντες, ἀναμοχλεύουσιν, οὕτως εἰπεῖν, διὰ τῆς λογικῆς αὐτῶν δυνάμεως τὸν οὐρανόν, «τὸν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡταύτως κινούμενον» (V 61) καὶ διαβλέποντες ἐν τῇ ἁρμονίᾳ αὐτοῦ, καὶ καθόλου ἐν τῇ ἁρμονίᾳ τοῦ σύμπαντος, τὰς συγγενεῖς τῇ λογικῇ αὐτῶν φύσει πνευματικὰς οὐσίας, τὰς ἐπαγούσας τὴν τάξιν, ἀνάγονται μέχρι τῆς πρώτης τῶν ὄντων ἀρχῆς, ἀνακαλύπτουσι τὴν ἀλήθειαν (VII XVI 516), ἣν ἐξαγγέλλουσι καὶ ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς ὁμοίους αὐτῶν, διάκονοι οὕτω γινόμενοι τοῦ θείου θελήματος, ὡς ὁ Θεὸς διηκόνησεν αὐτοῖς ἀποκαλύψας τὴν ἀλήθειαν διὰ τῆς φύσεως, δι' ἧς ἐπικεκρυμμένως ἐνεργεῖ ἡ θεία αὐτοῦ δύναμις[3]. Οἱ ἄγγελοι τοὐτέστιν ἡ φύσις

2. Η τῶν στοιχείων φύσις ἐπέχει τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Θεοῦ (V 86).

3. Παρβλ. VII 405, VI 350, VI 393. Καὶ δι' ἀγγέλων ἡ θεία δύναμις παρέχει τὰ ἀγαθὰ εἴτε ὁρωμένων, εἴτε μή. Τοιοῦτος καὶ ὁ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Κυρίου τρόπος. Ὅτε καὶ κατὰ τὰς ἐπινοίας τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ἐπιλογισμοὺς ἐμ-

μεθ' ἁπασῶν τῶν διεπουσῶν ταύτην λογικῶν δυνάμεων κατέχουσι τὴν θέσιν ἁπλοῦ θεατοῦ ἐν τῷ ὑφ' ἡμῶν διεξαγομένῳ ἀγῶνι πρὸς κτῆσιν τῆς ἀληθείας, ἐνῷ ὁ τὰς ἀμοιβὰς διανέμων, κατὰ τὸ μέτρον τῶν ὑφ' ἡμῶν καταβαλλομένων κόπων, τὰς ὑπὸ τοῦ Παντοκράτορος τεθείσας, εἶνε ὁ «πάντῃ κεχυμένος, ὁ καὶ τὰ σμικρότατα τῶν τοῦ βίου πράξεων ἐπιβλέπων Λόγος (VII 424, 425).

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ λεχθέντα, βλέπομεν ὅτι ἡ λογικὴ τοῦ ἀνθρώπου δύναμις, ἔμφυτος καὶ σπερματικὴ οὖσα, ἀναπτύσσεται βαθμιαίως τρεφομένη ἐκ τοῦ κοινοῦ λεγομένου νοῦ. Καὶ ὁ μὲν βαθμὸς τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἡμετέρου λογικοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀσκήσεως, ἡ δὲ καλὴ ἢ κακὴ διεύθυνσις αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτεξουσίου ἡμῶν. Ὄντως ὁ Λόγος, ὡς θεῖον δῶρον, ἐδημιουργήθη ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἐπεισάκτου πρὸς τὸ κακὸν κλίσεως αἱ διανοητικαὶ ἱκανότητες, κατὰ τὸν νόμον τῆς φυσικῆς δικαιοσύνης, τυγχάνουσιν ἀμοιβῆ οὐ μόνον τῶν ἀγαθῶν ἀλλὰ καὶ τῶν κακῶν. Ἀλλ' οἱ μὲν κακοί, ὡς εἴδομεν, ἐπαφίενται τελείως εἰς τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς ἐμφύτου λογικῆς ἱκανότητος, οἱ δὲ ἀγαθοί, οἱ περὶ τὴν κτῆσιν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ὠφέλειαν τοῦ πλησίον ἀσχολούμενοι, ἐφελκύουσιν ἐφ' ἑαυτοὺς προσεχέστερον τὴν ἐπισκοπὴν τῆς θείας Προνοίας, ἐμπνεούσης καὶ ἐνισχυούσης αὐτοὺς ἐν τῷ καλῷ ἀγῶνι, συλλαμβανομένων εἰς τοῦτο καὶ τῶν θείων λειτουργῶν, τουτέστι τῆς φύσεως διὰ τῶν ταύτῃ ἐφεστώτων ἀγγέλων. Οὕτω λοιπὸν ἡ περὶ θεοπνευστίας ἔννοια κέκτηται εὐρύτατον χαρακτῆρα παρὰ Κλήμεντι, ἐπεκτεινομένη εἰς πάντας καθόλου τοὺς ἀνθρώπους τοὺς τὸ ἀγαθὸν εἰλικρινῶς ποθοῦντας καὶ εἰς πάντα πόνον πρὸς κτῆσιν αὐτοῦ καὶ διάδοσιν ὑποβαλλομένους. Ὅθεν ἡ φιλοσοφία, ἡ ἐν ἑαυτῇ ἀλήθειαν περιέχουσα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐναρέτους ποιοῦσα, λογίζεται ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως καρπὸς οὐ μόνον φυσικῆς τοῦ πνεύματος ἀναπτύξεως, ἀλλὰ καὶ *προσεχεστέρας τινὸς ἐπιδράσεως τῆς Θεότητος*. Ἐὰν δὲ τὰ κατὰ τὴν δημιουργίαν ληφθέντα σπέρματα τῆς ἀληθείας «οὐκ ἐξέθρεψάν τινες, γῇ δὲ ἀγόνῳ καὶ ἀνομβρίᾳ παραδεδωκότες, ἀγρίαις συνεπνίξαντο βοτάναις, καθάπερ οἱ Φαρισαῖοι ἐξετράπησαν τοῦ νόμου ἀνθρωπίνους παρεισάγοντες διδασκαλίας, τούτων οὐχ ὁ διδάσκαλος αἴτιος ἀλλ' οἱ πάρακούειν προῃρημένοι» (VI 281).

Ἡ ἑλληνικὴ ὅμως φιλοσοφία, κατὰ Κλήμεντα, δὲν εἶνε ἀποκλειστικῶς προϊὸν μόνου τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Πλὴν τῶν ἑλλήνων ἐφιλοσόφησαν καὶ ἕτερα ἔθνη βάρβαρα πρὸ αὐτῶν, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἑβραϊκόν, τὸ καὶ πάντων ἀρχαιότατον. Τὰ ἱερὰ βιβλία τοῦ ἔθνους τούτου ἐκ θείας Προνοίας περιῆλθον κατὰ συγκυρίαν εἰς γνῶσιν τῶν ἑλλήνων φιλοσόφων, οἵτινες, μέρη τῆς ἀληθείας, οἱονεὶ τὸν θεμέλιον αὐτῆς ἁρυσάμενοι ἐξ αὐτῶν, ἐνεδυναμώθησαν εἰς τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω ζήτησιν τῆς ἀληθείας (VI 385). «Οἱ παρ' ἕλλησι πολυπράγμονες, οἱ φιλόσοφοι, λέγει ὁ Κλήμης, ἐκ τῆς βαρβάρου ὁρμώμενοι φιλοσοφίας ἀοράτῳ καὶ μόνῳ δυνατωτάτῳ καὶ τεχνικωτάτῳ καὶ τῶν καλλίστων αἰτιωτάτῳ τὴν Πρόνοιαν ἔδοσαν» (V 197).

Καίτοι, κατὰ τὸν ἡμέτερον συγγραφέα, «οὐ κιβδήλους οἱ ἔπιπνοι ἐκ Θεοῦ προφέρουσι λόγους, οὐδὲ οἱ παρὰ τούτων ἐμπυρευόμενοι» (II 857), ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς Γραφῆς ληφθεῖσα ἀλήθεια ὑπὸ τῶν ἑλλήνων φιλοσόφων δὲν κατενοήθη ὑπὸ τούτων τελείως. Διὸ «τὰ φιλοσοφούμενα αὐτοῖς, λέγει οὗτος, κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα, ὡς διὰ πολλῶν δὴ γλώττης ἐλθόντα ματαίως ἐκκέχυνται, ὀλίγον τοῦ παντὸς εἰδότων. Ὡς γάρ που τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου φῶς δι' ὑέλου σκεύους πλήρους ὕδατος μεθοδεύει ἡ τέχνη εἰς πῦρ, οὕτω καὶ *ἡ φιλοσοφία ἐκ τῆς θείας Γραφῆς λαβοῦσα τὸ ἐμπύρευμα, ἐν ὀλίγοις φαντάζεται . . . οὐ γὰρ περὶ Θεοῦ τι λέγουσιν ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν πάθη ἐπὶ Θεὸν ἀνάγοντες ἐξηγοῦνται*» (VI 380).

(ἕπεται συνέχεια)

Θεόδωρος Εὐστρατιάδης

ποιεῖ τι καὶ ἡ δύναμις καὶ ἐντίθησι ταῖς φρεσὶν ἰσχύν τε καὶ συναίσθησιν ἀκριβεστέραν, μένος τε καὶ θάρσος προθυμίας ἐπί τε τὰς ζητήσεις καὶ τὰ ἔργα παρέχουσα. Σημειωτέον ὅτι ἡ περὶ ἀγγέλων διδασκαλία τοῦ Κλήμεντος καὶ ἡ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οὗτοι συνεργοῦσιν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας, ὑπόκειται ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν τῆς περὶ ἀγγέλων διδασκαλίας τοῦ Φίλωνος (Περὶ Γιγ. 210 β. Περὶ Φυτουργ. 316 β. Περὶ φυγῆς 4658 θ,) καὶ τῆς δαιμονολογίας καὶ περὶ Προνοίας διδασκαλίας τοῦ Πλουτάρχου (Τόμ. VIII Περὶ Εἶμ. 216. Περὶ δαιμ. Σ. 326, 328, 345).

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΥΜΝΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΩΜΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΕΥΦΗΜΙΑΝ*

4. Δοξαστικὰ τῶν αἴνων· Ἰω. μοναχοῦ. Ἦχος πλ. β'. Ἐκ δεξιῶν τοῦ Σωτῆρος.

5. Δοξαστικὰ τῶν ἀποστίχων. Ἦχ. α'. Ἀνδρέου καὶ Βυζαντίου. Σήμερον χορεῖ Πατέρων.

---

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 550—551 τοῦ ΚΒ' τόμου.

. . . . δθεν καὶ βροτῶν χοροστασίαι συνελθοῦσαι . . . . χαίροις, πανεύφημε, ἡ τὴν τοῦ θήλεος φύσιν εἰς ἀνδρείας μεταβαλοῦσα ὅπλισμα· χαίροις πανεύφημε ἡ τὴν ὀρθόδοξον καὶ πατροπαράδοτον πίστιν» . . . .

Σημειωτέον ὅτι τὰ ἀνωτέρω δοξαστικὰ φέρονται ἐν τοῖς ἀρχαίοις Μηναίοις καὶ εἰς τὰς δύο μνήμας τῆς ἁγίας· ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀκολουθίαν, ἣν συνέταξεν ὁ Ἰάκωβος πρωτοψάλτης, καὶ ἥτις ἤδη εἶναι ἐν χρήσει διὰ τὴν μνήμην τῆς ια' Ἰουλίου, ἐξηλείφθησαν, καὶ μόνον τὸ τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τῶν ἀποστίχων διεσώθη.

*

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 74 Γ μουσικῷ λαυριωτικῷ τεύχει φέρονται καὶ τὰ ἑξῆς·

«Μηνὶ σεπτεμβρίῳ ις' εἰς τὴν ἄθλησιν τῆς πανευφήμου Εὐφημίας.

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα. Στιχηρὰ ἦχος πλ. β'. Πρὸς τὸ «Ὁ Κύριος ἀνελήφθη».

Γυναῖκες τοῦ μεγαλαύχου κατακαυχῶνται τυράννου, τὸν πτερνίσαντα πατοῦσαι, τὴν ἐπηρμένην βαλοῦσαι πρὸς κόνιν ὀρρῶ. Ἰδοὺ γὰρ καὶ νεάνις ἁπαλὴ τούτου καταπαίξασα, δείκνυται δυνάμει ρωννυμένη σταυροῦ, τοῖς ἄθλοις διδάσκουσα ἕνα βασιλέα τὸν οὐράνιον εἰδέναι καὶ σέβεσθαι, δι' ὧν θανάτου γλυκυτέρου ζωῆς γεύσασθαι θέλω, καὶ γὰρ ἀνεβόα μόνον ποθῶ σε, Νυμφίε μου μόνε, καὶ σὲ ζητῶ, καὶ πρὸς σὲ χαίρουσα μεθίσταμαι.

2. Τῷ κάλλει πεποικιλμένη τῶν ἀρετῶν, ἡ τῷ κάλλει τετρωμένη τοῦ Νυμφίου, μαρτυρικῶν ἀγώνων ἀρχομένη λαμπρῶς ἐβόα, τὸ ποτήριον ἡδὺ τοῦτο τοῦ θανάτου μου, τί γάρ μοι μαστίγων καὶ θηρῶν καὶ πυρός; μὴ ἔλπιζε, τύραννε, τούτοις ὑπεκλύειν τὸ φρόνημα, μὴ δῶρά μοι πρότεινε, δόρατα γὰρ ταῦτα καθορῶ καὶ σφαγάς, μή με παρίδῃς, Νυμφίε μου μόνε, μή με στερήσῃς τοῦ κάλλους σου, Σῶτερ, σὲ γὰρ ποθῶ καὶ πρὸς σὲ χαίρουσα μεθίσταμαι.

3. Φερώνυμον εὐφημίαν τῇ πανευφήμῳ σου φέρων, οὐρανόθεν σου τὴν χάριν ἐπισκιάσαι κάτω τῷ λαῷ σου ζητῶ, πατέρων ὡς ἐκράτυνας θεσμοὺς οὕτω καὶ κρατύνουσα, χεῖρά μοι δίδοῦσα ἣν ἐξέτεινας πρὶν καὶ τόμον ἐκράτησας, δόγματα κυροῦσα τὰ θεόπνευστα, μάρτυς παναμώμητε, ὥσπερ ἐκ τῶν τάφων τῶν αἱμάτων πηγὰς ἔβλυσας πάλαι δεύτερον θανοῦσα, οὕτως ἀρρήτως νῦν τὸν πλοῦτον βλύσον τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ τῇ κληρονομίᾳ σου.

4. Τοῖς τῶν αἱμάτων σου ῥύθροις, πανεύφημε Εὐφημία, τὴν ψυχικὴν λαμπάδα κατεφαίδρυνας, μυστικῶς τῷ Χριστῷ καὶ Θεῷ νυμφευθεῖσα, ὅθεν νοητὴν ἀλουργίδα τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκκάψασα ταύτην κατεκόσμησας δόγμασι θείων πατέρων, διὸ ταῖς ὑπεραγίαις ἀμιλλωμένη τάξεσι τῷ Θεῷ καὶ Σωτῆρι ἱκέτευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

*

«Μηνὶ ἰουλίῳ ια', ἡ σύναξις τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας τοῦ ὄρους τῆς πίστεως. Στιχηρὰ ἦχος α'.

Σήμερον χορὸι πατέρων . . . (ὅπερ ἐν τοῖς Μηναίοις κατακεχώρηται ὡς δοξαστικὸν τῶν ἀποστίχων τῶν αἴνων). Ἦχος β'.

2. Ἡ τῶν θεοφόρων πατέρων ὄρον λαβοῦσα, καὶ τοῦτον ὡς ἀληθῶς παρὰ σοὶ ἀσφαλῶς, πανεύφημε Εὐφημία, διαφυλάττουσα, καὶ θείους πατέρας εὐφραίνουσα, αἱρετικῶν δὲ στόματα μεταστᾶσα ἐλέγξασα, καὶ ἡμῶν τὰς καρδίας φώτισον ἀπαύστως πρεσβεύουσα ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ἦχ. δ'.

3. Ὡς ὁ προφήτης, πανεύφημε, καινὸν εἴληφας τόμον σοφῶς διαγορεύοντα τῆς τοῦ Θεοῦ ἐνανθρωπήσεως τὰς ἰδιότητας, τῶν ἐναντίων ἀποσμήχουσα τὴν ἄνοιαν, ὀρθοδόξων δὲ στηρίζουσα τὸ φρόνημα· διὸ, καλλιμάρτυς, μὴ διαλίπῃς πρεσβεύουσα σὺν τῷ χορῷ τῶν πατέρων Χριστῷ τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ἦχος πλ. δ'.

4. Ἡ διηνθισμένη ταῖς ἀρεταῖς» (εὑρηται ἐν τοῖς Μηναίοις).

*

Καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 42 Δ λαυριωτικῷ τεύχει τὰ ἑξῆς ἐξαποστειλάρια· «Γυναῖκες ἀκουτίσθητε. Τὸ ξένον καὶ παράδοξον καὶ μέγα τερατούργημα λαοὶ δοξάσατε πάντες· πῶς μετὰ πότμον τὸν τόμον ἡ παμφαὴς Εὐφημία λαβοῦσα παρεφύλαξε καὶ νικηφόρους ἔδειξε τοὺς ὀρθοδόξους πατέρας ἐν Χαλκηδόνι τῇ πόλει.

Προσόμοια ἐν τῷ ἑσπερινῷ.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος ἡ τοῦ Κυρίου ἀμνὰς (ὡς ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ).

2. Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος· πῶς μὲν θνητῇ τῇ φύσει ἡ πανεύφημος ἔστηκεν ἀθλοφόρος σήμερον, θεῖον τόμον κατέχουσα, τοῖς ἐναντίοις τοῦτον οὐ παραθίγουσα· ὦ μάρτυς ἔνδοξε, οἰκουμένης καύχημα, σῶζε καὶ νῦν ἄθραυστον, πρεσβείαις σου, τὴν Ἐκκλησίαν Χριστοῦ.

3. Θείων πατέρων συνάθροισμα πίστεως ὄρον τῇ σῇ παρατίθεται χάριτι, ὄνπερ, παναοίδιμε, ἠγκαλίσω φυλάττουσα τὴν θείαν πίστιν ἀπαρασάλευτον

ἐκτρεπομένη ἅπασαν αἵρεσιν καὶ καταισχύνουσα τοὺς τοῦ ψεύδους, ἔνδοξε, προασπιστάς, ὅθεν σε γεραίρομεν καὶ μακαρίζομεν.

4. Ὕμνοις τιμάσθω ἡ μάρτυς Χριστοῦ, πρέπει γὰρ ὄντως αὐτῇ τῶν ἐπαίνων ὁ σύλλογος ὡς πλεξάσῃ στέφανον τῇ ἑαυτῆς κορυφῇ, αὕτη γὰρ ὄντως ἡ ἀκλινὴς καὶ στερρὰ πολλῶν τυράννων θράση κατέβαλε, ὅθεν καὶ ἔκραζε γηθοσύνως πάσχουσα· σύ μοι γενοῦ, Κύριε, βοήθεια καὶ μὴ ἀπώσῃ με.

5. Χαίροις ὁ ὅρος τῆς πίστεως, χαίροις θεσμὸς ἁγίων πατέρων, θεόνυμφε, χαῖρε ἡ στερέμνιος φύλαξ ἡμῶν τῶν πιστῶν, χαίροις ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ, χαίροις παρθένων ἀγαλλίαμα ἔμψυχον, χαίροις ἡ ἔμμυρος μυροθήκη, ἔνδοξε, δι' ἧς πιστοῖς βρύει τὰ ἰάματα, μάρτυς πανεύφημε».

Μακαρίου Θεοδώρου τοῦ Βέστωνος Ἐγκώμιον εἰς τὴν ἁγίαν καὶ πανεύφημον μεγαλομάρτυρα Εὐφημίαν*.

Τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ὡσεὶ ὄρθρος, φησὶν ἡ τῶν ἀσμάτων Γραφή; Ὁ μὲν οὖν μυστικώτερος λόγος αἰνίττεσθαί μοι δοκεῖ τὰς γαμέθεν ἀνυψουμένας ψυχάς, καὶ διὰ βίου καθαρωτάτου πρὸς τὸ οὐράνιον ὕψος ἀνιπταμένας· ὁ δὲ πρόχειρος καὶ τῇ τῶν πραγμάτων ὑποθέσει ἁρμόδιος τὰς ὑπὲρ Χριστοῦ διηγωνισμένας ἱερωτάτας παρθένους, καὶ διὰ μαρτυρίου παντὸς γεώδους ὑπεραρθείσας, καὶ πρὸς τὴν ἐκεῖθεν ἀνυψουμένας ἀνάβασιν, αἱ τῷ τῆς ἀθλήσεως ἀπαστράπτουσαι κάλλει, καὶ τοῖς μαρτυρικοῖς καλλωπιζόμεναι στίγμασιν, εἰκότως ἐπαπορεῖν παρασκευάσασαι τοὺς πρὸς αὐτὰς νοητῶς ἀτενίζοντας, καὶ τὸ τῆς ἀναβάσεως ξένον ἐκπλήττεσθαι. Ἔστι μὲν οὖν οὐδὲν οὕτω χαλεπόν τε καὶ πρόσαντες ὡς αὐθαιρέτως ἑλέσθαι τὸν θάνατον, καὶ τοῖς κολαστηρίοις ὀργάνοις ἐπιπηδᾶν, καὶ παρ' οὐδὲν τὸ τῆς προσκαίρου ζωῆς ἡδὺ τίθεσθαι, οὐ γυναιξὶ μόναις, ἀλλὰ καὶ ἀνδράσιν αὐτοῖς, οἷς πολὺ τὸ ἀνδρεῖον προσὸν καὶ ἀρρενωπὸν τοῦ φρονήματος καταφρονεῖν πολλάκις πείθει τῶν φοβερῶν· νεάνισι δὲ, ταῖς μᾶλλον τῇ αἰδοῖ καὶ σεμνότητι συντεθραμμέναις, καὶ τῇ τοῦ σώματος ἀσθενείᾳ πολὺ τὸ ὑποδεὲς κεκτημέναις, μέγα τι καὶ πανθαύμαστον τὸ τοῖς ἀνδράσιν ἐλέσθαι τὰ ὅμοια, καὶ δεῖξαι τὸ ταὐτὸν ἐν τῷ τῆς γνώμης εὐσταθεῖ καὶ καρτερικῷ, κἂν τῇ πλάσει κέκτηνται τὸ διάφορον· ὧν μία καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς γνωρίζεται μάρτυς, οὐδὲν τῶν ἀνδρικῶν ἀγώνων ἐφυστεριζουσα· εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ὅσον καὶ θερμοτέρα πρὸς τὸν θεῖον πόθον διέγνωσται, καὶ θαρραλεωτέρα πρὸς τὰς βασάνους γεγένηται, καὶ τοῖς συμμάρτυσιν ὁδὸς πρὸς ἄθλησιν κεχρημάτικεν.

Τίς αὕτη; Εὐφημία· ἡ καθαρὰ καὶ ἀμίαντος ἀμνὰς τοῦ ποιμένος Χριστοῦ· ἡ ἐκ σπαργάνων αὐτῶν τῇ θεοσεβείᾳ συναυξηθεῖσα, ἡ ταῖς ἀκηλιδώτοις αὐτῆς καὶ παναμώμοις πράξεσι πιστωσαμένη, ὡς καὶ μαρτυρικοῖς ἄθλοις ἐγκαρτερήσειεν, καὶ τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτύριον ἐκτελέσειεν· ἡ ἐν τῷ ζῆν ἑαυτὴν τῷ κόσμῳ νεκρώσασα, καὶ μετὰ νέκρωσιν ζῶσά τε καὶ ἐνεργοῦσα, καὶ τοῖς τῆς ζωῆς ἰδιώμασιν ἐν αὐτῷ θανάτῳ σεμνυνομένη καὶ διαπρέπουσα. Αὕτη τοίνυν εἰς ἔπαινον προταθεῖσα, πολλὴν μὲν τὴν ἀρασίαν ἡμῖν ἐντίθησι, πλεῖστον δὲ ἱλιγγιᾶν ἐπιδίδωσι καὶ πανταχόθεν τὸν ἐπαινέτην εἰς τὸ ἄπορον περιίστησι· καὶ πῶς γὰρ ἔδει τὸ ὑπεροχικὸν καὶ ἐξηρημένον φανῆναι τῆς μάρτυρος, εἰ μὴ τὸ τοῦ βίου ἀμόλυντον καὶ τὸ τῆς μαρτυρίας ἀμώμητον εἰς μέσον παραληφθέντα οὓς μὲν κατατολμᾶν τῶν ἐπαίνων παρώρμησαν, ὅσοι πρὸς τοῦτο εὐδοκιμώτεροι, οὓς δὲ τῆς ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν, ὅσοι τῶν θείων μὴ κατ' ἀξίαν προσάψαιντο. Ἐγὼ δὲ καὶ τοῖς πρὸς τοῦτο προθύμοις, καὶ τοῖς τὴν ἐπαινετὴν δειλίαν προσιεμένοις συναμιλλώμενος, ἑκατέρων ἐν ἐμαυτῷ τὸ ἐλλεῖπον ἢ πλεονάζον ἐν ἐκλογῇ καλλίστῃ ποιήσομαι. Πρὸς ἀμφότερα γὰρ ὁ τύραννος πόθος καὶ τὸ δεινὸν παραθήγουσιν, καὶ μέσος ὢν δειλίας καὶ προθυμίας, ταύτῃ μᾶλλον καὶ προστεθήσομαι· κἂν πόρρω τῶν ἐλπίδων γενήσωμαι, καὶ ὑπὸ ταύτης ἀχθήσομαι καὶ κυβερνηθήσομαι. τῆς μάρτυρος τὸ ζέον ἐπισκοπούσης τῆς πίστεως, καὶ πρὸς τὸν ἐκείνης ἔπαινον τὴν ἡμετέραν γλῶτταν ἀπευθυνούσης· μεγάλα γὰρ τὰ ἐκείνης ὑπὲρ Χριστοῦ ἀριστεύματα, μεγάλα καὶ ὑπερφυᾶ καὶ πᾶσαν λόγων ἰσχὺν τῷ ἀνεφίκτῳ διαδιδράσκοντα. Οὔκουν ἀπογνωστέον ὅτι τοῦτο δοκεῖ τισιν ὅσοι μὴ τῷ τῆς ἐπαινουμένης πόθῳ τὴν ψυχὴν πεπυρπόληνται, ἀλλ' εὐλαβητέον μὲν ὡς ἱερῶν καὶ θείων ἁπτομένας, τολμητέον δὲ πρὸς τὸ συμπαθὲς ἀφορῶσι τῆς μάρτυρος, αὐτῆς ἐκείνης ἀρρήτως συμπαρούσης καὶ τὸν περὶ ταύτης ἔπαινον ἐξωραΐζούσης καὶ διασκευαζούσης πρὸς τὸ ἐπάξιον. Φέρε δὴ λοιπὸν χορὸς ἀνδρῶν ἱερῶν, χειραγωγῷ τῇ πανευφήμῳ χρώμενοι, πρὸς τὸ τῶν ἀγώνων αὐτῆς συνεισέλθωμεν στάδιον· τί κατοπτεύοντες καὶ τίνα θαυμάσοντες,

* ἀντεγράφη ἐκ τοῦ λαυριωτικοῦ τεύχους ὑπ' ἀριθμ. 56 Θέσ. Δ, αἰῶνος ΙΔ', σελ. 166.

ἀλλ' ἢ τὴν ἐπαίσχυντον* αὐτῆς πρὸς τυράννους παρρησίαν, τὴν εἰς Χριστὸν ἀνενδοίαστον ὁμολογίαν, τὴν ἐκ πολυειδῶν καὶ ποικίλων τιμωριῶν ἄθλησιν, τὴν μετὰ θηρίων ἀπήμονα συμπλοκήν, τὴν μέχρις αἵματος ἔνστασιν, καὶ τελευταῖον τὴν πολυθαύμαστον ἐκείνην καὶ ἀοίδιμον τελευτήν; Οἵοις τε μετὰ ταφὴν ἐκοσμήθη θαυματουργήμασι καὶ ὅσοις καθ' ἓν τούτων στεφάνοις καθωραΐσθη τὴν κεφαλήν; Ἐκείνη τοῖς μὲν κοινοῖς νόμοις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπηρέτησε φύσεως, ἵνα μή τις ὑπὲρ ὃ βλέπει καὶ ἀκούει, κατὰ τὸν μέγαν ἀπόστολον, λογίσηταί τι περὶ αὐτῆς. Χαλκηδὼν δὲ ταύτης καὶ γεννήτρια καὶ τροφός, ἡ κατέναντι Βυζαντίου κειμένη, καὶ τῷ ἀπὸ τῆς Προποντίδος εἰσχεομένῳ πορθμῷ διειργομένη, ταῖς παρ' ἑαυτῆς εὐδοκιμήσεσι πρὸς τοῦτο ἀντήριζε. Πόλις λαμπροῖς μὲν τοῖς αὐχήμασιν ἐξημμένη, μεγέθει δὲ τῶν ἄλλων ὑπερανεστηκυῖα πόλεων, καὶ κάλλεσι καὶ τοῖς ἄλλοις τερπνοῖς ὡραΐσμασιν οὐδενὸς ἧττων τῶν πάλαι φημιζομένων ἄστεων δεικνυμένη· ταύτην ἐπικοσμεῖ μὲν καὶ γῆ, τοῖς παρ' ἑαυτῆς ἄνθεσι καὶ παραδείσοις τὸ ἐκείνης περίοπτον αὔξουσα, πλέον δὲ θάλαττα γειτονοῦσα καὶ ταῖς ταύτης ἀκταῖς φιλίως συναπτομένη καὶ τοῖς ναυτιλλομένοις τὸ ἡδὺ προξενοῦσα καὶ χάριεν. Ἀλλ' εἰ καὶ μὴ δέον προσδεῖσθαι τούτων εἰς τὸν τῆς μάρτυρος ἔπαινον, ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἀποκνητέον· ἡ γὰρ τηλικαύτης πατρίδος καὶ οὕτω λαμπρᾶς καὶ περιφανοῦς ἀλογήσασα καὶ τοῦ μηδενὸς ἀξίαν ταύτην θεμένη, μηδὲ πρὸς τοὺς ἐκείνης κόσμους ἐπιστραφεῖσα ἢ τοῖς ἐκ τούτων καταθελχθεῖσα δελεάσμασι, πῶς οὐχὶ παντὸς ἐπαίνου ὑπεραρθήσεται, καὶ μόνη τῶν τῆς ὑπεροχῆς ἀντιλήψεται νόμων. Ἐν αὐτῇ τοιγαροῦν γεννηθεῖσα καὶ αὐξηθεῖσα πρὸς τοσοῦτον ὕψος τῆς ἀρετῆς ἀναβέβηκε. Ταύτην ἔτεκον μὲν γονεῖς, οὐχ οὓς δὲ πλοῦτοι καὶ δόξαι καὶ θρόνοι καὶ τιμαὶ βασίλειοι τὸ εὐκλεὲς ἐχαρίζοντο, ἀλλ' οὓς ἡ πρὸς Θεὸν πίστις καὶ αὐτάρκεια καὶ λιτότης τὸ βιώσιμον ἐπεβράβευον· οἷς, εἰ μηδὲ ταῦτα παρῆν, ἐξήρκει τὴν ἐξ αὐτῶν γεννηθεῖσαν εἰς εὔκλειαν αὐτοῖς ἀποχρήσασθαι, τὸ παρθενικοῦ καὶ ἀμιάντου σώματος χρηματίσαι γεννήτορας· ὑπὸ δὲ τούτους καὶ τραφεῖσα καὶ παιδαγωγηθεῖσα ἐπεδίδου μὲν τὰ τῆς ἡλικίας πρὸς αὔξησιν, συνηύξατο δὲ καὶ τὰ τῆς εὐσεβείας σπέρματα, ἅπερ ὡς εἰς πίονα καὶ βαθύγειον ἄρουραν ἐνσπαρέντα ἐπάξιον τὸν τῆς βλάστης προήνεγκε καρπόν. Ὑποκοκισμοὺς μέντοι καὶ μειρακιώδη ἀθύρματα κομιδῇ διαφυγοῦσα, ἐξ ὧν τῷ ἀπαλῷ τῆς νεότητος πολὺ τὸ λυμαντικὸν ἐπιγίνεται, ἀντιποιουμένη δὲ σωφρόνων παιδευτῶν τε καὶ παιδευμάτων, δι' ὧν τὸ τῆς ψυχῆς κάλλος μεταμορφοῦται πρὸς τὸ φαιδρότερον· καὶ γάρ, οὕτως ἐκ πρώτης τριχὸς ἀνεπίβατον ἔσχε τὸν λογισμὸν ἐκ παθῶν σαρκικῶν, καὶ οὕτω τὰς σωματικὰς ὁμιλίας ὑπεξέκλινε καὶ ἀπώσατο, καὶ τῆς τῶν φρενῶν μνήμης ὑπερορίας ἐποιήσατο, ὡς ἀπαθῆ καὶ ἀμόλυντον κεκτῆσθαι τὸν λογισμόν, παρθένον ἀληθῶς καὶ ὄντα καὶ νομιζόμενον, καὶ ταῖς τῆς καθαρότητος ἀστραπαῖς περιαυγαζόμενον καὶ λαμπόμενον· οὕτω γάρ τοι καὶ πρὸς τὴν θείαν ἀκτῖνα τῆς ἄνωθεν ἐπιλάμψεως εὐπαράδεκτος ἦν, τοῦ ὁμοίου συναισθήματος τῷ ὁμοίῳ, καὶ τοῦ καθαροῦ καὶ παντὸς ῥύπου ἀμετόχου τῷ καθαρῷ συναφθέντος καὶ προσομιλήσαντος.

(ἕπεται συνέχεια)

Ἀλέξανδρος Ε. Λαυριώτης

* βεβαίως ἀνεπαίσχυντον ἔδει γραφῆναι. Σ. Ἐκ. Ἀλ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἀποφάσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου, κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἀπεστάλη πρὸς τὰς ἐν τῇ διασπορᾷ Ἐκκλησίας ἡ παρὰ πόδας πατριαρχικὴ ἐγκύκλιος, καθιστᾶσα γνωστὴν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἀπελύθη:

ΙΩΑΚΕΙΜ ἐλέῳ Θεοῦ κ.τ.λ.

Ἀριθμ. πρωτ. 397 / διεκπερ. 781

Ὁσιώτατοι καὶ αἰδεσιμώτατοι προϊστάμενοι καὶ ἐντιμότατοι ἐπίτροποι καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ ὀρθοδόξων παροικιῶν, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Τὰ ἀποστολικὰ ῥήματα μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν» ἐν νῷ ἔχειν πάντοτε πατρικῶς παρακελευόμενοι, ἐπάναγκες ἡγούμεθα στηρίσαι ὑμῖν, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, προσέχειν ἰδίᾳ ἑαυτοῖς καὶ προφυλάττεσθαι ἀπὸ τῶν ἀπατεώνων καὶ ψευδοδιδασκάλων, οἵτινες τῷ ἐκ τῆς ἀποστάσεως ἀπὸ τῶν κέντρων δυσεξελέγκτῳ τῆς πλάνης καὶ ἀγυρτείας θαρροῦντες κιβδήλως εἰς ὑμᾶς παραγίνονται, «ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορευόμενοι». Ἵνα γὰρ τὰ ἄλλα ἀκούομεν κατὰ καιροὺς ἀπὸ τῶν ἀπατεώνων τούτων σκάνδαλα παραλίπωμεν, ἐγνώσθη ἡμῖν ὅτι καὶ ψευδεπίσκοπός τις ἄρτι κατὰ τὰς ὀρθοδόξους κοινότητας τῆς Ἀμερικῆς παρεγένετο, τὸ γένος Ῥῶσσος, Σεραφεὶμ δὲ ὀνομαζόμενος, ὃς λέγων καὶ ἐξαπατῶν ὅτι παρ' ἡμῶν δῆθεν καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέσταλται ἁγιωτάτων πατριαρχῶν, πολλὰ ἔρθασε τὰ

ψευδορθόδοξα διαπραξάμενος, ὑπούλως καὶ κρύφα εἰς τὰς κατὰ τόπους κοινότητας εἰσπηδῶν καὶ λειτουργίας ἀποτολμῶν καὶ εἰς χειροτονίας παρανόμους προβαίνων καὶ τὰς συνειδήσεις τῶν εὐσεβῶν δι' ὧν λέγει καὶ πράττει ψευδορθοδόξως διαταράττων. Ἀπὸ τοῦ ψευδεπισκόπου οὖν τούτου Σεραφείμ, ὃν ἡμεῖς ὅλως οὐκ οἴδαμεν, οὔτε ποτὲ ἐχειροτονήσαμεν, οὔτε που ἀπεστείλαμεν, ἀλλ' οὐδ' οἱ ἄλλοι πάντως ἁγιώτατοι πατριάρχαι, καὶ ἀπὸ τῶν ὁμοίων πλάνων καὶ ἀγυρτῶν ἐκ προνοίας ἐκκλησιαστικῆς ὑμᾶς προφυλάττοντες, προτρεπόμεθα καὶ συνιστῶμεν πατρικῶς καὶ συνοδικῶς ἵνα μηδένα μηδέποτε κληρικόν, οἱουδήποτε βαθμοῦ καὶ ἀξιώματος, ὀνομαζόμενον καὶ παρουσιαζόμενον ὡς ὀρθόδοξον, προσδέχησθε καὶ ἐπιτρέπητε ἱεροπραγεῖν ἐν ὑμῖν, ἐὰν μὴ οὗτος φέρῃ καὶ ἀποδείξῃ ἀρμοδίως ἐν τάξει καὶ ἀκριβείᾳ ἔχοντα τὰ παρὰ τοῦ νομίμως καὶ κανονικῶς ἀποστείλαντος νενομισμένα συστατήρια καὶ βεβαιωτήρια γράμματα. Τὰ αὐτὰ δὲ τακτικὰ βεβαιωτήρια καὶ πειστήρια ἀπαιτεῖν ἐπίσης προτρεπόμεθα καὶ παρὰ παντός, εἴτε μοναχοῦ εἴτε λαϊκοῦ, ἐπὶ συλλογῇ ἐράνων ἢ ἄλλῳ τοιούτῳ σκοπῷ ὡς ἀπὸ ἡμῶν ἢ κοινότητός τινος παρ' ὑμῖν ἐρχομένου· ἐκεῖνοι γὰρ καὶ οἱ τὴν ἀπάτην ταύτην ἀπατῶντες· οὐδὲ ὅλως πολλάκις τοῦ ὀρθοδόξου περίβολου ὄντες, αἱρεσιν δ' ἐνίοτε καὶ σκοποὺς ἀνοσίους ὑπὸ τὸ ὀρθόδοξον ἔνδυμα καὶ πρόσχημα ἀποκρύπτοντες. Ἰδίᾳ δὲ περὶ τοῦ εἰρημένου τολμητοῦ καὶ ἐμπαίκτου ψευδεπισκόπου Σεραφείμ παρακελευόμεθα ἵνα, ἐάν που φανῇ, ἀπέχητε ἀπ' αὐτοῦ ὡς ἀπὸ ἀπατεῶνος καὶ ψεύστου, μηδ' ἀνάσχησθε ὅπως οὗτος, «καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίαις ἔχων, δελεάσῃ ψυχὰς ἀστηρίκτους». Ταῦτα ἐκ προνοίας καὶ καθήκοντος ἐκκλησιαστικοῦ πρὸς γνῶσιν καὶ ἐπὶ προφυλακῇ ὑμῶν συνοδικῶς γράφοντες, ἀνακοινούμενοί τε καὶ παραγγέλλοντες, ἐπιβαψιλεύομεν ὑμῖν τὰς ἐγκαρδίους πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας, πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον καὶ πᾶσαν ὑμῖν προκοπὴν ὁλοψύχως προσεξαιτούμενοι. «Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος» «αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν».

Ἰανουαρίου ιζ', ,ᾳϑγ'.

† Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ἐν Χριστῷ εὐχέτης διάπυρος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερὰ Σύνοδος.—Ἀφίκετο χθὲς ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἐν ᾗ διέμεινεν ἐπὶ τρίμηνον, ὁ ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτης Ἰκονίου κ. Ἀθανάσιος.—Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀργήσει αὔριον, σαββάτῳ τῶν ψυχῶν· ἤργησε δὲ καὶ χθὲς, ἕνεκα τῆς ἐν τῇ Θεολογ. σχολῇ τῆς Χάλκης τελεσθείσης ὑπὸ τῶν σεβ. συνοδικῶν μητροπολιτῶν Ἐφέσου, Βοδενῶν καὶ Καλλιουπόλεως λειτουργίας ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἁγίοις πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Φωτίου, τοῦ κατὰ τὴν παράδοσιν κτίτορος τῆς ἐν Χάλκῃ μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος.

— *Μητρόπολις Σμύρνης.*—Καθὼς τηλεγραφικῶς ἠγγέλθη τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῇ προπαρελθούσῃ τετάρτῃ, 29 λήξαντος ἰανουαρίου, συνελθόντων τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου ἐκλογέων τῆς ὁμογενοῦς ὀρθοδόξου δημογεροντίας Σμύρνης, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πατριαρχικοῦ ἐξάρχου πανσιολ. ἀρχιμανδρίτου καὶ νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων κ. Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου, διεξήχθη, κατὰ τὰ νενομισμένα, ἐν τάξει καὶ τάξει, ἡ ἀνάδειξις τῶν νέων δημογερόντων. Κατὰ τὰς ἐκ Σμύρνης ἐπιστολὰς ἐξελέγησαν διὰ μεγάλης πλειοψηφίας οἱ κκ. Ἀναστ. Ζαχοῦρ, Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης, Θωμᾶς Φακίρης, Λουκᾶς Νιφλῆς, Μιλτ. Τασόπουλος, Μιχ. Τσακίρογλους, Νικ. Χατζημιχάλης, Παράσχος Δήμου καὶ Σωκράτης Σολομωνίδης.—Ἡ συνέλευσις τῶν ἐκλογέων, ἐκφράσασα τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ τῶν πατριαρχικῶν ἐξάρχων, ἀπεδοκίμασε διὰ πρακτικοῦ τὰ κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν συνεδρίασιν ἐναντίον τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Χίου τολμηθέντα.—Κατὰ τῆς ἐκλογῆς ὑπεβλήθησαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνστάσεις τινές.

— *Μητροπολίτης Φιλαδελφείας* — Ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Κολόης (Κοῦλα) τῆς ἐπαρχίας Φιλαδελφείας ὑπεβλήθη τῇ Ἐκκλησίᾳ εὐχαριστήριον γράμμα ἐπὶ τῇ μητρικῇ ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων μερίμνῃ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἧς τῇ διαταγῇ ὑπείκων ὁ πανιερ. μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Λεόντιος ἀπέστειλεν ἱερεῖς εἰς τὴν ἀπὸ πολλοῦ στερουμένην τούτων ὀρθόδοξον κοινότητα Κολόης.

— *Ἔξαρχος εἰς Κέζικον.* — Μετὰ δεκαπενθήμερον ἀπουσίαν, ἐπανῆλθεν ἐκ Περάμου τὴν παρελθοῦσαν τρίτην (4 ἀρχομένου) ὁ κατὰ συνοδικὴν ἀπόφασιν ἀποσταλεὶς εἰς Πέραμον τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου ἱερολ. διάκονος κ. Ἱερόθεος Ἀνθουλίδης.

— *Ἐκλογικαὶ συνελεύσεις.* —Ἀποφάσει σημερινῇ τοῦ Δ. Ἐθν. Μικτοῦ Συμβουλίου, τῇ Κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας, 23 ὀδεύοντος, συνέρχονται αἱ ἐνορίαι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς ἐκλογὴν τῶν πρωτοβαθμίων ἀντιπροσώπων τῶν μελλόντων νὰ μετάσχωσι τῆς τῇ Ε' κυριακῇ τῶν νηστειῶν, 23 ἐπιόντος μαρτίου, συγκροτουμένης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις γενικῆς συνελεύσεως πρὸς ἐκλογὴν τῶν τεσσάρων νέων μελῶν τοῦ Δ. Ἐθν Μ Συμβουλίου, ἀντὶ τῶν διετῆ περίοδον ὑπηρεσίας συμπληρωσάντων ἐντίμων μελῶν κκ. Ἀλεξ. Γάγκου, Ζήση Θ. Ζήση, Ἰω Κ. Χατζοπούλου καὶ Ἐμμ Ρακτιβάν. Αἱ δευτεροβάθμιοι ἐνοριακαὶ ἐκλογαὶ γενήσονται τῇ κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως, 9 μαρτίου· οὕτω δὲ δίδεται χρόνος ἐπαρκὴς εἰς ἐπανάληψιν ἐκλογῆς τινος τυχὸν προσβληθείσης.

— *Κήρυγμα τοῦ θείου Λόγου* — Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπελύθη, τύποις ἤδη ἐκδοθεῖσα, ἡ ἀναγροφὴ τῶν ὀνομάτων τῶν κηρυξόντων τὸν θεῖον λόγον κατὰ τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην προσεχῆ τεσσαρακοστὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τῇ Κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ κηρύξει ὁ πανσιολογ. ἀρχιμανδρίτης καὶ καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς κ. Εἰρηναῖος. Ἐν τοῖς τῶν ἐνοριῶν ναοῖς κηρύξουσιν οἵ τε προϊστάμενοι αὐτῶν οἱ ἔχοντες πτυχίον ἀκαδημαϊκὸν καὶ οἱ κληρικοὶ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι καί τινες τῶν πάλαι τροφίμων τῆς Θεολογ. Σχολῆς

τῆς Χάλκης, ὡς καὶ οἱ τὴν ἄδειαν τοῦ κηρύττειν λαβόντες ἀπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς.

— *Ἐνοριακαὶ ἐκλογαί.* — Τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον ἐν τῇ σημερινῇ διοικητικῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ συνεπλήρωσε τὴν ἐφοροεπιτροπὴν τῆς ἐνορίας τῆς Θεοτόκου Βελιγραδίου, ἐξ ὀρφικίου, καθὼς ἐπίσης ἐξ ὀρφικίου διώριτε καὶ τὴν ἐφορίαν τῆς σχολῆς τῆς ἐνορίας Ἐδιρνέ-καπι.

— *Ἐπισκευαὶ πατριαρχικοῦ οἴκου.* — Ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου προστήνεγκεν ὁ πανιερ. μητροπολίτης Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν κ. Καλλίνικος 80 φράγκα.

— *Πατριαρχικαὶ ἐπισκέψεις.* — Τῷ παρελθόντι σαββάτῳ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ καπουκεχαγιᾶ τῶν Πατριαρχείων Ἀντωνίου Οἰκιάδου βέη, ἐπεστκέψατο τὴν Α. Ὑψ. τὸν Μ βεζίρην Φηρὶτ πασᾶν. — Τῇ δὲ κυριακῇ, μεταβὰς εἰς Σταυροδρόμιον μετὰ μεσημβρίαν ἐπεσκέψατο τὸν ἄρτι ἐκ Σερβίας ἐπανελθόντα πρεσβευτὴν τοῦ βασιλείου τούτου Ἐξ. στρατηγὸν Σάββαν Γκρούϊτς, τὸν Ἐξ ἀρχιτέκτονα τῶν ἀνακτόρων Βασιλάκη βέην Ἰωαννίδην, τὸν εὐεργέτην τοῦ πατριαρχ. οἴκου κ. Εὐστ. Εὐγενίδην, καὶ κατόπιν τὸν τὴν ὀνοματικὴν ἑορτὴν αὐτοῦ ἄγοντα Ἐξ. προμηθευτὴν τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν Σ. Σιχόσογλουν ἐφέντην.

— *Ὀνομαστικαὶ ἑορταί.* — Τῇ δευτέρᾳ, μνήμῃ Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου, ὁ ἱερολογ. δευτερεύων κ. Παρθένιος ἠρμήνευσεν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ Π τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τὰς συγχαρητικὰς αὐτοῦ προσρήσεις καὶ εὐχὰς τῷ ἑορτάζοντι ταμίᾳ τῶν Πατριαρχείων ἐντιμολ. Μ. ἐξάρχῳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Συμεὼν Παπαδάκῃ. — Χθὲς δὲ, τηλεγραφικῶς ἡ Α Θ. Π. συνεχάρη τῷ ἑορτάζοντι μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ καὶ πάπᾳ Ἀλεξανδρείας κ. Φωτίῳ, ὡς καὶ τοῖς ἄγουσι τὴν ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν πανιερ. μητροπολίταις Φιλιππουπόλεως καὶ Κορτσᾶς καὶ Πρεμετῆς.

— *Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.* — Ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὁ ἱερολογ. τριτεύων κ. Βενιαμὶν προέπεμψεν ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ τοῦ Σιρκετζῆ τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ τὸν εἰς Εὐρώπην ἀπελθόντα ἐρίτιμον τραπεζίτην καὶ εὐεργέτην τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου κ. Εὐστάθιον Εὐγενίδην. — Κατὰ πατριαρχικὴν ἐντολὴν ὡσαύτως, ὁ πανοσιολ. Μ. ἀρχιδιάκονος κ. Λαυρέντιος ἠρμήνευσε τὰς συλλυπητηρίους προσρήσεις τῆς Α. Θ. Π., τῇ κυριακῇ, τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ ἀποδιώσαντος εὐσεβοῦς καισαρέως Ἰσαὰκ Φερμάνογλου, οὗ ἡ κηδεία ἐγένετο τῇ πέμπτῃ ἐν Μουχλίῳ. — Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. συνελυπήθησαν ταῖς οἰκογενείαις τῶν ἀφ' ἡμῶν μεταστάντων Ἀγαπίου Διαμάντογλου καὶ Ἐριφίλης Φ. Βερνουδάκη, παραστάντες ἐν ταῖς κηδείαις αὐτῶν, οἱ ἱερολογ. πατριαρχικοὶ διάκονοι τριτεύων κ. Βενιαμὶν ἐν τῇ τοῦ πρώτου γενομένῃ ἐν Χαλκηδόνι τῇ τετάρτῃ, καὶ δευτερεύων κ. Παρθένιος ἐν τῇ τῆς Ἐριφίλης Βερνουδάκη γενομένῃ χθὲς ἐν Σταυροδρομίῳ.

— *Μουσική.* — Σεμνὴ καὶ ἀπέριττος, ὡς ἐμπρέπει εἰς τὰς οὐχὶ κοσμικὰς πανηγύρεις, ἐτελέσθη τῇ προπαρελθούσῃ κυριακῇ, 26 ἰανουαρίου, διαρκούσης τῆς θείας λειτουργίας, ἐν τῷ νεοδμήτῳ καὶ εὐρυχώρῳ ναῷ τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης ἐν Σμύρνῃ ἡ πεντηκονταετηρὶς τοῦ γηραιοῦ πρωτοψάλτου τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας τῶν Σμυρναίων κ. Μισαὴλ Μισαηλίδου. — Ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, δεκαπέντε τῶν μαθητῶν τοῦ σεβαστοῦ ἱεροψάλτου μετέσχον τῆς σεμνῆς ἑορτῆς, μέλψαντες ἐκκλησιαστικούς τινας ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν ὕμνων, ὑπὸ τοῦ κ. Μισαηλίδου μελοποιηθέντας.

— *Ἀφίξεις.* — Ἀφίκετο πρὸ ἑβδομάδος εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν, ἕνεκεν ἀναγκῶν τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ μονῆς, ὁ πανοσιώτατος ἡγούμενος τῆς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Κίτρους τέως ἐνοριακῆς ἤδη δὲ πατριαρχικῆς σταυροπηγιακῆς μονῆς Κανάλων ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰάκωβος.

— *Εὐαγγελικὰ Διδάγματα.* — Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος ἐπανακλαμβάνεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἐν παραρτήματι τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» διδομένων «Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων», ἃ τοσοῦτον εὐμενῶς ἐκρίθησαν ὑπὸ τῶν ἐπαΐοντων ὡς ἐποικοδομητικὸν διὰ τὸν ὀρθόδοξον λαὸν ἀνάγνωσμα. — Τῆς περισυνῆς σειρᾶς τῶν «Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων» ὁ πανιερ. μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Βασίλειος ἐζήτησε ν' ἀποσταλῶσιν αὐτῷ, χάριν τῶν κληρικῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, δεκατρία σώματα.

Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων.

Ἐπόπτης τῶν ἐν Παλαιστίνῃ σχολείων τῶν ὀρθοδόξων διωρίσθη ὁ πανοσιολογ. ἱερομόναχος κ. Διομήδης, ἐκ τῶν τελειοφοίτων τῆς θεολογικῆς σχολῆς τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

— *Ἔξαρχος εἰς Τορφίδα* τοῦ Καυκάσου καὶ ἡγούμενος τοῦ ἐκεῖ ἁγιοταφικοῦ μετοχίου διωρίσθη ὁ πανοσιολογ. ἱερομόναχος κ. Κυπριανός, ἐκ τῶν τροφίμων τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχ. θεολογικῆς σχολῆς τοῦ τιμίου Σταυροῦ, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ συμπληρώσαντος τὸν χρόνον τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτου κ. Κυρίλλου Καραγεωργάκη.

— *Διάκονος ἐν τῷ ἐν Φαναρίῳ τοῦ ἁγιοταφικοῦ μετοχίου* διωρίσθη ὁ ὁσιολογ. κ. Χρυσόστομος.

— *Δέ ἐν τῷ Ἱεροσπουδαστηρίῳ δημόσιαι διαλέξεις*, ἐν αὐτῇ τῇ ἁγίᾳ πόλει λειτουργοῦντι ἀπό τινος ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὁσιολογ. ἱεροδιακόνου κ. Παντελεήμονος Ἀθανασιάδου, τελειοφοίτου τῆς Θεολογ. σχολῆς τοῦ Σταυροῦ, ἀρξάμεναι, βαίνουσιν εὐοδούμεναι, προστασίᾳ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τῆς εὐαγοῦς ἁγιοταφιτικῆς ἀδελφότητος. Τὰ θέματα τῶν διαλέξεων εἰσὶ χρήσιμα, ἐγίνοντο δὲ, κατὰ τὸ τύπος ἐκδοθὲν ἐπὶ τούτῳ πρόγραμμα, κατὰ δεκέμβριον καὶ ἰανουάριον τῇ κυριακῇ, κατὰ πέμπτην δὲ ἀπὸ τῆς χθὲς 6 φεβρουαρίου. Τὰ κατὰ τοὺς δύο λήξαντας μῆνας εἰσὶ ταῦτα· — περὶ τῶν τελετῶν τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα, ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτου κ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, διευθυντοῦ τῆς σχολῆς τοῦ Σταυροῦ· σκέψεις ἰδεολόγων περὶ τῆς τελικῆς τύχης τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ τοῦ ὁσιολογ. μοναχοῦ κ. Νικολάου, καθηγητοῦ τῆς αὐτῆς σχολῆς· — ἡ ἀγάπη κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, ὑπὸ τοῦ ἐλλογ. κ. Ἐμμ. Φωτίου, καθηγητοῦ τῆς αὐτῆς σχολῆς — ἠθικὰ πορίσματα τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Εὐριπίδου, ὑπὸ τοῦ ἐλλογ. κ. Κωνστ. Ἠλιάδου, καθηγητοῦ τῆς αὐτῆς σχολῆς — τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐν Παλαιστίνῃ μετὰ τὴν ἅλωσιν, ὑπὸ τοῦ ἱερολογ. διακόνου κ. Κλήμεντος Καρναπᾶ, καθηγητοῦ τῆς αὐτῆς — περὶ χαρακτῆρος, ὑπὸ τοῦ διδάκτορος καὶ καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ αὐτῇ σχολῇ κ. Δ. Στεφάνου. Ἡ χθὲς ἀρξαμένη περίοδος περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς· — περὶ τοῦ Γολγοθᾶ κατὰ τὴν Σταύρωσιν, ὑπὸ τοῦ πανοσιολογ. ἀρχιγραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου κ. Μελετίου Μεταξάκη διακόνου — περὶ ὑψηλοῦ, αἰσθητικῶς, μετ' ἐφαρμογῆς, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς αὐτῆς σχολῆς κ. Κ Νικολαΐδου — τὸ Σαραντάριον, ὑπὸ τοῦ ἱερολογ. διακόνου κ. Χριστοφόρου Δανιηλίδου — περὶ λαλιᾶς. ὑπὸ τοῦ διδάκτορος κ. Ν. Παπαϊωάν-

ου, ἰατροῦ — περὶ τοῦ τόπου τῆς τοῦ Κυρίου βαπτίσεως, ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιδιακόνου κ. Κλεόπα Κοικυλίδου — περὶ τῆς ἐφετεινῆς ἐν Παλαιστίνῃ χολέρας, ὑπὸ τοῦ διδάκτορος κ. Φωτίου Εὐκλείδου, ἰατροῦ — καὶ περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ κατηχητικῆς σχολῆς, ὑπὸ τοῦ σχολάρχου τοῦ ἱεροσπουδαστηρίου, πανοσιολ. διακόνου κ. Παντελ. Ἀθανασιάδου.

Ἐκκλησία Κύπρου.

— *Ὁ πανιερ. μητροπολίτης Κυρηνείας* κ. Κύριλλος, ὁ πρόεδρος τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, τηλεγραφικῶς διεβίβασε τῇ τρίτῃ πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὴν λύπην, ἣν ᾐσθάνθησαν οἱ ἐν Κύπρῳ ὀρθόδοξοι, μαθόντες ἤδη τὴν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀλλαγὴν τῆς Α. Θ. Π. — Εἰς τὸν πανιερ. μητροπολίτην ἀπήντησε τηλεγραφικῶς χθὲς ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐκφράζων τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ.

Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

— *Ὁ Ἱεροπατικὸς Σύλλογος τῆς Λαρίσσης*, — ὁ ἱδρυθεὶς πρὸ ἑνὸς σχεδὸν ἔτους, προτροπῇ τοῦ πανιερ. ἐπισκόπου Λαρίσσης κ. Ἀμβροσίου Κασάρα, συνελθὼν εἰς συνεδρίαν γενικὴν, τῇ 12 λήξαντος μηνὸς, ἀνέδειξε τὸ νέον διοικητικὸν συμβούλιον. — Αἱ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰσπράξεις τοῦ ταμείου τοῦ Συλλόγου ἀνῆλθον εἰς 2,221 δραχμὰς, αἱ δὲ δαπάναι εἰς 264. — Ὁ Ἱερατικὸς οὗτος Σύλλογος ἔχει σκοπὸν τὴν περίθαλψιν τῶν πασχόντων κληρικῶν τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν Λαρίσσης μετὰ τῶν αὐτῇ προσαρτηθεισῶν ἐπισκοπῶν.

— *Ὁ πανιερ. ἐπίσκοπος Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας* ἔγραψε τῷ νομάρχῃ παρατηρῶν μετὰ λύπης ὅτι, παρὰ τὴν προτέραν ἀπαγόρευσιν, πολλοὶ μοναχοὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπικῇ αὐτοῦ δικαιοδοσίᾳ μονῶν, ἀπειθοῦντες πρὸς τὰς διαταγὰς τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Καλαβρύτων, κυρωθείσας καὶ ὑπὸ τῆς νομαρχίας, ἐξακολουθοῦσιν ἀνὰ τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία περιφερόμενοι χωρὶς τῆς ἐγγράφου νενομισμένης ἀδείας τῆς ἱερᾶς ἐπισκοπῆς Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας.

Ἐκκλησία ἐν τῇ διασπορᾷ.

— *Ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ κοινότης ἐν Μαγκεστρίᾳ.* — Ἐν ἀρχαῖς τοῦ παρόντος ἔτους ἀπεβίωσεν ἐν Μαγκεστρίᾳ ὁ ἀπὸ δεκαοκταετίας προϊστάμενος αὐτῆς ἀρχιμανδρίτης Εὐστάθιος Μεταλληνὸς καὶ ἐκηδεύθη ἐν τῷ ἐκεῖ ὀρθοδόξῳ ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἐν ἀπείρῳ πλήθει ὁμογενῶν καὶ ἄγγλων. Τῆς κηδείας προεξῆρχεν ὁ ὁσιολογ. ἐφημέριος τοῦ ἐν Λονδίνῳ ὀρθοδόξου ναοῦ κ. Ἀγαθάγγελος Μοσχοβάκης ὁ καὶ βοηθὸς τοῦ προϊσταμένου τῆς ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς ἐν Λονδίνῳ κοινότητος ἀρχιμ. κ. Ἀντωνίου Παράσχη. — Ὁ μακαρίτης Εὐστάθιος Μεταλληνὸς, ἐν Κερκύρᾳ γεννηθείς, ἐσπούδασεν ἐν τῷ ἐκεῖ ἱεροσπουδαστηρίῳ, καὶ κατετάχθη εἰς τὸν ἔγγαμον κλῆρον. Ἦν δὲ γνώστης τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης, ἐκτιμώμενος ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν καὶ τῶν ἄγγλων Μεγκεστρίας διά τε τὴν εὐσέβειαν αὐτοῦ καὶ τὸν πατριωτισμόν.

Σὺν τῷ σημερινῷ φύλλῳ διανέμεται τὸ παράρτημα τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» **Χαρακτὴρ τοῦ προτεσταντισμοῦ.** Μετὰ τοῦ παρελθόντος διενεμήθη ὁ πίναξ τῶν περιεχομένων τῆς πέρισυν ἐκδοθείσης σειρᾶς τῶν «Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων» σὺν τῷ προσεχεῖ δὲ φύλλῳ δοθήσεται τοῖς συνδρομηταῖς ἥ τε προμετωπὶς τῶν «διδαγμάτων» καὶ ὁ πρόλογος αὐτῶν.

Νικόλαος Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδᾶτος.

Ἐν ἡλικίᾳ ἑξήκοντα ἓξ ἐτῶν, ἐν ἀκμῇ πολιτείας φιλογενοῦς καὶ δόξης, ἣν ἐξασφαλίζει τοῖς θνητοῖς ἡ πιστὴ τοῦ καθήκοντος πλήρωσις, μετέστη τῶν τῇδε τῇ 1 φεβρουαρίου ἐν Ἀθήναις ὁ τέως ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος καὶ νῦν βουλευτὴς ἐξ Ἄνδρου Νικόλαος Μαυροκορδᾶτος. Τελευταῖος ἐξ ἀρρενογονίας γόνος τῆς μεγάλης οἰκογενείας, τῆς χορηγησάσης εἰς τὸ κράτος, εἰς τὸ γένος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ἐν γένει διδασκάλους καὶ μεγάλους λογοθέτας καὶ μεγάλους διερμηνεῖς, ὑπουργούς τε καὶ ἡγεμόνας Βλαχίας καὶ Μολδαυΐας, διετήρησε χαρακτῆρος εὐγένειαν, ἀγαθότητα καρδίας, ἀγάπην πρὸς πάντα κοινωφελῆ θεσμὸν, χρηστότητα πολιτευτοῦ, πολλὴν εὐλάβειαν πρός τε τοὺς θεσμοὺς τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς τοὺς ἱεροὺς αὐτῆς ποιμένας, τελευταῖος παρ' ἡμῖν ἀντιπρόσωπός τε καὶ διάδοχος τρόπων τε καὶ ἀρετῶν οἰκογενειακῶν. Τιμηθεὶς, ὡς ὀλίγων τῶν θνητῶν, ὑπὸ λαῶν ἀνεπτυγμένων καὶ κυβερνήσεων εὐνομουμένων, ὑπὸ κραταιῶν καὶ φιλολάων ἀνάκτων, ἰδίᾳ δ' ὑπὸ τοῦ μεγαλειοτάτου ἡμῶν αὐθέντου σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὴτ Χὰν, ὑπῆρξε φιλόσοφος ἀληθὴς, πολλὰ ποτήρια μὲν πικρῶν καὶ θλίψεων ἐν τῷ κατ' ἄνθρωπον βίῳ ποτισθεὶς, καρτερικῶς δὲ καὶ χριστιανικῶς ὑπομείνας τὰ ἀναρὰ ταῦτα τοῦ γηροῦ βίου συναντήματα. — Ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ὁ ἀπὸ δεκαετηρίδων ἐκτιμήσας τὸν ἀείμνηστον Νικόλαον Μαυροκορδᾶτον, ἀπέστειλεν, ἐγκρίσει καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, συλλυπητήριον γράμμα πρὸς τὴν εὐγενεστάτην αὐτοῦ σύζυγον. — Οἱ ἐν Ἀνατολῇ ὁμογενεῖς οἱ τὸν ἄνδρα γνώσκοντες, συμμερίζομενοι τὴν κοινὴν θλῖψιν, ἐξεδήλωσαν αὐτὴν ποικιλοτρόπως. — Τὸ ὄνομα τοῦ Μαυροκορδάτου, κλείσαντες τὴν ἀγήρω μνήμην τῶν προγόνων αὐτοῦ, θέλει μείνει ἄληστον.

Βασιλάκης βέης Ἰωαννίδης.

Μετὰ λύπης πολλῆς ἀγγέλλομεν τὸν θάνατον καὶ ἑτέρου χρηστοῦ οἰκογενειάρχου, τέκνου τῆς Ἐκκλησίας εὐσεβοῦς, ἀνωτέρου δὲ πιστοῦ τοῦ κράτους ὑπαλλήλου, τοῦ ἀρχιτέκτονος τῶν Ἀνακτόρων Βασιλάκη βέη Ἰωαννίδου, ἐν γήρατι βαθεῖ σήμερον ἀποβιώσαντος. — Ἐκ μικρῶν ἀρξάμενος, ἐγένετο, τὸ δὴ λεγόμενον, δημιούργημα τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν, εὐνοίας πολλῆς ἀπολαύων ἐκ μέρους τοῦ μεγαλειοτάτου ἡμῶν ἄνακτος, καὶ καταστὰς ἄξιος αὐτῆς. Ἀφοσιωθεὶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κράτους καὶ τῆς προσφιλοῦς οἰκογενείας αὐτοῦ, ὑρνήθη δημοσίας κοινοτικὰς ἀρχὰς δοθείσας αὐτῷ καί ποτε καὶ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ ὡς μέλους τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου. — Ἡ κηδεία τοῦ ἀειμνήστου Βασιλάκη κάλφα Ἰωαννίδου γενήσεται μεθαύριον, κυριακήν.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Σωτήριος Χρ. Πλέκη, ὑπήκοος ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος Μοσχοπόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως, τὴν πρώτην Τρίτην καὶ ὥραν 4 τουρκιστὶ τῆς ἡμέρας μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορυτσᾶς, αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Φανῆς Σωτηρίου, κατοίκου Μοσχοπόλεως, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἑφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 14 ἰανουαρίου 1903.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΩΡΟΛΟΓΑΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Σπύρος Κωνσταντίνου Κουβέλη, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ἕλλην, ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὅπως, τὴν πρώτην δικάσιμον Πέμπτην καὶ ὥραν 2 μ. μ. εὐρωπαϊστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἐξ αὐτοῦ γυναικὸς Ἑλένης Σπύρου Κ. Κουβέλη, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Τζιβαλίου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ διαζεύξει, ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 4 δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΓΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Νικόλαος Μαρούκος ράπτης ὑπήκοος ὀθωμανός, κάτοικος Κων]πόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως, τὴν πρώτην τετάρτην καὶ ὥραν 7 τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικαίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου νομίμως, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀναστασίας Μαρούκου θυγατρὸς Νικολάου Βούλγαρη, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ἐπὶ διαζεύξει ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ ὑπόθεσις δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν Κίῳ τῇ 30 Δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Νικαίας ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Χ. ΜΑΡΙΦΟΓΛΟΥΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν δικαστήριον

Ὁ Μιχαὴλ Καραμάνος, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ὀθωμανός, μάγειρος τέως τὸ ἐπάγγελμα καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, προσκαλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον πέμπτην καὶ ὥραν δευτέραν εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Θεοφνωσίας Μιχαὴλ Καραμάνου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Φαναρίου, ἐπὶ διατροφῇ. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διατροφῆς θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 14 δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΓΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΤΡ. ΚΕΝΤΡ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν ἐλλογίμων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων τῶν σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅτι ἐπιθεωρηθέντων τῶν τίτλων τῶν σπουδῶν καὶ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν παρὰ τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς δύνανται οὗτοι ἀκωλύτως ἵνα λάβωσι τὰ ἀνήκοντα αὐτοῖς ὡς ἄνω ἔγγραφα, προσερχόμενοι πρὸς τοῦτο εἰς τὸ γραφεῖον τῆς εἰρημένης Ἐπιτροπῆς κατὰ πᾶν σάββατον μετὰ μεσημβρίαν.

Πατριαρχεῖα, 5 φεβρουαρίου 1903.

Ἐκ τοῦ Γραφείου.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 7

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. . 3
ἐν τῷ ἐξω τερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δήλωσις—Μνημεῖα χριστιανικῆς τεχνης ἐν Ἄθῳ· ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. κ. Ἰακώβου Βατοπεδινοῦ—Τὸ κῦρος τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου· ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Χρ. Ἀνδρούτσου —Ἀναγραφὴ ὕμνων καὶ ἐγκωμίων εἰς τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Π. Γ. Λαυριώτου, μοναχοῦ — Νέα ἐπίσημά τε καὶ ἄλλα διαφέροντα πρὸς κρίσιν περὶ τῆς πίστεως τῶν παλαιοκαθολικῶν· (μεταφρ. ἐκ τοῦ ρωσικοῦ — Λύσις ἀπορίας περὶ κωλύματος γάμου ἕνεκεν συνθέτου ἢ πολλαπλῆς συγγενείας· ὑπὸ τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Παμφίλου κ. Μελισσηνοῦ—Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Καινοπαιήσεις]— Εὐαγγελικὰ διδάγματα.

Μετὰ τοῦ παρόντος φυλλαδίου διανέμεται ἡ προμετωπὶς καὶ οἱ πρόλογοι τῆς α' σειρᾶς τῶν Εὐαγγελ. διδαγμάτων.

ΜΝΗΜΕΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΕΝ ΑΘΩ*

III Πρωτάτον.

Ἡ τοιχογραφία τοῦ Πρωτάτου μενεῖ ἐσαεὶ μνημεῖον καλλιτεχνικῆς ἐξάρσεως, λέγει ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ μελετῶν τὴν ἐν Ἄθῳ χριστιανικὴν τέχνην, καὶ ἀντικείμενον μελέτης ἐν τῇ ὁδῷ τῆς περαιτέρω τελειοποιήσεως τῆς θρησκευτικῆς ζωγραφικῆς τέχνης. Διὰ τῆς τοιχογραφίας ταύτης τοῦ Πρωτάτου ἐκπέμπεται ἡ τελευταία λαμπρὰ, ἀλλ' ἀστραπιαία ἀναλαμπὴ τῆς μεταγενεστέρας ἑλληνικῆς εἰκονογραφίας, πρὸς ἣν οὐδὲ κἂν πόρρωθεν δύναται νὰ παραβληθῇ ἡ χρονικῶς μὴ ἀφισταμένη τοιχογραφία τῆς Μεγίστης Λαύρας, ἥτις ἐν συνόλῳ ἀνήκει εἰς τὴν συνήθη ἀθωϊκὴν τέχνην· ἡ ἁγιογραφία τοῦ Πρωτάτου, ἀκριβῶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ὑπεροχὴν καὶ διαφορὰν αὐτῆς ἀπὸ τῆς λοιπῆς ἀθωϊκῆς τοιαύτης, οὖσης ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἐπαναλήψεως ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τύπου ζωγραφίας, ἀποδείκνυται ἐργασία προσωπικὴ αὐτοῦ τοῦ Πανσελήνου καὶ τῆς σχολῆς αὐτοῦ, ἐνῷ πᾶσα ἡ λοιπὴ τοιαύτη τῶν ἐν Ἄθῳ μονῶν ζωγραφία τοσαύτην ἔχει τὴν ὁμοιότητα, ὥστε καὶ αἱ ὀλίγαι ὑπάρχουσαι ἐν τισιν ἴσως διαφοραὶ, εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ προσεκτικοῦ μόνον παρατηρητοῦ προσπίπτουσαι, μόλις δύνανται νὰ διακριθῶσιν ὡς τοιαῦται μετὰ μακρὰν καὶ παρατεταμένην παρατήρησιν, εἰ δὲ βούλῃ καὶ εἰδικὴν αὐτῶν μελέτην, οὕτως ὥστε σχηματίζεται ἡ γνώμη, ὅτι ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἑκατονταετηρίδας ἀμεταβλήτως εἰργάσθησαν ἀλληλοδιάδοχα τὰ ἐκεῖ τῆς ζωγραφικῆς ἐργαστήρια καὶ ὅτι ἡ ἔξωθεν ἐμφάνισις εἰς Ἄθω καλλιτέρων τεχνιτῶν, καίπερ βελτιοῦσα τὴν ζωγραφικὴν τέχνην, δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς ἔκφρασιν.

Ὁ καθεδρικὸς ναὸς τοῦ Πρωτάτου δύναται νὰ ὀνομασθῇ τὸ μοναδικὸν καὶ θαυμάσιον μνημεῖον τοῦ Ἄθωνος· τὴν τοιχογραφίαν αὐτοῦ διακρίνει ἀληθὴς, πραγματικὴ ὡραιότης, ἡ γενικὴ αὐτῆς μάλιστα ἄποψις ἐν συνόλῳ, παρὰ τὴν ἐκ τοῦ χρόνου ἐπελθοῦσαν βλάβην, προξενεῖ εἰς τὸν θεατὴν ἀληθῆ γοητείαν καὶ ἐντύπωσιν ἐξαισίαν. Αἱ ἐπὶ τῶν ἐφ' ὑγροῦ (fresque) πεπαλαιωμένων καὶ

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 576—579 τοῦ ΚΒ' ἔτους.

περικεκαπνισμένων ἤδη τοιχογραφιῶν περιβολαὶ διὰ τῶν γλυκέων αὐτῶν χρωμάτων προκαλοῦσι τὴν προσοχὴν τοῦ παρατηρητοῦ· τὰ χρώματα αὐτῶν διάφορα, ὑπόλευκα, ὑποκίτρινα, ἰόχροα, γλαυκά· ἡ ὅλη ὑφὴ καίπερ σοβαρὰ ἐν σκιᾷ, ἀπέχει ὅμως πόρρω τῶν συνήθων μελαίνων πτυχῶν· ἐρυθρότης τις, ἡνωμένη μετὰ γλυκέως καὶ ἱεροῦ μειδιάματος ἐπικοσμεῖ καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ γεροντικὰ τῶν ἁγίων πρόσωπα· ἀλλὰ τύποι καθαρῶς εἰκονογραφικοὶ διακρίνονται διὰ τὴν κανονικότητα τῶν προσώπων ἐν τοῖς χοροῖς τῶν ἁγίων ἰδίως, τὴν ὡραιότητα δὲ καὶ συμμετρίαν τῶν προσώπων τῶν ἁγίων γυναικῶν· ἐνὶ λόγῳ, ἐὰν ἡ διαφορὰ τοῦ Πανσελήνου (τοῦ ὑποτιθεμένου γραφέως τῆς τοιχογραφίας) τυγχάνῃ ἡ διακρίνουσα τὸν καλλιτέχνην ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ ζωγράφου διαφορὰ, τότε αὕτη διασώζει γραμμὰς τύπου εἰκονογραφικοῦ, εἰλημμένας ἐκ προτύπων τοῦ ΙΒ΄ αἰῶνος ὡς ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους προσωπογραφίαις π. χ. τῶν περὶ τὸ Νήπιον—Ἰησοῦν Χριστὸν — καθεζομένων ἑβραίων, αἵτινές εἰσι πλήρεις φυσικότητος καὶ ζωῆς· παρὰ τῷ τελευταίῳ δὲ μάλιστα, ἱκετευτικῶς ἀτενίζοντι πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ πόδες φαίνονται κινηθέντες ὁμοῦ· τὸ δάπεδον πανταχοῦ ἐξελίσσεται ὑποπόρφυρον, ἡ γῆ δὲ ἐξαιρετικῶς πρὸς τὸ κυανόχρουν ἀποκλίνουσα ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ὑποπράσινον. Ὁ ἅγιος Πηγάσιος παρίσταται ὡς δόγης ἐνετὸς ἐν περιβολῇ χρώματος μελινοειδοῦς δίχα τινὸς μεταγενεστέρας μεταγραφῆς χρυσίῳ κεντημένη καὶ διὰ λίθων πεποικιλμένη.

Ἀλλ' ἡ αἰωνία κόνις, ἡ ἀπαλείψασα καὶ ὑπολεπτύνασα τὰς ζωηρὰς τῶν εἰκόνων γραμμὰς, προσδοῦσα εἰς τὴν ὅλην τοῦ Πρωτάτου τοιχογραφίαν τὸν τύπον τῆς ἀρχαιότητος, ἣν πολλοὶ καὶ μέχρι τοῦδε ἐκλαμβάνουσιν ὡς αὐτὴν τὴν γνησίαν ἀρχαιότητα, δὲν ἐπιτρέπει δυστυχῶς νὰ κρίνῃ τις μετ' ἀκριβείας περὶ τοῦ χρόνου καὶ φέρει οὕτως εἰς σύγχυσιν τοὺς «θέλοντας νὰ ἀπατῶνται». Γνωστὸν π. χ. ὅτι ὁ Πορφύριος Οὐσπένσκης (Troudi kiebcia. Acad. 1867 kn. 10—11. perv. poutes. II 2. 273) ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν ἀναφερομένων ἐν τῇ βιογραφίᾳ Θεοφάνους τοῦ Ἀθωίτου († 1548), καθ' ἃς ὁ ναὸς ἐζωγραφήθη ἐπιμελείᾳ τοῦ πρώτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους Σεραφεὶμ, εἰς τὸν ΙΣΤ΄ αἰῶνα πρῶτον καθώρισε τὴν πραγματικὴν σχέσιν μεταξὺ τοῦ μνημείου τούτου τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολυθρυλλήτου Πανσελήνου, ὅστις φαίνεται ὁ ἐκτελέσας τὴν ζωγραφίαν ταύτην· ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀντωνῖνος κατ' ἐπίφασιν μόνον μὴ συμφωνῶν πρὸς τὴν γνώμην ταύτην (Jamětiai pocl. σ. 111—117. 303—304) ἐκζητεῖ καὶ αὐτὸς σαφεῖς καὶ πειστικὰς ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης ἀποδείξεις, φρονεῖ δηλονοῦν ὅτι ἡ συνοδεύουσα τὴν ζωγραφίαν κοσμηματογραφία δὲν εἶναι ἀρχαία (antiqua), τουτέστιν ὅτι δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τοιαύτας τοῦ ΙΑ΄ καὶ ΙΒ΄ αἰῶνος, ὅτι ἡ παράστασις τῶν γεγονότων καὶ ἡ ὅλη σκηνογραφία παραλλάσσει, καίτοι ἡ τοιχογραφία τοῦ Πρωτάτου, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἰδίου, ὑπομιμνήσκει αὐτῷ τὸ μωσαϊκὸν τοῦ Καχριὲ δζαμισὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁ κ. Κοντακώφ ἀποδεχόμενος τὴν ἀνωτέρω κρίσιν χαρακτηρίζει ταύτην οὐχὶ μόνον εἰλικρινῆ, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπιτυχῆ συνάμα, συμπίπτουσαν καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐντύπωσιν, τοῦθ' ὅπερ ἀποδείκνυσιν, ὅτι σκοπὸς τοῦ Πανσελήνου πρὸ παντὸς ἄλλου ἦν ἡ ἀναστήλωσις τῶν βυζαντινῶν παραδόσεων καὶ τῆς ἐν γένει τέχνης· εἰς ἐπιτυχίαν ὅμως καὶ τῆς συλλήψεως ταύτης ὁ Πανσέληνος δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τοῦτο, ὡς συνήθως συμβαίνει εἰς τὴν ἰδιοφυΐαν προέβη περαιτέρω, δοὺς ὥθησιν νέαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ζωγραφίαν, εἰσαγαγὼν ἐν τῇ τέχνῃ τὴν ἐξωτερικὴν ὡραιότητα, διασώσας ἐν ταὐτῷ καὶ τοὺς ἀρχαίους βυζαντινοὺς τύπους· ὁ Πανσέληνος ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην παραβάλλεται ὑπό τε τοῦ Πορφυρίου καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Πακρόβσκη (Sten rospissi σ. 82—85) πρὸς τὸν ῥῶσσον ἁγιογράφον Σίμωνα Οὐσάκωβ, ὅστις ὅμως ἐργαζόμενος καὶ προάγων τὴν τέχνην ἀφίστατο μόνον τῆς παραδόσεως, ἐνῷ ὁ ἕλλην συνάδελφος αὐτοῦ διασώζων τὴν παράδοσιν ἐφικνεῖτο ἐπιτυχοῦς συνδυασμοῦ τοῦ ὡραίου ἅμα καὶ σεμνοῦ, ἐν τούτῳ ἀναδεικνύμενος ὑπέρτερος τοῦ Οὐσάκωβ.

Πρὸς τὰς ἀνωτέρω γνώμας δὲν συμφωνοῦσιν αἱ σχετικαὶ πληροφορίαι τοῦ γερμανοῦ Brokchaus, ἀγνοοῦντος ἐν γένει τὰς περὶ ἀθωικῆς τέχνης συγγραφὰς τῆς ῥωσσικῆς φιλολογίας ἐν γένει, ἐφ' ᾧ καὶ ἀνάγει οὗτος τὴν τοιχογραφίαν τοῦ Πρωτάτου εἰς τὸ τέλος τοῦ ΙΓ΄ ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΔ΄ αἰῶνος, στηριζόμενος ἐπὶ εἰδήσεων, ἀφορωσῶν τὴν ἀνέγερσιν τοῦ κοινοῦ ἀθωϊκοῦ τούτου ναοῦ. Ἐὰν δ' ὡς ἔοικεν εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς γνώμης ταύτης συνέτεινεν ἡ ἀντιπαραβολὴ τῆς τοιχογραφίας πρὸς τὸ χειραγωγῆσαν ἐν τού-

τῳ κείμενον τῆς γνωστῆς «Ἑρμηνείας», ἡ βάσις ἐστὶ λίαν ἐπισφαλὴς καὶ ἀβεβαία· διότι καὶ αὐτὴ ἡ «Ἑρμηνεία» ἐν πολλοῖς φέρει χαρακτῆρα μεταγενέστερον· τοῦτο ὅμως ἐξ ἄλλου, κατὰ τὸν κ. Κοντακώφ, ἔχει ἱστορικὴν σημασίαν διὰ τὴν ἐπὶ μέρους σύνθεσιν τῆς τοιχογραφίας, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ αἱ προηγούμεναι περιγραφαὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ὦσιν ἀκριβεῖς ἕνεκα τῆς ἐπικαθημένης ἐκ τῶν θυμιαμάτων καὶ τοῦ χρόνου ἀχλύος.

Τὸ Πρωτάτον, ὡς κτίριον ἐκ τοῦ εἴδους τῶν λεγομένων «βασιλικῶν», ἔχει τρεῖς ἀψίδας ἁπάσας κεκαλυμμένας διὰ τοιχογραφιῶν· ἐν τῇ μεσαίᾳ γέγραπται ἡ Θεοτόκος καθημένη ἐπὶ θρόνου καὶ κρατοῦσα ἐπὶ τῶν ποδῶν ἀνακεκλιμένον τὸ προαιώνιον βρέφος παρισταμένων ἑκατέρωθεν δύο ἀγγέλων μετ' ἀνεστραμμένων σαλπίγγων. Τὴν ἰδιαιτέραν προσοχὴν τοῦ κ. Κοντακώφ ἐφελκύει ἐξυμνουμένη καὶ πᾶσα μὲν ἡ τοῦ Πρωτάτου τοιχογραφία, ἰδιαιτέρως ὅμως αἱ ἐξῆς εἰκόνες· ὁ Σωτὴρ ἱστάμενος ἐν τῷ τάφῳ, ὁ Εὐαγγελισμός, οἱ προφῆται βασιλεῖς Δαβὶδ καὶ Σολομὼν ἀποτεινόμενοι πρὸς τὴν Θεοτόκον μετὰ τῶν σχετικῶν προρρήσεων αὐτῶν, οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος, οἱ προφῆται Ἠλίας καὶ Δανιὴλ καὶ διάφοροι μάρτυρες. Εἰς τὸ ὑψηλότερον τῶν τοίχων μέρος καὶ κατὰ τὰ τρία τοῦ ναοῦ μέρη ἐζωγράφηνται κατὰ σειρὰν καθήμενοι οἱ δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, μεταξὺ δὲ τῶν προπατόρων τούτων διακρίνεται γυνή, ἱσταμένη ἐπὶ ἐξελισσομένου δράκοντος, εἶναι δὲ αὕτη πάντως ἡ Εὔα· κάτωθι αὐτῶν παρίστανται διάφοροι εὐαγγελικαὶ σκηναί, ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ὑπαπαντή, ἡ Βάπτισις, ἡ Μεταμόρφωσις, ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος, τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ ἱσταμένου ἐνώπιον ἀκροωμένου πλήθους καὶ μετὰ χεῖρας ἔχοντος κεκλεισμένην βίβλον. Ἡ παράστασις αὕτη, ἧς ὁμοία γνωστὴ μόνον ἐξ ἀντιγράφου τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ ἐν εὐαγγελικῇ μικρογραφίᾳ (miniature) χειρογράφου Εὐαγγελίου, σωζομένου ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἰυφλίδος ἐν Γεωργίᾳ, εἶναι ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ μέρους τοῦ ναοῦ ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου κατὰ σύνθεσιν καὶ παράστασιν προσώπων πολυαρίθμων (40) ἄγνωστον εἰς τὴν βυζαντινὴν τέχνην εἰσαχθεῖσαν ἐνταῦθα πάντως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν προτύπων τῆς Δύσεως, ὁ Ἐμμανουὴλ «ἀκοίμητος ὀφθαλμὸς κτλ.

Ὁ κ. Κοντακώφ, πρὸς ἐκτίμησιν τῆς τοιχογραφίας τοῦ Πρωτάτου ὑπὸ ἔποψιν καλλιτεχνίας ἐν γένει καὶ τέχνης ἁγιογραφικῆς, ὡς ἀληθὴς ἐπιστήμων, ἐννοῶν ἵνα ὑπὸ τὸν χρωστῆρα τοῦ ζωγράφου καὶ τὰς πτυχὰς τῶν εἰκονογραφουμένων ἁγίων καὶ λοιπῶν ἱερῶν σκηνογραφιῶν μελετήσῃ τὴν ἐν γένει τέχνην καὶ ἐξαγάγῃ ἐκ τὰς μελέτης ταύτης πορίσματα ἐπιστημονικὰ διὰ τὴν πρόοδον τῆς τέχνης καὶ τοὺς σταθμοὺς τῆς ἐν μέσῳ τῶν αἰώνων ἐπιτελουμένης προόδου, δι' ἣν ἡ μεμονωμένη ἐργασία, ὁσῳδήποτε κἂν ᾖ αὕτη τελείως ἐκπεφρασμένη, δὲν ἔχει πολλὴν τὴν σημασίαν ἢ τὸ ἐπιστημονικῶς ἐνδιαφέρον, διατυποῖ τὰς ἑπομένας κρίσεις ὡς κανόνα σχετικῆς τῶν ὑπὸ μελέτην ἔργων ἐκτιμήσεως.

Ἐν τῇ ἱστορικῇ περὶ τέχνης ἐπιστήμῃ, λέγει οὗτος, σπουδαιότερον πάντων τυγχάνει εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἡ ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ὑλικοῦ ἐκλογὴ τοιούτων ἀρχαιολογικῶν ἀντικειμένων, ἅτινα ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀποτελέσωσιν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ «μνημεῖα ἐποχῆς», μετὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν δεύτερον ὁ ἐξ ἀντιπαραβολῆς χαρακτηρισμός, καὶ τρίτον ἡ ἀνάλογος ταξινόμησις καὶ ἀμοιβαία αὐτῶν σχέσις, ἐξ ἧς δυνατὸς ἔσται ὁ ἐν μέσῳ τῶν αἰώνων ἱστορικὸς ἐξ ὁμοιότητος τεχνικὸς αὐτῶν καθορισμός. Ἡ τοιαύτης φύσεως ἐργασία προσήκει εἰς τὴν «ἱστορίαν τῆς τέχνης» καὶ οὐχὶ τῆς «ἀρχαιολογίας»· ἡ δευτέρα αὕτη δίχα τῆς προηγουμένης θὰ παρουσιάζετο οὐχὶ ὡς «ἐπιστήμη» ἀλλ' ὡς ἔργον ἁπλοῦ ἐρασιτέχνου, «ἐρασιτέχνημα», ὅπερ φροντίζει τὴν συλλογὴν μόνον ἀρχαιολογικῆς ὕλης καὶ τὴν ἀκριβῆ αὐτῆς μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν περιγραφήν· ἐνῷ ἐκ τοὐναντίου ὁ ἱστορικὸς καθορισμὸς ἑνός τινος ἀντικειμένου, ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς «συγκριτικῆς», κύριον προτίθεται σκοπὸν οὐχὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ μνημείου, ἀλλὰ τὸν χαρακτηρισμὸν καὶ ὁρισμὸν αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὰ κύρια ἱστορικὰ γνωρίσματα τῆς συλλεγείσης καὶ ὑπὸ μελέτην κειμένης ἀρχαιολογικῆς ὕλης, ἐκ τῶν γνωρισμάτων δὲ τούτων διαμορφοῖ τὴν ἐπιστήμην, παρίστησι τὴν δημιουργικὴν ἐξέλιξιν αὐτῆς. Ἡ ἀρχαιολογικὴ περιγραφὴ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην τυγχάνει ἐπὶ τοσούτῳ βελτίων, ὅσῳ εἶναι βραχυτέρα καὶ μετ' ὀλιγοτέρων λεπτομερειῶν, ἧττον συμβαλλουσῶν εἰς τὴν διασάφησιν καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν ἀρχαιολογικῶν τῆς τέχνης κειμηλίων· ἡ ἀτέλεια ἀκριβῶς τῆς βυζαντινῆς ἀρχαιολογίας ἐν τούτῳ δὴ μάλιστα καθίσταται ἐμφανεστέρα, ἐν ταῖς ἀτελευτήτοις δηλαδὴ καὶ ἀκάρποις περιγραφαῖς τῶν διαφόρων ἀντικειμέ-

νων τῆς τέχνης· αἱ εἰκονογραφικαὶ σκηναὶ καὶ οἱ διάφοροι αὐτῆς τύποι ἐν ταῖς τοιαύταις περιγραφαῖς παρουσιάζονται ὡς νέαι, ἢ τοὐλάχιστον ὡς ἄγνωστοι, ἐνῷ κατ' ἀλήθειαν ἀναντίλεκτον αὗται οὐκ εἰσὶν ἕτερόν τι ἢ ὁ συνήθης τῆς συνθέσεως χαρακτὴρ καὶ μόνον ἐν λεπτομερεῖ πρὸς ἄλλα ἀντιπαραβολῇ ὡς νέον παρουσιάζον μικροσκοπικήν τινα διαφοράν, ἢ ἰδιαιτέραν τινὰ λεπτομέρειαν, προσπίπτουσαν εἰς τὸ ὄμμα τοῦ παρατηρητοῦ.

Τὰ ἔργα τοῦ Πανσελήνου ἐν τῇ τοιχογραφίᾳ τοῦ Πρωτάτου, συμφώνως πρὸς τὰς ἀνωτέρω περὶ βυζαντινῆς ἀρχαιολογίας κρίσεις τοῦ κ. Κοντακώφ, ὑπάγονται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς βυζαντινῆς τέχνης περιόδου λίαν μεταγενεστέρας φέροντα τὸν λαϊκὸν τῆς ἐποχῆς τύπον, οὐχὶ δὲ καὶ τοιαύτην ἐξοχότητα, individualisme, ἰδιαιτέρας ὅλως θεωρίας καὶ τέχνης ἐξ ἐκείνων, αἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ μεταβάλωσι ἀποτόμως τὸ παραδεδεγμένον ὕφος τῆς καλλιτεχνικῆς παραδόσεως. Τὸ γεγονὸς, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ τοῦ Ἄθω μοναχοὶ ἔκπαλαι καὶ μέχρι τοῦ νῦν, ὑπερηφανευόμενοι διὰ τὸν ὀνομαστὸν Πανσέληνον, ἐξακολουθοῦσι βλέποντες τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν ταῖς διαφόροις τοῦ Ἄθω μοναῖς, ἀντίκειται πρὸς τὰ γεγονότα καὶ ἀποδείκνυσιν ὅτι καὶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Πρωτάτου δὲν διακρίνουσιν οὗτοι τὰ «προφανῶς ἰδιαίτερα» ἐν τῇ τοιχογραφίᾳ· ἀλλὰ καὶ ἡ γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς τοιχογραφίας, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπει τοῦτο ἡ διὰ μέσου σημαντικῶν διορθώσεων ἢ κάλλιον εἰπεῖν στρεβλώσεων μελέτη τῶν πρωτοτύπων, ἀποδεικνύει ἐν μέρει τὸ βάσιμον τῆς γνώμης ταύτης· αἱ τοιχογραφίαι τοῦ Πρωτάτου ὁμολογουμένως εἰσὶν ὡραιότεραι, εὐγενέστεραι, μεγαλοπρεπέστεραι καὶ κανονικώτεραι ἢ αἱ λοιπαὶ ἀθωϊκαὶ ζωγραφίαι, ἀλλ' ἐκ γενικῆς ἀπόψεως θεωρούμεναι ὑπάγονται καὶ αὗται εἰς τὸ γενικὸν τούτων σύστημα· μόνον δὲ προσεκτικὴ μελέτη ἀποκαλύπτει ἐν αὐταῖς τὰς γνωστὰς ἤδη ἀποκλίσεις καὶ τὴν πρὸς δύο σημεῖα διεύθυνσιν αὐτῶν πρὸς τὰ ἀρχαιότατα πρωτότυπα τοῦ Ι' καὶ ΙΑ' αἰῶνος καὶ πρὸς τὸ μέρος τῶν ὑπὸ τοῦ Πανσελήνου πάντως διδαχθέντων ἰταλῶν τεχνιτῶν τοῦ ΙΕ' αἰῶνος· ἐνιαχοῦ δὲ ἡ μελέτη αὕτη ἀποκαλύπτει ἰδιαίτερά τινα, ὅλως ἐξαιρετικὰ, σημεῖα ἐξοχότητος μαρτυροῦντα τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα τοῦ Πανσελήνου ὡς διακεκριμένου καλλιτέχνου· ἅμα τῇ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου εἰσόδῳ προσπίπτει εἰς τὸ ὄμμα τοῦ ἐπισκέπτου καὶ ἐκπλήσσει ἡ ἀρχαϊκὴ πολυτέλεια τῶν ἁγ. εἰκόνων, οἱ νεάζοντες τύποι πολλῶν ἀποστόλων, ἁγίων, ἡ ὡραιότης ἐν διαφόραις ἱεραῖς σκηνογραφίαις ἐμπετασμάτων, ἡ λεπτόπτης καὶ πλαστικότης τῶν προσώπων, ἡ γενικὴ καὶ εὐάρεστος ἔκφρασις, ἡ κατάδηλος ἰδίᾳ γιγνομένη μετὰ τὰς ἀμαυρὰς, καπνισμένας καὶ ἐξηντλημένας ὑπὸ τοῦ ἀσκητισμοῦ προσωπογραφίας τῆς τραπέζης τῆς Μ. Λαύρας ἢ τοῦ Ξενοφῶντος· ἐνὶ λόγῳ, κατὰ τὰς πρώτας τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πρωτάτου στιγμὰς, ὁ Πανσέληνος παρίσταται ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ καλλιτέρου ὕφους (style) τοῦ Ι'—ΙΑ' αἰῶνος, διόλου δὲ δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις, καὶ ὑπὸ τὴν παροῦσαν ἔτι κατάστασιν τῆς τοιχογραφίας, περικεκεπνισμένης καὶ κεκαλυμμένης ὑπὸ ἓξ αἰώνων ὅλων ἐπισωρευθείσης κόνεως, ὁποίαν ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ εἰς τοὺς εὐρωπαίους ἰδίᾳ περιηγητὰς αὕτη· μόνον μετὰ προσεκτικὴν καὶ παρατεταμένην ἐπισκόπησιν δύναται νὰ διαγνώσῃ τις ὁπόσον εἶναι μεταβεβλημένον καὶ ἐξησθενηκὸς ἐνταῦθα τὸ γνήσιον βυζαντινὸν ὕφος, οὗτινος ὁ τύπος διεσώθη καὶ μετεδόθη σὺν προφανεῖ τῷ πόθῳ ὅπως μιμηθῇ τὴν ἀρχαίαν τέχνην, ἡ συγκεκερασμένη αὕτη ἐν ἰδιορρύθμῳ ὕφει, ἐπεξεργασμένη δι' ἐκμαθήσεως τῆς ἰταλικῆς τέχνης· οὕτω π. χ. ἡ ὡραία εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος Ἐμμανουὴλ, ἡ ἄνωθι τῆς πρὸς τὴν λιτὴν θύρας τοῦ Πρωτάτου, ἡ εἰκονίζουσα τὸν «Ἀκοίμητον ὀφθαλμὸν» παρίστησιν ἡμῖν βυζαντινὴν σύνθεσιν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ἀγνότητι καὶ αἴγλῃ· βρέφος νυστάζον, μὲ ἀνοικτοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐν τῷ λίκνῳ, ἑκατέρωθεν φρουρούντων τῶν ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ, ἀντὶ τοῦ μεταγενεστέρου τύπου τῆς Θεομήτορος καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου κεκλιμένων πρὸς τὸ λίκνον καὶ δύο ἀγγέλων. Ἡ εἰκὼν τοποθετεῖται ἐν πρώτοις μετ' ἐξόχου καλλιτεχνικῆς προνοίας ἄνωθι τῆς θύρας, ἐπειδὴ οἱ ἀρχάγγελοι ἵστανται κάτωθι τοῦ ἀκοιμήτου Δημιουργοῦ ὡς φρουροὶ, καὶ δεύτερον διότι αὕτη ἔχει διδακτικὸν ὡς εἰπεῖν σκοπὸν περὶ τῆς ἀσκητικῆς ὑπακοῆς καὶ τῶν μοναστηριακῶν περὶ αὐτῆς κανόνων. Ἡ εἰκὼν περαιτέρω αὕτη τοῦ Ἐμμανουὴλ παριστᾷ πράγματι βρέφος, παιδίον μικρὸν καὶ οὐχὶ δεκαετὲς ἢ δωδεκαετὲς τοιοῦτον, καὶ ζωγραφεῖ Αὐτὸ ἡ βυζαντινὴ καὶ ρωσσικὴ εἰκονογραφία, μετὰ φυσικότητος ἀνακείμενον ἐν τῇ παιδικῇ αὐτοῦ στρωμνῇ καὶ στολῇ καὶ οὐχὶ ἐν ἀποστολικῇ περιβολῇ, καὶ ἐν

τῇ νεωτέρᾳ ζωγραφικῇ· ὑποβαστάζει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ κλίνης διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἐν στάσει φυσικωτάτῃ βρέφους νυστάζοντος καὶ ῥεμβάζοντος· διὰ τῆς ἀριστερᾶς δὲ κρατεῖ, ὡς εἰκονίζεται πάντοτε ὁ Ἐμμανουὴλ, σύνηθες εἰλητάριον· αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ παράστασις τοῦ παιδίου ἐνθυμίζει τὰ ἐν Βενετίᾳ πρότυπα τοῦ πρώτου ἡμίσεως τοῦ ΙΣΤ αἰῶνος. Τοῦ λόγου ὄντος περὶ τῆς εἰκόνος ταύτης μετ' ἀληθείας δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἐὰν ἡ ὅλη τοιχογραφία τοῦ Πρωτάτου ὡς καλλιτέχνημα ἦναι τὸ μοναδικὸν μνημεῖον τοῦ Ἄθωνος, ἡ εἰκὼν τοῦ «Ἀκοιμήτου ὀφθαλμοῦ» τοῦ προαιωνίου βρέφους, δι' ἣν ἐλέχθη τὸ προφητικὸν «ἀναπεσὼν ἐκοιμήθη ὡς λέων, τίς ἐγερεῖ αὐτόν»; εἶναι τὸ ἀριστούργημα καὶ ἡ κορωνὶς τῆς ὅλης λαμπρᾶς τοῦ Πανσελήνου τοιχογραφίας· εἶναι τόσον ὡραία, τόσον ἐξαισία εἰς τέχνην καὶ μεγαλοπρέπειαν θεοπρεπῆ ἡ καλλιτεχνικὴ αὕτη καὶ ἱστορικὴ πλέον καταστᾶσα εἰς τὸν κόσμον τῶν ὡραίων τεχνῶν ἁγία εἰκών· ἔναυλος μένει εἰς τὰ ὦτα τοῦ χαράσσοντος τὰς γραμμὰς ταύτας ὁ θαυμασμὸς εὐρωπαίου καλλιτέχνου τοῦ ἐλβετοῦ Jilleron, ἀντιγράφοντος μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας πρὸ ἐτῶν τὸ μικρὸν αὐτὸ καλλιτέχνημα καὶ μνημεῖον τῆς ἐν Ἄθῳ καὶ Ἀνατολῇ καθόλου χριστιανικῆς τέχνης καὶ συναρπαζομένου ἐν ἱερῷ ἐνθουσιασμῷ. Παρὰ ταύτην ὅμως καὶ ἄλλαι ἀποστόλων καὶ ἁγίων παράκεινται ἐν τῷ ναῷ τοῦ Πρωτάτου εἰκόνες οὐχ ἧττον ἐξέχουσαι καὶ καλλύνουσαι τὴν ὡραίαν τοιχογραφίαν.

(ἕπεται συνέχεια)

Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Βατοπαιδινὸς

ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ·

Ἀλλ' ὅ,τι κυρίως ἐν τῷ περὶ προθέσεως κεφαλαίῳ χρήζει ἐρεύνης εἶνε ἡ περὶ θείας Εὐχαριστίας διδασκαλία τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας, ὁ δὲ λόγος προφανής. Ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια ἡ δι' Ἰησοῦ Χριστοῦ γενομένη διεπιστεύθη τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις εἶνε ἅμα μὲν ὁ ἀνεπισφαλὴς τῆς χριστιανικῆς γνώσεως φρουρὸς καὶ ἑρμηνεύς, ἅμα δὲ ὁ τῆς ἁγιαζούσης χάριτος ταμιοῦχος, τὸ πλήρωμα τῶν τοῦ **Ἁγίου Πνεύματος χαρισμάτων.** Τίς ἡ σχέσις τῶν δύο τούτων δυνάμεων, δι' ὧν περιβάλλεται ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, τοῦτο δὲν λέγεται μὲν ἐν τοῖς ἐπισήμοις τῆς πίστεως κειμένοις, συνάγεται ὅμως εὐχερῶς ἐκ τῶν ἀξιωμάτων τοῦ Κυρίου, πρὸς ἃ ἀμεσώτατα συνδέεται. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὡς ἡ ἐπὶ γῆς διαρκὴς ἐμφάνισις τοῦ θεανθρώπου Λυτρωτοῦ, τοῦ διὰ τοῦ κηρύγματος καὶ τῶν μυστηρίων τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος ἀπεργαζομένου, εἶνε πλήρωμα ἅμα μὲν τοῦ προφητικοῦ ἅμα δὲ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ μὴν τὸ ἀρχιερατικὸν τοῦ Κυρίου ἔργον, δι' οὗ καταλλάξας Θεὸν καὶ ἄνθρωπον ἀπειργάσατο τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος, εἶνε ἡ τελείωσις τῆς προφητικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας, δι' ἧς ἐφανέρωσε τὴν εἰς σωτηρίαν ὁδὸν καὶ ἑαυτὸν ὡς σωτῆρα[1]. Εἶνε πρόδηλον ὅτι ἡ οἰκονομία τῶν μυστηρίων, τῶν μέσων, δι' ὧν μετοχετεύεται ἡ τοῦ Σταυροῦ ἀπολυτρωτικὴ δύναμις ἐπὶ τῶν πιστῶν, εἶνε τῶν ἱερατικῶν λειτουργιῶν ἡ κορωνὶς καὶ τὸ πλήρωμα, τὸ ἀποφαῖνον τὸν λειτουργὸν **ἱερέα** ἀληθῆ οὐχὶ δ' ἁπλῶς ποιμένα τῆς κοινότητος ἢ κήρυκα τοῦ θείου λόγου ὡς παρὰ τοῖς διαμαρτυρομένοις. Καθόσον δὲ ἡ θεία Εὐχαριστία, ὁ δεῖπνος, ἐν ᾧ «καταγγέλλομεν τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ», ὑπερβάλλει τῶν ἄλλων μυστηρίων καὶ κατὰ τὸ μυστηριῶδες αὐτῆς ὕψος καὶ κατὰ τὸν ἀμήχανον τῆς θείας δωρεᾶς πλοῦτον, καὶ ὡς θυσία ἱλαστική, εἶνε φανερὸν ὅτι ἡ ἱερουργία αὐτῆς εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐμφάνισις τῆς ἱερατικῆς δυνάμεως, ἡ κορωνὶς τῶν μυστηριακῶν λειτουργιῶν, τὸ ὁρμητήριον ἅμα καὶ κέντρον τῆς χριστιανικῆς λατρείας. Τοῦτο ὑποδηλοῖ ἱκανῶς ἥ τε ὁμολογία τοῦ Δοσιθέου καὶ ἡ Μητροφάνους τοῦ Κριτοπούλου· ἡ μὲν πρώτη παρατηρεῖ ὅτι ὁ λαβὼν τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα τελεῖ τὰ μυστήρια ἕκαστα «**ἐξαιρέτως** δὲ (εὔχεται) ὑπὲρ τῆς τῶν εὐσεβῶν ζώντων **καὶ** τεθνεώτων ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν (ἐν τῇ προσφορᾷ δῆλα δὴ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας). **Εἰ δὲ καὶ δοκιμῇ καὶ ἀρετῇ διαφέροι,** λαβὼν ἐξουσίαν παρὰ τοῦ ἐπισκόπου . . . κῆρυξ τοῦ ἱεροῦ προχειρίζεται Εὐαγγελίου»[2]. Ὁ δὲ Κριτόπουλος, τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἱερωσύνης ἀκριβῶν, ἀποφαίνεται ὅτι ὅσῳ ἀναγκαία εἶνε ἡ

· συνέχεια ἀπὸ σελ. 61--63.

Παραράματα: Ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ σελ. 62 στιχ. 46—47 ἀντὶ *ἐπιδεσμεύει* ἀνάγνωθι *ἐπιδεσμένη*.

1. ὅρ. Μακαρίου Dogmatique Orthodoxe II, 152.
2. Kimmel 441.

οἰκοδομὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, δι' ἣν ὁ Κύριος «ἔθετο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ποιμένας καὶ διδασκάλους . . . **τοσοῦτον ἀναγκαιοτέρα ἐστὶν ἡ ἀρχιερωσύνη, δι' ἧς ἡ οἰκοδομὴ καταρτίζεται. Καὶ τὸ εἶναι τὸν Χριστὸν ἀρχιερέα εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ οὐκ ἄλλως ἐνεργεῖται εἰς τὸν αἰῶνα εἰμὴ διὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἱερέων, ὧν μέσων αὐτὸς διηνεκῶς ἱερουργεῖ καὶ ἱερουργεῖται εἰς τοὺς αἰῶνας**» (Kimmel, II 220). Περὶ πλέον τὴν ἐσωτερικὴν ταύτην τῆς Εὐχαριστίας πρὸς τὴν Ἱερωσύνην σύνδεσιν ἐκφράζει ὁ ἀπαράβατος ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ κανὼν, ὅπως ἡ χειροτονία τελῆται ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ καὶ δὴ ἐντὸς τοῦ βήματος παρὰ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, τοῦ μὲν ἐπισκόπου χειροτονουμένου μετὰ τὸν Τρισάγιον ὕμνον, τοῦ ἱερέως μετὰ τὸν χερουβικὸν, καὶ τοῦ διακόνου μετὰ τὸν καθαγιασμὸν τῶν θείων δώρων, ὡς τούτου ὄντος λειτουργοῦ ἁπλῶς, ἐκείνων δὲ ἱερουργῶν τῆς ἀναιμάκτου θυσίας. Τοῦ κανόνος τούτου αὐστηρῶς ἔχονται οὐ μόνον οἱ Δυτικοὶ ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀγγλικὴ Ἐκκλησία, ἐν ᾗ οἱ μὲν διάκονοι, ὡς ἐρρήθη, χειροτονοῦνται πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου, οἱ πρεσβύτεροι μετ' αὐτὸ, καὶ οἱ ἐπίσκοποι μετὰ τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως καὶ τὴν ὁμιλίαν, οἱ πάντες δὲ ἐν τῷ Ἱερῷ βήματι[3].

Ἡ διάταξις αὕτη ἐμφαίνει ἀριδήλως τὸ φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ἡ ἐξαίρετος καὶ διαφέρουσα λειτουργία τοῦ ἱεροῦ κλήρου εἶνε ἡ τέλεσις τῆς ἀναιμάκτου θυσίας, ὅπερ ἐπιδεβαιοῦσι καὶ οἱ λόγοι «**λάβε τὴν παρακαταθήκην ταύτην καὶ φύλαξον αὐτὴν ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτε παρ' αὐτοῦ μέλλεις ἀπαιτεῖσθαι αὐτὴν**», οὓς ὁ ὀρθόδοξος ἀρχιερεὺς λέγει ἐπιδιδοὺς μετὰ τὴν καθιέρωσιν τὸν ἅγιον ἄρτον τῷ χειροτονηθέντι, παριστῶν οὕτω τὴν ἱερουργίαν τῶν φρικτῶν μυστηρίων ὡς διαφέρουσαν ἅμα καὶ πλήρη εὐθύνης λειτουργίαν τοῦ ἱερέως. Οὕτω δὲ ἑνῷ τὸ βάπτισμα τελεῖται ἐν ἀνάγκῃ καὶ ὑπὸ κοσμικοῦ, ἡ ἱερουργία τῆς θείας εὐχαριστίας, κατὰ ὁμόφωνον δίδαγμα τῆς Ὀρθοδόξου, τῆς Δυτικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας οὐδὲ αὐτοῖς τοῖς διακόνοις συγχωρεῖται, ἀλλὰ εἶνε ἔργον τῶν ἱερέων, οὐδεμιᾶς ἐπιτρεπομένης παραβάσεως· «Μὴ γίνεσθαι ὑπό τινος ἄλλου τὸ τῆς ἱερᾶς εὐχαριστίας τοῦτο μυστήριον εἰμὴ μόνον ὑπὸ ἱερέως», ἀποφαίνεται ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις τῷ 1672 συνελθοῦσα σύνοδος[4]. «Ἄνευ ἱερέως, παρατηροῦσιν οἱ πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τοὺς Βρεττανοὺς ἐπισκόπους, ἅπαντες οἱ ἡγεμόνες καὶ βασιλεῖς ὑμῶν τῆς γῆς δὲν δύνανται νὰ ἐπιτελέσωσι τὸ ὑπερφυὲς τοῦτο μυστήριον καὶ νὰ διανέμωσιν αὐτὸ εἰς τοὺς πιστούς.[5] Ἱερωσύνη λοιπὸν καὶ Εὐχαριστία κατὰ τὸν λόγον τοῦτον εἶνε μυστήρια προϋποτιθέντα ἄλληλα, ἡ δὲ κολόβωσις τοῦ ἑνὸς συνεπάγηται τὴν τοῦ ἑτέρου· ὅπου δὲ οὕτως ἢ ἄλλως «ἐκενώθη τὸ τῆς φρικτῆς θείας ἱερουργίας μυστήριον[6]» ἐκεῖ συγκατηνέχθη καιρία πληγὴ κατὰ τῆς μυστηριακῆς τοῦ ἱερέως ἐνεργείας, ἧς ἀποτελεῖ τὸ κατ' ἐξοχὴν ὑποκείμενον. τὸ δὲ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης ὑφαιρεθὲν οὕτω τὴν κυριωτάτην αὐτοῦ δύναμιν ἀποδείκνυται πάσης ζωοποιοῦ ἐνεργείας ἀμέτοχον καὶ κενόν. Τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἱδρυθὲν ἱερατεῖον ἀναντιρρήτως δὲν συνέστη ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ προσφέρειν θυσίαν **ἀνεξάρτητον** τῆς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ προσενεχθείσης καὶ ἐνέχουσαν **ἐν ἑαυτῇ ἀσχέτως** πρὸς ἐκείνην δύναμιν ἱλαστικὴν, εἰς ἣν θεωρίαν ἤγαγε πολλάκις ἡ πρᾶξις τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας πολλὰς μὲν θυσίας καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἁγίας τραπέζης καθ' ἑκάστην τελοῦσα· ἀλλ' οἱ ἀρνούμενοι πάντα τῆς ἀναιμάκτου θυσίας χαρακτῆρα ἀφαιροῦσι τὴν κατ' ἐξοχὴν δύναμιν κηὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἱερέων, περὶ ὧν ἡ ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος γράφει: «ὥστε τοὺς ἐν κλήρῳ καταλεγομένους . . . καθαροὺς ἀποφῆναι καὶ **λειτουργοὺς ἀμώμους καὶ τῆς νοερᾶς τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ θύματος καὶ ἀρχιερέως ἀξίους**».[7]

Καὶ ἠξίωσαν μὲν πολλοὶ ὅτι ἡ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας ἔλλειψις δὲν δύναται νὰ εἶνε λόγος ἀθετήσεως τῆς χειροτονίας, ὃν τρόπον καὶ τὸ βάπτισμα τῶν Ἀρειανῶν καίπερ περὶ τὸ δόγμα τῆς Ἁγ. Τριάδος πλανωμένων ὑπελήφθη ἔγκυρον ὑπὸ τῆς Β΄ οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς ἀθετησάσης τοὐναντίον τὸ τῶν Εὐνομιανῶν τὸ νοσοῦν περὶ τὴν ἐξωτερικὴν πρᾶξιν, ἀλλ' ἡ ἀξίω-

3. Palmer 159.

4. Kimmel 462

5. (παρὰ Palmer σελ. 128, πρβλ. καὶ σελ. 155 καὶ ἑξ.).

6. Σύν Ἱεροσολ. Kimmel 388.

7. καν. 3 «ἀληθῶς (ἡ ἱερωσύνη) ἀποβαίνει περιττὴ ὅλως μετὰ τοιαύτην φρικώδη καινοτομίαν (τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀναιμάκτου θυσίας) ἀνατρέψασαν αὐτὰ τὰ θεμέλια τῆς χριστιανικῆς λατρείας» (Βερναρδάκη Κατήχ. σελ 161).

σις αὕτη δὲν φαίνεται ἡμῖν ἀποδεκτή. Ἐν πρώτοις ἡμαρτημένως κατ' ἀρχὴν συγκρίνεται τὸ Βάπτισμα πρὸς τὴν Ἱερωσύνην, διότι εἰ καὶ ἐν γένει ἀμφότερα, ὡς εἴπομεν ἐν ἀρχῇ, χωροῦσιν ἐκ παραλλήλου, καὶ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ μὲν ἐπάγεται ὡς τὰ πολλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου[8] ἀκριβῶς ὅμως εἰπεῖν ἡ παραλληλία αὕτη ἀληθεύει μόνον διὰ τὸ Βάπτισμα, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν Ἱερωσύνην· ὧν δηλαδὴ ἀναγνωρίζεται, ἡ ἱερωσύνη eoipso ἀναγνωρίζεται ἤδη καὶ τὸ βάπτισμα, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀντιστρόφως, κατ' ἀνάγκην, διότι τὸ μὲν βάπτισμα ἔχει χαρακτῆρα προσωπικόν, ἐν ᾧ ἡ ἱερωσύνη ὡς ἡ θύρα, δι' ἧς οἱ πιστοὶ κοινωνοῦσι τῶν μυστηρίων, συνδέεται πρὸς τὴν θρησκευτικὴν τῆς ὅλης Ἐκκλησίας κατάστασιν. Αὐτὴ παντὸς ἄλλου μαρτυρεῖ περὶ τούτου ἡ μνημονευθεῖσα διάκρισις τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, καθ' ἣν οἱ μὲν πλανηθέντες ἐν τῇ πίστει ἐγένοντο δεκτοὶ ἐν τῷ βαθμῷ αὐτῶν, οἱ δὲ πρωταίτιοι οὐδαμῶς, ἀλλ' ὡς κοσμικοὶ ἄνευ ἀναβαπτίσεως. Ἔπειτα δὲ καὶ ἀπολύτως ὑποτιθεμένης τῆς παραλληλίας τῆς ἱερωσύνης πρὸς τὸ βάπτισμα, πάλιν ἡ ὑπὸ τῆς Β' οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀποδοχὴ τοῦ τῶν Ἀρειανῶν βαπτίσματος ἥκιστα συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἱερωσύνης τῶν μὴ ἀποδεχομένων κατ' ἀρχὴν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν. Ἡ σύνοδος ἀποδέχεται τὸ βάπτισμα τῶν Ἀρειανῶν τῶν νοσούντων περὶ τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀθετεῖ δὲ τὸ τῶν Εὐνομιανῶν τῶν συμφρονούντων αὐτοῖς καὶ ἐπὶ μᾶλλον ἐντεινόντων τὴν ἀρειανὴν κακοδοξίαν, ἅτε νοσοῦν περὶ τὴν ἐξωτερικὴν τῆς καταδύσεως πρᾶξιν[9]. Ἀλλ' ἐκ τῆς περὶ τοὺς Ἀρειανοὺς καὶ Εὐνομιανοὺς συνοδικῆς ταύτης πράξεως δύναταί τις νὰ συνηγάγῃ τόσον μόνον, ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ πρᾶξις παρὰ τὴν ἐν τῷ δόγματι πλάνην εἶνε ἡ οὐσιώδης βάσις τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ μυστηρίου. Ἥκιστα ὅμως δύναταί τις νὰ συναγάγῃ καὶ ὅτι ἡ περὶ τὴν **πρόθεσιν** ἔλλειψις (ἔλλειψις δὲ περὶ τὴν πρόθεσιν εἶνε ἡ ἀπόρριψις τῆς ἀναιμάκτου θυσίας) τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τελεῖται, φρονούσης ὅτι ὁ χειροτονούμενος ἥκιστα λαμβάνει τὴν δύναμιν τοῦ προσφέρειν τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, εἶνέ τι ἀδιάφορον καὶ πάρεργον· τοῦτο δὲ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἡ μὲν πρόθεσις εἶνε, ὡς ἀνεπτύξαμεν, ἡ ζωὴ τῆς ἐξωτερικῆς πράξεως, τὸ δὲ βάπτισμα τῶν Ἀρειανῶν ἐπλήρου καὶ τοὺς δύο μνημονευθέντας τῆς οἰκονομικῆς ἀναγνωρίσεως ὅρους, φυλάττον μὲν ἀλύμαντον τὴν ἐξωτερικὴν τῆς καταδύσεως πρᾶξιν σὺν τῇ ἐπικλήσει τῶν τριῶν τῆς Ἁγίας Τριάδος προσώπων, φυλάττον δὲ καὶ τὴν πρόθεσιν, ἤτοι τελούμενον κατὰ τὸ ἱερὸν σύμβολον «**εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν**», ὅπερ εἶνε ὁ ἀληθὴς καὶ κύριος αὐτοῦ σκοπός, ἀλλὰ μὴν οἱ ἀπορρίπτοντες μὲν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, χειροθετοῦντες δὲ οὐδὲν ἧττον **εἰς ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς** οὐδαμῶς προτίθενται νὰ ἀναδείξωσιν ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς κατὰ τὴν πραγματικὴν τῶν λέξεων ἔννοιαν, ἤτοι θύτας τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, τελοῦντας τὴν κατ' ἐξοχὴν λειτουργίαν τοῦ μυστηριακοῦ αὐτῶν ἀξιώματος, ἐν ᾗ ἐκφαίνεται ἡ χάρις καὶ ἡ δύναμις τῆς ἱερωσύνης. Εἶνε πρόδηλον ὅτι τὴν οὐσιώδη ταύτην λειτουργίαν ὑφαιρούμενοι καὶ «τὸ τῆς φρικτῆς καὶ θείας ἱερουρ-

8. Ἡμετ. Συμβ. 329, πρβλ. καὶ 68 Ἀποστολ. Καν.

9. πρβλ. καὶ ἡμετ. Συμβ. 277. Ἐὰν ἐνταῦθα τὴν ὑπὸ τῆς Β' Συνόδου ἀθέτησιν τοῦ βαπτίσματος τῶν Εὐνομιανῶν ἀπεδώκαμεν εἰς τὰς ἀντιτριαδικὰς τοῦ Εὐνομίου δόξας, οὐχὶ δ' ἁπλῶς εἰς τὸ «βαπτίζειν εἰς μίαν κατάδυσιν», τοῦτο ἐπράξαμεν ἀκολουθήσαντες τὴν παρά τισι κρατοῦσαν ἰδέαν τὴν ἐπὶ τοῦ Τερτυλλιανοῦ στηριζομένην (adv. Praxeam 26)· ὅτι δῆλα δὴ τὴν τριττὴν κατάδυσιν τὴν καὶ οἰκοθεν μὴ δυναμένην νὰ ἐμφιλοχωρήσῃ εἰς τὸ ἀντιτριαδικὸν αὐτῶν σύστημα ἐλυμαίνοντο ἐκ λόγων δογματικῶν πρὸ τοῦ Εὐνομίου ἤδη οἱ Μονοργιανοί, οἱ Πραξιανοὶ καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ἀντιτριαδικοί, μίαν κατάδυσιν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου τελοῦντες, ὅπερ καταδικάζει ὁ 50 τῶν Ἀποστόλων κανὼν (ὅρ. Beveridgès Συνοδικὸν παρὰ Chrystal History of the modes of christian Baptism σελ. 91). Ἀκριβέστερα τανῦν τοῦ πράγματος μελέτη πείθει ἡμᾶς ὅτι ἡ τριττὴ κατάδυσις εἶνε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ ἡ κανονικὴ καὶ ἀναγκαία τοῦ βαπτίσματος συνθήκη, μόνον δι' ἀνάγκην, ὡς παρὰ τοῖς κλινικοῖς, δυναμένη νὰ ἐλλίπῃ· ὅτι δὲ φυσικῶς ἡ Β' Σύνοδος ἀθετεῖ τὸ βάπτισμα τῶν Εὐνομιανῶν δι' αὐτὴν τὴν παραχάραξιν τῆς τριττῆς καταδύσεως, ἣν οὐδαμοῦ πρότερον ἁπάντων πρῶτοι ἐκαινοτόμησαν οἱ Εὐνομιανοὶ (πρβλ. καὶ Σωκρ. Ἐκκλ. Ἱστ. βιβλ. 6, κ. 26). Καὶ πιθανὸν μὲν ἡ Σύνοδος ἀθετοῦσα τὸ βάπτισμα τοῦτο νὰ ἀπέβλεπε καὶ εἰς τὸ εἶδος τῶν λογίων, ὅπερ συνδιέφθειραν οἱ Εὐνομιανοί, ἀντὶ τῆς ἐπικλήσεως τῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος μίαν κατάδυσιν εἰς τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ τελοῦντες, ὡς μαρτυροῦσιν ὁ Θεοδώρητος (Αἱρετ. Κακομ. βιβλ. 4, κ. 3) καὶ ὁ Σωζομενὸς (βιβλ. 6 κ. 26)· ἀλλὰ τὸ πιθανὸν δὲν εἶνε καὶ βέβαιον· τὸ δὲ μόνον ἐνταῦθα ἐκ τοῦ γράμματος βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ Σύνοδος ὡρισμένως καταδικάζει τὴν ὑπὸ τῶν Εὐνομιανῶν καινοτομηθεῖσαν μίαν κατάδυσιν, τὴν τριττὴν κατάδυσιν νοοῦσα ὡς τὴν μόνην κανονικὴν τοῦ βαπτίσματος μορφήν, ὡς ἄλλως μαρτυρεῖ σύνολος μὲν ἡ χορεία τῶν Πατέρων, πᾶσαι δὲ αἱ ἀπὸ τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων μαρτυρίαι.

γίας μυστήριον κινοῦντες» οἱ πολέμιοι τῆς ἀναιμάκτου θυσίας, οὐδαμῶς προτίθενται νὰ ποιήσωσιν ὅ,τι διέταξεν ὁ Κύριος, ἀποφαίνουσι δὲ τὰ μὲν ὀνόματα **ἱερεὺς** καὶ **ἀρχιερεὺς** ψιλοὺς τίτλους, τὸ δὲ ἱερατικὸν ἀξίωμα κενὸν ἐννοίας καὶ πνεύματος· ὅτι δὲ ἡ τοιαύτη ἱερωσύνη δὲν δύναται νὰ ᾖ τὸ γνήσιον τοῦ ἱερέως ἀξίωμα τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου συστηθὲν καὶ κατ' ἀκολουθίαν νὰ τύχῃ ἀποδοχῆς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ δὲν χρήζει νομίζομεν μακροτέρας αἰτιολογίας. Μή τις δὲ προβάλληται ἐνιστάμενος τὰ τοῦ Βελλαρμίνου καὶ τῆς ἐν Μεδιολάνῳ τῷ 1576 συνελθούσης συνόδου, ἀποφαινομένων ὅτι ἡ περὶ τὸ μυστήριον καθόλου ἢ περί τινας τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ πλάνη τοῦ τελοῦντος δὲν παραβλάπτει τὸ μυστήριον, ἀρκεῖ δὲ μόνη ἡ πρόθεσις αὐτοῦ εἰς τὸ ποιῆσαι ὅ,τι διέταξεν ὁ Κύριος ἢ ὅ,τι ποιεῖ ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία, ἧς μέρος ὑποτίθησιν οὗτος ἡμαρτημένως τὴν ἑαυτοῦ Ἐκκλησίαν. Ἡ ἄρνησις τῆς ἀναιμάκτου θυσίας δὲν εἶνε πλάνη περί τινα τῶν ἐνεργειῶν τοῦ μυστηρίου, ἀλλὰ περὶ τὴν κατ' ἐξοχὴν ἱερατικὴν λειτουργίαν, ἧς ἄνευ δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσι ἱερεῖς ἐν ἀληθεῖ σημασίᾳ, ὅθεν καὶ οἱ Πουριτανοὶ ἀπορρίψαντες τὴν ἀναίμακτον θυσίαν καὶ μίαν καὶ μόνην ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ θυσίαν ἀποδεχόμενοι ἀποκρούουσι καὶ τὸ ὄνομα **ἱερεύς**[10]. Τηλικαύτης λοιπὸν οὔσης τῆς σημασίας τῆς ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ θυσίας καὶ οὕτω στενῶς πρὸς τὸ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης συνδεομένης, φέρε ἴδωμεν τανῦν τί διδάσκει περὶ αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας,

Περὶ μὲν τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν τιμίων Δώρων ὁμολογεῖται ὁμοφώνως ὅτι οὗτος εἶνε δικαίωμα τοῦ **ἱερέως** ὡς οἰκονόμου τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ χορηγηθὲν ἐν τῇ χειροτονίᾳ, οὐχὶ δὲ ἐν ὀνόματι ἢ κατ' ἐντολὴν τῆς κοινότητος ἀσκούμενον. Οἱ διάκονοι ὑπηρετοῦσι μόνον ἐν τῇ ἱερουργίᾳ μὴ δυνάμενοι νὰ τελέσωσιν εὐχαριστίαν ὡς τελοῦσι παρὰ τοῖς ἄλλοις διαμαρτυρομένοις[11]. Ὑποκειμένου ὅμως λόγου περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ἁγιασμοῦ, σοβαρὰ ἀναφαίνεται διαφωνία μεταξὺ τῶν ἀγγλικῶν ἄρθρων καὶ τῆς ἄλλης διδασκαλίας τῆς Ἀγγλίας. Τὰ μὲν 39 ἄρθρα διδάσκουσιν ὅτι «**Τὸ Κυριακὸν Δεῖπνον δὲν εἶνε μόνον σημεῖον τῆς ἀγάπης, ἣν πρέπει νὰ ἔχωσιν οἱ χριστιανοὶ πρὸς ἀλλήλους· ἀλλὰ μᾶλλον εἶνε μυστήριον τῆς ἀπολυτρώσεως ἡμῶν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ· ὥστε εἰς τοὺς λαμβάνοντας αὐτὸ ὀρθῶς, ἀξίως καὶ μετὰ πίστεως, ὁ ἄρτος, τὸν ὁποῖον κλῶμεν, εἶνε κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας εἶνε κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Ἡ μετουσίωσις τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἰς τὸ Δεῖπνον τοῦ Κυρίου δὲν δύναται νὰ ἀποδειχθῇ ἐκ τῆς ἁγίας Γραφῆς, ἀλλ' ἀντιφάσκει πρὸς τοὺς ἐναργεῖς λόγους τῆς Γραφῆς, ἀνατρέπει τὴν φύσιν τοῦ μυστηρίου, καὶ ἔδωκεν αἰτίαν εἰς πολλὰς δεισιδαιμονίας. Τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ δίδοται, λαμβάνεται καὶ τρώγεται εἰς τὸ Δεῖπνον, μόνον κατά τινα οὐράνιον καὶ πνευματικὸν τρόπον. Μέσον δὲ δι' οὗ λαμβάνεται καὶ τρώγεται τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ Δεῖπνον, εἶνε ἡ πίστις. Τὸ μυστήριον τοῦ Κυριακοῦ Δείπνου, ἐκ διαταγῆς τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἐφυλάττετο, οὐδὲ περιεφέρετο, οὐδὲ ὑψοῦτο, οὐδ' ἐλατρεύετο**[12]. «Οἱ ἀσεβεῖς καὶ οἱ μὴ ἔχοντες ζῶσαν πίστιν καίπερ συμπιέζοντες σωματικῶς καὶ ὁρατῶς διὰ τῶν ὀδόντων** (ὡς λέγει ὁ ἅγιος Αὐγουστῖνος) **τὸ μυστήριον τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἐν τούτοις κατ' οὐδένα τρόπον γίνονται κοινωνοὶ τοῦ Χριστοῦ· ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς καταδίκην ἑαυτῶν τρώγουσι καὶ πίνουσι τὸ σημεῖον, ἢ τὸ μυστήριον, τόσον ὑψηλοῦ πράγματος»**[13]. Ἡ περὶ Εὐχαριστίας διδασκαλία αὕτη τῶν ἀγγλικῶν ἄρθρων, ὅτι οὐδεμία μὲν τελεῖται μεταβολὴ ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ, ἀλλὰ μόνον **οἱ πιστοὶ** κοινωνοῦσι πνευματικῶς τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἐν τῇ χρήσει δὲ τοῦ μυστηρίου καὶ τῷ τρώγειν εἶνε παρὸν τὸ σῶμα τοῦ

10. Τοῦτο ὁμολογεῖται πολλαχῶς καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας· ὁ ἱερεὺς λ. χ. Staley ἐν the catholic Religion, ἐγχειριδίῳ συγγραφέντι, ὡς ἐρρήθη, διὰ τὰ μέλη τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας παρατηρεῖ «ἡ θυσία τῆς εὐχαριστίας ἐννοουμένη ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτῆς καὶ καθολικῇ σημασίᾳ ὡς ἡ συνεχὴς ἀνάμνησις τῆς θυσίας τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου, οὐδέποτε διημφισβητήθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας. Αὕτη δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ αὐτὴν χωρὶς νὰ ἀφαίρεση τὴν ἰδίαν ἀξίωσιν (Withon forferting her claim ὅτι ἀποτελεῖ μέρος τῆς ὅλης καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ» (σελ. 253).

11. Palmer σελ. 155 ἑξ.

12. ἄρθρ. 28.

13. ἄρθρ. 29

Κυρίου, οὖσα τὸ καλβινικὸν περὶ Κυριακοῦ Δείπνου δόγμα, γυμνοῖ μὲν τὴν τελετὴν τῶν τελετῶν τῆς διαφερούσης αὐτῆς φύσεως, γυμνοῖ δὲ καὶ τὴν ἱερατικὴν ἐξουσίαν τῆς ἰδίας αὐτῆς δυνάμεως, διότι τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου δὲν τάττει ἐν τῇ δυνάμει τῆς παρὰ τοῦ ἱερέως εὐλογίας, ἀλλ' ἐξαρτᾷ ἐκ τῆς πίστεως μόνον. Κατὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ἀποροῦμεν πῶς ποτε δὲν δύναται νὰ τελεσθῇ τὸ Κυριακὸν Δεῖπνον καὶ ὑπὸ διακόνου καὶ ὑπὸ λαϊκοῦ, ἀφ' οὗ, κατ' ἄλλους, τὸ πᾶν εἶνε ἡ πίστις, οὐδὲν δὲ δύναται οὐσιωδῶς ἡ εὐλογία τοῦ ἱερέως. Ἀλλ' ἐὰν μόνοι οἱ πιστοὶ κοινωνοῦσιν οὐρανίως τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, οἱ δὲ λοιποὶ ἁπλοῦ ἄρτου καὶ οἴνου, πρὸς τί ἡ θεία κοινωνία, οὖσα ἀντικειμενικῶς ἄρτος ἁπλοῦς, νὰ ἱερουργῆται ὑπὸ προσώπων ἱερῶν, κεχωρισμένων τοῦ λαοῦ, καθιερούντων ὑπηρετικῶς τὰ δῶρα εἰς τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, οὐχὶ δὲ καὶ ὑπὸ διακόνου καὶ παντὸς ἀνθρώπου, ὡς δοξάζουσιν ἐν γένει οἱ Διαμαρτυρόμενοι; Ἐν ἀντιθέσει ὅμως πρὸς τὴν διδασκαλίαν ταύτην, ἡ Ἀγγλικὴ Ἐκκλησία ἐν μὲν τῇ λειτουργίᾳ αὐτῆς δέεται ὀρθοδόξως, λέγουσα· **«Χάρισον λοιπὸν ἡμῖν, εὐμενέστατε Κύριε, οὕτω νὰ τρώγωμεν τὴν σάρκα τοῦ ἀγαπητοῦ σου Υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ πίνωμεν τὸ αἷμα αὐτοῦ, ὥστε τὰ ἁμαρτωλὰ ἡμῶν σώματα νὰ καθαρισθῶσι διὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ, καὶ αἱ ψυχαὶ ἡμῶν νὰ λουσθῶσι διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, καὶ νὰ μένωμεν πάντοτε ἡμεῖς ἐν αὐτῷ, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν. Ἀμήν.»** Ἐν δὲ τῇ ἐπισήμῳ Κατηχήσει τῇ κατὰ τὴν βεβαίωσιν χρησιμοποιουμένῃ λέγονται τάδε· «Ἐρώτ. Ποῖον εἶνε τὸ ἐσωτερικὸν μέρος, ἢ τὸ σημαινόμενον πρᾶγμα;—Ἀπόκρ. Τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, **ἅτινα ἀληθῶς καὶ ὄντως λαμβάνουσι καὶ δέχονται** οἱ πιστοὶ ἐν τῷ Δείπνῳ τοῦ Κυρίου». Συνεπινεύουσι δὲ εἰς τὴν λουθήρειον ταύτην περὶ πραγματικῆς παρουσίας δόξαν οἱ πλείονες τῶν Ἀγγλων θεολόγων ἢ ἱεραρχῶν, τινὲς μάλιστα χρώμενοι καὶ ὀρθοδόξοις κατὰ πάντα ἐκφράσεσι καὶ λέγοντες «πιστεύομεν τέλειον μυστήριον ἐν τῇ ἁγίᾳ Εὐχαριστίᾳ διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τὰ δῶρα, δι' οὗ οἱ πιστοὶ **ἀληθῶς** καὶ **ὄντως** λαμβάνουσι τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ».[14] Οὕτω φαίνεται ἐγκαταλειφθεῖσα παντάπασιν ἡ ἐν τοῖς ἀγγλικοῖς ἄρθροις καλβινικὴ περὶ Εὐχαριστίας γνώμη καὶ εἰς ὑγιεστέρας ὑποχωρήσασα δόξας. Καθόσον δὲ ἡ λέξις **μετουσίωσις**, ἣν βαρέως πάντοτε ἤκουσαν οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ, δὲν καθορίζεται τὸν **τρόπον**,[15] ἀλλὰ σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ παρὰ τοῖς Πατράσι **μεταβολή, μεταποίησις**, εἶνε δυνατὸν τὸ χάσμα τὸ χωρίζον Ὀρθοδόξους καὶ Ἀγγλους ἐν τῷ Κυριακῷ δείπνῳ νὰ σμικρυνθῇ καὶ βαθμηδὸν δι' ἀμοιβαίων ἐξηγήσεων νὰ ἐκλείψῃ· πρὸ παντὸς ὅμως ἀνάγκη πᾶσα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας νὰ ὁρίσῃ διὰ τῶν κανονικῶν αὐτῆς ὀργάνων σαφῶς καὶ εὐκρινῶς τὴν περὶ τῆς ἱερωτάτης τῶν τελετῶν πίστιν αὐτῆς.

(ἕπεται συνέχεια)

Χρῆστος Ἀνδρούτσος

14. Πρότασις Δ' τῶν Βρετταν. ἐπισκόπων πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς πατριάρχας· παρὰ Palmer. Ἀρμον. 145 καὶ ἑξ.

15. «*Τῇ μετουσίωσις λέξει οὐ τὸν τρόπον πιστεύομεν δηλοῦσθαι καθ' ὃν ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος μεταποιοῦνται εἰς τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου (τοῦτο γὰρ ἄληπτον πάντη καὶ ἀδύνατον πλὴν αὐτοῦ τοῦ θεοῦ . . .) ἀλλ' ὅτι ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος . . . ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς γίνεται ὁ μὲν ἄρτος αὐτὸ τὸ ἀληθὲς τοῦ Κυρίου σῶμα, ὁ δ' οἶνος αὐτὸ τὸ κύριον αἷμα*» (Ὁμολ. Δοσιθέου, παρὰ Kimmel σελ 461 καὶ ἑξ.).

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΥΜΝΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΩΜΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΕΥΦΗΜΙΑΝ*

Τούτοις ἡ μεγαλομάρτυς Εὐφημία, ἐκ νέου συντραφεῖσα καὶ συναυξηθεῖσα σκεῦος ἐκλογῆς ἀνεδείκνυτο, τέμενος ἱερὸν ἐγνωρίζετο, ἐνδιαίτημα τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡτοιμάζετο, καὶ παντὸς οὐρανίου καὶ θείου χαρίσματος κατηρτίζετο σκήνωμα. Ἐπεὶ δὲ Διοκλητιανός, δεισιδαιμονέστερος τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων ἀναδειχθείς, τὴν αὐτοκράτορα Ρωμαίων διεῖπεν ἀρχήν, πολλὴν μὲν αὐτὸς τὴν περὶ τὰ εἴδωλα τιμὴν ποιούμενος, πλείονα δὲ τὴν σπουδὴν ἐνδεικνύμενος μηδένα τό γε καθ' ἑαυτὸν τῆς εἰδωλικῆς ἀπολειφθῆναι σπουδῆς. Διατάγματα δὲ ἀνὰ πᾶσαν πόλιν καὶ ἐπαρχίαν ἐστέλλοντο, καὶ ἡγεμόνες καὶ ἄρχοντες τούτοις συνεξεπέμποντο ταῖς βασιλικαῖς ὁρμαῖς συμβαινόμενα, μᾶλλον δὲ πλείονα τὴν πρὸς τὸ κακὸν σπουδὴν ποιούμενος ἕκαστος, κατέλαβέ τις καὶ ἐν τῇ πόλει Χαλκηδονίων ἡγεμονικὴν περιβεβλημένος ἀρχήν, καὶ τῶν ὑπὸ τὴν Ἕω πάντων ἐγκεχειρισμένος τὴν ἐξουσίαν· πάσῃ μὲν δυσσεβείᾳ ἐντεθραμμένος, πάσῃ δὲ δεισι-

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 65—68.

δαιμονίᾳ ἐξησκημένος· σύνδρομον ἔχων καὶ τὸ ἐκ φύσεως κακεντρεχὲς τοῖς ἔκτος ἀσεβήμασιν, ὃς πᾶσι μὲν εἰδώλοις προσέκειτο, καὶ περὶ τὴν αὐτῶν ἔσπευδε θεραπείαν. Ἄρει δὲ τῷ μιαιφόνῳ καὶ μανιώδει πλέον τὸ σέβας καὶ τὰς ἐπιδωμίους ἀπεδίδου σπονδάς, μανίᾳ γὰρ ἀπείρω καὶ οὐ μετρίᾳ εἶπει τις ὅστις περὶ τὸ ἀσεβεῖν κεκρατημένος, τῷ τῆς μανίας ἐπωνύμῳ προσῳκείωτό τε καὶ προσηρμόζετο· καὶ ταῦτ' ἦν αὐτῷ καύχημά τε καὶ σεμνολόγημα, τὸ τοῖς αἰσχίστοις πάθεσί τε καὶ κλήσεσι, τῷ ἑαυτοῦ Θεῷ κοινωνεῖν, καθὰ καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἀνοίας καὶ ἀλογίας πολλὴν ἐπλούτει τὴν ὁμοιότητα. Ἵν' οὖν ἐπὶ μᾶλλον τῷ ξοάνῳ τὰ τῆς τιμῆς αὔξοιτο, ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι δημοτελέσι τοῦτο τιμᾶν ἠγωνίζετο, καὶ πάντας πρὸς τοὺς τοιαύτην τελετὴν καὶ σπονδὴν προὐκαλεῖτό τε καὶ προσελαμβάνετο. Ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι τῶν εὐσεβῶν πρὸς τὴν τοῦ μαρτυρίου πεῖραν ἑαυτοὺς, καθ' ὅσον οἷοί τε ἦσαν, προεγύμναζον, οἱ μὲν αὐθόρμητοι τῷ τυραννικῷ παριστάμενοι βήματι, καὶ ταῖς κολάσεσιν ἀνδρικῶς συμπλεκόμενοι, ὅσας ὁ λογισμὸς προκατήρτιστο, οἱ δὲ μικρὸν τὴν τυραννικὴν ὑπεκκλίνοντες λύσσαν, καὶ περὶ τὸ οἰκεῖον μέτρον τὸ πρόθυμον παραθήγοντες· οἷς καὶ μᾶλλον ἡ Εὐφημία συνῆν καὶ συνείπετο, καὶ τὴν ἀναχώρησιν ἀσπασαμένη τῆς ἐρέσεως οὐ διήμαρτεν. Ἑτέροις γὰρ αὐτὴν ἐγκαταμίξασα μάρτυσιν, ἐδιδάσκετο μὲν παρ' αὐτῶν ὅσα πρὸς τὴν ἀληθῆ γνῶσιν οἷόν ἀνάγειν, καὶ ῥωμαλέαν καὶ σταθερὰν πρὸς τοὺς τοῦ μαρτυρίου πόνους ἐναπεργάζεσθαι· ἀντεδίδασκε δ' αὐτοὺς οὐχ ἧττον τὰ περὶ τῶν οὐρανίων ἐλπίδων καὶ ἀνταποδόσεων, μηδὲν κατὰ τοῦτο τῆς ἀνδρικῆς ἐλαττουμένη φύσεως.

Καὶ ἦν ἀληθῶς σύστημα ἱερὸν, συνάθροισμα θεοσεβὲς, ἐκκλησία θεοφιλὴς, αὐτῆς ἐκείνης ἐξαρχούσης, καὶ πρὸς τὸ μαρτύριον τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον προτρεπομένης σύλλογον, οἷα ποτὲ Μαριὰμ τοῦ Ἰσραηλίτου λαοῦ προεξάρχουσα τὰ τῆς νίκης ἀνεκρούετο τύμπανα. Καὶ μή τις τῶν μεμψιμοίρων δειλίαν κατηγορήσει τῶν ἀθλοφόρων, καλὸν γὰρ ἀεὶ τὰς τυραννίδας ἐκκλίνειν καὶ ὑποχωρεῖν, ὅσον ἑαυτόν τινα ἐπισκέψασθαι, καὶ προδιατιθέναι καλῶς τούτων τὴν ἔκβασιν, ἵν' ὅτε καιρὸς μαρτυρίας ἐνσταίη, ἀνενδοιάστως ἀντικαταστῆναι πρὸς τὸν ἀντίπαλον. Τοιοῦτον δή τι καὶ τὸ τῆς μεγάλης Εὐφημίας καὶ τῶν σὺν αὐτῇ μαρτύρων. Ἐνόσῳ γὰρ αὐτοῖς ἰδιαζόντως τὰ τῆς εὐσεβείας ἠδίζετο σπέρματα, καὶ ὁ πρὸς Χριστὸν πόθος τὰς ἐκείνων ψυχὰς ὑπερέφλεγε, κατάφορον τῷ ἡγεμονεύοντι γίνονται, καὶ πρὸς τὸ βῆμα ὅτι τάχιστα παρίστανται, ἀκλινεῖς, εὐθαρσεῖς, γενναῖοι τοῖς φρονήμασιν, ἀνδρεῖοι τοῖς καταστήμασι, ταῖς γνώμαις καρτερικώτατοι, τῆς πανευφήμου μέσον αὐτῶν διαυγαζούσης οἷα σελήνης ὑπερλάμπρου καὶ φαιδρᾶς, καὶ ταῖς τοῦ Πνεύματος ἀκτῖσι, τὰ τῶν περιεστώτων καταυγαζούσης πρόσωπα· αὐτοῦ τοῦ δικάζοντος ἐπὶ τὸν ἀνθυπατικὸν θρόνον ἀναβεβηκότος, καὶ κομπάζουσαν καὶ τυραννικωτάτην μετὰ τῆς καθέδρας καὶ τὴν ὀργὴν ἔχοντος. «Καὶ τίνες ἐστὲ, φησὶν, ὦ οὗτοι, ἢ ἐπὶ τίνι θαρροῦντες τὰ βασιλεῦσιν ἀθετεῖτε δόξαντα, δι' ὧν τὸ περίγειον ἅπαν εὐνομούμενον διεξάγεται καὶ ταῖς τῶν παντοδυνάμων θεῶν ἐπικουρίαις τὸ πολέμιον καθορᾶται ὑπόσπονδον· καὶ μάλιστα τοῦ μεγάλου τῶν θεῶν Ἄρεως, ὃς τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει καὶ τὸ ἀντίθεον ἀναιρεῖ. Οὐδὲ γὰρ ἀπεικὸς παλαιοὶ σοφοὶ τιμᾶσθαι τοῦτον παραδεδώκασιν, ἅτε πολλὴν παρὰ τῶν ἄλλων θεῶν ἀποφερόμενον τὴν τιμὴν, καὶ ταῖς ἐκ τῶν πολέμων νικητικαῖς ἐνεργείαις, οἰκείας ἀξιούμενον τῆς προσκυνήσεως· οὕτω γάρ τοι καὶ βασιλεῦσι σεβάσμιος καθέστηκε, καὶ ἄρχουσι προσκυνητὸς καὶ ἐπέρασστος καὶ τῷ ὑπηκόῳ παντὶ πανευμενής τε καὶ εὐίλατος. Ἰδοὺ γὰρ καὶ ἡ τῆς παρούσης ἑορτῆς λαμπρότης καὶ ἡ τῶν προσκυνούντων πληθὺς, ἀσύγκριτόν τινα καὶ μεγίστην τὴν τούτου δυναστείαν διασημαίνουσι· πῶς οὖν ὑμᾶς, μέρος ὄντας τοῦ παντὸς, οὐ χρεὼν τοῖς τούτῳ λατρεύουσι κατακολουθεῖν, καὶ πρὸς τὴν θυσίαν προθυμοτέρους εἶναι τῶν ἄλλων· μέγα γὰρ ὑμῖν, εἰ τοῦτον ἵλεω ἐπισπάσεσθε καὶ δι' αὐτοῦ βασιλεῦσί τε καὶ ἡμῖν ἔσεσθε τὰ θυμήρη καὶ φίλια χαριζόμενοι. Οὐδὲ γὰρ ἐφ' ἧς καθορᾶσθε τύχης καὶ ταπεινότητος διαμενεῖτε, ἀλλὰ τοσοῦτον ὑμῖν τὸ εὐκλεὲς καὶ περίδοξον προσγενήσεται, ὡς καὶ τοὺς ἄλλους θέλγειν πρὸς τὴν τῶν θεῶν προσκύνησιν μετατάξασθαι». Καὶ τοσαῦται μὲν αἱ τυραννικαὶ προτάσεις καὶ τὰ προβλήματα, ἡλίκαι δὲ τῶν μαρτύρων αἱ ἀποκρίσεις, θείῳ ἐνηχούμεναι Πνεύματι». Ὡς μὲν εὐσεβεῖν ἔοικας παρὰ σεαυτῷ, λαμπρότατε δικαστῶν, κακοδοξίας ἀλοὺς ἐγκλήματι, οὐκ ἄν τις τῶν εὖ φρονούντων ἀρνήσαιτο· δεινὸν γὰρ καὶ ὀλέθριον οἴησις, πρὸς ἃ μὴ θέμις τὸν λογισμὸν μετατρέπουσα· καὶ ἀντὶ τοῦ ἀληθῶς ὄντος, τὸ δοκοῦν ὑποβάλλουσα, ὑφ' ἧς καὶ αὐτὸς γεγονὼς κάτοχος τοῖς μὴ οὖσιν ὡς οὖσι λατρεύειν προείλου καὶ δαίμονι φιλοπολέμῳ καὶ μιαιφόνῳ τὴν πρέπουσαν Θεῷ προσάπτειν τιμήν· ὡς δὲ πόρρω τῆς ἀληθοῦς λατρείας πεπλάνησαι, μὴ γνοὺς, μεδὲ συνιεὶς, κατὰ τὸν ἡμέτερον προφήτην,

ἐν σκότει διαπορευόμενος, αὐτά σε τὰ πράγματα διδαξάτωσαν· ἀγνοίας μέθῃ κεκαρωμένον, καὶ περὶ τὰ πᾶσι προσπταίοντα γνώριμον· ἢ οὐχὶ καὶ ὁ παρ' ὑμῶν ὑμνούμενος ποιητὴς, βροτολοιγὸν αὐτὸν καὶ μιαιφόνον ἀποκαλεῖ; ἢ οὐχὶ ἐπ' ὀλέθρῳ καὶ οὐκ ἐπὶ ζωῇ τῶν αὐτῷ προσανεχόντων τὴν ἐνέργειαν δίδωσιν; εἰ οὖν φθορᾶς καὶ θανάτου ποιητικὸν αἱ ὑμέτεραι βίβλοι τοῦτον ἀνακηρύττουσι, τίς ἀνέλοιτο τῶν νοῦν ἐχόντων φθαρτικῷ καὶ θανατηφόρῳ προσανέχειν Θεῷ; ὅς γε οὐδ' ἑαυτὸν τῆς φθορᾶς ἁρπάσαι δύναιτ' ἄν, μή τοί γε ἄλλοις ἐπιβραβεῦσαι τὴν σωτηρίαν· ὡς δεισιδαιμονέστατος εἶ καὶ πολλῇ τῇ περὶ τὰ ξόανα κεχρημένος θεραπείᾳ, ἃ τῆς τέχνης ὅλη τυγχάνοντα, καὶ εἰς μορφὰς καὶ τύπους εἰκονιζόμενα, τοῖς ἀστηρίκτοις τὴν τῆς θεώσεως πλάνην ὑπέθεντο, ὑφ' ὧν τὸ σέβας ἀντιδιδόμενον καὶ θεωνυμίας αὐτοὺς ἀξιοῖ καὶ τῆς ἐξ ἀνθρώπων τιμῆς τε καὶ προσκυνήσεως. Εἰς τοσοῦτον καταγεγέλασται καὶ διαπαίζεται τὰ ὑμῶν σεβάσματα· ἡμῖν δὲ Θεός ἐστι ζῶν τε καὶ ἐναργὴς καὶ παντοδύναμος ἐν τρισὶ προσώποις ὁμουσίοις τιμώμενος, φαμὲν δὴ, Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι, ἐν μιᾷ δὲ οὐσίᾳ καὶ δυνάμει καὶ κυριότητι γνωριζόμενος· ὃς ἐστὶ ζωὴ τῶν ζώντων, ἀθανασία τῶν αὐτὸν πιστευόντων, καὶ τῶν καταρραγέντων ἀνάκλησις, καὶ τοῦδε τοῦ παντὸς καὶ κοσμήτωρ καὶ ποιητής· πρὸς ὃν σπεύδομεν μετελθεῖν, καὶ πρὸς ὃν τὰς ἐλπίδας ἀνήψαμεν· ὃς καὶ μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸ σύμμορφον τῆς δόξης αὐτοῦ· καὶ μεταγάγει ἀπὸ τῆς φθορᾶς ταύτης πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ· θάνατον δὲ οὐ δεδοίκαμεν, ὅς γέ ποτε καὶ ἀκουσίως ἐπιὼν ἐνθένδε μεθίστησιν· ἀλλ' ὁ μετ' εὐκλείας μᾶλλον ἡμῖν αἱρετώτερός τε καὶ ποθεινότερος, οὗ καὶ διὰ παντὸς ἐρῶμεν καὶ ἐριέμεθα, καὶ πρόξενόν σε τούτου γενέσθαι καθικετεύομεν». Ταῦτα οὐχ' οἱ μὲν ἔλεγον, ἡ δὲ μάρτυς ἡσύχαζεν· ἀλλ' ὁμοφώνως καὶ ὁμοτρόπως τούτοις τὰ τῆς εὐσεβείας ῥήματα συνεπεφώνει καὶ συναπεφθέγγετο. Εἶχε γὰρ, ἔνδον εἶχε τὸ πῦρ τῆς θείας ἀγάπης ὅλην αὐτῆς τὴν καρδίαν μεταποιῦν καὶ ἀναφλέγον πρὸς τὸν τοῦ ἀθανάτου νυμφίου ἔρωτα· ὃς τὴν παρθενικὴν αἰδῶ διαλύων καὶ ἀποκρουόμενος τολμηροτέραν καὶ ἀνδρωδεστέραν πρὸς τὴν ὁμολογίαν Χριστοῦ παρεσκεύαζεν.

(ἕπεται συνέχεια)

Ἀλέξανδρος Ε. Λαυριώτης

ΝΕΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΤΕ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΔΙΔΟΜΕΝΑ
ΠΡΟΣ ΚΡΙΣΙΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ
ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ*

Καὶ αὖθις πρὸς διασάφησιν

(Ἀπάντησις πρὸς τὸν καθηγητὴν τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Καζὰν κ. Α. Θ. Γοῦσεφ)

4. Ὁ κύριος Γοῦσεφ λέγει·

Ἡ ὑπάρχουσα οἰκουμενικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία (ἐννοοῦνται αἱ διαληφθεῖσαι ἐν τῇ 3ῃ θέσει τοπικαὶ ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι, ἃς ὁ κύριος Γοῦσεφ θεωρεῖ ὡς τὴν ὅλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν) ἐδικαιοῦτο νὰ ἀνακηρύξῃ ὡς γενικῶς διὰ τοὺς χριστιανοὺς ὑποχρεωτικὴν τὴν διδασκαλίαν ταύτην (τὴν περὶ ἐκπορεύσεως δηλαδὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς καὶ τὴν περὶ μετουσιώσεως), ἀφοῦ ὑπὲρ αὐτῆς ὑπάρχουσιν ἱκαναὶ βάσεις ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ ἢ τῇ ἐκκλησιαστικῇ παραδόσει. Ἡ ἄρνησις τοῦ δικαιώματος τούτου θὰ ἐσήμαινεν ἄρνησιν τοῦ δοθέντος τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπ' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δικαιώματος τῆς διηνεκοῦς διδασκαλίας καὶ θεσμοθεσίας. Αἱ ἀλάθητοι δὲ κρίσεις καὶ ὅροι τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν δικαίαν παρατήρησιν τοῦ Δελλιγγέρου, δύνανται νὰ ἐκφέρωνται οὐ μόνον ἐν οἰκουμενικαῖς συνόδοις, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων, βεβαίως κανονικῶν, ὁδῶν (σελ. 23 ἐν ταῖς «Ἐπιστολαῖς καὶ Δηλώσεσι», ταῖς μεταφρασθείσαις ὑπὸ τοῦ πρωθιερέως Ι. Λ. Ἰάνισεφ), ἐὰν δὲν ἡ σύγκλησις οἰκουμενικῆς συνόδου διά τινα οἰονδήποτε λόγον εἶνε ἀδύνατος.

---

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 575—576 τοῦ ΚΒ' τόμου.

Ἡμεῖς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν τὴν προσαχθεῖσαν ἀνωτέρω παρατήρησιν τοῦ Δελλιγγέρου ἐν τῇ γερμανικῇ ἐκδόσει τῶν «Ἐπιστολῶν καὶ Δηλώσεων» αὐτοῦ. Ταύτην εὑρίσκουσιν ἐν ταῖς ἀκολούθοις λέξεσι τοῦ Δελλιγγέρου· «Ἡ θεία καθοδηγία καὶ περιφρούρησις τῆς Ἐκκλησίας καταφαίνεται ἐκ τοῦδε, ὅτι αὕτη ὡς ὅλον δὲν δύναται νὰ ἐκπέσῃ τῆς πίστεως, δὲν δύναται νὰ διαφθείρῃ τὴν διαπιστευθεῖσαν αὐτῇ διδασκαλίαν, οὐδὲ νὰ ἀπολέσῃ αὐτήν. Εἰς τὴν ὅλην λαοπὸν Ἐκκλησίαν, καὶ μόνον εἰς αὐτήν, εἴτε ἐν τῇ συνήθει αὐτῆς καταστάσει διατελούσῃ, εἴτε ἐκπροσωπουμένῃ διὰ συνόδου, ἀνήκει ἡ θεία ἐκείνη προστασία καὶ ὁ ἐπιφωτισμὸς, ὧν ἄνευ αἱ ἐπαγγελίαι τοῦ Χριστοῦ δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκπληρωθῶσι καὶ ἅπερ ἡμεῖς ὀνομάζομεν ἀλάθητον ἀποράσεων καὶ ὁμολογίας». Ἀλλ' ἡ ἔκθεσις αὕτη τοῦ Δελλιγγέρου εἶνε ἀρά γε πράγματι ταυτόσημος κατὰ τὸ περιεχόμενον πρὸς τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ καθηγητοῦ κ. Γοῦσεφ; Βεβαίως ὄχι. Ἐκείνη λέγει τι ὅλως διάφορον τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου, ὡς τοῦτο εἶνε εὔκολον νὰ καταδειχθῇ.

Ὁ κύριος Γοῦσεφ ἰσχυρίζεται ὅτι αἱ ἀλάθητοι κρίσεις καὶ ὅροι τῆς Ἐκκλησίας δύνανται νὰ γίνωνται οὐ μόνον ἐν οἰκουμενικαῖς συνόδοις, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων νομίμων ὁδῶν, ὅταν εἶνε ἀδύνατοι αἱ σύνοδοι. Οὗτος ἔχεται τῆς ἑξῆς γνώμης, ὅτι δηλαδὴ ἡ διδασκαλία, ὑπὲρ ἧς δὲν ὑπάρχει ἔγκρισις οἰκουμενικῆς τινος συνόδου, καὶ ἥτις δὲν εἶνε παραδεδεγμένη ἐν ὅλῃ (τῇ ἀδιαιρέτῳ) Ἐκκλησίᾳ, δέον καὶ παρὰ τοῦτο ἐν ὡρισμέναις περιπτώσεσι νὰ θεωρῆται ὡς δόγμα καὶ ὡς τοιοῦτο νὰ ἐξετάζηται ὑπὸ πάντων τῶν πιστευόντων. Ἀλλ' ὁ μέγας γερμανὸς ἐκ

"Οσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀφορμὰς αἵτινες ἠνάγκασαν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν νὰ ἀνακηρύξῃ ὡς γενικῶς ὑποχρεωτικὴν τὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς εἰς τὸ εἶναι ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς καὶ περὶ τῆς μετουσιώσεως ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς εὐχαριστίας, καὶ αἱ ἀφορμαὶ αὗται εἶνε ἐξ ὁλοκλήρου σεβασταί. "Οπως ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ἐξέφερε τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν ὅρον πίστεως, ὑπ' ὄψει ἔχουσα τὴν ἐμφάνισιν διαφόρων πλανῶν, οὕτω καὶ ἡ ὑπάρχουσα ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀνεκήρυξεν ὡς γενικῶς ὑποχρεωτικὴν τὴν εἰρημένην διδασκαλίαν, παρορμηθεῖσα εἰς τοῦτο ὑπὸ τῆς διαδόσεως τῶν πλανῶν τοῦ παπισμοῦ καὶ τοῦ προτεσταντισμοῦ, αἵτινες δυστυχῶς ὑφίστανται μέχρι σήμερον.

5. Ἡ μὴ ἀναγνώρισις τῆς ὑπαρχούσης ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς τῆς μόνης ἐν τῷ κόσμῳ δικαιούχου καὶ ἀληθῶς οἰκουμενικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας σημαίνει ἄρνησιν τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς νῦν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος περὶ τοῦ ἀκαταλύτου τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ. Ὁ παπισμὸς ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐκπτώσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἑνότητος ἐξέκλινεν εἰς διαφόρους αἱρέσεις καὶ παρεστᾶ ἁπλῶς παρῳδίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὁ προτεσταντισμὸς δὲ μετὰ τῶν διακλαδώσεων αὐτοῦ δὲν ἀποτελεῖ, οὐδὲ δύναται νὰ ἀποτελῇ Ἐκκλησίαν, ἐν τῇ προσηκούσῃ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως. Ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐκπτώσεων ταύτης ἡ ἀληθὴς οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία ἠδύνατο νὰ ἐναπολειφθῇ καὶ πράγματι ἐναπελείφθη μόνον ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς πατριαρχείοις καὶ ἐν ταῖς ἐν κοινωνίᾳ πρὸς αὐτὰ εὑρισκομέναις ἐκκλησίαις, τῇ ρωσσικῇ, τῇ βουλγαρικῇ, τῇ σερβικῇ κτλ. Ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἀναμφιβόλως εἶνε ἡ μόνη νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἀληθὴς χριστιανικὴ καὶ ἀληθὴς οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία, εἰς ἣν ἐξακολουθοῦσι νὰ ἀνήκωσιν αἱ ἐπαγγελίαι τοῦ Θεανθρώπου, ὅτι πάντοτε ἐστι μετ' αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῇ (Ματθ. 28, 20. Ἰω. 14, 20), τηρῶν αὐτὴν ἐν τῇ ἀληθείᾳ διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος (Ἰω. 14, 26), ὅτι οὐδεμία σκοτία δύναμις θὰ ποιήσῃ αὐτὴν νὰ ἐκκλίνῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀπωλείας.

Παρατήρησις. Ἀμφότεραι αἱ ἀνωτέρω θέσεις τοῦ καθηγητοῦ κ. Γοῦσεφ ἐν τῷ ὅλῳ αὐτῶν πραγματεύονται περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου καὶ συνδέονται πρὸς ἀλλήλας, δέον δὲ ἕνεκα τῆς ἐξεχούσης σημασίας καὶ τῆς μεγάλης σπουδαιότητος αὐτῶν νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς λεπτομερῆ ἐξέτασιν, καὶ ἐὰν ἔτι κινδυνεύσῃ νὰ γίνῃ αὕτη ἢ ἐκείνη ἡ ἐπανάληψις.

Ἐκ τῶν εἰς τὴν 3ην θέσιν παρατηρήσεων ἡμῶν σαφῶς ἤδη συνάγεται ὅτι ἐν ἀμφοτέραις ταῖς τελευταίαις ταύταις θέσεσιν ὁ συγγραφεὺς ἁρμᾶται ἐξ ὅλως ἐσφαλμένης ἀπόψεως καὶ εὑρίσκεται ἐν ὅλως ἀντιστρόφῳ θέσει. Ἡ θεμελιώδης αὐτοῦ πλάνη ἔγκειται καὶ πάλιν ἐν τῇ **διαστρόφῳ περὶ Ἐκκλησίας ἐννοίᾳ.** Ὁ καθηγητὴς κ. Γοῦσεφ ἄνευ περαιτέρω σκέψεων καὶ ἀπεριστρόφως ὅλως ταυτίζει τὴν σύγχρονον ἀνατολικὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν πρὸς τὴν **οἰκουμενικὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν.** Τοῦτο κατ' οὐσίαν εἶνε τοιαύτη ἀντίληψις, οἵαν ἐν τῇ δύσει τρέφει περὶ ἑαυτῆς ἡ **ρωμαϊκὴ** Ἐκκλησία. Καὶ αὕτη ἐπίσης θεωρεῖ ἑαυτὴν ἀπολύτως ταυτιζομένην πρὸς τὴν **Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ** καὶ πάντα, ὅστις δὲν ἀνήκει ἢ δὲν θέλει νὰ ἀνήκῃ εἰς αὐτήν, ἀρνεῖται νὰ ἀναγνωρίσῃ ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. "Οσον διάστροφος εἶνε ἡ πολιτεία τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Δύσει, τόσον κίβδηλος εἶνε καὶ ἡ ἀντίληψις τοῦ Γοῦσεφ καὶ παντὸς, ὅστις συμμερίζεται τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐν Ἀνατολῇ. Εἰς τί λοιπὸν συνίσταται τὸ πρᾶγμα;

Μετὰ τὸν χωρισμὸν τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας εἰς ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν, ἀμφότεραι ἀπέβησαν καθ' ὁλοκληρίαν ἐξ ἴσου **μερικαὶ Ἐκκλησίαι.** Ἡ ἀρχικὴ, καὶ τῷ Κυρίῳ καὶ Θεμελιωτῇ τῆς Ἐκκλησίας ἀρεστὴ **ἑνὰς** ἡ ἐπὶ ὁκτὼ ἑκατονταετηρίδας τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς πράγματι ὑφισταμένη μετεβλήθη ἐξ ἀνθρωπίνης αἰτίας **εἰς δυάδα,** εἰς ἀνατολικὴν δηλαδὴ καὶ δυτικὴν

κλησιαστικὴς ἱστορικὴς ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τῆς τοιαύτης γνώμης τοῦ καθηγητοῦ κ Γοῦσεφ. Αἱ προσαχθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ ἀνωτέρω λέξεις τοῦ Δελλιγγέρου δὲν ἐμπεριέχουσι τὴν γνώμην ταύτην, τοὐναντίον δὲ λέγουσι μᾶλλον τὸ ἀντίθετον ὅλως πρὸς αὐτήν. Κατὰ τὸν Δελλίγγερον ἡ Ἐκκλησία ὡς *ὅλον* δὲν δύναται νὰ ἐκπέσῃ τῆς πίστεως, ὡς *ὅλον* δὲν δύναται νὰ διαφθείρῃ ἢ ἀπολέσῃ τὴν διαπιστευθεῖσαν αὐτῇ διδασκαλίαν· εἰς τὴν *ὅλην* Ἐκκλησίαν καὶ μόνον εἰς αὐτὴν ἀνήκει τὸ *ἀλάθητον* καὶ δὴ κατὰ δύο τρόπους, ἢ *ἐν τῇ συνήθει* δηλαδὴ *αὐτῆς καταστάσει*», ἢ *ἐκτροσωπουμένην διὰ συνόδου*». Ἐν ἐκείνῃ (τῇ συνήθει αὐτῆς καταστάσει) τὸ ἀλάθητον αὐτῆς εἶνε ἀλάθητον ὁμολογίας» ἐν ταύτῃ δὲ (τῇ διὰ συνόδου ἀντιπροσωπείᾳ) ἀλάθητον *ἀποφάνσεων*». Μετὰ τὰ εἰρημένα φαεινὸν ὡς ὁ ἥλιός ἐστιν ὅτι ἀλαθήτους ἀποφάσεις ἢ, ὡς λέγει ὁ κ. Γοῦσεφ, ἀλαθήτους κρίσεις καὶ ὅρους», ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὸν Δελλίγγερον, ποιεῖται καὶ δύναται νὰ ποιῆται μόνον διὰ τῆς ἀντιπροσωπείας αὐτῆς ἐν οἰκουμενικῇ συνόδῳ. Μόνον τοιαύτη σύνοδος δύναται νὰ ἀνακηρύττῃ *δόγματα* Τοὐναντίον ἐν τῇ συνήθει καταστάσει αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία (ὡς Ecclesia δηλαδὴ dispersa) εἶνε ἀλάθητος ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἑαυτῆς *ὁμολογίας*, καθόσον ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ φυλάττει καὶ ὀφείλει νὰ φυλάττῃ τὰ ἀνακηρυχθέντα ὑπὸ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων δόγματα. Ἡ ὁμολογία τῆς Ἐκκλησίας οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ σύνολον τῶν ὑπὸ οἰκουμενικῶν συνόδων ἀνακηρυχθέντων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Γραφῆς καὶ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως δογμάτων. Διὰ τοῦτο τὸ ἀλάθητον, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὰς δογματικὰς ἀποφάσεις τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων πάρεστι καὶ τῇ ὁμολογίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ συνήθει αὐτῆς καταστάσει, ἀλλὰ τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι αὕτη κέκτηται συγχρόνως τὸ δικαίωμα ἢ τὴν ἐξουσίαν νὰ προβαίνῃ εἰς ἀνακήρυξιν δογμάτων, ἐκτὸς τῆς ἐν ἀληθῶς οἰκουμενικαῖς συνόδοις ἀντιπροσωπείας συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας. Ἰδοὺ ἡ γνώμη τοῦ Δελλιγγέρου, ἥτις σαφῶς καὶ διακεκριμένως ἐξεφράσθη ἐν ταῖς προσαχθείσαις ἀνωτέρω λέξεσιν. Ἡ γνώμη αὕτη εἶνε διάφορος ὅλως τῆς περὶ ἧς πρόκειται γνώμης τοῦ κυρίου Γοῦσεφ. Διὸ ἡ παρατήρησίς μου ἦτο ἐξ ὁλοκλήρου ὀρθή.

Ἐκκλησίαν. Οἰκοθεν οὖν δέον νὰ ἐννοῆται ὅτι **οὐδέτερον ἐκ τῶν μερῶν τούτων εἶνε πλέον τὸ ὅλον** καὶ ὅτι οὔτε ἡ Δύσις οὔτε ἡ Ἀνατολὴ δύνανται κατὰ λόγον δίκαιον νὰ διεκδικῶσι τὸν ὑψηλὸν τίτλον **τῆς ἀδιαιρέτου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.** Ἀμφότερα τὰ μέρη, ἥ τε Ἀνατολὴ καὶ ἡ Δύσις, κατὰ τὸν χωρισμὸν ἐνεκολπώθησαν καὶ διεφύλαξαν ἑαυταῖς τὴν παρακαταθήκην τῆς πίστεως καὶ τοὺς οὐσιώδεις θεσμοὺς ἐν τῇ διοργανώσει καὶ τῇ λατρείᾳ τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. Αὕτη δὲ ἐστιν ἡ παρὰ τοῦ Κυρίου παραληφθεῖσα κληρονομία, ἥτις ὤφειλε νὰ ὑπομιμνήσκῃ διαρκῶς εἰς τοὺς χωρισθέντας περὶ τῆς κοινῆς αὐτῶν ἀρχῆς τῆς ἐχούσης τὰς ῥίζας αὐτῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀδιαιρέτῳ Ἐκκλησίᾳ καὶ νὰ παρορμᾷ αὐτοὺς εἰς κατάπαυσιν τῆς ἔριδος καὶ ἕνωσιν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς **μητρὸς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας.** Παρ' ὅλας ὅμως τὰς ἐπανειλημμένας προσπαθείας, ἕνωσις δὲν ἐπετεύχθη. Ὁ χωρισμὸς ἐξηκολούθει ἐπὶ αἰῶνας, ἀπὸ τῆς 18 δὲ Ἰουλίου τοῦ 1870, ὅτε ἐν Ρώμῃ, πρὸς περίγελων τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, ἐδημιουργήθησαν νέοι ὅροι πίστεως, ἡ διάστασις μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐγένετο εἴπερ ποτὲ χείρων, ἐφ' ὅσον δὲ οἱ δογματικοὶ οὗτοι ὅροι ὑρίστανται ἐν τῇ δυτικῇ λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ διάστασις αὕτη εἶνε ἀπολύτως ἀνίατος.

(ἕπεται συνέχεια)

ΛΥΣΙΣ ΑΠΟΡΙΑΣ

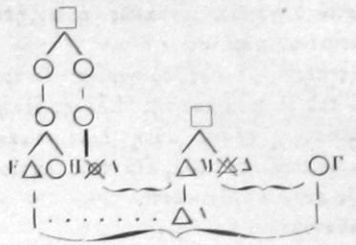
περὶ κωλύματος γάμου ἕνεκεν συνθέτου ἢ πολλαπλῆς συγγενείας.

Προάγομαι ἀπαντητικῶς εἰς δημοσίευσιν τῶν κάτωθι, καθόσον ἡ παρουσιαζομένη περίπτωσις κωλύματος γάμου ἐστὶν ἐκ τῶν σπανίων καὶ πολυπλόκων, διὸ καὶ ἀξία γενικοῦ ἐνδιαφέροντος τυγχάνει.

Ἐρώτησις

Ὁ Πέτρος (Π) δύναται νὰ λάβῃ εἰς γάμον τὴν Μαρίαν (Μ), σύζυγον τοῦ θανόντος δευτέρου ἐξαδέλφου του Ἀθανασίου (Α)· τῆς ὁποίας ὁ ἐπ' ἀδελφῇ Δεσποίνῃ (Δ θανούσῃ) γαμβρὸς Γεώργιος (Γ) ἔλαβε δευτέραν σύζυγον τὴν Ἑλένην (Ε) ἀδελφὴν τοῦ Πέτρου· καὶ ἥτις Ἑλένη ἐβάπτισε τὴν Ἄνναν (Α), θυγατέρα τῆς Μαρίας (Μ);

Πρὸς μείζονα σαφήνειαν καὶ εὐκολωτέραν κατάληψιν, πρὸ παντὸς ἐκτίθεται τὸ διάγραμμα τῆς περιπτώσεως ταύτης ἔχον ὡς ἑξῆς.



Ἡ Ἑλένη (Ε) καὶ ὁ Πέτρος (Π) ἀδελφὴ καὶ ἀδελφός, εἶναι δεύτεροι ἐξάδελφοι τοῦ Ἀθανασίου (Α) θανόντος καὶ καταλιπόντος χήραν τὴν Μαρίαν (Μ) καὶ θυγατέρα τὴν Ἄνναν (Α), τὴν ὁποίαν ἐβάπτισεν ἡ ἄνω Ἑλένη (Ε), ἡ σύζυγος τοῦ Γεωργίου (Γ), ὃν οὗτος ἔλαβε δευτέραν σύζυγον, θανούσης τῆς πρώτης συζύγου του Δεσποίνης (Δ), ἀδελφῆς τῆς Μαρίας (Μ).

Ὡς δὲ καὶ ἐκ τοῦ διαγράμματος καταφαίνεται, ἡ μεταξὺ τοῦ Πέτρου (Π) καὶ τῆς Μαρίας (Μ) συγγένεια, εἶναι σύνθετος ἢ πολλαπλῆ· τοῦτέστι συγγενεύουσιν οὗτοι κατὰ πολλοὺς λόγους, οἵτινες ἐνταῦθα εἰσί

α') Συγγενείας ἐξ ἀγχιστείας.

β') Συγγενείας ἐξ ἁγίου βαπτίσματος καὶ

γ') Συγγενείας ἐκ τριγενείας.

Ἑκάστη τούτων ἰδιαιτέρως ἐξετάζεται, ὡς κώλυμα γάμου.

1) Ὁ Πέτρος πρὸς τὴν Μαρίαν, ὡς σύζυγον τοῦ δευτέρου ἐξαδέλφου του, εἶναι συγγενὴς ἐξ ἀγχιστείας εἰς ἕκτον βαθμόν, καθ' ὃν ἀκώλυτός ἐστιν ὁ γάμος· κατά τινας διαστίξεις ὅμως, εἰς ἃς ἀνήκει καὶ ἡ προκειμένη περίπτωσις, ἥτις πάλαι ποτὲ ἀπετέλεσε περιμάχητον ζήτημα, μεταξὺ τῶν λεπτολογούντων, περὶ κωλυμάτων τοῦ γάμου. Ἡ πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας ὅμως, ὡς ἐν παντὶ ζητήματι ἐν τῇ ἀγχιστείᾳ, λόγῳ συγχύσεως τῶν ὀνομάτων, καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου παρουσιάζει λύσιν σύμφωνον τῇ κατὰ συγκατάβασιν καὶ ἐπιείκειαν οἰκονομίᾳ.

2) Μεταξὺ τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Μαρίας παρουσιάζεται καὶ σχέσις συγγενείας ἐξ ἁγίου βαπτίσματος, ἢ πνευματικῆς· διότι ἡ ἀδελφὴ τοῦ Πέτρου Ἑλένη ἐβάπτισε τὴν θυγατέρα τῆς Μαρίας Ἄνναν.

Λαμβανομένου ὅμως ὑπ' ὄψιν, ὅτι εἰς πᾶσαν περίπτωσιν, περὶ κωλύματος γάμου, ἕνεκα πνευματικῆς συγγενείας, μὴ προβλεπομένην ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου, ὁρίζοντος «Οὐ δύναταί τις λαβεῖν τὴν ἣν ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀνεδέξατο, οὔτε τὴν ταύτης μητέρα ἢ θυγατέρα, οὔτε ὁ υἱὸς αὐτοῦ»,

ἀκώλυτός ἐστιν ὁ γάμος, προφανῶς ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ προκειμένου παρέλκει.

3) Ἐπίσης περὶ σχέσεως συγγενείας ἐκ τριγενείας μεταξὺ τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Ἑλένης δὲν χωρεῖ λόγος καθόσον ἡ σχέσις αὕτη λίαν μεμακρυσμένη παρουσιάζεται ἐνταῦθα, διὰ τοὺς λεπτολογοῦντας δὲ εἰς βαθμὸν ὄγδοον ἐστί.

Ὅθεν λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν·

α') ὅτι ἐν τοῖς κωλύμασιν, ἕνεκεν ἀγχιστείας, λόγῳ συγχύσεως τῶν ὀνομάτων, κρατεῖ οἰκονομία ἐξ ἐπιεικείας καὶ συγκαταβάσεως,

β') ὅτι ἡ ἄνω περίπτωσις δὲν συμπεριλαμβάνεται ἐν ταῖς ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομέναις, καθ' ἃς κωλύεται ὁ γάμος ἕνεκα πνευματικῆς ἢ ἐξ ἁγίου βαπτίσματος συγγενείας καὶ

γ') ὅτι οὔτε λόγος χωρεῖ ἐνταῦθα περὶ σχέσεως ἐκ τριγενείας,

Πρόδηλον ἀποβαίνει, ὅτι λαμβάνει ἀκωλύτως εἰς γάμον ὁ **Πέτρος** τὴν **Μαρίαν.**

† **Ὁ Ἡμῶν Μελισσηνός**

ΔΙΑΨΕΥΣΙΣ.

Ἐν τῷ φύλλῳ τοῦ «Ταχυδρόμου» τῆς παρελθούσης τετάρτης, 12 φεβρουαρίου, ἐδημοσιεύθη ἄρθρον τι σχετικὸν πρὸς τὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῶν ἐκλογῶν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρούντων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Ἐνεκα μὲν ὑπὸ τοῦ γραφείου τοῦ Συμβουλίου ἵνα ἐπισήμως δηλώσωμεν ὅτι τὰ γραφέντα ἐν τῷ ῥηθέντι ἄρθρῳ τοῦ «Ταχυδρόμου» **εἰσὶν ἀνακριβῆ κατ' ἀλήθειαν.**

Καλὸν ὅπως ἀποφεύγωνται αἱ τοιαῦται ἀνακριβεῖς δημοσιεύσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Κανονικαὶ ψῆφοι.* — Τῇ τρίτῃ (11 μεσοῦντος) ἐγένοντο ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ αἱ κανονικαὶ ψῆφοι τοῦ ἐπισκόπου Λεύκης, ζητηθέντος ὑπὸ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Χαλκηδόνος κ. Γερμανοῦ ὡς βοηθοῦ αὐτοῦ. Ἐκ τῶν τεθέντων ὑποψηφίων πανσιολογ. ἀρχιμανδριτῶν κκ. Ἀγαθαγγέλου Παπαναστασιάδου, Φωτίου Μαρινάκη καὶ Γερμανοῦ Ἀναστασιάδου, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀνέδειξε τὸν τελευταῖον. Ὁ θεοφιλ. ὑποψήφιος Λεύκης κ. Γερμανός, πρὸ δεκαετίας ἀποφοιτήσας ἐκ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, διατελεῖ ἀπὸ τοῦ 1897 πρωτοσύγκελλος τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Χαλκηδόνος. — Χθὲς δὲ ἐγένετο τῇ Α. Θεοφιλίᾳ, παραστάσῃ ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, τὸ Μ. Μύνημα καὶ εἶτα ἡ ἐν τῷ ναῷ νενομισμένη ἱερὰ τελετὴ τῆς εὐχαριστίας.

Ἐπὶ τῇ εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα προαγωγῇ τῆς Α. Θεοφιλίας τοῦ ἁγίου Λεύκης ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Γερμανὸς διὰ γράμματος αὐτοῦ ἐξέφρασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ.

— *Ἐκλογὴ Χαριουπόλεως.* — Ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἔλαβεν ὑπ' ὄψει ὡσαύτως αἴτησιν τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἡρακλείας κ. Γρηγορίου περὶ ἐκλογῆς βοηθοῦ αὐτῷ ἐπισκόπου. Ὅθεν προταθέντων ὑποψηφίων τοῦ ἐν Κεσσάνῃ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου τῆς Α. Σεβασμιότητος ἀρχιμ. Φιλοθέου Μιχαηλίδου καὶ τῶν ἀρχιμ. κκ. Αἰμιλιανοῦ Δάγγουλα, προϊσταμένου τῆς ἐν Γαλατᾷ Παναγίας Καφατιανῆς καὶ Γερμανοῦ Πολίτου καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, προήχθη εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα ὑπὸ τὸν φιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Χαριουπόλεως ὁ ἐν Κεσσάνῃ ἀρχιερατ. ἐπίτροπος ἀρχιμ. Φιλόθεος.

Ὁ ἐψηφισμένος Χαριουπόλεως ἀποφοιτήσας τῆς Θεολογ. Σχολῆς ἐχρημάτισεν ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη πρωτοσύγκελλος τῶν μητροπόλεων Διδυμοτείχου καὶ Δράμας, εἶτα δὲ προϊστάμενος ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος ἐν Κεσσάνῃ.

— *Ἐκλογὴ μητροπολίτου Σάμου.* — Σήμερον ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐκτάκτως εἰς συνεδρίαν συνελθοῦσα προέβη εἰς πλήρωσιν τῆς μητροπολιτικῆς ἕδρας τῆς ἐπαρχίας Σάμου κενωθείσης προσφάτως ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ μητροπολίτου αὐτῆς Ἀθανασίου. Προταθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τῶν πανσιολ. ἀρχιμανδριτῶν κκ. Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου, νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων, Σεραφεὶμ Ζερλέντη, προϊσταμένου τῆς ἐν Βιέννῃ ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος, καὶ Εἰρηναίου, καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, ἐξελέγη μητροπολίτης Σάμου ὁ ἀρχιμ. Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης. — Ἅμα τῇ ἐκλογῇ ὁ ἐψηφισμένος Σάμου παρέστη ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐγένετο αὐτῷ τὸ Μήνυμα, καὶ εἶτα κατελθόντων τῶν ἁγίων συνοδικῶν ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ νενομισμένη ἱερὰ τελετὴ τῆς εὐχαριστίας.

Ὁ νέος μητροπολίτης Σάμου ἀποφοιτήσας τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς μετέβη εἰς τὴν γενέτειραν αὐτοῦ πατρίδα, ἔνθα ἐπὶ πενταετίαν ἐχρημάτισε καθηγητὴς τῶν ἱερῶν ἐν τῷ αὐτόθι γυμνασίῳ. Ἐντεῦθεν ἀπῆλθεν εἰς Γενεύην καὶ μετὰ πενταετεῖς σπουδὰς τῶν νομικῶν σπουδῶν ἠξιώθη τοῦ οἰκείου πτυχίου μετὰ βαθμοῦ ἐπιζήλου. Ἐπανακάμψας ἐκ τῆς Ἑσπερίας διωρίσθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις νομικὸς σύμβουλος, ζηλωτῶς καὶ μετ' ἀφοσιώσεως ἐπὶ ἑπταετίαν περίπου ἐκπληρώσας τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

— *Συνεδρία δύο Σωμάτων.* — Τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ τὰ δύο Σώματα συνελθόντα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. εἰς κοινὴν συνεδρίαν σὺν ἄλλοις, συνεζήτησαν τὴν ἐκθεσιν, ἣν ὑπέβαλεν ἡ ἐπὶ τῆς συντομεύσεως τῶν Δικονομικῶν Ὁδηγιῶν τῶν Πατριαρχείων οἰκεία ἐπιτροπή, συγκειμένη, ὡς ἀνεγράψαμεν, ἐκ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἐφέσου κ. Ἰωακεὶμ, τῆς Α. Ἐξ. τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Κωστάκη Βαγιάννη ἐφέντη, καὶ τοῦ Α' γραμματέως τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου κ. Π. Νικολοπούλου.

— *Ἅγιον Μῦρον.* — Ἡ ἐπὶ τοῦ ἁγίου Μύρου ἰδιαιτέρα Ἐπιτροπὴ ὑπέβαλεν ἐχάτως τὴν ἀνάγκην κατασκευῆς νέας ποσότητος ἁγίου Μύρου. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ἐγκρίνασα τῇ παρελθούσῃ τριτῃ, τὴν αἴτησιν, διώρισεν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολιτῶν Ξάνθης προέδρου, Βοδενῶν καὶ

Καλλιουπόλεως τοῦ πανοσιολογ. Μ. πρωτοσυγκέλλου, τοῦ ταμίου τοῦ ἐθν. ταμείου, τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α' πατριαρχ. γραφείου κ. Ἰ. Ταντάλίδου καὶ τοῦ μυρεψοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Κ. Θωμάδου, φαρμακοποιοῦ, ἥτις θέλει ἐπιμεληθῇ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν τοῦ ἁγίου Μύρου παρασκευὴν γεννησομένην τῇ ἑβδομάδι τῶν ἁγίων Παθῶν.

— *Ζήτημα μονῆς Φανερωμένης.* — Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης τρίτης, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπικυροῦσα προηγουμένας ἀποφάσεις αὐτῆς, ἀφορώσας εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κυζίκου μονῆς Φανερωμένης, καὶ τῆς πολιτείας, ἣν οἱ ὀρθόδοξοι Περάμου ἐτήρησαν ἀπέναντι τῆς ἱερᾶς αὐτῶν μητροπόλεως, ἐνέκρινε τὰ ἑξῆς:

α'] νὰ κλητευθῶσιν οἱ ἐξ ἱερεῖς τῆς κοινότητος Περάμου οἱ μετὰ τῶν κατοίκων ἐμμένοντες ἐν τῇ πρὸς τὸν μητροπολίτην ἀπειθεῖ πολιτείᾳ ἵνα ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ δώσωσι λόγον τῆς τοιαύτης αὐτῶν πολιτείας καὶ τῶν πράξεων αὐτῶν, διαμείνῃ δὲ ἐν Περάμῳ μόνον ὁ ἱερεὺς Ἐμμανουὴλ ὡς ἀρχῆθεν νομοταγῶς πολιτευόμενος·

β'] οἱ ἄνευ νομίμου ἐκκλησιαστικῆς ἀδείας τελεσθέντες κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον τῆς διακοπῆς τῶν μετὰ τῆς μητροπόλεως σχέσεων τῆς κοινότητος γάμοι νὰ θεωρηθῶσιν ἄκυροι μέχρις οὗ ἀναγνωρισθῶσι καὶ περιβληθῶσι τὸ προσῆκον κῦρος ὑπὸ τῆς μητροπόλεως·

γ'] νὰ ἀνατεθῇ ἡ τέλεσις τῶν ἱεροπραξιῶν τοὐντεῦθεν τῷ ρηθέντι ἱερεῖ κ. Ἐμμανουὴλ βοηθουμένῳ καὶ ὑπό τινος ἱερέως ἐκ τῶν πλησιοχώρων κοινοτήτων ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου ὑποδεικνυομένου, ἀμφοτέρων τῶν ἱερέων ὑποχρεουμένων ἵνα ἐν ταῖς ἱεροπραξίαις μνημονεύωσι τοῦ ὀνόματος τοῦ μητροπολίτου Κυζίκου· καὶ

δ'] νὰ κλητευθῶσιν οἱ διαφερόμενοι περὶ τῆς μονῆς Φανερωμένης, ὅ τε μητροπολίτης Κυζίκου κ. Κωνσταντῖνος καὶ ἡ τῶν Περαμίων κοινότης ἵνα παραστῶσι καθ' ὡρισμένην δικάσιμον ἡμέραν ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου πρὸς δικαστικὴν διεξαγωγὴν τῆς διαφορᾶς αὐτῶν, καθ' ἃ ἀρχῆθεν ἀπεράσισεν ἡ ἱερὰ Σύνοδος.

— *Εἰρηνικὴ ἐπιστολὴ ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας.* — Κατὰ τὴν σημερινὴν ἔκτακτον συνεδρίαν παρέστη ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου ὁ πρωθιερεὺς τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας κ. Μάρκος Σουένδυ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ χρέη διερμηνέως ἐκπληρώσαντος δικηγόρου κ. Μιχαὴλ Θεοτοκᾶ, καὶ ἐπέδωκε τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ τὴν εἰρηνικὴν ἐπιστολήν, ἐν μεμβράνῃ καλλιτεχνικώτατα γεγραμμένην, τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ πριμάτου πάσης Ἀγγλίας κ. Ράνδαλ Θωμᾶ.

— *Κηδεία Βασιλείου Ἰωαννίδου.* — Μεγαλοπρεπεστάτη ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἡ κηδεία τοῦ ἀοιδίμου Βασιλάκη βέη Ἰωαννίδου πολλοῦ συρρυέντος ἐπισήμου κόσμου. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, τιμῶν τὸν μεταστάντα διαπρεπῆ συμπολίτην διὰ τὰς χριστιανικὰς αὐτοῦ ἀρετὰς ἀνῆλθε μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ εἰς Σταυροδρόμιον καὶ ἀναμείνας ἐπὶ μικρὸν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἔνθα ἐψάλη ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία, προέστη αὐτῆς σὺν τοῖς σεβασμ. συνοδικοῖς. Τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐξεπροσωπήθη ἐν τῇ κηδείᾳ αὐτοῦ διὰ τοῦ σεβασμιωτάτου προέδρου αὐτοῦ μητροπολίτου Νεοκαισαρείας κ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἐριτίμων συμβούλων Ζήση Θ. Ζήση καὶ Ἰωάννου Κ. Χατζοπούλου. Ὁ νεκρὸς τοῦ ἀειμνήστου μετενεχθεὶς εἰς Ταταῦλα ἐτάφη ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ ἑβδομάδι ταύτῃ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. ὁ Α' γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα ρωσικῆς πρεσβείας κ. Μανσούρωφ, ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης, οἱ υἱεῖς τοῦ μακαρίτου Βασιλάκη βέη Ἰωαννίδου Ἰωάννης καὶ Δημήτριος, οἱ ἐρίτιμοι τραπεζῖται κ. Λεωνίδας Ζαρίφης καὶ Θεόδωρος Κουρτζῆς. — Προχθὲς δὲ ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀρ. Ποτιέ. — Τῇ τετάρτῃ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμ. πατριάρχης, ἐν συνοδίᾳ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α' πατριαρχ. γραφείου κ. Ἰωάννου Ταντάλίδου, ἐπεσκέψατο ἐν Πέραν τὴν Α. Ἐξ. τὸν ἐνταῦθα πρεσβευτὴν τῆς Γερμανίας βαρόνον Μαρσὰλ φὸν Βίρβερστάϊν.

— *Ὀνομαστικαὶ ἑορταί.* — Τοῖς ἀξιοτίμοις κκ. Χαρ. Δεβετζῆ, ἀδελφῷ τῆς Α. Θ. Π., Χ. Ραμφιάδῃ, Χ. Λάγῳ, Χ. Κροσέογλου, ἑορτάζουσι τῇ δευτέρᾳ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἑορτὴν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ προσρήσεις αὐτοῦ διὰ τῶν πανοσιολ. διακόνων δευτερεύοντος κ. Παρθενίου καὶ τριτεύοντος κ. Βενιαμίν.

— *Ἄφιξις.* — Πρόχθες ἐπανέκαμψεν ἐκ Σμύρνης ὁ αὐτόσε ἐξαρχικῶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποσταλεὶς πρό τινος πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης, νομικὸς σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων, καὶ ἡ Α. Θ. ὁ ἅγιος Ξανθουπόλεως κ. Ἰωάννης ὁ πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἐν Ἠπείρῳ καὶ Μακεδονίᾳ ἱερῶν σταυροπηγιακῶν Μονῶν ἐντολῇ τῆς Ἐκκλησίας αὐτόσε μεταβάς.

— *Μητρόπολις Σκοπίων.* — Ὁ τέως ἱεροκήρυξ ἐν Κοντοσκαλίῳ διάκονος κ. Σεραφεὶμ Παπαϊσίου διορισθεὶς προϊστάμενος τῆς ἐν Σκοπίαις ἑλληνικῆς κοινότητος, ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ, μετονομασθεὶς Παΐσιος.

— *Χειροτονία.* — Ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου Μαγουλιωτίσσης ἐχειροτονήθη τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν, ὑπὸ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Προύσης κ. Ναθαναὴλ διάκονος ὁ ἐκ τῶν ἀρχαίων τροφίμων τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς καὶ πρόλυτης τῶν νομικῶν τοῦ πανεπιστημίου τῆς Πετρουπόλεως κ. Εὐστάθιος Ποπέσκος.

— *Ἐπισκευαὶ πατριαρχικοῦ οἴκου.* — Ὁ ἡμέτερος ἀνταποκριτὴς καὶ ἀπεσταλμένος τῶν Πατριαρχείων κ. Βασίλειος Ἀσμανίδης συνήθροισεν ἐξ ἐράνων τῶν ὀρθοδόξων ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου ἐκ μὲν τῆς πόλεως Προύσης γρ. 3623, ἐκ τῶν Μουδανίων γρ. 1603. 50 καὶ ἐκ Κίου γρ. 1289. — Προσηνέχθησαν δ' ἀνωνύμως διὰ τοῦ ἐκ τῶν γραμματέων τοῦ Α' πατριαρχ. γραφείου κ. Μάρκου Βασιλείου γρ. γρ 100.

— *Ἡ ἐν Ἀθήναις ἔκδοσις τῆς Κ. Διαθήκης.* — Ὁ ἐν Ἀθήναις λόγιος κ. Σπυρίδων Παπαγεωργίου περατώσας κατὰ τὸν παρελθόντα αὔγουστον ἔκδοσιν *Καινῆς Διαθήκης* εἶχεν ἀποστείλει πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκου. πατριάρχην ἀντίτυπά τινα ἐξαιτούμενος ἅμα ὅπως τὸ μὲν ἡ Α. Θ. Π. ἐπευλογήσῃ τὴν ἔκδοσιν, τὸ δὲ περιβάλῃ διὰ τῆς προσηκούσης ἐκκλησια-

---

* βιογραφικὰς σημειώσεις περὶ τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας θέλομεν παράσχῃ ἐν τῷ προσεχεῖ ἡμῶν φύλλῳ.

στικῆς ἐγκρίσεως. Ἡ Α. Θ. Π. ἐπαινέσασα τὸν ζῆλον τοῦ κ. Σ. Παπαγεωργίου διὰ τὴν συντελεσθεῖσαν ταύτην ἔκδοσιν ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν εὐαρέσκειαν Αὐτῆς, προκειμένου δὲ περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ οἰκουμ. Πατριαρχείου ἐγκρίσεως καὶ κυρώσεως, ἣν ἐπεζήτησε, τῆς ὑπ' αὐτοῦ καταρτισθείσης ἐκδόσεως, παρετήρησεν ὅτι ἡ τοιαύτη ἔγκρισις ἀνάγεται εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ κράτους, ἐν ᾧ ἡ ἔκδοσις εἶδε τὸ φῶς, καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν δέον ὁ ἐκδότης ν' ἀποταθῇ ἐπὶ τούτῳ πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τούτοις παραδόξως, ἅμα καὶ ἀνεξηγήτως πως, εἴδομεν ἐσχάτως ἀντίτυπα τῆς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ἐκδοθείσης Καινῆς Διαθήκης φέροντα ἐπὶ τῆς προμετωπίδος τὸ «ἐγκρίσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου», ὅπερ ὡς ἀνακριβὲς καὶ μὴ ἀληθὲς προκαλεῖ μομφὴν ἐπὶ τοῦ ποιήσαντος τὴν παράχρησιν ταύτην. Ἐφ' ᾧ καὶ γνωρίζομεν τοῦτο παντὶ τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι.

Σάμου καὶ Ἰκαρίας Ἀθανάσιος.

Θλιβερὸν ἄγγελμα διεδόθη τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ ὑπὸ τῆς Α. Ὑψ. τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου Ἀλεξάνδρου Μαυρογένους βέη, ὁ θάνατος τοῦ μητροπολίτου Σάμου Ἀθανασίου, σχεδὸν ἀπὸ τριετίας τὴν ἐπαρχίαν ταύτην καὶ γενέτειραν, ποιμαίνοντος.

Ὁ μεταστὰς ἐξελέγη τῷ 1890 μητροπολίτης Λήμνου ἀπὸ πρωτοσυγκέλλου τῆς μητροπόλεως Καστορίας καὶ ἐκλήθη τῷ 1895 μέλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Τῷ 1899 μετετέθη εἰς τὴν μητρόπολιν Καστορίας, ἀφ' ἧς μετετέθη εἰς Σάμον διαδεξάμενος τὸν ἀποθανόντα Σάμου Γαβριήλ. — Ἡ Ἐκκλησία ἐνετείλατο τηλεγραφικῶς τῷ ἀρχιερατικῷ ἐπιτρόπῳ ἵνα μεριμνήσῃ περὶ τῆς ὅσον ἐνεστι μεγαλοπρεποῦς κηδείας τοῦ νεκροῦ (τῆς μεταβάσεως ἀρχιερέως ὅπως προστῇ τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας οὔσης δυσχεροῦς) ἅμα δὲ καὶ σφραγίσῃ τὴν περιουσίαν τοῦ θανόντος.

Ἐκκλησία Ρωσίας.

Μετὰ λύπης ἀναγράφομεν τὸν θάνατον τοῦ μητροπολίτου Κιέβου Θεογνώστου συμβάντα πρό τινων ἡμερῶν ἐν Πετρουπόλει, ἔνθα μετέλει μέλος τῆς ἁγιωτάτης διοικούσης Συνόδου τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ διαπρεπὴς ἱεράρχης ἀπὸ τριετίας ἐποίμαινε θεοφιλῶς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος διὰ τὰς χριστιανικὰς αὐτοῦ ἀρετὰς καὶ τὴν πατρικὴν ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου στοργήν. Τὸ σκῆνος, αὐτοῦ μετακομίσθη ἐκ Πετρουπόλεως εἰς Κίεβον πρὸς ταφήν.

Ἐκκλησία Μαυροβουνίου.

Ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθη γράμμα τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Μαυροβουνίου κ. Μητροφάνους ἀνακοινοῦντος τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν θάνατον τοῦ πρώην Βόσνης ἀοιδίμου Σάββα Κοσάνοβιτς.

Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ὅπως διεβιβασθῇ ἡ προσήκουσα συλλυπητήριος ἐπιστολή.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ σεβασμιώτατοι μητροπολῖται, οἱ θεοφ. ἐπίσκοποι, οἱ πανοσιώτατοι ἡγούμενοι καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, εἰς οὓς ἀπεστάλησαν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου αἱ ὑπὸ τοῦ ἐξοχ. ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου κ. Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου ἐκδοθεῖσαι ἄρτι Ὁμιλίαι τοῦ ἐν ἁγίοις Φωτίου πατριάρχου Κων]πόλεως, ἵνα τὸ ἀντίτιμον τῶν ἀποσταλέντων σωμάτων ἀποστείλωσι τὸ ταχύτερον πρὸς τὸν ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς σεβ. μητροπολίτην Ἐφέσου κ. Ἰωακεὶμ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 14 φεβρουαρίου 1903.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱ. Συνόδου.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ἡ Ὀρθοξία Ἐλευθερίου, ὑπήκοος ὀθωμανὴ, ἄνευ ἐπαγγέλματος, ὁρμωμένη ἐκ Πύργου, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Τρίτην περὶ ὥραν 8ην τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου νομίμως, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Γεωργίου Ἰωάννου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, κατοίκου τοῦ χωρίου Κλεπίστη, καὶ κτίστου τὸ ἐπάγγελμα ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

Ἐν Καστορίᾳ τῇ 21 ἰανουαρίου 1903.

Ὁ προεδρεύων

† Ἀρχιερ. Ἐπίτρ. Πρωτοσύγκελλος ΠΛΑΤΩΝ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ

Πνευματικὸν δικαστήριον

Αὔξ. ἀριθ. 60. Ἀριθ. πρωτ. 1408.

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τῆς ἐναγομένης καὶ ἀποφασίζον παμψηφεὶ

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 1292 καὶ ἡμερομ. 23 ὀκτωβρίου 1902 ἀγωγὴν τοῦ ἐνάγοντος Κωνσταντίνου Χρήστου Κάκουλα, κατοίκου Χάλκης, ὡς νομίμων καὶ ἀποδεδειγμένην·

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς ἐναγομένης Εὐτυχίας Κωνσταντίνου θυγατρὸς Ἀνδρέου Τσιβάνη·

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθησι τῇ ἐναγομένῃ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν ἀνιόντα μὲν εἰς γρόσια 240 προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν Χαλκηδόνι τῇ 4 δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλκηδόνος ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 8

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξω τερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ σύνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ κῦρος τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν· ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Χ. Ἀνδρεύτσου. — Ἡ διατύπωσις τῆς ἐγκλείστρας· ὑπὸ Μ. Ι. Γ. — Ἐκκλησιαστικὰ γράμματα (ἐνθρονιστικαὶ ἐπιστολαί). — Χρονικά. — Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας. — Κοινοποιήσεις. — Παράρτημα (Εὐαγγελικὰ διδάγματα).

ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ

ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ*

Ἡ δὲ περὶ θυσίας διδασκαλία τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας φέρεται ἐν τῷ 31 ἄρθρῳ τῆς ἐπισήμου αὐτῆς Ὁμολογίας ἔχοντι οὕτω· «Ἡ προσφορὰ τοῦ Χριστοῦ, ἅπαξ γενομένη, εἶνε ἡ τελεία λύτρωσις, ἐξιλέωσις καὶ ἱκανοποίησις διὰ πάσας τὰς ἁμαρτίας ὅλου τοῦ κόσμου προπατορικάς τε καὶ προσωπικάς, οὐδεμία δὲ ἄλλη ὑπάρχει ἱκανοποίησις πλὴν ταύτης καὶ μόνης. Ὅθεν **αἱ τῶν λειτουργιῶν θυσίαι (περὶ ὧν ἐλέγετο κοινῶς, ὅτι ὁ ἱερεὺς ἔθυε τὸν Χριστὸν ὑπὲρ ζώντων καὶ τεθνεώτων, ἵνα λάβωσι τὴν ἄφεσιν τῆς ποινῆς ἢ τῆς ἐνοχῆς), ἦσαν βλάσφημοι μῦθοι καὶ ἐπικίνδυνοι ἀπάται.**» Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ἐνταῦθα ἀπορριπτομένη ἡ θυσία τῆς εὐχαριστίας ἀπολύτως· ἀλλ' ἡ ἀναφορὰ πρὸς τὴν **ἅπαξ** ἐν Γολγοθᾷ γενομένην θυσίαν καὶ ὁ πρὸς τὸ 28 ἄρθρον συνδυασμὸς δεικνύουσιν ἱκανῶς ὅτι ἀπερρίφθη ἡ θυσία **σχετικῶς,** ἤτοι καθόσον ὑπελήφθη ἡ ἀναίμακτος θυσία ὡς ἐπανάληψις τῆς θυσίας τοῦ σταυροῦ, οὔσης κατὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀτελοῦς καὶ ἐπιδεομένης συμπληρώσεως δι' ἀνανεώσεως. Δὲν ἀποκλείεται λοιπὸν κατ' ἀρχὴν ἡ δυνατότης τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἀναιμάκτου θυσίας κατὰ τὴν ὀρθὴν ἔννοιαν, ἤτοι ὡς πραγματικῆς **παραστάσεως** καὶ **παρουσίας** τῆς ἅπαξ γενομένης θυσίας τοῦ σταυροῦ. Ἀλλ' ὅ,τι κυρίως δυσχεραίνει τὸ πρᾶγμα εἶνε ὁ περαιτέρω προσδιορισμός, **ὑπὲρ ζώντων καὶ τεθνεώτων,** ὅστις ἀποτελῶν τὸ ὑποκείμενον, εἰς ὃ ἀναφέρονται τὰ τῆς ἀναιμάκτου θυσίης ἀγαθά, ὑπολαμβάνεται ἀπὸ τῶν ἄρθρων ὡς **βλάσφημος μῦθος καὶ ἐπικίνδυνος ἀπάτη.** Ἡ ἀναίμακτος θυσία ὡς ἡ προσωπικὴ οἰκείωσις τῶν ὑπὸ τοῦ σταυροῦ ἀγαθῶν δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἄλλως ἢ ὡς ἱλαστήριος θυσία ὑπὲρ ζώντων καὶ τεθνεώτων προσφερομένη. Ὁ μνημονευθεὶς Friedrich ἐνίσταται ἀξιῶν ὅτι τὸ «ὑπὲρ ζώντων καὶ τεθνεώτων» δὲν εἶνε ἀναγκαῖον περιεχόμενον τῆς ἀναιμάκτου θυσίας, εἶνε δὲ δυνατὸν νὰ νοηθῶσι καὶ νὰ τελεσθῶσι λειτουργίαι ἐν γένει ἄνευ τοιαύτης ἀναφορᾶς, ὡς ἀποδεικνύει ἀντὶ παντὸς ἄλλου τὸ ἐπὶ Παύλου τοῦ Γ΄ ἐκδοθὲν Pontificale, τὸ λέγον· «Accipe potestatem offerre sacrificium Deo, missasque celebrare tam pro vivis quam pro defunctis», ἔνθα τὸ offerre sacrificium Deo εἶνε διάφορον τοῦ missas celebrare. Οὕτω δὲ, ἐπάγεται, ἐκλαμβανόμενον τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ 31 ἄρθρου παρέχει νοῦν ὑγιᾶ καὶ ὀρθόδοξον ὡς ἀπορρίπτον οὐχὶ καθόλου τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, ἀλλὰ

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 77—81.

τὰς ὑπὲρ ζώντων καὶ τεθνεώτων λειτουργίας[1]. Ἀλλ' εἰ καὶ ἐν γένει δύναται νὰ γείνῃ διάκρισις μεταξὺ τῆς **προσφορᾶς** τῆς ἀναιμάκτου θυσίας καθόλου καὶ τῶν ὑπὲρ ζώντων καὶ τεθνεώτων λειτουργιῶν, ἀναντιρρήτως ὅμως ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία **προσφέρουσα** τῷ Θεῷ Πατρὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου πρὶν ἢ κοινωνήσωσιν οἱ πιστοί, συνῆπτε κατὰ τὰς ἀρχαίας λειτουργίας τὰς δεήσεις αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ ὅλου τῆς Ἐκκλησίας σώματος καὶ δὴ ὑπὲρ τῶν ζώντων καὶ τῶν εὐσεβῶς ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως κεκοιμημένων. Ἐντεῦθεν καὶ ἐν τῇ Ὁμολογίᾳ τοῦ Δοσιθέου, ὑποκειμένου λόγου περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ θυσίας εἴρηται ὅτι αὕτη εἶνε «ἀληθὴς καὶ **ἱλαστικὴ** προσφερομένη ὑπὲρ πάντων τῶν εὐσεβῶν ζώντων καὶ τεθνεώτων»[2].

Κατὰ τὴν ἐπίσημον λοιπὸν διδασκαλίαν τῶν 39 ἄρθρων ἀποκρούεται ἡ ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ ἱλαστικὴ θυσία ὡς βλάσφημος ἅμα καὶ κινδυνώδης μῦθος. Τῆς αὐτῆς δ' ἐχόμενον ἰδέας καὶ τὸ χειροτονικὸν Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ' ἀπήλειψεν ἐκ τοῦ λατινικοῦ χειροτονικοῦ, ἐξ οὗ ἐμορφώθη, τὴν ἐξουσίαν τοῦ προσφέρειν θυσίαν ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ, ἀπονεῖμαν τοῖς ἱερεῦσι μόνην τὴν δύναμιν τοῦ ἀφιέναι ἁμαρτίας, οἰκονομεῖν τὰ μυστήρια ἐν γένει καὶ κηρύττειν τὸν θεῖον λόγον. **Ἡ βεβουλευμένη** αὕτη ἀπὸ τοῦ χειροτονικοῦ ἀπάλειψις τῆς ἐξουσίας τοῦ προσφέρειν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, ἐξ ἧς κατὰ τὰ εἰρημένα ἤρτηται ἡ ἀποδοχὴ ἢ μὴ τῆς χειροτονίας, διαφόρως ἐκρίθη καὶ πάλαι καὶ νῦν· ὑπὸ μὲν Λέοντος τοῦ ΙΓ' ὑπελήφθη ὡς σκόπιμος ἀπογύμνωσις «τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ τῶν καθηκόντων τῆς ἱερωσύνης,» καὶ λόγος ἰσχυρὸς τῆς ἀθετήσεως τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν,[3] ὑπὸ δὲ τῆς ἐπιτροπείας τῶν παλαιοκαθολικῶν τῆς ἐν Amsterdam πρὸς βάσανον τῆς Ἀγγλικῆς ἱερωσύνης συνελθούσης ὡς **εὐτελισμὸς** (deprecation) τῆς ἱερωσύνης, καὶ ὑπὸ τοῦ παλαιοκαθολικοῦ Friedrich ὡς **περιορισμὸς** μόνον τῆς ἱερατικῆς ἐξουσίας.[4]

Οἱ δὲ τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν ὑπέρμαχοι ἐμμένουσιν ἀξιοῦντες ὅτι τὰ 39 ἄρθρα, τὰ ἄλλως ἥκιστα ἐκφέροντα τὴν πλήρη καὶ θετικὴν διδασκαλίαν τῆς ἐπισκοπικῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἀποκρούουσι πᾶσαν ἔννοιαν θυσίας ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ, ἀλλὰ μίαν αὐτῆς ὄψιν τὴν ἱλαστικήν.[5] Ἠχθησαν δὲ, λέγουσιν, εἰς τὴν ἀπόρριψιν τοῦ διδάγματος τούτου ἐν γένει οἱ Ἄγγλοι, διότι ἐκυκλοῦντο μὲν ἐν τοῖς χρόνοις τῆς μεταρρυθμίσεως αἱ καὶ σήμερον ἔτι μὴ ἐλλείπουσαι περὶ **δευτερώσεως** καὶ διηνεκοῦς ἐπαναλήψεως τῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ δόξαι, καὶ οἰκοθεν δὲ ἡ ἐξαγωγὴ τοιούτου περὶ ἐπαναλήψεως συμπεράσματος ἦτο πρόχειρος καὶ ἐνδεδειγμένη. Ἀφ' οὗ τῷ ὄντι, λέγουσιν, ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος μεταποιοῦνται εἰς τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, ἡ δὲ θυσία τῆς Εὐχαριστίας εἶνε ἀληθὴς καὶ κυρία θυσία, ἄλλως τε καὶ ἀποχωριζομένη τῆς μυστηριακῆς πράξεως, ὡς συμβαίνει ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς λεγομέναις λειτουργίαις (Privatmessen), ἔπεται κατὰ λογικὴν ἀνάγκην ἡ ἀξίωσις, ὅτι ἡ ἱλαστήριος τῆς Εὐχαριστίας θυσία εἶνε καὶ ἐπανάληψις τῆς σταυρικῆς θυσίας, περὶ ἧς ἡ Γραφὴ λέγει «**μίαν** ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ».[6] Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει αὐτὸ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ 31 ἄρθρου, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι «ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ ἅπαξ γενομένη εἶνε ἡ τελεία λύτρωσις, ἐξιλέωσις καὶ ἱκανοποίησις πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ κόσμου . . . οὐδεμία δὲ ἄλλη ἱκανοποίησις ὑπάρχει παρὰ ταύτην». Ἡ ἄλλη ὄψις τῆς ἀναιμάκτου θυσίας ὡς θυσίας αἰνέσεως, ὡς ἀναμνήσεως τῆς σταυρικῆς θυσίας τῆς ἐπιρριπτούσης ἐφ' ἡμᾶς τὰ ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ εὐεργετήματα εἶνε, ἐπάγονται, δίδαγμα σταθερὸν τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀποδεικνύουσιν αἱ κατηχήσεις καὶ ἀναρίθμων θεολόγων καὶ ἱεραρχῶν ὁ χορός. Ἐκ τοιαύτης δὲ ἀπόψεως κρινόμενος ὁ χειροτονικὸς τύπος πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, συμπεραίνουσιν, ὡς οὐχὶ παραλιπὼν, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς περιλαβὼν κατ' οὐσίαν ὑπὸ τὸν γενικὸν ὅρον «οἰκονομίαν τῶν μυστηρίων» καὶ τὴν κατὰ τοιαύτην ἔννοιαν θυσίαν. ἧς ἡ ἐν γένει μνεία ἐν τῇ χειροτονίᾳ ἦγε κατ' ἀνάγκην εἰς τὰς εἰρημένας ἐπικινδύνους καὶ βλαβερὰς περὶ θυσίας προλήψεις. Ἄλλως δὲ ἡ ἐν τῷ χειροτονικῷ τύπῳ διατήρησις τῶν τίτλων «ἱερεὺς», «ἀρχιερεὺς», ἡ ἀναχειροτόνησις τῶν ἐκ τοῦ προτεσταντισμοῦ εἰς τὰς ἀγγλικὰς τάξεις προσιόντων, ἡ μὴ ἐπάνοδος τῶν

1. Rev. d. Theol. 1895, 11 ἐξ.
2. Kimmel 461.
3. Ὀρ. Apostol. Curas.
4. Revue, ἔνθ' ἀνωτ. σελ 18.
5. Ὀρ. Hardan σελ. 273.
6. Ἑβρ. 10, 14.

κληρικῶν εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις, ὡς συμβαίνει παρὰ τοῖς προτεστάνταις ἐν γένει, ἐμφαίνουσιν ἅμα μὲν ὅτι δὲν προὐτίθετο ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας νὰ ἀθετήσῃ καθόλου τὸν ἱερατικὸν τῶν λειτουργῶν τοῦ Κυρίου χαρακτῆρα, ἅμα δὲ τὴν οὐχὶ μὲν πάντοτε τορῶς ἐξαγγελθεῖσαν, ἀλλ' ἐν τῇ συνειδήσει τῆς ὑψηλῆς Ἐκκλησίας ἐνυπάρχουσαν ἀείποτε πίστιν περὶ τῆς ἱερωσύνης ὡς μυστηρίου καὶ τῶν κληρικῶν ὡς ἰδίας τάξεως. Τοιαῦτα ἐν κεφαλαίῳ τὰ προσαγόμενα ἐπιχειρήματα εἰς δικαίωσιν τῆς περὶ θυσίας διδασκαλίας τῶν 39 ἄρθρων καὶ τῆς ἐν τῷ χειροτονικῷ παραλείψεως τῆς ἐξουσίας τοῦ προσφέρειν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν. Ἀλλ' οἱ διισχυρισμοὶ οὗτοι τῶν ὑπερμάχων τῆς ἱερωσύνης τῶν Ἄγγλων δὲν φαίνονται ἡμῖν ἐν πᾶσιν ἀκριβεῖς.

Ὅτι ἐν πρώτοις τὰ 39 ἄρθρα συνταχθέντα πρὸς διαλλαγὴν τῶν ἀντιθέτων μερίδων τοῦ Λουθήρου καὶ τοῦ Ζβιγγλίου, ἥκιστα ἐκφέρουσι τὴν πλήρη διδασκαλίαν τῆς Ἀγγλίας, ἀποκρούοντα μόνον ἀρνητικῶς διδασκαλίας παπικάς, οὐχὶ δὲ ἐν πᾶσιν ὑποκαθιστῶντα θετικὰ καὶ ἄρτια τὰ ἀγγλικὰ διδάγματα, τοῦτο εἶνε ἀναντίρρητον. Ἡ Ἐπισκοπικὴ μάλιστα Ἐκκλησία τῆς Σκωτίας ἀπεδέξατο τὰ 39 ἄρθρα «κατ' ἔννοιαν, συνάδουσαν πρὸς τὴν οὐσιώδη ἑνότητα τῆς πίστεως κατὰ πάντα αἰῶνα, καὶ ἐφ' ὅσον συμφωνοῦσι πρὸς τὸ Ἀγγλικὸν εὐχολόγιον», τῇ ἀπαιτήσει δὲ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Laud ἐπισυνήφθη τοῖς 39 ἄρθροις δήλωσις ἀπαιτοῦσα νὰ ὑπογράφωνται ταῦτα μόνον «**κατὰ τὴν ἁπλῆν καὶ γραμματικὴν αὐτῶν ἔννοιαν**». Εἶνε δὲ ἐν γένει γνωστὸν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας ἑνοῦσα ἐν ἑαυτῇ δύο ἀντικείμενα καὶ ἀσυμβίβαστα στοιχεῖα δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πίστιν συνάδουσαν παντελῶς πρὸς τὴν λατρείαν, καὶ λατρείαν ἀποτελοῦσαν τὴν ζῶσαν τῆς πίστεως ἔκφρασιν. Ὁ δὲ ὑποδηλωθεὶς ἐν τοῖς ὄπισθεν γενικὸς κανὼν ὅτι ὑπάρχει ἐσωτερικὴ σχέσις μεταξὺ πίστεως καὶ δόγματος, τελετῶν καὶ λατρείας, ὡς δὲ αὗται εἶνε ἔκφρασις καὶ παράστασις τούτου, οὕτω καὶ τὸ δόγμα συμβάλλεται εἰς κατανόησιν αὐτῶν, ὑποκειμένου λόγου περὶ Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας, δεῖται περιορισμοῦ τινός. Ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἀπὸ τοῦ 1571 τὰ ἄρθρα ταῦτα ὑποχρεοῦται νὰ ὑπογράφῃ πᾶς ἱερούμενος, οὐδεμία δ' ἀνωτέρα ὑπάρχει παρ' Ἄγγλοις ἐπίσημος ὁμολογία ἀπηλλαγμένη τῶν οὕτως ἢ ἄλλως παρεισκωμασῶν ἐν τοῖς ἄρθροις ἑτεροδοξιῶν, ἀπομένουσι πάντοτε αὐθεντικὴ πηγὴ τῆς Ἀγγλικῆς διδασκαλίας καὶ ἅμα impedimentum dirimens πρὸς πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, αὕτη καὶ πάλαι καὶ τανῦν ἔτι ἀπομένει ἀπρόσιτος εἰς τοὺς Διαμαρτυρομένους ἕνεκα τῶν ἡμαρτημένων περὶ αὐτῆς προλήψεων. Ἐὰν οὗτοι ἔνθεν μὲν ἐλάμβανον πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ πραγματικὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, ἔνθεν δὲ ἐνέκυπτον εἰς τὴν ἀληθῆ σημασίαν τοῦ ῥήματος **θύειν** καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ταὐτότητα τῆς ἀναιμάκτου θυσίας πρὸς τὴν τοῦ Γολγοθᾶ, ἥτις κατὰ τὴν πρὸς Ἑβραίους (9, 11, 12) ἐπιστολὴν διηνεκῶς προσφέρεται ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, ἐμφανιζομένου τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν (9, 24). οὐδαμῶς θὰ ὠνείδιζον τὴν θυσίαν τῆς Εὐχαριστίας ὡς ἐξασθενίζουσαν ἅμα καὶ προσβάλλουσαν τὴν ἅπαξ γενομένην ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θυσίαν. Ἀφ' οὗ τῷ ὄντι ἄρτος καὶ οἶνος μεταβάλλονται **πράγματι** εἰς τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ Χριστὸς εἶνε καθόλου ὁ διὰ τοῦ ἱερέως τὰ μυστήρια ἀπεργαζόμενος, ἡ περαιτέρω ἀξίωσις ὅτι ὁ Κύριος παρὼν ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ μετὰ τῆς ἀχωρίστου αὐτοῦ ἀρχιερατικῆς ἐνεργείας προσφέρει ἑαυτὸν διὰ τοῦ ἱερέως τῷ Θεῷ ἢ «ἐπαφίησι τῇ κοινότητι καὶ τῷ ἐκπροσωποῦντι αὐτὴν ἱερεῖ νὰ προσφέρῃ τὴν σάρκα αὐτοῦ καὶ τὸ αἷμα τῇ θείᾳ μεγαλειότητι», (Thalhofer 293) ὅπως ἰδιοποιηθῶσιν οἱ πιστοὶ τὰ ἀπὸ τῶν παθημάτων αὐτοῦ ἀγαθά, ἥκιστα εἶνέ τι ἀπρόσιτον εἰς τὸν κοινὸν νοῦν. Καθόσον δὲ ἡ προσφορὰ αὕτη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γίνεται οὐχὶ καθόλου πρὸς καταλλαγὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἅπαξ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ γενομένην, ἀλλὰ πρὸς τὴν προσωπικὴν οἰκείωσιν τῶν σταυρικῶν δώρων, οὖσα ἐφαρμογὴ τῆς ἀπολυτρωτικῆς αὐτοῦ ἐνεργείας, εἶνε πρόδηλος ὁ νοῦς τῶν λέξεων **ἀνανέωσις** καὶ **ἐπανάληψις**, αἷς πολλάκις χρῶνται Ὀρθόδοξοι καὶ Δυτικοὶ θεολόγοι τὴν σχέσιν τῆς θυσίας ταύτης πρὸς τὴν τοῦ Γολγοθᾶ σημαίνοντες. Δὲν πρόκειται δῆλα δὴ περὶ **ἐπαναλήψεως δευτερούσης** ἢ **διπλασιαζούσης**, ὥστε ἀντὶ μιᾶς νὰ ἔχωμεν δύο θυσίας **ἀσχέτους**, ἀλλὰ περὶ πραγματικῆς **παρουσίας** ἅμα καὶ **παραστάσεως** τῆς μιᾶς θυσίας τῆς ἐν τῷ οὐρανῷ διηνεκῶς προσφερομένης[7], ἀφ'

7. πρβλ. Πρακτ. τῆς ἐν Βιέννῃ τῷ 1874 συνελθούσης συ-

οὗ τὸ θῦμα τοῦ Γολγοθᾶ καὶ τῆς Εὐχαριστίας εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτό, μόνον κατὰ τὴν μορφὴν τῆς θυσίας καὶ τὰς σωτηρίους ἐνεργείας αὐτῆς διαφέρον. Ὅτι δὲ κατὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ θυσία τῆς Εὐχαριστίας ἥκιστα παραβλάπτει, οὐδὲ ἐξασθενίζει τὴν σταυρικήν, εἶνε περιττὸν καὶ νὰ παρατηρήσωμεν. Ὡς ἡ ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ ὑπὸ τὰ εἴδη τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου παρουσία τοῦ Κυρίου οὐδαμῶς παραβλάπτει τὴν ἐνσάρκωσιν καὶ ἐπίγειον αὐτοῦ ἀναστροφήν, οὕτω καὶ ἡ ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ θυσία αὐτοῦ οὐδαμῶς παραβλάπτει τὴν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ προσενεχθεῖσαν θυσίαν. Ὁμοίως δὲ ὡς ἡ ἀρχιερατικὴ τοῦ Κυρίου ἔντευξις ἐν τῷ ἁγίῳ, ὑπερουρανίῳ καὶ νοερῷ θυσιαστηρίῳ, οὖσα πραγματικὴ παράστασις τοῦ ἐν Γολγοθᾷ τελεσθέντος κοσμοσωτηρίου ἔργου, οὐδαμῶς μειοῖ τὴν σταυρικὴν θυσίαν, οὕτω καὶ ἡ ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ παρουσία τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως ἡμῶν ἐν τῇ ἀρχιερατικῇ αὐτοῦ ἐνεργείᾳ δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὴν μίαν τοῦ σταυροῦ θυσίαν, ὃν δὲ τρόπον, ὡς παραταρεῖ ὁ Probst[8] ὁ θεῖος λόγος κηρυσσόμενος σήμερον οὐδαμῶς ἐξασθενίζει τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου γενόμενον κήρυγμα, ἀλλὰ μεταλαμπαδεύει αὐτὸ τοῖς πιστοῖς, οὕτω καὶ ἡ τῆς Εὐχαριστίας θυσία διανέμει τοῖς πιστοῖς τοὺς καρποὺς τῆς μιᾶς τοῦ Γολγοθᾶ θυσίας.

νόδου τῶν παλαιοκαθολικῶν, ἧς ἐν τῇ πέμπτῃ συνεδριάσει ὁ Dœllinger διετύπωσε τὴν περὶ ἀναιμάκτου θυσίας διδασκαλίαν ὧδε· «Ἡ τελετὴ τῆς θείας εὐχαριστίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν εἶνε μὲν διηνεκὴς ἐπανάληψις ἢ ἀνανέωσις τῆς ἱλαστηρίου θυσίας, ἣν ὁ Χριστὸς ἐφάπαξ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ προσήνεγκεν, ἀλλ' ὁ τῆς θυσίας ταύτης χαρακτὴρ συνίσταται ἐν τούτῳ, ὅτι εἶνε ἡ διηνεκὴς ἀνάμνησις αὐτῆς καὶ ἐπὶ γῆς παράστασις καὶ παρουσία ἐκείνης τῆς μιᾶς προσφορᾶς τοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἀπολυτρωθείσης ἀνθρωπότητος, ἥτις κατὰ τὴν πρὸς Ἑβρ. 9, 11, 12 διηνεκῶς προσφέρεται ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐμφανιζομένου τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. . . ,,. Τοῦ Dœllinger παρατηρήσαντος ὅτι ἡ διατύπωσις αὕτη . . οὐδόλως διαφωνεῖ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁ καθηγητὴς Ζῆκος Ρώσης εἶπεν ὅτι «ἡ περὶ εὐχαριστίας θέσις δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐὰν διὰ τῶν λέξεων παράστασις καὶ παρουσία δὲν σημαίνηται αἰσθητὴ καὶ ἐναργὴς πρᾶστασις, ἀλλ' ἀναγνωρίζεται ἐσωτερικὴ συνάφεια τῆς ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ θυσίας μετὰ τῆς ἐν τῷ οὐρανῷ θυσίας καὶ πραγματικὴ σχέσις πρὸς ταύτην. «Τούτου ἀναγνωρισθέντος παρεδέξαντο ἅπαντες (καὶ οἱ ἀνατολικοὶ) τὴν θέσιν ἄνευ μεταβολῆς τινός». (Ὁρ. ἔκθεσιν Ζ. Ρώση 1874 σελ. 23).

8. Liturgie der drei ersten chr. Jahrhund. 396.

Ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ προτεσταντισμοῦ, τοῦ ἐν οὐδεμιᾷ μὲν ἐννοίᾳ ἀποδεχομένου τὴν Εὐχαστίαν ὡς θυσίαν, πᾶσαν δὲ αὐτῆς ἔνδειξιν ἐκ τῆς λειτουργίας καὶ τῶν δογματικῶν ἀφανίσαντος, ἐν ἀκαθέκτῳ ὁρμῇ πνεῦσαν τὸ πρῶτον ἐν ταῖς Βρεττανικαῖς χώραις, ἤρξατο νὰ συμπαρασύρῃ μετὰ πολλῶν ἄλλων τῆς Ῥώμης διδαγμάτων καὶ τὸν μεγαλοπρεπῆ τῆς χριστιανικῆς λειτουργίας χαρακτῆρα μεταβαλὸν τοὺς ναοὺς ἀντὶ θυσιαστηρίων εἰς οἴκους μᾶλλον κηρύγματος καὶ τοὺς ἱερεῖς εἰς διδασκάλους τοῦ θείου λόγου. Τοῦτο ἐμφαίνει πρὸ παντὸς ἡ λειτουργία τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας, ἡ στερουμένη παντάπασι πάσης περὶ θυσίας τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου ἐννοίας, καὶ οὐδεμίαν **ρητὴν** δέησιν ἀπευθύνουσα ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων, τὰ δὲ ἀγαθὰ τῆς θείας κοινωνίας ἐκτείνουσα ἐπὶ μόνους τοὺς παρόντας. Ἐκ περισσοῦ δὲ δῆλον ποιεῖ καὶ τὸ κοινὸν τῶν Ἀγγλων τὸ οὐδεμίαν ἔννοιαν θυσιαστηρίου ἔχον, ἀντιλαμβανόμενον δὲ τοῦ ναοῦ ὡς οἴκου κηρύγματος καὶ τῶν ἱερέων ὡς κηρύκων μᾶλλον καὶ λειτουργῶν (ministri), ἢ ἱερέων θυόντων[9]. Βεβαίως ἡ ἔλλειψις ὡρισμένων τῆς ἀναιμάκτου θυσίας λέξεων ἐν τῇ Ἀγγλικῇ λειτουργίᾳ δὲν πρέπει νὰ ὑποληφθῇ κατ' ἀρχὴν ὡς εἰσηγουμένη τὴν περὶ θυσίας ἐσωτερικὴν τῆς Ἐκκλησίας πεποίθησιν ἀπορριπτούσης τὴν θυσίαν τῆς Εὐχαριστίας, διότι καὶ ἐν ἄλλαις λειτουργίαις, εἰ καὶ τὸ ὅλον ἀναφέρεται εἰς τὴν θυσίαν καὶ προϋποτίθησιν ὅτι ὁ προσφερόμενος εἶνε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, δὲν ὑπάρχει ὁμοίως **ρητὴ** ἔκφρασις περὶ «**θυσίας τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου**», ἡ δὲ ἐν αὐτοῖς προσφορὰ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου ἀπό γε τῶν λέξεων αὐτῶν εἶνε μᾶλλον προσφορὰ τῶν μὴ καθαγιασθέντων εἰσέτι δώρων. Ἐν τῇ λατινικῇ λ. χ. λειτουργίᾳ, ἐξ ἧς προῆλθεν ἡ Ἀγγλικὴ, καίτοι ἡ προσφορὰ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου γινομένη μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τῶν καθαγιασθέντων λόγων «Λάβετε, φάγετε....» εἶνε προσφορὰ τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἐν τούτοις ὡρισμένη ἔκφρασις περὶ «**θυσίας τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου**» δὲν ὑπάρχει, αἱ δὲ ὑπάρχουσαι ἀναφέρονται μᾶλλον εἰς τὸν μὴ καθαγιασθέντα ἄρτον καὶ οἶνον.[10] Ὁμοίως δὲ ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ λειτουρ-

9. πρβλ. Πάλμερ 76.

10. πρβλ. Friedrich ἔνθ, ἀνωτ. σελ. 9 καὶ ἑξ.

γία δὲν πρέπει νὰ ἀναζητῇ τις λέξεις ὡρισμένας περὶ θυσίας τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, διότι ἡ προσφορὰ ἢ θυσία γινομένη πρὸ τῆς καθαγιάσεως εἶνε προδήλως προσφορὰ ἄρτου καὶ οἴνου μόνον δὲ αἱ λέξεις «**ἔτι προσφέρομέν σοι τὴν λογικὴν ταύτην λατρείαν** ὑπὲρ τῶν ἐν πίστει ἀναπαυσαμένων», αἱ μετὰ τὴν καθαγίασιν λεγόμεναι, ἐκφαίνουσι τὴν θυσίαν ὡς θυσίαν τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου. Τὸ ὀρθὸν καὶ ἀκριβὲς εἶνε ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς καὶ Δυτικαῖς λειτουργίαις νὰ παρατηρῇ τις τὸ ὅλον πνεῦμα, νὰ μὴ γίνηται δὲ διάκρισις τῆς θυσίας εἰς προσφορὰν ἄρτου καὶ οἴνου, τῶν ἀντιτύπων τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, καὶ εἰς προσφορὰν αὐτῶν ἡγιασμένων, τὴν ἀναίμακτον θυσίαν. Ἀμφότεραι αἱ λειτουργίαι καὶ ἰδίᾳ ἡ Ὀρθόδοξος θεωρεῖ τὴν ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ θυσίαν ὡς ἐνιαῖόν τι ὅλον, ὡς μίαν πρᾶξιν προπαρασκευαζομένην μὲν ἐν τῇ προσκομιδῇ (θύεται ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων ....) καὶ ἐξῆς, τελειουμένην δὲ διὰ τῆς μετουσιώσεως. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ μετὰ τὴν καθαγίασιν ἐξακολουθεῖ ἔτι προσφέρων **τὴν αὐτὴν** προσφορὰν, τὴν διὰ τῆς μεταβολῆς διάφορον ὅλως δύναμιν προσλαβοῦσαν[1].

(ἕπεται συνέχεια)

Χρῆστος Ἀνδρούτσος

Η ΔΙΑΤΥΠΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΓΚΛΕΙΣΤΡΑΣ

Ἐκ τοῦ Εὐχολογίου τοῦ Goar λείπει ἡ παρὰ πόδας ἐκδιδομένη διατύπωσις τῆς ἐγκλείστρας, ἀφορῶσα εἰς ἐκείνους ἐκ τῶν μοναχῶν, ὅσοι βαθμίδα τῆς μοναχικῆς ζωῆς ὑψηλοτέραν ποθοῦντες ἐνέκλειον ἑαυτοὺς ἐντὸς στενῶν οἰκίσκων μόλις ἴσως ἀρκετῶν εἰς τὸ χωρεῖν ἕνα ἄνθρωπον· οἱ οἰκίσκοι οὗτοι ἐκαλοῦντο ἐγκλεῖστραι, γίνεται δὲ μνεία τούτων ἐν τῷ ΜΑ΄ κανόνι τῆς ἐν Τρούλλῳ (Πενθέκτης) Συνόδου.

Καθὼς ὑπῆρχε «τάξις» εἰς ἀρχάριον ρασοφοροῦντα, καθὼς ὑπῆρχεν ἰδία τελετὴ διὰ τὸν ἀμφιεννύμενον τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα τῶν μοναχῶν, οὕτως ὑπῆρχεν ἰδία διατύπωσις διὰ τὸν προαιρούμενον τὸν ἐν τῇ ἐγκλείστρᾳ βίον· καὶ τὴν τάξιν ταύτην γνωστὴν ἡμῖν ποιεῖται τὸ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἱερᾶς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου σωζόμενον χειρόγραφον ἐπὶ μεμβράνης Εὐχολόγιον τῆς βυζαντινῆς μονῆς τοῦ Φιλανθρώπου, γυναικείας οὔσης, τούλάχιστον καθ' ὃν χρόνον ἐγράφετο τὸ χειρόγραφον τοῦτο, δῆλά γε δὴ κατὰ τὰ τέλη τῆς ΙΒ΄ ἢ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΓ΄ ἑκατονταετηρίδος. Ἐκ τῆς μονῆς ταύτης, ἧς τὸ Εὐχολόγιον ἐσώθη, θείᾳ μοίρᾳ, ἕτερον χειρόγραφον, ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς τοῦ Ἐσφιγμένου μονῆς ἀποθησαυριζόμενον καὶ περιέχον τὰς Κατηχήσεις τοῦ ἐν ἁγίοις Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, γνωρίζει ἡμῖν, διά τινος ἐν αὐτῷ τῷ χειρογράφῳ σημειώσεως, ὅτι ἡ βίβλος συνελέγη τῷ ,ςχε΄ «ἐπὶ πατριάρχου κυροῦ Νικολάου καὶ ἡγουμενείας τοῦ μοναχοῦ κυροῦ Σωφρονίου μονῆς τοῦ Φιλανθρώπου», ὅτι ἡ ὑπὸ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ἱδρυθεῖσα αὕτη μονὴ ὑπῆρχε κατὰ τὸ ἔτος 1097—σημείωσις δέ τις ἐντὸς τοῦ Εὐχολογίου αὐτῆς μανθάνει ἡμᾶς ὅτι ἦν, ὡς εἶπον ἄνω, γυναικεία.

Τὴν ὕπαρξιν ἰδίας διατυπώσεως εἰς τὸν μέλλοντα ἐγκλείσασθαι, κατὰ τὸν ἐν τῷ φιλανθρωπινῷ Εὐχολογίῳ τίτλον, ὑποδηλοῖ ὁ ἱερὸς τῶν συνοδικῶν κανόνων ἑρμηνευτὴς Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών, ἅπαξ, ἐν ἑρμηνείᾳ τοῦ ΜΑ΄ κανόνος τῆς Πενθέκτης, τὸν λόγον ποιούμενος περὶ τῆς ἐν τῷ ἐγκλείεσθαι γινομένης «εἰς τὰς ἔξω χώρας, ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον» καταχρήσεως «οἶχα ἐπισκοπικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῶν **συνήθων ψαλτῳδημάτων**». Τὴν κατάχρησιν ταύτην εἶχε σκοπὸν βεβαίως ἵνα καταστείλῃ ἡ ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος, ἥτις ὥρισε μὴ ἐπιρρίπτειν ἑαυτὸν ἀπολυπραγμονήτως ἐν ἐγκλείστρᾳ τὸν ποθοῦντα βίον μοναχικὸν ὑψηλότερον· περιορισμούς τινας ὁρίσασα χάριν τῶν ἐν πόλεσιν ἢ χωρίοις ἐν ἐγκλείστραις ἀναχωρεῖν βουλομένων. Οἱ περιορισμοὶ δὲ οὗτοι, καίπερ ἀποβλέποντες εἰς τὴν κατάπαυσιν τῶν καταχρήσεων, νομίζω ὅτι ἥκιστα κατεστοχάζοντο τοῦ ἁγίου τούτου σκοποῦ· ἐφ' ὅσον διὰ τοῦ Μ΄ κανόνος τῆς Πενθέκτης ἐχορηγεῖτο εἰς τοὺς δεκαετεῖς τὴν ἡλικίαν ἡ ἄδεια τοῦ κείρεσθαι μοναχούς, μετὰ δοκιμασίαν τοῦ ἐπισκόπου. Κατὰ τὸν ΜΑ΄ κανόνα ταύτης, ἀπητεῖτο τριετὴς μὲν ἄσκησις ἐν μοναστηρίῳ, μόνον δ' ἑνὸς ἔτους προσκαρτέρησις ἔξωθεν τῆς ἐγκλείστρας, μετὰ δὲ τὴν τετραετῆ ταύτην δοκιμασίαν εἶχε τὸ δικαίωμα ὁ νεαρὸς μοναχὸς τῆς εἰς τὴν ἐγκλείστραν εἰσόδου, εἶτ' οὖν κατὰ τὸ

11. πρβλ. καὶ Palmer Dinertatious on the orthod. Communion 121 ἑξ.

εἰκοστὸν ἢ καὶ κατὰ τὸ δέκατον ἕβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

Εὔκαιρον ἐνταῦθα 'να ἐπαναληφθῇ ἡ διάταξις τῆς Πενθέκτης, ἧς ἐπιλανθανόμεθα, ἡ δι' ἀμφοτέρων τούτων τῶν κανόνων ἐκτεθεῖσα, περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ κατὰ τόπον ἐπισκόπου ὡς πρὸς τὴν κουρὰν τῶν μοναχῶν, ἥτις δέον γίνεσθαι τῇ δοκιμασίᾳ αὐτοῦ. Τὸ ἐπισκοπικὸν τοῦτο δίκαιον δείκνυται σαφῶς καὶ ἐν τῷ Μ' καὶ ἐν τῷ ΜΑ' κανόνι, διότι ἐν ἀμφοτέροις ἐπιβάλλεται τῷ προέδρῳ ἡ ἐπὶ τούτῳ δοκιμασία τοῦ μονάζοντος καὶ «εἰ τὸν χρόνον αὐξηθῆναι αὐτῷ λυσιτελέστερον ἡγεῖται, πρὸς τὴν ἐν τῷ μονήρει βίῳ εἰσαγωγὴν, καὶ κατάστασιν», καὶ ἂν «ἐξ ὅλης καρδίας ἑκουσίως ἀσπάζηται τὴν ἀναχωρητικὴν ἐν μοναστηρίῳ παιδοτριβεῖσθαι διαγωγήν». Ὅτι δὲ ἡ λέξις πρόεδρος ἀναφέρεται εἰς τὸν ἐπίσκοπον, οὐχὶ δ' εἰς τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς, δῆλον μὲν καὶ ἐκ τῆς ἀπαιτουμένης «ἐπισκοπικῆς εὐλογίας» πρὸς ἔξοδον ἐκ τῆς ἐγκλείστρας, δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῆς παρὰ τῷ Βαλσαμῶνι παλαιᾶς τῶν κανόνων ἑρμηνείας, ἐπισκόπου ἄδειαν καὶ ἐπισκόπου εὐλογίαν καὶ ἐπισκόπου δοκιμασίαν ἐν ἑρμηνείᾳ καὶ τῶν δύο τούτων κανόνων ἀναφέροντι· καὶ συνεπῶς ἄρα, ἐν ἑρμηνευτικῷ κανονικῷ χειρογράφῳ (ἐν τόμῳ Β', σελ. 400 τοῦ Συντάγματος τῶν ἱερῶν κανόνων Γ. Α. Ράλλη καὶ Μ. Ποτλῆ) φέρεται ἡ ἐπεξήγησις αὕτη περὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ τούτου δικαίου· «Σημείωσαι ἀπὸ τοῦ παρόντος κανόνος καὶ τῶν ἐν αὐτῷ, ὅτι **χωρὶς εἰδήσεως τοῦ κατὰ χώραν ἐπισκόπου οὐκ ὀφείλουσι γίνεσθαι αἱ ἀποκάρσεις τῶν μοναχῶν,** πολλῷ δὲ πλέον τῶν ἀτελῶν καὶ ἀμφιβόλων· πρόεδρος γὰρ ὁ ἐπίσκοπός ἐστιν, οὐχ ὁ καθηγούμενος ὥς τινες λέγουσιν. Ἔτι σημείωσαι. ὅτι μοναχὸς οὐ γίνεταί τις, εἰ μὴ πληρώσει τὸν δεκαετῆ χρόνον».

Ἡ διατύπωσις, ἣν ἐκδίδωμι, ἁπλῶς ἀφορᾷ εἰς τὴν «τάξιν», ἥτις ἐγίνετο ἐπὶ τῇ εἰς τὴν ἐγκλείστραν εἰσόδῳ, κεῖται δ' ἐν φύλλοις 339α—343α τοῦ φιλανθρωπινοῦ Εὐχολογίου· αἱ ἐπὶ τοῦ τίτλου καὶ ἀμέσως ἐν ἀρχῇ τῆς διατυπώσεως, ἐν τοῖς στίχοις, ὁρώμεναι κάθετοι κεραῖαι δεικνύουσι τὸ πλάτος τῶν γραμμῶν τοῦ εἰς σχῆμα Δον πολυτιμήτου τούτου χειρογράφου. Μεταγράψας ἐξ αὐτοῦ ταύτην τὴν διατύπωσιν, πιστεύω ὅτι ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν εὑρήσομεν ἐν ἑτέρῳ χειρογράφῳ καὶ τὴν «τάξιν», ἥτις ἐγίνετο ἐπὶ τῶν προαιρουμένων τὸν ἐπὶ στύλου τελειότερον μοναχικὸν βίον.

Μ. Ι. Γ.

Τάξις γινομένη πρὸς τὸν μέλλοντα ἐγκλείσασθαι.

Μετὰ τὸ τελεσθῆναι τὴν θείαν λειτουργίαν, ἅπτοντες κηρούς, ἀπερχόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλοντες καὶ τροπάριν ἦχον δ'

Οἶδά σε, Κύριε, ὅτι δέχῃ ἐπιστρέφοντα|

στίχ. *Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλε|*

Κύριε, πρώην γνωσθέντα|

στίχ. *Σῶσόν με ὁ Θεὸς ὅτι εἰσήλθοσαν ὕ|*

Κύριε, πρόσδεξαι πόθῳ|

στίχ. *Ἁμαρτίας νεότητός μου καὶ ἀγνοίας|*

Ὡς ὁ ἄσωτος υἱὸς ἦλθον κἀγὼ, οἰκτίρ|μον· δέξαι προσπίπτοντα ὡς| ἕνα τῶν μισθίων σου ὁ Θεὸς, καὶ ἐλέη|

στίχ. *Ἐλέησόν με, Κύριε, ὅτι ἀσθενὴς εἰμὶ Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώ|*

Δόξα, καὶ νῦν

Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης Δαβὶδ μελωδικῶς περὶ σοῦ προανεφώνησε τῷ μεγαλεῖά σοι ποιήσαντι· Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου· Σὲ γὰρ μητέρα πρόξενον ζωῆς ἀνέδειξεν ὁ ἀπάτωρ ἐκ σοῦ ἐνανθρωπῆσαι εὐδοκήσας Θεὸς, ἵνα τὴν ἑαυτοῦ ἀναπλάσῃ εἰκόνα φθαρεῖσαν τοῖς πάθεσι· καὶ τὸ πλανηθὲν ὀρειάλωτον εὑρὼν πρόβατον, τοῖς ὤμοις ἀναλαβὼν, τῷ πατρὶ προσαγάγῃ, καὶ τῷ ἰδίῳ θελήματι ταῖς οὐρανίαις συνάψῃ δυνάμεσι, καὶ σώσῃ, Θεοτόκε, τὸν κόσμον Χριστὸς, ὁ ἔχων τὸ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος.

καὶ εὐθὺς λέγει ὁ διάκονος

Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν

Ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν (ὀδεῖνος) καὶ τῆς παρὰ τοῦ Κυρίου σκέπης καὶ βοηθείας αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τοῦ στηριχθῆναι αὐτὸν ἕως τέλους ἐν τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου καὶ ἐνάρετον ἀναδειχθῆναι, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτοῦ πᾶν πλημμέλημα ἑκούσιόν τε καὶ ἀκούσιον, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὑπὲρ τοῦ ρυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου καὶ ἀνάγκης, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῇ σῇ χάριτι.

Τῆς παναγίας, ἀχράντου, ὑπερευλογημένης δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας μετὰ πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες, ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα.

εἶτα ἐπεύχεται ὁ ἱερεύς

Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ χάριτι τοῦ παναγίου σου Πνεύματος ἀπὸ γενεῶν ἀρχαίων ἐκλεξάμενος ἄνδρας ὁσίους τε καὶ γυναῖκας, οὓς προέγνως καὶ προώρισας, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν χρόνων διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, σφραγίσας ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον καὶ διαφόροις ἀρεταῖς κατακοσμήσας· πᾶν γὰρ δώρημα ἀγαθὸν ἐκ σοῦ καταπέμπεται τοῦ πατρὸς τῶν οἰκτιρμῶν· αὐτός, Δέσποτα, καὶ τοῖς τὸν μονήρη βίον ποθοῦσι προσέταξας ἀπαρνήσασθαι ἑαυτοὺς καὶ μόνῳ σοὶ τῷ αἰωνίῳ Θεῷ κολλᾶσθαι, ἀμπεχόμενος αὐτοὺς τῇ δεξιᾷ σου, ἐπαγγειλάμενος αὐτοῖς τὰ αἰώνια ἀγαθά· ὅθεν καὶ ὁ παρὼν δοῦλός σου, ἀποταξάμενος ταῖς τοῦ κόσμου ἐλπίσι καὶ πιστεύσας ταῖς ἀγαθαῖς σου ἐπαγγελίαις, προσέρχεται τῇ σῇ ἀγαθότητι δι' ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀχρείου δούλου σου, τὸν σταυρὸν καὶ τὴν νέκρωσιν τοῦ Χριστοῦ ἐν ἑαυτῷ περιφέρων. Διό, Δέσποτα φιλάνθρωπε, δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμέν σε συνεργῆσαι ἡμῖν ἀοράτως ἐπὶ τοῖς ὑφ' ἡμῶν ἐπ' αὐτῷ τελουμένοις, εἰσερχομένῳ τε ἐπὶ τῇ ἱερᾷ ταύτῃ ἐγκλείστρᾳ πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειαν, εἰσάγων αὐτὸν εἰς τὴν πνευματικήν σου αὐλήν, τοῦ ἀγωνίσασθαι καὶ συνελθεῖν μετὰ τῶν πέντε φρονίμων παρθένων εἰς τὸν νυμφῶνα τῆς βασιλείας σου· ὅτι πᾶσαν ἀγαθὴν καὶ πᾶν αἴτημα τῶν φοβουμένων σε αὐτὸς ἐκπληροῖς εἰς σωτηρίαν· καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνατε.

ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται

Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος, ὁ σεμνύνας τὴν Ἐκκλησίαν σου τῷ μοναδικῷ κόσμῳ καὶ παρασχόμενος αὐτῷ μίμησιν ἀγγελικῆς καταστάσεως διὰ σωφροσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τῆς σῆς διὰ παντὸς δοξολογίας· αὐτὸς, Δέσποτα πανάγιε, παντοκράτωρ, εἰσάγαγε τὸν δοῦλόν σου εἰς τὴν πνευματικήν σου αὐλὴν, καὶ συγκαταρίθμησον αὐτὸν εἰς τὴν λογικήν σου ποίμνην, καθαίρων τὸ φρόνημα αὐτοῦ ἀπὸ σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῆς κενῆς ἀπάτης τοῦ βίου· καὶ χάρισαι αὐτῷ καὶ ἡμῖν τοῖς δούλοις σου διηνεκῶς πατεῖν ἐπὶ πᾶσαν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ.

ἐκφώνως

Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Εἶτα εἰσέρχονται εἰς τὴν ἐγκλείστραν, ψάλλοντες οὕτως:

Ἀγκάλας πατρικὰς διανοῖξαί μοι σπεῦσον· ἀσώτως τὸν ἐμὸν κατηνάλωσα βίον, εἰς πλοῦτον ἀδαπάνητον ἀφορῶν τῶν οἰκτιρμῶν σου, Σωτήρ· νῦν πτωχεύουσαν μὴ ὑπερίδῃς καρδίαν· σοὶ γὰρ, Κύριε, ἐν κατανύξει κραυγάζω· ἥμαρτον, πάτερ, εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου.

στίχος

Ὅτι αἱ ἀνομίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου, ὡσεὶ φορτίον

Τὸν ἄσωτον ἐζήλωσα ταῖς πράξεσι· τὴν τούτου δὲ μετάνοιαν οὐ κέκτημαι· ἀπορῶ γὰρ ἐκ πορώσεως τῆς τοιαύτης διορθώσεως.

Θεοτόκε, μὴ παρίδῃς με δεόμενον ἀντιλήψεως τῆς σῆς, ἐπὶ σοὶ γὰρ πέποιθεν ἡ ψυχή μου· ἐλέησόν με.

καὶ εὐθὺς ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς

Εὐλογητὸς εἶ ὁ Θεὸς, ὁ πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΝΘΡΟΝΙΣΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Α' Μητροπολίτου Ἀθηνῶν

Ἀριθμ. { πρωτ. 328 / διεκπερ. 806

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 νοεμβρίου 1902

Τῷ Παναγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ κυρίῳ Ἰωακεὶμ Γ',

ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἀπονέμουσα, ὑπερήδιστα προσαγορεύει.

Τὸ ἀνέκαθεν κρατῆσαν ἱερὸν ἔθος καὶ ἐκκλησιαστικὸν θέσμιον τοῦ διαμείβειν τοὺς πνευματικοὺς ἀρχηγοὺς καὶ πηδαλιούχους τοῦ ἱεροῦ σκάφους τῆς μιᾶς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων εἰρηνικὰ γράμματα ἐξαίρετόν ἐστι γνώρισμα τῆς ἐπικρατούσης ἐν αὐτοῖς ἑνότητος τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Διὰ τούτων δὲ ἐκδηλοῦται καὶ κηρύσσεται ἡ τὰ μάλιστα χαρακτηρίζουσα τὸ εὐσεβὲς τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πλήρωμα πνευματικὴ ἑνότης, ὁμοφροσύνη τε καὶ ἀγάπη.

Ταύτῃ τοίνυν τῇ θεοφιλεῖ ἀρχῇ ἑπομένη καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δράττεται τῆς ἐνδομύχου πνευματικῆς εὐχαριστήσεως γνωρῖσαι τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν ἁγιωτάτῃ Συνόδῳ, ὅτι, τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ προέδρου τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κυρίου Προκοπίου κανονικὴν παραίτησιν κατὰ νοέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑποβαλόντος, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπικαλεσαμένη τὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος φωτισμόν, ὅπως φωτίσῃ αὐτὴν εἰς ἐκλογὴν διαδόχου, καὶ διασκεψαμένη, ἐξελέξατο τῇ 4 μηνὸς τρέχοντος, μιᾷ φωνῇ καὶ γνώμῃ, ὡς τοιοῦτον τὸν σεβασμιώτατον ἀρχιεπίσκοπον Μονεμβασίας καὶ Λακεδαίμονος κύριον Θεόκλητον, ἄνδρα ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τῇ ὑπουργίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἑαυτὸν ἀφιερώσαντα, ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ διακρινόμενον, καθ' ἅπαντα δὲ τὸν δεκαετῆ τῆς ποιμαντορίας αὐτοῦ χρόνον δόκιμον ἐν πᾶσιν ἀναδειχθέντα, ἱκανὸν ἄρα καὶ ἄξιον διακυβερνῆσαι εὐστόχως καὶ δεξιῶς τὸ πνευματικὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σκάφος τῇ συμπράξει τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν ἀρχιερέων.

Τὴν θείᾳ ἀρωγῇ καὶ συνάρσει γενομένην ταύτην κατὰ μετάθεσιν κανονικὴν ἐκλογὴν εὑρὼν καὶ ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ὡς ἀρίστην γηθοσύνως ἀπεδέξατο καὶ τῇ ὑψηλῇ Αὐτοῦ βασιλικῇ ἐγκρίσει κατὰ τὸν παρ' ἡμῖν κρατοῦντα νόμον ἐκύρωσε.

Ταῦτα ἡ ἱερὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Σύνοδος διακοινοῦσα τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν ἁγιωτάτῃ Συνόδῳ διὰ τοῦ παρόντος εἰρηνικοῦ γράμματος εὔκαιρον ἡγήσατο διαβεβαιῶσαι Αὐτὴν, ὅτι οὐ παύσεται δεομένη, ὥσπερ δὴ πάντοτε, τοῦ πανοικτίρμονος Θεοῦ, ὅπως ἐπιδαψιλεύῃ Αὐτῇ ἄνωθεν διηνεκῆ ὑγείαν καὶ παρέχῃ Αὐτῇ τὴν πανσθενῆ Αὐτοῦ χάριν εἰς τὸ ἐν εἰρήνῃ κυβερνᾶν τὸν ὑπ' Αὐτὴν χριστώνυμον λαὸν, ἀπεκδεχομένη ἀμοιβαίως καὶ αὖτη παρὰ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος τὰς πρὸς Θεὸν Αὐτῆς ἐντεύξεις ὑπὲρ αὐτῆς καὶ παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ τούτοις τὸν ἀπὸ καρδίας ἀδελφικὸν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀσπασμὸν ἀπονέμοντες, διατελοῦμεν ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ· οἱ τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συγκροτοῦντες

† ὁ *Ἀθηνῶν Θεόκλητος, πρόεδρος*
† ὁ *Πατρῶν Ἱερόθεος*
† ὁ *Ἀκαρνανίας καὶ Ναυπακτίας Παρθένιος*
† ὁ *Ὕδρας καὶ Σπετσῶν Ἀρσένιος*
† ὁ *Παραλίας Γρηγόριος*

ὁ γραμματεὺς
ἀρχιμ. Μελ. Σακελλαρόπουλος.

Β' Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας

Σημ. Τὴν εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταγλώττισιν τῆς ἐνθρονιστικῆς ἐπιστολῆς τοῦ σεβασμ. ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ ἐξάρχου Ἀγγλίας κ. Θωμᾶ Ραίνδαλλ ὀφείλομεν εἰς τὸν φιλοπονώτατον νομοδιδάκτορα καὶ δικηγόρον κ. Μιχαὴλ Γ. Θεοτοκᾶν, ὃς ἐχορήγησε, σταχυολογήσας ἐξ ἐπισήμων ἀγγλικῶν φύλλων, καὶ τὰ κατὰ τὸν μέχρι τοῦδε δημόσιον κοινωφελῆ βίον τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου.

Τῇ Α. Παναγιότητι Ἰωακεὶμ τῷ Γ' Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ

Ραίνδαλλ Θωμᾶς, θείᾳ προνοίᾳ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, πριμάτος πάσης Ἀγγλίας καὶ μητροπολίτης· πληθυνθείη ἡ χάρις καὶ ἡ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Σεβασμ. πατριάρχα καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἐμάθετε ὅτι ὁ Θεὸς πύδόκησεν ἵνα παραλάβῃ τὸν ἐπὶ κεφαλῆς ἡμῶν ἀγαπητὸν ἀδελφὸν ἡμῶν πριμάτον Φρειδερῖκον Τὲμπλ, καὶ ἐξεδηλώσατε ἥδη, δι' ὅπερ καὶ ἐγκαρδιώτατα εὐχαριστοῦμεν ὑμῖν, τὴν πρὸς ἡμᾶς ὑμετέραν συμπάθειαν ἐπὶ τῷ δυστυχήματι τούτῳ, καθότι ὁ ἀποθανὼν οὐ μόνον ἦν φίλος πᾶσιν ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ ὑπογραμμὸς ἔν τε τῷ βίῳ καὶ τῷ χαρακτῆρι. Εὑρεστήθητε ἐπίσης ἵνα διαβιβάσητε ἡμῖν προσωπικῶς διὰ τοῦ τηλεγράφου τὰ ἀδελφικὰ ὑμῶν συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς προβολῆς ἡμῶν εἰς τὸν θρόνον Καντουαρίας, πρὸς ἃ ἐγκαρδιωτατα ἀπηντήσαμεν διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου.

Λαμβάνομεν νῦν τὴν τιμὴν ἵνα βεβαιώσωμεν ἐπισήμως ὑμῖν καὶ τοῖς μέλεσι τῆς περὶ Ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου ὅτι ἡ ἀνύψωσις ἡμῶν εἰς τὸ μέγα ἀξίωμα, δι' ὃ αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς μάλιστα ἀναξίους, συνετελέσθη ἥδη. Ἡ ἐκλογὴ ὑπὸ τοῦ πρεσβυτερίου τῆς καθεδρικῆς Ἐκκλησίας, εἰς ὃ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἀνήκει τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἔλαβε χώραν τὴν τρίτην, 27 ἰανουαρίου. Ἡ ἐκλογὴ αὕτη ἐπισήμως ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἑόρκης καὶ ὑπὸ ἑπτὰ ἐπισκόπων τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας Καντουαρίας, τὴν παρασκευὴν 6 φεβρουαρίου. Ἡ δὲ ἐνθρόνισις ἡμῶν ὡς ἀρχιεπισκόπου ἐγένετο ἀκριβῶς σήμερον, πέμπτην, 12 φεβρουαρίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1903, ὅτε καὶ γράφομεν ἐν τῇ μητροπολιτικῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐν Καντουαρίᾳ.

Βαθύτατα γινώσκομεν τὰς δυσκολίας καὶ τοὺς κινδύνους, οἵτινες παρομαρτυροῦσιν εἰς τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ καθῆκον, εἰς ὃ ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια ἐκάλεσεν ἡμᾶς, καὶ ταπεινῶς καὶ ἐγκαρδίως ἐπικαλούμεθα τὰς εὐχὰς τῆς Ἡμετέρας Παναγιότητος καὶ τῶν συνεπισκόπων αὐτῆς ὡς καὶ παντὸς τοῦ χριστεπωνύμου ποιμνίου τοῦ ἐν ταῖς σημαντικαῖς ἐπαρχίαις ταῖς ἐμπεπιστευμέναις ὑμῖν, ἵνα στηριχθῶμεν καὶ φωτισθῶμεν διὰ τῆς θείας χάριτος ἐν τῷ βαρεῖ τούτῳ ἀξιώματι.

Διηνεκὴς μέριμνα ἡμῶν, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, ἔσται ἡ τήρησις καὶ προαγωγὴ τῶν πρὸ πολλοῦ ὑφισταμένων φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, αἵτινες ἰδίᾳ ἦσαν προσφιλεῖς τοῖς προκατόχοις ἡμῶν. Θέλομεν προσπαθήσει ἵνα ἐργασθῶμεν κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ τοῦ ἔτους 1897, οὗτινος τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀποφάσεις (ἃς ἐπισυνάπτομεν τῇ παρούσῃ) γινώσκει πιθανῶς ἡ Ἡμετέρα Παναγιότης. Αὗται δ' εἰσὶν ἡ βάσις τῆς μεταξὺ τοῦ ἀοιδίμου ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ ὑμετέρου προκατόχου διαμειφθείσης λίαν φιλικῆς ἀνταποκρίσεως, ἣν ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἡμῶν μετὰ χαρᾶς ἤθελε συνεχίσει εἰ μὴ ἦν καταπεπονημένος ὑπὸ ἐργασίας ἐσωτερικῆς δυσαναλόγου πρὸς τὰς δυνάμεις αὐτοῦ.

Ἐν τρισὶ περιστάσεσιν (1878, 1888 καὶ 1897) ἐκπληρώσαντες χρέη γραμματέως ἐν τῷ συνεδρίῳ τοῦ Λάμπεθ, δυνάμεθα διὰ τοῦτο ν' ἀποφανθῶμεν μετὰ μακρὰν πεῖραν περὶ τῆς ἐξ ὁλοκλήρου ἀγαθῆς διαθέσεως τῶν ἐν πᾶσι τοῦ κόσμου τοῖς μέρεσιν ἀδελφῶν ἡμῶν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ πάντας τοὺς κλάδους αὐτῆς.

Συχνάκις ἐβεβαιούμεθα παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τοῦ τε ἐπισκόπου Γιβραλτάρης καὶ τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ περί τε τῆς ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς, ἧς τυγχάνουσι πανταχοῦ παρὰ τοῖς ἀρχηγοῖς τῶν ἐν κοινωνίᾳ πρὸς τὴν Ἡμετέραν Παναγιότητα διατελουσῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐπικοινωνίας αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἄλλα μέλη τῆς Ἐκκλησίας ὑμῶν, ἥτις ἀπέβη, φρονοῦμεν, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν λυσιτελὴς δι' ἀμφότερα τὰ μέρη.

Ἐλπίζομεν διακαῶς ὅτι ἡ κοινωνία αὕτη εὐρυνθήσεται καὶ εὐτυχεῖς ἐσόμεθα βουλευόμενοι ἐπὶ πάσης προτάσεως, ἣν ἡ Ἡμετέρα Παναγιότης ἤθελέ ποτε νομίσει καλὸν ἵνα ποιήσηται καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

Διαβιβάζομεν τὴν ἐπιστολὴν, ταύτην μετὰ τῶν βαθέων σεβασμάτων ἡμῶν, τῷ πιστῷ ἡμῖν καὶ ἀγαπητῷ ἐφημερίῳ τῷ αἰδεσίμῳ Μάρκῳ Σουένδυ, ὅστις ἐπιδώσει αὐτὴν τῇ Ἡμετέρᾳ Παναγιότητι.

Ἐξεδόθη ἐν τοῖς παλαιοῖς Ἀνακτόροις, ἐν

Καντουαρία, τῇ 12 φεβρουαρίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1903.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
Καντουαρίας ΡΑΙΝΔΑΛΛ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Ἁγίων Μύρων.* — Ἡ ἐπὶ τῆς κατασκευῆς ἁγίου Μύρου ἐπιτροπή, συνελθοῦσα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ξάνθης κ. Ἰωακεὶμ, ἐσκέψατο περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀνατεθείσης αὐτῇ ἐντολῆς, ἐγκρίνασα ἅμα τὴν ἀπόλυσιν σχετικῆς ἐγκυκλίου τῆς Μ. πρωτοσυγκελλίας προτρεπομένης τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα ὅπως διὰ τῶν προαιρετικῶν αὐτοῦ ἐράνων συμβάλῃ εἰς εὐόδωσιν τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ. — Ἡ παρασκευὴ γενήσεται ὑπὸ τὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐπιστασίαν τοῦ μυρεψοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ Κωνστ. Ν. Θωμάδου, ὅστις ἐπιστάτησεν ἐπίσης καὶ κατὰ τὸ 1890, ἐν τῷ τότε κατασκευασθέντι ἁγίῳ Μύρῳ καὶ κατὰ τὸ 1879, ὡς βοηθός. Τῷ κ. Θωμάδῃ συναρωγοὶ ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἔσονται οἱ πτυχιοῦχοι φαρμακοποιοὶ κκ. Κωνστ. Μαβούλης, Ν. Παλαιοκρασᾶς, Δ. Νικολαΐδης, Ἀντ. Στογιαννίδης, Γ. Τζαλίβης, Κ. Βρατζάνος καὶ Κωνστ. Φουντουκζαδὲς, ὧν οἱ τρεῖς πρῶτοι συνυπηρέτησαν αὐτῷ καὶ κατὰ τὴν πρὸ δεκατριῶν ἐτῶν παρασκευὴν ἁγίου Μύρου.

Ἐνθρονιστικαὶ ἐπιστολαί. — Ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθησαν αἱ ἐνθρονιστικαὶ ἐπιστολαὶ τοῦ τε σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ προέδρου τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ Θεοκλήτου καὶ τοῦ σεβασμ. ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ πριμάτου πάσης Ἀγγλίας κ. Ραίνδαλλ Θωμᾶ. Ἀμφοτέρας δὲ βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ μετὰ χεῖρας φύλλῳ.

— Μητροπολις Σκοπίων. — Τῇ κυριακῇ ἐχειροτονήθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἀρχιμανδρίτης τοῦ πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὁ ἄρτι διορισθεὶς ἐφημέριος τῆς ἐν τῇ πόλει Σκοπίων ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος πανοσιολογ. ἱεροκῆρυξ κ. Παΐσιος Παπαπαΐσιου, ὅστις ἀνεχώρησε προχθὲς εἰς Σκόπια.

— Ἐξαρχία Μετζόβου. — Τοῦ ἐξαρχικῶς πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἐν Ἠπείρῳ καὶ Μακεδονίᾳ σταυροπηγιακῶν μονῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποσταλέντος θεοφιλ. ἐπισκόπου Ξανθουπόλεως κ. Ἰωάννου μὴ δυνηθέντος ἕνεκα λόγων ὑγείας ὅπως ἐκπληρώσῃ καὶ τὴν εἰς Μέτζοβον μὲν πρὸς ἐκλεγὴν ἐφορίας, εἰς Ἰωάννινα δὲ πρὸς ἐξέλεγξιν τῆς διαχειρίσεως τῆς ἐν τῇ νήσῳ τῶν Ἰωαννίνων μονῆς ἐξαρχικὴν ἀποστολὴν, διωρίσθη ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἔξαρχος ἐπὶ τούτῳ ὁ πανοσιολ. δευτερεύων κ. Παρθένιος Βαρδάκας.

— Νομικὸς σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων καὶ νομικὸς γραμματεὺς Ι. Συνόδου – Καταργηθείσης τῆς θέσεως τοῦ νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων, μετὰ τὴν εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα προαγωγὴν τοῦ τέως τοιούτου, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ ἀπένειμε τὸν τίτλον μὲν τοῦ νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων τῷ ἀρχιγραμματεῖ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου κ. Παναγιώτῃ Δ. Νικολοπούλῳ, διδάκτορι τῶν νομικῶν, διώρισε δὲ νομικὸν γραμματέα αὐτῆς τὸν πρῶτον γραμματέα τῆς Μ. πρωτοσυγκελλίας καὶ τοῦ Πνευματικοῦ δικαστηρίου τῶν Πατριαρχείων κ. Ἀρμόδιον Δ Χαμουδόπουλον, διδάκτορα ὁμοίως τῶν νομικῶν. Ἀμφοτέρους δὲ προσκληθεῖσιν ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου, χθὲς, ἀνεκοινώθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ὁ διορισμὸς αὐτῶν, ἐφ' ᾧ καὶ ὑπέβαλον οὗτοι τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς εὐχαριστίας αὐτῶν.

— Κήρυγμα τοῦ θείου λόγου. — Τῇ μεθαύριον, Κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας, κηρύξουσι τὸν θεῖον λόγον, κατὰ τὸ συνταχθὲν ἐγκαίρως (τῇ 28 ἰανουαρίου) ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς πρόγραμμα, ἐν μὲν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης καὶ καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Εἰρηναῖος — ἐν τῷ ναῷ τῶν Εἰσοδίων ἐν Σταυροδρομίῳ ὁ πανοσιολογ. Μ. ἱεροκῆρυξ ἀρχιμ. κ. Γρηγόριος Κωνσταντινίδης — ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐκκλησίαις οἱ ὁσιώτατοι, προϊστάμενοι οἱ κεκτημένοι πτυχίον ἀκαδημαϊκὸν ἢ ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν πρὸς τὸ κηρύττειν.

Ἐνοριακαὶ ἐκλογαί. — Κατὰ τὴν διοικητικὴν αὐτοῦ συνεδρίαν, τῇ παρελθούσῃ παρασκευῇ, τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον διώρισεν ἐξ ὀρφικίου τὴν ἐφορίαν τῶν ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι σχολείων, ἀντὶ τῆς παραιτησαμένης τὴν ἀρχήν. — Τῶν ἐν Γαλατᾷ σχολείων τὴν ἐφορίαν ἐξ ὀρφικίου συνεπλήρωσε διορίσαν τὸν ἰατρὸν Π. Παπανικολάου, ἀντὶ μέλους παραιτησαμένου. — Πρὸς ἐξέτασιν δέ τινων διαφορῶν μεταξὺ τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῶν κατοίκων τῆς ἐνορίας Ἀναλήψεως Ψαμμαθίᾳ ἀπέστειλεν ἐξαρχικῶς τὸν ἱερολογ. πατριαρχικὸν γραμματέα καὶ διάκονον κ. Ἱερόθεον Ἀνθουλίδην. Ἀναγνωσθείσης δὲ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐκθέσεως, σήμερον, ἐνεκρίθη νὰ μείνωσι μὲν οἱ ἐπίτροποι, νὰ ἐπισπευθῇ δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου πατριαρχικοῦ ὑπαλλήλου ἐξέλεγξις τῶν λογαριασμῶν τῆς παρελθούσης χρήσεως. — Συνεπληρώθησαν ἐφορίαι τινὲς καὶ ἀπεφασίσθη νὰ παρακληθῶσιν ἐπιτροπαὶ ἱερῶν τινων ναῶν ὅπως παραμείνωσιν ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς ἀρχῆς. — Αἰτήσει τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Κλαυδιουπόλεως κ. Μιχαὴλ, προϊσταμένου Μ. Ρεύματος, διωρίσθη ἔξαρχος πατριαρχικὸς προεδρεύσων τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως τῇ προσεχεῖ κυριακῇ, ὁ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων κ. Ν. Νικολαΐδης. — Ἐπίσης τῆς ἐν Ἐξω-κιονίῳ συνελεύσεως, τῇ προσεχεῖ κυριακῇ, προεδρεύσει, κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου, σήμερον ληφθεῖσαν, ὁ ἱερολογ. ὑπογραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου κ. Ἀθανάσιος Πιπέρας.

— Μουτεβελῆς ἐξ Μαρμάρων ὠνομάσθη σήμερον ὑπὸ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ὁ ἐκ τῶν εὐϋπολήπτων κατοίκων τῆς συνοικίας ταύτης κ. Ἰσαὰκ Ἰωαννίδης, ἀντὶ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Εὐστρ. Τσερίνη, μικτάρη, ἅτε μὴ συμβιβαζομένων τῶν δύο τούτων ἰδιοτήτων.

Μητροπολίτης Ἐρσεκίου Σεραφείμ. — Ὑπὸ τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Ἐρσεκίου ἠγγέλθη τηλεγραφικῶς ὁ θάνατος τοῦ μητροπολίτου Ἐρσεκίου Σεραφεὶμ Πέροβικ, δεκατετραετίαν περίπου ποιμάναντος τοὺς ὀρθοδόξους Ἐρζεγοβίνης, ἐνεκρίθη δὲ συνοδικῶς ὅπως ἐκφρασθῇ ἡ λύπη τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ ἀοιδίμου.

Ἐπισκέψεις. — Τῇ τρίτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ Ἐξ. ἄρχων Μ. λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης καὶ ὁ σύμβουλος τοῦ κράτους Ἐξ. Ἀνδρέας Κοπάσης ἐφένδης. — Τῇ τετάρτῃ ὁ Ἐξοχ. στρατηγὸς Σάβας Γρούϊτζ πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας, καὶ οἱ Ἐξοχ. Ἀλέξ. Καραθεοδωρῆ πασᾶς ἀρχιμεταφράστης τῶν ἀνακτόρων καὶ Συ-

μεὼν ἐφέντης Σινιόσογλους, ἐκ τῶν προμηθευτῶν τοῦ Ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν.

— *Μουσική.* — Ἡ ἐν Ἀθήναις μουσικὴ ἐφημερὶς "Φόρμιγξ,, αἰσίως ἐν ἔτος ἀπὸ τῆς ἐμφανείας αὐτῆς διανύσασα, εἰσῆλθεν ἀπὸ τῆς 15 λήξαντος ἰανουαρίου μηνὸς εἰς τὸ δεύτερον, ὑπὸ τὴν φιλόπονον διεύθυνσιν τοῦ ἔλλογ. κ. Ἰω. Θ. Τσώκλη. Τοῖς συντάκταις τῆς μόνης παρ' ἡμῖν μουσικῆς ἑλληνικῆς ἐφημερίδος, ὧν μεταξὺ κατηριθμήθησαν ἱεράρχαι σεβαστοὶ καὶ φιλόλογοι δόκιμοι καὶ καλοὶ μουσικοδιδάσκαλοι, εὐχόμεθα ζήλου μὲν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς περίσσειαν, καρτερίαν δ' ἐν ἐθνοφιλήτῳ καὶ κοινωφελεῖ ἀγῶνι τοῦ ὑπὲρ πατρίου πολυτίμου θησαυρίσματος ἐπιστημονικῶς καὶ λελογισμένως ἀμύνεσθαι.

Ἐκκλησίαι ἐν τῇ διασπορᾷ.

Πρωϊσταμένου τῆς ἐν Μαγκεστρίᾳ ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου παροικίας προσεκλήθη, ἀντὶ τοῦ πρὸ διμηνίας σχεδὸν ἀποβιώσαντος Εὐσταθίου Μεταλληνοῦ, ὁ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀθανάσιος Ἀκύλας, τέως διευθυντὴς τῆς ἐν Χαλκίδι τῆς Εὐβοίας Ἱερατικῆς Σχολῆς.

— *Ἑλληνικὴ ὀρθόδοξος ἀποικία ἐν Σικάγῳ.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης τρίτης ἀνεγνώσθησαν αἰτήσεις τοῦ τε προέδρου τῆς ἐν Σικάγῳ ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος κ. Γρηγορίου Παπαηλιοῦ καὶ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου αὐτῆς Οἰκονόμου κ. Προυσιανοῦ αἰτουμένων ὅπως ἡ ἑλληνικὴ ἐν Σικάγῳ κοινότης, ἧς ὁ ἱερεὺς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπαχθῇ τοὐντεῦθεν ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τοῦ προϊσταμένου τούτου διετυπώθησαν πρό τινος αἰτιάσεις, ἡ δὲ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προσεκάλεσεν αὐτὸν ὅπως ἐμπροθέσμως ἐμφανισθεὶς ἐνώπιον αὐτῆς ἀπολογηθῇ, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε καὶ τηλεγραφικῶς ἀνεκοίνωσεν αὐτοῖς ὅτι δέον νὰ κανονίσῃ πρῶτον ὁ ῥηθεὶς ἱερεὺς τὴν θέσιν αὐτοῦ ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ κατόπιν γενήσεται σκέψις περὶ τῆς ἀποδοχῆς ἢ μὴ τῶν αἰτήσεων αὐτῶν ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐν τῇ σημερινῇ αὐτοῦ συνεδριάσει λαβὸν ὑπ' ὄψιν ὅτι, ἕνεκα τοῦ συμπίπτοντος τῇ δευτέρᾳ Βαΐοαμίου, ἐνορίαι τινὲς ἀδυνατοῦσιν, ὡς ἐδήλωσαν, ὅπως ἐνεργήσωσι τὰς ἐκλογὰς αὐτῶν κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν κυριακὴν τῆς ὀρθοδοξίας καὶ ἐζήτησαν ἀναβολὴν αὐτῶν εἰς τὴν ἐπομένην κυριακήν, ἐνέκρινεν ὅπως τὸ μέτρον τοῦτο τῆς ἀναβολῆς ἐπεκταθῇ ἐφ' ὅλων τῶν ἐνοριῶν, τῶν εἴτε συγκαλεσασῶν ἤδη τοὺς ἐνορίτας εἰς συνέλευσιν εἴτε μή, μετὰ τῆς δηλώσεως ὅτι τὰ ἐκλεθέντα ὑπὸ τῶν πρώτων προσκλητήρια ἰσχύουσι διὰ τὴν ἐπομένην κυριακὴν Β' τῶν νηστειῶν, ὅτε δέον ἵνα λάβωσι χώραν ὅλαι αἱ ἐκλογαί.

— *Παρεράματα.* — Ἐν τῷ προηγηθέντι φυλλαδίῳ τῆς "Ἐκκλης. Ἀληθείας,, παρεισέρρησαν ἐν τῇ διατριβῇ τοῦ κ. Ἀνδρούτσου παρεράματά τινα, ἅπερ ἐπανορθοῦμεν ἐνταῦθα.

Σελ. 77 στίχ. 12 παρελείφθη ἡ λέξις *ἀρχιερατικοῦ* ἀξιώτατος· ἐν σελ. 80 στίχ. 1 ἀντὶ κινοῦντας ἀναγνωστέον κενοῦντες· σελ. 81 στίχ. 10 ἀντὶ κατ' ἄλλους, ἀνάγνωθι κατ' ἄγγλους.

Ὁμοίως παρεράματά τινα, γενόμενα ἐν τῇ διατριβῇ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Σμύρνης κ Βασιλείου "περὶ τοῦ ἐν προσώποις τριαδικοῦ τοῦ Θεοῦ,, ἐπανορθοῦμεν ὧδε:

Σελ.	557	στήλ	β'	στίχ.	15	ἀντὶ γεννητὸν γράφε ἐκπορευτὸν
»	»	»	»	»	19	γράφε καινὰ καὶ διαχωρητὰ
»	558	»	»	»	7	» πλαπλασιαζόμενος διὰ
»	»	»	»	»	16—17	» πλασθεὶς,
»	»	»	»	»	21	» ὄντες διὰ τῆς πίστεως,
»	»	»	»	»	33	» ἀλλὰ καὶ περὶ
»	»	»	»	»	42	» γίνονται καὶ
»	»	»	»	»	47	» τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι
»	»	»	»	»	51	» 21 ἀντὶ 28
»	559	»	α'	»	12	» ὁ Πέτρος ἐστὶν
»	»	»	»	»	29	» κατὰ τὴν,
»	»	»	β'	»	40	» καὶ κρίνει καλὸν,
»	»	»	»	»	46	» πρὸς δὲ,
»	560	»	α'	»	5—6	» ἑταιρίαι, ἤ ὡς οἰκογένειαι
»	»	»	»	»	10	» ὄντως, ἀντὶ οὕτως,
»	»	»	»	»	11—12	» καὶ χρήζουσαν
»	»	»	»	»	19	» ἐν τῇ αὐτοῦ
»	»	»	»	»	24	» τοῦ Θεοῦ,
»	»	»	»	»	32	» ἁμαρτίας,
»	»	»	»	»	39	» ἁγαθωσύνῃ,
»	»	»	β'	»	16	» "Οτι τρεῖς εἰσιν

Παρακαλοῦμεν ἐν τούτοις τοὺς εὐαρεστουμένους ἀποστέλλειν τι πρὸς ἔκδοσιν διὰ τῆς "Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας,, ὅπως γράφωσι καθαρῶς καὶ εὐαναγνώστως τὰ ἐπιστελλόμενα.

Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία.

Ὁ νέος ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας καὶ πρωθιεράρχης πάσης Ἀγγλίας. Διάδοχος τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας κ. Φρειδερίκου, λίαν γνωστοῦ καὶ παρ' ἡμῖν διὰ τὴν ἀνταλλαγεῖσαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Α Θ.Π. τοῦ πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως κ. Κωνσταντίνου σπουδαίαν ἀλληλογραφίαν, ἐξελέγη ὁ ἐπίσκοπος Vinchester κ Ραίνβαλλ Θωμᾶς. Ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ, γενομένη ὑπὸ τοῦ πρεσβυτερίου τῆς καθεδρικῆς Ἐκκλησίας Καντουαρίας, τῇ 14 τοῦ ἰανουαρίου ἐπεκυρώθη ὑπὸ τοῦ σεβασμ. ἀρχιεπισκόπου Γόρκης καὶ ἑπτὰ ἐπισκόπων τῇ 24 ἰανουαρίου, ἡ δ' ἐνθρόνισις αὐτοῦ ἐγένετο τῇ 30 ἰδίου μηνός, ὅτε καὶ ἔγραψεν οὗτος τὴν πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἐπιστολήν, ἐξαγγελτικὴν τοῦ διορισμοῦ καὶ τῆς ἐνθρονίσεως αὐτοῦ, τὴν ἐπιδοθεῖσαν τῇ παρελθούσῃ ἑβδομάδι.

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου ἐπεδοκιμάσθη γενικῶς ἕνεκα τῶν πολλῶν καὶ βαθειῶν γνώσεων αὐτοῦ περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς ὅλης Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, ἃς ἐκτήσατο τοῦτο μὲν ἐκ τῶν στενῶν αὐτοῦ σχέ-

σεων πρὸς τοὺς τρεῖς τελευταίους ἀρχιεπισκόπους Καντουαρίας καὶ ἐκ τῆς ἐμπιστοσύνης, ἧς ἀπήλαυε παρὰ τῇ βασιλίσσῃ Βικτωρίᾳ καὶ ἧς ἀπολαύει νῦν ἔτι παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἐδουάρδῳ, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ὡς γραμματέως τῶν τριῶν τελευταίων συνεδρίων τοῦ Λάμπεθ, ἅτινα ὡς γνωστὸν συγκροτοῦνται κατὰ δεκαετίαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀντιπροσωπεύοντα τὴν ὅλην Ἀγγλικανὴν ἐν τῇ οἰκουμένῃ Ἐκκλησίαν.

Ὁ νέος ἀρχιεπίσκοπος ἐγεννήθη τῇ 7 ἀπριλίου 1848, ἐσπούδασεν ἐν Harron, ἐχειροτονήθη διάκονος τῷ 1874 καὶ πρεσβύτερος τῷ 1877, ὅτε καὶ διωρίσθη ἐφημέριος τοῦ τότε ἀρχιεπισκόπου Tait, οὗτινος τὴν θυγατέρα ἐνυμφεύθη ἐν ἔτει 1878. Θανόντος δὲ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Tait, προσελήφθη ὡς ἐφημέριος τοῦ διαδόχου αὐτοῦ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Benson, οὗτινος διετέλεσε πάντοτε οἰκεῖος, φίλος καὶ σύμβουλος. Ἐν ἔτει 1883 διωρίσθη προεστὼς ἐν Windsor καὶ ἰδιαίτερος ἐφημέριος τῆς βασιλίσσης, ἥτις παρεῖχεν αὐτῷ πλήρη ἐμπιστοσύνην καὶ πολλὴν τιμὴν μέχρι τέλους ζωῆς. Κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1890 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Rochester, διετέλεσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ ἔτους 1895, ὅτε μετετέθη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Winchester, ἐξ ἧς ἀνεδείχθη ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, διέπρεψε δ' ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἐπισκοπαῖς ταύταις πολλὰ τὰ καλὰ ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ἐργασάμενος. Ὁ σεβασμ. ἀρχιεπίσκοπος Ραίνδαλλ Θωμᾶς κέκτηται ἀπείρους προσωπικὰς γνωριμίας καὶ διατηρεῖ στενὴν φιλίαν μετὰ τῶν ἀρχηγῶν ἀμφοτέρων τῶν πολιτικῶν μερίδων καὶ ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων καὶ ἐν τῇ τῶν Κοινοτήτων. Ὑπῆρξεν εἰσηγητὴς διαφόρων νομοσχεδίων ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Λόρδων καὶ μέλος πολυαρίθμων συλλόγων, ἐπωφελῶς λίαν ἐργασθεὶς ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ὑπὲρ πολλῶν ζωτικῶν ζητημάτων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ

Πνευματικὸν δικαστήριον

Αὔξ. ἀριθ. 60. Ἀριθ. πρωτ. 1408.

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τῆς ἐναγομένης καὶ ἀποφαίζον παμψηφεὶ

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 1292 καὶ ἡμερομ. 23 ὀκτωβρίου 1902 ἀγωγὴν τοῦ ἐνάγοντος Κωνσταντίνου Χρήστου Κάκουλα, κατοίκου Χάλκης, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην·

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς ἐναγομένης Εὐτυχίας Κωνσταντίνου θυγατρὸς Ἀνδρέου Τσιβάνη

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων ἐφημερίδων ''Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,, καὶ ''Κωνσταντινουπόλεως,, δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθησι τῇ ἐναγομένῃ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν ἀνόντα μὲν εἰς γρόσια 240 προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν Χαλκηδόνι τῇ 4 δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλκηδόνος ΓΕΡΜΑΝΟΣ 2

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ἡ Ὀρθοξία Ἐλευθερίου, ὑπήκοος ὀθωμανή, ἄνευ ἐπαγγέλματος, ὁρμωμένη ἐκ Πύργου, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην τρίτην περὶ ὥραν 8ην τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου νομίμως, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Γεωργίου Ἰωάννου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, κατοίκου τοῦ χωρίου Κλεπίστη καὶ κτίστου τὸ ἐπάγγελμα, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει δικασθήσεται ἐρήμην

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων ''Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος»

Ἐν Καστορίᾳ τῇ 21 ἰανουαρίου 1903.

Ὁ προεδρεύων 2

† Ἀρχιερ. ἐπίτρ. πρωτοσύγκελλος ΠΛΑΤΩΝ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν δικαστήριον

Ὁ Μιχαὴλ Καραμᾶνος, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανός, μάγειρος τέως τὸ ἐπάγγελμα καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, προσκαλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον πέμπτην καὶ ὥραν δευτέραν εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Θεογνωσίας Μιχαὴλ Καραμάνου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκαδικὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Φαναρίου, ἐπὶ διατροφῇ. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διατροφῆς θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων ''Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,, καὶ ''Ταχυδρόμου,,.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 14 δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος 3

† Ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικήν, τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 9

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξω τερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ σύνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ σύντακτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπίσημαι ἐπισκέψεις καὶ ἀπονομαὶ παρασήμων καὶ βαθμῶν — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία — Λόγιοι ἐξ Ἰθάκης ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Ι. Γεδεών — Ἡ Νεάπολις τῆς Καππαδοκίας ὑπὸ τοῦ κ. Γρ. Κ. Ἐγγονοπούλου, διακηγόρου — Ἀναγραφὴ ὕμνων καὶ ἐγκωμίων εἰς τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. Ε. Λαυριώτου — Κοινοποιήσεις. — Παράρτημα (Εὐαγγελικὰ διδάγματα).

ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

ΚΑΙ ΑΠΟΝΟΜΗ ΠΑΡΑΣΗΜΩΝ ΚΑΙ ΒΑΘΜΩΝ

Αἱ παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς ἑορταὶ τῶν θυσιῶν — Ἐπὶ ταῖς παρὰ τοῖς συμπολίταις ἡμῶν μωαμεθανοῖς ἀγομέναις ἑορταῖς τῶν θυσιῶν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰωακεὶμ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βὲη Ἀριστάρχου μετέβη τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ εἰς τὰ ἐν Γιλδὶζ αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα καὶ διὰ τοῦ ἀρχιθαλαμηπόλου Χατζῆ Ἀλῆ πασᾶ ὑπέβαλεν ἐγγράφως τῷ σεπτῷ ἡμῶν Ἄνακτι τὰ συγχαρητήρια ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν.

Ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάνος πληροφορηθεὶς παρὰ τοῦ εἰρημένου ἀρχιθαλαμηπόλου περὶ τῆς ἐν τοῖς ἀνακτόροις παρουσίας τῆς Α. Θ. Π. εὐηρεστήθη νὰ διαβιβάσῃ διὰ τοῦ αὐτοῦ τῇ Α. Θ. Π. τὰς ἐπὶ τοῖς συγχαρητηρίοις αὐτοκρατορικὰς προσρήσεις.

Μεθ' ὃ ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο αὐτόθι καὶ τὰς ΑΑ. ΕΕ. τὸν ἀρχιθαλαμηπόλον Χατζῆ Ἀλῆ πασᾶν καὶ τὸν ἀρχιγραμματέα Ταχσὶν πασᾶν, ἀφήσασα ἐπισκεπτήρια εἰς τινας ἄλλους μεγιστᾶνας.

Μετὰ τὰς ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐπισκέψεις ταύτας ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο αὔθημερὸν καὶ τὴν ἐπαύριον τὰς ΑΑ. ΥΥ. τὸν πρωθυπουργὸν Φερὴτ πασᾶν, τὸν σεϊχουλισλάμην Δζεμαλεδδὶν ἐφέντην, τὸν ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης Ἀβδουρραχμὰν πασᾶν καὶ τὰς ΑΑ.ΕΕ. τοὺς ὑπουργοὺς τῶν στρατιωτικῶν Ριζᾶ πασᾶν, τῶν ναυτικῶν Χασὰν πασᾶν, τῶν ἐξωτερικῶν Τεφὶκ πασᾶν, τῶν ἐσωτερικῶν Μεμδοὺχ πασᾶν, τὸν πρόεδρον τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους Σαὶτ πασᾶν, τὸν διευθυντὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς Ραοὺφ πασᾶν, καὶ τὸν ἰδιαίτερον ὑπασπιστὴν τοῦ Ἄνακτος Ἀχμὲτ πασᾶν.

Αὔθημερὸν καὶ τῇ ἐπαύριον, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Καλλίνικος ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἄρχοντος καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου βὲη Οἰκιάδου ἐπεσκέψαντο τὰς ΑΑ. ΕΕ. τοὺς ὑπουργοὺς τῆς Ἀστυνομίας, τοῦ Εὐκαφίου, τῶν Τελωνείων, τῶν Δημοσίων ἔργων, τῶν Οἰκονομικῶν, τῆς Παιδείας, τοῦ Πυροβολικοῦ, τὸν πρεσβευτὴν τῆς Περσίας, τὸν ὑφυπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης, τὸν σύμβουλον τῆς Μ. Βεζυρείας, τὸν τιμηματάρχην τῶν θρησκευτικῶν ὑποθέσεων Ζιδὲρ βέην, τὸν Βεϊλικτσῆν βέην, τὸν Ἀβδουλλὰχ Χασὴπ ἐφέντην, μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς παιδείας, τὸν Ἀμετσῆν βέην, τὸν φρούραρχον Διπλοκιονίου Χασὰν πασᾶν, τὸν σύμβουλον τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν Φουὰτ βέην, τὸν διοικητὴν τοῦ Πέραν Χαμδῆ βέην· πρὸς ἄλλους δὲ ἐστάλησαν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π.

δι' ἰδιαιτέρου Αὐτῆς ἀπεσταλμένου ἐπισκεπτήρια.

Ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ, αἰτήσει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, νὺδόκησεν, ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ βαϊραμίου, διατρανῶν ἐξαιρετικὴν εὐμένειαν καὶ στοργὴν πρὸς τὸ ἡμέτερον Γένος, ν' ἀπονείμῃ παράσημα, βαθμοὺς καὶ χάριτας εἰς τοὺς ἑπομένους κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς ὁμογενεῖς:

Τοῖς πανιερ. μητροπολίταις Τραπεζοῦντος κ. Κωνσταντίῳ τὸ Ὀσμανιὲ Β΄ τάξεως, Ἀγκύρας κ. Σωφρονίῳ τὸ Μετζηδιὲ Β΄ τάξεως, τῷ Δυρραχίου κ. Προκοπίῳ, τῷ πανοσιολογ. ἀρχιγραμματεῖ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμανδρίτῃ κ. Γενναδίῳ Ἀλεξιάδῃ καὶ τῷ ἰδιαιτέρῳ ἐφημερίῳ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Ἀνυφαντοπούλῳ· τὸ αὐτὸ Γ΄ τάξεως τῷ ἐκ τῶν προκρίτων τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος κ. Ἐμμ. Ζερβουδάκῃ τὸ Μεδζιτιὲ Β΄ καὶ τῇ εὐγενεστάτῃ αὐτοῦ συζύγῳ τὸ Σεφακὰτ τῆς αὐτῆς τάξεως· τῷ κ. Παναγιώτῃ Νικολαΐδῃ, ἰδιαιτέρῳ γραμματεῖ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τῷ κ. Ἀθανασίῳ Χ΄΄ Κωνσταντίνου, προέδρῳ τῆς δημαρχίας Ἀϊδινίου, τὸ Ὀσμανιὲ Δ΄ τάξεως· τῷ κ. Σταματίῳ Σταματιάδῃ, μέλει τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου Ἀϊδινίου, καὶ τῷ ἡγουμένῳ τῆς μονῆς Τσαμλῆ ἐν Κυδωνίαις ὁσιωτάτῳ κ. Παϊσίῳ τὸ Μετζηδιὲ Δ΄ τάξεως.

Βαθμοὺς δὲ τοῖς ἑξῆς: τῷ διευθυντῇ τοῦ πατριαρχικοῦ γραφείου τῶν διαβατηρίων κ. Σωτηράκῃ Κωνσταντινίδῃ, Ἰωάννῃ Βαρούτῃ, διευθυντῇ τοῦ πατριαρχ. γραφείου τῶν ἰλιμιχαμπερίων καὶ ἀγοραπωλησιῶν, Ἀλεξάνδρῳ Βρυεννίῳ γραμματεῖ τῆς ἐφορείας τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς Σχολῆς, τῷ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου Νικομηδείας κ. Κωνσταντίνῳ Βασιλάτῳ, τῷ προϊσχοντι Ἀδὰ Παζαρίου δικηγόρῳ κ. Ἀναστασίῳ Μιχαηλίδῃ, τῷ Μάρκῳ ἐφέντῃ Λαμπίκῃ, πρώτῳ μεταφραστῇ τῶν τελωνείων Γαλατᾶ, τὸν δεύτερον βαθμὸν Β΄ τάξεως (σανιὲ-σανί).

Τῷ Θεμιστοκλεῖ Βογιατζόγλου ἐφέντῃ, προέδρῳ τοῦ πρωτοδικείου Ἐφέσου, τῷ προέδρῳ τῆς δημαρχίας Κυδωνιῶν κ. Μιχαὴλ Καρτσακλῇ, τῷ κ. Παύλῳ Κέπετζῃ γραμματεῖ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις γραφείου τῶν διαβατηρίων, τῷ κ. Γεωργίῳ Νομικῷ, προέδρῳ τῆς ἐφορίας τῶν ὀρθοδόξων ἐν Γαλατᾷ σχολείων καὶ μέλει τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Γαλατᾷ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ τῷ κ. Βλαδιμήρῳ Μιρμίρογλου βοηθῷ τοῦ κ. Χρ. Θωμαΐδου, δικηγόρου τῶν δικαστικῶν ὑποθέσεων τῆς Θεολ. Σχολῆς Χάλκης ὁ γ΄ βαθμὸς (σαλισέ).

Αὐτοκρατορικὴ δὲ χάρις ἀπενεμήθη τοῖς ἑπομένοις: τῷ ἐκ Σάμου Νικολάῳ Κατσούλῃ, τῷ ἐκ Κορυτσᾶς Φωτίῳ Γρηγορίου, τῷ ἐκ Δεβρῶν Γεωργίῳ Γερασίμου καὶ τῷ ἐκ Φλωρίνης Τάκῃ Σπύρου πᾶσιν εἰς ἰσόβια καταδεδικασμένοις δεσμά· ἔτι δὲ καὶ τῷ ἐκ Γκιουμουλτζίνης ὑπερογδοηκονταετεῖ γέροντι Χατζῇ Κυριάκογλοῦ Ραξῇ καταδικασθέντι εἰς φυλάκισιν ἐξάμηνον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Πατριαρχ. λειτουργία.— Μετὰ μεγαλοπρεπείας ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας (23 λήγοντος) ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχ. ναῷ ἡ εἰθισμένη πατριαρχ. καὶ συνοδικὴ λειτουργία ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτης συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος. Τῷ παναγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ συνιερούργησαν οἱ σεβασμ. μητροπολῖται, Ἐφέσου, Προύσης, Νεοκαισαρείας, Ξάνθης, Δυρραχίου, Βοδενῶν, Λιτίτσης, Ἡλιουπόλεως καὶ Καλλιουπόλεως. Ἐν τῷ ναῷ παραστάντες συμπροσηύξαντο καὶ αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας κ. Ἀλέξανδρος Λαχωβάρης, ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης ἐν στολῇ, ὁ ἐπιτεταγμένος τῆς Σουηδίας, οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου κκ. Ἀλεξ. Γάγκος καὶ Ἐμμανουὴλ Ρακτιβὰν καὶ ὁ ἔγκριτος τραπεζίτης κ. Θεόδωρος Κουρτζῆς μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ. — Ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ λειτουργίᾳ ἐχειροτονήθη ὁ μητροπολίτης Σάμου πανιερ. κ. Κωνσταντῖνος. Κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον ἡ Α. Θ. Π. ἐδεήθη ὑπὲρ ὑγείας τοῦ ὀρθοδόξου πρίγκηπος διαδόχου τοῦ ρουμουνικοῦ θρόνου, τοῦ μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Ἰωσὴφ καὶ τοῦ παρισταμένου πρεσβευτοῦ. — Περὶ τὸ πέρας τῆς ἱερᾶς μυσταγωγίας ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἀνέγνω ἀπὸ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου τὰς εἰθισμένας συγχωρητικὰς εὐχὰς ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ὀρθοδόξων βασιλέων, πατριαρχῶν, ἀρχιερέων, ἱερέων, διακόνων, μοναχῶν καὶ τῶν ἐν εὐσεβείᾳ τελειωθέντων πάππων καὶ προπάππων ἡμῶν.

Ἐκδόσεις κανονικαὶ πρὸς χειροτονίαν. — Ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ, ληφθεισῶν ὑπ' ὄψιν αἰτήσεων τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἡρακλείας κ. Γρηγορίου καὶ Χαλκηδόνος κ. Γερμανοῦ, ὅπως χορηγηθῇ αὐτοῖς ἡ κανονικὴ ἔκδοσις πρὸς χειροτονίαν τῶν ὑπ' αὐτοὺς διατελούντων θεοφιλεστάτων περιοδευτῶν ἐπισκόπων Χαριουπόλεως κ. Φιλοθέου καὶ Λεύκης κ. Γερμανοῦ, ἅμα δὲ ὑποδειχθῶσι καὶ οἱ συμμεθέξοντες τῆς χειροτονίας ἀρχιερεῖς, ἐχορηγήθη ἡ προσήκουσα ἄδεια, ἐνεκρίθη δ' ἵνα κατὰ μὲν τὴν χειροτονίαν τοῦ πρώτου συμμετάσχωσιν ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Λεόντιος καὶ ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Μετρῶν κ. Ἰωακεὶμ μεταβαίνοντες εἰς Ραιδεστὸν, κατὰ δὲ τὴν τοῦ δευτέρου οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Βοδενῶν κ. Νικόδημος καὶ Καλλιουπόλεως κ. Ἱερώνυμος, διαπεραιούμενοι εἰς Χαλκηδόνα.

Συνεδρία δύο σωμάτων.— Τὰ δύο σώματα συνελθόντα τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου εἰς κοινὴν συνεδρίαν συνεζήτησαν καὶ ἐπεκύρωσαν τὸν ὑποβληθέντα προϋπολογισμὸν τῶν Πατριαρχείων τοῦ τρέχοντος ἔτους. Ἐξ ἀφορμῆς δὲ τῆς ὑποβολῆς τούτου, τὰ δύο Σώματα θεωρήσαντα ἐπάναγκες, πρὸς ἀποφυγὴν ἐν τῷ μέλλοντι τῶν ἑκάστοτε ἐπὶ ὁμοίᾳ ἀφορμῇ γινομένων ζητημάτων, τὸν διορισμὸν ἐπιτροπῆς μελλούσης νὰ ἐξακριβώσῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Γεν. ἐθν. Κανονισμῶν καὶ τῶν πράξεων τῆς Ἐκκλησίας τὸ σημεῖον: «ὁποῖον τὸ ἁρμόδιον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις σῶμα, ὑφ' οὗ δέον ἵνα διορίζηται ἡ πρὸς σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπὴ καὶ ἐνώπιον τοῦ ὁποίου θέλει ὑποβάλλεσθαι κατ' ἄρθρον καὶ ἐπιψηφίζεσθαι ὁ ἐτήσιος τῶν Πατριαρχείων προϋπολογισμὸς» ἐνέκριναν τὴν σύστασιν αὐτῆς, ὀνομάσαντα ἐπὶ τούτῳ τοὺς σεβασμ. συνοδικοὺς μητροπολίτας Ξάνθης κ. Ἰωακεὶμ καὶ Βοδενῶν κ. Νικόδημον, τὸν Ἐξ. Κωστάκην ἐφέντην Βαγιάννην καὶ τὸν ἐρίτιμον κ. Σόλωνα Καζανόβαν μέλη τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου. Ἀνετέθη δ' εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιτροπὴν ἡ μελέτη καὶ ἐκπόνησις σχεδίου ὑπηρεσίας τῶν γραφείων τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, συμφώνως ταῖς νέαις αὐτοῦ ἀνάγκαις.

Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.— Πατριαρχικῇ ἐντολῇ ὁ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Καλλίνικος μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α. πατριαρχικοῦ Γραφείου κ. Ἰωάννου Δ. Τανταλίδου μεταβάντες τῷ παρελθόντι σαββάτῳ εἰς τὸ μέγαρον τῆς ἐνταῦθα σερβικῆς πρεσβείας, συνεχάρησαν τῷ ἐξ. πρεσβευτῇ στρατηγῷ Σάββᾳ Γρούϊτς ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ ἐθνικῇ τῶν σέρβων ἑορτῇ, συμπιπτούσῃ μετὰ τῆς ἑορτῆς τῆς εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου, καὶ διηρμήνευσαν τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

Συλλυπητήρια ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ν. Μαυροκορδάτου. — Ἀνεγράψαμεν ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμ. πατριάρχης διεβίβασε πρό τινος, ἐγκρίσει τῆς ἱ. Συνόδου, ἐπιστολὴν πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις εὐγενεστάτην χήραν τοῦ ἀειμνήστου Νικολάου Μαυροκορδάτου κ. Χαρίκλειαν συλλυπούμενος αὐτῇ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ συζύγου αὐτῆς· ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθη ἀπάντησις αὐτῆς ὑποβαλλούσης εὐχαριστίας τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ὀνομαστικαὶ ἑορταί.—Τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν κκ. Θεοδώρου Μαυροκορδάτου καὶ Θεοδώρου Κουρτζῆ ἀγόντων τῷ παρελθόντι σαββάτῳ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἑορτὴν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης διεβίβασεν αὐτοῖς τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ προσρήσεις διὰ τοῦ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Καλλινίκου.—Τὸν τῇ κυριακῇ ἄγοντα τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν σεβασμ. μητροπολίτην Βάρνης κ. Πολύκαρπον ἐπεσκέψατο ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ὃς ἐπίσης συνεχάρη διὰ τηλεγραφικῆς ὁδοῦ καὶ τοῖς πανιερ. μητροπολίταις Ἐλασσῶνος καὶ Κολωνίας ἑορτάζουσιν ὡσαύτως· τῇ τρίτῃ δὲ (25) ὁ παναγ. οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐπεσκέψατο καὶ τὸν ἑορτάζοντα σεβασμ. μητροπολίτην Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων κ. Ταράσιον.

Ὁμοίως ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης συνεχάρη τηλεγραφικῶς καὶ τῷ σεβασμιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Σιναίῳ κ. Πορφυρίῳ ἄγοντι πρόχθες τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν, διαβιβάσασα ἅμα τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν ἐνταῦθα ἐπίτροπον τοῦ Ὄρους Σινᾶ πρωτοσύγκ. Δανιὴλ διὰ τοῦ τριτεύοντος κ. Βενιαμίν.

Ἐπισκέψεις. Τῇ κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐπεσκέψατο τοὺς σεβασμ. μητροπολίτας Προύσης κ. Ναθαναὴλ καὶ Ἰκονίου κ. Ἀθανάσιον ἐπὶ τῇ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αὐ-

τῶν ἐπανόδῳ, καὶ τὸν πανιερ. μητροπολίτην Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Κωνσταντῖνον ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ αὐτοῦ.

Τῇ ἑβδομάδι ταύτῃ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἰδιαίτερος ὑπασπιστὴς τοῦ Ἄνακτος Σεκὲρ Ἄχμὲτ πασᾶς, οἱ ἐρίτιμοι ὁμογενεῖς τραπεζῖται Θ. Μαυρογορδᾶτος, Λ. Ζαρίφης, Θ. Κουρτζῆς καὶ ἄλλοι.

Τιμωρία ἱερέων. — Καθ' ἃ ἐπληροφόρησαν ἡμᾶς δύο ἱερεῖς ἐν Βρασόβῳ τῆς Τρανσυλβανίας οἱ τέως ἐφημερεύοντες ὁσιώτατοι Ἀλέξανδρος Ἰδηρίτης καὶ Ἀμβρόσιος πρώην Βατοπεδινὸς, ἐνῶ καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς αὐτόθι ἐφημερείας αὐτῶν ἡ φιλότιμος καὶ εὐσεβὴς κοινότης ἀδρὰν παρεῖχεν ὑλικὴν ἀμοιβὴν, οὗτοι φιλοχρηματίας ἀκορέστου πάθος νοσοῦντες διετύπουν ἑκάστοτε ὅρους ποικίλους χάριν μείζονος χρηματολογίας, τοῦθ' ὅπερ ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ ναοῦ προσεπάθει νὰ κατασιγάζῃ ἑκάστοτε. Τὸ ἐν αὐτοῖς ὅμως δαιμόνιον τῆς φιλοχρηματίας μεθ' ὅλην τὴν γενναιοφροσύνην, ἐπιείκειαν καὶ ἐνδοτικότητα τῶν ἀξιοτίμων ἐφόρων, ὑπερίσχυσε καὶ τῇ παραμονῇ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους νέας διεγείραντες χρηματικὰς ἀπαιτήσεις, αἵφνης προέβησαν εἰς ἀπεργίαν μὴ τελέσαντες θείαν λειτουργίαν, καθεσθέντες δὲ ἐπὶ τῶν παραθύρων τῶν δωματίων τῶν κελλίων ἐθεῶντο τῇ πρωΐᾳ ἀπαθῶς τοὺς χριστιανοὺς αὐτῶν, οἵτινες προσήρχοντο εἰς τὸν ναὸν καὶ αὐθωρεὶ ἀπήρχοντο εἰς τὰ ἴδια ἀγανακτοῦντες ἐπὶ τῇ ἀργίᾳ ταύτῃ τῶν ἐφημερίων.

Ἡ τοιαύτη ἀξία στηλιτεύσεως πολιτεία τῶν ἱερέων, προύκάλεσε τὴν παῦσιν καὶ ἀποπομπὴν αὐτῶν, καὶ ὁ μὲν εἷς ὁ Ἀμβρόσιος κατέφυγεν εἰς Γιούργεβον, ὁ δὲ ἕτερος Ἀλεξ. Ἰδηρίτης ἀφίκετο ἐνταῦθα. — Τοῦ γεγονότος περιελθόντος εἰς γνῶσιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμεν. πατριάρχου ὁ ἐνταῦθα ἐλθὼν ἐτέθη εἰς ἀργίαν πάραυτα, ἐγράφησαν δὲ τὰ δέοντα τῇ ἐν ἁγίῳ ὄρει ἱερᾷ μονῇ τῶν Ἰβήρων διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἀπονομὴ βαθμοῦ. — Εὐχαρίστως ἀναγράφομεν ὅτι ὁ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν διευθύνων τὰ γραφεῖα τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης Κωνστ. Κωνσταντινίδης ἐρένδης ἐτιμήθη προλαβόντως ὑπὸ τῆς Σ. Α. Κυβερνήσεως διὰ τῆς ἀπονομῆς τοῦ ἀνωτέρου βαθμοῦ μουτεμαΐζ.

— Ἐπανῆλθεν ἐκ Θεσσαλονίκης, ὅπου διέμεινεν ἐπὶ βραχὺν χρόνον δι' ὑποθέσεις τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ὁ ὁσιολογ. μοναχὸς καὶ γραμματεὺς αὐτῆς κ. Ἰωακείμ.

Ἀφίξεις. — Ἀφίκετο ἐξ Ἱεροσολύμων ὁ ἐσχάτως διορισθεὶς ἡγούμενος τοῦ ἐν Τυφλίδι ἁγιοταφιτικοῦ μετοχίου πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτης κ. Κυπριανός.

Ἀναχωρήσεις. — Τῇ δευτέρᾳ ἀνεχώρησεν εἰς Ἰωάννινα, πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ ἀποστολῆς, ὁ ἱερολογ. δευτερεύων κ. Παρθένιος — Χθὲς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς Ραιδεστὸν, ἀδείᾳ ἐκκλησιαστικῇ, ὁ πανιερ. μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Λεόντιος.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὰ ἄρθρα τοῦ ἐν Λάμβεθ κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1897 συγκροτηθέντος συνεδρίου τῶν Ἀγγλικανῶν ἐπισκόπων, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τῇ ἐθρονιστικῇ ἐπιστολῇ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας τῇ ἐκδοθείσῃ ἐν τῷ παρελθόντι φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ἔχουσιν, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης. Τὸ παρασυναφθὲν τῇ ἐπιστολῇ κείμενον, ἑλληνιστὶ γεγραμμένον, ἐπιγράφει τὰ ἄρθρα «ἀποφάσεις ἀφορώσας εἰς χριστιανικὴν ἕνωσιν καὶ ἰδίᾳ εἰς ἕνωσιν μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν».

«34 — Ὅτι δεῖ δράττεσθαι πάσης εὐκαιρίας πρὸς βεβαίωσιν τῆς θείας προθέσεως ὑπὲρ ὁρατῆς ἑνώσεως ἐν χριστιανοῖς ὡς ἀληθείας ἀποκαλυπτικῆς.

35. — Ὅτι τὸ Συμβούλιον τοῦτο συνιστᾷ ὡς καθῆκον εἰδικὰς εὐχὰς ὑπὲρ ἑνώσεως τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν εὐχὴν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

36. — Ὅτι οἱ ἀρχιεπίσκοποι Καντουαρίας καὶ Ἐβοράκου καὶ ὁ ἐπίσκοπος Λονδίνου παρακαλοῦνται ὅπως ἐνεργῶσιν ὡς ἐπιτροπὴ, δυναμένη συμπαραλαμβάνειν καὶ ἑτέρους, ἵνα συμβουλεύηται προσωπικῶς ἢ δι' ἐπιστολῶν μετὰ τῶν ὀρθοδόξων πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, τῆς Ἁγίας κυβερνώσης Συνόδου τῆς Ρωσσίας, καὶ τῶν κυριωτέρων ἀρχῶν τῶν διαφόρων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ἐρευνῆσαι τὸ δυνατὸν τῆς ἐπιτευξέως θετικωτέρας συνεννοήσεως καὶ τοῦ ἱδρύσαι στενοτέρας σχέσεις μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς κοινωνίας τῶν Ἀγγλικανῶν· καὶ ὅτι, καθοδηγούσης τῆς εἰρημένης ἐπιτροπῆς, λεπτέον μέτρα πρὸς μετάφρασιν βιβλίων καὶ ἐγγράφων ἑρμηνευόντων τὴν σχετικῶς πρὸς ἀλλήλας θέσιν τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ κατηχήσεων καὶ λειτουργικῶν συμβαλλομένων εἰς ἀμοιβαίαν συνεννόησιν.

37. — Ὅτι οἱ ἐπίσκοποι τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν τῆς κοινωνίας τῶν Ἀγγλικανῶν προτρέπονται εἰς σύστασιν ἐπιτροπῶν ἐξ ἐπισκόπων (ὅπου τοιαῦται ἐπιτροπαὶ οὐχ ὑφίστανται ἤδη(ἐπιλαμβανομένων πάσης εὐκαιρίας πρὸς καινὰς εὐχὰς καὶ ἀμοι-

δαίας σκέψεις μεταξὺ ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων χριστιανικῶν κοινοτήτων, καὶ παρεχόντων συμβουλὴν ὅπου αἰτεῖται συμβουλή, περὶ τοῦ πράγματος τούτου. Ὅτι αἱ ἐπιτροπαὶ αὗται δίον συσκέπτεσθαι καὶ ἀλληλοβοηθεῖσθαι καὶ θεωρεῖν ἑαυτὰς εὐθυνομένας ἵνα ἀναφέρωσι κατὰ τὸ προσεχὲς ἐν Λαμβήθῳ συμβούλιον τί περὶ τούτων ἐπετεύχθη».

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἡ ἐν Βιέννῃ «Πολιτικὴ Ἀνταπόκρισις» ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 19 φεβρουαρίου (4 μαρτίου) γράφει τὰ ἑπόμενα:

«Πρό τινος ἐγένετο ἐν Κωνσταντινουπόλει, καθ' ἃ γράφουσιν ἡμῖν ἐκεῖθεν, ἐπίσημος πρᾶξις τεκμηριοῦσα τὰς μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ὑφισταμένας ἀγαθὰς σχέσεις. Ὁ ἄρτι διορισθεὶς δηλονότι ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας σεβασμιώτατος Ραίνδαλλ Θωμᾶς Δάβιδσον, δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἀπευθυνθείσης τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κ. Ἰωακεὶμ τῷ Γ', ἤγγειλε τὸν διορισμὸν αὐτοῦ, ἡ δ' ἐπιστολὴ αὕτη ἐπεδόθη τῇ Α. Θ. Π. διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγγλικανοῦ ἱερέως αἰδεσιμ. κ. Μάρκου Σουέηβυ ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου συνεδριαζούσης. Ἐν τῷ γράμματι τούτῳ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ διὰ τὰ ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου διαβιβασθέντα αὐτῷ συγχαρητήρια καὶ ἀγγέλλει ἐπισήμως τὴν εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Καντουαρίας προαγωγὴν αὐτοῦ. Ὁ πατριάρχης ηὐχαρίστησε τῷ κομιστῇ τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν ὅπως ὁ νέος ἀρχιεπίσκοπος ἀνταποκριθῇ ἐπαξίως εἰς τὴν ὑψηλὴν διακονίαν, ἣν ἀνέθηκεν αὐτῷ ἡ πατρὶς, προσθεὶς ἅμα ὅτι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἀρχιεπισκόπου θεωρηθήσεται ὡς τεκμήριον τῶν φιλικῶν καὶ σεβασμὸν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀποδεικνυόντων αἰσθημάτων. Ὁ πατριάρχης διέταξεν ἵνα ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἀρχιεπισκόπου μεταφρασθῇ εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἀναγνωσθῇ ἐν προσεχεῖ συνεδρίᾳ τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ἐν τοῖς κύκλοις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου λέγεται μάλιστα ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Δάβιδσον ἐν τῷ ἐνθρονιστηρίῳ αὐτοῦ λόγῳ ἐποιήσατο μνείαν τῶν συγχαρητηρίων τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου».

ΛΟΓΙΟΙ ΕΞ ΙΘΑΚΗΣ

Τὰς ἐκδιδομένας ἐν τῷ μετὰ χεῖρας τεύχει τρεῖς ἐπιστολὰς ἐνόμισα δυναμένας συντελέσαι πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἱστορίας σχολείων τινῶν καὶ τῆς βιογραφίας ἀνδρῶν λογίων διδαξάντων ἐν ἑλληνικαῖς πόλεσι κατὰ τὰ τέλη τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος. Τὰς ἐπιστολὰς ταύτας, ἐξ ἰδιωτικοῦ χειρογράφου παραχωρηθείσας μοι, γράφει πρὸς Δωρόθεον Βουλισμᾶν ἱεροκήρυκα, τὸν ἐξ Ἰθάκης, ὁ συμπολίτης αὐτοῦ Εὐγένιος ὁ διδάσκαλος.

Προκειμένου λόγου περὶ τῶν ἐν Ἰθάκῃ γεννηθέντων λογίων ἀνδρῶν ἡ μόνη πηγὴ ἡ περὶ τούτων μαρτυροῦσά ἐστιν ὁ Νικόλαος Καραβίας Γρίβας ὁ ἐξ Ἰθάκης, ἰατρὸς καὶ χειρουργὸς, γράψας καὶ ἐκδοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ μὲν 1841–42 τὸ δίτομον «Λεξικὸν τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν», τῷ δὲ 1849 τὴν Ἱστορίαν τῆς νήσου Ἰθάκης. Ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν ἐν Ἰθάκῃ γεννηθέντων «ἐνδόξων» ἀνδρῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενά εἰσι πενιχρότατα, μόλις ἐν ὀλιγίστῳ μέτρῳ τὸν πόθον τῶν φιλιστόρων ἱκανοποιοῦντα καὶ οὔτε μέτρον ἀναλογίας ἐν ταῖς βιογραφίαις τηροῦντα, πιθανῶς δὲ οὐδὲ καὶ ἀκρίβειαν φυλάττοντα, οὐδὲ τοῦ δικαίου καταστοχαζόμενα ὅταν ὑπόκηται λόγος περὶ τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῶν γεννηθέντων οὐχὶ ἐν Ἰθάκῃ· ἐν ταῖς ὀλίγαις λέξεσιν — ὀκτὼ καὶ μόναις — «Εὐγένιος, Ἕλλην, ἐκ Κορφῶν, ἀρχιερεὺς Πουλτάβας· συνέγραψε λογικὴν» τίς ἐξ ἡμῶν ἤθελεν ἀναγνωρίσει τὸν μέγαν Εὐγένιον τὸν Βούλγαριν; Δυστυχῶς καὶ περὶ Δωροθέου τοῦ Βουλισμᾶ αἱ μόναι εἰδήσεις, ἃς χορηγεῖ, εἰσιν ὅτι ἦν ἱερομόναχος, ὅτι ἐσπούδασεν ἐν Ἀθήναις, ὅτι ἦν ἱεροκήρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὅτι ἀπέθανε τῷ 1819. Εὐγένιον δὲ ἐξ Ἰθάκης ἀναφέρει τὸν ἐν ἔτει 1764 γεννηθέντα ὑπὸ Κωνσταντίνου ἱερέως καὶ Μαργαρίτας, διδαχθέντα τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ Παναγιώτου Παλαμᾶ ἐν Μεσολογγίῳ, συμπληρώσαντα τὰς ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ τῇ λατινικῇ γλώσσῃ γνώσεις ἐν Κεφαλληνίᾳ, χειροτονηθέντα μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως, μετατεθέντα κατόπιν εἰς Ἀγχίαλον καὶ τερματίσαντα τὸν βίον ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα καὶ ἑπτὰ ἐτῶν.

Περὶ τοῦ Δωροθέου Βουλισμᾶ ὁ ἀείμνηστος Ζαβίρας χορηγεῖ πλείονας εἰδήσεις, ἃς καὶ με-

τέγραψεν ἄνευ προσθήκης[1] ὁ Κ. Ν. Σάθας γράφων ὅτι ἦν μαθητὴς τοῦ ἐν Σμύρνῃ διδάσκοντος συμπολίτου Ἱεροθέου Δενδρινοῦ, διδαχθεὶς ἀκολούθως ἐν Ποσονίῳ τῆς Οὐγγαρίας τὴν λατινικὴν, καὶ ὅτι, διερχόμενος ἐκ Βιέννης καὶ μεταβαίνων εἰς τὴν Λειψίαν πρὸς ἐκτύπωσιν τῶν ἔργων Νικηφόρου τοῦ Βλεμμύδου (1784), ἐξεφώνησεν ἐπ' ἐκκλησίας ἐν τῇ αὐστριακῇ πρωτευούσῃ λόγους τινάς. Ἄνδρα σοφὸν, καὶ ῥήτορα οὐ τῶν τυχόντων χαρακτηρίζει τὸν Βουλισμᾶν ὁ Ζαβίρας. Ἔστι δὲ γνωστὸν ὅτι τῇ 29 δεκεμβρίου τοῦ 1776 ὁ Δωρόθεος Βουλισμᾶς ἐπεσκέψατο τὰς Ἀθήνας τὸ πρῶτον· «ἔβαλε πέντε διδαχὰς ἐπ' ἐκκλησίας λίαν ἐκτεταμένας, μὲ συνδρομὴν[2] ὅλων τῶν χριστιανῶν, μετὰ ἔνδεκα ἡμέρας ἀνεχώρησε»· καὶ τὸ δεύτερον τῇ 20 μαΐου 1777 «φέρων καὶ τὸν σοφολογιώτατον διδάσκαλον κὺρ Δημήτριον Βόδα Ἰωαννίτην, ἄνδρα πεπαιδευμένον εἰς πᾶν εἶδος μαθήσεως».[3] Ἡ εἰς Ἀθήνας ἐπίσκεψις τοῦ Βουλισμᾶ ἴσως ἐγένετο κατὰ διαταγὴν τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀποστελλούσης ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις εὐσεβεῖς καὶ δοκίμους τοῦ θείου λόγου κήρυκας, ὅπως στηρίζωσιν ἐν τῇ πίστει καὶ προτρέπωσι τοὺς χριστιανοὺς εἰς βίον εὐαγγελικόν· διότι εἰς τὸν Βουλισμᾶν ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἀνετίθει καὶ ἑτέρας φύσεως ἐντολὰς, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὴν μελέτην τοῦ ἐγχειριδίου τῶν ἱερῶν κανόνων,[4] ὑπὸ Χριστοφόρου Προδρομίτου καὶ τοῦ Πηδαλίου τοῦ ἁγιορείτου Νικοδήμου ἢ τὴν διόρθωσιν λειτουργικῶν βιβλίων, ὧν γινώσκομεν τὴν Ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων Μανουὴλ, Σαβὴλ, καὶ Ἰσμαὴλ. Πιστεύω δ' ὅτι Δωρόθεος ὁ ἱεροδιδάσκαλος ὁ κατὰ τῷ 1801—1803 σημειούμενος ἀρχιδιδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μ. καὶ πατριαρχικῆς σχολῆς ἦν αὐτὸς ὁ Βουλισμᾶς. Ἐγεννήθη πιθανῶς πρὸ τῶν μέσων τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος, καὶ πολλῆς ἀπήλαυεν ἀγάπης καὶ τιμῆς παρά τε κληρικοῖς καὶ λαϊκοῖς.

Ἀτυχῶς περὶ τοῦ Εὐγενίου Ἰθακησίου, ἐὰν ἢ ὁ παρὰ τῷ Γρίβᾳ φερόμενος Καραβίας ἄγνωστον, διότι, κατ' αὐτὸν. ἐχειροτονήθη Φιλιππουπόλεως, ἀλλὰ καθὰ παραδίδοται ἡμῖν ἑτέρωθεν, ὁ τῷ 1807 χειροτονηθεὶς μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως ἦν φιλιππουπολίτης τὴν πατρίδα.[5] Ἐκ τῶν ἐκδιδομένων ὑπ' ἐμοῦ σήμερον ἐπιστολῶν γίνεται γνωστὸν ὅτι. Εὐγένιος Ἰθακήσιος, πεπαιδευμένος ἀνὴρ, διέμενεν ἐν Ἀνατολικῷ τῷ 1790, διδάσκων, ὡς φρονῶ, ἐν τῇ σχολῇ τῆς κώμης ταύτης τῆς ἐγγιζούσης τῇ ἄνω Λιτωλίᾳ, σχολῇ, ἧς ἱδρυτὴν γινώσκομεν γενόμενον τὸν ἐπὶ φιλομουσίᾳ καὶ πλούτῳ περιθρύλλητον Μανωλάκην τὸν ἐκ Καστορίας[6] — ὅτι τῷ 1795 προσεκλήθη διδάσκαλος τῆς ἑλληνικῆς ἐν Ἀδριανοπόλει σχολῆς, ὅπου διέμεινε μέχρι τοῦ 1798 διδάσκων, ἀλλ' ἀνάξια πάσχων τῆς φιλογενείας αὐτοῦ καὶ τοῦ πρὸς τὰ γράμματα ζήλου. Προσθετέον ἄρα ταῦτα τοῖς παρὰ Ματθαίῳ Παρανίκᾳ γραφομένοις[7] περὶ τῆς ἐν Ἀδριανοπόλει σχολῆς, ἧς οὐ γινώσκει διδάσκαλον τὸν Εὐγένιον. Μανθάνομεν ἐπίσης ὅτι τὴν ἑλληνικὴν ὀρθόδοξον κοινότητα τῆς Ἀδριανοπόλεως ἐτάραττον τῷ 1795 ἔριδες καὶ προσωπικαὶ φιλοτιμίαι, τῷ δὲ 1795 λοιμὸς ἐμάστιζε τὴν πόλιν ταύτην.

Ἐκ τῆς πρώτης τῶν ἐπιστολῶν δείκνυται ὅτι τῷ 1790, Σαμουὴλ Κασιανὸς ὁ διδάσκαλος, ὁ διευθύνας ὑπὲρ τὰ εἴκοσιν ἔτη τὴν ἑλληνικὴν ἐν Νέᾳ Ἐφέσῳ σχολὴν, διέμενεν ἐν Ἰθάκῃ τῷ 1790, ὁ δὲ Βασίλειος, ἴσως ὁ τουπίκλην Ζαβὸς, ὁ ἰατροφιλόσοφος, περιελθὼν τὴν Εὐρώπην ἐπὶ σπουδῇ τῆς λατινικῆς, ἦν διδάσκαλος τῆς ἐν Κομποτίῳ σχολῆς τῷ 1790, γινομένου γνωστοῦ νῦν ἐκ τῶν ἐπιστολῶν ὅτι τὸ Κομπότι τῆς Ἠπείρου εἶχε σχολεῖον ἑλληνικὸν κατὰ τὰ τέλη τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐν Ἀδριανοπόλει, Ἀνατολικῷ, καὶ Κομποτίῳ σχολῶν, ὧν αἱ τρεῖς αὗται ἐπιστολαὶ σελίδα τῆς ἱστορίας αὐτῶν μικρὰν γνωρίζουσιν ἡμῖν. Ἐκδίδων ἐν πρώτῳ μέρει τῆς παρούσης διατριβῆς τὰς τρεῖς ἐπιστολὰς τοῦ Εὐγενίου, καθῆκον ἔχω 'να συμπληρώσω τὰς ἀλλοτε γραφείσας ἀτελῶς[8] περὶ

1. Γεωργ. Ζαβίρα Ἑλληνικὸν Θέατρον, σελ 276 — Κ. Ν. Σάθα Νεοελ. Φιλολογία, σελ 113

2. ἡ λέξις δηλοῖ πιθανῶς συρροήν.

3. Χρονικὸν Ἀθηνῶν, παρὰ Ἐπαμ. Σταματιάδῃ. Οἱ Κατελάνοι ἐν τῇ Ἀνατολῇ. (Ἐν Ἀθήναις) 1869, σελ. 293—294.

4 βλέπε διατριβήν μου «Αἱ παρ' ἡμῖν συλλογαὶ τῶν ἱερῶν κανόνων» κλπ. ἐν «Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ», τόμ. Η', σελ. 25 καὶ 42.

5 Ἱστοριογραφικὴ περιγραφὴ Φιλιππουπόλεως ὑπὸ Γεωργ. Τσουκαλᾶ τοῦ Ζακυθίου· ἐν Βιέννῃ, 1851, σελ. 83.

6. Μελετίου Ἀθηνῶν Ἐκκλ. Ἱστορ. Γ, σελ. 469.

7. Σχεδίασμα περὶ σχολείων, σελ. 43.

8. ἀναφέρομαι εἰς διατριβήν μου μικρὰν ἐν Θ' τόμῳ τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας», σελ. 322, 331 καὶ 340.

λογίων καὶ διδασκάλων τῶν ἐξ Ἰθάκης ἱστορικὰς εἰδήσεις, εἰς ἃς ὡρμήθην καὶ νῦν ἐκ τῶν τριῶν τούτων ἐπιστολῶν, ἐχουσῶν ὧδε:

Α'

Τὴν ὑμετέραν ἱεροσοφολογιότητα ταπεινῶς προσκυνῶ καὶ ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἀσπάζομαι.

Ἅπαξ τῇ ἀκριβείᾳ ἐπιστείλας τῇ σῇ, καὶ μὴ τῶν ἴσων ἀξιωθείς, ἀπηξίωσα καὶ δὶς ἐπιστεῖλαι, ἀπευκταῖα ὑμῶν ἀπὸ τῆς πρὸς ἐμὲ σιωπῆς νομίσας τῆς ἐμῆς εὐτελείας τὰ γράμματα· ἀνόητον γὰρ ἔγωγε κρίνω τὸν φωνοῦντα πρὸς τὸν μὴ ἀποκρίνεσθαι θέλοντα, καὶ τὸν πολλάκις γράφειν μὴ κατοκνοῦντα πρὸς τὸν ἅπαξ μὴ ἀπαντήσαντα· ἔγωγε μέντοι καὶ τοιαῦτα παθὼν οὐκ ἐχρησάμην τοῖς ἴσοις, οὔτε τὴν σιωπὴν προειλόμην τῆς πρὸς ὑμᾶς λαλιᾶς· ἀλλ' ἐπιστέλλω καὶ αὖθις τῶν ἱερῶν γοῦν ἀπολαύσειν ἐλπίζων εὐχῶν, ὧν καὶ δέομαι πάντως, οὔκουν τὴν τῶν γραμμάτων ἀπότειξιν ὑφορώμενος· ἐπίσταμαι δὲ ὑμᾶς καὶ πλείστας τὰς χάριτας τῆς τῶν βιβλίων δυάδος, ἧς εὐπορήσαμεν δι' ὑμῶν οἱ μηδενὸς ἄλλου εὐπορούντες ἡμεῖς, ὡς ἐπ' ἐσχατιᾶς παροικοῦντες, ὅπου καὶ τῶν βιβλίων ἡ κτῆσις δυσπόριστος, καὶ ἡ ἀπόλαυσις τῶν σπουδαίων σπανιωτάτη. Πάλιν ἐνταῦθα ἐβίασεν ἡμᾶς παροικεῖν τὸ ἀνώφελον τοῦ καιροῦ καὶ αἱ κοιναὶ σχεδὸν ταραχαί τε καὶ μάχαι, ἃς ὁ εἰρηνοδότης Θεὸς, ὁ τοῦ γένους ἡμῶν κηδόμενος καταπαύσειεν.

. . . . . .

Ὁ Κασιανὸς ὁ διδάσκαλος διατρίβει μετ' ἀνέσεως ἐν Ἰθάκῃ ἔξω κινδύνων καὶ φόβων· ὁ Βασίλειος αὖθις περινοστήσας τὰς ὑπὸ Ἑνετῶν ἀρχομένας νήσους, ἐν αἷς διατρίψας τρία ἔτη, ἐφέσει τῆς λατινίδος, κατηνάλωσεν ὅπερ ἐφωδίασε διδάσκων τὸ πρότερον ὅθεν κληθείς, δεῦρο δεύτερον ἤδη τὰς ἡνίας τῆς ἐν Κομποτίῳ σχολῆς. Οἱ ἡμέτεροι πατριῶται ἀθλίως ἔχουσιν, εἰπέρ ποτε νῦν· προκατασχόντων γὰρ αὐτοὺς ἄλλων τε πολλῶν καὶ μεγάλων κακῶν, ἐπλεόνασεν ἤδη αὐτοῖς, ὡς μὴ ὤφελε, τὸ μέγιστον ἅμα καὶ κάκιστον τοῦ φόνου κακὸν, ὑφ' οὗ ἀπώλετο καὶ ὁ ἕτερος τῶν ἐμῶν ἀδελφῶν. Ταῦτα μὲν τὰ παρ' ἡμῶν, ὑμεῖς δὲ τελειώτερον ἢ ἡμεῖς ὄντες τὰ πάντα, μὴ παύοιτε κατευφραίνοντες καὶ παραινοῦντες ἡμᾶς τὰ εἰκότα.

Ἔρρωσθε καὶ εὐδαιμονεῖτε εἴσπερ ἀΐδιοι * τὸ εὐδαιμονεῖν.

ᾳψγ μαΐου α' ἀπὸ Ἀνατωλικοῦ.

Τῆς ὑμετέρας σοφολογιότητος ὅλος ὑμέτερος
ὁ ἐν σπουδαίοις ἐλάχιστος

Εὐγένιος Ἰθακήσιος

(Τῷ σοφολογιωτάτῳ ἐν ἱεροδιδασκάλοις, καὶ ἱεροκήρυκι τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, κυρίῳ κυρίῳ Δωροθέῳ τῷ Βουλησμᾷ· πανευλαβῶς εἰς Κων)πολιν).

Β'

Τὴν ὑμετέραν σοφολογιότητα ταπεινῶς προσκυνῶν ἐν φιλήματι ἁγίῳ ἀσπάζομαι.

Μετὰ τὴν διάζευξιν τῆς φίλης μοι καὶ σεβασμίας ὑμῶν χορυφῆς, ἐπιβὰς τῆς ἁμάξης εὐθὺς ἐν αὐτῇ κακουχίας ὅσας καὶ καύματα ὑποστὰς καθ' ὁδὸν ἐννέα ἡμέρας. Ἐν δείλῃ δ' ὀψίᾳ τῆς ἐννάτης ἡμέρας ἡκέ τις θέων, ἐκ τοῦ ἀρχιερέως ἀποσταλείς, καί με διεκώλυσε γενέσθαι τῶν πυλῶν ἔσω τῆς πόλεως, ἅτε δὴ κατεχομένης λοιμῷ, ἀγγελίας μοι εἰς Καραγάσι ἀπελθεῖν, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ χωρίῳ, ἐν ᾧ ἡ θερινὴ τοῦ ἀρχιερέως τυγχάνει οὖσα οἰκία.

Ἀπῆλθον οὖν μεθ' ἧς εἶχον ἀποσκευῆς εἰς αὐτὸ, εὐχῆς καὶ εὐλογίας παρὰ τοῦ ἀρχιερέως ἀποδεχθείς· συνήμην οὖν αὐτῷ κεκλεισμένος ἐκεῖ διὰ φόβον λιμοῦ, ἀλλὰ συνέβη μοι, τύχῃ κακῇ, περιπεσεῖν ἀσθενείᾳ, ἢ διὰ τὰ καθ' ὁδὸν καύματα καὶ τὰς κακουχίας. Ἢ διὰ τὴν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μεταβολήν. Ἤμην ἐν κλίνῃ ὀδυνώμενος ἄρα ἔκ τε τῆς ἀσθενείας καὶ τοῦ εἶναί με ἐν ἀπόρῳ ἰατροῦ ἐπισκεψαμένου· ἐν πόλεσι γὰρ ἀλλ' οὐκ ἐν χωρίοις φιλοῦσιν οἱ ἰατροὶ ἐπιχωριάζειν· οὕτως ἔχοντός μου πονήρως, πονηρά τις διερρίτησεν ἀγγελία, ὡς οἱ τὰ προστυχόντα λῃζόντες καὶ διαφθείροντες ἀθεεὶ τὰ αὐτὰ παήσασθαι βούλονται ἐν ᾧ χωρίῳ ἡ δεσποτικὴ ἐτύγχανεν οὖσα οἰκία. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τῆς δεσποτικῆς οἰκίας καὶ ὁ δεσπότης αὐτὸς οὐκ οἶδ' ὅποι ἀπῆλθον, ἐγκαταλιπόντες μόνον ἐμὲ καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα, ἀλλ' ἐκέλευσαν ἀχθῆναί με εἰς χωρίον μικρὸν ἄγνωστον τοῖς λῃζουσι διὰ τὴν σμικρότητα· ἀπαγαγόντες οὖν ἀπέθεντό με ἐν οἰκίσκῳ μικρῷ εὐτελεῖ τε καὶ πενιχρῷ, ὅπου λημέρευσα μετὰ λύπης περὶ τῆς ἐμαυτοῦ σκεπτόμενος καταστάσεως καὶ τὴν νύχθ' ὅλην ἐν οἷς ἤμην ἐννοῶν· ἅμα δ' ἡλίῳ ἀνίσχοντι, ἄγγελός τις εἰς τὸν οἰκίσκον ἐκεῖνον ἀφίκετο σὺν τάχει καὶ φόβῳ καὶ φυγόντι ὡς τάχιστα ἐκεῖθεν διήγγειλε καταλαβεῖν τὴν σχολὴν, ὅπως μὴ κατάσχωσιν καὶ τὸ μικρὸν χωρίον οἱ λυμεῶνες ἄνδρες ἐκεῖνοι· σὺν δέει ἄρα καὶ τάχει ἀμάξῃ διὰ τὴν φυγὴν ἐχρησάμην καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν σχολὴν, ἀποθέμενος τῆς ἐμῆς ψυχῆς τοῦ λοιμοῦ τὸν φόβον· τὴν δὲ σχολὴν εὗρον ἀκόρητον, ἀνέταμον καὶ πλήρη ξένων ἐπίπλων, οὕτω ψυχρῶς πως ἔχουσι περὶ τὰ τοιαῦτα οἱ μὴ τοιοῦτοι δόξαντες τὴν ἀρχήν. Κεῖμαι οὖν ἀπερριμένος ἐν γωνίᾳ που τῆς σχολῆς, πολιορκούμενος τῷ λοιμῷ, ὃ' ὃν καὶ μαθημάτων οὐχ ἡψάμην μέχρι τοῦ νῦν, καὶ μόλις, ἐνοχλοῦντι πολλάκις, διακόσια μόνον ἐπέβωκαν γρόσια καὶ οὐχὶ τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ κατὰ τὴν αὐτόθι γενομένην ὑπόσχεσιν. Ὁρᾷς πῶς ἔχουσι τὰ ἡμέτερα καὶ ταῦτα ὑμέτερος ὢν καὶ ὑπὸ σοῦ συστηθείς; Καὶ εἰ γε αἱ ἀρχαὶ τοιαῦται, τί δεῖ ἐλπίζειν περὶ τῶν μελλόντων; Ἀλλ' ἐπειδὴ φοβερὸς καὶ δεινὸς ὢν τυγχάνεις ἐν τοῖς ἐλέγχοις, καὶ ὑπομένω καὶ ἐπιμένω ἐν τοῖς δεινοῖς· προσαναλαίομαι δὲ αὐτὰ ἔχοντα τόπον πατρὸς πρὸς ἐμέ· ὁ δὲ λοιμὸς εἰ μὴ παύσεται, οὐκ οἶδ' ὅ,τι ποιήσω· καὶ τὸ φυγεῖν γὰρ οὐκ ἀκίνδυνον καὶ τὸ μεῖναι πολλῆς γέμει τῆς ὑπονοίας· κεκλεισμένου γὰρ ὄντος καὶ διατελοῦντος ἀργοῦ, καὶ οἱ δοκοῦντες ἐμοῦ προνοεῖσθαι παύσονται· ὁ Θεὸς μόνον, ὁ τὰ ἄπορα ποιούμενος πόριμα καὶ τὰ ἀδύνατα δυνατὰ, δῴη κἀμοὶ πόρον καὶ δύναμιν ἀποφυγεῖν τὴν ἐπικρατοῦσαν τοῦ Κυρίου ὀργήν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως, ὑμεῖς δὲ ὑγιαίνοντες εἴητε ἄνευ θλίψεων ἐν Κυρίῳ, καὶ μηδέποτε πειρασθείητε τοιούτων δεινῶν, ὥστε ἐντεῦθεν δύνασθαι καὶ τῶν θλιβομένων προνοεῖσθαι ἡμῶν.

1795 αὐγούστου 25 ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως.

Τῆς ὑμετέρας σοφολογιότητος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς
καὶ πρόθυμος εἰς τὰς προσταγὰς

Εὐγένιος ὁ ἐν σπουδαίοις ἐλάχιστος

* λέξις στρυφνή: ἀνίδιον.

[Γ. Γ.] Ὁ ἅγιος Ἀδριανουπόλεως διὰ τοῦ λοιμοῦ τὸν φόβον οἰκεῖ πυρέσσων ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον μεταβαίνων διὰ τὸν φόβον.

(Τῷ σοφολογιωτάτῳ ἐν ἱεροδιδασκάλοις καὶ σεβασμιωτάτῳ μοι ἐν Χριστῷ κυρίῳ κυρίῳ Δωροθέῳ Βουλησμᾷ· εὐλαβῶς εἰς Κων)πολιν.

Γ'

Τὴν πανσέβαστόν μοι αὐτῆς κορυφὴν κατὰ τὸ εἰκὸς προσκυνῶ καὶ ἐν Κυρίῳ ἀσπάζομαι.

Δυσέλπιδι ὄντι καὶ λίαν περιαλγοῦντι, δι' ἅπερ ὑμῖν ἐγεγράφειν, τὸ πανσέβαστον γράμμα τῆς ὑμετέρας ἐπεφοίτησε τελειότητος, ὅπερ μόνη τῇ θέᾳ λύπην κατέπαυσε τὴν πολλὴν, τῇ δ' ἀναγνώσει καὶ χαρὰν προὐξένησεν ὑπερβάλλουσαν. Ἔγνων καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ, ὅτι λόγος ἐμοῦ παρ' ὑμῖν, οὗ ἕνεκα καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ἀνακαλεῖσθαι σπλάγχνως κατηξιώσατε πατρικοῖς, ἵνα τῶν παρόντων δεινῶν ἀπαλλάξοιτε, καὶ τῇ τῶν ἀπόντων ἀπολαύσει ἀγαθῶν περιβάλψοιτε. Ἔδοξέ μοι τοιγαροῦν περὶ τῆς ἐμῆς ἐντεῦθεν ἀποδημίας τῷ ἀρχιερεῖ ἀναγγεῖλαι πρῶτον, εἶτα καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐπιτρόποις τὴν ἐσομένην κυριακὴν, μεθ' ἣν ἡμέραν τῆς ὑμετέρας εὐλαβείας ἐδεξάμην τὰ σεβάσμια γράμματα. Ἐνστάσης δ' αὐτῆς μετὰ τὸν ἀπ' ὀκρίδαντα λόγον ἐπ' Ἐκκλησίας, τὰ περὶ τῆς ἀποδημίας ἐγνώρισα τοῖς θαληφθεῖσι. Βαρέως οὖν ἔσχον ἀκούσαντες ἅπερ ἤκουσαν, καὶ δεινὸν ἐποιήσαντο, εἴπερ ἐντεῦθεν ἀποδημήσοιμι· τέλος δὲ ἐξελιπάρουν ἐμὲ μὴ τοσοῦτον καταφρονῆσαι, ὥστε ἐντεῦθεν ἀποδημῆσαι· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διόρθωσιν ἐπηγγέλλοντο τῶν ἡμαρτημένων· σχολῇ δ' ἔγωγε ἐκλιπαροῦσιν ἐμαυτὸν παρεῖχον πειθόμενον, ἀντεξελιπάρουν αὐτοὺς μάλιστα μὴ ἐπείγεσθαι ἄλλως πεῖσαι τὸν τοσαῦτα παρὰ τὰς συνθήκας παθόντα. Καὶ οὕτως αὐτῶν ἐχόντων, ἀπηλλάγην, εἰς τὴν σχολὴν ἀπελθὼν τὰ πρὸς τὴν ὁδὸν παρασκευασόμενος. Ἐμπαράσκευον δ' ὄντα ἦλθε πρὸς ἐμὲ ὁ ἅγιος Ἀδριανουπόλεως συνεπαγόμενος αὐτῷ συναγωνιστὴν πρὸς τὸ πεῖσαί με τὸν ἅγιον Λιτίτζης παρακοῦντα ἐνταῦθα· πολλά τε ἔλεγεν ἄλλα, κἀγὼ ἠμειβόμην αὐτὸν, καὶ καταφρόνησιν εἶναι τῆς αὐτοῦ πανιερότητος τὴν ἐμὴν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν πολλῶν τε ἕνεκα ἄλλων, καὶ διὰ τὸ γίνεσθαι οἶκουν περὶ τὰ τέλη, ὥσπερ ὁ λόγος βούλεται τοῦ δικαίου ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τοῦ χρόνου· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐξελιπάρει, μὴ καταπροέσθαι φιλικὴν αἴτησιν καὶ ἀρχιερατικὴν, τόν τε κοινὸν λαὸν καὶ τοὺς παῖδας μὴ ἐγκαταλιπεῖν ὑστερημένους διδασκαλίας, καὶ ἐπηγγείλατο διόρθωσιν λήψεσθαι τὰ παρὰ τὴν ἐμὴν γινόμενα γνώμην καὶ τὰς συνήθας. Ἐγὼ δὲ, καίτοι εἰδὼς τὸν ἄνδρα μὴ ἀληθεύοντα, διὰ τὸ ψεύσασθαί με καὶ ἄλλοτε δὶς πρὸ τούτου, ἐπείσθην μέντοι γε ἐπιμεῖναι διὰ τὰς παρακλήσεις μέχρι τέλους τοῦ χρόνου κατὰ μῆνα ἰούλιον λήγοντος· ἀλλ' οὖν οἶομαι ἀγαγεῖν εἰς τέλος ἅπερ ὑπέσχετο ὑπ' ἀνάγκης, τῶν ἐνταῦθα εἰς φατρίας μεριζομένων καὶ μαχομένων περὶ πρωτείων, καὶ τῶν μὲν τὸν δὲ, τῶν δ' ἕτερον προΐστασθαι τῆς κοινότητος βουλομένων· ἐξ ὧν ὅσης τε καὶ οἵας τῆς ἀταξίας τε καὶ ζημίας πληροῦται αὕτη ἡ πόλις· ἀλλ' αἴσθησις οὐ γίνεται τῶν εἰρημένων, ἑκάστου τὸ δοκοῦν εἰς τέλος ἀγαγεῖν βουλομένου, καὶ ἐλάχιστα τῆς κοινῆς βλάβης καὶ ἀπωλείας φροντίζοντος. . . . . .

. . . . . .

καὶ τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡμεῖς ἐν μέσῳ τῶν ἐσομένων κινδύνων διατελοῦντες ἐσμὲν, καὶ φυγεῖν αὐτοὺς δυνάμενοι, προείλομεν μένειν ἐνταῦθα διὰ τὰς παρακλήσεις, ὡς ἔφθην εἰπὼν, μέχρι τέλους τοῦ χρόνου· μετὰ ταῦτα δὲ κἂν τε φυλάξωνται τὰς συνθήκας, κἂν τε μὴ, τῆς ἐντεῦθεν ἄψομαι μεταβάσεως, συναρωγοῦ μετὰ Θεὸν οὖσης καὶ προστάτου τῆς ὑμετέρας συνέσεως· εὐχῶν ἄρα δεῖ τῆς ὑμετέρας εὐλαβείας ἐμοὶ τῶν ἐν ποσὶ δεινῶν καὶ κινδύνων ἀπαλλαγῆναί με, ὧν μὴ ἀπαξιούτω ἡ σὴ ἐπιείκεια καὶ ἀνεκτὸν φανήτω αὐτῇ τὸ παρρώτερον, ἢ κατὰ μέτρον ἐπιστολῆς ἐτιστεῖλαί με· τίνι γὰρ ἂν ἄλλῳ δικαιότερόν τε καὶ οἰκειότερον ἦπερ ὑμῖν προσαναπλαυσαίμην τὰ ἐπακολουθοῦντα ἐν οἷς ἡμεῖς, τύχῃ κακῇ, παρεικεῖν ἐκληρώθημεν. Ἐρρώσθω σου ἡ σοφολογιότης ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ, τῆς ἐμῆς μεμνημένη καὶ ὑπερευχομένη σμικρότητος.

,αψϛ' δεκεμβρίου ι' ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως.

ὅλος σὸς

Εὐγένιος

Η ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΤΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ

Ἡ Νεάπολις τῆς Καππαδοκίας ἐστὶν ὑποδιοίκησις πρώτης τάξεως, εἰς ἣν προσῃρτηνται τριάκοντα καὶ πέντε χωρία, καὶ ὑπάγεται τῇ διοικήσει Νίγδης τοῦ νομοῦ Ἰκονίου.

Τῷ 1888 ἐδημοσίευσα ἐν τῇ ἐφημερίδι «Κωνσταντινουπόλει» μικρὰν πραγματείαν ἱστορικογεωγραφικὴν περὶ αὐτῆς, πατρίδος τῶν γονέων μου. Ἐν αὐτῇ σὺν ἄλλοις σημειοῦται ὅτι ἡ Νεάπολις τῆς Καππαδοκίας (Νεὸ-σεχὴρ) ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Μούσκαρα[1] καὶ κατ' ἄλλους Μόσχαρα, ἐκ δώδεκα ὑπογείων λιθοξέστων οἰκιῶν συγκειμένη· ὅτι ὁ ἐξ αὐτῆς καταγόμενος γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ σουλτὰν Ἀχμὲτ Γ' Δαμὰτ Ἰβραχὴμ πασᾶς, υἱὸς Ἀλῆ ἀγᾶ βοεβόδα τοῦ Ἰσδὶν, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Κούμαν, βουλόμενος προαγαγεῖν τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, ἰδίαις δαπάναις ᾠκοδόμησε τεμένη δύο (Κουρσουνλοῦ καὶ Καγιᾶ τζαμισί), λουτρῶνας δύο, σχολεῖα θωμανικὰ καὶ πλεῖστα ἄλλα καθιδρύματα φιλανθρωπικά, καὶ προσεκάλεσε τοὺς περιοίκους εἰς συνοικισμόν· ὅτι εἷς τῶν τότε πασάδων (κατὰ παράδοσιν) διερχόμενος ἐκεῖθεν καὶ ὁραστηρίως πρὸς ἀνέγερσιν τῶν εἰρημένων οἰκοδομῶν ἰδὼν πολλοὺς ἐργαζομένους ἠρώτησεν ἕνα τῶν ἀκολούθων, τί ποιοῦσιν; ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαντήσει αὐτοῦ, ὅτι ὁ Ἰβραχὴμ πασᾶς (1720—25) ἀνεγείρει οἰκίας, ἵνα τὸ μικρὸν τοῦτο

1. (Προσθ.) Τὸ ὄνομα Μούσκαρα ἐξάγεται ἔκ τινος τουρκιστὶ γεγραμμένης ἀναθηματικῆς πλακὸς εὑρεθείσης ἔν τινι τῶν ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς πόλεως κτισθέντων λουτρώνων, καὶ φερούσης χρονολογίαν 1134 (χρονολ. ἱδρύσεως τῆς πόλεως) καὶ 1201 (χρονολ. ἀναθήματος τῆς πλακός).

καὶ ἀσήμαντον χωρίον καταστήσῃ μεγαλόπολιν, εἶπεν «ἔι νέμκι σεχὶρ ὀλὰ» ὁπόθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν Νὲβ-σεχὶρ ἔλαβε[2]· καὶ ὅτι κατά τινα στατιστικὴν τοῦ δημαρχείου, γενομένην τῷ 1883, τὸ Νὲβ-σεχὶρ ἀπηρίθμει 2030 οἰκογενείας ὀθωμανῶν, 1205 ὀρθοδόξων, 62 ἀρμενίων, 23 καθολικῶν καὶ 8 προτεσταντικῶν.

Κατ' ἄλλους τὸ Νὲβ-σεχὶρ ἦν ἡ ἀρχαία Νύσσα, ὅπερ ἀπίθανον, ὡς τοιαύτην τῶν πλείστων θεωρούντων τὸ ὀλιγόωρον αὐτοῦ ἀπέχον ὄρος Νινευῆ, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου παλαιᾶς πόλεως ἐρείπια σώζονται.

Περὶ τῶν ὁμογενῶν ἐν τῇ ρηθείσῃ πραγματείᾳ τὸν λόγον ποιούμενος, ἀνέφερον, ὅτι οἱ κάτοικοι ὄντες δραστήριοι, ἐργατικοί, εὐσεβεῖς καὶ εἰς ἄκρον φιλόμουσοι ἔχουσι δύο λαμπρὰς ἐκκλησίας καὶ διατηροῦσι τελείαν ἀστικὴν σχολὴν μετὰ δύο γυμνασιακῶν τάξεων, ἓν παρθεναγωγεῖον καὶ δύο νηπιαγωγεῖα, ὅτι ἀρχὴ αὐτῶν ἐστὶν ἡ ἐφορία ἐξ ὀκτὼ μελῶν ἀπαρτιζομένη καὶ ἐργαζομένη ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ κατὰ καιρὸν μητροπολίτου, ὅστις ἕνεκα τοῦ πληθυσμοῦ τῶν φιλομούσων καὶ φιλοπροόδων νεαπολιτῶν διαμένει ἀπὸ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων μέχρι τῆς Μ. τεσσαρακοστῆς ἐν Νεαπόλει.

Ἡ μία ἐκκλησία ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς Παναγίας σεμνυνομένη ᾠκοδομήθη τῷ 1755, ἡ δ' ἑτέρα ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῷ 1849.

Περὶ δὲ τῶν σχολῶν, περὶ ὧν ἰδίως ὁ λόγος ἐν τῇ παρούσῃ ἡμῶν συνοπτικῇ πραγματείᾳ, ἐλέχθη ὅτι πλὴν τῶν ἄλλων πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ πόρων ὑπὲρ τὰς 250 λίρας Τουρκίας συνεισφέρει ἐτησίως καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὑρεύουσα ἐφορία.

Ὁ χρόνος τῆς ἱδρύσεως τῆς πρώτης ἑλληνικῆς σχολῆς δὲν δύναται ἀκριβῶς νὰ καθορισθῇ, φρονοῦμεν ὅμως ὅτι ἐλειτούργει τοιαύτη ἀπὸ τῶν τελευταίων τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐτῶν. Γνωρίζομεν καλῶς ὅτι ἀπὸ τοῦ 1806 ἐδίδαξεν ἐν αὐτῇ ὁ βραδύτερον μητροπολίτης Χαλεπίου γενόμενος Θεόκτιστος, ὃν διεδέξατο κατὰ τὸ 1812 ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Συμεών, θεῖοι ἀμφότεροι τοῦ ἀπὸ τοῦ 1856 μέχρι τοῦ 1893 διευθύναντος τὰς σχολὰς κ. Φιλίππου Ἀριστοβούλου τελειοφοίτου τῆς ἱερᾶς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς[3].

Ἀλλ' ἡ ἔλλειψις πόρων ἐπέδρασε, φαίνεται, ἐπὶ τῆς κανονικῆς τῆς σχολῆς λειτουργίας, καὶ μικροῦ δεῖν ἡ διάλυσις αὐτῆς ἐπήρχετο, ἂν μὴ τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλόμουσα καὶ φιλογενῆ τῆς Νεαπόλεως τῆς Καππαδοκίας τέκνα, βουλόμενα ἵνα, οὐ μόνον νέαν τῇ λειποψυχησάσῃ σχολῇ ζωὴν δώσωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι συντήρησιν αὐτῆς ἐξασφαλίσωσι, προέβησαν εἰς τὴν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου συλλογὴν συνδρομῶν ἐκ τῶν ἐνταῦθα παρεπιδημούντων νεαπολιτῶν. Καὶ ὑπὸ τῆς σκέψεως ταύτης κατεχόμενα καὶ τῆς πατρικῆς προστασίας τοῦ ὡς μέλους τῆς ἱερᾶς συνόδου παρεπιδημοῦντος τότε ἐνταῦθα πνευματικοῦ αὐτῶν πατρὸς

2. Προστίθεμεν ἐνταῦθα, ὅτι ὁ Ἰβραχὶμ πασᾶς ἀνελθὼν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μ. βεζύρου τῷ 1718 ἐκυβέρνησε μετὰ πολλῆς συνέσεως τὸ κράτος ἐπὶ δώδεκα ἐνιαυτούς. Ἵδρυσε σχολεῖα, βιβλιοθήκας ἀνήγειρε, καὶ διὰ πλείστων συγγραμμάτων ἀραβικῶν καὶ περσικῶν ἐπλούτισεν αὐτάς. Τὴν τυπογραφικὴν τέχνην εἰσήγαγε τῷ 1727 διά τινος οὐγγρου μετονομασθέντος Ἰβραὴμ (ὅρα πλειότερα περὶ τοῦ βίου τοῦ ἀνδρὸς ἐν σελίδι 386 τόμ. Ζ' τῆς ἱστορίας τοῦ Ὀθωμ. κράτους).

3. Ὁ ἐξῆς κατάλογος τῶν ἀπὸ τοῦ 1806 μέχρι τοῦ 1855 διδαξάντων σώζεται παρ' ἡμῖν, χάρις τῷ κ. Φιλίππῳ Ἀριστοβούλῳ. Α' Θεόκτιστος ἐκ Νεαπόλεως τῆς Καππαδοκίας, κατόπιν Χαλεπίου γενόμενος. — Β' Κύριλλος, κατά τινας ἐκ Κέλβερι (χωρίου δωδεκάωρον ἐκ Νεαπόλεως ἀπέχοντος), καὶ κατά τινας ἐκ Ρυσίου (Ἀρετσοῦς). — Γ' Γρηγόριος Ἀγκυρανὸς, Κυράζογλους λεγόμενος. — Δ' Συμεών, Παιδονόμος ἐπωνυμούμενος, ἀδελφὸς τοῦ εἰρημένου Θεοκτίστου. — Ε' κατὰ τὸ 1820, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ σιγιλλίου ὁ ἱερομόναχος Ἀρσένιος ἐκ Μουταλάσκης — ΣΤ' Γερμανὸς ἱεροδιάκονος Τζιτζιπηγήκογλους ἐκ Νεαπόλεως. — Ζ' Δωρόθεος ἱερομόναχος ἐκ Ταβλουσουνίου, θεῖος τοῦ κ. Γαβριὴλ Σοροκλέους. — Η' Ἰωάσαφ ἱερομόναχος, ἐκ Μουταλάσκης. — Θ' Ἀγαθάγγελος ἱερομόναχος Χερτέμογλους, ἐκ Ταβλουσουνίου. — Ι' Ἰωακεὶμ Μακίογλους, ἐκ Κέλβερι. — ΙΑ' Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος, ἐκ Καισαρείας, μετά τινος βοηθοῦ Προδρόμου ὀνόματι. — ΙΒ' Λεόντιος ἀρχιμανδρίτης, ἐκ Μουταλάσκης, κατόπιν ἐπίσκοπος Καισαρείας καὶ μετὰ ταῦτα Νεοκαισαρείας γενόμενος, μετὰ βοηθοῦ Σεραφείμ τινος Καισαρέως. — ΙΓ' παπᾶ Εὐγένιος ἐξ Ἰντζέσου, ὁ βραδύτερον προϊστάμενος τῆς ἐν Βαλουκλιῷ μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη διατελέσας μετὰ βοηθοῦ τοῦ εἰρημένου Σεραφεὶμ καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἐκείνου σχὼν βοηθὸν τὸν Γεώργιον Φιλιππίδην, Νεαπολίτην. — ΙΔ' Ἰωάννης ἐκ Νεαπόλεως. — ΙΕ' Λάζαρος Χ'' Χαρίτων, ἐκ Ζιντζίβερε, τὸν προτεσταντισμὸν εἶτα ἀσπασθείς. — Ις' Δημήτριος ἐκ Ζιντζίβερε, ὃν διεδέξατο ὁ ἐλλόγιμος κ. Φίλιππος Ἀριστόβουλος, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποίου ἤρχισε νὰ γίνηται τακτικώτερα ἡ λειτουργία τῶν σχολῶν καὶ καρποφορωτέρα. Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι πλὴν τῶν ἄλλων βοηθῶν ἔσχε καὶ τὸν ἐπὶ 42 ἔτη συνεχῶς διδάξαντα ἀοίδιμον Γαβριὴλ παπᾶ Ἀρχαγγέλου, πατέρα τοῦ διαπρεποῦς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν σιδηροδρόμων Ἀνατολῆς ἰατροῦ κ. Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. — Μετὰ δὲ τὴν ἐκουσίαν ἐκ τῆς σχολῆς ἀποχώρησιν τοῦ κ. Φιλίππου τῷ 1893 διωρίσθη διευθυντὴς ὁ μακαρίτης Βασίλειος Ἰωαννίδης, ὃν διεδέξατο μετὰ τετραετίαν ὁ Σεραφεὶμ παπᾶ Παϊσίου· καὶ τοῦτον μετὰ ἓν ἔτος ὁ Ἀναστάσιος Ἀγγελίδης· ἀπὸ δύο δ' ἐτῶν διευθύνει τὰς σχολὰς ὁ διδάκτωρ τῆς φιλολογίας Ι. Σερεριάδης.

ἀοιδίμου κυροῦ Ἰωαννικίου τυχόντα, συνελεξαν τὸ σημαντικὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ποσὸν τῶν ἑπτὰ χιλιάδων καὶ πεντήκοντα γροσίων, ὅπερ ἀπεφάσισαν ἵνα καταθέσωσι παρ' ἀξιοχρέοις προσώποις, ὅπως ἐκ τοῦ τόκου αὐτῶν, ὡς καὶ ἐξ ἑτέρων προσόδων, ὡς ἐν τῷ σχετικῷ σωζομένῳ σιγιλλιώδει γράμματι δηλοῦται, συντηρῆται ἡ σχολὴ **εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.** Πρὸς ἀσφάλειαν δὲ τῶν χρημάτων τούτων καὶ τὴν εἰς **αἰῶνα τὸν ἅπαντα** συντήρησιν τῆς σχολῆς ἐξητήσαντο μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτοὺς εὐσεβείας τὴν ἔκδοσιν τοῦ εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν τὸ πρῶτον ἴσως ἐπὶ τούτῳ συντεταγμένου σιγιλλιώδους γράμματος.

(ἕπεται τὸ τέλος)

ΓΡΗΓ. Κ. ΕΓΓΟΝΟΠΟΥΛΟΣ
δικηγόρος.

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΜΝΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΩΜΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΕΥΦΗΜΙΑΝ*

Μακαρίου Θεοδώρου τοῦ Βέστωνος Ἐγκώμιον εἰς τὴν ἁγίαν καὶ πανεύφημον μεγαλομάρτυρα Εὐφημίαν.

Ταῖς οὖν μαρτυρικαῖς ἀντιρρήσεσιν ὁ δικαστὴς καταβροντηθείς, ἐπεί περ προσωπεῖῳ πραότητος ὑπέκρυπτε τὸν θυμόν, μηκέτι δυνάμενος μένειν, ἐπὶ τοῦ πλάσματος, ἀπογυμνοῖ τὴν δυσμένειαν, καὶ χαλεπαῖς αἰκίαις περιβάλλειν τοὺς μάρτυρας ἐγκελεύεται· πολλαὶ δὲ αὗται καὶ δυσαχθεῖς, καὶ ραδίως τὸν αἰκιζόμενον τοῦ ζῆν ἀπαλλάττουσαι· σιδηρῶν ὀνύχων ἀκμαί· ξιρῶν ποικίλων προσαγωγαί· βάρος κλοιῶν σιδηρῶν, βόθροι, σταυροί, κλῖναι πεπυρακτωμέναι, στρεβλωτῆρες μελῶν καὶ εἴ τι ἄλλο πρὸς κολαστηρίων εἶδος πεποίητο· ἐν οἷς διὰ πλειόνων ἡμερῶν ἐγκαρτερήσαντες, καὶ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ὑπ' αὐτῶν αἰκισθέντες ἀμετάθετοι διέμενον τοῖς φρονήμασιν. Ἐκοινώνει δ' αὐτοῖς τῶν παθημάτων ἡ μάρτυς, καθὰ καὶ τῆς εἰς Χριστὸν ὁμολογίας καὶ πίστεως τοῖς ὁμοίοις βασάνοις καὶ αὕτη καθυποβαλλομένη, καὶ τῷ παραπλησίῳ τῶν πόνων σεμνυνομένη, τὴν σωματικὴν οὐκ ἐπησχύνετο γύμνωσιν. Τοῖς ἐκ μαστίγων ἐκαλλωπίζετο μώλωψι. Τοῖς ἐξ αὐτῶν ἰχῶρσιν ὡς ῥόδων σταλαγμοῖς ἀπεσμήχετο. Οὐκ ἀπεῖδε πρὸς κάλλος φθειρόμενον, ὃ τοῖς ἡρινοῖς ἄνθεσι παραπλησίως οἶδε συναπορρεῖν. Οὐκ ἀπέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψευδεῖς, αἳ, τοῦ λογισμοῦ τὸ καίριον ἀκρωτηριάζουσαι, καὶ τὰς γνωστικὰς ἐνεργείας ἀμβλύνουσαι, πρὸς τὸ φιλόσαρκον καὶ ἀνδραποδῶδες καθέλκουσι φρόνημα. Οὐκ ἀκμὴν ἐδυσωπήθη νεότητος, ἣ, πᾶν τὸ ἐνταῦθα τερπνὸν καὶ κόσμιον οἰκειουμένη, πρὸς εὐμάραντον ὠραιότητα δελεάζεται. Οὐκ ὤκτειρε σαρκὸς ἀπαλότητα λευκότητι διαλάμπουσαν καὶ τῷ ἐρυθήματι τῷ ἐρεύθῳ τοῦ αἵματος περιηνθισμένην καὶ ἀποστίλβουσαν. Οὐκ ἐλογίσατο πρὸς πόσους βασανιστὰς ἔκδοτον ἑαυτὴν παρεστήσατο. Ἀλλ' εἰς τοσοῦτον τῷ πρὸς Θεὸν ἀνεκέκρατο πόθῳ, καὶ οὕτως αὐτῷ προσήλωτο καὶ συνήνωτο, ὡς τοῦ νοῦ κεχωρισμένου τῶν σωματικῶν γενομένου παθῶν, καὶ πρὸς τὸ οὐράνιον ὕψος ἀναρπασθέντος, καὶ ταῖς ἀσωμάτοις συνομιλοῦντος Δυνάμεσι, παντελῆ λήθειν λαμβάνειν καὶ αὐτῆς τῆς σαρκὸς καὶ τῶν ὅσα σύνεστι τῇ σαρκί.

Ὡς δὲ μετὰ τοσαύτην βασάνων πληθὺν, ἀναπεμφθῆναι ὡς βασιλέα διὰ τὸ ἀκλινὲς οἱ μάρτυρες κατεκρίνοντο, τούτους μὲν εὐθέως εἶχεν εἱρκτὴ, τῆς τυραννικῆς προθεσμίας τὸ τέλος προσαναμένουσα, ἁρπάζεται δὲ ἀπ' αὐτῶν καὶ διίσταται ἡ καλλίνικος Εὐφημία, οἵα τις ἡμερωτάτη ἀμνὰς τῶν συννόμων καὶ συνάθλων διαχωριζομένη, καὶ τῷ δικαστικῷ παρὰ τῶν δημίων προσάγεται βήματι. Τί μὲν οὐκ ἐννουμένου τοῦ ἀνθυπάτου, τί δὲ οὐ πράττοντος καὶ ποικιλλευομένου ὅπως αὐτὴν παραστήσειεν· ᾤετο γὰρ ἐλπίσι φυσώμενος κεναῖς ἅτε νεάνιδα οὖσαν καὶ τῷ σώματι ἁπαλὴν, εἰ τῶν ὁμοδόξων διασταίη καὶ τοῦ ἐκείνων ἀπορραγείη συστήματος, θωπευτικοῖς συλήσειν ταύτην τοῖς ῥήμασιν· «Ἐγὼ μὲν, φάσκων, ὦ καλλίστη γυναικῶν, βλέπων σε νέαν ἔτι οὖσαν καὶ ταῖς κορικαῖς μορφαῖς ἀπαστράπτουσαν, ᾠμην τῆς τῶν δυσσεβῶν ἐκείνων ἐκστῆναι συμμορίας, καὶ πρὸς τὰ γυναιξὶ πρέποντα μεθαρμόσασθαι. Τί γὰρ σοὶ κἀκείνοις· σοῦ μὲν εὐγενείᾳ καὶ κάλλει προσχούσης καὶ εἰς ἱέρειαν θεῶν ἁρμοζούσης, ἐκείνων δὲ, πάντῃ δυσσεβῶν καὶ ἀπαταιώνων, καὶ τὴν τῆς καταδίκης ψῆφον ἀντὶ τῆς ἡδίστης ταύτης ζωῆς ἀνταλλαξαμένων· ἐρῶσι γάρ σου εὖ οἶδ' ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν θεαὶ, καὶ μᾶλλον Ἀθηνᾶ, φρονήσεως οὖσα χορηγὸς καὶ παρθενίας ἐνσφράγισμα· ἀλλ' οὐδ' ὁ τῶν λοιπῶν θεῶν ὅμιλος τῆς τοιαύτης τιμῆς ἀπεσχοίνισται· καινὸν γὰρ κἀκείνοις καὶ ταύταις ἡ θεωνυμία, κἂν διαφόροις ταῖς ἐνεργείαις καταμερίζωνται, ἐξ ὧν ὁ εἰς θυσίαν καὶ τιμὴν παρὰ σοῦ προκρινόμε-

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 81—83.

νος τὴν ἰσοτιμίαν πρὸς τοὺς ἄλλους διαβιβάζων γνωρίζεται, ὧν ἀξιωθεῖσα τῆς εὐμενείας καὶ προσκυνήσεως, ἔσῃ τὰς μεγίστας πεπλουτικυῖα τιμὰς καὶ θεοῖς πρὸ πάντων ἐτεράστος». Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ τυράννου πρὸς τὴν μάρτυρα, ἅπερ ὡς λῆρον καὶ ἰστὸν ἀράχνης λογισαμένη, καὶ ὡς ἀθύρματα νηπιώδη τοιάδε ἀντημείβετο πρὸς αὐτόν· «Οἶει με, τύραννε, τῇ προτεραίᾳ τοῖς σὺν ἐμοὶ συνελθοῦσι καὶ συναθλήσασι μάρτυσι νῦν ὀκλάζειν καὶ καταπεπτωκέναι τῷ φρονήματι, καὶ τῆς ἐκείνων ἀπολείπεσθαι γενναιότητος; μὴ οὕτως ἔχε καὶ εἶου· μᾶλλον μὲν οὖν, καὶ εἴ τι πρὸς σὲ γενναιότερον διετέθησαν ἐμοὶ τὴν χάριν ὀπολήπτεον, ὑφ' ἧς πρὸς τὴν ἄθλησιν ἐνευρώθησαν. Εἰ οὖν ἐκείνων ὑπῆρξα διδάσκαλος καὶ ταῖς ἐμαῖς πειθόμενοι παραινέσεσιν εἰς οὐδὲν σου τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰς μάστιγας ἔθεντο, πῶς ἄν τις ἐλπίσειε, τοῦ ὀρθοῦ με παρατραπεῖσαν λογισμοῦ, τὰ χείρω φρονεῖν καὶ πρὸς τὸ τῆς πλάνης κατολισθῆσαι βάραθρον. Οὐχ οὕτως ἀσθενής τε εἰμὶ καὶ ταπεινὴ, καὶ μηδὲν ἀνδρῶδες καὶ γενναῖον ἔχουσα, ὡς συνασθενεῖν τὸν λογισμὸν τῷ σώματι καὶ πρὸς ἀπάτην εὔκολον οἴεσθαι· οὐχ οὕτως εὐπαράγωγος ἐγὼ καὶ εὐάλωτος καὶ τοῖς τυραννικοῖς ὑπείκουσα δείμασιν, ὡς χώραν ἔχειν ἐν ἐμοὶ τὰ τῶν σῶν δελεασμάτων καὶ θωπευμάτων. Ἀρεῖ δὲ τῷ τοσούτοις αἵμασι χαίροντι καὶ χραινομένῳ τοῖς πάθεσι τίς ἄν ποτε λατρεύσειεν ὡς Θεῷ, πασῶν ἀμοιροῦντι αἰσθήσεων, καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον προφήτην μήτε φωνὴν, μήτε ἀκρόασιν ἔχοντι; καὶ ταῦτα μοιχικοῖς ὑποπεπτωκότι ἐγκλήμασι καὶ πορνικοῖς ἑαλωκότι ἀσελγήμασι, κατὰ τοὺς ὑμετέρους μύθους καὶ τὰ πεπλανημένα συγγράμματα; Βούλει τὰ τῆς αἰσχύνης αὐτοῦ κρυπτὰ θεατρισθῆναι μυστήρια; τὴν πάμμοιχον Ἀφροδίτην; τὸν ἐπ' αὐτῇ τοῦ θείου σου ἔρωτα; τὰ παρ' Ἡφαίστου χαλκευθέντα δεσμά; τὴν ἀσελγῆ μίξιν; τὴν ἀμφοτέρων ζώγρησιν; τὴν παρ' ἡλίου δήλωσιν; καὶ οὕπω λέγω τὴν γύμνωσιν, τὴν αἰσχύνην, τὸ δέος, τὸν τρόμον, καὶ τὸν ἐπ' αὐτοῖς γέλωτα, καὶ τὴν περὶ τῆς ἀπολυτρώσεως ἱκεσίαν, ἃ εἰ διαγλευάζειν τις βούλοιτο, καὶ εἰς ὕδρεως παραλαμβάνειν ὑπόθεσιν, ἀλλοτριωθήσονται μὲν τὰ ὑμῶν σεβάσματα τῆς ἐπιπλάστου θεώσεως, εἰς προὔπτον δὲ τὰ τῆς ἀπάτης καὶ τοῦ ψεύδους ἐξενεχθήσονται· οἰχήσονται δὲ καὶ οἱ περὶ αὐτῶν μῦθοι καὶ λῆροι, εἰ δυναστείᾳ καὶ χρόνῳ προσειληφότες τὴν ὕπαρξιν, ψευδοθείαν τοῖς ἁπλουστέροις προσανεπλάσαντο· ταῦτα θεῶν; ταῦτα προσκυνεῖσθαι ἀξίων, καὶ σπονδαῖς καὶ θυσίαις δεξιοῦσθαί τε καὶ φιλοτιμεῖσθαι; πῶς οὐκ ἀλογίας καὶ εὐηθείας ἀνάμεστον προτιμᾶν τὰ χείρω τῶν κρειττόνων, καὶ τὰ ἥττω τῶν μειζόνων τε καὶ τιμιωτέρων; Περὶ δὲ ἱερείας καὶ νεωκόρου τῆς ὑμετέρας θεοῦ, πῶς ἄν τις οὐχ ὁπολήψοιτο τοῦτο παγγέλοιον καὶ τοῦ διαπαίζεσθαι καὶ μυκτηρίζεσθαι ἄξιον· αὐτό μοι τῶν δυσσεβημάτων τὸ κεφάλαιον ὑτισχνούμενον, καὶ προσανέχειν εἰδώλῳ θωπεύοντες ἢ χαλκὸς, ἢ χρυσὸς, ἢ ἄλλη τις τυχὸν ὕλη, καὶ τεχνίτης, καὶ χρόνος, καὶ σπουδὴ, καὶ ἐπιτυγία διεμορφώσαντο. Εἰ γὰρ ἐγὼ μὲν ἔμψυχος, τὸ δὲ ἄψυχον καὶ ἀκίνητον, κρεῖττον ἄρα τὸ ἔμψυχον τοῦ ἀψύχου, καὶ τὸ κινούμενον τοῦ μὴ κινουμένου· ἔσται οὖν κατὰ τοῦτο κρείττω τῶν θεῶν σου αὐτὰ τὰ θαύματα αἰσθήσεως· μετέχοντος καὶ ζωῆς, καὶ πολὺ πρότερον τῶν ὑμετέρων ἀριδρυμάτων ἐναργέστερά τε καὶ πρακτικώτερα. Πῶς δ' ἄν καὶ εἴη θεὸς ἡ πάθεσι καὶ λύπαις συνεχομένη, ἡ ἔριδι καὶ ζήλῳ δουλεύουσα, ἐπηνίκα ἡ περὶ τοῦ μυθικοῦ μήλου κρίσις ταῖς ὑμετέραις θεαῖς διεσπούδαστο. Ἔρρε μοι λοιπὸν ὁ διὰ ταῦτα μυθολογούμενος καὶ διὰ τοῦτο ἐξαπατώμενος· καὶ πρὸς τὴν χείρω δόξαν ἐκκυλιόμενος, καὶ μόνῳ τῷ θυμῷ πρὸς τὴν τῶν ὁμογενῶν ἀναίρεσιν στρατηγούμενος. Οὐ γὰρ μεταπείσεις νοῦν εὐσταθῆ καὶ ἀκλόνητον, κἂν γυναικείῳ συμπέπλεκται σώματι· ἐν μὲν γὰρ ταῖς γνώμαις καὶ τοῖς λογισμοῖς καὶ τοῖς τοῦ νοῦ κινήμασι καὶ διανοήμασι τὸ ταὐτὸν τοῖς ἀνδράσιν ἀποφερόμεθα· ἔστι δ' ὅτε καὶ ὑπὲρ ἐκείνους· ἐν δὲ τῇ ἔξωθεν πλάσει κεκτήμεθα τὸ διάφορον, ὃ κατ' οὐδὲν πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν ἡμᾶς διαλυμανεῖται· ἀπὸ γὰρ τῶν ἐντὸς καὶ τῶν ἐν ψυχῇ χαρακτηρισμάτων, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν ἐκτὸς, τὸ εὐσεβεῖν τεθεώρηται· οὔκουν με τῆς συντρόφου μεταποιήσειας πίστεως, μεθ' ἧς γεγέννημαι, μεθ' ἧς ἐσπαργάνωμαι, ᾗ καὶ συνηυξήθην τε καὶ συνήκμασα, καὶ φρουρὸν τῆς παρθενίας καὶ καθαρότητος ἐποιησάμην, τοῦτό σοι καὶ πρῶτον καὶ τελευταῖον ἀπολελόγημαι· καὶ τούτοις τοῖς ῥήμασιν ἐρειδομένη ἕτοιμος ἀντισχεῖν πρὸς πᾶν εἶδος κολαστηρίων».

(ἕπεται συνέχεια)

Ἀλέξανδρος Ε. Λαυριώτης

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΙΚΑΙΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Νικόλαος Μαροῦκος ράπτης ὑπήκοος ὀθωμανὸς, κάτοικος Κων]πόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅ-

πως, τὴν πρώτην τετάρτην καὶ ὥραν 7 τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικαίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου νομίμως, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀναστασίας Μαρούλου θυγατρὸς Νικολάου Βούλγαρη, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ ὑπόθεσις δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων "Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,, καὶ "Ταχυδρόμου,,.

Ἐν Κίῳ τῇ 30 Δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος 3

† Ὁ Νικαίας ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Χ. ΜΑΡΙΦΟΓΛΟΥΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Σωτήριος Χρ. Πλέκη, ὑπήκοος ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος Μοσχοπόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως, τὴν πρώτην, Τρίτην καὶ ὥραν 4 τουρκιστὶ τῆς ἡμέρας μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Κορυτσᾶς, αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Φανῆς Σωτηρίου, κατοίκου Μοσχοπόλεως, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος "Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,,.

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 14 Ἰανουαρίου 1903.

Ὁ πρόεδρος 3

† Ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΩΡΟΛΟΓΑΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ

Πνευματικὸν δικαστήριον

Ἀξ. ἀριθ. 60. Ἀριθ. πρωτ. 1408

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τῆς ἐναγομένης καὶ ἀποφαίζον παμψηφεὶ Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 1292 καὶ ἡμερομ. 23 ὀκτωβρίου 1902 ἀγωγὴν τοῦ ἐνάγοντος Κωνσταντίνου Χρήστου Κάκουλα, κατοίκου Χάλκης, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην·

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς ἐναγομένης Εὐτυχίας Κωνσταντίνου θυγατρὸς Ἀνδρέου Τσιβάνη

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων ἐφημερίδων "Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,, καὶ "Κωνσταντινουπόλεως,, δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθησι τῇ ἐναγομένῃ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν ἀνιόντα μὲν εἰς γρόσια 240 προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν Χαλκηδόνι τῇ 4 Δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλκηδόνος ΓΕΡΜΑΝΟΣ 3

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Δημήτριος Σταύρου, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως καὶ λεπτουργὸς τὸ ἐπάγγελμα, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 2 εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Μαριγοῦς Δημητρίου Σταύρου, τὸ γένος Ἀθανασίου Γανίτου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, κατοίκου Οὖν Καπὰν Κωνσταντινουπόλεως, τὰ οἰκεῖα ἐπαγγελλομένης, ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 4 Φεβρουαρίου 1904.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 1

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΓΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ἡ Ὀρθοξία Ἐλευθερίου, ὑπήκοος ὀθωμανὴ ἄνευ ἐπαγγέλματος, ὁρμωμένη ἐκ Πύργου, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην τρίτην περὶ ὥραν 8ην τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν (31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου νομίμως, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Γεωργίου Ἰωάννου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, κατοίκου τοῦ χωρίου Κλεπίστη καὶ κτίστου τὸ ἐπάγγελμα, ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων "Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

Ἐν Καστορίᾳ τῇ 21 Ἰανουαρίου 1903.

Ὁ προεδρεύων 3

† Ἀρχιερ. ἐπίτρ. πρωτοσύγκελλος ΠΛΑΤΩΝ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 7 ΜΑΡΤΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 10

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 3
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασ. . 3
ἐν τῷ ἐξω τερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρὸς τὸ κήρυγμα — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Διαίτησις περὶ βιβλιοθήκης· ὑπὸ Μ. Ἰ. Γεδεών — Σχέσις Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν· ὑπὸ Θεοδώρου Εὐστρατιάδου — Τὸ κῦρος τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου· ὑπὸ Χρ. Ἀνδρούτσου — Ἀντιφώνησις μητροπολίτου Σάμου — Κλήσεις — Παράρτημα: «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ

Ἀπὸ τῆς προπαρελθούσης κυριακῆς πυκνότερον γίνεται τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐγκαίρως δὲ συνταχθὲν, καθὼς ἐγκαίρως ἀνηγγείλαμεν, ἐφαρμόζεται, κατὰ τὸ δυνατὸν, τὸ πρόγραμμα τῶν τακτικῶς κηρυξόντων κατὰ πᾶσαν κυριακὴν τῆς ἀπὸ τριῶν ἑβδομάδων ἀρξαμένης, θεία συνάρσει, περιόδου τῶν νηστειῶν. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προγράμματος ἐπαναλαμβάνονται καὶ κατ' ἰδίαν ἀγγελίαι τινὲς σωματείων ἢ ἐπιτροπῶν ἐκκλησιαστικῶν, ὑπομιμνήσκουσαι τοῖς ὀρθοδόξοις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τά τε τῶν κηρύκων ὀνόματα καὶ τὴν ὥραν καὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ γενήσεται τὸ κήρυγμα· ζῆλος δὲ τῶν κηρυττόντων εὑρίσκει πιθανῶς περισσοτέραν προθυμίαν ἀκροάσεως ἐκ μέρους ὀρθοδόξων, οἵτινες ἔχουσιν ἐσχηματισμένην περὶ τοῦ κηρύγματος ἰδέαν τοιαύτην, ὥστε ν' ἀποκλείῃ τὴν ἀληθῆ περὶ τούτου γνώμην πάντων τῶν εὐσεβοφρόνων, γνώμην, ἥτις ἔχεται στερρότερον τῆς τε παραδόσεως καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἡμετέρας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀπό τινων ἐτῶν — πολὺ ὀλίγων εὐτυχῶς — ἤρξατο νὰ παρεισδύῃ παρ' ἡμῖν ἡ διδασκαλία ὅτι τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, καὶ μόνον αὐτό, ἀποβαίνει τῷ χριστιανῷ πανακειά τις θεραπεύουσα πάντα τὰ ἀμπλακήματα τὰ ἐν γνώσει καὶ τὰ ἐν ἀγνοίᾳ γινόμενα. Τοιαῦταί τινες ἀρχαὶ ξέναι πρὸς ἡμᾶς, ἄγνωστοι εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν, ἀπέχουσι πολὺ τῆς ὑγιοῦς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας· δύνανται δὲ νὰ πρεσβεύωσιν αὐτὰς μόνον οἱ λάθρα πρὸς οἱουσδήποτε νεωτερισμοὺς ἀποκλίνοντες, οἱ παρέχοντες οὓς εὐήκοον εἰς διδαχὰς ποικίλας καὶ ξένας, αἷς ἐδιδάχθημαν ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου μὴ περιφέρεσθαι. Δυστυχῶς, καὶ ἐγράφη πρὸ μόλις ἓξ ἐτῶν — ἵνα διδαχθῶσιν, ὡς ἔοικε, πολλοὶ — ὅτι καὶ συστατικὸν χρηστῆς, εὐσεβοῦς, ἐναρέτου, χριστιανικῆς ἀληθῶς κοινωνίας ἐστὶ τὸ συχνὸν κήρυγμα μᾶλλον ἢ τῶν ἱερῶν μυστηρίων ἡ τέλεσις. Ἐγράφη δὲ καὶ δημοσίᾳ, δυστυχῶς, ὅτι τὸ κήρυγμα συντελεῖ πρὸς σωτηρίαν τοῦ χριστιανοῦ μᾶλλον ἢ τὰ μυστήρια. Τοιαῦταί τινες διδαχαὶ παρῆλθον, ὡς εἴδομεν, ἀπαρατήρητοι καὶ οὐδεμιᾶς ἀποδοχῆς ἠξιώθησαν παρὰ τῷ εὐσεβεῖ ἡμῶν γένει, ὅπερ, πολλῷ τῆς ἐκφύλου ταύτης διδασκαλίας διάφορον παραλαβὸν ἀπὸ πατέρων εὐσεβῶν, ἀνεμιμνήσκετο βεβαίως κάλλιον τῶν διαστρεφόντων τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις ὅτι διαρκῶς ἀπόβλητον ἔσται παρ' ἡμῖν «εἴ τις ἡμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβομεν».

Ἀκριβῶς, παρατηρεῖται ὅτι ὁ εὐσεβὴς ἡμῶν λαὸς εἰς τὴν τέλεσιν τῆς θείας λειτουργίας προσερχόμενος εὐλαβέστερον ἵσταται καὶ μετὰ συντριβῆς ἢ κατὰ τὴν ἀκρόασιν τοῦ θείου λόγου. καὶ προσοχὴν εὐλαβεστάτην δεικνύει εἰς τὰ κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τελούμενα, καὶ μετὰ φόβου Θεοῦ, τοῦτ' αὐτό, ἀκροᾶται αὐτῆς, ὡσεὶ ἐνόμιζεν ὅτι μόνη τῶν μυστηρίων ἡ τέλεσις σώζει, ἁγιάζει καὶ διαπλάττει, οὐχὶ δὲ τὸ κήρυγμα. Πιστεύει βεβαίως ὅτι, καθὼς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐδιδάχθη παρὰ πατέρων καὶ μητέρων εὐσεβῶν, πρὸς ἁγιασμὸν καὶ σωτηρίαν τῶν πιστῶν καὶ συνεστήθησαν καὶ τελοῦνται τὰ θεῖα μυστήρια· ταῦτα πιστεύει λυτήριον ἁμαρτημάτων καὶ ταῦτα εἰςδέχεται πρὸς ἁγιασμόν, ἀπεκδυόμενος τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν φωνήν, ἐνδυόμενος τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν. Ἀγνοεῖ, πιθανῶς, ὅτι δέον καὶ νὰ ἐνοικῇ πλουσίως ἐν ἡμῖν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἵνα κ αἱ δι' αὐτοῦ διδασκώμεθα καὶ διαπλαττώμεθα τὴν καρδίαν, καὶ νουθετῶμεν ἑαυτοὺς ἅμα ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς.

Ἡ μέριμνα τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου οὐδέποτε παρουσίασεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ χάσματα, ὁπότε ἠδύνατο νὰ εὑρίσκῃ τοὺς πρὸς τοῦτο δοκίμους κήρυκας, εἰς τὸν ζῆλον δὲ τούτων, ὁσάκις εὑρίσκοντο ἄνδρες ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο λειτούργημα, ὀφείλεται καὶ ὁ στηριγμὸς χιλιάδων ὀρθοδόξων ἐν τῇ πίστει τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ ἡ παρατηρηθεῖσα τῶν ἠθῶν διόρθωσις ἐνιαχοῦ, καὶ ἡ σύστασις σχολείων πολλῶν· ἀλλ' ἦσαν ἐν προγενεστέροις χρόνοις αἱ ἀνάγκαι τοῦ γένους, ἠθικαί τε καὶ θρησκευτικαί, τοσοῦτον πολλαί, καὶ τοσοῦτον ὀλίγος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος, ὥστε προσδόκιμον ἦν νὰ φύωνται ἔσθ' ὅτε παρὰ τὸν σῖτον τὰ ζιζάνια τῆς ἀπιστίας καὶ παρὰ τὰ κλήματα τὰ ποιοῦντα καρπὸν πίστεως καὶ καλῶν ἔργων νὰ ἀναφαίνωνται τὰ μὴ ποιοῦντα καρπόν, τὰ εἰς πῦρ βαλλόμενα. Κατ' ἀτυχίαν, οἱ πρὸ ἡμῶν χρόνοι, διὰ ποικίλην δυσπραγίαν, ἐστεροῦντο τῶν μέσων ἐκείνων, ἅτινα σήμερον πολυπλασιασθέντα συντελοῦσιν εἰς τὴν διάδοσιν καὶ σύστασιν καὶ τὴν ὑπὸ τῶν ἁπλουστέρων κατανόησιν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν, τῶν πατρίων παραδόσεων. Χάρις εἰς τὸ φῶς τοῦ τύπου, αἱ τοιαῦται ἀλήθειαι αἱ τὸν νοῦν ἀναπτύσσουσαι καὶ τὴν καρδίαν διαπλάττουσαι δυνατὸν νὰ εἰσχωρήσωσι εἰς καλύβας πενιχρὰς καὶ ρακενδύτους, εἰς χωρία καὶ κώμας, ὅπου μουσικῆς ἱερᾶς ἀτέχνους φθόγγους ὁ λαὸς ἡμῶν ἐνωτίζετο, ὅπου τοῦ ἀπὸ τῶν μυστηρίων ἁγιασμοῦ μόνου μετεῖχεν ἐν ἱερᾷ πρὸς τὸ δόγμα τὸ πάτριον ἀφοσιώσει. Πληθὺς σχολείων νῦν, ἐσμὸς διδασκάλων, διάδοσις βιβλίων, δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος ἐπιβάλλει ἡ Ἐκκλησία· καὶ σήμερον ὀλίγοι τῶν ὀρθοδόξων δύνανται νὰ προφασισθῶσιν ὅτι ἀγνοοῦσι τί συμβαίνει περὶ αὐτούς.

Ἡ μήτηρ Ἐκκλησία, ἡ ἐπιβάλλουσα τὴν ἀκρόασιν τοῦ κηρύγματος, ἡ τιμήσασα τοὺς ἐξόχως ἀφωσιωθέντας εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην διακονίαν, μὴ ἀποδεχομένη τὰς ὀθνείας διδασκαλίας, ὧν καὶ δημοσίᾳ χρῆσις ἐγίνετο πρὸ μικροῦ, οὐδέποτε δύναται νὰ ἀνεχθῇ μήτε τὴν πρὸς τὸ κήρυγμα μόνην ἀφοσίωσιν τῶν νεωτεριζόντων, μήτε τὴν ἀδιάφορον πρὸς αὐτὸ στάσιν τοῦ λαοῦ. Διδάσκει ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος, διδάσκει διὰ βιβλίων, διδάσκει διὰ σχολείων ὅτι μέρος καὶ τοῦτο τῆς θείας ἐστὶ λατρείας ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ τῷ ἱερῷ γινόμενον, ἐν ᾧ ἀπὸ αἰώνων ἐξηκολούθει να γίνηται. Καὶ διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ τύπου σήμερον ὑπομιμνήσκει καὶ παραινεῖ τὸν εὐσεβῆ λαὸν ἡμῶν εὐκαίρως ὅτι λησμονεῖ καθῆκον οὕτος ἀπαραίτητον τοῦ χριστιανοῦ, δῆλά γε δὴ τὴν προσεκτικὴν ἀκρόασιν τοῦ θείου λόγου. Οὐδεὶς τῶν εὐσεβῶν, οὐδεὶς τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν δύναται, μήτε δικαιοῦται, νὰ εἴπῃ ὅτι καλὸς ἐγένετο καὶ δόκιμος τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν τε καὶ διδασκαλιῶν ἐξηγητὴς, οἱαςδήποτε κἂν μετέχῃ πνευματικῆς ἀναπτύξεως· οὐδεὶς δὲ θέλει εἰπεῖ φαρισαϊκῶς ὅτι τηρεῖ τὰ τοῦ νόμου, καὶ δὶς τοῦ σαββάτου νηστεύων καὶ πάντα ὅσα κτᾶται ἀποδεκατῶν, πλήρη δῆθεν τὴν εὐαγγελικὴν ἀσκῶν πολιτείαν, ἐφ' ὅσον διάφορον δύναται νὰ ἔχῃ ἀντίληψιν τῆς ἠθικῆς διδασκαλίας, ἣν νομίζει ὅτι πρέπει νὰ γινώσκῃ· διότι ἀγνοεῖ τὸ κυριώτερον, ὅτι μήτε πάντες ἀπόστολοι, μήτε πάντες προφῆται, μήτε πάντες διδάσκαλοι, μήτε πάντες διερμηνεύουσι.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Χειροτονία. — Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Χαλκηδόνι ἱερῷ ναῷ τῆς ἁγίας Εὐφημίας ἡ χειροτονία τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Λεύκης κ. Γερμανοῦ ἱερουργησάντων τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Χαλκηδόνος, Βοδενῶν καὶ Καλλιουπόλεως, ἐν μέσῳ μεγάλης συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος. Ὁ ἐπίσκοπος Λεύκης τῇ δευτέρᾳ κατελθὼν εἰς Φανάριον ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ ὑπέβαλε τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ. — Τῇ αὐτῇ κυριακῇ ἐγένετο ἐν Ραιδεστῷ, ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Φανερωμένης, ἡ χειροτονία τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Χαριουπόλεως κ. Φιλοθέου, ὑπὸ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Ἡρακλείας καὶ Κασσανδρείας καὶ τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Μετρῶν. Εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ τελεταρχοῦντος σεβασμ. γέροντος Ἡρακλείας ὁ ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως ἀντεφώνησε τὰ δέοντα. Τὸ συρρεῦσαν ἐν τῇ ἱερᾷ τελετῇ πλῆθος τῶν ὀρθοδόξων ἦν ἄπειρον.

Μητρόπολις Κυζίκου. — Οἱ διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐν Περάμῳ μονῆς Φανερωμένης ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου προσκληθέντες ἐνταῦθα ἱερεῖς ἐνεφανίσθησαν τῇ τρίτῃ ἐνώπιον αὐτῆς καὶ διετάχθησαν νὰ παρασταθῶσι πάλιν κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς αὔριον ὅπως ὑποβάλωσι συγχρόνως εἴ τι σχετικὸν ἔχουσι πρὸς δικαιολογίαν αὐτῶν δι' ἣν ἐτήρησαν ἀπειθῆ στάσιν ἀπέναντι τοῦ κυριάρχου σεβασμ. μητροπολίτου Κυζίκου κ. Κωνσταντίνου.

Μητρόπολις Σκοπίων. — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος σαββάτου ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τῆς ἐν Σκοπίοις ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος ἀγγελλούσης τὴν αἰσίαν ἄφιξιν τοῦ προϊσταμένου αὐτῆς πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Παϊσίου Παπαπαϊσίου, καὶ ὑποβαλλούσης εὐχαριστίας ἐπὶ τῷ διορισμῷ αὐτοῦ, ἅμα δὲ δηλούσης ὅτι ἔλαβε γνῶσιν τῶν διαβιβασθέντων γραμμάτων μετὰ τοῦ σχετικοῦ πατριαρχ. σιγιλλίου τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ κανονισμοῦ τῆς κοινότητος τοῦ καθορίζοντος τὰ κατ' αὐτήν, καὶ ὅτι ἤρξατο τοῦ κανονικοῦ μνημοσύνου τοῦ ὀνόματος τοῦ κυριάρχου μητροπολίτου Σκοπίων κ. Φιρμιλιανοῦ. Ἐν δὲ τῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης, ἐγνώσθη ἀπὸ τηλεγραφήματος τοῦ προϊσταμένου ὅτι τῇ κυριακῇ συνελειτούργησεν οὗτος ἐν τῷ κοινοτικῷ ναῷ μετὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου κ. Φιρμιλιανοῦ. Συμφώνως δὲ πρὸς αἴτησιν τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ὅπως γένωνται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τὰ προσήκοντα διαβήματα πρὸς ἔκδοσιν αὐτοκρατορικοῦ φιρμανίου ἐπιτρέποντος τὴν ἀνέγερσιν νέου ναοῦ τῆς ἐν λόγῳ κοινότητος.

Γραφεῖον καπουκεχαγιᾶ τῶν Πατριαρχείων. — Τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἔν τινι τῶν συνεδριῶν αὐτοῦ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος, ἀφορμηθὲν ἐκ τῆς σὺν τῷ προϋπολογισμῷ τῶν Πατριαρχείων ὑποβληθείσης ἐκθέσεως, ἐνέκρινεν ὅπως οἱ τέως ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ καπουκεχαγιᾶ διαγγελεῖς κκ. Μιχαὴλ Δανέζης ἐφέντης καὶ Δημ. Τσολακίδης τεθῶσι, λόγῳ προβεβηκυίας ἡλικίας, ὑπὸ σύνταξιν. Εἰς πλήρωσιν δὲ τῶν δύο τούτων θέσεων ἐγκρίναν διώρισεν ἕνα μόνον τὸν ἐνδοξ. Σπυρίδωνα Κωνσταντινίδην ἐφέντην, τέως βοηθὸν καϊμακάμην ἐν Πλωμαρίῳ τῆς Μιτυλήνης, ἀπὸ ἐπταετίας διατελοῦντα. Ὁ νέος πατριαρχικὸς ὑπάλληλος, τελειόφοιτος τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς καὶ τοῦ ἐν Πέραν αὐτοκρατορικοῦ Λυκείου τοῦ Γαλατᾶ Σεραγίου, ἐστὶ κάτοχος τῆς τουρκικῆς καὶ τῆς γαλλικῆς· ἀφικόμενος δὲ τῇ δευτέρᾳ ἐνταῦθα καὶ λαβὼν τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, παρασταθεὶς δὲ καὶ τῇ ἐπαύριον τρίτῃ ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὅτε καὶ ἐπισήμως ἀνεκοινώθη αὐτῷ ὁ διορισμὸς αὐτοῦ, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τῆς θέσεως, εἰς ἣν ἡ εὔνοια τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας ἐκάλεσεν αὐτόν.

Ἐπισκευαὶ πατριαρχικοῦ οἴκου. — Ὁ ρέκτης καὶ φιλόκαλος διευθυντὴς τῶν ἐφημερίδων «Μαλιουμὰτ» καὶ «Σερβὲτ» ἔξοχ. Ταχὶρ βέης τεκμηριῶν αἰσθήματα βαθυτάτου σεβασμοῦ, ὃν ἀνέκαθεν τρέφει πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Α. Θ.Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἀπέστειλεν ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου δέκα λίρας τουρκικὰς συνοδεύσας τὴν προσφορὰν διὰ λίαν ἀβρόφρονος ἐπιστολῆς. — Ἡ Α. Θ. Π. ηὐχαρίστησε τῇ Α. Ἐξ. διά τε τὸν ἔρανον τοῦτον καὶ τὰ ἐκδηλωθέντα πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ οἰκουμεν. πατριάρχου αἰσθήματα τοῦ εὐγενοῦς ὀθωμανοῦ συναδέλφου. — Ἡ ἐν Σεβαστουπόλει φιλότιμος ὁμογενὴς κοινότης, ἐπιμελείᾳ τοῦ αὐτόθι προϊσταμένου πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτου κ. Γρηγορίου Βούκωνα, ρούβλια τριακόσια. — Ὁ δὲ πανιερ. μητροπολίτης Κολωνίας κ. Πο-

λύκαρπος προσήνεγκεν οὐχὶ μίαν λίραν ὀθωμ., ὡς ἐξ ἀδελφίας ἐσημειώθη, ἀλλὰ τρεῖς.

Ἐνοριακαὶ ἐκλογαί. — Ἐπιφυλασσόμενοι ν' ἀναγράψωμεν προσεχῶς τὰ ὀνόματα τῶν ἀντιπροσώπων πασῶν τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῶν μελλόντων νὰ μετάσχωσι τῆς πρὸς ἐκλογὴν νέων τεσσάρων συμβούλων γενικῆς συνελεύσεως, μετ' ἰδιαζούσης χαρᾶς σημειοῦμεν σήμερον ὅτι αἱ ἐνεργηθεῖσαι ἐκλογαὶ πρωτοβάθμιοι καὶ δευτεροβάθμιοι διεξήχθησαν ἐν πληρεστάτῃ ἡσυχίᾳ καὶ γαλήνῃ.

Πατριαρχικὰ συλλυπητήρια. — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης διεβίβασε συλλυπητήρια τῇ Α. Υ. τῷ πρωθυπουργῷ Φερὴτ πασᾷ, καὶ τῷ ἐξοχ. Σουρεγιᾷ πασᾷ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μητρὸς αὐτῶν διὰ τοῦ πανοσιολογ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Καλλινίκου καὶ τοῦ ἄρχοντος καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου βέη Οἰκιάδου. — Ὡσαύτως πατριαρχικὰ συλλυπητήρια διεβιβάσθησαν καὶ τῇ Α. Ε. τῷ ὑπουργῷ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου Ὀχανὲζ ἐφέντῃ Σακῆζ, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς συζύγου αὐτοῦ διὰ τοῦ ἄρχοντος καπουκεχαγιᾶ.

Ἐπισκέψεις. — Τῇ ἑβδομάδι ταύτῃ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας κ. Ποτὲν, αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας κ. Ἀλέξανδρος Λαχωβάρης καὶ ὁ Συμεὼν ἐφέντης Στινόγλους μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Ὀνομαστικὴ ἑορτή — Τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ, τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Πισιδίας κ. Γερασίμου ἄγοντος τὴν ἐπέτειον ὀνομαστικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν, ἡ Α. Θ. Π ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης συνεχάρη αὐτῷ τηλεγραφικῶς. — Ὡσαύτως ἑώρταζεν αὐθήμερον καὶ ὁ ἐνταῦθα ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους πανοσιολ. γέρων κ. Γεράσιμος Λαυριώτης, πρὸς ὃν ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε συγχαρητηρίους εὐχὰς διὰ τοῦ ἱερολογ. τριτεύοντος κ. Βενιαμίν.

Κήρυγμα. — Μεθαύριον, Γ' κυριακῇ τῶν νηστειῶν, κατὰ τὸ ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς συνταγὲν πρόγραμμα, κηρύξουσι τὸν θεῖον λόγον ἐν μὲν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ὁ πανοσιολογ. ἀρχιμ. κ. Καλλίνικος Δελικάνης, ἀρχειοφύλαξ τῶν Πατριαρχείων — ἐν τῷ ἐν Χάσκιοϊ ναῷ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ὁ ἱερολογ. πατριαρχικὸς διάκονος κ. Ἱερόθεος Ἀνθουλίδης — ἐν τοῖς λοιποῖς δὲ ναοῖς, ὧν προίστανται ἐπίσκοποι ἢ πρεσβύτεροι κεκτημένοι πτυχίον ἀκαδημαϊκὸν ἢ ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν τοῦ κηρύττειν, αὐτοὶ οὗτοι.

Ἀφίξεις. — Ἀφίκετο σήμερον εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἐκ Ραιδεστοῦ, διὰ τοῦ αὐστριακοῦ, ὁ πανιερ. μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Λεόντιος.

Διδασκαλικὴ Ἀδελφότης ἐν Θεσσαλονίκῃ. — Ἀπεστάλη ἡμῖν ὁ κανονισμὸς τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Διδασκαλικῆς Ἀδελφότητος, συσταθείσης τε καὶ λειτουργούσης, ὡς ἐν 1 ἄρθρῳ αὐτοῦ γράφεται, δι' εὐχῶν τοῦ τε παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Θεσσαλονίκης. Σκοπὸς αὐτῆς ἀναγράφεται ἡ πνευματικὴ καὶ ὑλικὴ βελτίωσις τῶν μελῶν αὐτῆς, ἡ ἀμοιβαία ὑποστήριξις αὐτῶν καὶ ἡ ἀνακούφισις τῶν ἕνεκα γήρατος ἢ ἀτυχήματός τινος ἀνικάνων καταστάντων πρὸς ἐξασκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν αὐτῶν. Καίτοι δὲ τοῦ σκοποῦ τούτου ἡ ἐπίτευξις ἀπαιτεῖ ταμεῖον πλούσιον, ἐλπίζομεν ὅτι οἱ λόγιοι καὶ διδάσκαλοι τῆς μακεδονικῆς μεγαλοπόλεως θέλουσιν ἐργασθῇ πάντες ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐν πρακτικῷ πνεύματι πρὸς εὐόδωσιν τοῦ χρηστοῦ σκοποῦ τῆς μόλις ἐννεαμηνον βίον ἀνυσούσης φιλανθρώπου ταύτης καὶ φιλομούσου Ἀδελφότητος.

Συντηρητικὴ Ἀδελφότης «Ἀμφίπολις». — Ἡ ἐν Ἀλιστράτῃ τῆς ἐπαρχίας Δράμας ἀναστηθεῖσα πρό τινος ἐπ' αἰσίοις Ἀδελφότης αὕτη, σκοπὸν ἑαυτῇ προθεμένη τὴν διάδοσιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἐν τῷ τμήματι τούτῳ, ζηλωτῶς ἐργάζεται πρὸς ἵδρυσιν ἀναγνωστηρίου, καθὸ μέσου καὶ τούτου πρὸς εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς. Ἐλπίζομεν ὅτι οἱ φιλογενεῖς ἐκδόται ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν καὶ σπουδαίων βιβλίων θεωρήσουσι καθῆκον, ἀπέναντι τῆς ἱεροτητος τοῦ σκοποῦ, τὸν πλουτισμὸν τοῦ ἀναγνωστηρίου καὶ τῆς βιβλιοθήκης, δι' ὧν χρήσιμοι τῷ χρηστῷ πολίτῃ καὶ τῷ εὐσεβεῖ χριστιανῷ γνώσεις διαδίδονται, ἐνισχύουσαι αὐτὸν εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν κειμένων ἀγῶνα.

Ἅγιον Ὄρος. — Ἀπεβίωσεν, ὑποκύψας εἰς μακρὰν νόσον, ὁ ἐπὶ ἑπταετίαν χρηματίσας ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους Νικηφόρος Ξενοφωντινός

Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων.

Θεολογ. Σχολὴ τοῦ Σταυροῦ. — Ὁ κατὰ τὸν παρελθόντα σεπτέμβριον προσληφθεὶς ὡς καθηγητὴς ἐν τῇ Θεολογ. Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ ἑλλογ. κ. Ἐμμανουὴλ Φωτίου, μόλις ἐπὶ βραχὺ διδάξας, ἠναγκάσθη νὰ παραιτήσηται τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ἕνεκεν ἀσθενείας, καὶ ἀπῆλθεν ἐξ Ἱεροσολύμων.

Ἐκκλησία Κύπρου.

Ἱερατικῆς Σχολῆς σύστασις μελετᾶται ὑπὸ τῆς ἐν Κύπρῳ ἱερᾶς Συνόδου, ἧς προεδρεύει ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Κυρηνείας κ. Κύριλλος. Κατὰ τὸ περὶ τούτου σχέδιον, τὸ γενόμενον ἐπὶ τοῦ παρόντος δεκτὸν, ἡ Ἱερατικὴ Σχολὴ θέλει περιλάβει κατ' ἀρχὰς περὶ τοὺς 20—30 ὑποτρόφους μαθητὰς διδά' σκαλοι διορισθήσονται δύο διπλωματοῦχοι καθηγηταὶ τῆς θεολογίας, δύο τῆς φιλολογίας, εἷς τῶν φυσικομαθηματικῶν, εἷς τῶν παιδαγωγικῶν, εἷς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ εἷς τῆς γυμναστικῆς, τούτων δ' οἱ μὲν δύο πρῶτοι θέλουσιν ἐκτελεῖ χρέη διευθυντοῦ καὶ ὑποδιευθυντοῦ, κατοικοῦντες ἐν τῇ σχολῇ, οἱ δὲ λοιποὶ, χάριν οἰκονομίας, ληφθήσονται ἐκ τῶν τοῦ παγκυπρίου γυμνασίου· ὡς κτίριον τῆς σχολῆς θέλει χρησιμεύσει, μέχρι τῆς ἀνεγέρσεως τοιούτου, ἡ ἐξωθεν τῆς Λευκωσίας κειμένη Ἁγία Παρασκευή· ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ, τῇ πρὸς καταρτισμὸν μαθητῶν χρησίμων καὶ διὰ τὸ ἱερατικὸν ἔργον καὶ διὰ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, θέλουσι γίνεσθαι δεκτοὶ μαθηταὶ διακούσαντες τὰ ἐν τῷ γυμνασίῳ μαθήματα τῶν τεσσάρων πρώτων τάξεων, οὕτως ὥστε ἐντὸς τῶν ὑπολοίπων τριῶν ἐτῶν τῆς ἐν τῇ Ἱερατικῇ Σχολῇ φοιτήσεως νὰ κτῶνται καὶ διδασκαλικὰς γνώσεις καὶ θεολογικὴν μόρφωσιν. — Πρὸς συντήρησιν τῆς σχολῆς ταύτης ὑπελογίσθη ὅτι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἀπαιτεῖται ποσὸν 600 λιρῶν, βραδύτερον δὲ περὶ τὰς 800 λίρας. Ἐν ἀρχῇ τὴν δαπάνην ταύτην θέλουσιν ἀναλάβει ἡ ἀρχιεπισκοπὴ, οἱ μητροπολιτικοὶ θρόνοι, τὰ μοναστήρια καὶ αἱ ἐκκλησίαι τῆς Κύπρου, πᾶν δὲ ἔλλειμμα ἐλπὶς ἐστιν ὅτι καλυφθήσεται διὰ τῶν προαιρετικῶν συνδρομῶν τῶν εὐσεβῶν τέκνων τῆς Κύπρου.

ΔΙΑΙΤΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Ἀμφοτέρων ἕνεκα τὸ παρασυνημμένον ἐκδίδεται γράμμα:

Ἔργον ἐστὶν Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως, κοσμοῦντος ἔτι τὴν ἕδραν ἀρχιδιδασκάλου τῆς ἀθωνιάδος ἀκαδημίας, ἀπολυθὲν ἐν ὀκτωβρίῳ μηνὶ τοῦ 1755. Νικόλαος ὁ Λογάδης ἐκδίδων, ἐν τῷ «Παραλλήλῳ φιλοσοφίας καὶ χριστιανισμοῦ», τὴν πρὸς Κυπριανὸν γνωστὴν ἐπιστολὴν τὴν τόσῳ θαυμασίως περιγράφουσαν τὰς φυσικὰς καλλονὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἔφερε λόγον ὅτι τὰ προϊόντα ταῦτα τοῦ πνεύματος τῶν ἀειμνήστων τοῦ Γένους διδασκάλων ἔχουσί τι θειότερον οἱονεὶ ἀπεικονίζοντα τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ γράψαντος· ἂν δὲ οὐδὲν μνημεῖον γραπτὸν ᾖ παροπτέον, πολλῷ μᾶλλον τὰ τῶν εὐεργετησάντων ἔργῳ τε καὶ λόγῳ τὸ Γένος ἡμῶν ἔργα δέον ’να ἐκδοθῶσιν, ὅταν ἐν αὐτοῖς ὑπόκηται λόγος, ἐγγύθεν ἢ πόρρωθεν, ἐπανορθῶν, ἢ συμπληρῶν, ἢ σαφηνίζων τὴν ἱστορίαν ἀνδρῶν λογίων, ἢ βιβλίων, ἢ σχολείων, ἢ τὸ πρῶτον ἡμῖν γνωρίζοντά τι περὶ τούτων· ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ τοῦ κλεινοῦ τῆς Κερκύρας σεμνώματος ἐπιστολή ἐστιν ἀξία ἐκδόσεως καὶ μελέτης· ἴσως εὑρεθήσεταί τις τῶν παρ’ ἡμῖν λογίων, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τῆς ἐν Θεῷ φιλοσοφίας ἀνυόντων τὸν καλλίνικον δίαυλον, δυνάμενος συμπληρῶσαι τὰ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἡμῖν διδασκόμενα.

Οὗτός ἐστιν ὁ πρῶτος τῆς ἐκδόσεως τοῦ γράμματος τούτου λόγος·

ὁ δεύτερος ἔστι, κατ’ ἐμὲ, σπουδαιότερος· κρίνεται δικαστικῶς ἡ τύχη βιβλιοθήκης ἁγιορείτου μοναχοῦ καὶ τὸ παρὸν ἔγγραφον δυνατὸν ἐν τῷ μέλλοντι ’να διδάξῃ ἡμᾶς τὰ κατὰ τὴν διαίτησιν ὁμοίας ὑποθέσεως καὶ τὸν τρόπον τῆς διαδικασίας μεταξὺ μονῶν ἁγιορειτικῶν.

*

Κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1755 παρέδιδε τῷ Πλάστῃ τὸ πνεῦμα **Σωφρόνιος ὁ μοναχός.** Αἱ χορηγούμεναι ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Βουλγάρεως εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀνδρός εἰσιν ἄγαν λιταί· ἡ κυριωτέρα ὅτι ἦν **διδάσκαλος,** ὅτι ἐμόναζεν ἔν τινι λαυριωτικῷ κελλίῳ κατὰ τὰ ὅρια τῆς πάλαι μονῆς τῶν Ἀμαλφηνῶν, καὶ ὅτι ἀπέθανεν ἔν τινι σκήτῃ τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Παύλου, προδήλως τῇ ἐπ’ ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου, διότι—τοὐλάχιστον μέχρι τοῦδε—φρονεῖται κοινῶς ὅτι ἡ ἑτέρα τῶν τοῦ Ἁγίου Παύλου σκητῶν μετὰ τὸ 1755 συνεστήθη[1]. Ποῦ ἐδίδασκεν ὁ Σωφρόνιος ἄγνωστον· ποῦ ἐσπούδασεν ἀγνοοῦμεν· οὔτε γινώσκομεν γεννήσεως ἔτος καὶ πατρίδα. Τῆς φιλομουσίας αὐτοῦ δεῖγμα κεῖται μόνον ἡ μνεία τῆς διαθήκης ἡ παρὰ Βουλγάρει, δι’ ἧς τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ κληροδοτεῖ τῇ ἓξ ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ συστηθείσῃ[2] ἀθωνιάδι ἀκαδημίᾳ πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν αὐτῆς.

*

Εἰς τὴν γνῶσιν τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΗ΄ ἑκατονταετηρίδος ἐθιζομένων περὶ διαθηκῶν κελλιωτῶν ἴσως συμβάλλεται κατὰ μέγα μέρος ἡ παροῦσα τοῦ Βουλγάρεως ἐπιστολή. Τρία πρόσωπα χάριν τῆς τοῦ Σωφρονίου διαθήκης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει διεφέροντο: ὁ τῆς ἀθωνιάδος ἀκαδημίας σχολάρχης, ἡ μονὴ Λαύρας, ἧς ἦν κελλιώτης ὁ διαθέτης, καὶ ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου, ἧς ἐν τοῖς ὁρίοις τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς αὐτοῦ διήνυσεν ἡμέρας. Ὁ πρῶτος ἐδικαιώθη λαβεῖν τὰ τῇ ἀθωνιάδι κληροδοτηθέντα βιβλία, ἅτινα δεικνύονται κατ’ αὐτὴν τὴν διαίτησιν ὡς οὐχὶ κτῆμα τοῦ κελλίου ἀποτελοῦντα, καίτοι πολλάκις ἀπὸ στόματος ἁγιορειτῶν ἤκουσα τὸ ἐναντίον. Ἡ μονὴ Λαύρας ἐδικαιώθη λαβεῖν τὰ χρήματα, ἃ, τὴν ἀξίαν τοῦ λαυριωτικοῦ κελλίου ἐκπροσωποῦντα, οὐκ οὐδ’ ὅπως ἀπεδόθησαν ἑτέροις, ἀπατήσασι τὴν κυρίαρχον μονήν. Ἀξιοσπούδαστος δ’ ἔστιν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Βουλγάρεως, ἐν τούτῳ, γε τῷ κεφαλαίῳ, καὶ πάλιν ἀμφοτέρων ἕνεκα:

α΄) ὅτι μέχρι καὶ τῶν μέσων αὐτῶν τῆς προπαρελθούσης ἑκατονταετηρίδος αἱ μεταξὺ μονῶν διαφοραὶ, **κατ’ ἔθος,** ἐδικάζοντο **ὑπὸ μεγάλης συνάξεως, ἐν Καρεαῖς, συνεδρευόντων τῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἱερῶν μονῶν προεστώτων**

β΄) ὅτι σπουδαιόταται διαφοραὶ, ἀποβλέπουσαι εἰς τὸ δικαίωμα κυριάρχου μονῆς ἐπὶ τῶν ὑπ’ αὐτὴν κελλίων, **ἐξεδικάζοντο** οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει γραπτῶν νόμων, ἀλλ’ **ἐπὶ τῇ βάσει μαρτυρίας τριῶν πατέρων ἐκ τῶν ἐν Καρεαῖς ἰδιορρύθμως βιούντων, ἡλικίᾳ γεραρῶν, ὁσιό-**

1 βλέπε τὸν ἐμὸν «Ἄθωνα», σελ. 189· καὶ πρόσχες εἰς τὴν ὑποσημείωσιν, ἔνθα μετ’ ἐνδοιασμοῦ τινος γράφω ὡς ἔτος συστάσεως τὸ 1760, κατὰ Langlois.

2. «Πανδώρας» τόμ. ΙΗ΄, σελ. 146.

τητι βίου διαπρεπόντων καὶ τοῖς πᾶσι γνωριμωτάτων.

Καὶ τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιστολῆς ἄρα ταύτης ἡμῖν παραδιδόμενα κείσθωσαν ὡς ἀναντίρρητος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ ἀγιορειτικοῦ πολιτεύματος εἴδησις, ἣν ἠγνοοῦμεν ἴσως πάντες οἱ τῆτες περὶ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω γράψαντες ἐμπόνως, ἤτοι μετὰ τὴν ἐπὶ τόπου συχνὴν ἐπίσκεψιν, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν μελέτην ἐγγράφων πολλῶν, ἰδιωτικῶν τε καὶ δημοσίων, καὶ μετὰ τὰς ὑπὸ γερόντων ἀγιορειτῶν παραδιδομένας ἡμῖν εἰδήσεις· ἐὰν δὲ καὶ οἱ μετὰ τοιαύτην ἔρευναν γράφοντες ἀποτυγχάνωμεν τῆς πλήρους ἐξιστορήσεως τῶν τε τυχῶν ἐν γένει τοῦ μοναχικοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς ἱστορίας ἐν μέρει μονῶν καὶ σκήτεων, ἔσται, φρονῶ, δίκαιον ὅπως αἱ ἱεραὶ μοναὶ εὐδοκήσωσι νὰ χορηγήσωσι πρὸς ἔκδοσιν ὁμοίας φύσεως ἔγγραφα, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν τέως ἡμῖν περὶ Ἁγίου Ὄρους ἐν γένει γνωσθέντων. Καὶ λοιπόν, ὁ τὸ σημείωμα τὸ παρὸν γράφων εὐλογεῖ τὴν μνήμην τοῦ μακαρίτου Μελχισεδὲκ βατοπεδινοῦ, νομοφύλακος, τοῦ ἐκ Νάξου, οὗ ἐν τῇ ἰδιωτικῇ συλλογῇ, σὺν ἑτέροις ἰδιωτικοῖς τε καὶ ἐπισήμοις γράμμασιν, ἀπεσώθη ἡ τοῦ Βουλγάρεως ἐπιστολή, ἐκδόσεως ἀξία, τὴν ποθητὴν ἡμῖν, δι' ὁμοίων γραμμάτων, ἀπεκδεχομένη συμπλήρωσιν: οὕτως ἔχουσα

Μ. Ι. Γ.

ΕΝ ΕΤΕΙ ΑΨΝΕ' ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ Ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος.

Τοῦ μακαρίτου Διδασκάλου κυροῦ Σωφρονίου κατὰ τὸ ἐνεστὼς ,αψνε' σωτήριον ἔτος, ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, καὶ τὴν μὲν κατ' αὐτὸν ἄλλην περιουσίαν ἱεροῖς τέ τισι τῶν ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ τούτῳ Ὄρει Μοναστηρίοις, καὶ Σκήταις ἀνδρῶν ὁσίων καὶ πτωχῶν· τὰ δὲ βιβλία (ὅσα ζῶντι αὐτῷ, καὶ τοῖς λόγοις τὸ πλεῖστον τοῦ ζῆν ἀφοσιουμένῳ, σοφίας ἱερὰ κειμήλια τεθησαύριστο) τοῖς κατὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ Ὄρει Ἑλληνομουσεῖον γυμναζομένοις συνετῶς οὐχ ἧττον, ἢ εὐσεβῶς τε καὶ θεαρέστως ἀναθεμένου· ἁπλότητι, οἶμαι, καὶ ἀφελείᾳ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κεκληρωμένων ἐπιτρεπούσῃ ἢ διάθετο διαθήκης, ἢ κακίᾳ, συνέβη διενεχθῆναι πρὸς τοὺς ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Παύλου Σκήτῃ ἀσκουμένους Πατέρας, παρ' οἷς καὶ τὸ ζῆν ἐκεῖνος ἐξεμέτρησε, τούς τε Πανοσιωτάτους Προεστῶτας τῆς μεγίστης Λαύρας, κἀμὲ τὸν σχολαρχεῖν ἐν τῷ ῥηθέντι Φροντιστηρίῳ λαχόντα· τοὺς μὲν, ὡς ἄρα περὶ τὴν ὑπ' αὐτοῖς οὖσαν Κέλλαν, ἣν εἶχεν ἄχρις ὅρων ἐσχάτων τοῦ ζῆν, ἀδικουμένους· τὸν δὲ, ἕνεκα τῶν βιβλίων, ὧν τὸ πολὺ μέρος, καὶ κρεῖττον, χειρῶν ἀδίκων τε καὶ πλεονεκτικῶν καθίστατο λάφυρα. Καὶ δὴ Συνάξεως μεγάλης συστάσης, ὡς ἔθος, ἐπὶ διοικήσει τῶν κοινῶν τοῦ Ὄρους, ἐν Καρεαῖς, καὶ τῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἱερῶν καὶ σεβασμίων Μοναστηρίων Προεστώτων συνεδρευόντων, ὑφ' ἑκατέρου τῶν διαληφθέντων μερῶν ἀνηνέχθη ἅττα ἀδικεῖσθαι ἐνόμιζον, καὶ ἀκριβῶς ἐξητάσθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνελεύσεως, καὶ τὸ δόξαν ἑκατέρωσε εὐλόγως ἔχειν, καὶ δικαίως, γνώμῃ κοινῇ, καὶ βουλῇ συμφώνῳ συμπάντων τῶν συνελθυθότων Πατέρων, ὁμοφρονησάντων, ἐκρίθη τε καὶ τὸ κῦρος ἔσχεν ἡ ψῆφος, ἵνα αὐτὸς μὲν ἐγὼ, ὁ ταπεινῶς τε καὶ ἀναξίως ἐπιστατῶν τῆς Σχολῆς Διδάσκαλος, κατὰ τὴν ἐμμάρτυρον, καὶ γνησίαν διαθήκην τοῦ μακαρίτου κὺρ Σωφρονίου, ἅπαντα ἀπολάβοιμι ἀνελλιπῶς τὰ βιβλία, κατὰ τὸν ἀληθῆ, καὶ ἀκριβῆ σωζόμενον κατάλογον τοῦ διαταξαμένου, καὶ ἀποκληρώσαντος αὐτὰ εἰς χρῆσιν εἶναι τῶν ἐν τῷ Σχολείῳ μαθητευόντων. Οἱ δὲ Πανοσιώτατοι[3] Πατέρες τῆς μεγίστης Λαύρας ἀπολάβωσι καὶ αὐτοὶ τὰ ὑπὲρ τοῦ κελλίου, τοῦ κατὰ τὸν τοῦ Μορφινοῦ καλούμενον τόπον καταβληθέντα χρήματα, ἃ κατὰ ἀπάτην τε καὶ συναρπαγὴν, τοῖς ὡς ἐκ τοῦ μακαρίτου, θανατῶντος ἤδη, καὶ τὰ λοίσθια πνέοντος, ἀποσταλεῖσιν ἀπεδόθη. Ἔδοξε γὰρ, οὕτως ἔθους ἀρχαίου τε καὶ νομίμου ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνέκαθεν Μοναστηρίοις τούτοις κρατοῦντος, ἐπὶ παρουσίᾳ τριῶν Πατέρων, ἐμοὶ μὲν τὰ ὀνόματα ἀγνοουμένων, ἡλικίᾳ δὲ γεραρῶν, καὶ βίου ὁσιότητι, τῶν ἐν Καρεαῖς ἰδιορρύθμως βιούντων, διαπρεπόντων τε καὶ τοῖς πᾶσιν, ὡς ἐλέγετο, γνωριμωτάτων, ὡς μηδενὶ μηδόλως ἐξεῖν, μὴ ὅτι γε τὰ λοίσθια ἤδη πνέοντι, καὶ τοῖς ὅροις τοῦ ζῆν πελάσαντι, ἀλλ' οὐδὲ ὑγιαίνοντι ὅλως, καὶ ψυχὴν, καὶ σῶμα ἐρρωμένῳ, ἐπὶ μηδένα τὸν τυχόντα μεταβιβάζειν τὸ κελλίον, ὃ ἔχοι, ἄνευ εἰδήσεώς τε καὶ δοκιμασίας τῶν τοῦ Μοναστηρίου Πατέρων, ὑφ' ὃ ὑπόκειται. Ταῦτα, ἐμοῦ παρόντος, ἀνηνέχθη, καὶ ἀκριβῶς ἐξητάσθη, καὶ κοινῇ ἐψηφίσθη, μηδενὸς τὸ παράπαν ἀντειπόντος τῶν ἐν τῇ Συνάξει παρεδρευόντων Πανοσιωτάτων Πατέρων, ὧν αὐτήκοός τε καὶ αὐτόπτης γενόμενος, τὴν ζητουμένην ταύτην παρ' ἐμοῦ μαρτυρίαν, Θεῷ πειθαρχῶν, ὅς ἐστιν ἡ Ἀλήθεια, ἐν καθαρῷ τε καὶ ἀπροκριματίστῳ τῷ συνειδότι, πιστῶς τε καὶ ἀφιλοπροσώπως κατατίθημι, καὶ ἰδίᾳ χειρὶ ὑπογραφόμενος, ἐπισφραγίζω.

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΣ
Ο ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΓΙΩΝΥΜΟΝ ΟΡΟΣ ΣΧΟΛΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

3. ἐνταῦθα λήγει ἡ προσθία σελὶς τοῦ γράμματος, οὗ πιστῶς ἐτήρησα τήν τε γραφὴν καὶ στίξιν.

ΣΧΕΣΙΣ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ*

Ὁ Κλήμης ἀξιῶν ὅτι οἱ ἕλληνες πολλὰ τῶν φιλοσοφημάτων ἠρύσαντο ἐκ τῶν ἁγίων Γραφῶν, προσπαθεῖ νὰ κατοχυρώσῃ τὴν ἀξίωσιν ταύτην ἀποδεικνύων τὴν ἀρχαιότητα τῆς καθ' ἑβραίους φιλοσοφίας. «Ἀναμφρίστως, λέγει, πάσης σοφίας ἀρχαιοτάτη ἡ καθ' ἑβραίους φιλοσοφία. Εἴρηται μὲν ἀκριβῶς περὶ τούτῳ *Τατιανῷ* ἐν τῷ «Πρὸς τοὺς Ἕλληνας». Εἴρηται *Κασσιανῷ* ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἐξηγητικῶν, ἀπαιτεῖ δ' ὅμως τὸ ὑπόμνημα καὶ ἡμᾶς ἐπιδραμεῖν τὰ κατὰ τόπον εἰρημένα» (Στρ. I XXI 820). Καὶ οὕτως ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς μεταγράφων σχεδὸν τὰ ἐκ χρονολογικῶν καταλόγων ἑλλήνων συγγραφέων δανειζόμενα ὑπὸ τῶν μνημονευθέντων ἀνωτέρω συγγραφέων ἀποδείκνυσιν ὅτι ὁ τῶν ἑβραίων νομοθέτης Μωϋσῆς εἶνε πρεσβύτερος οὐ μόνον τῶν ἀρχαιοτάτων ἑλλήνων σοφῶν τε καὶ ποιητῶν ἀλλὰ καὶ τοῦ πλείστου τῶν Θεῶν (1853)[1].

Ὁ Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ, ἐνήλιξ γενόμενος, ἐδιδάχθη ὑπὸ διαπρεπῶν αἰγυπτίων τὴν ἀριθμητικήν, τὴν γεωμετρίαν, τὴν ῥυθμικήν, τὴν ἁρμονικήν, τὴν ἰατρικήν, τὴν μουσικήν, τὴν ἀστρονομίαν, τὴν γραμματικήν, καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν, ἣν ἐν τοῖς ἱερογλυφικοῖς γράμμασι ἐπιδείκνυνται· τὴν δὲ ἄλλην ἐγκύκλιον παιδείαν ἕλληνες ἐδίδασκον τὸ παιδίον, ᾗ φησὶ Φίλων ἐν τῷ τοῦ Μωϋσέως βίῳ (Στρ. I XXIII 900)[2]. Ὅθεν ὁ Μωϋσῆς, κατὰ τὸν ἱερὸν Κλήμεντα, ὡς ὁ σοφὸς τῶν στωϊκῶν καὶ ὁ κορυφαῖος τοῦ Πλάτωνος, εἶνε «σοφὸς βασιλεὺς νομοθέτης, στρατηγός, δίκαιος, ὅσιος, θεοφιλής» (1896 916)· ἢ «προφητικός, νομοθετικός, τακτικός, στρατηγικός, πολιτικός, φιλόσοφος» (IXXIV 906. πρβ. Φιλ. περὶ μέθης 253 A—E.). «Ταῦτα δὲ σύμπαντα καὶ τὸ πῶς δεῖ χρῆσθαι τούτων ἑκάστῳ παρὰ Μωϋσέως λαβόντες ἕλληνες ὠφέληνται» (908). Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ἡ ἐν τῷ Τιμαίῳ κοσμογονία τοῦ Πλάτωνος εἶνε συντεταγμένη κατ' ἀπομίμησιν τῆς κοσμογονίας τοῦ Μωϋσέως, ἡ Πολιτεία οἱ Νόμοι καὶ ἡ 'Επινομὶς κατ' ἀπομίμησιν τῶν τε Νόμων καὶ τοῦ Δευτερονομίου. (I XXV 905). Τὸ δὲ πάντων παραδοξότατον, Μιλτιάδης ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ὁ ἐν Μαραθῶνι κατατροπώσας τοὺς πέρσας καὶ Θρασύβουλος, ὁ τοὺς ἐκπεσόντας ἀπὸ τῆς Φυλῆς εἰς τὰς Ἀθήνας καταγαγὼν καὶ ἀπαλλάξας τὴν ὑπόδουλον τῶν Ἀθηνῶν πόλιν ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν τριάκοντα τυράννων, ἐμιμήθησαν τὰ στρατηγικὰ κινήματα τοῦ Μωϋσέως. Ὡς ὁ Μωϋσῆς δηλονότι νύκτωρ δι' ἀβάτων ἀρέων ὡδήγησεν ἀσφαλῶς κατὰ τὴν ἔξοδον ἐκ γῆς Αἰγύπτου τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, οὕτω καὶ οἱ ἕλληνες οὗτοι στρατηγοί, πορευόμενοι δι' ἀτριβῶν ὁδῶν ἐν νυκτὶ δυσχειμερίῳ καὶ ἀσελήνῳ, κατέλαβον ἀπαρασκεύους τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐπέτυχον τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ (I XXIV 908—909). «Προφανεῖς δὲ καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἀρεταί, αἱ παρὰ τῷ Μωϋσεῖ ἀναγεγραμμέναι, ἀρχὴν ἕλλησι πάντως τοῦ ἠθικοῦ τύπου παρασχόμεναι· ἀνδρείαν λέγω καὶ σωφροσύνην, καὶ φρόνησιν καὶ δικαιοσύνην, καρτερίαν τε καὶ ὑπομονὴν καὶ τὴν σεμνότητα καὶ ἐγκράτειαν, τήν τε ἐπὶ τούτοις εὐσέβειαν» (1016). Πλὴν τούτων, οἱ ἕλληνες ἀπομιμοῦνται «τὰ ἄνωθεν ἐκ θείας προνοίας διὰ τῶν ἁγίως βεβιωκότων εἰς ἡμετέραν ἐπιστροφὴν *παραδόξως ἐνεργούμενα* ἑλληνικὴν μυθολογίαν τερατευόμενοι (VI III 244) καὶ κατὰ μίμησιν τῆς κατὰ Μωσέα προφητείας λογίζονται πολλοὺς τῶν ἑαυτῶν συγγραφέων θεοπνεύστους». Καὶ αὐτοί, λέγει, ἐκ τῶν παρὰ σφίσι τιμῶσι Μωϋσῆ· τόν τε Μίνω παρὰ Διὸς δι' ἐννάτου ἔτους λαμβάνειν τοὺς νόμους ἱστοροῦσι φοιτῶντα εἰς τὸ τοῦ Διὸς ἄντρον· τόν τε οὐ Λυκοῦργον τὰ νομοθετικὰ εἰς Δελφοὺς πρὸς Ἀπόλλωνα συνεχῶς ἀπιόντα παιδεύεσθαι γράφουσι Πλάτων τε καὶ Ἀριστοτέλης,

---

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 63—65.

1. Θεῶν ἄρα τῶν πλείστων παρ' Ἕλλησιν οὐ μόνον τῶν λεγομένων σοφῶν τε καὶ ποιητῶν ὁ Μωϋσῆς ἡμῶν ἀποδέδεικται πρεσβύτερος. (853).

2. Πάντα ταῦτα τὰ περὶ τοῦ βίου τοῦ Μωϋσέως λεγόμενα ὁ Κλήμης κατὰ λέξιν παραλαμβάνει ἐκ τοῦ Φίλωνος (βίος Μωϋσέως 604—606. 607 ε 611—612. 617—624). Ὁ Φίλων λέγει ὅτι τὰ περὶ τὸν βίον τοῦ Μωϋσέως ἔγραψε συνυφαίνων «τὰ λεγόμενα τοῖς ἀναγινωσκομένοις» ἐν ταῖς ἱεραῖς τῶν πρεσβυτέρων βίβλοις, ἐξ ὧν ἔμαθεν ὅτι «τὴν ἄλλην ἐγκύκλιον παιδείαν ἕλληνες ἐδίδασκον» τῷ Μωϋσεῖ. Ὁ εὔπιστος Κλήμης τὰ ὑπὸ τοῦ πονηροῦ ἰουδαίου λεχθέντα ὅπως ἐξάρῃ ἐπὶ μᾶλλον τὴν σοφίαν, τὴν πολυμάθειαν τοῦ Μωϋσέως, μεταγράσει ἀκρίτως ἐπιλαθόμενος ὅτι αὐτὸς προηγουμένως τὰ περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ Μωϋσέως ἀκριβολογούμενος εἶπεν ὅτι «ὁ Προμηθεὺς ἑβδόμῃ γενεᾷ μετὰ Μωϋσέα ἐγένετο, ὥστε καὶ πρὸ τῆς καθ' ἕλληνας ἀνθρωπογονίας ὁ Μωϋσῆς ἡκμακέναι φαίνεται». Ἀλλ' ἐὰν ταῦτα οὕτως ἔχωσι, τότε πῶς τινὲς τῶν ἑλλήνων ἐδίδασκον τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν, μὴ ὄντος ἔτι γένους ἑλληνικοῦ, ἑπομένως καὶ τῆς ἐγκυκλίου παιδείας αὐτοῦ; (πρβ. Λ. Ἑρμῆς ἔτ 1866. σελ. 168).

Ἔφορος, Χαμαιλέων τε ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ μέθης καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λοκρῶν πολιτείᾳ, Ζάλευκον τὸν Λοκρὸν παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς τοὺς νόμους λαμβάνοντα ἀπομνημονεύουσιν. Οἱ δὲ τὸ ἀξιόπιστον τῆς παρ' ἕλλησι νομοθεσίας ὡς οἷόν τε αὐτοῖς ἐπαίροντες εἰς τὸ θεῖον κατ' εἰκόνα τῆς κατὰ Μωϋσέα προφητείας, ἀγνώμονες — *οὐκ αὐτόθεν ὁμολογοῦντες τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ ἀρχέτυπον τῶν παρὰ σφίσιν ἱστορουμένων* (I XXVI 918).

Ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν εἶνε πολὺ ἀρχαῖον καὶ πολλὰς τῶν φιλοσοφικῶν ἀληθειῶν παρέλαβε παρ' ἄλλων βαρβάρων ἐθνῶν, ἀποδείκνυται προσέτι, πρῶτον, ἐκ τῶν λόγων τοῦ αἰγυπτίου ἱερέως, ὅστις ἐν τῷ Τιμαίῳ τοῦ Πλάτωνος λέγει τάδε: «Ἕλληνες ὑμεῖς ἀεὶ παῖδες ἐστέ, οὐδ' ἡντιναοῦν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἔχοντες δι' ἀρχαίαν ἀκοὴν παλαιὰν δόξαν. Γέρων δ' ἑλλήνων οὐκ ἔστιν οὐδείς. (I XX IX 925)· δεύτερον, ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Πλάτωνος, ὅστις «ὡς σεμνύνων ἀεὶ τοὺς βαρβάρους εὑρίσκεται μεμνημένους, αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Πυθαγόρου, τὰ πλεῖστα καὶ τὰ γενναιότατα τῶν δογμάτων ἐν βαρβάροις μαθόντων» (I XV 770)· τρίτον, ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν δογμάτων τῶν δύο τούτων φιλοσόφων μετὰ τοῦ περιεχομένου τῆς ἁγίας Γραφῆς εὐχερῶς συνάγεται ὅτι οὗτοι «μάλιστα τῶν ἄλλων φιλοσόφων τῷ νομοθέτῃ ὡμίλησαν» (V 52).

Κατὰ Κλήμεντα, καὶ οἱ πλείονες τῶν ἑλλήνων φιλοσόφων ἐκ βαρβάρων κατήγοντο ἢ ἐν βαρβάροις ἐπαιδεύθησαν. Ὁ Ὀρφεύς, ὁ Ὅμηρος, ὁ Θαλῆς, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Ἀνάχαρσις καὶ ὁ Ἀντισθένης ἦσαν βάρβαροι τὸ γένος· ὁ δὲ Πλάτων, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Σόλων, ὁ Εὔδοξος, ὁ Δημόκριτος, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Ἡράκλειτος καὶ χείρων ὁ τῶν Ἡρακλέους διδάσκαλος ἐν βαρβάροις ἐπαιδεύθησαν (I XV 768—777). Συμπεραίνων δὲ ἐκ τῶν λεχθέντων καθόλου περὶ σχέσεως τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν ἑλλήνων φιλοσόφων πρὸς τοὺς βαρβάρους λέγει: «Φιλοσοφία πολυωφελές τι χρῆμα· πάλαι μὲν ἤκμασε παρὰ βαρβάροις κατὰ ἔθνη διαλάμψασα. Ὕστερον δὲ καὶ εἰς Ἕλληνας κατῆλθε. Προέστησαν δὲ αὐτῆς αἰγυπτίων οἱ προφῆται, καὶ Ἀσσυρίων οἱ Χαλδαῖοι καὶ Γαλατῶν οἱ Δρυίδαι, καὶ Σαμαναῖοι Βάκτρων, καὶ Κελτῶν οἱ φιλοσοφήσαντες; καὶ Περσῶν οἱ μάγοι . . Ἰνδῶν τε οἱ γυμνοσοφισταί, ἄλλοι τε φιλόσοφοι». Ὀλίγα δέ τινα λέγων περὶ τῶν παρ' ἰνδοῖς αἱρέσεων καὶ τῶν παρὰ γερμανοῖς ἱερῶν καλουμένων γυναικῶν ἐπάγει: Τούτων ἁπάντων *πρεσβύτατον* μακρῷ τὸ *Ἰουδαίων γένος*· τὴν παρ' αὐτοῖς φιλοσοφίαν ἔγγραπτον γενομένην, *προκατάρξαι τῆς παρ' Ἕλλησι φιλοσοφίας*, διὰ πολλῶν ὁ πυθαγόρειος ὑποδείκνυσι Φίλων (I 780). Πλὴν τῆς μαρτυρίας τοῦ Φίλωνος ὁ Κλήμης ἐπικαλεῖται καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ περιπατητικοῦ φιλοσόφου Ἀριστοβούλου, τοῦ Μεγασθένους καὶ ἄλλων ὁμολογούντων περὶ τῆς συμφωνίας τῶν παρ' ἕλλησι γραφέντων πρὸς τὰ παρ' ἄλλοις προγενεστέροις ἔθνεσιν ἀπαντώμενα (Βραχμᾶσιν, Ἰουδαίοις, Φρυξὶ) (778—781). Ἆρα οἱ παρ' ἕλλησι φιλόσοφοι «ταῦτα ἂν εἶεν κλέπται καὶ λησταί» ὡς «πρὸ τῆς τοῦ Κυρίου παρουσίας παρὰ τῶν ἑβραϊκῶν προφητῶν μέρη τῆς ἀληθείας οὐ κατ' ἐπίγνωσιν λαβόντες, ἀλλ' ὡς ἴδια σφετερισάμενοι δόγματα· καὶ τὰ μὲν παραχαράξαντες, τὰ δὲ ὑπὸ περιεργείας ἀμαθῶς σοφισάμενοι, τὰ δὲ καὶ ἐξευρόντες» (I XVI 801). Διὰ μακρῶν δὲ πραγματεύεται τὸ ζήτημα τοῦτο ὁ Κλήμης ἐν τῷ πέμπτῳ βιβλίῳ (κεφ. XIV), ἔνθα παραβάλλων διάφορα χωρία τῶν ἑλλήνων συγγραφέων, πεζῶν τε καὶ ποιητῶν, πρὸς τὰ τῆς ἁγίας Γραφῆς, συνάγει ἐκ τῆς φαινομενικῆς ὁμοιότητος αὐτῶν κατ' ἔννοιαν, ὅτι οἱ ἕλληνες παρέλαβον ταῦτα ἐξ ἐκείνης (V 205). Πλὴν τούτου, οἱ ἕλληνες εἶνε κλέπται ἅτε κλέπτοντες καὶ ἀλλήλους, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς μαρτυρίας πολλῶν, ὁμολογούντων ὅτι τὰ κυριώτατα τῶν δογμάτων παρὰ Σωκράτους παρέλαβον, καὶ ἐκ τῆς καταπληκτικῆς ὁμοιότητος χωρίων ποιητῶν καὶ φιλοσόφων ἀντιπαραβαλλομένων πρὸς χωρίον ἄλλων προγενεστέρων ἑλλήνων συγγραφέων (VI II 212).

«Οὐ μόνον δὲ τῆς φιλοσοφίας ἀλλὰ καὶ πάσης σχεδὸν τέχνης εὑρεταὶ βάρβαροι», τῆς ἀστρολογίας δηλονότι, τῆς κατασκευῆς λύχνων, τῆς γεωμετρίας, τῆς διαιρέσεως τοῦ ἔτους εἰς μῆνας, τῆς ἰατρικῆς, τῆς θυτικῆς, τῆς οἰωνιστικῆς, καὶ τῆς δι' ὀνείρων μαντικῆς, τῆς σάλπιγγος καὶ τοῦ αὐλοῦ καὶ πάσης καθόλου τῆς ὀργανικῆς τε καὶ ἀνοργάνου μουσικῆς, τῶν γραμμάτων, τῶν μετάλλων καὶ τῆς τέχνης τοῦ ἐκμεταλλεύεσθαι καὶ ἐπεξεργάζεσθαι αὐτά, τῆς ὁπλοποιίας, τῆς ναυπηγίας, τῆς καλλωπιστικῆς καὶ πολλῶν ἄλλων βιωτικῶν τεχνῶν. Ἐκ τούτων λοιπὸν τῶν βαρβάρων (Αἰγυπτίων, Χαλδαίων, Φρυγῶν, Φοινίκων, Ἰσαύρων, Ἀράβων, Ἰουδαίων, Θρακῶν, Ἰλλυριῶν, Ἀσσυρίων, Καρχηδονίων καὶ ἄλλων) οἱ Ἕλληνες ὠφεληθέντες τὰ ἐπιτηδεύματα ἀνέπτυξαν καὶ ἐτελειοποίησαν ταῦτα.

Διὰ τοιούτων ἐπιχειρημάτων ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς προσπαθεῖ νὰ στηρίξῃ τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία ὑπεξαιρεῖ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς ἁγίας Γραφῆς. Καίτοι οὐδεὶς μετὰ λόγου δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος ἐπίδρασιν τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Αἰγυπτίων, ἐν πολλοῖς κλάδοις τοῦ κοινωνικοῦ βίου, τὸ ἀξιοῦν ὅμως, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία προῆλθε τέλεον ἐξ ἐπιδράσεως ἀνατολικῆς καὶ τῶν ἑβραϊκῶν Γραφῶν, τυγχάνει ὅλως ἀσύστατον· σφόδρα δὲ ἐπολεμήθη ἡ ἀξίωσις αὕτη τινῶν ὑπὸ τοῦ πλείστου τῶν συγγραφέων τῶν διαπραγματευσαμένων τὸ περὶ γενέσεως τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ζήτημα. Διότι οὐ μόνον δὲν ὑπάρχουσι μαρτυρίαι ἀποδεικνύουσαι ὄντως, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐγίνωσκον τὰ βιβλία τῶν Ἑβραίων, ἀλλὰ καὶ ἡ προσαγομένη ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος ὁμολογία δῆθεν τοῦ Πλάτωνος, ὅτι αὐτός τε καὶ ὁ Πυθαγόρας ἐπωφελήθησαν τῶν βαρβάρων ἐν τοῖς κυριωτάτοις σημείοις τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, εἶνε ψεῦδος, πιθανῶς ἀκούσιον, προελθὸν ἐξ ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως τῶν μνημονευομένων πλατωνικῶν χωρίων, ὡς θὰ δείξωμεν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ[3]. Αἱ δὲ μαρτυρίαι τοῦ Φίλωνος καὶ Ἀριστοβούλου, ἃς ἐπικαλεῖται ὁ Κλήμης πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀξιώσεως αὐτοῦ, οὐδεμίαν κέκτηνται σημασίαν. Διότι οἱ συγγραφεῖς οὗτοι, Ἑβραῖοι ὄντες, εἶχον ἄμεσον συμφέρον νὰ παραστήσωσι τὴν ἑλληνικὴν σοφίαν ἐξηρτημένην ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν φιλολογίας, καὶ προσδώσωσιν οὕτω μεῖζον κῦρος εἰς τὰ ἱερὰ τοῦ ἔθνους αὐτῶν βιβλία. Ὅθεν εἰς μυρίας μυθοπλαστίας καταφεύγουσιν ἵν' ἀληθὴς φανῇ ὁ ὑπό τινος μὲν αὐτῶν ἴσως σκευωρηθεὶς ἀλλ' εἰς τὸν Πύθιον Ἀπόλλωνα ἀποδιδόμενος χρησμός.

Μοῦνοι Χαλδαῖοι σοφίην λάχον ἠδ' ἄρ' Ἑβραῖοι

(ἐν Ἰουστίνου Παραιν.). Ἀλλὰ διατὶ ὁ Κλήμης μετὰ τοιαύτης προθυμίας ἀποδέχεται τοὺς ἐξ ὡρισμένης τάσεως ἀναπτυχθέντας μύθους τούτους τῶν Ἰουδαιοαλεξανδρινῶν φιλοσόφων, καὶ πάσῃ δυνάμει ἀγωνίζεται νὰ κατοχυρώσῃ αὐτοὺς διὰ πληθύος μαρτυριῶν προσαγομένων ἐκ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ παραβαλλομένων πρὸς διάφορα χωρία τῆς ἁγίας Γραφῆς; Μὴ ἆρά γε ἐμπνέεται ὑπὸ τῆς ἰδέας τοῦ νὰ ὑποδιδάσῃ τὴν ἀξίαν τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας; Τοῦτο δὲν φαίνεται πιθανὸν ὡς μὴ συμφωνοῦν πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν τοῦ συμβιβάσαι τὸν χριστιανισμὸν μετὰ τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Ἕτερόν τι λοιπὸν ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς ἐπιδιώκει διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τοιαύτης γνώμης μειούσης τὴν πρωτοτυπίαν τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας· καὶ τοῦτο, κατ' ἐμέ, φαίνεται ὅτι εἶνε ἡ ἀνύψωσις μᾶλλον τοῦ κύρους τῆς σοφίας τῶν ἑλλήνων πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν μὴ φίλα φρονούντων αὐτῇ χριστιανῶν, ἡ δικαιολογία καὶ καθιέρωσις τῆς ἐλευθέρας καὶ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ χρήσεως ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως τῶν θύραθεν σοφῶν καὶ τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς πρὸς κύρωσιν διδασκαλίας τινός, εἴτε δογματικῆς, εἴτε ἠθικῆς. Ἐάν τις τῶν ἀποστρεφομένων τὴν φιλοσοφίαν ὡς διαβολικὴν ἐπινόησιν κατεδίκαζε τὴν χρῆσιν τῶν σοφῶν αὐτῆς διδαγμάτων ὡς ἐναντίαν τῇ γραφικῇ διδασκαλίᾳ καὶ βλαβερὰν, ὁ Κλήμης εὐλόγως ἠδύνατο νὰ ἀντιπροβάλῃ αὐτῷ ὅτι ἡ φιλοσοφία, ἅτε λαβοῦσα τὸ ἐμπόρευμα ἀπὸ τῆς ἁγίας Γραφῆς, τυγχάνει μέχρι τινὸς βαθμοῦ θυγάτηρ τῆς θείας ἀποκαλύψεως. Εἰς τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἀποβλέπων ὁ Κλήμης πολλάκις ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ ἐπιστρέφει εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ διὰ πολυαρίθμων μαρτυριῶν, τρανῶς μαρτυρουσῶν τὴν μεγάλην τῶν Γραφῶν γνῶσιν καὶ τὴν ἔξοχον αὐτοῦ ἑλληνομάθειαν, προσπαθεῖ νὰ καταδείξῃ τὴν συμφωνίαν τὴν ὑφισταμένην μεταξὺ φιλοσοφίας καὶ θείας ἀποκαλύψεως καὶ τὴν ἐξάρτησιν ἅμα τῆς πρώτης ἀπὸ τῆς δευτέρας. Ἐὰν ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς δὲν προέβαινεν εἰς τὴν ὑποστήριξιν καὶ ἀπόδειξιν τούτων, ἡ θέσις αὐτοῦ ἀπέναντι τῶν πιστῶν καθίστατο δυσχερής, καὶ τὸ ἐγειρόμενον ἄνευ στερεῶν βάσεων οἰκοδόμημα θὰ κατέρρεεν ἀφ' ἑαυτοῦ. Ὅθεν ὁ Κλήμης, τὸ μὲν ἐξ ἐπιδράσεως τῆς ἰουδαιο-ἀλεξανδρινῆς φιλοσοφίος, τὸ δὲ καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιδιωκομένης προσεγγίσεως τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας πρὸς τὰς θεοπνεύστους Γραφάς, ἀναγκάζεται νὰ ὑποβάλῃ τὸ πρῶτον εἰς τοιαύτην ἐξάρτησιν ἀπὸ τοῦ δευτέρου, οἷαν πνεῦμα μόνον διεστραμμένον ὑπὸ τῆς ἀλληγορικῆς μεθόδου, ὡς ἦτο τὸ πνεῦμα τοῦ Κλήμεντος, ἠδύνατο νὰ διδῷ.

Ἐκ τῆς καθολικῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν εἰρημένων περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς τῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ τρόπου τῆς εὑρέσεως τῆς ἀληθείας, συνάγεται ὅτι ὁ Κλήμης κατ' οὐδένα τρόπον ἀποδέχεται τὴν γνώμην τῶν λεγόντων ὅτι ἡ φιλοσοφία πηγάζει ἀρχι-

3. ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν σχέσεων τοῦ Κλήμεντος πρὸς τὸν Πλάτωνα καὶ τὴν φιλοσοφίαν αὐτοῦ.

κῶς ἐκ τοῦ διαβόλου. Ἀνάγων δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εἰς τὸν Θεόν, ὡς τὴν μόνην πηγὴν τῆς ἀληθείας, διατείνεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκει τὴν ἀλήθειαν διὰ τοῦ ἰδίου λογισμοῦ ἀνερευνῶν καὶ περιεργαζόμενος τὴν φύσιν ἢ διακρίνων αὐτὴν ἐν ταῖς θεοπνεύστοις Γραφαῖς. Ἀλλ' ὡς τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου εἶνε θεῖον δῶρον, ἅτε παρεχόμενον, ἀναπτυσσόμενον καὶ τελειούμενον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἀγώνων αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἡ μελέτη τῆς φύσεως, ἐν ᾗ ἀποκαλύπτεται ὁ Θεός, καὶ ἡ συντυχία τῶν θεοπνεύστων Γραφῶν τῶν περιεχουσῶν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, οἱ ὅροι δηλονότι τῆς εὑρέσεως τῆς ἀληθείας (ἐξ ὧν ὁ πρῶτος τυγχάνει ἀπαραίτητος) περιλαμβάνεται ἐν τῷ καθολικῷ τῆς Θείας Προνοίας σχεδίῳ. Ἆρα ὁ μὲν Θεὸς εἶνε ἡ ἀρχικὴ πηγὴ καὶ ὁτοῦρ τῆς φιλοσοφίας (Στρ. I V. 717. VI 280—281. Φιλ. I Ἀλλ. Νόμων 48—49 II Ἀλλ. Ν. 66E, 97A Περ. Γεωργ. 212E), πάντα δὲ τὰ ἄλλα (λογικόν, φύσις, Γραφή) εἶνε τὰ μέσα, δι' ὧν δωρεῖται τοῖς ἀνθρώποις ἡ ἀλήθεια ὑπὸ τῆς πολυτρόπως ἐνεργούσης θείας Προνοίας.

(ἕπεται συνέχεια)

Θεόδωρος Εὐστρατιάδης

ΤΟ ΚΤΡΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ*

Ἀλλ' ἡ Ἀγγλικὴ λειτουργία ἐξ ἀποστροφῆς πρὸς τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ὡς ἀνανέωσιν καὶ ἐπανάληψιν τῆς σταυρικῆς θυσίας ἀπέφυγεν ἐπιμελῶς πᾶσαν ἔκφρασιν ὑπαινισσομένην ἢ ἄγουσαν εἰς τὴν τοιαύτην θεωρίαν, ἐν συνόλῳ δὲ οὖσα «συμπίλημα γραφικῶν περικοπῶν, ᾀσμάτων, εὐχῶν ἄνευ ψυχολογικῆς τινος προόδου»[1], ἐμφαίνει πολλαχοῦ τὴν καλβινικὴν αὐτῆς ἀνάχρωσιν. Ἀντὶ τῆς λειτουργίας τῷ ὄντι ἔχουσιν οἱ Ἄγγλοι «ἀκολουθίαν τῆς κοινωνίας». Οὐ μόνον δὲ ἡ θεία κοινωνία τελεῖται μόνον τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων καὶ κατά τινας κυριακὰς διὰ τοὺς κοινωνήσοντας, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς οἱ χριστιανοὶ ἀπέρχονται, ἀπομένουσι δὲ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς μεταλήψεως μόνον οἱ μέλλοντες κοινωνῆσαι. Ἡ πρὸ τῆς κοινωνίας ἀπόλυσις αὕτη δεικνύει περιφανῶς, ὅτι ἡ εὐχαριστία δὲν ἱερουργεῖται ὡς θυσία ὑπὲρ πάντων, ἀλλὰ μόνον ὡς μυστήριον διὰ τοὺς κοινωνήσοντας κατὰ τρόπον καὶ ἔννοιαν καλβινικήν, τοῦθ' ὅπερ ἄλλως ἐμφαίνουσι καὶ οἱ ἀγγλικοὶ ναοί, καὶ ὁ ὅλος χαρακτὴρ καὶ ἡ παράστασις τῆς ἀγγλικῆς λειτουργίας, οὐδεμίαν ἔννοιαν ἢ ἐντύπωσιν θυσίας ἢ προσφορᾶς δυναμένης νὰ ἐμποιήσῃ τοῖς παρισταμένοις. Ἀλλ' εἰ καὶ ἡ ἰδέα τῆς λειτουργίας καθόλου ἐξέλιπε παρὰ τοῖς Ἄγγλοις, οὐδὲν ἧττον ἡ Ἀγγλικὴ λειτουργία διαστέλλεται τῆς προτεσταντικῆς ἀκολουθίας τῆς μεταλήψεως, καὶ ἄλλως καὶ ὡς διασώζουσα ἔν τισιν εὐχαῖς πλήρεσιν ἐκφράσεων ὀρθοδόξων ἔννοιάν τινα θυσίας παρηλλαγμένης. Ἡ δὲ Ἀμερικανικὴ λειτουργία ἔχει ἤδη εἰσαγάγει καὶ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἔν τινι εὐχῇ ἐν πρώτοις πρὸ τῆς μεταλήψεως εἴρηται· «Δεόμεθά σου ταπεινῶς, πρόσδεξαι εὐμενῶς ours aims and oblations (τὰς ἐλεημοσύνας καὶ προσφορὰς ἡμῶν) καὶ ours prayers which we offer (τὰς εὐχὰς ἃς προσφέρομεν)». Μετὰ δὲ τὴν μετάληψιν ἀναγινώσκεται ἡ ἑξῆς εὐχή· «Κύριε, Πάτερ ἐπουράνιε, ἡμεῖς οἱ ταπεινοί σου δοῦλοι ὁλοψύχως δεόμεθα τῆς σῆς πατρικῆς ἀγαθότητος, ὅπως ἐν ἐλέει δεχθῇς τὴν θυσίαν ἡμῶν ταύτην, **θυσίαν αἰνέσεως καὶ εὐχαριστίας.** Χάρισαι, ταπεινῶς ἱκετεύομέν Σε, ὅπως διὰ τῆς ἀξίας καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σοῦ Υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς εἰς τὸ αἷμα αὐτοῦ πίστεως, τύχωμεν ἡμεῖς τε καὶ σύμπασα ἡ Ἐκκλησία Σου, ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ πάντα τὰ ἐκ τοῦ πάθους Αὐτοῦ λοιπὰ εὐεργετήματα· ἔτι δὲ προσφέρομεν καὶ παριστάνομέν Σοι, Κύριε, ἡμᾶς αὐτοὺς, τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα, εἰς τὸ γενέσθαι Σοι ταῦτα **λογικὴν, ἁγίαν καὶ ζῶσαν θυσίαν,** ταπεινῶς ἱκετεύοντές Σε, ἵνα πάντες ἡμεῖς οἱ μεταλαβόντες τῆς ἁγίας ταύτης κοινωνίας ἐμπλησθῶμεν τῆς χάριτος καὶ τῆς ἐπουρανίου Σου εὐλογίας. Εἰ δὲ καὶ ἐσμὲν ἀνάξιοι, διὰ τὰ παντοδαπὰ ἡμῶν ἁμαρτήματα, προσενεγκεῖν Σοι θυσίαν οἱανδήποτε, ὅμως ἱκετεύομέν Σε δέχου τοῦτο **τὸ ὀφειλόμενον χρέος καὶ τὴν λατρείαν ἡμῶν ταύτην,** μὴ σταθμίσας τὴν ἀξίαν ἡμῶν, ἀλλὰ συγχωρήσας τὰ παραπτώματα ἡμῶν, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ ἐν τῇ ἑνότητι τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἴη Σοι, Πάτερ παντοκράτορ, πᾶσα τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν». Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Σκωτικὴ λειτουργία φυλάττει τὸν τοιοῦτον χαρακτῆρα τῆς θυσίας, δι' ὧν

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 89—93.

1. Achelis Praktisch. Theolog. II, 219.

λέγει· «Κύριε, Πάτερ οὐράνιε, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀγαπητοῦ Υἱοῦ σου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ δοῦλοί Σου ἐπιτελοῦμεν καὶ ποιοῦμεν ἐνταῦθα πρὸ τῆς θείας Σου μεγαλειότητος μετὰ τῶν ἁγίων τούτων δώρων Σου, **ἅτινα νῦν Σοὶ προσφέρομεν,** τὴν ἀνάμνησιν, ἣν διέταξε νὰ ποιῶμεν ὁ Υἱός Σου, μεμνημένοι τῶν ἁγίων αὐτοῦ παθῶν τοῦ πολυτιμήτου θανάτου τῆς κραταιᾶς αὐτοῦ ἀναστάσεως καὶ τῆς ἐνδόξου ἀναλήψεως».

Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἡ ἐν τῇ Ἀγγλικῇ λειτουργίᾳ μνημονευομένη θυσία δὲν εἶνε θυσία τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ προσφορὰ ἐλεημοσυνῶν, εὐχῶν, σωμάτων, ψυχῶν, ἄρτου καὶ οἴνου ἁπλοῦ, θυσία ἐνὶ λόγῳ αἰνέσεως καὶ εὐχαριστίας, ἣν προσφέρουσι δεόμενοι· «Κύριε, οὐράνιε Πάτερ, . . . χάρισαι ἡμῖν ὥστε διὰ τῆς ἀξιομισθίας καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ Σου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς εἰς τὸ αἷμα αὐτοῦ πίστεως ἡμεῖς τε καὶ πᾶσα ἡ Ἐκκλησία Σου νὰ λάβωμεν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ πάντα τὰ ἄλλα τοῦ πάθους αὐτοῦ εὐεργετήματα». Ἡ τελευταία δ' αὕτη ἱκεσία καὶ ἐν γένει ἡ θεία κοινωνία, καθόσον τελεῖται εἰς ἀνάμνησιν τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου ἐμφαίνει τὸν ἀναμνηστικὸν χαρακτῆρα τῆς θείας λειτουργίας. Τὸ δ' ἄξιον σημειώσεως ἐνταῦθα εἶνε ἔνθεν μὲν ἡ ταὐτότης τῆς λέξεως «**θυσίας**» πρὸς τὴ «**λατρείαν**», ἡ ἐπὶ τοῦ Ρωμ. 12, 1 ἐρειδομένη καὶ ἐν ταῖς ἀρχαίαις λειτουργίαις καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐμφερομένη, ἔνθεν δὲ τὸ ὅτι ἡ θυσία τοῦ σώματος τῶν πιστῶν καλεῖται **ἁγία, λογικὴ,** καὶ **ζῶσα,** ἀφ' οὗ οἱ πιστοὶ ἔλαβον τὸν Χριστὸν ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἡγιάσθησαν ἐν τῇ μυστικῇ μετ' αὐτοῦ ἑνώσει, ὅπερ ἐξαίρει ὁ Lowndes[2]. Ἡ καθόλου ὅμως ἐκδοχὴ τῆς εὐχαριστίας ὡς ἅμα μὲν θυσίας αἰνέσεως καὶ εὐχαριστίας, ἅμα δὲ ἀναμνηστικῆς καὶ μετοχετευούσης τοῖς πιστοῖς τὰ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ ἀγαθά, εἰ καὶ μὴ καθορισθεῖσα αὐθεντικῶς, μαρτυρεῖται πολλαχῶς, ἀνάριθμοι δὲ θεολόγοι τῆς Ἀγγλίας ἐπένευσαν εἰς τὴν παράστασιν ταύτην τῆς λειτουργίας[1], τινὲς μάλιστα προχωρήσαντες μέχρι τῆς οἰκειώσεως τῆς Ὀρθοδόξου διδασκαλίας καὶ εἰπόντες· «ἡ εὐχαριστία εἶνε κυρίως θυσία ἡ προσφορά, ἐν ᾗ ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος προσφέρονται κατὰ **κυρίαν** καὶ γραμματικὴν ἔννοιαν, καὶ ἑπομένως οἱ λειτουργοὶ αὐτῆς εἶνε κυρίως καὶ κατὰ γράμμα **ἱερεῖς προσφέροντες**· «τὸ μυστήριον τῆς εὐχαριστίας καθόσον εἶνε ἡ αὐτὴ θυσία τοῦ σταυροῦ . . . εἶνε προσέτι καὶ **ἱλαστικὸν** καὶ ἐπιτευκτικὸν θῦμα, δυνάμει τῆς καθιερώσεως, δι' ἧς **καθίσταται αὐτὴ ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ**»[1]. Καίτοι δὲ αἱ μαρτυρίαι αὗται αἱ ὑπὸ τοῦ Πάλμερ συλλεγεῖσαι δὲν δύνανται ἀκριβῶς εἰπεῖν νὰ ὑπολη φθῶσιν ὡς ἔκφρασις αὐθεντικὴ τῆς καθόλου Ἀγγλικῆς πίστεως διὰ τὸ φύσει ἑτερογενὲς τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν αὕτη ἀπετελέσθη, καὶ τὸν ἀνακόλουθον τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας χαρακτῆρα, ἐν γένει ὅμως αἱ ἀνάριθμοι αὗται μαρτυρίαι ἱεραρχῶν καὶ συγγραφέων διαφόρων χρόνων καὶ τάσεων δεικνύουσιν ἱκανῶς ὅτι δὲν ἐξέλιπέ ποτε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας ἡ περὶ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας ἔννοια. Πλείονα σημασίαν καὶ βαρύτητα ἐνέχει ἡ περὶ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας γνώμη τῶν ἀρχιεπισκόπων τῆς Ἀγγλίας ἀποφαινομένων ἐν τῇ τελευταίᾳ πρὸς τὸν πάπαν ἀπαντήσει· «Ἀνάμνησιν δινηκεῖ τοῦ τιμίου θανάτου τοῦ Χριστοῦ (ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Παράκλητος ἡμῶν πρὸς τὸν Πατέρα καὶ ἱλασμὸς περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν) ἐπιτελοῦμεν κατὰ τὴν ἐντολὴν Αὐτοῦ, ἄχρις οὗ ἔλθῃ. Ἐπειδὴ, **πρῶτον**

2. I, 416 ἑξ. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος ὁρίζεται τὴν θυσίαν κατὰ τέσσαρας σημασίας. *Θυσία* κατ' αὐτὸν σημαίνει 1) τὸ καθιστάμενον ἅγιον διὰ τῆς εἰς Θεὸν προσφορᾶς αὐτοῦ, 2) ὑψίστην πρᾶξιν συσσωματωμένης (corporate) τῷ Θεῷ λατρείας, 3) τὴν τελετουργικὴν προσφορὰν ἄρτου, οἴνου, καρπῶν καὶ τῶν τοιούτων, μεταλαμβανομένων εἶτα ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ τῶν παρόντων, 4) τὴν τελετουργικὴν σφαγὴν καὶ προσφορὰν ζῶντος θύματος συνόλου ἄνευ μεταλήψεως τῶν παρόντων ὡς ἐν τῷ ὁλοκαυτώματι, καὶ 5) τὴν τελουργικὴν σφαγὴν καὶ προσφορὰν ζῶντος θύματος μετὰ μεταλήψεως. Ἐκ τῶν σημασιῶν δὲ τούτων μόνον τὰς τρεῖς πρώτας ἐκδέχεται ὡς δυναμένας νὰ ἰσχύωσιν ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ, ὑπὸ δὲ τὰς δύο τελευταίας ὑπάγει τὰς θυσίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καὶ κατ' ἐξοχὴν ὑπὸ τὴν τρίτην τὸν πασχάλιον ἀμνόν. Ἐλέγχει δὲ τοὺς Δυτικοὺς ὡς ἐν τῇ πράξει τείνοντας νὰ ἀποδεχθῶσι τὴν θυσίαν τῆς εὐχαριστίας ὡς θυσίαν ζῶντος θύματος παρὰ τὰ ἐν Τριδέντῳ περὶ ἀναμνηστικῆς θυσίας θεσπισθέντα, καὶ λοιπὸν ὡς *ἐπαναληψίν* τῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ (I, 388 ἑξ.). Περὶ δὲ τῶν Ὀρθοδόξων λειτουργιῶν, λέγει, ὅτι συνάδουσιν αὗται παντάπασι μετὰ τῆς Ἀγγλικῆς· πλὴν δὲ τοῦ ἀσιγησάτω πᾶσα σάρξ . . . » τοῦ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ Ἰακώβου φερομένου καὶ δὴ τῶν λέξεων *ἄρχεται σφαγιασθῆναι*», πᾶς Ἄγγλος ἱερεὺς δύναται ἐξ ἴσου νὰ μεταχειρισθῇ τὰς ἐννοίας καὶ φράσεις τῶν Ἀνατολικῶν λειτουργιῶν (I, 397 ἑξ.).

3. ὅρα τὰς μαρτυρίας παρὰ Palmer· Ἁρμονία τῆς ἀγγλικῆς καὶ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας σελ. 152—172.

4. παρὰ Palmer Ἁρμονία σελ. 163 καὶ 169.

μὲν θυσίαν αἰνέσεως καὶ εὐχαριστίας προσφέρομεν· ἔπειτα δὲ τὴν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θυσίαν τῷ Πατρὶ προτίθεμεν καὶ παρουσιάζομεν, καὶ δι' αὐτῆς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ πάντα τὰ ἐκ τοῦ κυριακοῦ πάθους λοιπὰ εὐεργετήματα ὑπὲρ ἁπάσης τῆς καθόλου Ἐκκλησίας ἱκετεύομεν· ἐν τέλει δὲ τὴν θυσίαν ἡμῶν αὐτῶν τῷ τῶν ὅλων Κτίστῃ προσφέρομεν, ὃ δὴ καὶ ἐσημάναμεν ἤδη διὰ τῆς προσφορᾶς τῶν ἰδίων αὐτοῦ κτισμάτων. Τὸ δὲ σύνολον τῆς πράξεως ταύτης, ἐν ᾗ μετὰ τοῦ ἱερέως καὶ ὁ λαὸς ἐξ ἀνάγκης μετέχει κατὰ τὸ οἰκεῖον μέρος, θυσίαν εὐχαριστικὴν ὀνομάζομεν κατὰ συνήθειαν . . . ἐν γένει ὅμως φρονοῦμεν ὅτι **δεῖ ἀποφεύγειν μᾶλλον ἢ προάγειν ὁρισμοὺς περιέργους περὶ τοῦ τρόπου τῆς θυσίας καὶ περὶ τοῦ λόγου, καθ' ὃν συνέχονται ἡ τοῦ αἰωνίου Ἱερέως θυσία καὶ ἡ τῆς Ἐκκλησίας θυσία, αἵτινες βεβαίως κατά τινα τρόπον θυσία μία εἰσίν»**[5].

Οὕτω πως πρέπει νὰ κριθῇ ἐν γένει καὶ τὸ συμπέρασμα τῶν ὑπερμάχων τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν, ἀξιούντων ὅτι ἡ ἔννοια τῆς θυσίας ὡς ἀναμνήσεως τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου περιλαμβάνεται ἐν τῇ «οἰκονομίᾳ τῶν μυστηρίων», ὡς ἄλλως δεικνύουσι καὶ οἱ τίτλοι **«ἱερεὺς** καὶ **ἀρχιερεύς»**. Ὅτι βεβαίως κατ' ἀρχὴν ἐν τῷ γενικωτάτῳ ὅρῳ **«οἰκονομίᾳ τῶν μυστηρίων»** δύναται νὰ περιληφθῇ ἡ θυσία εἴτε κατ' Ὀρθοδόξους κυρίως ὡς **ἱλαστική,** εἴτε κατὰ τοὺς Ἀγγλους κυρίως ὡς **ἀναμνηστική,** τοῦτο καὶ οἰκοθεν ὂν φανερὸν μαρτυρεῖ ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἧς τὸ χειροτονικὸν οὐδεμίαν, ὡς εἴπομεν, μνείαν ποιεῖται περὶ τῆς ἱλαστικῆς ταύτης θυσίας, μνημονεῦον μόνον τὸν βαθμὸν, εἰς ὃν τις προχειρίζεται (ἡ τοῦ διακόνου λειτουργία, ὁ τοῦ πρεσβυτέρου βαθμὸς, ἡ ἀρχιερατικὴ ἀξία), καὶ ἐκ τῶν ἱερατικῶν καθηκόντων τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, τὴν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀνακαίνισιν, τὸ προσφέρειν **δῶρα καὶ θυσίας πνευματικὰς,** τὸ ἀναφέρειν τὸν ἀρχιερέα θυσίαν καὶ προσφορὰν ὑπὲρ παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ τὸ κατὰ μίμησιν Χριστοῦ ποιμαίνειν τὸν λαόν. Ἂν ὅμως καὶ οἱ συντάκται τῶν Ἀγγλικῶν χειροτονιῶν τιθέμενοι τὴν ἱερατικὴν ἐξουσίαν ὡς **«οἰκονομίαν τῶν μυστηρίων» ἐνόουν** νὰ συμπεριλάβωσιν ὑπὸ τὸν γενικὸν τοῦτον ὅρον καὶ τὴν ἀναμνηστικὴν θυσίαν, τὴν ἄλλως δυναμένην νὰ συμπεριληφθῇ, δὲν δυνάμεθα μετὰ θετικότητος νὰ εἴπωμεν. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ τίτλοι **ἱερεὺς** καὶ **ἀρχιερεὺς** δὲν συμβάλλονται πολὺ εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν συνηγορίαν. Τοὐναντίον μάλιστα ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ἐνιστάμενος, ὅτι οἱ Ἄγγλοι μεταφράζοντες πάντοτε σχεδὸν τὸ **πρεσβύτερος** διὰ τοῦ elder (ancien) καὶ τὸ **ἐπίσκοπος** διὰ τοῦ overseer (surintentant) δύνανται εὐκόλως νὰ δώσωσι λαβὴν κατὰ τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν μᾶλλον ἢ ὑπὲρ αὐτῶν. Ἀλλ' ὡς παρατηρεῖ ὁ Friedrich, τὸ κύριον καὶ οὐσιῶδες ἐνταῦθα εἶνε οὐχὶ αἱ λέξεις τῶν τίτλων, ἀλλὰ τί ἐννοεῖ τις χρώμενος αὐταῖς.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν διάκρισιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τοῦ Προτεσταντισμοῦ, ἣν προϋποτίθεται ἡ διατήρησις τοῦ ἱερατικοῦ χαρακτῆρος καὶ ἡ χειροτονία λουθηρείων καὶ καλβινικῶν ἱεροκηρύκων, προσελθόντων εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Ἐκκλησίαν, τὸ σημεῖον τοῦτο εἶνε τὸ δυσχερέστατον ἅμα καὶ ὀδυνηρότατον μέρος τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας. Ἔκπαλαι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας ἐφάνη ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ ὅλου προτεσταντικοῦ σώματος, οὐδαμῶς δὲ διακρινομένη ἀπὸ τῆς ἡπειρωτικῆς Μεταρρυθμίσεως· οὐ μόνον ἐν γένει προσωνυμεῖ ἑαυτὴν ἔτι **προτεσταντικὴν ἢ μετερρυθμισμένην** ἀλλὰ καὶ πολυειδῶς ἄλλως δεικνύει τὴν μετὰ τοῦ προτεσταντισμοῦ συμφωνίαν ἐπιτρέπουσα παντὶ διαμαρτυρομένῳ χριστιανῷ νὰ κοινωνῇ ἐν ἀγγλικῷ ναῷ, λαμβάνων, ὡς λέγουσι, **παθητικὴν** κοινωνίαν, οἱονεὶ ἐξ ἰδίου δικαιώματος. Ἐκ τοῦ προτεσταντικοῦ δὲ τούτου πνεύματος προῆλθεν ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ μετὰ τὴν χειροτονίαν γάμος τῶν κληρικῶν πάντων καὶ δὴ καὶ τῶν ἐπισκόπων, ὁσάκις θέλωσι. Καὶ ἠξίωσαν μέν τινες τῶν Ἄγγλων θεολόγων ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ γάμου εἰς τοὺς κληρικοὺς μετὰ τὴν χειροτονίαν εἶνε διάταξις τῶν συνόδων πειθαρχική, ὡς δὲ τοιαύτη δὲν κέκτηται ἀπόλυτον ἢ τὸ αὐτὸ καὶ οἱ δογματικοὶ κανόνες κῦρος· ἀλλ' ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ δευτέρου γάμου εἰς τὸν κλῆρον ἀντιβαίνει εἰς ῥητὸν χωρίον τοῦ ἀποστόλου Παύλου, λέγοντος, «δεῖ τὸν ἐπίσκοπον **μιᾶς** γυναικὸς ἄνδρα εἶναι»[6], ἔνθα τὸ **μιᾶς** γυναικὸς δὲν σημαίνει οὔτε τὴν ἐγκράτειαν οὔτε τὴν τῆς πορνείας ἀποφυγήν, οὔτε

5. Ἀπάντησις εἰς τὰ ἀποστολ. γράμματα Λέοντος τοῦ ΙΓ' σελ. 20 καὶ 22.

6. Α' Τιμ. 3, 2. Τιτ. 1, 6.

τὴν ἀποχὴν τῆς ἐθιζομένης τότε πολυγαμίας, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ ἀπαγορεύεται ὁ δεύτερος γάμος ὡς ἠθικῶς ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ἱερὰν τοῦ ποιμένος ἀποστολήν. Καὶ καθ' ἑαυτὴν δὲ ἡ Ἀγγλικὴ Ἐκκλησία εἶνε πολυποίκιλόν τι καὶ ψηφιδωτὸν χρῆμα, περιλαμβάνον πάσας τὰς δυνατὰς τῶν συμβόλων ἀποχρώσεις, οὗτινος ἡ ἐξερεύνησις ἐμποιεῖ κόρον καὶ ἀπογοήτευσιν. Ἐν αὐτῇ διακρίνονται, ὡς εἴπομεν, ἡ **Ἄνω Ἐκκλησία,** ἡ τοῦ Καλβινισμοῦ ἐχομένη κάτω Ἐκκλησία, καὶ αἱ πεφωτισμέναι Ἐκκλησίαι αἱ ἐκ τῆς μελέτης τῆς Γραφῆς προκύψασαι, αἱ λεγόμεναι Bright Kirchen, κοινωνοῦσαι πᾶσαι μετ' ἀλλήλων. Ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἐξωτερικὸς δεσμὸς πρὸς τὸ σῶμα τοῦ προτεσταντισμοῦ διετηρήθη ἀνέκαθεν, ἐν τούτοις δὲν ἀπεσβέσθη ἐν τῇ Ἀγγλικῇ Ἐκκλησίᾳ οὔτε ἡ ἐσωτερικὴ εἰς τὰς ὑγιεῖς καὶ ὀρθοδόξους ἀρχὰς φορὰ καὶ ἡ ἀπόκλισις ἀπὸ παντὸς ὅ,τι προτεσταντικόν, οὔτε τὸ συναίσθημα ὅτι διακρίνεται κατ' οὐσίαν τῆς Μεταρρυθμίσεως, χειροτονήσασα τοὺς ἐξ αὐτῆς προσελθόντας ἱεροκήρυκας καὶ ἐκδεχομένη τὸν κλῆρον ὡς μὴ δυνάμενον νὰ ἀπεκδυθῇ τὸν ἱερατικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα· ἀνάριθμοι δὲ ἱεράρχαι ἠγωνίσθησαν, ὅπως ἀποκαθάρωσι τὴν Ἀγγλικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῶν μιασμάτων, ἅτινα κατέχραναν αὐτήν, κατακλυσθεῖσαν ὑπὸ τῆς προτεσταντικῆς πλημμύρας. Τοιούτων φιλορθοδόξων τάσεων ἀπαύγασμα ἅμα καὶ παραστάτης εἶνε ἡ Ἄνω Ἐκκλησία ἀποκρούουσα τὸ ὄνομα Διαμαρτυρομένη καὶ καλοῦσα ἑαυτὴν Ἀγγλοκαθολικήν, φρονοῦσα δὲ ὅτι τὰ 39 ἄρθρα δύνανται νὰ ἑρμηνευθῶσι κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας.

Τὶ λοιπὸν τὸ γενικὸν πόρισμα ἐκ τῆς ἀνακρίσεως ταύτης τῆς ἀναιμάκτου θυσίας καὶ καθόλου, ὡς πρὸς τὸ κῦρος τῆς Ἀγγλικῆς ἱερωσύνης, δὲν εἶνε δύσκολον νὰ εἴπῃ τις. Ὡς πρὸς μὲν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, καίτοι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας ἀποκρούει ἐν τῷ Συμβολικῷ αὐτῆς κειμένῳ, τοῖς 39 ἄρθροις, τὴν ὑπὲρ ζώντων καὶ τεθνεώτων προσφορὰν τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, καθόσον ὅμως καὶ πάλαι καὶ νῦν ἀποδέχεται **κατά τινα ἔννοιαν καὶ τρόπον** ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ θυσίαν, ἐπιφανεῖς δὲ αὐτῆς παραστάται προσήγγισαν ἤδη εἰς τὴν ὀρθόδοξον τῆς θυσίας ἔννοιαν, τὸ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας δόγμα δὲν πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὡς impedimentum dirimens εἰς ἀποδοχὴν τῶν Ἀγγλικῶν χειροτονιῶν, ὑποκειμένου πάντοτε, ὡς εἴπομεν ἐν ἀρχῇ, λόγου περὶ προσελεύσεως εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν Ἄγγλων κληρικῶν. Ὡς πρὸς δὲ τὸ ὅλον ζήτημα ἐρρήθη καὶ πρότερον ὅτι τὸ περὶ τῆς Ἀγγλικῆς ἱερωσύνης θέμα δύναται νὰ ἐξετασθῇ διττῶς, **κατ' ἀρχὴν** καὶ **ἐφ' ὅσον** προσέρχονται Ἄγγλοι κληρικοί, ὁπωσδήποτε ἀποσχισθέντες, εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν ὡς τὴν μόνην ἀληθῆ Ἐκκλησίαν. Καὶ τὴν μὲν **κατ' ἀρχὴν** ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος ὡς προϋποτιθεῖσαν, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ Ἐκκλησία δυνατὸν νὰ ἀποτελῇ μέρος ἰσόκυρον τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας, ὅτι δὲ ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία δὲν εἶνε μόνη ἡ Ἀνατολική, ἀπεκρούσαμεν ἐν τῷ προοιμίῳ, ἐφ' ὅσον ἡ προϋπόθεσις αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς προτεσταντικῆς ἀρχῆς, ὅτι ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία ἀποτελεῖται ἐκ πασῶν τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν. Ἄλλος ὁ λόγος, ἐὰν ἡ Ἀγγλικὴ Ἐκκλησία φρονῇ ὅτι εἶνε μέρος τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας, διότι ἔνθεν μὲν αἱ πλάναι εἰς ἃς περιέπεσεν εἶνε καὶ ἀκούσιοι καὶ δὲν αἴρουσι τὴν σώζουσαν πίστιν καὶ τὸ τῆς ἑνώσεως δικαίωμα, ἔνθεν δὲ καὶ κυρίως διότι δὲν ἀνεθεματίσθη ἐπισήμως ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ὡς τοιαύτη ζητεῖ διαλλαγὴν καὶ ἕνωσιν, ἐνδεχομένως μὲν διὰ τῆς ἀποπτύσεως τῶν σὺν τῷ χρόνῳ εἰσκωμασασῶν πλανῶν, ἀναγκαίως δὲ διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἱερωσύνης, διότι κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Μ. Βασιλείου παρατηρηθέντα, ἀποδεχθέντες αἱρετικῶν τινων τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα «οὐκέτι δυνάμεθα διακρίνειν (αὐτοὺς) ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, οἷον **κανόνα τινὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς κοινωνίας ἐκθέμενοι διὰ τῆς τῶν ἐπισκόπων παραδοχῆς**»[7]. Ἀλλ' ἡ βάσανος τῆς ἀξιώσεως ταύτης ἀναφερομένης εἰς τὸ ζήτημα τῆς προσελεύσεως τῆς καθόλου Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὴ ἂν ἡ προσέλευσις αὕτη θὰ ἦνε **ἐπιστροφὴ ἢ διαλλαγή,** ἀπάγει ἀπὸ τοῦ προτιθεμένου ἡμῖν σκοποῦ, ὅστις εἶνε ἡ ἀνάκρισις τῆς ἱερωσύνης τῶν κληρικῶν τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁπωσδήποτε ἀποσχισθείσης ἀφ' ἡμῶν, **ἐφ' ὅσον προσέρχονται εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν** ὡς ἄτομα καὶ οὐδὲν πλέον. Καὶ κατὰ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην οὐ μόνον ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἀπεφήνατο γνώμην τινὰ περὶ τῆς Ἀγγλικῆς χειροτονίας, ἀλλὰ καὶ οἱ θεολόγοι αὐτῆς, οἵ τε Ἕλληνες

7. (Ἐπιστ. Κανον. παρὰ Migne 7.32,671. Ταῦτα ἠξίωσεν ὁ Πάλμερ ἐν τῇ ἀναφορᾷ αὐτοῦ εἰς τὴν Ρωσ. Σύνοδον).

καὶ οἱ ἄλλοι, οὐδεμίαν, καθόσον ἡμῖν γνωστόν, ἄχρι τοῦδε ἐξήνεγκον περὶ αὐτῆς γνώμην ἐπίστημονικῶς ἠτιολογημένην καὶ ἐκ θεολογικῆς ἐρεύνης προϊοῦσαν.

Ὅτε οἱ παλαιοκαθολικοὶ Dœllinger καὶ Reinkens τῷ 1874 ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Βόννης διετύπωσαν τὴν θέσιν, «παραδεχόμεθα ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ Ἐκκλησία καὶ αἱ ἀπὸ ταύτης καταγόμεναι διετήρησαν τὴν ἐπισκοπικὴν διαδοχήν», οἱ ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας παραστάντες οὐδεμίαν ἀπεφήναντο γνώμην εἰπόντες ὅτι τὸ ζήτημα οὐδαμῶς ἐξητάσθη οὔτε ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς οὔτε ὑπὸ τῆς Ρωσσικῆς ἱεραρχίας, ὅτι δὲ θὰ χαρῶσιν ἐὰν καὶ ἡ τῆς Ἀγγλίας ἐπισκοπικὴ διαδοχὴ γίνῃ ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Περὶ δὲ τῶν ἐπιφανῶν Ρώσσων θεολόγων Φιλαρέτου καὶ Πλάτωνος τῶν Μόσχας ἐρρήθη ἐν τῇ αὐτῇ συνόδῳ, ὅτι ὁ μὲν Πλάτων ὑπελάμβανε τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας «**ὡς μὴ ἀποδεδειγμένην**», ὁ δὲ Φιλάρετος δὲν εἶχε μελετήσει αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν τὸ ζήτημα, τὰς δὲ ἀμφιβολίας αὐτοῦ ὤφειλεν εἰς συγγράμματα τῶν ὑπεραλπείων. Ὁ τελευταῖος, λέγεται, ἀπεφήνατο καὶ ἰδίαν περὶ τούτου γνώμην, ἣν ἀγνοοῦμεν. Ἰδίᾳ δὲ ἐκ μὲ τῶν Ἑλλήνων ὁ Δαμαλᾶς ἄνευ τινὸς ἐρεύνης ἀπεδέξατο κατ' ἀρχὴν τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας. Ἀνάγκη ὅμως, παρατηρεῖ, ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἐν γενικῇ συνόδῳ νὰ ἀναιρέσῃ τὸ 21 ἄρθρον αὐτῆς, κηρύττουσα τὴν Ἐκκλησίαν ἀλάνθαστον, διότι ἄλλως καταφέρει «**αὐτὴ ἡ ἰδία θανάσιμον κατὰ τῆς γνησιότητος τῆς ἰδίας αὐτῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς κτύπημα**»[8]. Ὁμοίως δὲ ὁ Ἀμβράζης ἀναγνωρίζει **ὡς ἐγκύρους** τὰς χειροτονίας[9], ὡς καὶ ὁ εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν προσελθὼν Γεττέ[10]. Ἐκ δὲ τῶν Ρώσσων ὁ μὲν Maltzew ὑπολαμβάνει τὴν ἱερωσύνην τῶν Ἄγγλων ὡς «**τοὐλάχιστον ἀμφίβολον**»[11], ὁ δὲ Σοκολὼφ ἔν τινι πραγματείᾳ ὡς ἔγκυρον, ἣν ἀναιρεῖ ὁ Rodestvenskii. Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Σοκολὼφ ἐσκιαγράφησεν ἐν τῇ «Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ» τῷ 1900 ὁ «ὀρθόδοξος θεολόγος», αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ ἰσοσιασίου τῆς Ἀγγλικῆς ἱερωσύνης πρὸς τὴν Δυτικὴν κηρυσσόμενος. Τρεῖς δὲ τῶν θεολόγων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὁ Δαμίλλας, ὁ Βασιλείδης καὶ ὁ ἐκ Μόσχας Stramuski ἐν κοινῷ ἐγγράφῳ ἀπεφάνθησαν ὅτι τὸ χειροτονικὸν τοῦ Ἐδουάρδου ἐπαρκεῖ εἰς κανονικὴν χειροτονίαν[12].

Τὸ καθ' ἡμᾶς ἡ μακρὰ αὕτη ἀνάκρισις, εἰς ἣν ὑπεβάλομον τὴν Ἀγγλικὴν ἱερωσύνην, πείθει ἡμᾶς ὅτι, καθόσον ἡ ἄνω Ἐκκλησία ἀποδέχεται μὲν χάριν μεταδιδομένην ἐν τῇ ἱερωσύνῃ, περὶ δὲ τῆς εὐχαριστίας δὲν φρονεῖ τὴν Καλβινικὴν διδασκαλίαν, οὐδαμῶς δὲ ἄλλως σκοπεῖ νὰ παραβλάψῃ τὸν ἱερατικὸν χαρακτῆρα, ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου αἱ δογματικαὶ δυσχέρειαι τῆς Ἀγγλικῆς χειροτονίας, ἐν πραότητι καὶ χριστιανικῇ ἀγάπῃ μελετώμεναι, εἶνε δυνατὸν νὰ τύχωσιν εὐμενεστέρας κρίσεως ἢ ὡς ἔτυχον παρὰ τῷ ταπεινῷ πάπᾳ καὶ τοῖς παλαιοκαθολικοῖς τῆς Ὁλλανδίας. Ἀλλὰ τὰς τοιαύτας δυσχερείας θὰ ἄρῃ ἀποτελεσματικῶς, καὶ πᾶσαν παρ' Ὀρθοδόξοις ἀμφιβολίαν θὰ διασκεδάσῃ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας ἐν γένει μὲν ὑποτιθεμένη ἐν γενικῇ τῶν ἱεραρχῶν συνόδῳ[13] ὡς βάσιν καὶ ἀνέλεγκτον ἀρχὴν τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, καὶ διὰ τῆς τοιαύτης ἀρχῆς τὰ 39 ἄρθρα περιάγουσα εἰς ψηφίσματα τοπικῆς συνόδου ἰσχύοντα μόνον quatenus συμφωνοῦσι πρὸς τὴν ἀρχαίαν διδασκαλίαν, ὅπερ ἐφρόνησε καὶ ὁ Δαμαλᾶς[14]. Ἰδίᾳ δὲ τοῦ τῆς ἱερωσύνης ζητήματος θὰ εὐκολύνῃ τὴν λύσιν ἡ ἄνω Ἐκκλησία, ὁριζομένη ἣν πρεσβεύει πίστιν σαφῶς καὶ αὐθεντικῶς καὶ δὴ τὴν περὶ τῶν δογμάτων διδασκαλίαν αὐτῆς, τῶν συνδεομένων πρὸς τὴν ἱερωσύνην καὶ ἐμφαινόντων τὸν θεοσύστατον χαρακτῆρα καὶ τὴν διαφέρουσαν αὐτῆς δύναμιν, ἤτοι :

1) **περὶ τῶν μυστηρίων,** ἂν ἀποδέχηται **ἑπτὰ** τὰ μυστήρια·

2) **περὶ ἐξομολογήσεως,** ἂν ὑπολαμβάνῃ αὐτὴν ἀναγκαίαν πρὸς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν συνθήκην καὶ τὸν ἱερέα ἀφιέντα τὰς ἁμαρτίας ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῇ ἀπὸ τοῦ Κυρίου **αὐτῷ** χορηγηθείσῃ·

3) **περὶ εὐχαριστίας,** πῶς ἀποδέχεται τὴν

8. ἔνθ' ἀνωτέρω σελ. 67 ἑξῆς.

9. Περὶ ἑνώσεως τῆς Ἀγγλικ. Ἐκκλησίας μετὰ τῆς ὀρθοδόξου 90 ἑξ

10. ἔνθ. τῆς ὀρθοδ. διδασκαλίας 234.

11. Die sacramente CVIII.

12. Lée the validity of holy orders 522.

13. Τοιαῦται σύνοδοι δὲν εἶνε οὔτε ἀδύνατοι, οὔτε ἀσυνήθεις ἐν Ἀγγλίᾳ.

14. ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 67 ἑξ.

πραγματικὴν παρουσίαν, καὶ τίς ὁ χαρακτὴρ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας·

4) **περὶ οἰκουμενικῶν συνόδων,** ἂν ἀποδέχηται αὐτὰς ὡς ὄργανα τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας ἀνεπισφαλῶς, ὧν αἱ ἀποφάσεις δεσμεύουσιν eo ipso πᾶσαν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαν καὶ πάντα ἀληθῆ πιστόν.

Τὰ δόγματα ταῦτα ὀρθοδόξως καθοριζομένη, καὶ δι' αὐθεντικῆς συνόδου θεσπίζουσα ὅ,τι ἄλλως διδάσκει ὀρθοδόξως ἡ ἄνω Ἐκκλησία, ἅμα μὲν αἴρει πᾶσαν εἰς ἀποδοχὴν τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν ἀμφιβολίαν, ἅμα δὲ συγκαταβάλλεται τὴν ἀδαμαντίνην κρηπῖδα εἰς τὴν προσέγγισιν καὶ τὴν ἀληθῆ ἕνωσιν μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔργον θεαρεστον καὶ ἐκ πάσης ἐπόψεως ὠφέλιμον, περὶ οὗ ὀλίγαι λέξεις ἐνταῦθα δὲν εἶνε περιτταί.

(τὸ τέλος εἰς τὸ μεθεπόμενον)

Χρῆστος Ἀνδρούτσος

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ ΕΠΙ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ

Κατὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ τὴν γενομένην τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ, ὁ πανιερ. μητροπολίτης Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Κωνσταντῖνος, ἀπαντῶν εἰς τὴν κέλευσιν τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἀπήγγειλε τὴν ἐξῆς ἀντιφώνησιν·

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Μετ' εὐλαβείας υἱϊκῆς καὶ ὑπὸ τὸ βαθὺ συναίσθημα τῆς σοβαρότητος, ἣν ἐνέχει δι' ἐμὲ ἡ παροῦσα ἡμέρα καὶ στιγμή, προσέρχομαι, ὑπείκων εἰς τὸ σεπτὸν κέλευσμα τῆς Ὑμετ. Θ. Παναγιότητος, ἵνα κλίνω ἐν ἱερᾷ συγκινήσει τὸν αὐχένα πρὸ τῆς ὑπερτάτης βουλῆς τοῦ Παναγάθου Θεοῦ καὶ δέξωμαι εὐγνωμόνως ἐκ τῶν σεπτῶν χειρῶν Αὐτῆς καὶ τῆς σεβασμίας χορείας τῶν συλλειτουργῶν ἁγίων ἀρχιερέων τὸ μέγα τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα. Ἀποβλέπων ὅμως εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἀξιώματος τούτου καὶ τὴν ἐμὴν αἰσθανόμενος καὶ ἀναμετρῶν πολλαπλῆν ἀνεπάρκειαν, θὰ ὤφειλον μᾶλλον, Παναγιώτατε, ὄχι μόνον εὐχερῶς νὰ μὴ ἀποδεχθῶ τὴν κλῆσιν ταύτην, ἀλλὰ καὶ νὰ φεύγω μακρὰν τῆς ἐπαγωγοῦ αἴγλης τῆς προσφερομένης μοι ἐπισκοπικῆς ἕδρας στοιχῶν τῷ ἐξόχως διδακτικῷ δι' ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους λευΐτας παραδείγματι τῶν μακαρίων καὶ θεοφόρων τῆς ὀρθοδοξίας προμάχων καὶ διδασκάλων. Τοῦτο δὲ μὴ ποιῶν σήμερον προφανῆ παρέχω τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι εἰσέτι δὲν ἠδυνήθην νὰ καταπνίξω καὶ νεκρώσω τέλεον ἐν ἐμοὶ τὸ τοῦ κόσμου χθαμαλὸν φρόνημα καὶ αἰσθανθῶ, εἰς ὃν βαθμὸν καὶ ἐκεῖνοι, ποτ' φέρω τὸ ἀσθενὲς καὶ ἀστήρικτον βῆμά μου καὶ πρὸς ποίους πνευματικοὺς ἀγῶνας καὶ εὐθύνας ἐπαποδύομαι.

Ἐὰν τῳόντι ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ δὲν ἐτελειοῦτο ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀσθενείᾳ καὶ ἐὰν ἡ χάρις καὶ ἡ ἀγαθότης Αὐτοῦ δὲν ἀνεπλήρουν ἐν ἡμῖν τὰ ἐλλείποντα καὶ ἐθεράπευον τὰ ἀσθενῆ, πάντως αὐτοκατάκριτος θὰ ἦμην, Παναγιώτατε, κινῶν τὸ δειλὸν βῆμά μου πρὸς τὸ φοβερὸν θυσιαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας διὰ στόματός Σου με καλεῖ. Ἀλλ' εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον! Ἀφοῦ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, κατὰ τὰς Γραφάς, γενέσθω μοι λαπὸν ὡς ἤρεσε τῇ ἀμετρήτῳ ἀγαθότητι Αὐτοῦ, καὶ ἐκτελεσθήτω ἐπ' ἐμὲ ἡ ὑψίστη βουλὴ Αὐτοῦ, ὡς ἔδοξε τῇ αἰωνίᾳ καὶ δεδοξασμένῃ μεγαλωσύνῃ Αὐτοῦ. Στρατιώτης ὢν ἐγὼ εὐπειθὴς τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, οὔτε δύναμαι, ἀλλ' οὔτε εὐπρεπές μοι εἶνε νὰ ὀλιγοψυχήσω ἀπέναντι τῆς εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς εὐθύνας ταύτας καλούσης με πατρικῆς τοῦ Ὑψίστου φωνῆς· ἡ γὰρ ἀγάπη—λέγουσιν ἐπίσης αἱ Γραφαὶ—ἔξω βάλλει τὸν φόβον. Μόνον ἀντιβολῶ καὶ δέομαι ταπεινῶς, Παναγιώτατε καὶ σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ ὑμεῖς ἠγαπημένε καὶ περιούσιε τοῦ Κυρίου λαέ, εἴ τις ὑπάρχει ἐν ὑμῖν συμπάθεια πρός με καὶ καρδία ἀδελφική, ἔχετε ταύτην εἰς θερμὴν καὶ ἐκτενῆ προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ δεήθητε Αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ, ὅπως ἔλεως γινόμενος τοῖς παραπτώμασί μου καὶ πατρικῷ ὄμματι ἐπιβλέπων καὶ ἐπὶ τὴν ἐμὴν ταπείνωσιν καταπέμψῃ τὸ Πανάγιον Αὐτοῦ Πνεῦμα ἐπ' ἐμέ, ἐπιβραβεύσῃ μοι πλουσίαν τὴν χάριν καὶ τὰς θείας Αὐτοῦ δωρεάς.

Ναί, Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ, Λόγε τοῦ Θεοῦ ἀΐδιε καὶ τοῦ Πνεύματος καὶ τοῦ φωτὸς χορηγέ, ἐπάκουσον τὴν ὥραν ταύτην τῆς φωνῆς τοῦ ταπεινοῦ δούλου καὶ λειτουργοῦ Σου καὶ ἀξίωσόν με, ὅπως μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς ἀκαταγνώστως ἀτενίζω πρὸς Σὲ τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης καὶ ἔχω Σὲ διὰ παντὸς ἐν τῇ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πάλῃ ὁλύχνον τοῖς ποσί μου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου. Εἴθε ἡ χάρις Σου νὰ μὲ ἐνισχύῃ, χειραγωγοῦσά με εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς αὐτοθυσίας καὶ ἐν τῷ νέῳ ποιμαντορικῷ σταδίῳ μου, ἡ δὲ πανσθενὴς δεξιά Σου μὴ μὲ ἀφήσῃ ποτὲ γυμνὸν τῆς προστασίας Σου. Μόνον τῇ Σῇ ἀμαχήτῳ δυνάμει τεθωρακισμένος καὶ τὸ ὄνομά Σου τὸ ἅγιον ἐν ἀληθείᾳ ἐπικαλούμενος, θὰ δυνηθῶ καὶ τὰς δεδομένας ταύτας ἐπισήμους πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπαγγελίας μου νὰ μὴ διαψεύσω καὶ εὐδοκίμως ἐν αὐτῇ νὰ στρατεύωμαι, προπολεμῶν ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ οὐρανίου Σου Πατρὸς καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἐμπιστευομένου μοι χριστεπωνύμου πληρώματος, ὑπὲρ οὗ Σὺ ἐκουσίως μέχρι Σταυροῦ ἐκένωσας σεαυτὸν καὶ ἔλαβες δούλου μορφήν, Θεὸς ὢν ἀληθινός, συναΐδιος καὶ ὁμότιμος τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, ᾧ μόνῳ τριαδικῷ Θεῷ δόξα, κράτος, τιμή, εὐχαριστία καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας!

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΡΑΜΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί. Δέχεται τὴν ὑπ' ἀρ. πρωτ. 91 καὶ ἡμερομηνίαν 23 μαρτίου 1902 ἀγωγὴν τῆς Θεοδοσίας Τάσιου Χρήστου τὸ γένος Μαργαρίτου Τσισμετζῆ, κατοίκου Τσαταλτζας, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Τάσου Χρήστου.

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, ἀνιόντα εἰς γρόσια ἑκατὸν πεντήκοντα (150) καὶ προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐγένετο, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη τῇ 26ῃ φεβρ. 1903.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Δράμας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ 1

Ὁ γραμματεὺς

Ἀρχιδιάκονος ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Δημήτριος Σταύρου, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως καὶ λειτουργὸς τὸ ἐπάγγελμα, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Μαριγοῦς Δημητρίου Σταύρου, τὸ γένος Ἀθανασίου Γανίτσου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, κατοίκου Οὖν-Καπὰν Κωνσταντινουπόλεως, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων "Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,, καὶ "Κωνσταντινουπόλεως,,.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 4 φεβρουαρίου 1093.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 2

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Σπύρος Κωνσταντίνου Κουβέλη, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ἕλλην, ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὅπως, τὴν πρώτην δικάσιμον Πέμπτην καὶ ὥραν 2 μ. μ. εὐρωπαϊστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἑλένης Σπύρου Κ. Κουβέλη, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Τζιβαλίου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ διαζεύξει, ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων "Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,, καὶ "Ταχυδρόμου,,.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 4 δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 2

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

. . . . . .

Δ ὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηρεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 3101 καὶ ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1902 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Παρασκευῆς Εὐσταθίου Ψύχα, τὸ γένος Ἀναστασίου Ζαφειριάδου, κατοίκου Βλάχας, ὑπηκόου ὀθωμανῆς ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφισταμένον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Εὐσταθίου Ψύχα.

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐφημερίδων "Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,, καὶ "Κωνσταντινουπόλεως,, δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ Εὐσταθίῳ Ψύχα τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ὡς καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑξακόσια τεσσαράκοντα πέντε (ἀριθ. 645), προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 18 νοεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος 2

† Ὁ πρ Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΤΡ. ΚΕΝΤΡ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν ἐλλογίμων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων τῶν σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅτι ἐπιθεωρηθέντων τῶν τίτλων τῶν σπουδῶν καὶ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν παρὰ τῇ Π Κ. Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ δύνανται οὗτοι ἀκωλύτως ἵνα λάβωσι τὰ ἀνήκοντα αὐτοῖς ὡς ἄνω ἐγγραφα, προσερχόμενοι πρὸς τοῦτο εἰς τὸ γραφεῖον τῆς εἰρημένης Ἐπιτροπῆς κατὰ πᾶν σάββατον μετὰ μεσημβρίαν.

Πατριαρχεῖα, 5 φεβρουαρίου 1903.

Ἐκ τοῦ Γραφείου.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 14 ΜΑΡΤΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 11

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κήρυγμα ἱερὸν καὶ λαϊκόν — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἐπίκαιρα ἀκροάματα — Περὶ τοῦ κανονικοῦ μνημονεύματος τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπισκόπου ὑπὸ τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Παμφίλου κ. Μελισσηνοῦ — Ἀναγραφὴ ὕμνων καὶ ἐγκωμίων εἰς τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν ὑπὸ τοῦ πανοσιολογ. μοναχοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου — Δήλωσις — Δικαστικαὶ ἀγγελίαι — Παράρτημα: «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

ΚΗΡΥΓΜΑ ΙΕΡΟΝ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΝ

Τὰ ἐν τῷ προηγηθέντι φύλλῳ γραφέντα περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου ἐξετέθησαν ἴσως συντόμως, διότι οἱ κατὰ καθῆκον μεριμνῶντες περὶ κηρύγματος γινώσκουσι καὶ πῶς δέον τοῦτο νὰ γίνηται καὶ οἷος πρέπει νὰ ᾖ ὁ τὴν ἱερὰν ταύτην διακονίαν ἀναδεχόμενος. Πᾶσα πρὸς αὐτοὺς παρόρμησις περιττὴ βεβαίως, εἴτε δι' ὀλίγων, εἴτε διὰ πολλῶν γίνεται. Ὑπόμνησίς τις ὅμως περὶ τοῦ συλλήβδην αἱρετοῦ καὶ φευκτοῦ χρήσιμος ἀποβαίνει πιθανῶς, ἐφ' ὅσον νεωτεριστικαί τινες τάσεις καὶ πνεῦμα καινόσπουδον τείνουσι νὰ εἰσαγάγωσι παρ' ἡμῖν ὀθνείαν ἀντίληψιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος, σύγχυσιν ἱερῶν καὶ κοσμικῶν κηρυγμάτων, καὶ ἰδέας ἀντιτιθεμένας μὲν πρὸς τὴν ὑγιᾆ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου διδασκαλίαν, εὐκολυνούσας δὲ τὴν παρ' ἡμῖν παρεισδυσιν ἀρχῶν ἀγνώστων τῇ Ὀρθοδοξίᾳ. Κοινωφελὴ σκοπὸν αἱ τοιαῦται τάσεις ἐξ ἀρχῆς προτιθέμεναι λίαν ἐνωρὶς ἐξετράπησαν τῆς εὐσεβοῦς καὶ φρονίμου τροχιᾶς, ἐφ' ἧς ἔδει νὰ βαδίσῃ τὸ ἠθοπλαστικὸν ἔργον, τὸ ὑπὸ σωματείων φιλοτίμων ἐπιδιωκόμενον.

Ἀγγελίαι καὶ διαφημίσεις, αἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ ἐπιστιβαζόμεναι, συνεχῶς ἀνήγγελλον κυριακῶν μαθημάτων, ἡμερινῶν ἢ νυκτερινῶν, θέματα καὶ ῥήτορας, μετὰ μουσικῶν τεμαχίων, προηγουμένων ἢ ἑπομένων, ποικιλώνυμοι δὲ Σύλλογοι παρ' ἡμῖν ἀνέθρωσκον ἀπὸ ἑξαετίας σχεδὸν ὑπὲρ μαθημάτων κυριακῶν ἐργαζόμενοι καὶ προτιθέμενοι τὴν ἐξουδετέρωσιν θρησκευτικῶν κηρυγμάτων, γινομένων ὑπὸ διδασκάλων ξένων πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ σύστασις ἐν γένει θεσμοῦ δημοσίων διαλέξεων, ἐπωφελῶν τῷ παρ' ἡμῖν εὐσεβεῖ λαῷ, οὐδὲν ἐνέχει τὸ ἐπίμεμπτον, ὅταν μὴ ἀπομακρύνωνται τῶν πατρίων παραδόσεων καὶ διδασκαλιῶν. Ἀπὸ τεσσαρακονταετίας σχεδὸν λειτουργεῖ παρ' ἡμῖν ὁ θεσμὸς τῶν δημοσίων διαλέξεων, ἐν αἷς φιλογενεῖς ἄνδρες, ἀρυόμενοι γνώσεις ἐπωφελεῖς ἐκ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν, ἢ τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας ἱστορίας καὶ φιλολογίας, καθιστῶσι ταύτας προσιτὰς τῷ λαῷ, καθ' ἣν ἔχουσι μέθοδον καὶ σύστημα διδασκαλίας. Ἐν ταῖς τοιαύταις κοινωφελέσιν ὁμηγύρεσιν οὐδὲν ὀθνεῖον ἢ παρέγγραπτον τελεῖται παρ' ἡμῖν, διότι καὶ οὐδέποτε ἀπὸ τῶν βημάτων Ἀδελφοτήτων καὶ Συλλόγων καθιερώθη σειρὰ διδαγμάτων ἑρμηνευτικῶν τῆς Παλαιᾶς ἢ Καινῆς Διαθήκης. Ἡ μικρῷ πρὸ ἡμῶν ἀκμάσασα γενεὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ πατέρων ἡμῶν περιωρίζετο ἐν-

τὸς τῶν θριγγίων τοῦ νομίμου καὶ τοῦ πρέποντος, ἐγίνωσκε δὲ βεβαίως ὅτι τὸ ἔργον τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος οὔτε νὰ διαμφισβητήσωσιν ἐπιτρέπεται οὔτε ν' ἀντικαταστήσωσιν ὑπούλως καὶ λάθρα σωματεῖα ἡμερόδια. Ἀλλ' ἀπὸ ὀλιγίστων ἐτῶν, ἐξ ἧ ἑπτά, πρὸς ζημίαν θρησκευτικὴν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν λαοῦ, ἐτολμήθη τὸ τοιοῦτον καὶ δυστυχῶς εὑρέθησαν ὀρθόδοξοι νεωτερίζοντες καὶ ἐν τούτῳ, ἱεροῦ δὲ κηρύγματος, ὑπὸ κληρικοῦ ῥήτορος γινομένου, προηγήθησάν ποτε, ἐν εὐπρεπεῖ τόπῳ συνελεύσεων, ᾄσματα ἱερά, ὑπὸ χοροῦ δῆθεν ἐρασιμόλπων ψαλλόμενα. Τοιουτοτρόπως εἰς τὸν κοσμικὸν χαρακτῆρα δημοσίου τοιούτου μαθήματος ὑπεισήρχετο ῥεῦμα μεταγγιζόμενον ἀπὸ δυσμικῶν ὁριζόντων, πρὸς οὓς ἔδει νὰ εὑρισκώμεθα, καθὼς ἐν τοῖς θεμελιώδεσιν οὕτω καὶ ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ, ἐν διαμαρτυρήσει. Διότι μάθημα ἑρμηνευτικόν, μετ' ᾀσμάτων ἱερῶν, ὑπ' ἀνδρῶν ἴσως καὶ γυναικῶν ψαλλομένων, ἤρκει βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον νὰ προσοικειώσῃ ἡμῖν ἀρχὰς θρησκευτικὰς καὶ θεωρίας, καθ' ὧν ἔδει νὰ διατελῶμεν εἰς διαμαρτύρησιν, ἵνα μὴ λελησμένως προσεγγίσωμεν πρὸς ἐκείνας, ἃς δῆθεν ἀνελάβομεν νὰ πολεμήσωμεν ὅπως ἐξουδετερώσωμεν κατὰ τὸν ἱερὸν ἡμῶν πόθον, ἐνεργείας καὶ διδαχὰς ποικίλας καὶ ξένας ἡμῖν.

Οἱ τὴν διεύθυνσιν ἀναλαβόντες τοιαύτης τινὸς δημοσίας κοινωφελοῦς διδασκαλίας καὶ σήμερον εἰσέτι καὶ δύνανται καὶ καιρὸν ἔχουσι νὰ ἐπανορθώσωσι τὸ οὐ καλῶς γινόμενον. Ἐὰν ὑποθάλψωμεν, ὃ μὴ γένοιτο, εἴτε κοινῶς, εἴτε ἰδίᾳ, διὰ προτροπῆς καὶ διδασκαλίας, τὸν πόθον τοῦ λαοῦ πρὸς ἀκρόασιν κυριακῶν μαθημάτων, γινομένων οὐχὶ ἐν ᾧ ἱερῷ τόπῳ ἔδει τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου νὰ γίνηται, ἐὰν καὶ συντελέσωμεν εἰς τὴν πύκνωσιν τοῦ ἀκροατηρίου τῶν Κυριακῶν, θέλομεν παραστῆ μάρτυρες τῆς ἀριότητος τοῦ κατὰ κυριακὴν ἐν τοῖς ναοῖς ἐκκλησιαζομένου πλήθους, στερουμένου τοῦ ἀπὸ τῶν ἱερῶν μυστηρίων ἁγιασμοῦ καὶ τοῦ ἠθοπλαστικοῦ καὶ ἐποικοδομητικοῦ ἔργου, ὃ προμνηστεύεται τὸ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος κήρυγμα· διότι, δυστυχῶς, εὐαριθμότατοι παρ' ἡμῖν εἰσιν οἱ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ καὶ ἐν τῷ μετὰ μεσημβρίαν κυριακῷ μαθήματι ποθοῦντες νὰ παρίστανται. Ἀλλ' ἡ μὲν ἐν τοῖς ναοῖς φοίτησις ἔστι καθῆκον παντὸς χριστιανοῦ, ἡ δὲ εἰς τὰ μαθήματα ταῦτα προσέλκυσις οὐδαμῶς ἐπιβάλλεται. Οἱ θέλοντες ν' ἀκροῶνται τῆς ἑρμηνείας τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἀποστολικῶν ἐπιστολῶν, οἱ θέλοντες ν' ἀκούωσι τῆς ἱερᾶς καὶ κατὰ Χριστὸν ἠθικῆς τὰ διδάγματα ἐδιδάχθησαν ἤδη ὑπὸ πατέρων καὶ μητέρων εὐσεβῶν καὶ ἀπὸ γραφῶν δοκίμων καὶ ὑπὸ διδασκάλων, ὅτι τοῦτό ἐστιν ἔργον τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος· ὁ ζηλωτὴς τοῦ θείου λόγου κῆρυξ ἔχει τὸ στάδιον αὐτοῦ ὡρισμένον ἐκεῖ, κήρυγμα δὲ ἱερὸν ἐν κοσμικῷ χώρῳ ἔστι δημιούργημα τῶν τελευταίων τούτων ἐτῶν. Οἱ παρ' ἡμῖν φιλογενεῖς τῶν λόγων τρόφιμοι λαϊκοί, παρ' οἷς οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἐμφωλεύει στοργὴ πρὸς τὸν διψῶντα γνώσεων ὠφελίμων λαόν, ἔχουσι τὸ ἰδιάζον αὐτοῖς στάδιον ἐλεύθερον τὰ βήματα τῶν Συλλόγων καὶ δύνανται νὰ χρησιμοποιήσωσι καὶ τὰς γνώσεις, ἃς κέκτηνται, καὶ τὸν ζῆλον αὐτῶν πρὸς ἠθικοποίησιν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παρ' ἡμῖν φιλομαθοῦς κοινοῦ, μὴ μεταίροντες ὅρια αἰώνια, ἃ οἱ Πατέρες ἔθεντο.

Οἱ ζητοῦντες τὴν ἐν γένει μόρφωσιν τοῦ ἡμετέρου λαοῦ, εἴτε ἐπιστήμονές εἰσιν, εἴτε διδάσκαλοι καὶ φιλόλογοι, εἴτε βιομήχανοι καὶ ἔμποροι, πρέπει νὰ πιστεύσωσιν ὅτι μεγίστην θέλουσι προσφέρει πρὸς τὸ Ἔθνος καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκδούλευσιν, ἐὰν, μεταδιδόντες εἰς τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα γνώσεις ὠφελίμους ἐκ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, ἐκ τῆς ἱερᾶς καὶ κοσμικῆς φιλολογίας καὶ ἱστορίας, ἔκ τε τῆς πολιᾶς ἀρχαιότητος, καὶ ὑποδεικνύοντες αὐτῷ μετὰ τοῦ Χαιρωνέως φιλοσόφου «τὶ τὸ συλλήβδην αἱρετὸν ἢ φευκτὸν καὶ πῶς ἔστι χρηστέον Θεῷ καὶ γονεῦσιν, ἄρχουσι καὶ ἰδιώταις, τέκνοις καὶ γυναιξὶν, οἰκέταις καὶ ἀρχομένοις» κατορθῶσι νὰ περιβάλλωσι τὰς δημοσίας αὐτῶν διατάξεις διὰ τῆς ἀπαιτουμένης θρησκευτικῆς χροιᾶς, τὸν δὲ λόγον αὐτῶν ἐπισφραγίζωσι διὰ πορισμάτων καὶ συμπερασμάτων ἐποικοδομητικῶν. Εὐτυχῶς πᾶσα ἐπιστήμη καὶ πᾶσα γνῶσις ἀνθρωπίνης παρέχει εἰς τὸν ἀγορητὴν ἀφορμὰς πρὸς τοῦτο, κληρικὸς δὲ καὶ λαϊκὸς ὀρθόδοξος, ἀναπτύσσων ἐπιστημονικὰ θέματα ἀπὸ βήματος ὀρθοδόξου Συλλόγου, δέον νὰ μὴ ἀγνοῇ τὴν ἀλήθειαν ὅτι, χωρίζων τὴν ἐπιστήμην καὶ πᾶσαν ἀνθρωπίνην γνῶσιν ἀπὸ τῶν διδαγμάτων τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ὧν ἡγεμὼν ἡ εὐσέβεια, πανουργίαν, οὐ σοφίαν ἀποφαίνει τὸ διδασκόμενον· καὶ ἔχει στάδιον τοσοῦτον εὐρὺ

πρὸς ἀνάπτυξιν γνώσεων, πρὸς ὑπόδειξιν τῆς δημιουργικῆς καὶ συνεκτικῆς τῶν ἁπάντων σοφίας καὶ δυνάμεως, τῆς τε θείας ἀγαθότητος καὶ παντοδυναμίας καὶ τῆς πρὸς τὸ λογικὸν καὶ ἔμψυχον πλάσμα ἀγάπης τοῦ Δημιουργοῦ. Καὶ, κατ' εὐχήν, εὑρίσκονται παρ' ἡμῖν οἱ δυνάμενοι ν' ἀγωνισθῶσιν εἰς τὸ καλλιστέφανον τοῦτο παγκράτιον. Οὕτω δὲ τὸ μὲν ἱερὸν κήρυγμα θέλει διατηρήσει τὸν ἱερὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ τὴν ἱερὰν ἀποστολήν, μὴ ἐκλαϊκευόμενον, τὰ δὲ κυριακὰ σχολεῖα θέλουσιν ἀποβῆ πράγματι τοιαῦτα, μεταδιδόντα τῷ λαῷ γνώσεις ἐκ παντὸς κλάδου τοῦ ἐπιστητοῦ.

Οἱ θέλοντες κηρύγματα ἱερὰ δέον νὰ ἐθισθῶσιν εἰς τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τακτικὴν φοίτησιν, ὅπου τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου δέον νὰ γίνηται καὶ πρωΐας, ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, καὶ μετὰ μεσημβρίαν, ἐν τῷ ἑσπερινῷ. Οἱ θέλοντες ν' ἀκούωσι κηρύγματα κοσμικὰ δέον νὰ ἐθισθῶσιν εἰς τὴν ἐν εὐπρεπέσι τόποις φοίτησιν, πρὸς ἀκρόασιν ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν, αἵτινες πᾶσαι τείνουσι, κατά τινα τῶν πάλαι ἱερῶν συγγραφέων, εἰς τὸ θεολογῆσαι. Αὕτη δὲ ἔστιν ἡ μόνη ὁδός, ἣν ὁ διανύων οὐδένα κίνδυνον τρέχει νὰ ἐκτροχιασθῇ ἀπ' αὐτῆς, μήτε νὰ προσεγγίσῃ λεληθότως πρὸς διδασκαλίας εὑρισκομένας ἐν διαμαρτυρήσει πρὸς ἐκεῖνα, ἃ ἡμῖν οἱ πατέρες παρέδωκαν, καὶ ἀφ' ὧν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει ν' ἀπομακρυνθῶμεν, μηδεμίαν ξένην πρὸς αὐτὰ διδασκαλίαν καὶ θεωρίαν ἀποδεχόμενοι, κἂν ἄγγελος ἡμῖν αὐτὴν ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνεδρία δύο Σωμάτων.—Τὰ δύο Σώματα συνελθόντα τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ 10 μεμεσοῦντος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἐπελάβοντο τῆς συζητήσεως τοῦ σχεδίου τοῦ ἐνιαίου κανονισμοῦ, ὅπερ συνέταξεν, ὡς γνωστόν, εἰδικὴ ἐπιτροπή. Ἐπειδὴ ὅμως κατά τε τὴν προεισαγωγικὴν ἐπὶ τοῦ ὅλου καὶ τὴν ἐπὶ δύο μόνον ἄρθρων τοῦ εἰρημένου κανονισμοῦ συζήτησιν, ἐγένετο κατάδηλον ὅτι ἡ ἐφ' ἑνὸς ἑκάστου ἄρθρου συζήτησις, παρατεινομένη λίαν, ἠδύνατο νὰ καταναλώσῃ πολλὰς συνεδρίας, ἐνεκρίθη ὅπως ἡ ἐπιθεώρησις καὶ ἐπεξεργασία τοῦ ἔργου ἀνατεθῇ τῇ Α. Θ. Π., τῷ σεβασμ. μητροπολίτῃ Ἐφέσου καὶ τῷ Ἐξ. Κωστάκῃ Ἐφέντῃ Βαγιάννῃ, ὑποβληθῇ δὲ κατόπι τὸ ἔργον εἰς τὰ δύο Σώματα πρὸς ἔγκρισιν.

Ἱερὰ Σύνοδος.—Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐργασθεῖσα πρὸ μεσημβρίας τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ, τακτῇ ἡμέρᾳ συνεδρίας, ἐξηκολούθησε τὴν συνεδρίαν καὶ μετὰ μεσημβρίαν, διεξαγαγοῦσα διοικητικῆς φύσεως ὑποθέσεις.

Ταμεῖον Ἱ. Συνόδου.—Τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Νεοκαισαρείας κ. Ἀλεξάνδρου παραίτησιν ὑποβαλόντος ἀπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἐστὶν ἀνατεθειμένη ἡ ἐκπόνησις σχεδίου περὶ συστάσεως καὶ λειτουργίας ἰδιαιτέρου Ταμείου τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, διωρίσθη κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίαν, εἰς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ, ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Καλλιουπόλεως κ. Ἱερώνυμος. Τὴν Ἐπιτροπὴν ἀποτελοῦσι νῦν οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Ἐφέσου, Ξάνθης καὶ Καλλιουπόλεως.

Μητροπολίτης Πρεσπῶν. — Αἰτήσει τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Πρεσπῶν κ. Ἀνθίμου, ἐχορηγήθη ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἡ ἄδεια ὅπως, χάριν περιθάλψεως τῆς ὑγείας αὐτοῦ, κατέλθῃ εἰς Θεσσαλονίκην.

Προϊστάμενος τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Σταυροδρομίου, ἀντὶ τοῦ πανιερ. μητροπολίτου πρώην Μεσημβρίας κ. Γενναδίου, ὑποβαλόντος παραίτησιν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἕνεκα τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας του, διωρίσθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Ξανθουπόλεως κ. Ἰωάννης, ὃς ἐπὶ συνόδου λαβὼν γνῶσιν τοῦ διορισμοῦ τούτου ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Π. τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ.

Κήρυγμα τοῦ θείου λόγου.—Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ, Γ' τῶν νηστειῶν, ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ ὁ πανοσιολ. μέγας ἱεροκῆρυξ ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, ἀντὶ τοῦ διὰ τοῦ προγράμματος ὁρισθέντος ἀρχιμ. κ. Καλλινίκου Δελικάνη, ἀδιαθετοῦντος· — ἐν Χάσκιοϊ ὁ ἱεροδ. πατριαρχικὸς διάκονος κ. Ἱερόθεος Ἀνθουλίδης· — ἐν Μουχλίῳ ὁ πανοσιολ. ὑπογραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου κ. Ἀθανάσιος Πιπέρας, ὁρισθεὶς μὲν ἐν τῷ προγράμματι διὰ τὴν Β' κυριακήν, μὴ δυνηθεὶς δὲ νὰ κηρύξῃ ἕνεκα τῆς εἰς Ἐξω-

κιόνιον ἐξαρχικῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ. — Τῇ μεθαύριον δὲ, Δ΄ κυριακῇ τῶν νηστειῶν, κατὰ τὸ συνταχθὲν ὑπὸ τῆς Πατριαρχ. Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστ. Ἐπιτροπῆς πρόγραμμα, κηρύξουσιν: ἐν μὲν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ὁ πανοσιολ. ἐπόπτης τῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς σχολείων ἀρχιμ. κ. Γρηγ. Παπαδόπουλος — ἐν Ἁγίῳ Γεωργίῳ Ποτηρᾷ ὁ πανοσιολ. ὑπογραμματεὺς κ. Ἀθ. Πιπέρας — ἐν τῷ ναῷ Ταξιαρχῶν Παλατᾷ ὁ πανοσιολ. σύγκελλος τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Νικόδημος Νεοκλῆς — ἐν τῷ τῆς Θεοτόκου Ἔξω-κιονίου ὁ αἰδεσιμ. πρεσβύτερος κ. Κωνστ. Καλλίνικος — ἐν Ἁγίῳ Νικολάῳ Ψαμμαθία ὁ πανοσιολ. κ. Μελέτιος Λουκάκης — ἐν Ἁγίῳ Γεωργίῳ Κυπαρισσᾶ ὁ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἀντ. Ζ. Ἀντωνινης — ἐν Ἁγίῳ Φωκᾷ Ὀρτάκιοϊ ὁ αἰδεσ. πρεσβύτερος κ. Παναγιώτης — ἐν Ἁγίῳ Χαραλάμπει Βεβεκίου ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως κ. Μιχαὴλ — καὶ ἐν Εὐαγγελιστρίᾳ Βογιατζίκιοϊ ὁ ἱερολογ. πατριαρχ. διάκονος κ. Ἀπόστολος Τρύφωνος. Ἐν ἑτέραις ἐκκλησίαις οἱ προϊστάμενοι οἱ δυνάμενοι κηρύττειν ἢ πρὸς τοῦτο τὴν νενομισμένην ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν ἔχοντες.

Περιοδευταί.— Ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως κ. Φιλόθεος ἀπῆλθεν διὰ τοῦ Οὐζουνκιοπροῦ εἰς Κεσσάνην τῆς Θρᾴκης, ὅπου θέλει διαμένει ὡς ἐπίτροπος τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἡρακλείας κ. Γρηγορίου.

Διαχείρισις ἱερῶν ναῶν καὶ σχολείων.— Δι' ἐγκυκλίου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, ἀπολυθείσης τῇ 11 τοῦ διανυομένου μηνὸς, ὑπομιμνήσκεται ταῖς ἀξιοτίμοις ἐπιτροπαῖς τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφορίαις τῶν σχολείων, τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ, ὅτι, κατὰ προηγηθεῖσαν ἀπόφασιν (11 σεπτεμβρίου 1902) τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, δέον κατὰ τὴν λῆξιν ἑκάστης τριμηνίας νὰ ὑποβάλληται εἰς τὸ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Ἐξελεγκτικὸν γραφεῖον ἐνυπόγραφος ἰσολογισμὸς ἑκάστης διαχειρίσεως, ἐξηγμένος ἐκ τῶν καθαρῶν λογιστικῶν βιβλίων. Λησύσης δὲ, μετὰ τρεῖς σχεδὸν ἑβδομάδας, τῆς πρώτης τριμηνίας τοῦ παρόντος ἔτους, ἡ ὑπόμνησις ἐκρίθη ἀναγκαία, προσδοκῶμεν δ' ἀπὸ τῆς εὐσεβείας καὶ τοῦ ζήλου τῶν τὰ κοινὰ καὶ ἱερὰ χρήματα διαχειριζομένων τὴν πρόθυμον τοῦ τοιούτου καθήκοντος αὐτῶν ἐκπλήρωσιν.

Εὐαγγελικὰ Διδάγματα. — Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Νικομηδείας κ. Φιλόθεος ἐζήτησε ν' ἀποσταλῶσιν αὐτῷ τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ περυσινῆς σειρᾶς. — ὁ δὲ πανιερώτατος μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου κ. Ἰωάννης ἠτήσατο νὰ πεμφθῶσιν αὐτῷ τριάκοντα σώματα τῆς περυσινῆς σειρᾶς τῶν «Εὐαγγελ. διδαγμάτων» νὰ στέλλωνται δὲ καὶ ἰσάριθμα τῆς ἐφετεινῆς.— Ἰσάριθμα περυσινῆς σειρᾶς ἐζήτησεν ὁ πανιερ. μητροπολίτης Ἐλασσῶνος καὶ Δομενίκου κ. Πολύκαρπος — Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Ἀμασείας κ. Ἄνθιμος ἐζήτησε τὴν ἀποστολὴν πέντε, πρὸς τὸ παρὸν, ἀντιτύπων τῆς περυσινῆς σειρᾶς καὶ τῆς ἐφετεινῆς. — Ὁ πανιερ. μητροπολίτης Φιλίππων καὶ Δράμας κ. Χρυσόστομος τεσσαράκοντα ἀντίτυπα τῆς ἐφετεινῆς σειρᾶς διὰ τὸ ἀναγνωστήριον τῆς ἐν Δράμᾳ Ἀδελφότητος. — Ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος. Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως κύριος Σμάραγδος δέκα πέντε σειρᾶς αὐτῶν.— Ὁ δὲ πανοσιολογιώτατος πρωτοσύγκελλος τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ κ. Γερμανὸς Σακελλαρίδης ἠτήσατο ν' ἀποστέλλωνται τῇ ἱερᾷ μητροπόλει πεντήκοντα σώματα τῆς ἐφετεινῆς σειρᾶς.— Ἐλπίζομεν ὅτι καὶ διὰ τὸ εὔωνον αὐτῶν, ὅ δὲ κυριώτερον, καὶ διὰ τὸ εὔληπτον, εὐαρεστηθήσονται πάντες οἱ σεβασμ. ἀρχιερεῖς τοῦ οἰκουμεν. πατριαρχικοῦ Θρόνου νὰ συντελέσωσιν ὑπὲρ εὐρείας διαδόσεως τῶν παντὶ χριστιανῷ ὠφελιμωτάτων τούτων κυριακῶν ἀναγνωσμάτων, διδάσκοντες οὕτως εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ὀρθοδόξους, ὅτι πρωτίστη μὲν εἰσὶ τὰ τοιαῦτα ἀναγνώσματα πνευματικὴ τροφὴ, ὑπὲρ αὐτῆς δὲ καθῆκον ἔχει ὁ λαὸς, εὐτελέστατον χορηγῶν ἀντίτιμον, νὰ προσέρχηται προθυμότατος ἐπίκουρος ἔργων κοινωφελεστάτων, καθὸ ψυχοσωτηρίων καὶ διαπλαστικῶν τῆς καρδίας.

Ἐγγραφὴ ἐκλεξίμου. — Προτάσει τοῦ ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτου Προύσης κ. Ναθαναὴλ, ἐνεγράφη ἐν τῷ κώδηκι τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων ὁ πανοσιολ. ἀρχιδιάκονος τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Προύσης κ. Νεόφυτος Εὐαγγελίδης, τελειόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

Μοναστηριακοὶ λογαριασμοί.— Ὑποβληθέντες τῇ Ἐκκλησίᾳ παρεπέμφθησαν εἰς τὸ μοναστηριακὸν γραφεῖον οἱ προϋπολογισμοὶ τῶν ἱερῶν σταυροπηγιακῶν μονῶν Τιμίου Προδρόμου Βαζελῶνος (παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα). Τιμίου

Προδρόμου Σερρῶν, Τιμίου Προδρόμου Βερροίας, Θεοτόκου Σωσίνου, Γηρομερίου, Νέας Μονῆς Χίου καὶ ἁγίου Γεωργίου Περιστερεῶτα (παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα) — ὡς καὶ ἰσολογισμοὶ προηγουμένης διαχειρίσεως τῶν μονῶν Λειμῶνος ἐν Λέσβῳ, Θεοτόκου Σκαλωτῆς (Λίνου) καὶ Θεοτόκου Κάμενας (Δρυϊνουπόλεως) — ὑπὸ δὲ τῆς ἐν Αἴνῳ μονῆς ἁγίου Ἀθανασίου Τσαδίρι ἁπλῆ σημείωσις χρεῶν.

Μοναὶ Κανάλων καὶ Πέτρας. — Οἱ κατὰ διαταγὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐλθόντες ἐνταῦθα πανοσιώτατοι ἡγούμενοι τῶν ἱερῶν σταυροπηγιακῶν μονῶν Κανάλων ἀρχιμ. Ἰάκωβος καὶ Πέτρας Νικηφόρος ἱερομόναχος ἀνεχώρησαν ὁ μὲν τῇ παρελθούσῃ, ὁ δὲ τῇ προπαρελθούσῃ ἑβδομάδι, λαβόντες τὰς δεούσας ὁδηγίας καὶ τὰ πατριαρχικὰ ἡγουμενικὰ γράμματα. Ὁ ἡγούμενος Πέτρας ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν διοικῶν τὴν μονὴν ταύτην, διατελεῖ μοναχὸς ἐν αὐτῇ ἀπὸ τεσσαράκοντα πέντε σχεδὸν ἐτῶν.

Ὀνομαστικὴ ἑορτή. — Τῇ τρίτῃ, 11 μεσοῦντος, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἁγίοις Σωφρονίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης συνεχάρη τηλεγραφικῶς τοῖς τὴν ἐπέτειον ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἄγουσι πανιερ. μητροπολίταις Ἰωαννίνων, Ἀγκύρας καὶ Προικοννήσου.

Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθεια. — Ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ ἡμετέρου φύλλου ἀπεσταλμένος τῶν Πατριαρχείων Βασίλειος ἐφέντης Ἀσμανίδης, ὃς μετὰ πολλῆς τῆς φιλοτιμίας καὶ τοῦ ζήλου ἐξεπλήρωσε μέχρι τοῦδε τὰ ἀνατεθέντα αὐτῷ καθήκοντα, ἐφωδιασμένος διὰ τῶν προσηκόντων γραμμάτων, ἀπῆλθε χθὲς εἰς Χίον προτιθέμενος νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀνὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους τὴν εἰδικὴν ἀποστολὴν τῆς τε «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ τῶν Πατριαρχείων.

Μουσική. — Κατὰ τὰς ἐκ Θεσσαλονίκης εἰδήσεις τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης μόνης παρ' ἡμῖν μουσικῆς ἐφημερίδος «Φόρμιγγος, συνεστήθη Μουσικὸς Σύλλογος ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῶν μακεδονικῶν πόλεων, οὗ πρόεδρος μὲν ἐπίτιμός ἐστιν ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Ἀθανάσιος, σκοπὸς δὲ ἡ ὑποστήριξις τῆς πατρίου βυζαντινῆς ἡμῶν μουσικῆς, (ἧς δόκιμος γνώστης τυγχάνει ὁ σεβασμ. τοῦ σωματείου πρόεδρος) καὶ τὸ ἐκ συμφώνου ψάλλειν ἐν τοῖς μουσικοῖς χοροῖς τῶν ναῶν. — Ἡ ἐφημερὶς «Φόρμιγξ» εἰσῆλθεν ἤδη εἰς τὸ δεύτερον τῆς ζωῆς ἔτος, ἐκτυποῦται δὲ μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας, ἔχουσα καὶ μηνιαῖον παράρτημα ἐκ 16 σελίδων εἰς 8ον (192 κατ' ἔτος), οὗ νῦν ἐκδίδει τὸν Β' τόμον. — Εἰς τὸν παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Σύλλογον, ἐπαρήγων ταῖς ἀνάγκαις αὐτοῦ, προσήνεγκεν ὁ κ. Ν. Φ. Γεωργιάδης τέσσαρας λίρας τουρκικάς.

Εὐσεβῆ κληροδοτήματα. — Διὰ διαθήκης αὐτοῦ ὁ ἐκ Κουτάλεως τῆς ἐπαρχίας Προικοννήσου καταγόμενος, ἐν Ὀδησσῷ δ' ἀποβιώσας, Γεώργιος Διαμαντίδης ἐκληροδότησε διακοσίας περίπου λίρας ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς νήσου, τῶν ναῶν καὶ τῶν ἀναγκῶν ἐν γένει τῆς ἐν Κουτάλει φιλοτίμου κοινότητος.

Ἐπισκέψεις. — Τῷ παρελθόντι σαββάτῳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ Ἐξ. πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας βαρόνος Μαρσὰλ φὸν Βίβερσταϊν μετὰ τοῦ πρώτου διερμηνέως τῆς πρεσβείας διδάκτορος Γίηρς· — τῇ κυριακῇ ὁ σύμβουλος τῆς σερβικῆς πρεσβείας κ. Χρίστιτς μετὰ τοῦ ἐκ τῶν διερμηνέων κ. Κωνσταντίνου Κρούπτσεβιτς, ὁ πρωθιερεὺς τῆς ἐν Πέραν ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας κ. Μάρκος Σουήνδυ, καὶ ἡ Α. Ἐξ. ὁ ἄρχων Μ. λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης.

Ἀπονομὴ παρασήμων. — Εἰς τὸν πανιερ. μητροπολίτην Αἴνου κ. Γερμανὸν ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας ἀπένειμεν ἐσχάτως τὸ παράσημον τοῦ ἁγίου Σάβα Β' τάξεως, εἰς δὲ τὸν πρωτοσύγκελλον αὐτοῦ αἰδεσιμ. οἰκονόμον κ. Πυθαγόραν Παπαδόπουλον τὸ Δ' τάξεως.

Ἅγιον Ὄρος. — Ἀφίκετο ἐξ Ἁγίου Ὄρους, χάριν ὑποθέσεων τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων, ὁ γραμματεὺς αὐτῆς ὁσιολογ. ἐν μοναχοῖς κ. Ἰωακεὶμ Ἰβηρίτης.

Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας

Φιλογενὴς δωρεά. — Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φιλόμουσος ὁμογενὴς κ. Ἰ. Δήμας προσήνεγκεν ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐν Μανσούρᾳ τῆς Αἰγύπτου ὁμογενοῦς ὀρθοδόξου κοινότητος λίρας ἀγγλίας πεντακοσίας, ἐκτὸς ἑτέρων ἰσαρίθμων, προσενεχθεισῶν ὑπ' αὐτοῦ πρό τινος ἐπὶ σκοπῷ ἀνεγέρσεως σχολείων τῆς φιλοτίμου ταύτης κοινότητος. — Ἐπίσης εἰς τὴν ἐν Κὰφρ-ἐλ-Ζαγιὰτ ἑλληνικὴν ὀρθόδοξον κοινότητα προσήνεγκεν ὁ ἀξιότιμος πρόεδρος αὐτῆς κ. Σκενδεράκης 500 λίρας. — Ὁ δὲ ἐσχάτως ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀποβιώσας Ἰ. Λαγωνικὸς ἐκληροδότησε τῇ ὀρθοδόξῳ ἑλληνικῇ κοινότητι τῆς πόλεως ταύτης χιλίας λίρας ὑπὲρ ἀνεγέρσεως νοσοκομείου, ὡς ἀπαρχὴν δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων ὑπὲρ ἔργου φιλανθρώπου, πράγματι τιμήσοντος τὰ εὐσεβῆ τέκνα τῆς ἁγιωτάτης ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀλεξανδρέων

Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων

Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Σταυροῦ. — Καθηγητὴς τῆς ρωσσικῆς γλώσσης ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διωρίσθη ὁ ἄλλοτε παρ' ἡμῖν ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου πανοσιολ. ἀρχιμαν-

δρίτης κ. Καλλίστος, ἐκ τῶν ἀκρίμων τελειοφοίτων τῆς αὐτῆς σχολῆς καὶ τῆς ἐν Μόσχᾳ Θεολογικῆς ἀκαδημίας.

Ἐκκλησία Ρωσσίας

Ὑπότροφος ἔλλην ἐν τῇ πνευματικῇ ἀκαδημίᾳ τῆς Πετρουπόλεως εἰσήχθη, κατ' αἴτησιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὁ τέως ἱεροκήρυξ τῆς ἐν Σμύρνῃ Ἀδελφότητος «Εὐσεβείας» ἱερολογ. διάκονος κ. Ἰωακεὶμ Παπαγρηγοριάδης. Τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ διακόνου κ. Ἰωακεὶμ ὡς ὑποτρόφου τῆς ἁγιωτάτης διοικούσης ρωσικῆς Συνόδου ἀνήγγειλε δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ, χθὲς ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ, ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Πετρουπόλεως καὶ Λαδόγας κ. Ἀντώνιος, πρωτεῦον μέλος τῆς διοικούσης Συνόδου.

Κοινότης Σεβαστουπόλεως. — Ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθησαν γράμματα τοῦ ἐν Σεβαστουπόλει προϊσταμένου τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτου κ. Γρηγορίου Βούκουνα καὶ τῆς αὐτῆς κοινότητος, δι' ὧν ὑποβάλλεται ἡ εὐγνωμοσύνη αὐτῶν ἐπὶ τῇ χορηγηθείσῃ πρὸς χειροτονίαν ἀδείᾳ, καὶ ἐξαίρεται ἡ προθυμία ὡς καὶ ἡ πρὸς τὴν κοινότητα στοργὴ τοῦ τὴν χειροτονίαν τελέσαντος πανιερ. ἐπισκόπου Ταυρίδος κ. Νικολάου. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ἵνα διὰ τοῦ σεβ. μητροπολίτου Πετρουπόλεως ἐκφρασθῶσιν ἡ εὐαρέσκεια καὶ αἱ εὐχαριστίαι τῆς Μ. Ἐκκλησίας πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ταυρίδος κ. Νικόλαον.

Ἐκκλησία Ἑλλάδος

Ἱερατικὸν ταμεῖον. — Ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκτὸς τοῦ νομοσχεδίου περὶ βελτιώσεως τοῦ κλήρου, συνετάχθη καὶ ἕτερον περὶ συστάσεως Ἱερατικοῦ ταμείου, οὗ πόροι ἔσονται 1] τὰ περισσεύματα τῆς διαχειρίσεως τῶν ἱερῶν μονῶν, 2] τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας τῶν ἀποθνησκόντων ἀρχιερέων καὶ 3] τὸ σύνολον φόρου δύο καὶ ἡμισείας δραχμῶν ἐπιβληθησομένου εἰς ἑκάστην ὀρθόδοξον οἰκογένειαν, κατ' ἀναλογίαν περιουσίας. Τὰ νομοσχέδια παρεπέμφθησαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπὶ μελέτῃ, ὅπως ὑποβληθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Βουλήν.

Ἱερόθεος ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν. — Τῇ παρασκευῇ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος (7 μεσοῦντος) ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν Ἱερόθεος Μητρόπουλος, ἐν ἡλικίᾳ ἑξήκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν. Καταγόμενος ἐκ Δημητζάνης, ἐσπούδασεν ἐν τῇ Ριζαρείῳ Σχολῇ καὶ τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ, συνέγραψεν ἑρμηνευτικάς τινας διατριβάς, καὶ, διοικῶν, ἀπὸ τοῦ 1892 τὴν ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῶν Πατρῶν, εἰργάσθη μετὰ πολλοῦ ζήλου πρὸς ἀναθέρμανσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος καὶ ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν, ὑπὲρ ὧν ἐμερίμνησεν ὁ ἀείμνηστος καὶ κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ ἐπικήρου τούτου βίου στιγμάς.

Ἐκκλησίαι ἐν τῇ διασπορᾷ

Ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ κοινότης Νέας Ὑόρκης. — Ἀνακληθέντος ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἣν ἔχει τὴν κανονικὴν ἀναφοράν, τοῦ ἐκ τῶν κληρικῶν αὐτῆς αἰδεσιμωτάτου Λ. Ἀδαμάκου, προϊσταμένου τῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος, ὑφ' ἧς ἐκλήθη πρό τινος, ἀπεστάλη ἐκεῖσε προϊστάμενος ὁ ἱερολογ. καθηγητὴς καὶ προλύτης τῆς θεολογίας κ. Ζήσιμος Γ. Τυπάλδος, γνωστὸς ἐκ πολλῶν βραχειῶν αὐτοῦ διατριβῶν, ἐκδοθεισῶν ἐν ἐφημερίσι καὶ θρησκευτικοῖς περιοδικοῖς.

Ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ κοινότης Σικάγου. — Παυθέντων ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῶν ἐφημερίων τῆς ἐν Σικάγῳ ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος αἰδεσιμ. κκ. Μαυροκορδάτου καὶ Προυσιανοῦ, ἀπεστάλη προϊστάμενος τῶν ἐν Σικάγῳ ὁμογενῶν ὁ τέως ἐν τῇ πόλει τοῦ Πειραιῶς ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Κύριλλος Γεωργιάδης, ἐκ τῶν λογίων ἱερέων τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, συνεχῶς ἐν Πειραιεῖ κηρύττων καὶ πολλῆς ἀπολαύων τιμῆς διὰ τὴν ἀξιοπρεπῆ καὶ χριστιανῷ κληρικῷ πρέπουσαν πολιτείαν. — Ἡ κοινότης Σικάγου, ἧς προεδρεύει νῦν ὁ ἐκ Τεγέας τῆς Πελοποννήσου ἰατρὸς κ. Γρ. Παπαηλιού, ἐξέδωκε καὶ τὸν τελευταῖον αὐτῆς ἰσολογισμόν, δεικνύοντα τὴν ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ταμίου γινομένην φειδωλὴν διαχείρισιν τῶν κοινοτικῶν χρημάτων. Αἱ ἀναφέρουσαι ταῦτα ἐφημερίδες ἐλπίζουσιν ὅτι καὶ σχολεῖον παρὰ τῇ ἑλλ. κοινότητι Σικάγου ἱδρυθήσεται πρὸς διδασκαλίαν τῶν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει πολλῶν ἑλληνοπαίδων. — Τὸ δὲ ἐν αὐτῇ ἑλληνικὸν σωματεῖον «Πανελλήνιον» προσήνεγκεν ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Παναγίου Τάφου λίρας ἀγγλικὰς δέκα καὶ ἑξ.

Ἡ ἐν Βιρμιγχάμῃ τῆς Ἀλαβάμας ἑλληνικὴ κοινότης σκέπτεται νῦν περὶ τῆς συστάσεως ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ναοῦ. Προσωρινῶς διαμένει παρ' αὐτῇ ὁ ἄλλοτε ἐν Σικάγῳ καὶ ἑτέραις πόλεσιν ἐφημέριος ἀρχιμ. κ Δωρόθεος Βακαλᾶρος.

Οἱ ἐν Νασούᾳ τῆς Ἀμερικῆς ἕλληνες ὀρθόδοξοι συνέστησαν ἐπ' ἐσχάτων φιλανθρωπικὸν σωματεῖον ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν «Ἀλληλοβοήθεια».

Ἡ ἐν Κεϋπτάουν ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ κοινότης ἀνέδειξε πρὸ μηνὸς τὸ νέον διοικητικὸν αὐτῆς συμβούλιον, οὗ πρόεδρός ἐστιν ὁ ἐκ Ρόδου κ. Ἡρακλῆς Κόσιρας. Συνέταξε δὲ καὶ ἐπεκύρωσε τό τε Καταστατικὸν αὐτῆς καὶ τὸν κανονισμὸν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς κοινότητος.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΑΚΡΟΑΜΑΤΑ

Ἀξίαν ἀκροάσεως καὶ προσοχῆς ἀνακοίνωσιν ἐποιήσατο τὴν προπαρελθοῦσαν δευτέραν ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγου ὁ διαπρεπὴς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει νομοδιδάκτωρ καὶ δικηγόρος κ. Μιλτιάδης Καραβοκυρός. Ἐντολὴν τοῦ κοινωνιολογικοῦ τμήματος τοῦ Συλλόγου ἀναδεξάμενος ὅπως ὑποβάλῃ μελέτην τινὰ γενικοῦ χαρακτῆρος, ἐξελέξατο θέμα τῆς ἀνακοινώσεως αὐτοῦ τὴν «ἀνασκοπὴν τῆς ἐπὶ εἰκοσιτετραετίαν καὶ πλέον δράσεως

τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σουλτάνου Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν τοῦ Β' ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν ὀργανισμῶν καὶ δικονομιῶν τῶν δικαστηρίων νιζαμὲτ (πολιτικῶν καὶ ποινικῶν), τῶν διοικητικῶν συμβουλίων καὶ τῶν στρατοδικείων τῆς αὐτοκρατορίας». Τὸ θέμα τοῦτο, τὸ τόσῳ σπουδαῖον, ἐπίκαιρον καὶ διδακτικὸν, ἀπέβαινε νέον, διότι οὐδεὶς ἐπραγματεύθη τοῦτο, μήτε κατὰ τὰς ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς Α. Α. Μ. ὑπὸ πολλῶν γενομένας ἀνασκοπήσεις τῆς κοινωφελεστάτης Αὐτοῦ βασιλείας. Ἵνα σαφῶς ἐννοηθῇ ἡ δικαστικὴ μεταρρύθμισις, ἡ κλείζουσα τὴν ἄλλως εὐκλεᾶ βασιλείαν τῆς Α. Α. Μ. δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ Χὰτ ι χουμαγιοὺν τοῦ 1856 μόνα τὰ ἱερὰ δικαστήρια (μουχακεμέϊ σερὶ) ἐλειτούργουν ἐν γένει, ὅτε, διὰ τοῦ 16 ἄρθρου τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἐγγράφου, τῆς 18 φεβρουαρίου 1856, συνεστήθησαν μικτὰ συμβούλια (μεδζλίσι μουχταλὶτ) ἐκ μουσουλμάνων καὶ μὴ μουσουλμάνων ἀποτελούμενα, ὧν ἐν ἡμῖν γνωστὸν τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον, τὸ λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ 1862, μετὰ τὴν ὁριστικὴν ἐπικύρωσιν τῶν Ἐθνικῶν (Γενικῶν λεγομένων) Κανονισμῶν· περὶ τῶν ἐν λόγῳ συμβουλίων, τῶν καὶ ἐν ἑκάστῃ μὴ μουσουλμανικῇ κοινότητι καθιδρυθέντων λαλεῖ καὶ τὸ ἐν ἔτει 1867 ὑπόμνημα τοῦ διασήμου ὑπουγοῦ τῶν ἐξωτερικῶν Φουὰτ πασᾶ. — Κατὰ τὸ 1865 ὁ περὶ βιλαετίων νόμος συνίστησιν ἐν μὲν τῇ ἕδρᾳ τῶν δήμων τὰ μεδζλίσι δααβὶ, ἐν δὲ ταῖς ὑποδιοικήσεσι (μουτεσσαριφλίκι) τὰ μεδζλίσι-τεμὶζ, καὶ ἐν τῇ ἕδρᾳ τῶν νομαρχῶν τὰ διβάνι τεμὶζ, μετὰ διετίαν δὲ, τῷ 1867, ἐκδίδοται ὁ κανονισμὸς τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τῆς δικαιοσύνης. Τῷ 1869, διὰ τοῦ νέου περὶ νομῶν νόμου, μεταβάλλονται τὰ ὀνόματα τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις συμβουλίων.

Μετὰ ἓν ἔτος παρατηροῦμεν ἐγκαθιστάμενα τὰ μικτὰ συμβούλια (μεδζλίσι-μουχταλὶτ) καὶ ἐν τοῖς Ὑπουργείοις, ὡς ἐν τῷ τῆς ἀστυνομίας, διὰ τὰς ποινικὰς ὑποθέσεις, συμβούλιον ἐμπορικὸν, διὰ τὰς ὑποθέσεις τοιαύτης φύσεως, ἐν τῷ Τελωνείῳ πρῶτον εἶτα δ' ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τοῦ ἐμπορίου, συμβούλιον τῶν τραπεζιτῶν, ἐν τῷ Νομισματοκοπείῳ, συμβούλιον μουχακεμὲ διὰ τὰς ὑποθέσεις ἰδιωτῶν μετὰ τῆς κυβερνήσεως, συμβούλιον μπαλγᾶ, ὡς ἀκυρωτικὸν, καὶ συμβούλιον χὰς ὡς ὑπερκείμενον πάντων τῶν συμβουλίων. Ὅμοια τούτοις συμβούλια συνεστήθησαν κατόπι καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις· ὀργανισμοὶ δὲ συμβουλίων ἐσώζοντο συντομώτατοι, καὶ σχεδὸν μάτην ἐν αὐτοῖς ἐζητεῖτο τὸ ὁμοιόμορφον.

Τῇ 5 ἰουνίου 1877 ἐκδίδεται ὀργανισμὸς δικαστηρίων ὁμοιομόρφων δι' ὅλον τὸ κράτος, ὁριζομένων τοιούτων τῶν εἰρηνοδικείων, τῶν πρωτοδικείων, τῶν ἐφετείων καὶ τοῦ ἀρείου πάγου· εἰσάγεται καὶ καθιεροῦται ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ καὶ ἡ τάξις τῶν δικαστικῶν ἐποπτῶν· ἐκδίδονται δ' ἅμα, νόμος ἐκτελέσεως ἀποφάσεων καὶ διατίμησις δικαστικῶν τελῶν· τῇ 9 ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ποινικὴ δικονομία. Τοῦ λόγου δ' ἐνταῦθα γενόμενος ὁ πολυμαθὴς ἀγορητὴς καὶ συγγραφεὺς, ἐν ἐξετάσει τῶν τε δικονομιῶν καὶ τῆς χρησιμότητος τῶν δικηγόρων, μιμνήσκεται τοῦ Dalloz, τοῦ Boncenne καὶ Φρειδερίκου τοῦ μεγάλου.

Κανονισμὸς δικηγόρων ἦν μὲν ἐκδεδομένος τῷ 1875, τῷ δ' ἔτει 1886 καταργοῦνται τὸ διὰ τὰ πολιτικὰ δικαστήρια προνόμιον τῶν δικηγόρων, περισώζεται δ' αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι ἐν τοῖς ποινικοῖς· Συγχρόνως δὲ συνιστᾶται συμβούλιον δικαστικὸν διὰ τοὺς ὑπαλλήλους, καὶ μετὰ μικρὸν γίνονται πλήρη τὰ ἐν ταῖς διοικήσεσι δικαστήρια· πρωτοδικεῖα, ἐφετεῖα καὶ ἀκυρωτικὸν, ἐνῷ κατὰ τὸ 1885 εἶχον ὁρισθῇ καὶ ἀνὰ ἓν στρατοδικεῖον ἐν τῇ ἕδρᾳ ἑκάστου στρατιωτικοῦ σώματος, ὡς καὶ ἓν ἀνώτατον ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ κράτους συμβούλιον, ὡς ἀκυρωτικόν.

Ἐν βραχυτάτῃ ἀνασκοπῇ παρέχομεν ἐνταῦθα τῆς ἀνασκοπῆς τοῦ κ. Μιλτ. Καραβοκυροῦ στοιχειώδη γνῶσιν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις, οἵτινες, ἀναγινώσκοντες τὴν ἀνασκοπὴν, ἐκ τῶν πρώτων βεβαίως ἐκδοθησομένην ἐν τῷ ΚΗ' τόμῳ τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, θέλουσι θαυμάσει τὸ μέγα τῆς δικαστικῆς ἐν τῷ τουρκικῷ κράτει μεταρρυθμίσεως ἔργον τοῦ μεγαλειοτάτου σουλτάνου Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν τοῦ Β'. Ἐν Εὐρώπῃ μέγιστον ἔργον ἦν ἡ ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ 1790 ἕνωσις τῶν δικαστηρίων· κατόπιν ἐτῶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτὰ τὸ μέγα κατόρθωμα τῆς δικαστικῆς παρ' ἡμῖν μεταρρυθμίσεως κλείζει τὸν ἐπιτελέσαντα τοῦτο με-

γαλειότατον ἡμῶν ἄνακτα καὶ προμνηστεύεται τούτῳ δόξαν ἄφθιτον ἐν τοῖς δικαστικοῖς χρονικοῖς. Ἄριστα παρέστησεν αὐτὸ ὁ κ. Καραβοκυρὸς, ὁ ἀπὸ εἰκοσαετίας μελετήσας καὶ εἰδοποιήσας τὴν ὀθωμανικὴν νομοθεσίαν διίτε τῆς «Κλειδὸς», τοῦ «Κώδικος», καὶ ἑτέρων ὠφελίμων ἡμῖν ἐκδόσεων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ἐν ταῖς ἱεροτελεστίαις

ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΗΜΗΣ ΑΥΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΘΕΙΑ ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ

Κατὰ τὰς τυπικὰς διατάξεις, συνῳδὰ ἱεροῖς κανόσι καὶ τῇ παραδόσει τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκόπου «ἀναφέρεται ἐν ταῖς θείαις ἱεροτελεστίαις»[1].

Τοῦτο πασίδηλόν ἐστι· διὸ καὶ οὐδαμῶς χρῄζει μελέτης καὶ συζητήσεως πρὸς ἀπόδειξιν. Τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς ἐνταῦθα ζήτημά ἐστι, ποία τυπικὴ διάταξις ἐν τῷ κανονικῷ μνημονεύματι τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπισκόπου ἐστὶν ἡ μᾶλλον σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν τυπικῶν διατάξεων, κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας, τὰς τελουμένας ὑπὸ διαφόρους περιπτώσεις, αἵτινες παρουσιάζονται, τελεταρχοῦντος ἐπισκόπου, εἴτε μή.

Αἱ περιπτώσεις αὗται εἰσὶν αἱ ἑξῆς·

α΄] Ἱεροτελετοῦντος ἱερέως ἄνευ ἐπισκόπου·

β΄] ἱεροτελετοῦντος τοῦ κατὰ τόπον κανονικοῦ ἐπισκόπου·

γ΄] ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ τῷ κλίματι αὐτοκεφάλου ἐπισκόπου·

δ΄] ἱεροτελετοῦντος ἐπισκόπου ἐν ξένῃ ἐπαρχίᾳ·

ε΄] ἱεροτελετοῦντος ἐπισκόπου βοηθοῦ·

ς΄] ἐπισκόπου βοηθοῦ, ἐν ᾧ τόπῳ ἐνασκεῖ τὰ καθήκοντά του· καὶ

ζ΄] ἐν χηρευούσῃ ἐπισκοπῇ.

Ἑκάστην τῶν περιπτώσεων τούτων, ἰδιαιτέρως προαγόμεθα ἐξετάσαι.

1. ΑΒ΄ Συνόδου Καν. 13 (Ρ. καὶ Π. Συντ. Θ. καὶ Ι. Καν. τόμ. Β΄ σελ. 688 - 692).

Α΄. Ἱεροτελετοῦντος ἱερέως ἄνευ ἐπισκόπου

Ὁ ἱερεὺς, εἴτε ἐν τῇ κανονικῇ ἐφημερίᾳ του, εἴτε ἐκτὸς αὐτῆς, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἐν ᾗ ἡ ἐφημερία του, εἴτε ἐκτὸς τῆς ἐπαρχίας, ἱεροπράττων κανονικῇ ἀδείᾳ μνημονεύει τὸ ὄνομα[2] τοῦ κατὰ τόπον κανονικοῦ ἐπισκόπου.

Ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐπισκοπὴ, ἱεροπράττων ἱερεὺς, μνημονεύει τὸ ὄνομα τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου[3].

Β΄. Ἱεροτελετοῦντος τοῦ κατὰ τόπον κανονικοῦ ἐπισκόπου

Ἀφοῦ ἐν πάσῃ ἱεροτελεστίᾳ πᾶς ἱερεὺς μνημονεύει τὸ ὄνομα τοῦ κατὰ τόπον κανονικοῦ ἐπισκόπου καὶ ἀπόντος βεβαίως, κατὰ μείζονα λόγον, μνημονεύει τοῦτο ἱεροπράττοντος ἢ χοροστατοῦντος τούτου.

Ἐν τῇ ἱερᾷ μυσταγωγίᾳ ὁ ἐπίσκοπος μνημονεύει τὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου ἢ τοῦ οἰκείου μητροπολίτου, ἂν ἡ ἐπισκοπὴ ὑπόκηται Μητροπόλει[4].

Γ΄. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ τῷ κλίματι αὐτοκεφάλου ἐπισκόπου

Τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκεφάλου ἐπισκόπου μνημονεύεται ἐντὸς μὲν τῆς ἐπαρχίας του ὑπὸ τῶν ἱεροτελετούντων ἱερέων τε καὶ ἀρχιερέων ἀνηκόντως· ἐντὸς δὲ τοῦ κλίματος τοῦ θρόνου αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων τοῦ θρόνου, τῶν ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ ἱερέων μνημονευόντων τὸ ὄνομα τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου, ὡς προείρηται.

Οὗτος δὲ (ὁ αὐτοκέφαλος) ἐν ἐνεργείᾳ ἢ μὴ, μνημονεύει «πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων».

Δ΄. Ἱεροτελετοῦντος ἐπισκόπου ἐν ξένῃ ἐπαρχίᾳ

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, πρὸς μείζονα διευκρίνησιν καὶ διασάφησιν, πρὸ πάσης ἀποφάνσεως, ἀναγκαία ἀποβαίνει ἡ παράθεσις κανονικῶν καὶ τυπικῶν τινων διατάξεων.

Κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον, ἀπαγορεύεται ἡ ὕπαρξις δύο ἐπισκόπων ἐν τῇ αὐτῇ πόλει[5]. Κα-

2. διὰ τὸ ἁπλούστερον ἀποφεύγεται ἡ χρῆσις τῆς γενικῆς, μεθ' ἧς συντάσσεται τὸ μνημονεύω.

3. Καν. 28 τῆς Δ΄ οἰκουμ. Συνόδου.

4. ΑΒ΄ Συνόδου Καν. 14 καὶ 15 (Ρ. καὶ Π. Συντ. Θ. καὶ Ι Καν. τόμ. Β΄ σελ. 692—696).

5. Καν. 8 Α΄ Οἰκουμ. Συνόδου (Ρ., Π. Συντ. τομ. Β΄ σελ. 133—136).

τὰ τὴν ἀνέκαθεν δὲ ἐν τῷ διοικητικῷ δικαίῳ τῆς Ἐκκλησίας κρατοῦσαν ἱερὰν ταύτην διάταξιν, συνῳδὰ τῇ ῥήσει «Εἷς Θεὸς, εἷς Χριστὸς, εἷς ἐπίσκοπος»[6], ἀπολύτως ἀδύνατός ἐστιν ἡ ἐνάσκησις ἐπισκοπικῆς ἐξουσίας, ὑπὸ δύο ἐπισκόπων συγχρόνως ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ· συγκεντροῦται δὲ ἡ ἐξουσία αὕτη ἐν ἑνὶ ἐπισκόπῳ. Καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν ἄλλως γενέσθαι, ἕνεκεν τῆς ἀπαραιτήτως ἐπερχομένης συγχύσεως καὶ συγκρούσεως ἐκ τῆς συνυπάρξεως δύο ὁμοιοβάθμων καὶ ἰσοδυνάμων ἐξουσιῶν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

Ἐκ τούτου πρόδηλον ἀποβαίνει, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἐπίσκοπος δύναται νὰ ἐνασκήσῃ οἱανδήτινα ἐπισκοπικὴν ἐξουσίαν ἐν ἐπαρχίᾳ τινὶ, πλὴν τοῦ κανονικοῦ ἐπισκόπου αὐτῆς. Οὗτος δὲ κέκτηται τὸ δικαίωμα νὰ παράσχῃ τὴν κανονικὴν ἄδειαν αὐτοῦ ἑτέρῳ ἐπισκόπῳ, πρὸς ἐνάσκησιν τῆς ἀρχιερατικῆς πνευματικῆς ἐξουσίας του ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ, εἴτε εἰδικῶς ἐφάπαξ δι' ὡρισμένην ἱεροτελεστίαν, εἴτε γενικῶς διὰ πολλάς.

Λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψιν, ὅτι τρεῖς βαθμοὶ ἱερωσύνης ὑπάρχουσι α') ὁ τοῦ ἐπισκόπου β') ὁ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ γ') ὁ τοῦ διακόνου, δῆλον γίγνεται, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος, οἱονδήτινα τίτλον καὶ ἂν φέρῃ, εἴτε πατριάρχου, εἴτε ἀρχιεπισκόπου, εἴτε μητροπολίτου, εἴτε ἐπισκόπου, καὶ ἀδιακρίτως ἂν κέκτηται διοικητικὴν ἐξουσίαν, ἢ ὄχι, ἤτοι ἂν ἔχῃ ἐπαρχίαν, ἢ ἔστι τιτουλάριος, ἢ πρῴην, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἱερωσύνης, εἶναι ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ καὶ διάδοχος τῶν ἀποστόλων, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐνεργεῖ, ὁπουδήποτε καὶ ἂν ἱεροπράττῃ, κανονικῶς. Ἐπομένως ἐν ξένῃ ἐπαρχίᾳ ἱεροπράττων, ἐπίσκοπος, τῇ κανονικῇ ἀδείᾳ τοῦ κατὰ τόπον κανονικοῦ ἐπισκόπου, οὐδαμῶς ἐνεργεῖ ὡς ἀντιπρόσωπος τούτου, ἀλλ' ἐνασκεῖ τὴν ἰδίαν ἐπισκοπικὴν (πνευματικὴν) ἐξουσίαν αὐτοῦ, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ καὶ διάδοχος τῶν Ἀποστόλων.

Τοῦτο δὲ καὶ κανονικαὶ διατάξεις ῥητῶς καὶ σαφῶς ὁρίζουσιν· Ἀθανάσιος ὁ πατριάρχης Κων]πόλεως, ἐν διατάξει τοῦ ἔτους 1711 ὁρίζει «ἐπίσκοπος καὶ μητροπολίτης τῆς ἀξίας τῆς ἀρχιερωσύνης οὐκ ἐλαττοῦνται ἀλλήλων .... μία καὶ γὰρ ἡ ἀρχιερωσύνη ἐστι, καθ' ἣν καὶ ἐπίσκοποι ἐκέκληντο οἱ ἀρχιερεῖς, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ μαθηταὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἐπίσκοποι ὠνομάζοντο· ὧν διάδοχοί εἰσι καὶ ὀπαδοὶ **καὶ πατριάρχαι καὶ μητροπολῖται, ἀρχιεπίσκοποί τε καὶ ἐπίσκοποι**»[7]. Τὰ αὐτὰ θεσπίζουσιν, ἀποφαινόμενοι περὶ ἀρχιερατικῶν λειτουργημάτων, οἱ πατριάρχαι Κων]πόλεως Γρηγόριος, ἐν ἔτει 1806 καὶ Μελέτιος ὁ ἀπὸ Κυζίκου, ἐν ἔτει 1845[8].

Προσέτι δὲ βεβαιοῦσι καὶ τὰ ἑξῆς·

Ἡ κανονικὴ διατύπωσις, καθ' ἣν ἐπιτελεῖται ἡ θεία καὶ ἱερὰ μυσταγωγία, καθορίζεται διὰ διατάξεων ἐν τῷ Τυπικῷ καὶ τῷ Ἱερατικῷ ἀναφερομένων. Κατὰ τὰς διατάξεις ταύτας, ἐν τῇ ἱερᾷ μυσταγωγίᾳ πάντες οἱ συλλειτουργοῦντες ὑπόκεινται τῇ ἀρχιερατικῇ ἐξουσίᾳ τοῦ προεξάρχοντος ἐν αὐτῇ ἐπισκόπου. Ἡ τοιαύτη δὲ ὑποταγὴ εὐλόγως συνεπάγεται τὴν καθόλου πνευματικὴν ἐξάρτησιν καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἀπορρέουσαν ἀπονομὴν τιμῆς ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς εἰς τὸν τελεταρχοῦντα ἀρχιερέα.

Τούτῳ, εἰσερχομένῳ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εὐλογοῦντι, ψάλλεται τὸ, «Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα».

Παρὰ τούτου χοροστατοῦντος, ἢ προκειμένου ἱεροπράξαι, λαμβάνουσι **καιρὸν,** ἤτοι τὴν **κανονικὴν ἄδειαν** (ἣν δύναται καὶ ν' ἀρνηθῇ) οἱ μέλλοντες λειτουργῆσαι ἢ συλλειτουργῆσαι μετ' αὐτοῦ, ἢ μετασχεῖν ἱεροπραξίᾳ τινί.

Τούτῳ, λαμβάνοντι καιρὸν, ψάλλεται «Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα ἡμῶν».

Τούτῳ ἀπευθύνεται τὸ μνημόνευμα «Τῆς Ἀρχιερωσύνης σου μνησθείη Κύριος ὁ Θεός».

Τὴν εὐχὴν τούτου, λειτουργοῦντος, ἢ χοροστατοῦντος, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, ἐπικαλεῖται ὁ ἱερεὺς, ἀντὶ τοῦ «Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν», λέγων «Δι' εὐχῶν τοῦ ἁγίου Δεσπότου ἡμῶν»[9].

Τὸ ὄνομα τούτου, χοροστατοῦντος, μνημονεύουσιν οἱ λειτουργοῦντες ἱερεῖς εἰς τὸ «Ἐν πρώτοις μνήσθητι Κύριε»[10], ἢ συλλειτουργοῦν-

6. Θεοδωρητ. Ἐκκλησ. Ἱστορ. 6' 17.

7. Κανονικαὶ Διατάξεις Μ. Γεδεὼν τόμ. Α' σελ. 145.

8. αὐτόθι σελ. 110 καὶ 357—358.

9 Τυπικὸν τῆς Μ. Ἐκκλησίας τοῦ 1888 σελ. 39 § 50.

10. Ἱερατικὸν τῆς Μ. Ἐκκλησίας τοῦ 1895 σελ. 77.

τες, ὅτε οὗτος μνημονεύει τὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου (ἢ τοῦ οἰκείου μητροπολίτου), κατὰ τὰ προειρημένα.

Ἐν δὲ τῇ πατριαρχικῇ ἐκδόσει ἀναφέρεται, ὅτι ὑπὸ τοῦ κατὰ τόπον κανονικοῦ ἐπισκόπου «χορηγεῖται ἡ νενομισμένη κανονικὴ ἄδεια ἐπισκόπῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ, ὅπως ἐπιτελέσῃ **μετὰ πάσης τῆς κανονικῆς διατυπώσεως**» ἱεροπραξίαν· τὴν δὲ ἱερὰν μυσταγωγίαν, ὑπὸ τὸν περιορισμὸν «δίχα μέν τοι τῆς ἐν τῷ ἱερῷ συνθρόνῳ ἐγκαθιδρύσεως»· ὅπερ δηλοῖ, ὅτι ὑπὸ τοῦ κατὰ τόπον κανονικοῦ ἐπισκόπου χορηγεῖται ἡ ἐνάσκησις τοῦ ἀρχιερατικοῦ λειτουργήματος εἰς ἕτερον ἐπίσκοπον, ἔχοντα μὲν τὴν δύναμιν τοῦ ἐνασκεῖν τὸ ἀρχιερατικὸν λειτούργημα, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ δικαίωμα, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἐν ᾗ χορηγεῖται τοῦτο αὐτό, ἁρμοδίως, δι' ὡρισμένην ἱεροτελεστίαν ὑπό τινα ὅρον δὲ διὰ τὴν θείαν μυσταγωγίαν.

Ὅθεν κατὰ ταῦτα, ἐν μὲν τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ μνημονεύεται τὸ ὄνομα τοῦ κανονικῶς ἐν ξένῃ ἐπαρχίᾳ ἱεροπράττοντος οἱουδήτινος ἐπισκόπου· τούτου μνημονεύοντος τὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου (ἢ τοῦ οἰκείου μητροπολίτου), κατὰ τὰ προλεχθέντα· ἐν πάσῃ δ' ἄλλῃ ἱεροπραξίᾳ μνημονεύεται μόνον τὸ ὄνομα τούτου.

Συλλειτουργούντων δύο ἢ πλειόνων ἀρχιερέων, μνημονεύεται τὸ ὄνομα τοῦ προεξάρχοντος, κατὰ τὴν ἄνω ἀναλογίαν.

Ὁ μητροπόλει ὑποκείμενος ἐπίσκοπος, ὁπουδήποτε καὶ ἂν λειτουργῇ, μνημονεύει τὸ ὄνομα τοῦ οἰκείου μητροπολίτου· ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοκεφάλου ἐπισκόπου, τὸ ὄνομα τούτου.

Ε'. Ἱεροτελετοῦντος ἐπισκόπου βοηθοῦ

Βοηθὸς ἐπίσκοπος δύναται νὰ ᾖ εἴτε τιτουλάριος ἐπίσκοπος, εἴτε πρώην μητροπολίτης ἢ ἐπίσκοπος.

Συνῳδὰ τοῖς προειρημένοις (Δ'), περὶ τῶν βοηθῶν ἐπισκόπων κρατοῦσιν ὅσα καὶ ἐν τῇ ἱεροτελεστίᾳ ὑπὸ ἐπισκόπου ἐν ξένῃ ἐπαρχίᾳ. Ἤτοι ἐν μὲν τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ, τελεταρχοῦντος αὐτοῦ, μνημονεύεται τὸ ὄνομά του, τούτου μνημονεύοντος τὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου ἢ τοῦ οἰκείου μητροπολίτου· ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἱεροπραξίαις μνημονεύεται μόνον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

ΣΤ'. Ἐπισκόπου βοηθοῦ ἐν ᾧ τόπῳ ἐνασκεῖ τὰ καθήκοντά του

Ὁ βοηθὸς ἐπίσκοπος τελεῖ ἀρχιερατικὰ λειτουργήματα κατὰ τὴν παρεχομένην αὐτῷ κανονικὴν ἄδειαν ὑπὸ τοῦ κατὰ τόπον κανονικοῦ ἐπισκόπου, οὗτινος βοηθός ἐστιν, εἴτε ἐν ἁπάσῃ τῇ ἐπαρχίᾳ τούτου, εἴτε ἐν τμήματι αὐτῆς, εἴτε ἐν πόλει, εἴτε ἐν χωρίοις, εἴτε ἐν ἐνορίᾳ. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ, τελεταρχοῦντος ἐν ἱερᾷ τελετῇ, μνημονεύεται κατὰ τὰ ἄνω (Δ' καὶ Ε'). Ἀλλ' ἐνταῦθα παρουσιάζεται τὸ ζήτημα, ἂν καὶ πῶς πρέπει νὰ μνημονεύηται τοῦτο ἐν ἑκάστῃ τῶν ἄνω περιπτώσεων, ἀπόντος αὐτοῦ· ἀφοῦ ἱεροπράττει οὗτος δυνάμει κανονικῆς ἀδείας τοῦ κατὰ τόπον κανονικοῦ ἐπισκόπου, γενικῆς ἢ εἰδικῆς;

Κατὰ τὴν ταπεινὴν γνώμην ἡμῶν, ἡ λύσις εὑρίσκεται διὰ προσφυγῆς εἰς κρατούσας σχετικὰς τυπικὰς διατάξεις, ἐξ ὧν κατ' ἀναλογίαν δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν συμπέρασμα.

Κατὰ τὰ ἀνέκαθεν σταθερῶς κρατοῦντα, τὸ ὄνομα τοῦ ἡγουμένου μονῆς (ἁπλοῦ ἱερέως), παρόντος ἢ ἀπόντος, μνημονεύεται ὁμοῦ μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατριάρχου (ἐν σταυροπηγιακῇ μονῇ) ἢ τοῦ μητροπολίτου (ἐν ἐπαρχιακῇ). Προσέτι δὲ ἐν τῇ ἐκτενεῖ μνημονεύεται, μετὰ τὸ «Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν», «ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἱερέων, ἱερομονάχων, ἱεροδιακόνων καὶ μοναχῶν, καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος». Ὅθεν, συνῳδὰ τούτοις, ἐξ ἀναλογίας πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι δέον νὰ μνημονεύηται ὁμοῦ μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κατὰ τόπον κανονικοῦ ἐπισκόπου καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βοηθοῦ ἐπισκόπου, ἀπόντος· ὡς **προϊσταμένου** ἐνταῦθα καὶ οὐχὶ ὡς ἀνωτάτου πνευματικοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐπαρχίας.

Διότι προφανῶς, ἄτοπον ἦθελεν εἶναι νὰ μνημονεύηται ἡγούμενος μονῆς καὶ τὸ ἄθροισμα «τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἱερέων, ἱερομονάχων, ἱεροδιακόνων καὶ μοναχῶν», ἐπίσκοπος δὲ προϊσταμένος, ἔστω καὶ μὴ ἐνασκῶν ἰδίαν διοικητικὴν ἐξουσίαν, νὰ μὴ μνημονεύηται.

Κατὰ ταῦτα δέ, τὸ ὄνομα τοῦ βοηθοῦ ἐπισκόπου μνημονεύεται ὡς ἑξῆς·

1) τοῦ ἐν ἁπάσῃ τῇ ἐπαρχίᾳ βοηθοῦ ἐπισκόπου τὸ ὄνομα μνημονεύεται μόνον ἐν ἱεροτε-

λεστίᾳ, ἐν ᾗ προεξάρχει οὗτος, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, οὐδέποτε δὲ ἀπόντος τούτου·

2) τοῦ βοηθοῦ ἐπισκόπου ἐν τμήματι ἐπαρχίας μνημονεύεται ἐν πάσαις ταῖς ἱεροτελεστίαις τὸ ὄνομα, καὶ ἀπόντος, ἐν ἅπαντι τῷ τμήματι, μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κανονικοῦ ἐπισκόπου· ἀναλόγως καὶ τοῦ βοηθοῦ ἐπισκόπου ἐν πόλει, ἐν ἐνορίαις καὶ ἐν ἐνορίᾳ. Πρὸς τοῖς ἄνω, ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ, κατ' ἐπανάληψιν, χάριν μείζονος διευκρινήσεως, ὅτι ὁ βοηθὸς ἐπίσκοπος (ὡς καὶ πᾶς ἄλλος ἐπίσκοπος, ἐν ἐνεργείᾳ ἢ μὴ), κατὰ τὰ προλεχθέντα, ἐν τῇ ἐνασκήσει τῆς ἀρχιερατικῆς πνευματικῆς ἐξουσίας αὐτοῦ, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ καὶ διάδοχος τῶν ἀποστόλων τελεταρχῶν ἐν ἱεροτελεστίᾳ, ὅπου εἶναι βοηθὸς (ὡς καὶ ἐν οἱαδήτινι ἐπαρχίᾳ), οὐδαμῶς ἐστιν ἀντιπρόσωπος τοῦ κατὰ τόπον κανονικοῦ ἐπισκόπου. Ἀντιπρόσωπος τούτου ἐστὶ, καὶ ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ ἐνεργεῖ, μόνον ἐν τῇ ἐνασκήσει ἀρχιερατικῆς διοικητικῆς ἐξουσίας, ἧς τὸν βαθμὸν ὁρίζει καὶ τὰ ὅρια δύναται νὰ περιστέλλῃ ἢ ἐπεκτείνῃ οὗτος.

(ἕπεται τὸ τέλος)

† **ὁ Παμφίλου ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ**

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΥΜΝΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΩΜΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΕΥΦΗΜΙΑΝ*

Μακαρίου Θεοδώρου τοῦ Βέστωνος Ἐγκώμιον εἰς τὴν ἁγίαν καὶ πανεύφημον μεγαλομάρτυρα Εὐφημίαν.

Τοιαῦτα τῆς ἱερᾶς φιλοσοφησάσης μάρτυρος καὶ πᾶν τὸ περιεστηκὸς πλῆθος ἐκθαμβησάσης, ἐπεὶ μὴ οἷός τε ἦν ὁ δικάζων πρὸς ἀνταπόκρισιν, ἐπὶ τὴν διὰ βασάνων πεῖραν μεθίσταται· παρηλλαγμένῳ δέ τινι κολαστηρίῳ καὶ οὐ συνήθει καὶ μόνης τῆς αὐτοῦ κακοδαιμονίας τυγχάνοντι εὕρημα πρὸς τὴν τῆς μάρτυρος ἐχρῆτο θανάτωσιν· ὄργανον γὰρ τιμωρικὸν αὐτῷ διεσκεύαστο, ὁ τροχοῖς καί τι πλήκτροις συναρμοζόμενον ἀνύποιστον ἐνεποίει τὴν ἀλγηδόνα τοῖς οὓς ἂν κατάσχειεν. Τούτῳ προσενεχθεῖσαν τῷ μηχανήματι, ἣν ἰδεῖν θέαμα πικρὸν καὶ δακρύων ἐπάξιον· τοῖς γὰρ τροχοῖς κινουμένόν τε καὶ κυλιόμενον ὑφ' ἑαυτὸ τὸ μαρτυρικὸν ἐκεῖνο ἐποιεῖτο σῶμα, ὁ τοῖς πλήκτροις κατακεντούμενον καὶ ταῖς συνεχέσι στροφαῖς τοῦ ὀργάνου συνθλώμενόν τε καὶ συνθραυόμενον τοὺς ὁρῶντας ἐξέπληττε· πῶς τῷ ὁριμεῖ καὶ ἀφορήτῳ τῶν πόνων ἀλγυνομένη καὶ πληττομένη, εὐχαῖς ἐμεγάλυνε τὸν ταῦτα παθεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀξιώσαντα καὶ τὸ τῆς τιμωρίας ἀνύποιστον ἐπικουφίζοντα. Ἀλλ' ἡ μὲν μάρτυς τῶν τε δεσμῶν ἀπελύθη, τίνος ταῦτα τερατουργήματος; ἀγγέλου κατιόντος ἄνωθεν, ὃς καὶ παισί ποτε τὸ τῆς καμίνου παφλάζον ἐδρόσισε καὶ Ἀββακοὺμ ἐναέριον πρὸς Βαβυλῶνα διεκόμισε. Τοῦτο τὸ θαῦμα τῆς μάρτυρος· αὕτη τῶν ἀγώνων ἡ ἔνστασις, δι' ὧν γενναιοτέρα δειχθεῖσα πρὸς δευτέραν ἠὐτρεπίζετο βάσανον· ἡ δὲ ἦν κάμινος μηδὲν τῆς βαβυλωνίας ἐλλείπουσα, ἣν ὕλη πολλὴ καὶ ἄμετρος ἀναῤῥλέξασα καὶ εἰς ὕψος ἐξάρασα φοβερὰν καὶ δυσπρόσιτον ἐποίει τοῖς ἐντυγχάνουσιν. Ὑπηρέται δὲ τῆς κολάσεως Βίκτωρ καὶ Σωσθένης ἐτάττοντο, οἳ, πρὸς τὴν πυρὰν ἀκοντίσαι τὴν μάρτυρα προτραπέντες, οὐ μόνον προσήκαντο τὸ ἐπίταγμα, ἀλλὰ καὶ παῤῥησίᾳ τὸ τοῦ Χριστοῦ καθωμολόγουν ὄνομα, ὑπὲρ οὗ καὶ θηρσὶ προσριφέντες, ἐν μέσοις αὐτοῖς τὰ πνεύματα τῷ Θεῷ παρέθεντο.

Τοιαῦτα τῶν ἀγώνων τῆς πανευφήμου τὰ συμπεράσματα. Τοιαῦτα τῶν ἱερῶν αὐτῆς παθημάτων τὰ ἀποτελέσματα. Ἀλλ' οἱ μὲν μάρτυρες καλῶς τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ παθεῖν ὑποστάντες πρὸς τὰς ἀμείνους λήξεις μετεβιβάσθησαν, ταῖς ἐκείνης κολάσεσιν ἐπιῤῥωσθέντες πρὸς τὸ μαρτύριον, καὶ ὑπ' αὐτῆς χειραγωγηθέντες πρὸς τὴν ἐκεῖθεν ἀντάμειψιν. Αὕτη δὲ καὶ αὖθις ὑποβληθῆναι τῇ φλογὶ κατακριθεῖσα, ἡ μὲν αὐτίκα δι' ἀγγέλου παρουσίας τοῦ πυρὸς ἀφηρπάζετο, καὶ σεσωσμένη ἐδείκνυτο, καὶ τὸ θαῦμα μετάθεσις καὶ ὀδηγία πολλῶν πρὸς εὐσέβειαν ἐγνωρίζετο. Τί δὲ ὁ τύραννος, ὁ πνέων μέγα καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον; Πρὸς ἕτερον εἶδος κολαστηρίων αὖθις μετέβαινε. Νῦν μὲν παγίδα μεμηχανημένην τοῖς ταύτης ποσὶν ἑτοιμάσας, ἐλαύνεσθαι δι' αὐτῆς προσέταττε· νῦν δὲ ῥάβδοις τραχείαις κατὰ παντὸς αἰκίζεσθαι τοῦ σώματος· ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῆς, ἄγγελον εἶχε τὸν ῥυόμενον, ἀπὸ δὲ τῶν, τὴν ἄνωθεν ροπήν τε καὶ δύναμιν ἐπιῤῥωννύουσαν καὶ πρὸς τὸ ἑξῆς ἐργαζομένην εὐέλπιδα.

Εἶχε μὲν οὕτω ταῦτα· καὶ τὸ τῶν κολαστηρίων ὁριμὺ ἀπημβλύνετο· τὸ τοῦ πυρὸς παφλάζον ἀπεψυχραίνετο· ἡ παγὶς, θείῳ θελήματι, συνετρίβετο καὶ τὸ τῶν ῥάβδων δύσποιστον ἐκουφίζετο. Ἐπειδὴ οὖν ἔδει τὴν τοσούτους ἄθλους ὑπενεγκοῦσαν κα-

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 110—111.

τάλληλον τὸ πέρας τῶν πόνων εὑρεῖν, ὁποῖον τοῦτο καὶ διὰ ποίας βασάνου ἀποπερατούμενον; Θηρίοις ὑποβληθῆναι κατεδικάζετο, πολὺ τὸ ἀτίθασσον κεκτημένοις, μάλιστα τῆς πείνης αὐτὸ πολλαπλασιασάσης ἵν' εἴ τι τῶν σαρκικῶν ὑπελέλειπτο, μὴ ταῖς βασάνοις καταξανθὲν, τοῦτο τοῖς τῶν θηρίων ὀδοῦσι καταβρωθῇ. Ὡς δὲ τούτοις ἐν μέσῳ θεάτρῳ καθυπεβάλλετο, καὶ πᾶν τὸ πλῆθος περιειστήκει τὸ ταύτης ἀπτόητον ἐκπληττόμενον, ἡ μὲν ηὐλόγει τὸν Θεὸν καὶ τὸν ταύτης τελειῶσαι δρόμον ἐξελιπάρει· τὰ δὲ τὸ μακάριον αὐτῆς εὐλαβούμενα πάθος οὐ μᾶλλον τοῖς ὀδοῦσιν ἐσπάραττον ἢ τοὺς μαρτυρικοὺς κατησπάζοντο πόδας, ἐφ' οἷς ἅπασι θαυμαστωθεῖσα, μᾶλλον δὲ Θεὸν δοξάζεσθαι δι' ἑαυτῆς παρασκευάσασα, ἔτι τοῖς ἐκ τῆς ἀθλήσεως ἱδρῶσι περιρρεομένη καὶ θερμῷ τῷ τῶν τραυμάτων λύθρῳ περιφοινισσομένη, καὶ μέσον μυριάνδρου πλήθους καὶ πολυανθρώπου θεάτρου, καὶ θήρας φιμώσασα, καὶ τύραννον καταισχύνασα, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς παράστημα γενναιότερον ἀποδείξασα, Θεῷ τὸ ἱερὸν παρατίθησι πνεῦμα, ἧς τὸ ἀθλητικὸν σκῆνος ὁ τῶν εὐσεβούντων σύλλογος ἀνελόμενος καὶ ἁγιοπρεπῶς κηδεύσας, τῇ θρεψαμένῃ πόλει Χαλκηδόνίων ὡς ἱερὸν ἀπέθετο θησαύρισμα.

Οὗτοι οἱ τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας διὰ Χριστὸν ἀγῶνες, καὶ τὰ παλαίσματα· οὗτοι οἱ μέχρι θανάτου καρτερικώτατοι πόνοι καὶ τρόπαια. Αὕτη ἡ γενναιοτάτη ὑπομονὴ καὶ στερρότης, καὶ ἡ διὰ Θεὸν ἐπίμονος ἄθλησις· αὕτη ἡ πρὸς τυράννους παρρησία καὶ ἔνστασις, καὶ ἡ ἀρρενόφρων προθυμία καὶ ἔμμονος· τοῦτο τῶν μακρῶν ἀγώνων τὸ τελευταῖον καὶ ἀήττητον τρόπαιον· τοῦτο τῶν ὑπερφυῶν ἱδρώτων καὶ καμάτων τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ θεῖον συμπλήρωμα, δι' ὧν τῶν ἐν οὐρανοῖς γερῶν κατηξίωται, ὑφ' ὧν κεκαλλωπισμένη καὶ περικεκοσμημένη τῷ βραβευτῇ τῶν ἐπάθλων παρίσταται. Ἐν ᾧ τὰ τῶν ἐλπίδων ἀνάψασα, καὶ πρὸς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως αὐθαιρέτως χωρήσασα, ὑπόσπονδον μὲν καὶ ὑπ' αὐχένα πατούμενον τὸν κοινὸν ἐχθρὸν ἀπειργάσατο· στέφος δὲ νίκης ἀμάραντον τῇ ἑαυτῆς ἱερᾷ κορυφῇ ἀνεδήσατο· καὶ νῦν ἀγγελικαῖς συγχορεύουσα τάξεσι, καὶ μαρτυρικοῖς συναγελάζουσα τάγμασι, παρθένων ἁγίων ἐνδιαιτωμένη σκηνώμασι, κατοπτεύει τρανώτερόν τε καὶ καθαρώτερον τὸ τοῦ Νυμφίου κάλλος ἐκεῖνο, τὸ ἄφραστον, τὸ ἄρρητον, τὸ ὑπὲρ πᾶσαν φύσιν νοερὰν καὶ αὐτόματον πιστευόμενον καὶ τιμώμενον· οὐχ ὡς πρὶν ἐν αἰνίγμασιν, οὐδ' ὡς ἐν παραπετάσματι τῇ σαρκὶ καθορωμένῳ· ἀλλὰ γυμνῷ καὶ καθαρωτάτῳ τῷ νῷ, καὶ δίχα παντὸς περιπεζίου καὶ ὑλικοῦ παρακαλύματος. Εἰ γὰρ καὶ πάσης ἀσωμάτου φύσεως ὑπερῆρται καὶ ἀσυγκρίτως ὑπερανῴκισται, ἀλλ' οὖν γε τοῖς φύσει ἀΰλοις καὶ ἀσωμάτοις ἐγγυτέρω καθέστηκε καὶ οἷον συνανακέκραται καὶ ἀμέσως συνήνωται, πάσης ὑλώδους περιαιρεθείσης ἐμφάσεως, καὶ τῶν σκιῶν τῇ τῆς ἀληθείας ἐπιλάμψει διαλυθεισῶν.

(ἕπεται συνέχεια)

Ἀλέξανδρος Ε. Λαυριώτης

ΔΗΛΩΣΙΣ

Γνωρίζεται τοῖς συνδρομηταῖς τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ τοῖς ἀναγνώσταις τῶν Εὐαγγελ. Διδαγμάτων ὅτι οἱ ἀπὸ 1—6 ἐλλείποντες ἀριθ. αὐτῶν ἐκδοθήσονται ὁσονοῦπω.

Ἡ σύνταξις τῶν Εὐαγγελ. Διδαγμάτων.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

. . . . . .

Δι' ἃ τάδε

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 3101 καὶ ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1902 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Παρασκευῆς Εὐσταθίου Ψύχα, τὸ γένος Ἀναστασίου Ζαφειριάδου, κατοίκου Βλάγκας, ὑπηκόου ὀθωμανῆς ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Εὐσταθίου Ψύχα·

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐφημερίδων ''Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,, καὶ ''Κωνσταντινουπόλεως,, δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ Εὐσταθίῳ Ψύχα τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ὡς καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑξακόσια τεσσαράκοντα πέντε (ἀριθ. 645), προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 18 νοεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος 3

† Ὁ πρ Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ὑπευθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 21 ΜΑΡΤΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 12

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Ἡ καλαισθησία τῶν βυζαντινῶν· ὑπὸ Μ. Ι. Γ.—Δικαστικαὶ Ἀγγελίαι—Παραρτήματα (Εὐαγγελικὰ διδάγματα — Ὁ χαρακτὴρ τοῦ προτεσταντισμοῦ).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Πρώτη μουχαρέμ. — Ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ νέου μωαμεθανικοῦ ἔτους, ἀγομένῃ τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης μετέβη, ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἐξοχ. ἄρχοντος Μ. λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου καὶ τοῦ ἄρχοντος καπουκεχαγιῆ τῶν Πατριαρχείων Ἀντωνίου βέη Οἰκιάδου, εἰς τὰ ἐν Γιλδὶζ αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα καὶ διὰ τῆς Α. Ἐξ. τοῦ ἀρχιθαλαμηπόλου Χατζῆ Ἀλῆ πασᾶ ὑπέβαλε τῇ Α. Α. Μ. τῷ σεπτῷ ἡμῶν ἄνακτι ἐγγράφως τὰ συγχαρητήρια ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ Γένους.

Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα. — Πρόεδρος τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων ἐξελέγη κατὰ τὴν σημερινὴν κοινὴν συνεδρίαν τῶν δύο διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Ἐφέσου κ. Ἰωακείμ.

Ἐκλογικὴ Συνέλευσις. — Μεθαύριον, κυριακῇ, 23 λήγοντος, συγκροτεῖται ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἡ γενικὴ συνέλευσις πρὸς ἐκλογὴν νέων συμβούλων, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποχωρούντων ἅτε συμπληρωσάντων τὴν διετῆ αὐτῶν περίοδον· οἱ ἀποχωροῦντες εἰσὶν οἱ ἀξιότιμοι κκ. Ζήσης Θ. Ζήση, Ἀλέξ. Γάγκος, Ἰωάννης Κ. Χατζόπουλος καὶ Ἐμμανουὴλ Ρακτιβάν. Ἡ συνέλευσις ἀπαρτίζεται, ὡς γνωστόν, ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, τῶν μελῶν τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, οἵτινές εἰσιν οἱ κκ. Θεοδόσιος Θεοδοσιάδης Φαναρίου—Κωνστ. Καραθεοδωρῆς καὶ Ἀντώνιος Νέτης Σταυροδρομίου — Ἀβραὰμ Ἀβραμίδης Τζιβαλίου—Ἀλέξ. Εὐθυμιάδης Μουχλίου καὶ Ποτηρᾶ — Μιχαὴλ Ἰωσηφίδης καὶ Γ. Σισμάνογλους Ἐδιρνέκαπου, Τόπκαπου, Σαρμασικίου, Ἐγρίκαπου, Σαλματομβρουκίου καὶ Τεκφοὺρ-σεραγίου — Γεώργιος Μελαχροινὸς καὶ Δ. Γαϊτανίδης Παλατᾶ, Ξυλοπόρτης καὶ Βαλίνου—Π. Τσαούσογλους Ἁγίας Κυριακῆς Κοντοσκαλίου—Γεώργιος Τσατσάκος Βλάγκας—Ν. Σκαρπαθιώτης καὶ Θεόδ. Γεωργίου Ὑψωμαθείων καὶ Βελιγραδίου—Ἰσαὰκ Ἰωαννίδης Ἔξω Κιονίου—Κωνσταντῖνος Βονάτσος Χάσκιοϊ—Ἰωάννης Δαρακλῆς Εὐαγγελιστρίας Ταταούλων—Στ. Νικολόπουλος Φερίκιοϊ—Σ. Σκυλίτσης καὶ Δ. Ρωκίδης Γαλατᾶ—Σ. Σινιόσογλους Διπλοκιονίου—Μιχαὴλ Ἰωαννίδης Μεσαχώρου—Ἀνανίας Βοσταντζόγλους Μεγάλου Ρεύματος – Χαρ. Βαμβακᾶς Ξηροκρήνης καὶ Βεβεκίου—Ματθαῖος Τζελέπης Βαφεοχωρίου—Καλλίστρατος Χρυσὸς καὶ Ι. Γαϊτανίδης Νεοχωρίου καὶ Στένης.

Μητρόπολις Ἡρακλείας. — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης τρίτης, ληφθεισῶν ὑπ' ὄψιν τῶν ἐκ Τυρολόης, τμήματος τῆς ἐπαρχίας Ἡρακλείας, ὑποβληθεισῶν πρὸ καιροῦ

ἀναφορῶν τῶν κατοίκων, ἐξαιτουμένων τὴν ἀνασύστασιν τῆς ἐπισκοπῆς Τυρολόης διατηρηθείσης, ὡς γνωστὸν, μέχρι τοῦ 1848, ἡ ἱερὰ Σύνοδος παρέπεμψε τὰ γράμματα ταῦτα τῶν ὀρθοδόξων τοῦ τμήματος Τυρολόης καὶ Σεργεντζίου τῷ σεβασμ. μητροπολίτῃ Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ κ. Γρηγορίῳ ὅπως ὑποβάλῃ σχετικὴν ἔκθεσιν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἀρχιερατικαὶ ἐπιχορηγήσεις.—Ἀναγνωσθείσης, ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης, ἐκθέσεως τῆς ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰσπράξεως τῶν ἀρχιερατικῶν ἐπιχορηγήσεων Ἐπιτροπῆς, ὑποβαλούσης διάφορα μέτρα, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε τὰ προτεινόμενα καὶ διέταξε τὴν ἀπόλυσιν τῆς σχετικῆς ἐγκυκλίου.

Μητρόπολις Χίου.—Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης τρίτης ἀνεγνώσθησαν γράμματα τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Χίου κ. Κωνσταντίνου, ἀποστείλαντος σχέδιον κοινοτικοῦ κανονισμοῦ πρὸς ἔγκρισιν, ὡς καὶ σχετικὴ πρὸς τοῦτο ἀναφορὰ διαφόρων κοινοτικῶν ἐν Χίῳ σωματείων· ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀνέθηκε τὴν μελέτην τῶν ἐγγράφων τοῖς ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίταις Ξάνθης καὶ Καλλιουπόλεως.

Νέα Μονή.— Γνωσθέντος ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Χίου ὅτι ἐξελέγη ἡγούμενος τῆς ἐν Χίῳ πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς ἀρχαιοτάτης Νέας Μονῆς ὁ πανοσ. κ. Γαβριὴλ Τσαμπαρλῆς, ἐκλεγέντος ἅμα καὶ τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου αὐτῆς, ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ἐγκρίνασα καὶ ἐπικυρώσασα τὰς ἐκλογὰς ταύτας, διέταξε τὴν ἀπόλυσιν τῶν σχετικῶν ἡγουμενικῶν γραμμάτων.

Κήρυγμα τοῦ θείου λόγου.—Κατὰ τὸ λίαν ἐγκαίρως συνταχθὲν ὑπὸ τῆς πατριαρχ. Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς πρόγραμμα τῶν κατὰ τὰς κυριακὰς τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς κηρυξόντων τὸν θεῖον λόγον ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν μὲν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ἀντὶ τοῦ πρὸ διμηνίας σχεδὸν ὁρισθέντος ὕστερον δὲ μητροπολίτου Σάμου χειροτονηθέντος πανιερ. κ. Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου, κηρύξει ὁ πανοσιολ. Μ. ἱεροκῆρυξ ἀρχιμ. κ. Γρηγόριος—ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐν Σαρμασικίῳ ὁ ἱερολογ. πατριαρχικὸς διάκονος κ. Ἱερόθεος Ἀνθουλίδης—ἐν τῷ τῆς Θεοτόκου Βελιγραδίου ὁ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἀθαν. Λάσκαρις—ἐν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Φερίκιοϊ ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Παμφίλου κ. Μελισσηνὸς—ἐν τῷ τῶν Ταξιαρχῶν τοῦ Σωσθενίου ὁ αἰδεσιμ. πρεσβύτερος κ. Βασίλειος Λαμπρίδης. Κηρύξουσι δὲ καὶ ἀλλαχοῦ οἱ προεστῶτες τῶν ναῶν οἱ κεκτημένοι πτυχίον ἀκαδημαϊκὸν ἢ ποτε λαβόντες ἄδειαν πρὸς τὸ κηρύττειν.

Θεολογικὴ σχολὴ Χάλκης.—Κατὰ τὸν ἐπὶ καταλήψει τῆς θέσεως καθηγητοῦ τῶν τουρκικῶν ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ γενόμενον διαγωνισμὸν, προκριθεὶς διωρίσθη ἤδη, λαβὼν τὸ νενομισμένον πιττάκιον, ὁ ἑλλόγ. κ. Θεοδόσιος Ἀποστόλου Φωτιάδης, τελειόφοιτος τοῦ τε γυμνασίου τῶν Κυδωνιῶν καὶ τῆς ἐνταῦθα αὐτοκρατορ. Πολιτικῆς σχολῆς.

Δῶρον.—Ὁ ἔγκριτος ὁμογενὴς ἐξοχώτατος Ἀλέξ. Παντζίρης βέης, βοηθὸς διευθυντὴς τῆς ὁθωμ. Τραπέζης τεκμηριῶν βαθὺν σεβασμὸν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἀπέστειλε προχθὲς ἀργυροῦν καὶ καλλιτεχνικώτατα ἐπεξειργασμένον δίσκον μεγάλου μεγέθους, ἐφ' οὗ εἶσιν ἐγγεγλυμμένα τὸ πατριαρχικὸν σῆμα καὶ ἡ χρονολογία τῆς πρώτης ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Θ. Π. ἤτοι τὸ ἔτος 1878.

Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν κυριῶν ἐν Σταυροδρομίῳ.—Μετ' ἐπιβαλλούσης σεμνότητος, ὡς ἀνέκαθεν, καὶ ἐν μέσῳ ὁμηγύρεως ἐκλεκτῆς, ἐπανηγύρισε τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ τὴν ἐπέτειον αὐτῆς ἡ ἐν Σταυροδρομίῳ «Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν» ἡ καλὴ αὕτη ἑστία τῆς εὐποιΐας, ἥτις, φάλαγγος δεσποινῶν ἐλεημόνων καὶ συνετῶν διακονούσης, «τὰς χεῖρας αὐτῆς διήνοιξε τῷ πένητι, καρπὸν δὲ ἐξέτεινε τῷ πτωχῷ» κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα.—Τῆς ὁμηγύρεως προέστη ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης σὺν τοῖς σεβασμ. μητροπολίταις Ἐφέσου, Προύσης, Ξάνθης, Βάρνης καὶ Καλλιουπόλεως, τῷ θεοφιλ. ἐπισκόπῳ Ξανθουπόλεως προϊσταμένῳ τῆς κοινότητος Σταυροδρομίου καὶ τῷ ἐπιτρόπῳ τοῦ Παναγίου Τάφου πανοσιολογ. ἀρχιμ. κ. Νικοδήμῳ Βασιλείου.—Παρῆσαν πρὸς τούτοις ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας κ. Ποτὲν, ὁ γεν. πρόξενος κ. Ε. Φίλων καί τινες ἐκ τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς πρεσβείας καὶ τοῦ προξενείου, οἱ ἐρίτιμοι λογάδες τοῦ Γένους κκ. Λεωνίδας Γ. Ζαρίφης, Θεόδ. Μαυρογορδάτος, Ἀλέξ. Παντζίρης, Κ. Ἡλιάσκος, Σόλων

Καζανόβας, Ν. Σγουρίδης καὶ πολλοὶ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν ταῖς ἐπιστήμαις, τῷ ἐμπορίῳ καὶ τοῖς τραπεζιτικοῖς ὁμίλοις. — Μετὰ τὰς εἰθισμένας εὐχάς, ἀνῆλθε τὸ βῆμα ἡ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ διοικητικοῦ τῆς Ἀδελφότητος συμβουλίου εὐγενεστάτη κ. Αἰκ. Σ. Παντερμαλῆ καὶ δι' ἐκθέσεως γλαφυρᾶς καὶ καλλιεποῦς ἱστόρησε τὰ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πεπραγμένα ἐπικαλεσαμένη ἐν τέλει τὴν γενναιόφρονα καὶ αὖθις ὑποστήριξιν τῆς κοινωνίας καὶ τῶν φιλοπτώχων ὁμογενῶν. — Εἶτα ἡ Α. Θ. Π. διὰ πατρικῶν λόγων ἐπήνεσε τὴν ὁτρηρὰν διακονίαν τῶν τὴν Ἀδελφότητα διοικουσῶν εὐγενεστάτων ἑλληνίδων τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπεδαψιλεύσατο δὲ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ἐπὶ πάντας τοὺς ποικιλοτρόπως ἀρωγοὺς εἰς τὸ θεάρεστον ἔργον τοῦ λαμπροτάτου τούτου σωματείου προσερχομένους.

Εὐσεβὴς δωρεά. — Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης ἐπιστολὴ τοῦ ὁσιωτάτου κ. Χρυσάνθου παπᾶ Ἀνθίμου, ἀνακοινοῦντος ὅτι ἀφιεροῖ δύο προσοδοφόρα κτήματα αὐτοῦ τῇ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καισαρείας ἱερᾷ πατραρχικῇ καὶ σταυροπηγιακῇ μονῇ τῶν Ταξιαρχῶν. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπαινέσασα τὸν εὐσεβῆ δωρητὴν διέταξε τὴν ἔκδοσιν τοῦ νενομισμένου σιγιλλιώδους ἐν μεμβράναις πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος.

Εὐσεβῆ κληροδοτήματα. — Ὁ ἐκ τῶν πάλαι κατοίκων τῆς φιλοτίμου ἐνορίας Τζιβαλίου Ἰωάννης Ζαχαράκης ἐκληροδότησεν ὑπὲρ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς σχολῆς αὐτῆς 200 λίρας ὀθωμανικάς. — Ὁ ἐσχάτως ἐν Μιτυλήνῃ θανὼν ἐκ τῶν προκρίτων καὶ πλουσίων ὁμογενῶν Μιχαὴλ Κούμπας ἐκληροδότησε 250 μὲν λίρας τουρκικὰς ὑπὲρ τοῦ νοσοκομείου τῆς ἐκεῖ ὁμογενοῦς κοινότητος, 150 δὲ ὑπὲρ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θεράποντος.

Εὐσεβεῖς πράξεις. — Ἡ οἰκογένεια τοῦ πρὸ μηνὸς ἐν Μερσίνῃ τῆς Κιλικίας πρὸς Κύριον μεταστάντος μεγάλου εὐεργέτου τῆς ἑλλην. ὀρθοδ. κοινότητος, τοῦ πλεῖστα χρηματικὰ ποσὰ χορηγήσαντος ὑπὲρ ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν αὐτόσε καταστημάτων Κωνσταντίνου Μαυρομμάτη διένειμε, τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου, κατὰ τὴν ἔγκριτον «Φωνὴν τῆς Κύπρου», 250 λίρας ὀθωμανικὰς εἰς τοὺς πτωχοὺς τῆς Μερσίνης, ἡ δὲ θυγάτηρ αὐτοῦ κυρία Κρίστμαν ἐδήλωσεν ὅτι μέλλει ν' ἀνεγείρῃ ἐξ ἰδίων ναὸν ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῶν ὀρθοδόξων εἰς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον, πρὸς μνήμην τοῦ πατρὸς αὐτῆς.

Ἐπισκέψεις. — Τῇ ἑβδομάδι ταύτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ ἐκ τῶν λογάδων τοῦ Γένους Ἐξ. Ἀλέξ. Παντζίρης βέης, βοηθὸς διευθυντὴς τῆς Αὐτοκρατ. Ὀθωμ. Τραπέζης. — Χθὲς δὲ ἡ Α. Μακαριότης ὁ πατριάρχης τῶν ἀνατολικῶν Ἀρμενίων κ. Μαλαχίας Ὀρμανιάν.

Ὀνομαστικὴ ἑορτή. — Ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ ἦν ἦγε πρόχθες ὁ ἐνδοξ. Χρύσανθος Θωμαΐδης ἐφένδης δικηγόρος τῆς ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἡ Α. Θ. Π. εὐηρεστήθη ἵνα διαβιβάσῃ αὐτῇ τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχὰς διὰ τοῦ ἱερολ. διακόνου κ. Ἱεροθέου Ἀνθουλίδου.

Ἀδελφότης «Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ». — Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὸν κανονισμὸν τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος, ἧς σύμβολον ὁ ἱερὸς τῶν θεσσαλονικέων φωστὴρ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. Σκοπὸν ἔταξεν ἑαυτῇ ἡ Ἀδελφότης τὴν διὰ τῆς κατὰ Χριστὸν διδασκαλίας ἠθικὴν βελτίωσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ τε ἱεροῦ κλήρου καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν αὐτῆς καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. Ὅσον ἔξοχος ὁ σκοπός, τοσοῦτον καὶ τὰ πρὸς τοῦτο συμβαλλόμενα μέσα, ὅπλον οὖν ἡ συντήρησις ἑνὸς ἢ δύο κηρύκων τοῦ θείου λόγου διά τε τὴν πόλιν καὶ τὴν ἐπαρχίαν Θεσσαλονίκης καὶ ἡ διδασκαλία τῆς τε Κατηχήσεως καὶ Λειτουργικῆς πρὸς τὸ παρὸν, εἰς τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος, ὑπὸ ἰδίου ἱεροδιδασκάλου, βραδύτερον δὲ καὶ τῆς Ἐκκλησιαστ. ἱστορίας καὶ τῆς Χριστιανικῆς ἠθικῆς. Δυστυχῶς ὅμως αἱ κάλλισται καὶ κοινωφελεῖς αὗται προθέσεις τῶν τῆς Ἀδελφότητος ἱδρυτῶν δυσκόλως εὐοδοθήσονται διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ 9 ἄρθρου τοῦ περιφθέντος ἡμῖν κανονισμοῦ διατεττομένων περὶ συνδρομῶν τῶν μελῶν· ὁ θαυμάσιος σκοπὸς τῆς ἀξιολόγου ταύτης Ἀδελφότητος ἔχει μελῶν πολλῶν, κυρίως λαϊκῶν, ἀνάγκην, διότι ἡ καθοριζομένη συνδρομὴ ἐστὶ γλισχροτάτη, μετὰ δὲ τὴν ἔναρξιν τακτικῶν κηρυγμάτων καὶ τῆς καθοριζομένης διδασκαλίας ἐλπίζομεν ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι τῆς ἐπαρχίας Θεσσαλονίκης θεωρήσουσι καθῆκον — ἔστι δὲ καθῆκον — ἵνα προσέλθωσιν ἀρωγοὶ εἰς τὸ λαμπρὸν ἔργον τῆς Ἀδελφότητος, ἥτις ἔσται καὶ κοινῆς εὐγνωμοσύνης ἀξία ἐὰν ἐπιβάλῃ κυριαρχικῶς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ 8 ἄρθρου, καθ' ὃ ὀφείλουσι τὰ μέλη νὰ διάγωσι κοσμίως ἐν ἀλλήλοις καὶ νὰ ἐξασκῶσιν ἔργα θεάρεστα. Ἄλλως, τὸ παράδειγμα τοῦ χριστιανικοῦ βίου τὸ ἐμψυχοῦν ἰσοῦται τῇ ἄλλῃ διδασκαλίᾳ, πάντοτε δ' ὑπέρτερον ἐκείνης ἀποδείκνυται ὅταν ὁ λόγος στερῆται τοῦ παραδείγματος τοῦ θεαρέστου βίου, ὅτε μάλιστα βοᾷ καὶ ἐνοχλεῖ.

Ἐκκλησία Κύπρου

Φιλόμουσος δωρεά. — Κατὰ τὰς ἐν Κύπρῳ ἑλληνικὰς ἐφημερίδας, ὁ ἀξιότιμος κ. Γενέθλιος Δ. Μιτέλλας ἐβωρήσατο τῇ ἑλληνικῇ σχολῇ Νεμεσοῦ λίρας ἀγγλικὰς τετρακοσίας.

Σύλλογος «Ὀρθοδοξία». — Τῇ πρώτῃ κυριακῇ τῶν νηστειῶν, ὁ ἐν Λευκωσίᾳ θρησκευτικὸς Σύλλογος «Ὀρθοδοξία» ἐπανηγύρισε τὴν ἐπέτειον τῆς συστάσεως αὐτοῦ, εὐλογοῦντος τὴν εὐσεβῆ ὁμήγυριν τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Κυρηνείας καὶ προέδρου τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου κ. Κυρίλλου. Λόγον ἐπὶ τῇ ἑορτῇ ἀπήγγειλεν ὁ ἑλλόγ. συντάκτης τῆς ἐν Λευκωσίᾳ θρησκευτικῆς ἐφημερίδος «Χριστιανικῆς Ἀληθείας» κ. Π. Κολεσίδης.

Ἐκκλησία Ἑλλάδος

Ἱερὰ Σύνοδος. — Ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργείου μέλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ πρὸς Κύριον μεταστάντος ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν Ἱεροθέου, ὁ σεβασμ. ἀρχιεπίσκοπος Ἄρτης κ. Γενναδίος Οἰκονομίδης.

Φρονεῖς ὑπὲρ τῶν χριστιανικῶν ἠθῶν. — Ἡ ἱερὰ Σύνοδος δι' ἐγκυκλίου αὐτῆς πρὸς τοὺς ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος ὀρθοδόξους συμβουλεύει πατρικῶς αὐτοὺς νὰ παύσωσι φοιτῶντες εἰς ἄσεμνα θεάματα κατὰ τὰς ἁγίας ἡμέρας τῆς Μ. τεσσαρακοστῆς.

Ἑλληνικὸς Φιλολογ. Σύλλογος. Ἀνάγνωσμα Α. Μόρτμαν ἰατροῦ.—Μία τῶν σπουδαιοτάτων ἀνακοινώσεων, τῶν ἐν τῷ Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγῳ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο γενομένων, ἐστὶν ἀναμφρίστως ἡ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου βυζαντινολόγου καὶ μέλους τῆς ἀρχαιολογικῆς τοῦ Συλλόγου ἐπιτροπῆς ἰατροῦ κ. Α. Μόρτμαν γενομένη «περί τινος ἀπόψεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα», μετ' ἐπιδείξεως εἰκόνων. Αἱ εἰκόνες αὗται παριστῶσαι τὸν Κεράτιον κόλπον ἀπὸ τοῦ Σαράϊ-βουρνοῦ μέχρις Ἐγιοὺπ καὶ περιλαμβάνουσαι καί τινας ἀπόψεις ὑψηλὰς καὶ μεμακρυσμένας, ὀφείλονται εἰς σχέδιον ἐσχάτως εὑρεθὲν ἐν Ὁλλανδίᾳ καὶ ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Melchior Lorichs, συνοδὸν τοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1551—1557 πρεσβευτοῦ τῆς Γερμανίας παρὰ τῷ σουλτάνῳ Σουλεϊμὰν τῷ Μεγάλῳ Auguste-Busbeck, συλλογέως γνωστοῦ τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ ρηθὲν σχέδιον ἐκδοθὲν, ἰδιαιτέρᾳ δαπάνῃ τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Γεωγραφίας ἐν τῷ βασιλικῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου κ. Εὐγενίου Oberhummer, ἦτο τὸ κυρίως ἀντικείμενον τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Μόρτμαν. Οὐδόλως λοιπὸν παράδοξος ἐφάνη ἡ συρροὴ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἐν τῷ Ἑλλην. Φιλολογικῷ Συλλόγῳ πυκνοῦ ἀκροατηρίου ἐξ ἐπιστημόνων καὶ ἐγκρίτων μελῶν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, σπευσάντων ὅπως ἐντυρφήσωσιν εἰς τὴν σπουδαιοτάτην ταύτην ἀνακοίνωσιν, τὴν νέον ὁρίζοντα εἰς μελέτην διανοίξασαν.

Ὁ κ. Μόρτμαν ἀρξάμενος τῆς ἀνακοινώσεως αὐτοῦ ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ, ᾗ εὐχερῶς χρῆται, ἀνέφερεν ὅτι πολλαὶ καὶ σπουδαιόταται ἀνακαλύψεις ὀφείλονται εἰς ἄνδρας φιλομαθεῖς, μὴ ἐγκύψαντας ὅμως εἰδικῶς εἰς τὸν κλάδον, ᾧτινι ἀνήκουσι τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀνακαλυφθέντα ἔργα, ὡς τοιούτους δὲ ἠρθμησε τὸν Σκαρλάτον Βυζάντιον, τὸν ἰατρὸν Ἀλέξανδρον Πασπάτην. τὸν Μ. Λογοθέτην Σταυράκην Ἀριστάρχην, τὸν Κωνσταντῖνον Καραθεοδωρῆ, τὸν πατριάρχην Κωνστάντιον, τὸν Curtis καὶ τὸν Ξ. Σιδερίδην, ἰδίας δὲ μνείας ἐποιήσατο τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἀρχαιολόγου Schleiman καὶ τοῦ Μ. Χαρτοφύλακος κ. Μ. Γεδεών. Αἱ ὑπ' αὐτῶν γενόμεναι ἐμβριθεῖς ἐργασίαι σπουδαίως συνεβάλοντο εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀρχαιολογίας, ὁ δὲ Ἑλλ. Φιλολ. Σύλλογος, οὗτινος οἱ πλεῖστοι ἀνῆκον εἰς τὴν φάλαγγα τῶν ἱρυτῶν καὶ μελῶν, δύναται ἀξιῶσαι ὅτι τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν σπουδαίαν ὥθησιν τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν βυζαντινῶν, τῆς μελέτης τῆς τοπογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως λαβούσης μετὰ τὴν ἵδρυσιν τούτου σπουδαίας διαστάσεις· ἐφ' ᾧ καὶ δικαίως ἐκτήσατο, καθ' ἃ παρετήρησε, μετὰ πολλοὺς ἐν Ἑσπερίᾳ λογίους, ὁ κ. Μόρτμαν, ἐν Εὐρώπῃ κῦρος ἐπιστημονικὸν, ὁ Σύλλογος, ἀνταξίων τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων σοβαρωτάτων μελετῶν.

Ὁ κ. Μόρτμαν ἐπιδείξας πλὴν τοῦ ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντος σχεδίου καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ εἰκόνων καὶ ἑτέρας ἀπόψεις, περὶ τὰς διακοσίας, ὀφειλομένας εἰς τὸν γάλλον συγγραφέα στρατηγὸν de Bellier, ὑπὲρ οὗ, συγγράψαντος σπουδαιότατον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «L'habitation byzantine» ἐνθουσιωδῶς ἀπεφάνθη ὁ ἀγορητὴς ἀποκαλέσας αὐτὸν, «ἔκτακτον ἄνδρα» ἀνήκοντα εἰς τὴν γαλλικὴν «race éducante», ἀντιπαρέβαλε τὸν νεωστὶ δημοσιευθέντα χάρτην πρὸς ἑτέρους χάρτας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὧν οἱ πρῶτοι ἐξετυπώθησαν ὑπὸ τῶν τυπογραφείων τῆς Βενετίας, εἷς δὲ τούτων κατὰ τὸ 1480.

Δυπούμενοι ὅτι ὁ χῶρος καὶ ὁ χρόνος δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τῆς λίαν ἀξιολόγου ἀνακοινώσεως καὶ ἐπιφυλασσόμενοι ἵνα ἐπανέλθωμεν, δηλοῦμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅτι ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Μόρτμαν ἦν ἐκ τῶν συντελουσῶν εἰς πλουτισμὸν τῆς ἀρχαιολογίας καὶ εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ γοήτρου τοῦ Ἑλλ. Φιλολογ. Συλλόγου, τοῦ ὁποίου εἷς τῶν ἀκαμάτων σκαπανέων διατελεῖ καὶ ὁ τῆς ἑσπέρας τῆς παρελθούσης δευτέρας ἐμβριθὴς ἀγορητὴς, ὅστις, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνακοινώσεως αὐτοῦ, εἰς ἣν, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, παρέστη ὁ ἑλλόγ. ἐπίτιμος νομικὸς σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων κ. Π. Δ. Νικολόπουλος, ἐδέξατο δημοσίᾳ τὰ θερμὰ συγχαρητήρια τοῦ διδάκτορος κ. Μ. Ψαλίδα, προέδρου τοῦ Συλλόγου, καὶ τὰς ἐπιδοκιμασίας τῶν παρεστώτων.

Η ΚΑΛΑΙΣΘΗΣΙΑ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ

Τῆς τοῦ Ὑψιστου δεξιᾶς ἀλλοίωσις μεγάλη καὶ ἐμὲ αὐτὸν, ὡς βλέπετε, εἰς νέον μεταβάλλει ἐκ παλαιοῦ τὸν παλαιὸν ἀποδυθέντα ἤδη ἄνθρωπον καὶ νέον ὑμῖν ἄνθρωπον ἐν ἡμερίδι τοσοῦτον ἐξόχῳ καὶ σεμνῇ* παραδεικνύντα ἐμαυτὸν, τὸν πρὶν τὰς συναυλίας ἀτόπως ἐκτρεπόμενον. Ὡσεὶ καινὸς Μαρσύας, τὴν ἄφυκτον φοβούμενος τοῦ Μουσηγέτου μῆνιν, αὐτῷ νῦν προσερχόμενος ἐξέκλινα ἴσως ἐκείνην· ἀλλ' εὔνοιαν ἐκλιπαρῶ καὶ προσδοκῶ ὑμῶν τῶν ἐν μέλλοντι κριτῶν βεβαίως ἐπεικῶν, οἵτινες θέλουσι κρίνει

* Ἡ παροῦσα διατριβὴ συνετάχθη χάριν ὁμηγύρεώς τινος ἐχούσης χροιὰν μουσικῆς καὶ φιλολογικῆς συνελεύσεως, ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ γενομένης ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, καὶ ἐν ᾗ παρῆσαν ὅ τε ἀείμνηστος πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Νικόλαος Μαυροκαρδάτος καὶ φιλόμουσος ὁμήγυρις. Ἐπιτομή τις τῆς παρούσης διατριβῆς ἀνεγνώσθη καὶ ἡ ἐπιτομὴ, πολλὰς ἀλλοιώσεις ὑποστᾶσα, ἐξεδόθη διά τινος τῶν παρ' ἡμῖν ἐφημερίδων, ἄνευ καὶ τῶν ἀναγκαιουσῶν αὐτῇ σημειώσεων. Ἐκδίδεται νῦν διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἀρτία καὶ ἀδιαλύβητος, σὺν ταῖς σημειώσεσιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μετὰ τῆς ἀξιώσεως ὅτι ἐξαντλεῖ θέμα τοσοῦτον ἐπαγωγὸν καὶ βεβαίως ἄξιον πολλῆς καὶ λιπαρᾶς ἀναλήψεως πολλῶν κειμένων. Ἰδίᾳ δ' ἐκτείνεταί πως, ὅπου ἴσως οὐκ ἔδει, ὁ λόγος περὶ μουσικῆς, ἥτις σὺν τῇ ζωγραφικῇ—τῇ ἁγιογραφίᾳ—μετὰ ζήλου καὶ πραγματικῆς εὐλαβείας ἐκαλλιεργήθη κατά τε τοὺς βυζαντινοὺς καὶ τοὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνους, ἀπολαύουσα πάντοτε τῆς προστασίας τῆς ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ κατὰ καιροὺς ἀπολυόμενα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ γράμματα, ὧν ἡ σπουδὴ καὶ γνῶσις δικαιολογεῖ τὴν ἔκδοσιν τῆς μετὰ χεῖρας διατριβῆς.

πάντως περὶ ἡμῶν, ὡς οὐ δαπανησάντων μάτην εἰς ἀμουσίαν, οὐ κενὴν, ζωῆς ἀκμαιοτάτην περίοδον. Καὶ σήμερον ἐν ὁμηγύρει φίλῃ ὁμολογοῦμεν εὐθαρσῶς ὅτι οὐχὶ τῇ ὕλῃ ὑπηρετοῦμεν ἄχρι τοῦ νῦν, πολλὰ μὲν ἐρευνῶντες, ἀκούοντες καὶ μανθάνοντες, οὐδέποτε σιγῶντες, καίπερ δὲ τὰς συναυλίας φεύγοντες παριστάμεθα νῦν ἐν αὐταῖς, ἐκπλήκτως ἐν ἑαυτοῖς ἀντίθεσίν τινα πρὸς τὰς τέως στενὰς ἰδέας ὑφαίνοντες. Καὶ οὕτως οὐ προέχοντες, ἀλλ' οὔτε τελευταῖοι, οὔτε καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀκμαῖοι, παρήλθομεν, ὡς δεῖγμά τι οἰκτρᾶς κακομουσίας, περὶ Μουσῶν καὶ μουσικῆς λαλοῦντες θεσπεσίας καὶ περὶ τέχνης καὶ καλοῦ καὶ τῶν ἐκείνου λατρευτῶν ἐν χρόνοις παρῳχημένοις. Ἐρασταὶ τῶν λόγων, τῆς τε ἀρετῆς καὶ τῆς πατρίου παιδεύσεως καὶ τῆς πρὸς τὸ καλὸν λατρείας τῶν βυζαντινῶν γενεῶν, αὐτὰς στηλογραφοῦμεν καὶ νῦν, κλέα πατέρων ἀνερευνῶντες καὶ πάσης εὐκαιρίας δραττόμενοι ὅπως ἀποτελέσωμεν ἑορτὴν ἀρετῆς πᾶσαν ὁμήγυριν λόγιμον, οἵαν βλέπομεν καὶ τὴν παροῦσαν. Φιλομούσων νέων θερμὸς ζῆλος συναγείρων ἡμᾶς ἐνταῦθα σήμερον ἐπιδείκνυσιν ἡμῖν τὸν μουσικὸν χαρακτῆρα πληροῦντα τὴν ἔξοχον ταύτην ὁμήγυριν, ἀλλὰ καὶ τεκμηριοῦντα τό τε λόγιμον ἡμῶν τε καὶ τῶν προστατούντων ταύτης καὶ τὴν πρὸς τὸ καλὸν ἀγάπην·

διότι τῶν πατέρων ἡμῶν ἐπιφανέστατος ὁ Κωνσταντῖνος Πορφυρογέννητος, περὶ τοῦ μαγίστρου Κατάκυλα λαλῶν τοῦ ζήσαντος ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, γράφει ὅτι «ἐπεὶ μουσικῆς ἑλληνικῆς ἀμέτοχος ἦν (ὁ μάγιστρος) πολλὰ βάρβαρα καὶ σόλοικα καὶ ἀσυνταξίας ἡ τούτου συγγραφὴ περιεῖχεν, εἰ καὶ ὁ ἄνθρωπος θεοσεβὴς ἦν ἀνήρ»[1].

Ἡμεῖς, οὐκ ἀμέτοχοι μουσικῆς ἑλληνικῆς, ἐν μουσικοῖς ἀσυντάκτοις ἢ σολοικίζουσι ζῶντες, ἴσως ἀποφεύγομεν τὰ σόλοικα καὶ τὰς ἀσυντα-ξίας— ἐν τῇ γραφῇ — ἀπόγονοι δὲ λέγομεν ὅτι ἐσμὲν ἐκείνων, οἵτινες καὶ κατὰ τὴν Δ΄ μὲν ἑκατονταετηρίδα τὴν μουσικὴν ἐκήρυττον ἀποτελοῦσαν μέρος τῆς φιλοσοφίας, ἅμ' αὐτῇ δὲ συναπαρτίζουσαν τὴν ἀνωτέραν παίδευσιν, καὶ κατὰ τὴν ΙΒ΄ δὲ διὰ τοῦ Τζέτζη, καὶ πρότερον διὰ τοῦ θεολόγου Γρηγορίου, καὶ κατὰ τὴν ΙΑ΄ διὰ τοῦ σοφωτάτου Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ, οὐ μόνον εἰπόντες ὅτι καὶ οἱ τόνοι τῆς γραμματικῆς «ὀξεῖα καὶ βαρεῖα διάφορον ἐν τοῖς γένεσι τὴν ἠχὼ δέχονται καὶ χαλώσης ἐστὶ τῆς φωνῆς καὶ τῇ μὲν ἄνεσις ἀρχὴ, τῇ δὲ ἐπίτασις»[2], ἀλλὰ καὶ τολμήσαντες διατυπῶσαί ποτε τὴν ἀπορίαν «εἰ καὶ τὰ κατὰ τὸν οὐρανὸν κινούμενα ἢ ἀντικινούμενα μέλους εἶεν ἐργαστικά»[3]. Τοιουτοτρόπως ἐδήλουν ἡλίκην ἀπέδιδον τῇ μουσικῇ σημασίαν· ἐδήλουν ἄρα καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἔξοχον λατρείαν. Ἐντεῦθεν, ὁ μελετῶν τὴν ἱστορίαν τῆς μακρᾶς περιόδου ταύτης ἐν αὐταῖς ταῖς πηγαῖς, οὐ δυσχερῶς μανθάνει ὅτι καὶ πᾶσα συνάθροισις ἐφέστιον εἶχεν οἱονεὶ θεότητα τὴν ταύτης ἔφορον μοῦσαν καὶ ἐκτὸς τῶν ναῶν· —διότι ποιοῦμαι λόγον περὶ τῶν κοσμικῶν, οὕτως εἰπεῖν, καὶ λαϊκῶν πανηγύρεων καὶ συνάξεων. — Μελετήσατε τὰς παρὰ βυζαντινοῖς συνεχῶς ἀγομένας ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ πανηγύρεις· καὶ ὅταν ἴδητε ἀναφερομένους ἐν τοῖς ἐπισήμοις τυπικοῖς ἤχους «ἀπελατικοὺς»[4] καὶ «δρομικοὺς»[5] καὶ βαρὺν ἀπελατικὸν ὑπὸ χορευτῶν χρησιμοποιούμενον ἐν περιστάσεσι, σὺν «ἰχαδίοις» δῆλον οὖν ἠχαδίοις, καὶ «τριλεξίοις»[6],

1. Ἔκθεσις βασιλείου τάξεως· Βόννης σελ. 457. Ἦν δ' οὗτος ἴσως ὁ Λέων ὁ Κατάκυλας ἢ Κατακόλας ὁ Φωτίῳ τῷ πατριάρχῃ συγγενὴς, ὁ γεγονὼς καὶ δρουγγάριος. Βλ. Vita Euthymii· ἔκδ. Carl De Boor, σελ 5 (21) καὶ 14 (8).

2. «τῇ δὲ ἐπίτασις, καὶ ὡς ἄλλως μὲν ἐν τοῖς καθαπτοῖς ὀργάνοις νοοῖντο ταῦτα καὶ γίγνοιντο, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς λογικοῖς καὶ μελωδικοῖς διαστήμασι, καὶ ὡς ὀξύτητος καὶ βαρύτητος μέσον τι ὁ τρίτος τόνος, ὅθεν καὶ τόνομα ἔσχηκε, μεριζόμενος καὶ περισπώμενος ἐφ' ἑκάτερα». Ψελλοῦ Μιχαὴλ ἐπιτάφιος εἰς Νικήταν μαΐστορα κλπ. ἐν Ε΄ τόμῳ τῆς Μεσαιων. Βιβλιοθήκης Κ. Ν. Σάθα, σελ. 90—93.

3. περίληψις ἀνεκδότων βιογραφιῶν Αὐξεντίου τοῦ ἐν τῷ βουνῷ, ἐν «Ἑορτολογίῳ Βυζαντινῷ» Μ. Ι. Γεδεών, σελ. 282, στήλη 6΄.

4. ἐν τῷ ἀπελατικῷ τετάρτῳ ἤχῳ φαίνονταί μοι ἴχνη ἐνυπάρχοντα πολιτικοῦ μέτρου. Πορφυρογ. Ἔκθεσις βασιλ τάξεως· σελ. 253. Εὕρηνται δ' αὐτόθι (σελ. 279) καὶ βαρὺς ἀπελατικὸς, ὃν ἠδον «χορεύοντες», καὶ πλάγιος τέταρτος (σελ. 279 καὶ 282 καὶ 314) ἀπελατικὸς, εἶδος ὧν πολιτικοῦ δεκαεξασυλλάβου· οἷον «καὶ εὐτυχοῦσι τὰ σκῆπτρα, σκηπτοῦχόν σε κεκτημένα—κατακοσμεῖς γὰρ τὸν θρόνον, τῆς πατρῴας βασιλείας—σὺν τῇ αὐγούστῃ προπέμπων, μαρμαρυγὰς εὐταξίας». κλ. Ἀναφέρεται καὶ ἦχος πρῶτος ἀπελατικὸς, ἐφ' οὗ ἡρμόζοντο στίχοι ὀκτασύλλαβοι (σελ. 294) «Ὅθεν ὁ κόσμος προσπίπτει —τῷ σκήπτρῳ τῆς δεξιᾶς σου— εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ—τῷ εὐδοκήσαντι οὕτω—Σὲ γὰρ ἔχειν ἐπεπόθει—τὸν εὐσεβῆ βασιλέα» κλπ. βλέπε καὶ σελ. 380 ἀπελατικὸν ἦχ. α΄, εἰς στεφάνωμα.

5. Πορφυρογ Ἔκθεσις· σελ. 266, 267. Ἦχος τέταρτος δρομικὸς φαίνεταί πως ὢν πολιτικὸς στίχος παρεφθαρμένος.

6. τριλέξια ἐψάλλοντο εἰς ἦχον πρῶτον, τρία δὲ τοιαῦτα

ὅταν ἴδητε κατὰ τὰς κοσμικὰς δοχὰς, ἤτοι δεξιώσεις, καὶ κατὰ τὰς πανηγύρεις τὰς ὅλως κοσμικῆς φύσεως χορευτικοὺς ἤχους[7] καὶ μελῳδικὰς ἐκφωνήσεις καὶ κελεύσεις[8] καὶ «ὄργανον» λαλοῦν πρὸ καὶ μετὰ τὸν ἀπελατικὸν, καὶ «τρισαγιάζον»[9], δῆλον οὖν ἀνακροῦον τὸν τρισάγιον ὕμνον, ὅταν ἴδητε στηλογραφούμενα ᾄσματα «αὐγουστιακὰ» καὶ «χορευτικὰ» καὶ «χρυσᾶ ὄργανα» τὰ τῆς αὐλῆς καὶ «ταργυρᾶ»[10] τῶν ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ φατριῶν τὰ δεικνύοντα πάντα διακριδὸν ἦχνη δημώδους καὶ ἱερᾶς μελῳδίας[11], πιστεύσατε καὶ ὑμεῖς, ὡς ἐγὼ ὅτι πάντα ταῦτα μέλπουσιν ἐνώπιον ἡμῶν τῶν ἐπιγενομένων ἱκεσίαν, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὲρ τῆς βυζαντινῆς μεγάλης χρονικῆς περιόδου· νομίζω ὅτι πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι ἡ μουσικὴ κατεκόσμει πάσας τὰς τῶν χρόνων ἐκείνων κοσμικὰς, ὡς τὰς ἱερὰς, καὶ τὰς κοινὰς καὶ ἐπισήμους, ὡς καὶ τὰς ἀγομένας ἰδίᾳ καὶ λαϊκὰς διασκεδάσεις.

Ἀναφέρω, βλέπετε, πρῶτον τὴν μουσικὴν, ἐνῷ βεβαίως ἔδει ἵνα καταβάλω θεμέλιον τοῦ λόγου μου τὴν γλυπτικὴν, μετὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἐννοεῖται. Ἂν δὲ μὴ ἔχωμεν τῆς τελευταίας ταύτης οὐχὶ πολλὰ τὰ μνημεῖα, τὰ σωζόμενα μέχρις ἡμῶν, ἀλλὰ τῶν πολλῶν ἓν ἀρκεῖ τῶν κρῖναι δυναμένων νὰ κινήσῃ τὸν θαυμασμὸν, διότι ἡμεῖς, καὶ παρὰ λύδιον καὶ παρὰ μιξολύδιον ἅρμα πεζῇ βαίνοντες, ἀδυνατοῦμεν καὶ ἵνα ἐκτιμήσωμεν καὶ ἵνα θαυμάσωμεν δεόντως τὸ αἰωνόβιον οἰκοδόμημα τὸ διὰ τῆς τοῦ

σώζονται παρὰ Πορφυρογεννήτῳ, ἐν Ἐκθέσει, σελ. 280—281. Ἀναφέρονται παρ' αὐτῷ ἁπλῶς καὶ τετράλεκτα· σελ. 283, 291. Ἀκατανόητα δ' εἰσὶν ἐμοὶ τὰ ἰχάδια· «ἰχάδιν ἅγια» οἱ κράκται εἰς ἦχον πλάγιον τοῦ τετάρτου (σελ. 281) — «ἰχάδιν νανάϊα» οἱ κράκται (σελ. 319) ἄνευ σημειώσεως ἤχου — «ἰχάδιον ἀνανὰ» οἱ κράκται (σελ. 323), μὴ σημειουμένου ἤχου, καίτοι ἀλλαχοῦ (σ. 325) «ἀεὶ μὲν ἔχουσιν οἱ βένετοι προτίμησιν, λέγουσιν οἱ κράκται φωνὴν ἦχ. δ', ἰχάδιον ἀνανά» . . . . «ἀεὶ δὲ ἔχει ὁ πράσινος προτίμησιν λέγει φωνὴν ἦχ. πλ. δ'» (σ. 326).

7. κατὰ τὸ μακελλαρικὸν ἱπποδρόμιον «ὡϊκεύοντες οἱ δημῶται τὴν πολιτικὴν λέγουσι τὸν χορευτικὸν, ἦχ. α' λέγουσιν οἱ κράκται καὶ ἀποκρίνεται ὁ λαός. Ἴδε τὸ ἔαρ τὸ γλυκὺ πάλιν ἐπανατέλλει — χαρὰν, ὑγιείαν, καὶ ζωὴν καὶ τὴν εὐημερίαν» (σελ. 367 Πορφυρογεννήτου). Ἀλλαχοῦ, εἰς τὸν χρευτικὸν ἦχος οὐ σημειοῦται (σελ. 295).

8. κατά τινας ἑορτὰς ὁ πραιπόσιτος, διδοὺς διαταγὰς, ἔλεγε τὸ «κελεύσατε» **εὐήχως πως καὶ ἐναρμονίως** (Ἐκθ. σελ. 10 καὶ 25) ὁμοίως καὶ ὁ φωνοβόλος τοῦ κουβουκλείου τὸ «καλῶς» **εὐήχως πως καὶ ἐναρμονίως** (σελ. 21).

9. χάριν τῶν ἀμαθῶς ἄλλοτε φληναφησάντων περὶ μουσικῶν δῆθεν ὀργάνων ἐν τοῖς τῶν βυζαντινῶν ναοῖς, ὀφείλω ἵνα παρατείνω τὴν ὑπὸ χεῖρα σημείωσιν, ὡς ἐγὼ τοὐλάχιστον ἀντιλαμβάνομαι τῶν παρὰ Πορφυρογεννήτῳ, κατὰ τὰ νῦν δηλούμενα μέρη· οὐδαμοῦ εὗρον ὅτι τὸ ὄργανον ἐχρησίμευεν ἐν ναοῖς ἢ κατὰ τὰς ἐν τῷ παλατίῳ δεξιώσεις· «τοῦ ὀργάνου παύσαντος, ἄρχεται ὁ δῆμος τὸν ἀπελατικὸν . . . . . καὶ πληρουμένου τοῦ ἀπελατικοῦ, αὐλεῖ τὸ ὄργανον» (Ἐκθ. βασιλ. τάξεως, σελ. 287). Ὁ ἀπελατικὸς ἴδιος ἦν τῶν ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ τελετῶν· εἰ δέ ποτ' ἀναφέρεται τὸ ὄργανον τρισαγιάζον, ἤτοι συνοδεῦον τῇ τῶν κρακτῶν ἐκφωνήσει Ἅγιος (σελ. 315), τοῦτο γίνεται ἐν κοσμικαῖς ἑορταῖς καὶ δοχαῖς, ΟΥΧΙ Δ' ΕΝ ΤΩ ΝΑΩ. **Τὸ ὄργανον ἀναφέρεται αὐλοῦν, ἀλλ' οὐχὶ ἐν τῷ ναῷ· «ὁ δήμαρχος, αὐλοῦντος καὶ τοῦ ὀργάνου, ἀνακράζει μεγάλως τὸ Ἅγιος** . . . . . παύσαντος δὲ τοῦ ὀργάνου . . . . . εὐφημήσαντος τοῦ μέρους, καὶ ἐκφωνήσαντος, **αὐλεῖς τὸ ὄργανον·** καὶ παύσαντος αὐτοῦ, ἄρχεται ὁ δῆμος τὸν ἀπελατικὸν . . . . . τελεσθέντων δὲ τῶν ἀπελατικῶν, αὐλῶς τὸ ὄργανον· καὶ παύσαντος αὐτοῦ, λέγουσιν οἱ τοῦ μέρους τὰ τετράλεκτα ἀκτολογοῦντες» (σελ. 291). Οὐδεὶς ψυχάρης τῆς ἱερᾶς μουσικῆς φρονεῖ ὅτι δῆμοι καὶ δήμαρχοι καὶ φατρίαι καὶ ἀπελατικοὶ ἐχοροστάτουν ἐν τοῖς τῶν βυζαντινῶν ναοῖς. Τῇ δευτέρᾳ τῆς Διακαινησίμου ἀναφέρεται τὸ ὄργανον, ἀλλ' ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων «ὅτε ἀκουμβήσωσιν οἱ δεσπόται ἐπὶ τῆς τραπέζης, αὐλεῖς τὸ ὄργανον τῶν βενέτων, καὶ ὅτε παύσῃ τὸ ὄργανον, λέγουσιν οἱ κράκται» κλπ. σελ. 47, δηλοῖ ὅτι τὸ ὄργανον ηὐλει κατὰ κοσμικὴν τελετὴν, ἐν αὐτοκρατορικῷ γεύματι· «Χρυσοῦν ὄργανον αὐλεῖ, μελλόντων ἐξιέναι (τῶν νεονύμφων) τὰς ἀργυρᾶς τοῦ χρυσοτρικλίνου πύλας» (σελ 202)· δῆλά γε δὴ, τελουμένου γάμου ἐν τοῖς ἀνακτόροις, τὸ ὄργανον ηὐλει κ.θ' ἣν ὥραν ἐξήρχοντο οἱ νεόγαμοι ὄχι ἐκ τοῦ ναοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ χρυσοτρικλίνου· βλ. καὶ ἀλλαχοῦ· «αὐλοῦντος τοῦ ὀργάνου, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τριῶν δοχῶν» (σελ. 168), ὅπου πρόκειται λόγος περὶ κοσμικῆς τελετῆς· καὶ ἀλλαχοῦ (σελ. 3)· τὰ ὄργανα αὐλοῦσιν ἐν ταῖς τέσσαρσι **δοχαῖς τῶν μερῶν, Ἱπποδρομίου δῆλα δή.**

10. περὶ χρυσοῦ ὀργάνου, τοῦ τῆς αὐλῆς, ἴδε σελ. 202 Ἐκθ. βασιλ. τάξεως περὶ τῶν ὀργάνων (ἀργυρῶν) τῶν φατριῶν ἴδε σελ. 580. Παραδόξως ἔν τινι κοσμικῇ τελετῇ οἱ Σκλάβοι (σλάβοι) εἶχον καθῆκον ἵνα φυσῶσι τὰ ὄργανα (σελ. 363).

11. φρονῶ ὅτι ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ διαρκῶς ἦν ἀδύνατον ἱεραὶ μελῳδίαι ἵνα χρησιμοποιῶνται· διότι καθ' ἑτέρας περιστάσεις, οἷαι αἱ κατὰ τὰ Χριστούγεννα δοχαὶ, οἱ περατικοὶ (οἱ ἐκ τῶν ἀπαντικρὺ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μερῶν) δῆμοι, βενέτων καὶ πρασίνων καὶ ῥουσίων καὶ λευκῶν ἱερὰ ψάλλουσιν ᾄσματα εἰς ἦχον τρίτον (σελ. 36—38)· εἰς πρῶτον ἦχον ὁ τῶν ῥουσίων μόνος. Ἐν ταῖς δοχαῖς τῶν αὐτοκρατόρων, ὡς ἱερῶν προσώπων, οἱ δῆμοι ἔψαλλον ἱερὰ ᾄσματα, ἀλλ' ἐν τελεταῖς κοσμικῆς ὅλως χροιᾶς οὐδαμῶς ἐγίνετο τοῦτο, κατὰ τὴν ἐμὴν ἀντιληψιν· τὸ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων, ἐκ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ παλάτιον ὑποστρέφοντα, ψαλλόμενον ὑπὸ τῶν βενέτων ἐν τῇ τρίτῃ δοχῇ εἰς ἦχον ἁπελατικὸν «Τὸν ἐν Ἐδὲμ παράδεισον ἠνέῳξεν ἐν Βηθλεὲμ ἡ Παρθένος» ἔστι τροπάριον ἐξ ἱεροῦ κανόνος ἀποσπασθέν· ἀλλ' ἀεὶς τὴν τοῦ δημάρχου **καλημέριν** τῇ τρίτῃ τῆς Γαλιλαίας» τὰ ἀδόμενα ᾄσματα φαίνονταί μοι δεικνύοντα μελῳδίας ἴχνη δη-

Θεοῦ Λόγου Σοφίας ἁγιασθέν τε καὶ τιμηθέν. Ἂν δὲ οἱ πλεῖστοι τῶν κρῖναι δυναμένων ἐμπνέωνται ἐκ στιγμιαίας ἐπισκέψεως, ἆρα πόσον ἐνεπνέοντο οἱ κατὰ ἄλλους αἰῶνας διαρκῶς ἐν αὐτῷ, λόγῳ συνάξεων ἱερῶν, πανημέριοι καὶ πάννυχοι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι[12]. Παρὰ τῷ μνημείῳ τούτῳ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τιθέντες ἀντιβάλωμεν τὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ναόν, «γλαυκόφωτον ἂν εἴποι τις ἐν τοῖς ναοῖς σελήνην – εἰς κάλλος δευτερεύοντα τοῦ λαμπραυγοῦς ἡλίου», κατὰ τὸν χρονογράφον Μανασσῆν. Τάξατε παρὰ τούτους τὸ θαυμάσιον τοῦ Ζευξίππου λουτρὸν, ἵνα μή τινας ἑτέρας οἰκοδομὰς ἀναφέρων ὀγκώδη τὸν παρόντα λόγον ἀποτελέσω. Καὶ ἐν τούτοις, ἀδύνατον 'να παραλίπω βραχυτάτην ὑπόμνησιν περὶ σκεπαστῶν — τοὐλάχιστον ἐν Κωνσταντινουπόλει — στοῶν[13] ἀπέραντον ἐπιδεικνυμένων τοῖς τότε τὴν ἀγλαΐαν τὴν ἐξ εἰκόνων καὶ στηλῶν καὶ δι' ὧν οἱ μακάριοι ἡμῶν πατέρες ἄριστα συνεδύαζον τῇ παλαισθησίᾳ τὸ τῆς φιλανθρωπίας αἴσθημα. Οὔτε ἀποσιωπῶ τὰ νυμφαῖα καὶ τὰς θέρμας καὶ τὰ παλάτια, ἅπερ ἐκόσμουν ἀγάλματα τῆς πολυθεΐκῆς Ἑλλάδος. Πάντα ταῦτα τὰ μέρη, κατὰ τὴν ἐμὴν ἀντίληψιν, ἐγίνοντο συνεχῶν διαχύσεων κέντρα, καθὰ σήμερον λέγομεν, καὶ τόποι συρροῆς πλήθους, ἐν αὐτοῖς δ' ἠρύοντο μὲν ἐμπνεύσεις οἱ τῶν λόγων τρόφιμοι, διεπλάττοντο δὲ τὴν καρδίαν — ἀσυνειδήτως – οἱ συνήθεις καὶ πολλοί.

διότι, ὅταν λέγωμεν Ζευξίππου λουτρὸν[14], ὅταν εἴπωμεν παλάτια Λαυσιακὰ, ὅταν λέγωμεν λουτρῶνας ἢ θέρμας Κωνσταντινιανὰς ἢ Θεοδοσιανὰς, ὅσοι τῆς προγονικῆς καὶ πατρίου τέχνης τὰ μνημεῖα λατρεύομεν ἄνω σχῶμεν τὸν νοῦν ἀπὸ τῶν νυνὶ καὶ παρ' ἡμῖν πεζοτήτων εἰς τὰ θαυμάσια ταῦτα κειμηλιουχεῖα τῶν βυζαντινῶν αἰώνων. Διότι πάντα ταῦτα ἦσαν καὶ μουσεῖα ἀρχαιολογικά. Ἐν τῷ Κωνσταντινιανῷ φόρῳ τὸ ἄγαλμα Ρέας τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν, ἐκ Δινδύμου, ὄρους τῆς Κυζίκου, μετενεχθέν· ἐν τῷ Λαυσιακῷ τὸ τετράπηχυ τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς ἄγαλμα, Διποίνου καὶ Σκύλλιδος ἔργον, ἐκ σμαράγδου, τὸ τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης, ἔργον Πραξιτέλους τοῦ Κνιδίου, τὸ τῆς Σαμίας Ἥρας, ἔργον Βουπάλου τοῦ Χίου καὶ Λυσίππου· ἐν τῷ Σενάτῳ τὸ τοῦ Δωδωναίσου Διὸς εἵλκυον ἐπὶ θέᾳ τοὺς μακαρίους ἡμῶν πατέρας, τιμῶντάς τε καὶ τεθηπότας ταῦτά τε καὶ Ζηνὸς ἐλεφάντινον ἄγαλμα καὶ τοξοφόρου μετὰ πτερύγων Ἔρωτος· ἐν ταῖς Θεοδοσιαναῖς θέρμαις ἀγάλματα πλεῖστα, ὧν

12. Ἀγαθίας ὁ βυζαντινὸς ἱστοριογράφος, ἐν Ε' βιβλίῳ τῶν Ἱστοριῶν αὐτοῦ γράφων περὶ Παύλου υἱοῦ Κύρου (υἱοῦ Φλώρου) τοῦ Σιλαντιαρίου, τοῦ στιχουργήσαντος τὴν ἔκφρασιν τῆς Ἁγίας Σοφίας, παρατηρεῖ «Καὶ τοίνυν πεποίηταί οἱ καὶ ἄλλα ὡς πλεῖστα ποιήματα, μνήμης τε ἄξια καὶ ἐπαίνου. Δοκεῖ μοι δὲ τὰ ἐπὶ τῷ νεῷ εἰρημένα μείζονός τε πόνου καὶ ἐπιστήμης ἀνάπλεα καθεστάναι».

13. ἐκτὸς τῶν ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ Α' Ἰουστινιανοῦ κομισθέντων ἔνθεν κακεῖθεν ἀνδριάντων καὶ χαλκουργημάτων, ὧν δύναταί τις ἰδεῖν μνείαν ἐν «Κωνσταντινουπόλει» Σκαρλάτου Βυζαντίου καὶ ἐκτενέστερον παρὰ Γυλλίῳ καὶ Δουκαγγίῳ, ἀφ' ὧν μετέγραψεν ἐκεῖνος, καὶ οἱ τῆς μακεδονικῆς δυναστείας αὐτοκράτορες καὶ οἱ συνάρχοντες αὐτοῖς, ἐκ φιλοκαλίας, πολλὴν ἐπεδείξαντο μέριμναν ὑπέρ τε τῆς ἀγλαΐας τῶν δημοσίων οἰκοδομῶν καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ταύτας κοσμούντων παλαιῶν ἀγαλμάτων καὶ τῶν ἐκ χαλκοῦ προϊόντων τῆς τέχνης, ὅσων ἐφείσθησαν οἱ σεισμοί. Αὐτίκα Ἰασίλειος ὁ Μακεδὼν, κτίζων τὴν Νέαν ἐκκλησίαν, πολλὰς στήλας ἐκ πολλῶν ἐκκλησιῶν ἐν αὐτῇ μετεκόμισεν· ὅτι δὲ στήλας ἐννοοῦσι τὰ ἐπὶ στηλῶν ἀνάγλυφα δῆλον ἐξ ὧν περὶ Ἀσκληπιοῦ γράφουσιν ὅ τε Συμεὼν Μάγιστρος (σελ. 691 Βόννης) καὶ Γεώργιος ὁ μοναχὸς (σελ. 843). Κωνσταντῖνος δ' ὁ Πορφυρογέννητος, ὁ τοῦ παρὰ βυζαντινοῖς αὐτοκρατορικοῦ θησαυροφυλακείου τὰς στολὰς καὶ τὰ παλαιὰ στέμματα καὶ διαδήματα καινουργήσας, ἐκαλλώπισε καὶ τὸν Βουκολέοντα (Κάτεργα-λιμὰν) «ζωδίοις, ἐκ διαφόρων τόπων ἀγαγὼν», καὶ λαμπρότερον ἀνῳκοδόμησε τὸ λουτρὸν, ὃ Λέων ὁ Σοφὸς, ὁ τούτου πάππος, ἤγειρεν ἐν τῇ συνοικίᾳ Τὰ Μαρίνης (Theophanis Continuati· Βόννης σελ. 447 καὶ 460). Ὁ δὲ Ρωμανὸς ὁ Λακαπηνὸς, συνδυάζων τῇ καλαισθησίᾳ τὴν φιλανθρωπίαν, ἀτὰς στοὰς τῶν ἐμβόλων ἀνέῳραξε θυρίσι καὶ σανιδώμασιν ὡς μὴ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψῦχος ἐκεῖθεν ἐπεισιέναι τοῖς πένησιν»· αὐτὸς δὲ καὶ ξενοδοχεῖον εἰς Τὰ Μαβριανοῦ (ἐν Κων]πόλει) καταστήσας ᾠκοδόμησεν ἐν αὐτῷ «ὀσπήτια κάλλιστα» καὶ ἀλλαχοῦ τῆς πρωτευούσης «ἐκαινούργησε λειμῶνας ἀμφιλαφεῖς καὶ εὐκάρπους» (Continuati σελ. 418, 430, 431).

14. ὅπως ὁ ἀναγνώστης ἀκριβῶς σχηματίσῃ γνῶσιν τοῦ μεγέθους τῶν λουτρῶν τῶν παρὰ βυζαντινοῖς, ἀρκεῖ 'να μάθῃ ὅτι, κατὰ τὸν Ὀλυμπιόδωρον, (παρὰ Φωτίῳ, ἐν Βιβλιοθ. ἀνάγν. Π') «ἕκαστος τῶν μεγάλων οἴκων τῆς Ρώμης ἅπαντα εἶχεν ἐν ἑαυτῷ ὁπόσα πόλις σύμμετρος ἠδύνατο ἔχειν, ἱπποδρόμιον, καὶ φόρους (ἀγορὰς δῆλα δή), καὶ ναοὺς, καὶ πηγὰς καὶ **λουτρὰ διάφορα** . . . . . ἦσαν δὲ καὶ **λουτρὰ δημόσια παμμεγέθη**· αἱ δὲ Ἀντωνινιαναὶ οὕτω καλούμεναι εἰς χρείαν τῶν λουομένων καθέδρας εἶχον παρακειμένας χιλίας ἑξακοσίας, ἐκ μαρμάρου κατεσκευασμένας ξεστοῦ· αἱ δὲ Διοκλητιαναὶ (λουτρὸν καὶ τοῦτο) ἐγγὺς διπλασίους». Historici Greci Minores, ἐπιμελείᾳ Lud. Dindorfii· τόμ. Α', σελ. 469. Βλέπε καὶ Μαλαλᾶν περὶ τοῦ ἐν Γόρτυνι τῆς Κρήτης ἐπὶ Θεοδοσίου Β' καταπεσόντος μεγάλου λουτροῦ (Βόννης σελ. 359), ὃ κτισθὲν ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος «εἶχεν ἰδιάζοντα θόλα δώδεκα». Συμπεραίνομεν ἐντεῦθεν πόσον μέγα λουτρὸν ἦν ὁ Ζεύξιππος.

γινώσκομεν Ἀνδρομέδας καὶ Περσέως· ἐν τῷ Ζευξίππῳ τέλος **σχεδὸν ἑκατὸν ἀνδριάντες** θεοτήτων, ἡμιθέων, ἢ στρατηγῶν, ἢ σοφῶν ἀνδρῶν, εἰκόνες τε ἐκ χαλκοῦ πεποιημέναι[15], ταῦτα πάντα ἦσαν ἀντικείμενον θέας καὶ παρατηρήσεως παρὰ ταῖς τότε γενεαῖς, ἅμα δὲ ἐδήλουν καὶ ὃν ἔτρεφον αὗται πρὸς τὰ προϊόντα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης θαυμασμὸν, ἀσυνειδήτως, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τῆς τούτων θέας ἐμπνεόμεναι καὶ διδασκόμεναι, ἢ καὶ παραθηγόμεναι πρὸς μίμησιν, καὶ δηλοῦσαι τοῖς ἐπιγενομένοις ἡμῖν οἵαν κατέβαλλον φροντίδα πρὸς σωτηρίαν τῶν ἐξόχων τούτων μνημείων τῆς τέχνης, τῶν προκαλούντων μόνον τὴν θλῖψιν «τῷ μὴ παρεῖναι αὐτοῖς ψυχὰς», ὡς ὁ χρονογράφος Κεδρηνὸς περὶ τῶν ἐν τῷ Ζευξίππῳ κυρίως ἀγαλμάτων λέγει· —διότι, πραγματικῶς, ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας ἔσωσαν αὐτὰ, μέχρι τῆς παρ' ἡμῖν ἐγκαταστάσεως τῶν ὁρῶν τῆς τετάρτης Σταυροφορίας[16].

Μ. Ι. Γ.

(ἕπεται συνέχεια)

15. περὶ τούτων ἐν ἐκτάσει κατωτέρω.

16 αἱ τοῦ καλοῦ ἀνέραστοι κηρεσιφόρητοι βάρβαροι»· οὕτω χαρακτηρίζει αὐτοὺς Νικήτας ὁ Χωνιάτης· Βόννης σελ. 741.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΡΑΜΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεί. Δέχεται τὴν ὑπ' ἀρ. πρωτ. 91 καὶ ἡμερομηνίαν 23 μαρτίου 1902 ἀγωγὴν τῆς Θεοδοσίας Τάσιου Χρήστου τὸ γένος Μαργαρίτου Τσισμετζῆ, κατοίκου Τσατάλτζας, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Τάσιου Χρήστου.

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, ἀνιόντα εἰς γρόσια ἑκατὸν πεντήκοντα (150) καὶ προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐγένετο, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη τῇ 26ῃ φεβρ. 1903.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Δράμας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ 2

Ὁ γραμματεὺς

Ἀρχιδιάκονος ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεί, δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 965 καὶ ἡμερ. 9 νοεμβρίου 1902 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Μαρίνας Κωνσταντίνου κατοίκου Κορυτσᾶς, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφισταμένον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Σωτηρ. Ἀναστασίου,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῆς ἐφημερίδος «Ἐκκλ. Ἀληθείας», δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ Σωτηρίῳ Ἀναστασίου τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως ὡς καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων ἀνερχόμενα εἰς γρόσια διακόσια (ἀριθ. 200) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐγένετο, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη.

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 21 ἰανουαρίου 1903.

Ὁ Πρόεδρος 1

† Ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

Γεώργιος Δ. Ὡρολογᾶς

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Δημήτριος Σταύρου, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως καὶ λεπτουργὸς τὸ ἐπάγγελμα, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 2 εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Μαριγοῦς Δημητρίου Σταύρου, τὸ γένος Ἀθανασίου Γανίτου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, κατοίκου Οὐν-Καπὰν Κωνσταντινουπόλεως, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, ἐπὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων "Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,, καὶ "Κωνσταντινουπόλεως,,.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 4 φεβρουαρίου 1093.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 3

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 28 ΜΑΡΤΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 13

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκλογὴ τῶν τεσσάρων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου (προσλαλιὰ τῆς Α. Θ. Π., προσφώνησις Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ) — Ἔκθεσις τῶν ἐτησίων ἐργασιῶν τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἐπίκαιρα ἀναγνώσματα — Τὸ κῦρος τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου· ὑπὸ Χρ. Ἀνδρούτσου — Δικαστικαὶ Ἀγγελίαι — Παράρτημα «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΤΟΥ Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ, 23 λήγοντος, συνεκροτήθη ἐν τσῖς Πατριαρχείοις ἡ νενομισμένη συνέλευσις πρὸς ἐκλογὴν τῶν τεσσάρων νέων λαϊκῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου μελῶν ἀντικαθιστώντων, κατὰ τοὺς Ἐθνικοὺς Κανονισμούς, τοὺς ἕνεκα τῆς λήξεως τῆς διετοῦς αὐτῶν περιόδου ἀποχωροῦντας ἐριτίμους κκ. Ζήσην Θ. Ζήση, Ἀλ. Γάγκον, Ἰω. Κ. Χατζόπουλον καὶ Ἐμμ. Ρακτιβάν. Ἡ συνέλευσις, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἀπηρτίζετο ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου (τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Καλλιουπόλεως ἀπόντος ἕνεκεν ἀδιαθεσίας), τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ εἴκοσιν ἓξ ἀντιπροσώπων τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐπὶ τῇ κηρύξει τῶν ἐργασιῶν τῆς συνελεύσεως προσεφώνησε διὰ τῶν ἑπομένων:

Ὁ νόμος, σεβασμιώτατοι ἀδελφοί, ἀξιότιμοι σύμβουλοι καὶ ἐντιμότατοι ἀντιπρόσωποι τῶν ἐνοριῶν, ὁ διέπων τὰ ἡμέτερα ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐθνικὰ πράγματα συνεκάλεσεν ἡμᾶς ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἵνα ἐξασκήσωμεν δικαίωμα σπουδαιότατον.

Ὁ νόμος κελεύει τὴν κατ' ἔτος ἐκλογὴν 4 μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου εἰς ἀντικατάστασιν ἑτέρων ἰσαρίθμων ἀποχωρούντων.

Οἱ τὴν περίοδον αὐτῶν ἀποπερατώσαντες τέσσαρες σύμβουλοι ἐξετέλεσαν τὰ καθήκοντά των μετὰ πάσης τῆς ἐπιμελείας, πάσης προσοχῆς καὶ πάσης τιμιότητος, δι' ὃ ὀφείλεται αὐτοῖς ἀποχωροῦσι κατὰ νόμον ἡ ἔκφρασις εὐαρεσκείας ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν, οἵτινες ἐν παρομοίᾳ περιστάσει ἀνεθήκαμεν αὐτοῖς τὴν ἐντολήν, ἣν ἕφερον καὶ ἣν μετ' εὐσυνειδησίας καὶ ζήλου ἐξεπλήρωσαν. Ἀλλ' ἡ ἔκφρασις τῆς εὐαρεσκείας ταύτης δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς μόνους τοὺς ἀποχωροῦντας, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς τε ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Συμβουλίου.

Συνεργασθέντες ἐπὶ διετίαν σχεδὸν μετ' αὐτῶν ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι πάντες συνεβάλοντο εἰς τὸ ἔργον, ὅπερ ἡ Ἐκκλησία ἀνέθηκε τῇ ἡμῶν ἐλαχιστότητι. Οἱ πάντες μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς ἠκροῶντο ἡμῶν καὶ μετὰ προθυμίας ἐδέχοντο τὰς ἐμὰς γνώμας καὶ ἐνίοτε ἠνείχοντο τὰς σφοδρὰς παρατηρήσεις ἐπί τινων ζητημάτων. Δι' ὅλους τούτους τοὺς λόγους

ὀφείλω νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου εἰς πάντας τούτους, οἵτινες ἀποτελοῦσι μίαν οἰκογένειαν, ἧς ὁ προορισμὸς ἦν, ἔστι καὶ ἔσται ἡ μέριμνα ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον δὲ ταύτην στιγμὴν δὲν δύναμαι ν' ἀποσιωπήσω ὅτι σπουδαῖον μέρος τῆς ἐργασίας ἡμῶν ἀφορᾷ εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν πατριαρχείων πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Ἄνακτος.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις δέχεται πάντοτε τὰς αἰτήσεις ἡμῶν, ἀπαντᾷ καὶ ἐκτελεῖ ταύτας μετὰ προθυμίας ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἀντίρρησις· ἀλλὰ καὶ τὰς ἀντιρρήσεις ἡμῶν κρίνει δικαίως καὶ μετ' ἐπιεικίας· διὰ τοῦτο ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν πρὸς τὴν Α. Α. Μ. καὶ τὴν κυβέρνησιν Αὐτοῦ.

Ἐπιτρέψατέ μοι περατοῦντι νὰ ἐκφράσω ἐνδόμυχον εὐχὴν καὶ θλίψιν. Ἡ εὐχὴ συνίσταται εἰς τὸ ὅτι τὰ ἡμέτερα πράγματα δέον νὰ διεξάγωνται καὶ ἐξετάζωνται ἐν τῷ περιβόλῳ τούτῳ εἰρηνικῶς, ἀχρωματίστως καὶ ἀκομματίστως, ἡ δὲ θλῖψις μου συνίσταται εἰς αἴσθημα καὶ φρόνημα παρῳχημένου χρόνου, ὅπερ καὶ κακῶς συνέστη καὶ ἐὰν ὑφίσταται κακῶς ὑφίσταται, τοῦ διχασμοῦ, περὶ οὗ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν εἶπον ἐν τοῖς δυσὶ Σώμασι καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ χωρὶς, ὅτι δέον ἵνα τὰ πράγματα συζητῶνται ἐν ἡμῖν ὡς ἐν οἰκογενείᾳ. Ἡ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει πάντας τοὺς χριστιανοὺς ὡς τέκνα ἐν Χριστῷ ἀγαπητὰ καὶ λέγει «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», ὁ δὲ πατριάρχης ἐκπροσωπῶν τὴν Ἐκκλησίαν ἔχει περὶ ἑαυτὸν τοὺς χριστιανούς, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ διεξάγωσι τὰ πράγματα ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ. Ὑπάρχει δὲ πρὸς τοῦτο καὶ ἕτερος λόγος, αἱ παροῦσαι περιστάσεις, αἵτινες ὁδηγοῦσιν ἡμᾶς εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου εἰρηνικῶς καὶ ἀκομματίστως.

Θεωρῶ δίκαιον νὰ ἐκφράσω τὴν λύπην μου μὴ βλέπων ἐνταῦθα τὰ ἀντιπροσωπικὰ μέλη μιᾶς μεγάλης κοινότητος, ἥτις ἀείποτε διεκρίθη διά τε τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν πρὸς πᾶν καλὸν προκοπήν. Φαίνεται ὅτι τοῦτο εἶναι ἀποτελεσμα διχογνωμίας ἐν τῇ ρηθείσῃ κοινότητι. Εὔχομαι νὰ ὁμοφρονήσωσι πάντες ἐν τῇ κοινότητι ταύτῃ καὶ νὰ ἐργασθῶσιν ἐπ' ἀγαθῷ αὐτῆς.

Θεωρῶ περιττὸν νὰ συστήσω ὁποῖοι δέον νὰ ὦσιν οἱ ἐκλεγησόμενοι σύμβουλοι, οὐχ ἧττον ἐγὼ ἐν τῇ ἐμῇ ἀσθενείᾳ λέγω ὅτι ὁποῖοι καὶ ἂν ὦσιν, ὀφείλουσιν ἵνα ἐργάζωνται ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ, διότι φρονῶ ὅτι ἡ εἰρήνη δέον νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἐν τῷ ναῷ καὶ ἔξω αὐτοῦ.

Τοῦ Συμβουλίου καὶ ἡ ἐντολὴ καὶ ἡ ἀποστολὴ εἶναι σπουδαία ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις, δηλαδὴ δικαστικὴ, διοικητικὴ, ἐκπαιδευτικὴ καὶ οἰκονομική. Τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου δέον νὰ ἔχωσι γνώσεις, θέλησιν, καιρὸν καὶ εὐσυνειδησίαν. Αἱ γνώσεις εἰσὶν ἀπαραίτητοι, ἡ θέλησις ἀναγκαία, διότι πρόκειται περὶ βάρους τὸ ὁποῖον θὰ ἐκτελέσωσιν ἀμισθὶ χάριν τοῦ Γένους, ἀφίνοντες καὶ ἐν ἀνάγκῃ θυσιάζοντες τὰς ἐργασίας αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπαιτεῖται καιρὸς καὶ εὐσυνειδησία. Τοιαῦταί εἰσιν αἱ ἰδέαι μου ὡς πρὸς τὴν συγκρότησιν τοῦ Συμβουλίου. Τὰ πράγματα ἐπιβάλλουσιν ὅπως συγκροτῆται τοῦτο ἐκ τῶν 4 πρώτων τάξεων τοῦ ἡμετέρου γένους.

Δέον ἵνα ὑπάρχωσιν ἐν αὐτῷ δύο ἐξοχώτατοι ὑπάλληλοι κυβερνητικοὶ, δύο νομικοὶ, δύο λόγιοι καὶ δύο ἔμποροι. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ συμφέροντα ὅλων τῶν τάξεων ἀντιπροσωπεύονται ἐν τῷ Συμβουλίῳ. Οὕτω δὲ συγκροτουμένου τοῦ Συμβουλίου, τὰ πράγματα τοῦ Γένους ἡμῶν θέλουσι βαίνει καλῶς.

Κύριος ὁ Θεὸς ἐνισχύοι ὑμᾶς, εὐλογοῖ τοὺς οἴκους ὑμῶν, ἐμπνεύσαι δὲ εἰς τὰς συνειδήσεις ὑμῶν βουλὰς ἀγαθὰς ἵνα ὑπ' αὐτῶν ἐμπνεόμενοι ἀναδείξητε εἰς τὴν περίβλεπτον θέσιν συμβούλων οὓς ἂν ὑμεῖς κρίνητε καταλλήλους.

Μετὰ τὴν προσφώνησιν ταύτην ὁ Α' γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου κ. Παναγιώτης Δ. Νικολόπουλος ἀνέγνω τὴν ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πεπραγμένων τῷ Συμβουλίῳ, ἧς μετὰ τὸ πέρας ἡ συνέλευσις προέβη εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐκλογῆς. Ὑποψήφιοι προυτάθησαν ὑπὸ τῶν σεβ. συνοδικῶν μητροπολιτῶν οἱ ἐξοχ. Νικόλαος Κοσμᾶ πασᾶς, Γιάγκο βέης Ἰωαννίδης καὶ οἱ ἐρίτιμοι κκ. Παναγιώτης Χρυσὸς, Ἀλέξανδρος Σ. Σινιόσογλους καὶ Ν. Σουλίδης· διὰ μυστικῆς δὲ ψηφοφορίας ἀνεδείχθησαν παμψηφεὶ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου διὰ τὴν διετῆ περίοδον 1903—1905 οἱ τέσσαρες πρῶτοι, τῷ κ. Ν. Σουλίδῃ δοθεισῶν τριῶν ψήφων.

Ἅμα τῷ ἀποτελέσματι τῆς ἐκλογῆς, διεξαχθείσης ἐν χριστιανικῇ καὶ ἀδελφικῇ συμπνοίᾳ ὁ ἐκ

τῶν μελῶν τῆς συνελεύσεως Ἔξοχ. Κωνσταντῖνος ἐφέντης Καραθεοδωρῆς ἐπεῖπε τὰ ἑξῆς:

Ἡ ἐν πλήρει συμπνοίᾳ τῶν τε λαϊκῶν καὶ κληρικῶν ἀνάδειξις τῶν τεσσάρων νέων μελῶν παρέχει ἡμῖν τὴν πεποίθησιν περὶ τῆς ἁρμονικῆς συνεργασίας τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς καταπαύσεως τῶν κομματισμῶν. Οἱ κκ. σύμβουλοι, ἐφ' ὅσον αὐτοὶ εἶναι δυνατόν, διότι τὸ τέλειον εἶναι ἀνέφικτον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς εὐλόγως εἶπεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, θὰ συντελέσωσιν εἰς ἀνόρθωσιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Χαίρομεν οἱ πάντες βλέποντες ὅτι καὶ ἤδη οἱ συγκομισθέντες καρποὶ τῆς τοιαύτης ἐργασίας ἦσαν ἄξιοι τῶν προσδοκιῶν ἡμῶν.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης μὴ χρησιμοποιήσασα τὸ δικαίωμα Αὐτῆς τῆς ἀριστίνδην ἐκλογῆς μελῶν τινων τῆς ἱερᾶς Συνόδου συνετέλεσε τὰ μάλιστα εἰς κατευνασμὸν κομματικῶν παθῶν καὶ εἰς ἀποκατάστασιν τῆς κανονικῆς καὶ ἁρμονικῆς πορείας τῶν πραγμάτων. Ὑπολείπεται ἤδη ὅπως τὸ Μ. Συμβούλιον ὑποστηρίξῃ τὴν ἀφαιρίαστον πολιτικὴν τοῦ πατριάρχου, ἐκτελοῦν ἀμερολήπτως τὸν προορισμὸν αὐτοῦ. Ὀφείλομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν φρονίζοντες ὅπως μὴ παρασαλευθῇ τὸ ἔργον τῶν πατέρων ἡμῶν, οἵτινες διὰ τῆς συστάσεως τοῦ Μ. Συμβουλίου ἐφύλαξαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν τάξιν. Τολμῶ δὲ νὰ συστήσω εἰς τὴν Α. Θ. Π. ὅπως ἐξακολουθῇ νὰ περιβάλλῃ αὐτὸ διὰ τῆς προστασίας Αὐτῆς, ἵνα δυνηθῇ νὰ φθάσῃ ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Ἐθν. Συμβούλιον εἰς λιμένα ἀκύμαντον καὶ σωτήριον. Εὐχαριστοῦμεν καὶ εὐγνωμονοῦμεν διὰ τοὺς κόπους αὐτῶν τὰ ἀποχωροῦντα μέλη, ἐργασθέντα μετ' ἀφοσιώσεως εἰς τὸ καθῆκον.

Πιθανὸν ἐν στιγμῇ θυμοῦ νὰ ἐξεδηλώθη παρ' αὐτοῖς καὶ διαφωνία τις· οὐχ ἧττον διὰ τῆς συνεχοῦς παρουσίας αὐτῶν ἐξετέλεσαν πάντες τὰ ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ἐπιβαλλόμενα αὐτοῖς καθήκοντα. Δέον δὲ ἵνα μὴ λησμονῶμεν ὅτι διὰ τῆς καλῆς θελήσεως, ἣν οἱ τε ἀποχωροῦντες εἶχον καὶ οἱ ἐκλεγέντες ἔξουσιν, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ σπουδαιοτάτη ἀποστολὴ τοῦ Συμβουλίου.

Εἶτα ἡ Α. Ἐξ. ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Κωνσταντῖνος Βαγιάννης ἐφέντης ἐξέφρασεν εὐχαριστίας ἐπὶ τοῖς περὶ τοῦ Συμβουλίου ἐπαινετικῶς λεχθεῖσι καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Γένους ἡμῶν πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν σεπτὸν Ἄνακτα ἐπὶ τοῖς πρὸς αὐτὸ δαψιλευομένοις ἑκάστοτε τεκμηρίοις ὑψηλῆς εὐνοίας· ὁ δὲ ἐρίτιμος κ. Ζήσης Θ. Ζήση, ἐκ μέρους τῶν ἀποχωρησάντων συναδέλφων αὐτοῦ τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς ὅπως τὰ ἄρτι ἐκλεγέντα μέλη τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἀναδειχθῶσιν ἀντάξια τῶν ἐλπίδων τῆς ἀξιοσημειώτου ταύτης ἐπὶ τῇ πάντων ὁμοφωνίᾳ ἐκλογῆς, ἥτις τοσοῦτον εὐοιωνίστως συνετελέσθη κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν τεσσάρων νέων συμβούλων, ἀγγελθεῖσα, κατὰ τὰ νενομισμένα, τῇ σεβ. αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει, ἔτυχε χθὲς τῆς ἐγκρίσεως Αὐτῆς.

Ἡ ἀνωτέρω ἀναφερομένη ἔκθεσις τῶν ἐτησίων ἐργασιῶν τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἔστιν αὕτη:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Συνερχομένης τῇ μεθαύριον κυριακῇ τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, ἥτις συνῳδὰ τοῖς Κανονισμοῖς προβήσεται εἰς ἀντικατάστασιν τῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀποχωρούντων τεσσάρων λαϊκῶν αὐτοῦ μελῶν, ἤτοι τῶν κκ. Ζήση Θ. Ζήση, Α. Γάγκου, Μ. Ρακτιβὰν καὶ Ι. Χατζοπούλου, ἐκτίθησι τοῦτο, κατὰ τὸ εἰωθός, τὰς κατὰ τὸ ἤδη λῆγον ἔτος διοικητικὰς καὶ δικαστικὰς αὐτοῦ ἐργασίας.

Ἐν πρώτοις δὲ τὸν λόγον ποιούμενον περὶ τοῦ καταρτισμοῦ αὐτοῦ, γνωστὸν καθίστησιν ὅτι τοῦτο ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους ὑπαρχόντων μελῶν, ἤτοι τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Ἰωαννίνων κ. Γρηγορίου, ὃν εἰς τὴν ἱερὰν μητρόπολιν Ἡρακλείας προαχθέντα, διεδέξατο ὁ μητροπολίτης Νεοκαισαρείας κ Ἀλέξανδρος, Βάρνης κ. Πολυκάρπου, Αἰτίτσης κ. Νικηφόρου καὶ Ἡλιουπόλεως κ. Ταρασίου, ἐκ τῶν ὡς ἄνωθι ἐξονομασθέντων καὶ ἤδη ἀποχωρούντων κκ. Ζ. Θ. Ζήση, Α. Γάγκου, Μ. Ρακτιβὰν καὶ Ἰ. Χατζοπούλου, καὶ ἐκ τῶν πέρυσι κανονικῶς ἐκλεγέντων κκ. Κ. Βαγιάννη, Κ. Ἀνακάδου, Μ. Σιφναίου καὶ Σ. Καζανόβα, ὄντος τότε καὶ πάλιν ἐκλεξίμου· ὥστε κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ παρόντος ἔτους τὸ συμβούλιον ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἑξῆς ἤτοι τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Νεοκαισαρείας κ. Ἀλεξάνδρου, προέδρου, Βάρνης κ. Πολυκάρπου, Αἰτίτσης κ. Νικητόρου καὶ Ἡλιουπόλεως κ. Ταρασίου καὶ τῶν κκ. Κ. Βαγιάννη, Ζήση Θ. Ζήση, Κ. Ἀνακάδου, Α. Γάγκου, Μ. Ρακτιβὰν, Μ. Σιφναίου Ἰ. Χατζοπούλου καὶ Σ. Καζανόβα.

Ἀρχόμενον δ' ἐφεξῆς ἐκ τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ, αἵτινες καθ' ἅπαν τὸ διαρρεῦσαν χρονικὸν διάστημα συνεκροτήθησαν, δηλοῖ ὅτι αὗται ἀνῆλθον ἐν ὅλῳ εἰς 99, ἐξ ὧν 43 μὲν ἐγένοντο διοικητικαί, τακτικαί τε καὶ ἔκτακτοι, 35 δικαστικαὶ καὶ 21 κοιναὶ μετὰ τοῦ ἑτέρου τῆς Ἐκκλησίας σώματος ἤτοι τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενομένου, τὸ Συμβούλιον ὀφείλει σημειῶσαι ὅτι, εἰ καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἦναι τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ καὶ ἰδία τῶν δικαστικῶν, ἐλλείψει ἀπαρτίας, ἐματαιώθησαν, οὐχ ἧττον τοῦτο ἔσχεν ὡς ἀντιστάθμισμα τὴν συχνὴν συνεργασίαν αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἑτέρου τῆς Ἐκκλησίας σώματος, μάλιστα δὲ κατὰ τὰς τελευταίας πρὸ τῶν ἐκλογῶν ἑβδομάδας, ὅτε κατὰ πᾶν σχεδὸν ὀκταήμερον εἰς κοινὴν μετ' αὐτοῦ συνήρχετο συνεδρίασιν, καθ' ὅλας δὲ τὰς συνεδριάσεις ταύτας τό τε ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν τῆς ἐπιτελεσθείσης ἐργασίας ἦν σχετικῶς πλουσιώτερον καὶ ἀρθονώτερον εἰς ἀποτελέσματα, ἀποφάσεις καὶ ἐνεργείας. Ῥητέον ὅμως ἐπίσης ὅτι ἐν οὐκ ὀλίγαις τῶν τακτικῶν αὐτοῦ συνεδριάσεων τὸ Συμβούλιον, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, χάριν διεκπεραιώσεως τῶν πολλῶν διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν αὐτοῦ ὑποθέσεων, μέχρι δείλης καὶ πέραν αὐτῆς τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ πολλάκις παρέτεινε.

Καὶ περὶ μὲν τῶν διοικητικῶν ὑποθέσεων προκειμένου, παρεπέμφθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὸ Συμβούλιον, πλὴν

εἴκοσιν ὀκτὼ δικαστικῶν, περὶ ὧν κατωτέρω γενήσεται λόγος, 362 ὑποθέσεις, εἰς ἃς δέον ὅπως προστεθῶσι καὶ ἄλλαι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἀδιεκπεραίωτοι κληροδοτηθεῖσαι 95.

Μολονότι δὲ πᾶσα κατεβλήθη δυνατὴ προσπάθεια πρὸς ἐξάντλησιν, εἰ δυνατὸν, τῶν ὑποθέσεων τούτων ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου, ὅπερ οὐδὲν ἧττον 50 μὲν ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους ὑπολειφθεισῶν 95, ἐκ δὲ τῶν τοῦ παρόντος 316 ὁριστικῶς ἐπεραίωσεν, ἐν τούτοις, ὡς ἐκ τῆς πληθύος αὐτῶν καὶ τῆς σπουδαιότητος οὐκ ὀλίγων ἐκ τούτων, αἵτινες ὡς ἐκ τούτου καὶ τὸ πλεῖστον ἀπερρόφων τοῦ χρόνου, 91 ἐκ τῶν εἰρημένων ὑποθέσεων ἦτοι 46 ἐπὶ τῶν 362 ἐφετεινῶν καὶ 45 ἐπὶ τῶν 95 περυσινῶν, μένουσιν εἰσέτι ἐκκρεμεῖς, μεταβιβαζόμεναι εἰς τὸ ἐπιὸν, τοῦθ' ὅπερ δηλοῖ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν τοῦ παρόντος ἔτους ὑποθέσεων θὰ ἐξηντλεῖτο τέλεον, εἰ μὴ ὑπῆρχε τὸ περυσινὸν κληροδότημα.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς δικαστικὰς ὑποθέσεις, πλὴν τῶν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑπαρχουσῶν ἐνώπιον αὐτοῦ ἐκκρεμῶν, εἰς 40 ἀριθμουμένων, καθ' ἅπαν τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα παρεπέμφθησαν εἰς τὸ Συμβούλιον καὶ ἕτεραι 28, ἐξ ὧν 10 πρωτοδίκως καὶ 18 κατ' ἔφεσιν. Ἐκ τούτων δὲ καὶ ἐκ τῶν προηγουμένων ἐθεωρήθησαν καὶ εἰς πέρας ἤχθησαν 57, ἰσάριθμοι δὲ ἐξεδόθησαν ἀποφάσεις, ἤτοι 30 ἐπὶ πλέον τῶν περισινῶν, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν, διαφόρων ἕνεκα λόγων, μένουσιν εἰσέτι ἐκκρεμεῖς ὑπὸ συζήτησιν περὶ τὰς 20, ἐν αἷς συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ ἐρήμην ἐκδικασθεῖσαι, εἶτα δὲ κατ' ἀνακοπὴν εἰσαχθεῖσαι αὖθις ἐνώπιον αὐτοῦ. Ὥστε, ἂν τὸ λῆγον ἔτος, ὅπερ ἀδιαφιλονεικήτως παρουσιάζει τὸ μοναδικὸν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Συμβουλίου φαινόμενον τῆς ἐκδόσεως ἐν βραχυτάτῳ ἄλλως διαστήματι τοσοῦτον ἀξιοσεβάστου ἀριθμοῦ ἀποφάσεων, δὲν ἐπεβαρύνετο ὑπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ προηγουμένου μεινασῶν ἐκκρεμῶν, καὶ τῶν ὑποθέσεων τούτων ὁ ἀριθμὸς πρὸ πολλοῦ θὰ ἦτο ἐξηντλημένος.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν οἰκονομικὴν τῶν Πατριαρχείων κατάστασιν, περὶ ἧς ἐξ ἴσου, κατὰ τοὺς Κανονισμοὺς, ὀφείλει μόνον ἁρμοδίως μεριμνᾷν τὸ Συμβούλιον, τοῦτο ἐγκαίρως, καθ' ἃ καὶ πέρυσι, προέβη δι' εἰδικῆς ἐκ μελῶν αὐτοῦ ἐπιτροπῆς εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ ἐτησίου προϋπολογισμοῦ, ὅστις ἐπιψηφισθεὶς ἁρμοδίως ὑπ' αὐτοῦ, ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν, καταβληθείσης ἐν τῷ μεταξὺ τῆς προσηκούσης φροντίδος πρὸς μελέτην καὶ ἐφαρμογὴν τῶν ἀπὸ πέρυσι ληφθέντων μέτρων πρὸς ἐπαύξησιν τῶν πόρων τοῦ ἡμετέρου ἐθνικοῦ ταμείου, ὅπερ μεθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐκτάκτους εἰς ἀνωτέρας ἀνάγκας δαπάνας, παρουσιάζει ἀπολογισμὸν μετὰ πλεονάσματος, ὅπερ θὰ ἦτο μεῖζον, ἐὰν ἡ ἐπὶ τῶν ἐράνων ἐπιτροπὴ, μὴ κωλυομένη ὑπὸ διαφόρων λόγων, θὰ ἠδύνατο νὰ προβῇ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ κανονισμοῦ αὐτῆς καὶ θὰ ἐφήρμοζεν ἑπομένως τὴν γενίκευσιν τοῦ μέτρου τῶν ἐράνων.

Ταῦτα, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐν περιλήψει καὶ κεφαλαιωδῶς εἰρημένα, τὰ ἀφορῶντα τὴν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ἐργασίαν τοῦ Συμβουλίου, ἅπερ φέρον εἰς γνῶσιν Αὐτῆς τε καὶ τῆς ἐντίμου ἐκλογικῆς Συνελεύσεως, ἐπικαλεῖται τὰς θεοσδέκτους Αὐτῆς εὐχὰς καὶ διατελεῖ μετὰ σεβασμοῦ ἀπείρου

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22 μαρτίου 1903.

Διὰ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον

ὁ πρόεδρος αὐτοῦ

† **ὁ Νεοκαισαρείας Ἀλέξανδρος**

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Ὑπὸ τῆς Μ. πρωτοσυγκελλίας ἀπελύθη πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὲρ τῶν «Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων». Ἐν ἔτος συνεπληρώθη ἀφ' ὅτου ἤρξαντο ταῦτα ἐκδιδόμενα, ἐν δὲ ταῖς στήλαις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» οὐδεμία τοῦ ἔργου τούτου σύστασις ἢ ἀνάλυσις χῶρον ἔχει, διότι ὁ ἀναγνώστης ὑπ' ὄψιν ἔχει καὶ τὴν διανυθεῖσαν πέρυσι σειρὰν καὶ τὴν ἤδη διανυομένην, διότι καὶ ἐν ἑτέρᾳ περιστάσει μνείαν ἐποιησάμεθα τῶν κρίσεων, ἃς περί τε τοῦ εὐλήπτου τῷ λαῷ καὶ τῆς χρησιμότητος τῶν Διδαγμάτων ποιοῦνται κληρικοὶ εὐπαίδευτοι, διδάσκαλοι καὶ κήρυκες καὶ ποιμένες περὶ τοῦ κατὰ πᾶσαν ἔποψιν ἐπικαιροτάτου τούτου μεταξὺ τῶν παρ'ἡμῖν ἀναγνωσμάτων. Ἀνεγράφομεν ἑκάστοτε τὸν ἀριθμὸν τὸν ἔκ τινων ἐπαρχιῶν ζητουμένων ἀντιτύπων, νομίζοντες ὅτι ὁ βραδύνων ἐκτελεῖ ἑαυτὸν ἀποδείξῃ.

Οὔτε πιστεύομεν ὅτι τοιαῦται συστάσεις πατριαρχικαὶ πρὸς τὸν εὐσεβῆ λαὸν ἡμῶν καὶ τοσαῦται παραινέσεις τῆς ὁμογενοῦς δημοσιογραφίας πρὸς αὐτὸν τοῦτον ὑπὲρ ἀξιαναγνώστου ἔργου μάτην ἐσπαταλήθησαν· ἀλλ' ἡ συνεργασία τοῦ ἱεροῦ κλήρου πρὸς ὑποστήριξιν καὶ διάδοσιν ἔργων κοινωφελῶν αὐτὴ ζητεῖται καὶ νομίζομεν ὄχι μάτην. Ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι μικρᾶς ἐνορίας οὔτ' εὐανδρούσης, οὔτ' εὐεκτούσης ὁ προϊστάμενος τίθησιν εἰς ἀνάγνωσιν καθ' ἑβδομάδα **πεντήκοντα ἀντίτυπα,** ἑτέρων δ' ἐνοριῶν ἐν τῇ αὐτῇ ὡς ἐκείνη ὑλικῇ καὶ κοινωνικῇ καταστάσει διατελουσῶν, οὔτε πέντε, ἀναλογιζόμεθα τί δηλοῖ θέλησις ἀγαθὴ, ἥτις οὐδέποτ' ἀποδυσπετεῖ ἐνώπιον οὐδενὸς ἐμποδίου. Εἴπερ οἱ προϊστάμενοι τῶν ἐνοριῶν πάντες ἐμιμοῦντο τὸ παράδειγμα τοῦτο τοῦ αἰδεσιμ. προϊσταμένου τῆς ἐνορίας Βαλίνου, ἡ διάδοσις τῶν «Εὐαγγελικῶν Διδαγμάτων» καὶ ἡ διὰ τούτων ἐπιδιωκομένη ἐπὶ τῶν ἠθῶν ἐπίδρασις ἤθελεν εἶναι ἐξησφαλισμένη, νέαι δ' ἐγκύκλιοι περιτταὶ βεβαίως ἤθελον ἀποβῆ. Ἀλλ' ὁ παρ' ἡμῖν ἐνοριακὸς κλῆρος, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, ἀπό τι-

νος συνείθισε νὰ μὴ θεωρῇ καθῆκον αὐτοῦ τὴν ἠθικῶς τοὐλάχιστον, ὡς ἐκ τῆς περιωπῆς αὐτοῦ, ὑποστήριξιν ἔργων ἀξιαναγνώστων.

Οὐδαμῶς τοῦ λαοῦ μεμφόμεθα. Ὁ λαὸς ἡμῶν ἐπιθυμεῖ νὰ μανθάνῃ καὶ νὰ διδάσκηται, ἢ διὰ τοῦ λόγου, τοῦ ζῶντος καὶ ἐνισχυομένου διὰ τοῦ παραδείγματος ἐναρέτου χριστιανικοῦ βίου, ἢ διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ τύπου· καὶ οἱ μὲν πλουτοῦντες ἀνάπτυξιν πνευματικὴν αὐτοὶ πιθανῶς δύνανται νὰ διακρίνωσι τίς ἡ καλλιτέρα τροφὴ τοῦ πνεύματος, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ οἱ ποικίλων αἰτιῶν ἕνεκεν ὑστεροῦντες ἐκείνων ἐν τῇ ἀναπτύξει ὡς καὶ ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῶν καλῶν, τῶν δοκίμων, τῶν ἐπωφελῶν προϊόντων τοῦ πνεύματος. Διὰ τοὺς τοιούτους ὁ κλῆρος ἔσται ὁ ὁδηγὸς, ὁ τὸ καθῆκον ἔχων νὰ χειραγωγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ δοκίμου καὶ τοῦ χρηστοῦ. Εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ταύτην τοῦ τοιούτου καθήκοντος, τοῦ εὐφορήτου, τί δύναται νὰ ζημιωθῇ ὁ κληρικὸς, καὶ ἐὰν ᾖ πεπαιδευμένος, καὶ γνώσκῃ τίνα καλὰ δύνανται νὰ προέλθωσιν ἐκ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως πάντων, καὶ ἐὰν μὴ μετέχῃ τόσον εὐρείας παιδείας; Οὐδὲν ὑλικῶς ζημιοῦται, κατ' οὐδὲν δὲ βλάπτεται ἠθικῶς· ὁ ἀρνούμενος τὴν ἐκπλήρωσιν ταιαύτης τινὸς διακονίας ἐστὶν ὡς ὁ ὀκνηρὸς δοῦλος τοῦ Εὐαγγελίου ἢ στερεῖται τῆς ἀληθοῦς καὶ ζώσης ἀγάπης πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ εὐλογουμένους καὶ ἁγιαζομένους, ἢ ἀποστέργει τὴν ἠθικὴν αὐτῶν καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν.

Προκειμένου δὲ λόγου περὶ ἀναγνώσματος, παντὶ χριστιανῷ ἐπωφελοῦς καὶ ἐπιβαλλομένου, πάντοτε δ' ἐπικαίρου, καθὸ διδάσκοντος τοῖς ὀρθοδόξοις εὐλήπτως τὰς μεγάλας ἠθικὰς καὶ δογματικὰς ἀληθείας τοῦ χριστιανισμοῦ δι' ὃ καὶ συστάσεις ἐγένοντο πατριαρχικαὶ, μετ' ἐπαίνου μὲν ἀναφέρομεν τὸ λαμπρὸν παράδειγμα τῆς ὁμογενοῦς ἐν Πανόρμῳ (Κυζίκου) κοινότητος, ζητησάσης ἑκατὸν ἀντίτυπα «Διδαγμάτων» τοῦ παρόντος ἔτους, ἀξίαν δ' ἑαυτὴν μιμήσεως προτιθείσης ἑτέραις εὖ ἐχούσαις κοινότησιν, οἷαι αἱ τῆς Σάμου καὶ Μιτυλήνης, Κυδωνιῶν καὶ Κλαζομενῶν, Δαρδανελλίων καὶ Ξάνθης, Ἰωαννίνων καὶ ἄλλαι. Λυπούμεθα δ' ὅτι κληρικοὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιδείκνυνται καὶ ραθυμίαν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος, καὶ ἀνευλάβειαν πρὸς τὰς παραινέσεις καὶ τὰς συστάσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, δυσχερῆ τὴν ἑαυτῶν ἀποστολὴν ἀπεργαζόμενοι καὶ ἀγνοοῦντες ὅτι ὁ φωρόμενος ὡς ἀπειθῶς ἢ ὀλιγώρως φερώμενος πρὸς τοὺς ἐπ' αὐτῷ τεταγμένους δυσκόλως ἀκουσθήσεται παρὰ τοῖς ὑπ' αὐτόν· καὶ κατὰ τοιαύτην τινὰ περίπτωσιν περιττὸν νὰ ἱερατεύῃ ἐν μέσῳ χριστιανῶν χλιαρῶν τῇ πίστει. Ἐὰν δὲ ἡ μὲν πρὸς φωτισμὸν τοῦ πλησίον καὶ πρὸς χριστιανικὴν ἐποικοδόμησιν αὐτοῦ φροντὶς τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου ᾖ καθῆκον ἄφυκτον, ἡ δὲ τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσις οὐδεμίαν ἐπάγηται ζημίαν ἠθικὴν ἢ ὑλικὴν, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς κυριαρχικὰς παραινέσεις κώφευσις ἑαυτῷ τε καὶ τῷ λαῷ ἐπιζημία, φρονοῦμεν ὅτι καλὸν νὰ μελετηθῇ καλῶς ἡ τελευταία περὶ «Διδαγμάτων» ἐγκύκλιος τῆς Μ. πρωτοσυγκελλίας καὶ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ πάντων ὅτι οὐδεμιᾶς ἐπιεικείας ἀξιωθήσεται ὁ δυνάμενος καὶμὴ ἐκπληρῶν τὸ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὸν ὀρθόδοξον λαὸν καθῆκον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερὰ Σύνοδος. — Συμπληρώσας διετοῦς ἐργασίας περίοδον ὡς μέλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Προύσης κ. Ναθαναὴλ ἀνεχώρησε σήμερον εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, προπεμφθεὶς ὑπό τε τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Νεοκαισαρείας, Ξάνθης, Βοδενῶν καὶ Καλλιουπόλεως καὶ πολλῶν λαϊκῶν αὐτοῦ φίλων ἐκτιμώντων τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ἀκραιφνῆ ἀφοσίωσιν καὶ τὸν κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλον, ὃν ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας ὁ σεβ. μητροπολίτης Προύσης ἐπιδείκνυται. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐπισκεψάμενος, χθὲς ἑσπέραν, κατ' οἶκον τὸν ἀναχωροῦντα μητροπολίτην, προέπεμψε καὶ σήμερον διὰ τοῦ ἱερολογ. τριτεύοντος κ. Βενιαμίν. — Τῷ ἐκ τῶν σεβ. συνοδικῶν μητροπολίτῃ Ξάνθης κ. Ἰωακεὶμ ἐχορηγήθη ἡ ἄδεια ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὅπως ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ἑορτάσῃ τὸ ἅγιον Πάσχα.

Μονὴ Παντοκράτορος καὶ Σκήτη Προφήτου Ἠλιοὺ. — Μεταξὺ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱερᾶς βασιλικῆς καὶ πατριαρχ. μονῆς τοῦ Παντοκράτορος καὶ τῆς ὑπ' αὐτὴν ἱερᾶς σκήτης τοῦ Προφήτου Ἠλιοὺ ἀνεφύη πρό τινος χρόνου διαφωνία, προκειμένου περὶ ἀνεγέρσεως νάσκο-

μείου ὑπὸ τῆς σκήτης ἐντὸς αὐτῆς. Συμβιβασμοῦ μὴ ἐπιτευχθέντος μεταξὺ τῶν διαφωνούντων ἱερῶν σκηνωμάτων, μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνάξεως πρωτοδίκως γενομένην ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως, ἡ εἰρημένη Σκήτη ἀνηνέχθη κατ' ἔφεσιν εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον, ἥτις ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τοῦ παρελθόντος σαββάτου, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν σχετικῶν ἐγγράφων, ἐνέκρινε τὸν διορισμὸν τριμελοῦς ἐπιτροπῆς πραγματογνωμόνων ἀρχιτεκτόνων πρὸς μελέτην ἐπιτόπιον, διορισθέντων ὡς τοιούτων τῶν κκ. Λ. Καζανόβα καὶ Σταύρου Χρηστίδου, τοῦ τρίτου ὑποδειχθησομένου ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνάξεως. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν ἀρχιτεκτόνων ἀναχωρεῖ αὔριον.

Προϋπολογισμοὶ μονῶν. — Πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς διαταγαῖς συμμορφούμεναι, ἀπέστειλαν τοὺς προϋπολογισμοὺς τοῦ 1903 αἱ ἱεραὶ βασιλικαὶ καὶ πατριαρχικαὶ μοναὶ Νέα Μονὴ (Χίου), Τιμίου Προδρόμου Βαζελῶν (Τραπεζοῦντος), καὶ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (Πάτμου), ὡς καὶ ἡ πατριαρχικὴ καὶ σταυροπηγιακὴ μονὴ Κοσινίτζας (Δράμας) μετὰ σημειώματος τῶν χρεῶν αὐτῶν. Ἡ ἐν Δρυϊνουπόλει πατριαρχικὴ σταυροπηγιακὴ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἀπέστειλε τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ λήξαντος ἔτους 1902, ἡ δὲ ἐν Ἐλασσῶνι τοῦ Σπαρμοῦ ἐδήλωσεν ὅτι, ἐπὶ τῇ νέᾳ εἰσοδείᾳ τῶν γεννημάτων, θέλει πέμψει προϋπολογισμόν. Πάντα τὰ ἀποσταλέντα γράμματα παρεπέμφθησαν εἰς τὸ Μοναστηριακὸν γραφεῖον.

Ἐπισκευαὶ πατριαρχικοῦ οἴκου. — Ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου προσήνεγκον ὁ ἐνδοξ. κ. Ἀχ. Ραζῆς ἑφέντης ἐκ Σερρῶν λίρας ὀθωμ. δέκα — ἀνώνυμος διὰ τῆς Α. Θ. Π. λίρ. ὀθωμ. δύο — ὁ ἐν Πανόρμῳ ἱεροδιδάσκαλος καὶ ἱεροκῆρυξ ὁσιολογ. κ. Χρυσόστομος Καβουρίδης τὸ δεύτερον γρ. 114. — Ἐκ Χίου δ' ἀπεστάλησαν γρ. 2035, διὰ τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Χίου καὶ τῆς ἀξιοτίμου δημογεροντίας, προλαβούσης τὴν εἰς Χίον ἄφιξιν τοῦ ἀπεσταλμένου τῶν Πατριαρχείων κ. Βασ. Ἀσμανίδου.

Ἀκολουθία Ἀκαθίστου Ὕμνου. — Τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας ἐψάλη ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου, συγχοροστατούντων τῇ Α. Θ. Π. τῶν σεβασμ. συνοδικῶν καὶ παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν, ἐν πυκνοτάτῳ ἐκκλησιάσματι. Τὰς τέσσαρας στάσεις τῶν οἴκων τῆς Θεομήτορος ἀνέγνωσαν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης καὶ οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Ἐφέσου, Προύσης καὶ Νεοκαισαρείας.

Ἀκαδημαϊκὴ τιμή. — Δι' ἐπιστολῆς τῆς Α. Ἐξ. τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας κ. Κωνστὰν, ἠγγέλθη τῷ ἄρχοντι Μ. χαρτοφύλακι καὶ χρονογράφῳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Μ. Ι. Γεδεών, ἀποσταλέντος ἅμα καὶ τοῦ οἰκείου διπλώματος, ὅτι ἡ κυβέρνησις τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἀπένειμεν αὐτῷ τὴν ὑψίστην τῶν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τῆς Γαλλίας διδομένων ἀκαδημαϊκῶν τιμῶν, ὀνομάσασα αὐτὸν ἀξιωματικὸν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως (Officier de l'Instruction publique).

Μητρόπολις Κυζίκου. — Οἱ κληθέντες ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐνταῦθα τέσσαρες ἱερεῖς ἐκ Περάμου τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου ἀπολογούμενοι διὰ τὴν ἀπειθῆ πρὸς τὴν κανονικὴν αὐτῶν ἀρχὴν πολιτείαν αὐτῶν ὑπέβαλον ἤδη ἔγγραφον, ὅπερ ἡ Ἐκκλησία διεβίβασεν τῷ σεβασμ. μητροπολίτῃ Κυζίκου κ. Κωνσταντίνῳ πρὸς ἀπάντησιν. Τοιαύτης δὲ ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐθεώρησε δικαίαν τὴν ὑπὸ τοῦ κυριάρχου μητροπολίτου ἐπιβληθεῖσαν τοῖς εἰρημένοις ἐκ Περάμου ἱερεῦσιν ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν καὶ παρήνεσεν αὐτοὺς ἵνα μεταβῶσι παρὰ τῷ μητροπολίτῃ αὐτῶν καὶ ἐξαιτήσωνται τὴν προσήκουσαν συγγνώμην.

Μονὴ Λειμῶνος — Ὑπὸ τῆς ἐν Λέσβῳ πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς μονῆς τοῦ Λειμῶνος ἀνηγγέλθη ἡ ἐκλογὴ νέου ἡγουμένου αὐτῆς τοῦ ἐκ Παρακοίλων πανοσιολ. κ. Ἀνθίμου, ἀντὶ τοῦ παραιτησαμένου τὴν ἡγουμενείαν ἀρχιμ. κ. Κυπριανοῦ. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογήν.

Διανομὴ ἐλεῶν. — Ὑπὸ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ὠνομάσθη ἐπιτροπὴ πρὸς διανομὴν ἐλεῶν ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ σωτηρίου Πάσχα τοῖς ἀπόροις. Τὴν ἐπιτροπὴν ἀποτελοῦσιν ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων κ. Ταράσιος καὶ ὁ ἐκ τῶν ἐριτίμων συμβούλων κ. Μ. Σιφνάϊος.

Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος. — Ὑποβληθεὶς ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἐνεκρίθη ὁ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐδρεύοντος Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου κανονισμός, ὃς εἶχε παραπεμφθῆ πρὸς μελέτην εἰς ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν μητροπολιτῶν Λιτίτσης κ. Νικηφόρου καὶ πρώην Ἐρσεκίου κ. Ἰγνατίου.

Ἐπισκέψεις. — Τῇ παρασκευῇ, πρὸς ἑσπέραν, ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ σεβασμ. μητροπολίτης πρώην Οὐγγροβλαχίας κ. Γενν‌άδιος, ὅστις ἀνεχώρησεν εἰς Ἱεροσόλυμα τῷ σαββάτῳ, προπεμφθεὶς ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ὑπὸ τοῦ ἱερολογ. τριτεύοντος κ. Βενιαμίν. — Τῇ κυριακῇ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἐρίτιμος τραπεζίτης κ. Λεωνίδας Γ. Ζαρίφης, καὶ ὁ ἐπίτιμος ἱστόβιος πρόεδρος τῆς ἐφορίας τῆς πατριαρχ. Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.

Ἀναχωρήσεις. — Τῇ δευτέρᾳ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ πανιερ. μητροπολίτης Ροδοπόλεως κ. Γερβάσιος, χθὲς.

δὲ ὁ πανιερ. μητροπολίτης Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Κωνσταντῖνος προπεμφθέντες ὑπὸ πολλῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Μ. ἀρχιδιακόνου ὁ πρῶτος, τοῦ ἱερολ. δὲ τριτεύοντος ὁ δεύτερος, ὡς ἀντιπροσώπων τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης διεβίβασε χθὲς τὰς εὐχὰς καὶ προσρήσεις αὐτοῦ τῇ Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα νέῳ πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰωάννῃ Γρυπτρῃ διὰ τοῦ πανοσιολογ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Καλλινίκου ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἀφίξει αὐτοῦ.

Κοινότης Σταυροδρομίου.— Ἡ κεντρικὴ Ἐφορία Σταυροδρομίου ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμ. πατριάρχῃ τὰς εὐχαριστίας τῆς κοινότητος ἐπὶ τῷ διορισμῷ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου ἁγίου Ξανθουπόλεως κ. Ἰωάννου ὡς ἀρχιερατικοῦ προϊσταμένου αὐτῆς.

Ἐκκλησία Ἑλλάδος

Ἐπισκοπὴ Ἠλείας.— Ἐν τῷ ἐν Πύργῳ τῆς Ἠλείας ὑπάρχοντι σωματείῳ «Ἀδελφότητι» ἱδρύθη ἀπὸ τῆς 9 μαρτίου φιλανθρωπικὸν ταμεῖον, πράγματι τοιοῦτο γενησόμενον ἐὰν τύχῃ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν ἐκεῖ ὀρθοδόξων, ἧς ἤρξατο ἀπολαῦον. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἐστὶν ἵνα συγκροτήσῃ κατὰ μικρὸν χρηματικὸν κεφάλαιον πρὸς προικισμὸν κατ' ἔτος ἑνὸς ἢ καὶ πλειόνων ἀπόρων κορασίων καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν ἑτέρων φιλανθρωπικῶν ἔργων.

Ἐκκλησίαι ἐν τῇ διασπορᾷ

Ὀρθόδοξος κοινότης ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ. — Ἡ ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ τῆς βορείας Ἀμερικῆς ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ κοινότης, ἧς προεδρεύει ὁ κ. Ν. Δαμιανάκης, ἀπεφάσισεν ἀγοράσῃ ἀντὶ ὀκτακισχιλίων φράγκων τὴν ὑπὸ τῆς ἑβραϊκῆς κοινότητος ἐγκαταλειφθεῖσαν ἤδη συναγωγὴν καὶ νὰ μεταβάλῃ αὐτὴν εἰς ναόν.

ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ·

Ἐρρήθη πολλάκις ὅτι ἡ παροῦσα ἐποχὴ εἶνε ἥκιστα εὐμενὴς πρὸς ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ δὲ μόνος δυνατὸς τρόπος τῆς ἐκκλησιαστικῆς προσεγγίσεως σήμερον εἶνε ἡ ἐκδοχὴ τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ὡς τινος ἰδεώδους, εἰς ὃ τείνουσιν αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι, ὧν οὐδεμία μὲν ἔχει τὸ πλήρωμα τῆς ἀληθείας, πᾶσαι δὲ αὐτὴν μεμιγμένην κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μετὰ τοῦ ψεύδους. Οὕτω δὲ αἱ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι, κλάσματα μόνον τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας οὖσαι, δύνανται εὐχερῶς νὰ συναντηθῶσιν ἐπὶ ἐδάφους, ἐν ᾧ ἰσχύει οὐχὶ ἡ ταὐτότης τῶν δογμάτων, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἀγάπη, ἧς τὸ ζωοποιὸν πνεῦμα ἀντὶ διαφωνιῶν καὶ ἀντιτυπουμένων γνωμῶν ἀνευρίσκει τὴν ἐν τοῖς διαφόροις συμβόλοις λανθάνουσαν ἁρμονίαν. Ἀμφότεραι αἱ ἀξιώσεις αὗται εἶνε ἡμαρτημέναι. Ἡ μὲν τοιαύτη ἕνωσις ὅσῳ καὶ ἂν φαίνηται δελεαστικὴ καὶ πρακτική, ἀνατρέπει ἄρδην σύνολον τὸ οἰκοδόμημα τοῦ Χριστιανισμοῦ, αἴρουσα τὸν ὑπερφυᾶ αὐτοῦ χαρακτῆρα, ἀποφαίνουσα δὲ τὴν χριστιανικὴν Ἀποκάλυψιν κενὴν βεβαίου καὶ ἀληθήτου περιεχομένου, ὡς βλέπομεν παρὰ τοῖς Διαμαρτυρομένοις, θρησκευτικὴ δὲ ἀδιαφορία καὶ ἀθεία θὰ εἶνε τὸ φυσικὸν αὐτῆς κατάντημα. Ἡ ἐξωτερικὴ ἕνωσις ἔχει σημασίαν οὐχὶ καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ κυρίως ὡς προπαρασκευὴ εἰς τὴν δογματικὴν ἕνωσιν. Μόνη δὲ ἡ κατ' ἀρχὴν ἀποδοχὴ τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας ὡς πληρώματος τῆς ἀληθείας καὶ τῶν θείων χαρισμάτων, ἣν συνεχίζουσα ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκπροσωπεῖ τὸ τῆς ἀληθοῦς καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας ἰδεῶδες, αἴρει βαθμηδὸν τὰ μεσότοιχα τοῦ φραγμοῦ τὰ ὑπὸ τῶν διαφόρων ὁμολογιῶν παρεμβαλλόμενα, προεξομαλίζουσα τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν πραγματικὴν ἕνωσιν.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν τάσιν τοῦ αἰῶνος, ἀληθὲς βεβαίως εἶνε ὅτι οὗτος, ἀδιάφορος περὶ τὰ θρησκευτικὰ ὢν καὶ ἐξ ἄλλων ἕτι λόγων, εἶνε ἥκιστα εὐμενὴς πρὸς τὴν ἀληθῆ ἕνωσιν. Πλὴν τῶν δογματικῶν διαφορῶν, αἵτινες καθ' ἑαυτὰς ἥκιστα ἀποτελοῦσιν ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα πρὸς τὴν ἕνωσιν, οὐ μόνον ἡ τὰ πάντα διευθύνουσα πολιτικὴ ἀποφράττει τὴν πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην ὁδόν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἡ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία καὶ ἡ λυμαινομένη τὰ πλήθη δεισιδαιμονία, τὸ δὲ ἡ ἀπιστία καὶ ἡ ἀποστροφὴ πρὸς πᾶσαν θετικὴν θρησκείαν καὶ δὴ καὶ τὴν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν νέους ἀνεγείρουσι φραγμοὺς πρὸς τὴν ποθητὴν σύμπνοιαν καὶ τὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ὁμοφροσύνην. Ἀλλ' ὁσῳδήποτε δυσχερὲς καὶ ἀκατόρθωτον καὶ ἂν φαίνηται ἐντεῦθεν τὸ τῆς ἑνώσεως ἔργον, καθῆκον τῶν δυναμένων εἶνε νὰ μὴ ἀπορραθυμῶσι προβαλλόμενοι τὰς τῆς ἑνώσεως δυσχερείας, ἀλλὰ νὰ ἐργάζωνται τὸ καθ' ἑαυτοὺς, ὅπως προεξομαλισθῇ ἡ ὁδὸς τῆς συναδελφώσεως καὶ εἰρήνης τῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες ὀφείλουσι νὰ ἀποτελῶσιν **ἡνωμέναι** τὸ μυστικὸν σῶμα τὸ ἔχον κεφαλὴν τὸν

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 122—127 καὶ τέλος.

Χριστόν. Ἰδίᾳ δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν μέλημα οὐχὶ τὸ ἐλάχιστον ἀνάγκη νὰ ᾖ οὐ μόνον τὸ εὔχεσθαι ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως ἀλλὰ καὶ τὸ προεξάρχειν ἐν τῷ τῆς ἑτώσεως ἀγῶνι· ἐργάζεται δέ τις τὸν τοιοῦτον ἀγῶνα οὐ μόνον θετικῶς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπικοινωνίαν τῶν Ἐκκλησιῶν προβιβάζων καὶ τὸν ὑπὲρ ἑνώσεως ζῆλον ἀναζωπυρῶν, ἀλλὰ καὶ συντασσόμενος καὶ ἀναμορφούμενος θρησκευτικῶς καὶ παρασκευάζων τὰ πράγματα ἄνευ βίας· διοικητικὴ συγκέντρωσις, προσοχὴ περὶ τὴν συγκρότησιν τοῦ κλήρου, καὶ δι' αὐτοῦ ἀναθέρμανσις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ ἀναζωογόνησις τῆς πρὸς τὰ θεῖα εὐλαβείας, ἣν οἱ πολλοὶ ἀσκοῦσι τυπικῶς καὶ καθ' ἕξιν ὡς «**πάτριον παράδοχὴν**», ἐνδείκνυνται ὡς ἀναγκαῖαι παρασκευαὶ τοῦ ἡμετέρου οἴκου εἰς ὑποδοχὴν προσηλύτων. Τῶν δὲ ἡμετέρων θεολόγων ἰδίᾳ σύνθημα καθ' ἡμᾶς σήμερον πρέπει νὰ ᾖ ἐν γένει μὲν ἡ ἀνάδειξις τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰς νέαν φωτοβόλον ἑστίαν τῆς ἐπιστημονικῆς Ὀρθοδοξίας, ἰδίᾳ δὲ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους σχέσεσι ὄχι ἡ πολεμικὴ, ἀλλ' ἡ εἰρηνικὴ, ὄχι ὁ ἄγριος ἔλεγχος καὶ ἡ ἀδυσώπητος τῶν ἀντιφρονούντων ἀνασκευὴ, ἀλλ' ἡ ἐν πνεύματι πραότητος καὶ ἀγάπης ἐνδελεχὴς σπουδὴ τῶν ἑτεροδοξιῶν καὶ ἡ ἐν ἀγίῳ ζήλῳ καὶ ἰσχυραῖς ἀποδείξεσι κατάδειξις τῆς πλάνης κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ Σωτῆρος καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ηὔχετο πρὸς τὸν Πατέρα, ἵνα πάντες οἱ εἰς αὐτὸν πιστεύοντες ἓν ὦσι, καθῆκον δὲ καὶ ἀποστολὴ τῶν φρονούντων ὅτι ἀποτελοῦσι τὴν ἀληθῆ Ἐκκλησίαν εἶνε, ὅπως ἐργάζωνται πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀποπλανηθέντων, καὶ μετάδοσιν αὐτοῖς τῆς ἀληθοῦς παρακαταθήκης τῆς πίστεως· εὐχόμενοι δὲ οἱ Ὀρθόδοξοι ἐν Ἐκκλησίαις ὑπὲρ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν πλανηθέντων καὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐκδηλῶμεν καὶ ἔργῳ τὴν τοιαύτην ἡμῶν ἐν εὐχαῖς διάθεσιν, ἐργαζόμενοι κατὰ δύναμιν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν καταλλαγῆς. Ὅσῳ δὲ καὶ ἂν φαίνωνται δυσυπέρβλητα τὰ ἐπιπροσθοῦντα ἐμπόδια, ἡ φωνὴ τῶν ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως ἐνθουσιώντων θεολόγων θὰ χρησιμεύῃ ὡς διηνεκὴς διαμαρτύρησις κατὰ τῶν οἱωνδήποτε πολεμίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἑνώσεως, ἐμφαίνουσα ὅτι οὐδέποτε ἐσβέσθη τελείως ὁ πόθος πρὸς ὁμοιβαίαν συνεννόησιν καὶ τὴν διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς συμπνοίας καταπολέμησιν τοῦ φοβεροῦ τῆς Ἐκκλησίας ἐχθροῦ, τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀπιστίας. Γνώμην περὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ θεολογίας ἡμῶν δυσμενεστάτην ἀποφαίνονται καθ' ἑκάστην τῶν ἀλλογενῶν θεολόγων οἱ κράτιστοι. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀξιοῦσιν, ἡ μὲν πίστις εἶνε τήρησις τὸ πολὺ τῶν πατροπαραδότων τύπων, ἐν οἷς ἀποξηρανθὲν ἐναρκώθη τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, «ἡ θεολογία τελμάτωσις τῶν ἰδεῶν, στέρησις πάσης ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐρεύνης, ἄνευ ζωηρᾶς καὶ πολυμεροῦς παρατηρήσεως τῶν βαθέων λόγων τῆς πίστεως»[1], αὐτὴ δὲ ἡ Ἐκκλησία, συναισθανομένη τὴν ἰδίαν ἀδυναμίαν οὐδένα μὲν προτίθεται νὰ ποιήσῃ προσήλυτον, ἀντὶ δὲ μερίμνης ὑπὲρ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν πεπλανημένων περιορίζεται νὰ μέμφηται τοὺς ἑτέρως περὶ πίστεως φρονοῦντας ὡς κακοδόξους. Ἐὰν ἀληθειά τις ἐνυπάρχῃ ἐν ταῖς κατηγορίαις ταύταις, ἔργον ἀναντιρρήτως τῶν ἡμετέρων θεολόγων εἶνε, ὅπως ἀποτρίψωσιν ἔργῳ τὸν καθ' ἡμῶν μῶμον, μοχθοῦντες ὑπὲρ τῆς ἐμψυχώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ἀνακαινίσεως, ὑπὲρ τῆς ζωογονήσεως τῆς θεολογικῆς ἐρεύνης, ὑπὲρ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν πεπλανημένων καὶ τῶν περὶ τὴν πίστιν νοσούντων. Ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ Ἐκκλησία, ἥτις δύναται ἴσως νὰ προσεγγίσῃ πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν, καὶ ἐνουμένη νὰ περιάψῃ ἡμῖν ἠθικὴν δύναμιν καὶ ἀκμὴν, αὕτη, ἐπ' ἐμοὶ δικαστῇ, οὐδεμία ἄλλη δύναται νὰ εἶνε ἢ ἡ Ἄνω τῆς Ἀγγλίας Ἐκκλησία, οἱ δὲ λόγοι προφανεῖς.

Ἡ μὲν Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία, εἰ καὶ ἐκ δογματικῆς ἐπόψεως ἀφίσταται τῆς Ἀνατολικῆς ὀλιγώτερον τῶν προτεσταντικῶν, τὴν ὑπερτάτην τῆς Ἐκκλησίας ἀρχὴν ἐν τῷ Πάπᾳ ἐμβλέπουσα καὶ τὸ ἀναμάρτητον αὐτοῦ ἐσχάτως νομοθετήσασα, ἤγειρε σινικὸν τεῖχος πρὸς πᾶσαν ἐν πνεύματι ἀγάπης προσέγγισιν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἑτέρωθεν οἱ Διαμαρτυρόμενοι καίπερ ἐνθουσιῶντες ὑπὲρ τοῦ εὐαγγελικοῦ πνεύματος, ἠθικῶς δὲ καὶ κατὰ πάντα λόγον προτιμότεροι τῶν παπικῶν, οὐδὲν ἧττον πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν αὐθεντίαν ἀποταξάμενοι, ἐν ἀχαλίνῳ δὲ θρησκευτικῇ ἐλευθερίᾳ ἐθισθέντες, καὶ οὐδένα ἔχοντες συνεκτικὸν δεσμὸν, ἀπίθανον παντάπασιν εἶνε ὅτι θὰ ὑπο-

1. Marheinecke παρὰ Scheele Symbolik 1, 190.

κύψωσί ποτε ὑπὸ τὸν σωτήριον χαλινὸν τῆς παραδόσεως καὶ τοῦ κύρους τῆς ἱεραρχίας. Οἱ δὲ ἐκ τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας προελθόντες παλαιοκαθολικοὶ, ὑπελήφθησαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δικαίως ὡς φερόμενοι πλησίστιοι πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τὴν ὁμοίως ἀποκηρύξασαν τὴν παπικὴν ἀπολυταρχίαν. Ὑποθέντες τῷ ὄντι ὡς βάσιν τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὡς αὕτη μαρτυρεῖται ὑπὸ τῆς Γραφῆς καὶ τῆς Παραδόσεως, τῆς ἐν ταῖς οἰκουμενικαῖς συνόδοις καὶ τῇ ὁμοφώνῳ γνώμῃ τῶν πατέρων ἐκφαινομένης, καὶ κατὰ τὴν βάσιν ταύτην ἀπορρίψαντες ἐκ τοῦ Συμβόλου καὶ τῶν Κατηχήσεων τὸ Filioque, τὰ ὑπέρτακτα ἔργα, τὸ καθαρτήριον, τὰς παπικὰς ἀφέσεις, κηρύξαντες δ' ἐλευθέραν τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἔχῃ κατὰ τόπους ἰδίαν γλῶσσαν λατρείας, νὰ μεταχειρίζηται ἔνζυμον ἢ μὴ ἄρτον, τὸ ράντισμα ἢ τὴν κατάδυσιν, τὴν κοινωνίαν ὑπὸ ἓν ἢ δύο εἴδη κτλ. ἐνεδείκνυντο ὡς θᾶττον ἢ βραδύτερον μέλλοντες νὰ συναντηθῶσιν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Πλὴν ἡ θεμελιώδης βάσις τοῦ παλαιοκαθολικοῦ κινήματος, ἡ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τοῦ πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Ζ' ἀναγνωρισθεῖσα, παρέχεται μὲν ἀρνητικῶς τὰ μέσα τῆς ἐπιθέσεως κατὰ πολλῶν καινοτομιῶν, θετικῶς ὅμως ὡς ἐκ τῆς ἀοριστίας αὐτῆς οὐδαμῶς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καθ' ἑαυτὴν ὡς βάσις, ἐφ' ἧς θ' ἀνοικοδομηθῇ ὀρθόδοξος χριστιανικὴ κοινότης. Καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι Κρούσιος καὶ Ἀνδρέας Ἰακώβου γράφοντες τῷ πατριάρχῃ Ἱερεμίᾳ καὶ τὴν ἕνωσιν ποθοῦντες ὁμολογοῦσι κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὅτι ἀποδέχονται τὰ δόγματα, ὡς διεκηρύχθησαν ὑπὸ τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων. Ἀλλ' ἡ δογματικὴ διδασκαλία καὶ τούτων καὶ πάντων τῶν ἐκτὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐπικαλεσθέντων μὴ πορισθεῖσα διὰ τῆς κανονικῆς τῆς αὐθεντίας ὁδοῦ διίσταται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον διδασκαλίαν. Τί ἀνήκει ἢ μὴ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ὀκτὼ πρώτων αἰώνων, πειρῶνται οἱ παλαιοκαθολικοὶ νὰ ἀνεύρωσι δι' ἱστορικῆς ἐρεύνης. Ἀλλ' ἐξ ἱστορικῆς ἐρεύνης δὲν δύνανται νὰ προέλθωσι πάντα τὰ διδάγματα τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας καὶ δὴ οὕτως ὥστε **ὁμοφώνως** νὰ ἀναγνωρίζωνται καὶ νὰ πιστεύωνται ὑπὸ πάντων· γραφὴ δὲ καὶ παράδοσις ἐρευνῶνται καὶ ἑρμηνεύονται ἀσφαλῶς **διά τινος κύρους**· ὅπου δὲ τοῦτο ἐλλείπει, ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα ἀνοίγουσα τὴν ὁδὸν εἰς θεολογικὰς μελέτας καὶ ποικίλας θεολογικὰς διευθύνσεις καὶ ἀποχρώσεις, ἀναλόγους πρὸς τὰς προσωπικὰς ἑκάστου τάσεις καὶ προϋποθέσεις, προάγει μὲν ἴσως τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην, οὐδαμῶς ὅμως πορίζει τροφὴν θρησκευτικὴν τοῖς πιστοῖς τοῖς ἀποδεχομένοις τὴν ἱεραρχίαν ὡς θεῖον θεσμὸν καὶ φορέα τῆς ἀναμαρτησίας, δεομένοις δὲ διδασκαλίας σταθερᾶς ὑπὸ ἀνωτέρου ἢ κατ' ἄνθρωπον κύρους ἠγγυημένης. Ὅτι δ' ἐντεῦθεν αἱ παλαιοκαθολικαὶ κοινότητες μὴ δυνάμεναι νὰ καταβάλωσι τὰ θεμέλια μονίμου ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ θὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, ἢ μᾶλλον θὰ παρασυρθῶσιν ὑπὸ τοῦ προτεσταντικοῦ ρεύματος, φαίνεται ἡμῖν ἀνεπίδεκτον συζητήσεως. Ἡ μόνη σωτήριος ἄγκυρα τοῦ Παλαιοκαθολικισμοῦ εἶνε ἡ μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἕνωσις. Καὶ δυνατὸν μὲν, ἂν ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐμερίμνα ἐγκαίρως ἅμα τῇ πρώτῃ ἐμφανίσει τοῦ παλαιοκαθολικοῦ κινήματος, οἱ παλαιοκαθολικοὶ νὰ ἦσαν ἤδη Ὀρθόδοξοι, ὡς ἐφρόνησαν καὶ οἱ σύγχρονοι[2]. Ταυτῦν ὅμως ἀποφαίνουσι τὴν ἕνωσιν ἀδύνατον οὐχὶ τόσον αἱ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἢ τῆς Εὐχαριστίας θεολογικαὶ γνῶμαι, ὅσον αἱ περὶ Ἐκκλησίας θεωρίαι, ἃς ἐμόρφωσαν οἱ παλαιοκαθολικοὶ καὶ ἄλλως, καὶ ὅπως διασώσωσι τὴν αὐτοτελῆ αὐτῶν καὶ ἰσόκυρον μερίδα ἐν τῇ ἀληθεῖ Ἐκκλησίᾳ. Ἐὰν οὐδεμία ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν εἶνε ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία, ἀλλ' αὕτη εἶνε ἀόρατος ἐντὸς τῶν διαφόρων ἐπὶ μέρους τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως Ἐκκλησιῶν εὑρισκομένη, εἰς τὴν ἀόρατον δὲ ταύτην Ἐκκλησίαν δύναταί τις νὰ ἀνήκῃ χωρὶς νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν ὁρατὴν[3], ὡς διδάσκει σήμερον ὁ Παλαιοκαθολικισμὸς, εἶνε προφανὲς ὅτι οἱ παλαιοκαθολικοὶ ἀπορρίπτουσιν οὕτω πᾶσαν εἰς ἕνωσιν μετὰ τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας ἀπόπειραν, ἥτις τῇ ἀληθείᾳ εἶνε ὅλως περιττὴ, ἀφοῦ κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦτον τῆς Ἐκκλησίας ὑπερπηδῶντες οἱ παλαιοκαθολικοὶ τὸ ἀπὸ τοῦ σχίσματος μέχρι τοῦ 1870 χάσμα ἀποτελοῦσι καὶ οὗτοι eo ipso μέρος τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας. Τὸ ἔργον λοιπὸν τῆς ποθουμένης μετὰ τῶν παλαιοκαθολικῶν ἑνώσεως

2. ὅρα Λιβαδᾶ ἐν «Κλειοτῷ» ἀρ. 640 ἔτ. 1873.
3. Kathech. Fr. 16?—7.

προσκόπτει ἤδη εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς Ἐκκλησίας, ἧς ἀποτελοῦντες ipso jure μέρος οἱ παλαιοκαθολικοί, καλοῦσι τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ὅπως ἐνουμένη μετ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας ἀποτελέσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ σχίσματος διεσπασμένην ἀληθῆ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν. Πρὶν δὲ πεισθῶσιν οὗτοι, ὧν τὴν εἰλικρίνειαν καὶ εὐσυνειδησίαν οὐδαμῶς ἀρνούμεθα, ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία συνεχίζουσα μόνη τὴν ἀρχαίαν ἀδιαίρετον Ἐκκλησίαν διασώζει μὲν ἀλώβητον τὴν παρακαταθήκην τῆς πίστεως, πᾶν δὲ ὅ,τι μετὰ τὸ σχίσμα διδάσκει εἶνε κατ' οὐσίαν τὸ αὐτὸ καὶ ἡ διδασκαλία τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, ἡ τῶν παλαιοκαθολικῶν βαθμιαία εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν προσέγγισις **πρέπει νὰ ὑποτεθῇ σταματήσασα,** ὁ δὲ δίκαιος ἄλλως ἀγὼν αὐτῶν θὰ ἀποπλανηθῇ ἀπὸ τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν ἑνώσεως, τοῦ ἀληθοῦς τέρματος, εἰς ὃ ἀνέβλεψαν ἀπ' ἀρχῆς οἱ κατὰ τοῦ ἀλαθήτου τοῦ πάπα ἀντεπελθόντες σοφοὶ θεολόγοι.

Ἡ δὲ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας μέσην μεταξὺ παπισμοῦ καὶ προτεσταντισμοῦ ἐπέχουσα θέσιν ἐνδείκνυται ἐν τῷ παρόντι πολλαχῶς ὡς ἡ μόνη δυναμένη νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. «Νομίζω εἶπεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σύρου Λυκοῦργος, ὅτι τὸ εὐκταιότατον εἰς πάντα τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης ἐμφορούμενον χριστιανὸν κατόρθωμα τοῦτο (ἡ ἕνωσις) δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ πρὸ παντὸς ἄλλου μεταξὺ τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος δύο Ἐκκλησιῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλίας[1]». Ἄριστος τούτου οἰωνὸς εἶνε πρώτιστα ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι αὗται παρὰ τὴν δογματικὴν ἀντίθεσιν, οὐ μόνον οὐδαμῶς ἀντιπαθοῦσιν, ἀλλὰ μᾶλλον πάντοτε θερμὴν πρὸς ἀλλήλους συναισθάνονται συμπάθειαν, ἀνομολογοῦντες τὴν ἀνάγκην τῆς ἑνώσεως. Καὶ δὲν ἐλλείπουσι μὲν παρ' ἡμῖν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ φύσει καὶ ἕξει μισόκαλοι, οἵτινες τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα ἁγνοιαν τῶν πολλῶν ἐκμεταλλευόμενοι ἢ καὶ πλανώμενοι δηλητηριάζουσι τὸ καλὸν καὶ θεάρεστον ἔργον τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν προσεγγίσεως μὴ δυνάμενοι νὰ χωρίσωσι τὰ πράγματα, ἀείποτε δ' ἐμβλέποντες δολίους σκοποὺς ἐν πάσῃ τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἡμᾶς συμπαθείᾳ. Ἀλλ' ἡ ὑγιεστέρα μερὶς φρονοῦσα ὅτι **ἄνευ παραχωρήσεώς τινος ἐν τῷ δόγματι** εἶνε δυνατὴ ἡ προσέγγισις τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἡμᾶς, ἀναλογιζομένη δὲ οἵων ἀγαθῶν πρόξενος θὰ ᾖ πρόξενος ἡμῖν αὕτη, ἐνισχύεται ὁσημέραι, ζωηρότερον δ'ἀπό τινος ἐκδηλοῦται τὸ ὑπὲρ τῆς συναδελφώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων συναίσθημα. Οἱ δὲ ἐν Ἀγγλίᾳ συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, «οὐδαμοῦ δὲ, ὡς παρατηρεῖ που ὁ Dœllinger, καὶ ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ χώρᾳ ἔγραψαν, εἶπον καὶ ἔπραξαν οἱ χριστιανοὶ τοσαῦτα ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως, ὅσα οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ». Ἀφ' ὅτου ὁ Covel καὶ ὁ Brown, Ἄγγλοι ἱερεῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὁ ἐν Σμύρνῃ πρόξενος τῆς Ἀγγλίας Ricant κατέστησαν γνωστὴν ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ζωηρὸς πρὸς προσέγγισιν ἀνεφλέγη ὁ πόθος καὶ πολυειδεῖς ἐγένοντο ἀπόπειραι πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο. Περὶ τὸ 1720 ἀντηλλάγη περισπούδαστος ἀλληλογραφία μεταξὺ τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν καλουμένων ἀνωμότων (non conjurors) ἐπισκόπων διάφορα δὲ πρόσωπα κατὰ καιροὺς εἰς Ἀνατολὴν στελλόμενα συνετέλεσαν εἰς ἀναρρίπισιν τοῦ σπινθῆρος τῆς ἀμοιβαίας συμπαθείας. Τῷ 1862 ἱδρύθη ἐπιτροπεία ἐκ Ρώσσων καὶ Ἄγγλων περὶ τὴν διαφώτισιν τοῦ μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ὀρθοδόξων χάσματος διατρίψασα καὶ σπουδαῖα περὶ τούτου φυλλάδια ἐκδοῦσα. Τὸ ἔργον τοῦτο συνείχισεν ἡ Eastern Church Association τῷ 1874 ἱδρυθεῖσα καὶ μετὰ διακοπὴν ἀνανεωθεῖσα, ἐντεταλμένη νὰ παρέχῃ ἀξιοπίστους πληροφορίας τοῖς Ἀνατολικοῖς περὶ τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῖς Ἄγγλοις περὶ τῆς Ἀνατολικῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ Γρηγορίου τοῦ ΣΤ', τοῦ τὴν ἀρίστην κρηπῖδα τῆς ἐπικοινωνίας καταβαλόντος διὰ τῆς γνωστῆς ἐγκυκλίου τῆς κελευούσης, ὅπως οἱ ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν ἀποθνήσκοντες Ἄγγλοι ἐλλείψει ἰδίου ἱερέως κηδεύωνται ὑπ' Ὀρθοδόξων, ἀνεθερμάνθησαν αἱ σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ πλήρη χριστιανικῆς ἀγάπης ἀνταλλάσσονται γράμματα μεταξὺ τῶν ἡμετέρων πατριαρχῶν καὶ τῶν ἱεραρχῶν τῆς Ἀγγλίας, περιφανεῖς δὲ θεολόγοι τῆς ἑνώσεως ἐρασταὶ διέτριψαν περὶ τὴν μελέτην τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας οἷοι ὁ Neale, ὁ Willians κτλ.[5].

4. Ἐν Εὐαγγελ. Κήρυκ. τοῦ 1870.

5. «Ἐκ τῶν πολλῶν ζητημάτων τῶν ἀναφυέντων ἐν τῇ

Ἕτερος λόγος εἶνε ὁ διακαὴς πόθος ὁ ἐσχάτως ἐν Ἀγγλίᾳ ὑποκαιόμενος, ὅπως ἡ Ἐπισκοπικὴ Ἐκκλησία συνδέουσα τὸ διακοπὲν νῆμα πρὸς τὴν ἀρχέγονον Ἐκκλησίαν ἅμα μὲν καταβάληται ἰσχυρὸν τὸ θέμεθλον τοῦ αὐτοτελοῦς αὐτῆς Ἐκκλησιαστικοῦ βίου, ἅμα δὲ ὁ ἐν αὐτῇ κηρυσσόμενος θεῖος λόγος ᾖ οὐχὶ προσωπικαὶ τοῦ λέγοντος πεποιθήσεις καὶ γνῶμαι, ἀλλ' αὐτὸς ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ὁ διὰ μέσου τῶν αἰώνων διϊὼν καὶ ἐν τῇ ἀνεπισφαλεῖ Ἐκκλησίᾳ ἀλύμαντος καὶ ἀνόθευτος διατηρούμενος. Βεβαίως ὁ δεύτερος οὗτος τῆς προσεγγίσεως παράγων ἐμφαίνει συγχρόνως καὶ τὴν ἀσθενῆ τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας ὄψιν. Πράγματι ἡ Ἐκκλησίας αὕτη παρ' ὅλον τὸν ἱεραρχικὸν αὐτῆς τύπον, ὡς συνένωσις ἀδιαλλάκτων καὶ ἀντιθέτων στοιχείων, ἐν συνόλῳ οὐδέποτε θὰ παραστῇ ἑνιαία καὶ ἀκόλουθος, τὰ αὐτὰ πρεσβεύουσα δόγματα καὶ τὴν αὐτὴν πίστιν ὑποτιθεῖσα εἰς τὴν λατρείαν καὶ τὰς τελετὰς αὐτῆς· τοὐναντίον θὰ ἔχῃ πάντοτε τὴν ὄψιν ποδίου ποικίλων καὶ ἀλληλοτυπουμένων δοξῶν, καὶ θὰ παρέχῃ ἔδαφος εἰς πάσας τῶν ὁμολογιῶν τὰς ἀποχρώσεις. Ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν ἔλλειψιν ταύτην συναισθανθέντες οἱ Ἄγγλοι προσβλέπουσι πρὸς τὴν σεμνὴν μορφὴν τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας πειρώμενοι νὰ ἀναιρέσωσι τὰς ἐσωτερικὰς ἀντιθέσεις εἰς τὴν ἁρμονικὴν τῆς Ὀρθοδοξίας ἑνότητα. Βεβαίως ἡ ὁδός, δι' ἧς οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως μοχθοῦντες ζητοῦσι νὰ παρασκευάσωσι τὸ ποθητὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ἔργον δὲν εἶνε πάντοτε ἡ δογματικῶς καὶ κανονικῶς ἐπιτρεπομένη. Ὅπως πάλαι οἱ τῆς Ὀξωνίας καὶ Ἐδιμβούργης ἐπίσκοποι ὡς μέσον ἐκκλησιαστικῆς ἑνώσεως ὑπέλαβεν τὴν ἀμοιβαίαν μετάληψιν τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου παρὰ τῶν χειρῶν Ἄγγλου ἢ Ὀρθοδόξου ἱερέως ἄνευ δογματικῆς ἑνώσεως, οὕτω καὶ οἱ ἐν Ἀνατολῇ Ἄγγλοι ἱεράρχαι αἰτοῦνται τανῦν ὅπως ἐλλείψει ὀρθοδόξου ἱερέως μεταδίδονται τὰ μυστήρια τοῖς ὀρθοδόξοις ὑπ' Ἀγγλων ἱερέων. Ἀλλ' ἡ διὰ τοιαύτης ὁδοῦ ἐπικοινωνία τῶν Ἐκκλησιῶν προσκρούει ἄρδην πρὸς τὰς θεμελιώδης τῆς Ὀρθοδοξίας βάσεις, καθ' ἃς, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἑνότης ἐν τῇ διδασκαλίᾳ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία, ἐν εὐχαῖς καὶ τῇ μεταλήψει ἐκδηλουμένη. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δύναται μὲν νὰ προσευχηθῇ ὑπὲρ τῶν ἑτεροδόξων ὡς καὶ προσεύχεται, οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ συμπροσευχηθῇ μετ' αὐτῶν, πολλῷ δὲ ἧττον νὰ ἐπιτρέψῃ μέλος αὐτῆς νὰ λάβῃ παρ' ἑτεροδόξου τὴν μυστηριανὴν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος χάριν, ἤτοι τὴν εὐχαριστίαν καὶ τὸ βάπτισμα. Μεταξὺ Ὀρθοδοξίας καὶ ἑτεροδόξων χάσμα μέγα ἐστήρικται, μόνον δὲ διὰ τῆς γεφύρας τῆς δογματικῆς ἑνώσεως καὶ οὐχὶ ἁπλῶς διὰ τῆς μεταδόσεως τῶν μυστηρίων εἶνε δυνατὸν νὰ κοινωνήσωσι οἱ οὕτως κεχωρισμένοι. Ἡ μὲν θεία εὐχαριστία τὸ μυστήριον δι' οὗ ἑνούμενοι μετὰ τοῦ Κυρίου οἱ πιστοὶ ἀποτελοῦσιν ἓν σῶμα, τὸ sacramentum unitatis, εἶνε προφανές ὅτι δὲν δύναται νὰ μεταδοθῇ τοῖς Ὀρθοδόξοις ὑπὸ τῶν ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας ἑτεροδόξων. Εἶπε δὲ καὶ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνός. «**Πάσῃ δυνάμει φυλαξώμεθα μὴ λαμβάνων μετάληψιν αἱρετικῶν μήτε διδόναι... ἵνα μὴ μέτοχοι τῆς κακοδοξίας καὶ τῆς αὐτῶν γενώμεθα κατακρίσεως**»[6]. Ὅτι δὲ καὶ τὸ βάπτισμα δὲν δύναται νὰ τελεσθῇ ὑπὸ ἑτεροδόξου ἐπὶ Ὀρθοδόξου εἶνε παντὶ εἰδότι τὸ τῆς Ὀρθοδοξίας πνεῦμα ὁμοίως προφανές. Ἐὰν ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀνεγνώρισε τὸ ἐκτὸς αὐτῆς εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος τελεσθὲν βάπτισμα. δὲν ἔπεται ὅτι δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τοῖς ἑτεροδόξοις νὰ τελῶσι τὸ βάπτισμα καὶ ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτῆς μελῶν. Ἐὰν δὲ ἐπιτρέπῃ ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς λαϊκὰς τὸ βαπτίζειν, ἐννοεῖ ὅμως **Ὀρθοδόξους** λαϊκοὺς ὡς ῥητῶς παρατηρεῖ ὁ Δοσίθεος. (Ὅρος 16.). Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ συγχωρηθῇ εἶνε ἡ ταφή. Ὡς δῆλα δὴ ἡ Ἐκκλησία Κων-

Ἀγγλικῇ Ἐκκλησίᾳ πρώτιστον εἶνε ἡ ἕνωσις μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· ὅσῳ μᾶλλον σπουδάζομεν καὶ κατανοοῦμεν τὴν ἱστορίαν αὐτῆς, τοσούτῳ μᾶλλον συναισθανόμεθα ὅπερ αὕτη χαίρει ἀξίωμα καὶ τοσούτῳ διακαέστερον ἐπιθυμοῦμεν νὰ προσεγγίσωμεν εἰς αὐτήν. . . Μεθ' ὅλην τὴν φοβερὰν δίνην τὴν χωρίσασαν τὰς δύο Ἐκκλησίας, ἡ Ἐκκλησία ἡ Ἀνατολικὴ διατελεῖ μέχρι σήμερον πιστότατος φύλαξ τῶν πρώτων παραδόσεων. Αὕτη προσδοκᾷ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ Χριστιανισμὸς θὰ τραπῇ νέαν ὁδὸν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἑνώσεως καὶ τῆς καθολικῆς εἰρήνης. Μετ' ἀγαλλιάσεως ἀφάτου ἐμάθομεν, ὅτι ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἀπεφάσισε νὰ ἀποπειραθῇ, ὅπως προσεγγίσῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀνατολῆς. Ἀρκεῖ μόνον αὕτη νὰ συνειδῇ ὅσας περιέχει ἐν ἑαυτῇ ἀρχὰς ζωτικότητος καὶ τὰς τύχας αἵτινες ἐπιφυλάττονται αὐτῇ καὶ ἀμέσως θὰ συναισθανθῇ τὴν ἀνάγκην νὰ καταλάβῃ ἐν τῇ χριστιανωσύνῃ τὴν θέσιν, ἐφ' ἧς ἔχει δικαίας καὶ πληρεστάτας ἀξιώσεις. (Ὑπόμνημα Ἀγγλικανοῦ Ἱερέως ἐν Κλειοῖ 1864 ἀριθμ. 151).

6. Ἐκδ. τ. Ὀρθ. πίσω 4, 13.

σταντινουπόλεως ἐπέτρεψε ἐλλείψει Ἄγγλου ἱερέως νὰ θάπτωνται ὑπ' Ὀρθοδόξου οἱ ἐν Ἀνατολῇ τελευτῶντες Ἄγγλοι, οὕτω καὶ Ὀρθόδοξόν τινα ἀποθανόντα ἔν τινι γωνίᾳ τῆς γῆς, ἔνθα δὲν ὑπάρχει Ὀρθόδοξος ἱερεύς, εἶνε δυνατὸν **ἐὰν οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ θέλωσι**, νὰ συνοδεύσῃ εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κατοικίαν Ἄγγλος ἱερεύς, ἵνα μὴ ταφῇ ἄνευ εὐχῆς τινος καὶ παρηγορίας. Δῆλον ὅμως οἰκοθεν ὅτι καὶ ἡ ἄδεια τοιαύτης ταφῆς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πρακτικὴν σημασίαν, οὐδὲ δύναται νὰ προαγάγῃ τὸ τῆς προσεγγίσεως ἔργον. Τὸ μόνον τῆς ἑνώσεως ἔδαφος, ἐφ' οὗ ἀνάγκη νὰ συναντηθῶσιν αἱ Ἐκκλησίαι, εἶνε τὸ τῶν ἑπτὰ οἰκουμεν. συνόδων. Τὴν εἰς τοῦτο δὲ ὁδὸν θὰ ἐξομαλίσωσι καὶ ἄλλα, ὡς εἴπομεν, καὶ ἰδίᾳ οἱ θεολόγοι, συζητοῦντες καὶ ἐρευνῶντες τὰς διαφορὰς καὶ τὸν ἐκκλησιαστικὸν ἑκατέρων βίον, καὶ ὁ σχηματισμὸς δὲ εἰδικῆς πρὸς τοῦτο ἐπιτροπείας, ὡς συνέστησεν ἡ Ρωσσικὴ σύνοδος διὰ τοὺς παλαιοκαθολικοὺς, εἶνε πολυειδῶς ἀξιοσύστατος. Ὅτι δὲ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐπανατρέχοντες οἱ ἐν τῇ ἄνω Ἐκκλησίᾳ θὰ εὕρωσιν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, τῇ ἐκπροσωπούσῃ τὸ τῆς ἀληθοῦς καὶ καθ. Ἐκκλησίας ἰδεῶδες, τὴν ζῶσαν πρὸς ἐκείνην γέφυραν, καὶ ἐνούμενοι θὰ περιάψωσι τῇ μὲν Ἐπισκοπικῇ Ἐκκλησίᾳ βεβαιότητα εἰς τὴν πίστιν καὶ κῦρος κατὰ τῶν πολλῶν αὐτῆς πολεμίων ἀπροσμάχητον, ἡμῖν δὲ ἀνυπολογίστους ὠφελείας, τοῦτο, καὶ οἰκοθεν συμφανὲς ὄν, θὰ πληρώσῃ ποτὲ, ὡς πάντες εὐχόμεθα, ὁ θεάνθρωπος τῆς Ἐκκλησίας ἱδρυτὴς, ἀποδεικνύων τοὺς ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως ἐν Ἀγγλίᾳ εἰλικρινῶς μοχθοῦντας γνήσια τέκνα τῆς ἁγίας αὐτοῦ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν Χάλκῃ, τῇ 15 νοεμβρίου 1902.

Χρῆστος Ἀνδρούτσος

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Ὁ Ἀλέξανδρος Ἐμμ. Βαλαβάνης, χριστιανὸς Ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανὸς καὶ τέως μὲν ἔμπορος τεΐων καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, προσκαλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 2 εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήτεως, ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Εὐτέρπης Α. Βαλαβάνη, τὸ γένος Ἀλ. Ἀλεξιάδου, χριστιανῆς Ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωματῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου δικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 27 Μαρτίου 1903.

Ὁ πρόεδρος 1

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΓΔΟΠΟΓΛΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον

Προσκαλεῖται ὁ Ἀλέξανδρος Βαλαβάνης, τέως κάτοικος Κ]πόλεως, καὶ ἔμπορος τεΐων, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον τετάρτην καὶ ὥραν 9 τῆς πρωΐας εὐρωπαϊστὶ, μετὰ παρέλευσιν 31 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, τρὶς κατ' ἐπανάληψιν γενησομένης, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου ἐνώπιον τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐδρεύοντος Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Εὐτέρπης Α. Βαλαβάνη, τὸ γένος Ἀλεξ. Ἀλεξιάδου, ἐπὶ ἐπιστροφῇ προικός. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανίσεως αὐτοῦ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 27 Μαρτίου 1903.

ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Νεοκαισαρείας ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ὁ Α' Γραμματεὺς 1

Π. Δ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΓΛΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Σπύρος Κωνσταντίνου Κουβέλη, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ἕλλην, ἤδη ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὅπως, τὴν πρώτην δικάσιμον Πέμπτην καὶ ὥραν 2 μ. μ. εὐρωπαϊστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἑλένης Σπύρου Κ. Κουβέλη, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Τζιβαλίου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ διαζεύξει, ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων "Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας,, καὶ "Ταχυδρόμου,,.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 4 δεκεμβρίου 1902.

Ὁ πρόεδρος

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 3

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 14

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

Ἐλλείψει χώρου — καίπερ εἰς 16 σελίδας ἐκταθέντος τοῦ σημερινοῦ φύλλου — τὰ ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ ἀναβάλλονται εἰς τὸ προσεχές.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐπιστολή — Τὸ ἅγιον Μῦρον — Προσφοραὶ ὑπὲρ τῆς τοῦ ἁγίου Μύρου κατασκευῆς — Παράρτημα «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Εἰς τοὺς ὀρθοδόξους, τοὺς ὑπὲρ εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως εὐχομένους, ὑποβάλλεται πρὸς γνῶσιν καὶ μελέτην ἡ πέρυσιν ἀπολυθεῖσα πρὸς τὰς ὀρθοδόξους αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας ἐπιστολή, ἡ συνταχθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γνωστῶν ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ προτάσεων τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους. Μετὰ παρέλευσιν τριῶν καὶ ἡμισείας ἑκατονταετηρίδων, ἀφ' οὗ χρόνου ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰωάσαφ ὁ Μεγαλοπρεπὴς ἐξήταζε τὰ κατὰ τοὺς διαμαρτυρομένους, ἵνα μάθῃ τὸ δυνατὸν τῆς προσεγγίσεως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τούτων, διάβημα παρόμοιον γίνεται νῦν, ἀλλὰ γενικωτέρου χαρακτῆρος καὶ ἐπὶ θεμελίων βασίμων καὶ ἀκλονήτων. Οὔτε πρεσβεῖαι ἀποστέλλονται ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, οὔτε συζητήσεις σχολαστικῶν ἐκ δύσεως εἰσδύουσι παρ' ἡμῖν πρὸς ἐξονύχισιν τῶν κεκυρωμένων, οὔτε περὶ Συνόδων οἰκουμενικῶν καὶ τοῦ τόπου τῆς συγκροτήσεως αὐτῶν γίνεταί τις ὑπόνοια καινόσπουδος. Ζητεῖται πασῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἡ συνεννόησις ἐπὶ θέματος ποθητοῦ τῶν μέσων τῆς δυνατῆς προσεγγίσεως τῶν εἰς τὸν ἀληθινὸν ἐν Τριάδι Θεὸν πιστευόντων, ἵνα κατόπιν ἐπέλθῃ, κατὰ τὰ ἀνεξερεύνητα κρίματα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἡ ἡμέρα τῆς εὐκταίας τῶν πάντων ἑνώσεως, καθ' ἣν ἄλλος ψαλμῳδὸς δυνηθήσεται εἰπεῖν «ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν».

Οἱ μετὰ πίστεως προσδοκῶντες τὴν πραγμάτωσιν τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Θεανθρώπου τῆς Ἐκκλησίας δομήτορος πιστεύουσι καθῆκον αὐτῶν ὅπως συντελέσωσιν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ ὑπὲρ τῆς ἑνότητος πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, ἐν ἀγάπῃ πρὸς ἀλλήλους ἀδελφικῇ πολιτευόμενοι καὶ ζητοῦντες τὴν ἐν τῇ ἑνότητι ἰσχύν, τὴν τοσούτῳ ποθητὴν καὶ ἐπιβαλλομένην ἐν ἡμέραις πονηραῖς, καθ' ἃς ἀνθρώπινα ξενίζοντα δόγματα, ἐν ὀνόματι τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἐπιστήμης δῆθεν, κατὰ τῶν θεοδιδάκτων δογμάτων καὶ κηρυγμάτων λαλοῦσιν εἰς ὕψος ἄμετρα. Ἡ ἁγιωτάτη διοικοῦσα Σύνοδος τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας πασῶν τῶν Ρωσσιῶν ἀπεκρίνατο ἤδη εἰς τὴν ἀδελφικὴν πρὸς αὐτὴν ἐπιστολὴν τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας Κωνσταντι-

νουπόλεως, ἐν ἀδελφικῇ παρρησίᾳ τὴν γνώμην αὐτῆς παρηγόρως ἐκτιθεῖσα.

Ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν καὶ τῶν ἐν τῇ δύσει ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἤρτηται τὸ δεύτερον βῆμα πρὸς τὰ πρόσω, πίστις δὲ καὶ ἐλπὶς καὶ ἀγάπη θέλουσι συμπληροῖ, Θεοῦ συναιρομένου, τὸ διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς ζητούμενον ἁγιώτατον ἔργον.

Ἡ ἐπιστολὴ ἔχει οὕτω:

Τοῖς μακαριωτάτοις καὶ ἁγιωτάτοις πατριάρχαις Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ ταῖς ἁγιωτάταις ἐν Χριστῷ ἀδελφαῖς αὐτοκεφάλοις Ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Κύπρῳ, Ρωσσίᾳ, Ἑλλάδι, Ρουμανίᾳ Σερβίᾳ καὶ Μαυροβουνίῳ.

Ἐν οἷς ἀντεπέστειλαν ἡμῖν τιμίοις εἰρηνικοῖς γράμμασιν οἱ ἁγιώτατοι πρόεδροι τῶν σεπτῶν αὐτοκεφάλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἀποκριτικῶς πρὸς τὰ ἡμέτερα ἀγγελτήρια τῆς εὐδοκίας Θεοῦ ἐκλογῆς ἡμῶν καὶ ἀναρρήσεως ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν καὶ πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, γηθόσυνοι κατείδομεν τὸν παλαίτατον καὶ ἀδιάρρηκτον πνευματικὸν σύνδεσμον μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ μετὰ ζέσεως ἀκμαίας ἐκδηλούμενον, ῥήματά τε εὐαγγελικῆς ἀγάπης πάνυ προθύμως ἐκφερόμενα καὶ εὐχὰς διαπύρους πρὸς Θεὸν ἀναπεμπομένας ὑπὲρ τῆς πρεσβυγενοῦς ταύτης ἁγίας καὶ Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τῆς ἐν πίστει καὶ ἐλπίδι καὶ ἀγάπῃ προθυμοτάτης αὐτῶν ἀδελφῆς.

Ἡ ὡς ἐν ἱερῷ χορῷ ἐναρμόνιος αὕτη παράστασις τῶν συνευχομένων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν τὴν ψυχὴν ἡμῶν κατανύξασα μειζόνως ἡμᾶς διεθέρμανεν ἐπὶ συνεχεστέρᾳ ἀνωνύμῳ κοινωνίᾳ καὶ χρηστοτέρας διηγειρεν ἐν ἡμῖν ἐλπίδας γονιμωτέρας καλλιεργείας τῶν πρὸς ἀλλήλας σχέσεων τῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀγλαοτέραν καὶ δαψιλεστέραν θρησκευτικὴν καρποφορίαν. Ὡς κρατίστων γὰρ προθέσεων καὶ ἐνθέου ζήλου μεστὰς ἀπεδεξάμεθα καὶ ἀσπασίως ἐνεκολπωσάμεθα τὰς ἀκριφνεῖς ἀδελφικὰς βεβαιώσεις τῶν ἁγιωτάτων Ἐκκλησιῶν, ἐν αἷς ἡ τὰ πρεσβεῖα τῶν ἐν τοῖς ὀρθοδόξοις κράτεσιν Ἐκκλησιῶν φέρουσα ἁγιωτάτη ἀδελφή, ἡ ὀρθόδοξος, φαμέν, Ἐκκλησία πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, πολλῆς ἡμᾶς ἐμπεφόρηκε παραμυθίας προσειποῦσα καὶ προσβεβαιώσασα τάδε:

«Ἡ ἀπευθυνομένη πρὸς ἡμᾶς καὶ τὰς λοιπὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας κλῆσις ὑμῶν πρὸς εἰρήνην καὶ ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ ἀμοιβαίαν κοινωνίαν ζωηρὰν εὑρήσει ἀπήχησιν καὶ συμπάθειαν ἐν ταῖς καρδίαις πάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, τῶν εἰλικρινῶς ἀφωσιωμένων τῇ μητρὶ αὐτῶν Ἐκκλησίᾳ. Κεχωρισμέναι διὰ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς διαφορᾶς τῶν γλωσσῶν καὶ τῶν ἐθνικοτήτων αἱ ἅγιαι τοῦ Θεοῦ τοπικαὶ Ἐκκλησίαι εὑρίσκουσι τὴν ἑαυτῶν ἑνότητα ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ, ἐν τῇ στενῇ δὲ πρὸς ἀλλήλας κοινωνίᾳ θάρρος καὶ δύναμιν ἀρύονται εἰς προκοπὴν ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ θεογνωσίᾳ, ἀπόκρουσιν τῶν μεθοδειῶν τοῦ πολεμίου καὶ παγκόσμιον κήρυξιν τοῦ Εὐαγγελίου». — Τὸ αὐτὸ δὲ τῆς φιλαδελφίας καὶ τῆς ἑνότητος πνεῦμα ἀπὸ τῆς θεορρύτου πηγῆς τοῦ Εὐαγγελίου ἐκπηγάζον ἐπιπνέει ζωηρῶς δι' ὁμοίων καὶ λέξεων καὶ ἐννοιῶν ἐν τοῖς τιμίοις γράμμασι καὶ πασῶν τῶν ἄλλων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, θάρρος ὄντως καὶ δύναμιν ἡμῖν μεταδιδόν, εὐλόγους τε τὰς ἀφορμὰς παρέχον, ὅπως πρὸς τῷ καλῶς ἔκπαλαι κρατοῦντι ἐθίμῳ τῶν τῆς φιλαδελφίας καὶ τῆς ἀγάπης προσαγορεύσεων καὶ τὰς πεπνυμένας αὐτῶν γνώμας ἐκζητῶμεν ἑκάστοτε ἐπὶ ζητήμασιν, ἐφ' ὧν ἡ ἀπὸ κοινοῦ μελέτη καὶ κρίσις ἡδύνατ' ἂν θεωρηθῆναι ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν εὔκαιρος, ἅμα δὲ καὶ τελεσιουργὸς ἔργων ἀγαθῶν πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν τῶν τε ἐπὶ μέρους καὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἧς κεφαλὴ ὁ Χριστός.

Ἀπὸ τοιαύτης τοίνυν ὄντως ἀδελφικῆς ἐνισχύσεως εὐλόγως ἐπιρρωννύμενοι καὶ ἐν νῷ ἔχοντες τὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου παραίνεσιν πρὸς Κορινθίους καὶ πρὸς πάντας πάντων τῶν αἰώνων τοὺς εἰς Χριστὸν πιστεύοντας. «Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ «κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοὶ καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ», ἔγνωμεν προτεῖναι τῇ περὶ ἡμᾶς Ἱερᾷ Συνόδῳ πρὸς διάσκεψιν ὅπερ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐκρίνομεν μελέτημα πρέπον καὶ ἅγιον, ἐμβριθοῦς τε ἐπιστάσεως ἄξιον, εἴγε δηλονοῦν ἡ καθ' ἡμᾶς ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία εὔκαιρον λογίζεται ἐπιζητῆσαι ἀνταλλαγὴν σκέψεων μετὰ τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν, καὶ τῶν σεβασμιωτάτων προέδρων τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἐπί τινων θεμάτων καθόλου μὲν εἰπεῖν θρησκευτικῆς οὐσίας καὶ ἰδιότητος, πολλῆς δὲ σημασίας καὶ σπουδαιότητος, ὧν διάγραμμα πρὸς σαφεστέραν διατύπωσιν καὶ εὐχερεστέραν μελέτην ἀνεκοινωσάμεθα τοῖς περὶ ἡμᾶς σεβασμίοις καὶ περισπουδάστοις ἐν Χριστῷ συνοδικοῖς ἀδελφοῖς.

Μετὰ τὴν ἐπιγενομένην τοίνυν ἐπισταμένην μελέτην καὶ δοκιμασίαν, συναινοῦσαν ἔχοντες τὴν ὁμόφωνον συνοδικὴν διαγνώμην τῶν περὶ ἡμᾶς ἐν ἁγίῳ Πνεύματι

λίαν ἡμῖν ἀγαπητῶν καὶ περισπουδάστων ἀδελφῶν ἁγίων ἀρχιερέων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ κρατοῦντι ἔθει στοιχοῦντες, καθ' ὃ οἱ τῶν Ἐκκλησιῶν θεοφιλῶς προστατοῦντες ἐπίσκοποι τὰς ἑαυτῶν ἀπορίας καὶ τὰς τούτων λύσεις διὰ γραμμάτων ἀλλήλοις ἀνεκοινοῦντο, ἐπιμελῶς καὶ φιλαδέλφως προσέχοντες ἐπιζητεῖν τὴν ἐν λόγοις καὶ ἔργοις ὁμοφροσύνην, προαγόμεθα εἰς ὑποτύπωσιν τῶν συνοδικῶς ἐγκριθέντων ἐρωτημάτων οὐ καινά τινα ἀνακινοῦντες ζητήματα, ἀλλὰ τὰ ἀρ' ἱκανοῦ τοῦ χρόνου ὑφιστάμενα εἰς κοινὴν προβαλλύμενοι μελέτην, πρὸς ἀμοιβαίαν διαφώτισιν τῶν κατὰ τόπους ἁγίων τοῦ Θεοῦ ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἵπερ ὁμοίων πάντως ἐμφορούμεναι παγκοίνου ὠφελείας προθέσεων, ἤδέως, πεποίθαμεν, ἀποδέξονται καὶ ἐπίκαιρον κρινοῦσιν ἐπευρῦναι τὸν κύκλον τῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας ε'ς ἐπισκόπησιν, οὐ μόνον ὑπὸ τῆς πορείας τῶν πραγμάτων, ἐνδεικνυμένην, ἀλλὰ καὶ ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθημεν ἐν Χριστῷ πάντες, ὅσοι, εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι Θεοῦ, τεταγμένοι ἐσμὲν εἰς προστασίαν τῶν ἁγίων Αὐτοῦ Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῷ προσέχειν ἑαυτοῖς καὶ ἐκ καθήκοντος μεριμνᾶν περὶ τῆς σωτηρίας πάντων. Χρεὼν γὰρ ὄντως τοῖς ἄνωθεν εἰς πνευματικὴν τῶν πιστῶν διακυβέρνησιν τεταγμένοις, καὶ τῷ χριστωνύμῳ πληρώματι μέγα ὄφελος τὸ ἐπιμέλεσθαι, ὅπως ἂν τὸ τιμιώτατον τῆς ἀγάπης κεφάλαιον πλείονας δυνηθείη καρποὺς φέρειν κατὰ τὸ ἅγιον τοῦ Κυρίου θέλημα. Διὸ ἐκ τῶν πρωτίστως ἐξερευνητέον ἐλογισάμεθα τί ποτε ἄρα δοκεῖ τοῖς γερασμίοις προέδροις τῶν ἁγιωτάτων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ὅ τι ὠφέλιμον ἦν γενέσθαι, οὐκ ἐγένετο δὲ, τί δ' ἀπὸ τοῦ νῦν τὸ προσῆκον καὶ δυνατὸν γενέσθαι πρὸς τὴν τῶν ὀρθοδόξων λαῶν ἐν τῇ ἑνότητι τῆς πίστεως, καὶ ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ καὶ ὁμοφροσύνῃ, συνάντησιν, καὶ τί τὸ μετὰ ταῦτα ποιητέον πρὸς τὴν ἐπὶ μᾶλλον στερέωσιν τῆς ἁγίας καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως καὶ πρὸς κρείττονα ἄμυναν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν κατὰ τοῦ ἐπιφερομένου ἐναντίου πνεύματος τοῦ αἰῶνος τούτου.

Θεοφιλὲς ἔτι καὶ εὐαγγελικόν ἐστιν ἐπιζητῆσαι τὰ δοκοῦντα ταῖς ἁγιωτάταις αὐτοκεφάλοις Ἐκκλησίαις περὶ τῶν ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι σχέσεων ἡμῶν μετὰ τῶν δύο μεγάλων τοῦ χριστιανισμοῦ ἀναδενδράδων, τῆς δυτικῆς δηλονοῦν καὶ τῆς τῶν διαμαρτυρομένων Ἐκκλησίας. Καὶ γνωστὸν μὲν ὅτι διηνεκοῦς εὐχῆς καὶ δεήσεως ὑποκείμενον διατελεῖ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ καὶ παντὸς γνησίου χριστιανοῦ τῇ εὐαγγελικῇ τῆς ἑνότητος διδασκαλίᾳ στοιχοῦντος πόθος εὐσεβὴς καὶ ἐγκάρδιος ἡ ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει μεθ' ἡμῶν ἕνωσις αὐτῶν καὶ πάντων τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, ἀλλ' οὐκ ἀγνοοῦμεν ἅμα ὅτι προσκόπτει ὁ θεοφιλὴς πόθος οὗτος πρὸ τῆς ἀδιασαλεύτου τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων ἐμμονῆς ἐν δοξασίαις, ἐφ' ὧν, ὡς ἐπὶ βάθρου συμπαγοῦς διὰ τοῦ χρόνου καταστάντος, ἑστηκυῖαι, ὅλως ἀπρόθυμοι φαίνονται προσχωρῆσαι εἰς ὁδὸν ἑνώσεως, οἵα ὑπὸ τῆς εὐαγγελικῆς καὶ τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας ἐνδείκνυται, ἣ ἐκδηλοῦσι μὲν προθυμίαν, ἀλλ' ἐφ' ὅροις καὶ βάσεσιν, ἐφ' οἷς ἡ παθεινὴ δογματικὴ ὁμοφροσύνη καὶ κοινωνία τυγχάνει οὖσα ἡμῖν ἀπαράδεκτος. Περιττὸν δ' ἐπίσης εἰπεῖν πρὸς εἰδότας, ὅτι ἡ ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ἡ ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων ἱδρυθεῖσα καὶ ὑπὸ θειοτάτων καὶ θεοφόρων πατέρων ἐν οἰκουμενικαῖς Συνόδοις στερεωθεῖσα, κεφαλὴν ἔχουσα αὐτὸν τὸν ἀρχιποίμενα Χριστὸν, τὸν τῷ ἰδίῳ αἵματι περιποιησάμενον αὐτὴν, οὖσα δὲ κατὰ τὸν θεόπνευστον καὶ οὐρανοβάμονα Ἀπόστολον στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας καὶ σῶμα Χριστοῦ, ἡ ἁγία, λέγομεν, Ἐκκλησία μία ἐστὶ πράγματι ἐν ταὐτότητι πίστεως καὶ ὁμοιότητι ἠθῶν καὶ ἐθίμων συνῳδὰ ταῖς ἀποφάσεσι τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ μία ὀφείλει εἶναι, ἀλλ' οὐ πολλαὶ καὶ διαφέρουσαι πρὸς ἀλλήλας κατά τε τὰ δόγματα καὶ τοὺς θεμελιώδεις θεσμοὺς τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακυβερνήσεως. Εἰ δέ, ὡς περὶ παντὸς πράγματος ἀδυνάτου μὲν παρὰ ἀνθρώποις, δυνατοῦ δὲ παρὰ τῷ Θεῷ, οὕτω καὶ περὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως ἐλπίζειν ἔνεστιν ὡς δυνατῆς ποτὲ ἐσομένης, τῆς θείας μὲν χάριτος ἐπιροιτώσης καὶ συναιρομένης, τῶν ἀνθρώπων δ' εἰς τρίβους εὐαγγελικῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης κατευθυνομένων, ἆρα σκεπτέον καὶ φροντιστέον, κατὰ τὸ ἐνόν, πῶς ἂν εἴη δυνατὸν προλεᾶναι τὴν πρὸς τοιοῦτο τέρμα ἄγουσαν ἀνώμαλον, τό γε νῦν, ὁδὸν, ἐξευρεῖν τε σημεῖα συναντήσεως καὶ ἐπαρῆς, ἢ καὶ ἀμοιβαίων θεμιτῶν παροράσεων, μέχρι τῆς διὰ τοῦ χρόνου τοῦ ὅλου ἔργου τελειώσεως, δι' ἧς πληρωθήσεται πρὸς κοινὴν εὐφροσύνην καὶ ὠφέλειαν ἡ περὶ μιᾶς ποίμνης καὶ ἑνὸς ποιμένος ῥήτρα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅθεν καὶ εὐπρόσδεκτον τοῖς ἁγιωτάτοις ἀδελφοῖς ἔσεσθαι ὑπολαμβάνοντες τὴν περὶ τοιαύτης σκέψεως πρότασιν, θαρροῦντως καὶ τὸ ἀδελφικὸν τόδε προτιθέμεθα ἐρώτημα, εἴγε δηλονοῦν ἐπίκαιρος τὰ νῦν κρίνεται προδιάσκεψίς τις περὶ τούτου ἐπὶ τῷ παρασκευάσαι πεδίον ὁμαλὸν φιλικῆς ἀμοιβαίας προσπελάσεως, καὶ καθορίσαι ἐν κοινῇ ὁμοφωνίᾳ τῶν μελῶν τῆς καθόλου ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας τὰς βάσεις, τὰ μέτρα καὶ τὰ μέσα τὰ ὡς ἄριστα κριθησόμενα.

Συναφῆ δὲ τῇ χριστιανικῇ ἑνότητι πράκεινται καὶ τὰ περὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας οὐ πρὸ πολλοῦ ἀποχωρησάντων δυτικῶν χριστιανῶν, οἳ τὴν προσωνυμίαν παλαιῶν καθολικῶν ἀναλαβόντες καὶ λέγοντες ἀποδέχεσθαι τὰ ὑπὸ τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας μέχρι τοῦ Θ' περίπου αἰῶνος δεδογμένα, καὶ τὰς τῶν ἑπτὰ ἁγίων καὶ πανσέπτων οἰκουμενικῶν Συνόδων διατάξεις, ἑαυτοὺς ὡς ὄντας ἤδη ἐν τῇ καθόλου ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ διακηρύττουσι καὶ τὴν μετ' αὐτῆς ἕνωσιν καὶ κοινωνίαν ὡσπερεὶ τυπικῆς διακανονίσεως ὑπολειπόμενον ἔργον ἐπιζητοῦσι. Καὶ ἐπαινετὸς μὲν πάντως τῶν φιλοθέων τούτων χριστιανῶν ὁ θερμουργὸς τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης ζῆλος, οὗ περ ἐμπεφορημένοι φαίνονται ὄντες ἐν τῷ καλῷ αὐτῶν ἀγῶνι, γνωσταὶ δὲ τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ αἱ τῶν συνεδρίων αὐτῶν διαγνῶμαι καὶ πράξεις, καὶ ἡ ἐν κατηχητικοῖς καὶ συμβολικοῖς βιβλίοις δογματικὴ καὶ τελετουργικὴ διδασκαλία.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐκφερομένης ὁμολογίας τῆς πίστεως οὔπω σαφής τις καὶ κοινὴ πρυτανεύει ἐν ἡμῖν γνώμη, ἀλλὰ διαφόρως τὰ περὶ ταύτης κρίνονται ὑπὸ τῶν εἴτε ἐγγύθεν τὰ κατ' αὐτοὺς γνόντων, εἴτε ἄποθεν ἐκμελετησάντων, ἡμετέρων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν, ὧν τινὲς μὲν περὶ τῆς ὁμολογίας ταύτης ὡς ἐν σημείοις δογματικοῖς τῆς τελείας ὀρθοδοξίας οὐσιωδῶς ἔτι ἀπεχούσης ἀποραίνονται, τινὲς δὲ τοὐναντίον ταύτην κρίνουσιν ὡς μὴ περιέχουσαν διαφορὰς οὐσιώδεις τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν κωλυούσας, ἀλλ' ὡς μονονοὺ συμπεπληρωμένην τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀποδοχὴν τῆς ὅλης ὑγιαινούσης ὀρθοδόξου διδασκαλίας καὶ παραδόσεως, καλὸν ἡγησάμεθα, ἵνα καὶ περὶ τούτου τοῦ σπουδαίου μελετήματος ἐπικαλεσώμεθα τὴν εὐσεβῆ καὶ φιλάδελφον γνώμην τῶν ἁγιωτάτων ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, εἴγε εὔκαιρον αὐταῖς δοκεῖ καὶ κατά τινα τρόπον βουλεύσασθαί τι ἀγαθὸν καὶ εὐπρόσδεκτον ἐπὶ τῷ διευκολῦναι τὴν πραγμάτωσιν τοῦ πρὸς τὴν μεθ' ἡμῶν τελείαν ἕνωσιν πόθου τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος χριστιανῶν, ὡς εὐσέβειαν ἀπαρχὴν τῆς ἐλπιζομένης καὶ ποθητῆς παγκοσμίου χριστιανικῆς ἑνότητος.

Οὐχ ἧττονος προσοχῆς ἄξια λογιζόμεθα καὶ τὰ περὶ κοινοῦ ἡμερολογίου ἀφ' ἱκανοῦ ἤδη χρόνου λεγόμενά τε καὶ γραφόμενα, ἐν οἷς ἰδίᾳ τὰ προτεινόμενα συστήματα μεταρρυθμίσεως τοῦ ἀπ' αἰώνων κρατοῦντος ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, ἢ ἀποδοχῆς τοῦ Γρηγοριανοῦ, ἐκείνου μὲν ὡς ἐλλιπεστέρου ἐπιστημονικῶς, τούτου δ' ὡς ἀκριβεστέρου νομιζομένων, καὶ περὶ τῆς κατ' ἀνάγκαιαν ἀκολουθίαν μεταστάσεως τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικοῦ πασχαλίου· Καὶ ἐν ταῖς τοῦ θέματος τούτου μελέταις διχαζομένας βλέπομεν τὰς παρὰ τοῖς εἰδικῶς ἐγκύψασιν ἡμετέροις ὀρθοδόξοις κρατούσας γνώμας. Τινὲς μὲν γὰρ τούτων τὸ ἐν ἡμῖν ἔκπαλαι παραδεδεγμένον ὡς μόνον ἁρμόζον τῇ Ἐκκλησίᾳ κρίνουσι διὰ τὸ εἶναι πατροπαράδοτον καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἀνέκαθεν κεκυρωμένον, ἥκιστα δ' ἀναγκαίαν τὴν τούτου μεταῤῥύθμισιν, ἀλλὰ καὶ φευκτέαν μᾶλλον θεωροῦσι, διὰ λόγους, οὓς ἀναπτύσσουσιν· ἕνιοι δ' ἀκρίβειαν χρονομετρικὴν ὅσον ἐνεστι πληρεστέραν, ἣ καὶ τὴν τοῦ ὁμοιομόρρου κοινὴν χρησιμότητα προβαλλόμενοι, ὑπέρμαχοι τοῦ τῶν δυτικῶν ἡμερολογίου καὶ τῆς παρ' ἡμῖν εἰσαγωγῆς αὐτοῦ ἀποραίνονται, συνηγορούντων αὐτοῖς, ὡς εἰκός, καὶ τῶν ἐκ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ προσδοκίᾳ ἴσως ἐνδεχομένων θρησκευτικῶν κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπόψεις ὠφελειῶν. Οὕτω δ' ἐπιτεινομένης ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν τῆς συζητήσεως, καθ' ἣν ἑκατέρωθεν ἐμμόνως προτάσσονται ποικίλοι καὶ σπουδῆς ἄξιοι ἰσχυρισμοί, πρός τε τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν θρησκείαν ταυτοχρόνως ἀναφερόμενοι, ἐν ᾧ συνάμα ἔν τισι τῶν ὀρθοδόξων χωρῶν ἔφεσίς τις ἐκδηλοῦται προσχωρήσεως εἰς τὴν γνώμην τῆς τοῦ καθ' ἡμᾶς ἡμερολογίου μεταλλαγῆς, ἤ τινος αὐτοῦ διαῤῥυθμίσεως, πρόσφορον ἐπίσης ἡμῖν δοκεῖ, ἅτε δὴ τοῦ ζητήματος τούτου σὺν τῇ ἐπιστημονικῇ μορῥῇ προφανῆ ἔχοντος σημασίαν ἐκκλησιαστικήν, διαμεῖψασθαι πρὸς ἀλλήλας τὰς ἁγίας ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας σχετικὰς ἀνακοινώσεις ἵνα καὶ περὶ τούτου διαμορφωθῇ κοινὸν ἐν αὐταῖς φρόνημα, μία δὲ γνώμη καὶ ἀπόφασις τῆς καθόλου ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ᾗ μόνῃ ἀπόκειται ἡ περὶ τούτου κρίσις καὶ ἡ ἐξεύρεσις, ἐν ἀνάγκῃ, τρόπου συνδυάζοντος κατὰ τὸ ἐφικτὸν τὴν ἐπιζητουμένην σχετικὴν ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν πρὸς τὴν ποθουμένην τήρησιν καθιερωμένων ἐκκλησιαστικῶν ὁρισμῶν.

Τοιαύτην τοίνυν τὴν ἐπὶ τῶν προεκτεθέντων σημείων ἀντιλλαγὴν σκέψεων ὡς ἁπτὴν ἔνδειξιν πνευματικῆς καὶ πραγματικῆς ἐπικοινωνίας καὶ ὡς συνεκτικὴν τῆς ἐν πᾶσι κοινοῖς ζητήμασι τηρητέας ἑνότητος ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία τὰ μάλιστα ἀνύσιμον τῇ ὀρθοδοξίᾳ κρίνουσα, χρηστὰς τρέφει ἐλπίδας, ὅτι ἡ ἀδελφικὴ αὐτῆς ἥδε φραντὶς καὶ παράκλησις πρὸς ὅσια καὶ εὐαγγελικὰ κατατείνουσα τέλη, συμπαθῆ ἕξει ἀπήχησιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν γερασμίων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ συναινοῦσαν εὑρήσει τὴν φιλαδελφίαν αὐτῶν πρὸς ἀνακοίνωσιν τῆς περὶ ἑκάστου γνώμης τῶν ὧν θεοφιλῶς προίστανται Ἐκκλησιῶν. Φρονοῦμεν δ' ἔτι, ὅτι, σὺν τοῖς ἀπὸ τῶν ἀμοιβαίων ἀνακοινώσεων

ἐλπιζομένοις κοινοῖς ὠφελήμασι, μαρτυρηθήσεται τῷ κόσμῳ καὶ αὖθις ἡ ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐνυπάρχουσα ἰσχυρὰ ἠθικὴ δύναμις, ἧς πηγὴ μὲν ἡ ἀναλλοιώτως διακατεχομένη ἀλήθεια, ἰσχυρὸς δὲ μοχλὸς ἡ ἄῤῥηκτος πρὸς ἀλλήλας ἑνότης τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν. Ἐπὶ τοιαύταις ἐλπίσι καὶ πεποιθήσεσιν, ἃς στηρίζομεν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς εὐκλείας καὶ τῆς εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἔνθεον ζῆλον τῶν διεπόντων ταύτας γερασμίων προέδρων καὶ ἁγιωτάτων Συνόδων, ἐκ κέντρου καρδίας δεόμεθα πρὸς Κύριον, ἵνα σώζῃ καὶ σκέπῃ ὑπὸ τὴν ἄμαχον αἰγίδα αὐτοῦ τὸ καθόλου πλήρωμα τῶν ὀρθοδόξων πιστῶν, ἐπιδαψιλεύῃ δὲ τῇ ὑμετέρᾳ λίαν ἡμῖν περιποθήτῳ καὶ περισπουδάστῳ Μακαριότητι καὶ Σεβασμιότητι βίον πανόλβιον, ὑγιεινὸν καὶ μακρόχρονα.

α ῃ β'. Ἰουνίου ιβ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ.

† Ὁ Ἐφέσου Ἰωακείμ — Ὁ Προύσης Ναθαναήλ — † Ὁ Νεοκαισαρείας Ἀλέξανδρος — Ὁ Ἰκονίου Ἀθανάσιος — Ὁ Σμύρνης Βασίλειος — Ὁ Χίου Κωνσταντῖνος — Ὁ Βάρνης Πολύκαρπος — Ὁ Ξάνθης Ἰωακείμ — Ὁ Βοδενῶν Νικόδημος — Ὁ Λιτίτσης Νικηφόρος — Ὁ Ἡλιουπόλεως Ταράσιος — Ὁ Καλλιουπόλεως Ἱερώνυμος.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΜΥΡΟΝ

Ἀπὸ τῆς δευτέρας τῆς παρούσης Μ. ἑβδομάδος ἀρξαμένη συνετελέσθη χθὲς τὴν πρωΐαν ἡ κατασκευὴ καὶ ἡ εὐλογία τοῦ ἁγίου Μύρου ἐν πολλῇ συρροῇ εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ δευτέρᾳ, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐν τῷ πατριαρχ. ναῷ λειτουργίας τῶν προηγιασμένων, ἡ Α.Θ.Π. ὁ οἰκουμ. πατριάρχης ἐξελθὼν τοῦ ναοῦ μετὰ τῶν ἐκκλησιασθέντων ἀρχιερέων, προηγουμένων τῶν ἐξαπτερύγων, καὶ τῶν ἱεροψαλτῶν, ψαλλόντων τὰ νενομισμένα τροπάρια, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ἄρτι στηθεῖσαν εὐρύχωρον στοάν, ἧς ἐντὸς, δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τῷ εἰσιόντι, ἐτοποθετήθησαν ἀνὰ τρεῖς οἱ ὡρισμένοι διὰ τὴν ἔψησιν τοῦ ἁγίου Μύρου λέβητες. Ψαλέντος τοῦ ἁγιασμοῦ, ἡ Α. Θ. Π. ἐῤῥάντισε κατὰ πρῶτον δι' αὐτοῦ τοὺς λέβητας καὶ πᾶν τὸ διὰ τὸ ἅγιον Μῦρον ὡρισμένον ὑλικὸν, καὶ εἶτα, ψαλλομένων τῶν πρὸς τοῦτο ἱερῶν ᾀσμάτων, πυλογήθησαν δύο δοχεῖα περιέχοντα ἔλαιον καὶ οἶνον καὶ κατόπι πάντα τὰ λοιπὰ ἀρώματα. Μεθ' ὃ, ὁ παναγ. οἰκουμεν. πατριάρχης κρατῶν μικρὸν δοχεῖον ἐλαίου, εἶτα δ' ἕτερον οἴνου καὶ ἕτερα περιέχοντα ἀρώματα, ἐνέχεεν ἐξ αὐτῶν ἐν ἑκάστῳ τῶν λεβήτων, μεθ' ὃ διὰ τρικνρίου ἀνῆψε τὰς ὑπὸ τοὺς ἓξ λέβητας πυρὰς καὶ οὕτως ἤρξατο ἡ ἕψησις.

Εἶτα, πρὸ τοῦ ἐντὸς τῆς στοᾶς εἰκονοστασίου, ἤρξατο ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων, τοῦ μὲν παναγ. οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἀναγνόντος τὸ Α' κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, τῶν δὲ σεβασμ. μητροπολιτῶν Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Ἰκονίου, Ξάνθης, Δυρραχίου, Βοδενῶν, Κασσανδρείας, Λιτίτσης, Ἡλιουπόλεως καὶ Καλλιουπόλεως ἀναγνόντων τὰ ἀκόλουθα κεφάλαια. Κατόπι τῇ δευτέρᾳ καὶ τῇ τρίτῃ, ἡ ἀνάγνωσις τῶν Εὐαγγελίων ἐξηκολούθησε γινομένη ὑπὸ τῶν σχολαζόντων μητροπολιτῶν καὶ τῶν ἱερέων τοῦ τε πατριαρχ. ναοῦ καὶ τῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς λαβόντος μέρος εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τοῦ πανοσ. ἀρχιμανδρίτου τῆς ρωσσικῆς πρεσβείας κ. Ἰωνᾶ, μετὰ τοῦ διακόνου αὐτοῦ κ. Νικολάου Μαχρώφ.

Τῇ τρίτῃ, μετὰ τὴν προηγιασμένην, ἀνεγνώσθησαν ὑπό τε τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῶν παρευρεθέντων μητροπολιτῶν κεφάλαιά τινα τοῦ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίου, τῇ δὲ τετάρτῃ, συμπληρωθείσης τῆς ἑψήσεως, ἐκενώθη ἀπὸ τῶν λεβήτων εἰς τὰ χάλκινα δοχεῖα τὸ κατασκευασθὲν μῦρον.

Χθὲς δὲ ἐγένετο ἡ εὐλογία τοῦ παρασκευασθέντος ἁγίου χρίσματος ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, λαβόντων μέρος εἰς τὴν ἱερὰν τελετὴν τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Ἰκονίου, Σμύρνης, Ξάνθης, Δυρραχίου, Βοδενῶν, Κασσανδρείας, Λιτίτζης, Ἡλιουπόλεως καὶ Καλλιουπόλεως παρόντων ἐν τῇ τελετῇ τοῦ τε Ἐξ. πρεσβευτοῦ τῆς Σερβίας καὶ τοῦ ἐξοχωτάτου Μ. λογοθέτου. Τοῦ ὄρθρου ψαλέντος, ἡ Α.Θ. Π. σὺν τοῖς συνιερουργοῖς κατῆλθεν ἐν τῇ στοᾷ καὶ, ψαλλομένων τῶν ἐπὶ τούτῳ ἱερῶν ᾀσμάτων, ἤρθησαν τὰ ἐκ χαλκοῦ μεγάλα δοχεῖα, κρατούμενα ὑπὸ δύο ἱερέων ἕκαστον προσελθόντων ἐκ τῶν ἑνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ ἐτέθησαν πρὸ τῆς ἁγίας προθέσεως, ἃ κατὰ τὴν εἴσοδον τῶν τιμίων Δώρων, προηγηθέντα τούτων, εἰσεκομίσθησαν διὰ τῆς ὡραίας πύλης τεθέντα πέριξ τῆς ἁγίας τραπέζης. Μετὰ τὸν ἁγιασμὸν τῶν τιμίων Δώρων ἐγένετο ἡ εὐλογία τοῦ ἁγίου Μύρου κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ τυπικὴν διάταξιν. Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης μετὰ τῶν ἀρχιερέων

κρατούντων τὰ ἀργυρᾶ δοχεῖα (τῶν σεβασμ. Ἐφέσου καὶ Νεοκαισαρείας κρατούντων τὰ ἀλάβαστρα τοῦ μύρου) καὶ τῶν πρεσβυτέρων φερόντων τὰ χάλκινα, ἓν ἀνὰ δύο ἱερεῖς, μετέβησαν εἰς τὴν μυροθήκην, ἔνθα ἀπεθησαυρίσθησαν πάντα τὰ δοχεῖα τοῦ εὐλογηθέντος ἁγίου Μύρου.

Ἐπὶ τούτῳ παρέχομεν χρησίμους τινὰς εἰδήσεις περὶ τῆς ἱερᾶς ταύτης τελετῆς, πῶς ἐγίνετο κατὰ καιροὺς, προστιθέντες καὶ πᾶν τὸ συμφυές:

Ὁ ἀρχαιότερος τύπος ἢ διάταξις τῆς τοῦ ἁγίου Μύρου παρασκευῆς καὶ καθιερώσεως εὕρηται παρὰ τῷ Goar ἐν τῷ πολυτιμήτῳ αὐτοῦ Εὐχολογίῳ, ἐν σελ. 503 καὶ 502 τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1730. Παρόμοιός τις τῇ τοιαύτῃ παλαιᾷ διατάξει τύπος εὕρηται ἐκδεδομένος ἐν πᾶσι τοῖς παλαιοῖς ἑλληνικοῖς Εὐχολογίοις τοῖς ἐν Βενετίᾳ, τύποις Γλυκῦ καὶ Σάρου καὶ Θεοδοσίου ἀπὸ τῆς ΙΖ΄ μέχρι τῆς ΙΘ΄ ἑκατονταετηρίδος ἐκδεδομένοις· ὁ αὐτὸς δ' ἔμεινεν ἀπὸ τοῦ 1545, ὅτε, φροντίδι Νικολάου τοῦ Σοφιανοῦ, ἐξεδόθη τὸ δεύτερον (;) ἑλληνιστὶ καὶ ὑπὸ ἕλληνος τὸ τῆς Ἐκκλησίας Εὐχολόγιον. Τὸν ἀρχαιότερον τοῦτον τύπον βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐνταῦθα ὑπὸ στοιχεῖον Α΄ μεταγεγραμμένον ὑπὸ Goar ἀπὸ παλαιφάτων κωδήκων χειρογράφων.

Ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β΄ ἐκδίδομεν νεωτέραν διάταξιν, προδήλως ἀναγομένην εἰς τοὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνους. Γ΄ δὲ διάταξις τάττεται ἡ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς Πατριαρχείοις ἐπιστατούντων ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἁγίου Μύρου· εἰς τὴν Γ΄ ταύτην διάταξιν, λεπτομερῶς πως ἀναλύουσαν τὰς ἐπὶ κατασκευῇ ὁδηγίας, ὀφείλομεν ἐπιστῆσαι σύντονον τὴν προσοχὴν τῶν περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν ἀσχολουμένων, κυρίως δ' ἐπὶ σημείων τινῶν, ἃ προχείρως δυνάμεθα 'να ὑποδείξωμεν αὐτοῖς καὶ παντὶ ὀρθοδόξῳ, ἀπὸ παραδόσεως γινώσκοντί τι, τἀπορούμενα λῦσαι δυνάμενον.

Οὕτω κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους παρατηροῦμεν ὅτι πλέον τῶν τεσσάρων ἡμερῶν ἡ «ἔμψησις» τοῦ ἁγίου Μύρου διήρκει, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ σαββάτου τοῦ Λαζάρου, ἐνῷ τὸ τυπικὸν, ὅπερ ἦν ἐν χρήσει παρὰ τῇ τῶν κάτω χρόνων Ἐκκλησίᾳ, διατάττει 'να διαρκῇ τρεῖς ἡμέρας ἡ ἔψησις, Μ. δευτέραν, Μ. τρίτην καὶ Μ. τετάρτην· παρατηρήσεως ἄξιον ὅτι ἐντὸς δύο λεβήτων ἑβράζοντο χωριστὰ τὸ ἔλαιον καὶ ὁ οἶνος, ἴσως τὴν πρώτην ἡμέραν. Ἐπίσης σημειωτέον ὅτι ἐντὸς τῶν λεβήτων, ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἦν κεχαραγμένον ἐν ταῖς παρειαῖς σημεῖόν τι, εἰς ὃ ἔδει 'να προσέχωσιν οἱ ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι ὑπηρέται, μὴ τὸ ἔλαιον ἐν τῷ βρασμῷ κοχλάσαν ἐκχυθῇ.

Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν αἰώνων τὴν ἐπὶ τοῦ ἁγίου Μύρου, δῆλα δὴ τῆς τούτου κατασκευῆς, ἐπιστασίαν φαίνεται ἔχων ὁ μέγας σκευοφύλαξ, ὅστις ἥναπτε τὴν ὑποκάτω τῶν λεβήτων (κακάβων) πυρὰν, ἐκτελῶν ὃ σήμερον ὁ πατριάρχης ἔργον, μεθ' ὃ, ἀπερχομένου τούτου, βλέπομεν, κατὰ τὴν τυπικὴν διάταξιν, ἐπιστατοῦντας τοὺς χαρτουλαρίους· διότι τὴν τεχνικὴν ἐπίστασιν καὶ φροντίδα εἶχεν ὁ μαΐστωρ, αὐτὸς ὁρίζων καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν τῶν ἐμβαλλομένων ἐν τοῖς κακάβοις εἰδῶν· ὁ μέγας σκευοφύλαξ, ἐξάρχων τῆς ἱερᾶς τελετῆς, αὐτὸς πυλόγει καὶ τὴν τοῦ ἔργου συμπλήρωσιν, τῇ πρωΐᾳ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τρίτης.

Χρύσανθος ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων ὁ Νοταρᾶς, ὁ γράψας τὸ Συνταγμάτιον περὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ὀφφικίων, ἀρχοντικίων καὶ κληρικάτων, παλαιάς τινας περὶ τούτων εἰδήσεις συναγαγὼν καὶ ταύτας εἰκῇ κατασπείρας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, οὐδὲν ἐσημείωσε περὶ τοῦ τοιούτου προορισμοῦ τοῦ σκευοφύλακος, ὅστις εἶχεν, ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων, τὴν ἐπιστασίαν καὶ φροντίδα τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας σκευῶν· οὐδὲν ἐσημείωσεν ὡσαύτως περὶ χαρτουλαρίων· περὶ δὲ θεωρῶν ὅτι φύλακες ἦσαν καὶ οὗτοι τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας σκευῶν καὶ ἐπόπται τῆς ἐν ταῖς τελεταῖς εὐταξίας. Ἁπλῶς δὲ σημειοῖ καὶ ξηρῶς περὶ τοῦ ὀφφικίου τοῦ μυροδότου·

ἀλλὰ περὶ μυροδότου πᾶσα ἐν Βενετίᾳ γενομένη τοῦ Μεγάλου Εὐχολογίου ἔκδοσις τὰ αὐτὰ γράφει, καὶ τούτων πλέον οὐδὲν ὁ Χρύσανθος: ὅτι ὁ μυροδότης, φυλάσσων τὸ ἅγιον Μῦρον, δίδει ἐξ αὐτοῦ ὅπου ἂν ὁ ἀρχιερεὺς αὐτὸν διατάξῃ· δῆλον οὖν ἐπηγγέλλετο τὸ ἔργον, ὃ σήμερον διεξάγει παρ' ἡμῖν ὁ μέγας ἐκκλησιάρχης.

Κυριώτατος ὅμως ὑπηρέτης ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἁγίου Μύρου παρὰ βυζαντινοῖς ἦν ὁ μαΐστωρ. Μυρεψὸν οἱ μακάριοι ἐκεῖνοι χρόνοι τέλεον ἠγνόουν κατὰ τὴν «ἔμψησιν» τοῦ ἁγίου Μύρου. Μυρεψὸν ἤκουσαν οἱ πατέρες ἡμῶν πρὸ δύο γενεῶν ὀνομαζόμενον ὃν οὐδέποτε οἱ πατριάρχαι οἱ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς αἰῶνας ἀκμάσαν-

τες ἐχειροθέτησαν ἢ ὡς κληρικὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας ἢ ὡς ἄρχοντα καὶ κληρικὸν τῆς αὐλῆς τῶν αὐτοκρατόρων· ἴσως ἀρχαιολόγου τινὸς πατριάρχου, πολλὰ διορθοῦν θέλοντος, ἂν ἐπίνοια ἢ τοιαύτη ὀνομασία, ἄγνωστος καὶ τῷ Χρυσάνθῳ καὶ τῳ Βαλσαμῶνι καὶ τῷ Ζωναρᾷ καὶ τοῖς πατρᾶσιν αὐτοῖς τῆς ἁγίας ἐν Τρούλλῳ Πενθέκτης Συνόδου. Τὰ ἐργαστήρια τῶν μυρεψῶν παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ἡμῶν πατρᾶσιν εἶχον διάφορον τὸν προ ορισμὸν, πάντη τῶν τοῦ κλήρου καθηκόντων ἀλλότριον, δι' ὃ καὶ Λουκᾶς ὁ ἁγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης ὁ Χρυσοβέργης ἀπηγόρευσε τοῖς κληρικοῖς τὸ διατηρεῖν καὶ διευθύνειν ἐργαστήρια μυρεψικὰ, καθὰ μαρτυρεῖ Θεόδωρος ὁ Βαλσαμὼν ἐν ἑρμηνείᾳ τοῦ ΙΣΤ΄ κανόνος τῆς ἁγίας ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου. Ὁ ἀναγινώσκων τὸν ΞΗ΄ κανόνα τῆς Πενθέκτης καί τινας ἔχων γνώσεις περὶ τῆς ἰατρικῆς τῶν βυζαντινῶν βλέπει ὅτι οὐδεὶς μυρεψὸς εἶχε χώραν ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἁγίου Μύρου.

Μαΐστορας σήμερον γινώσκομεν τοὺς ἀρχιδιδασκάλους ἢ σχολῶν ἐπιστημῶν καὶ γραμμάτων, ὅσαι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς ὑπῆρχον ἐν τῇ τότε, τῇ καὶ νῦν, πρωτευούσῃ τοῦ κράτους, ἢ τοὺς προεξάρχοντας ὁμίλου τεχνιτῶν· γινώσκομεν μαΐστορας σχολῶν μεγάλων κατὰ τὴν ΙΑ΄ ἑκατονταετηρίδα, γινώσκομεν μαΐστορα μουσικῶν, καὶ μαΐστορα μεταξὺ τῶν γινωσκόντων τὴν «ἔμψησιν» τῶν φαρμάκων.

Ὁ μαΐστωρ, ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Μύρου κατασκευῇ, καθώριζε τό τε ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν, ὡς εἴδομεν, τῶν ἐμβαλλομένων ἐν τοῖς κακάβοις εἰδῶν· ἐκ τούτου δὲ συμπεραίνει τις ὅτι οὐκ ἦσαν καθωρισμένα μήτε ποσὸν, μήτε ποιὸν ἐλαίων καὶ βαλσάμων καὶ ἀρωμάτων. Ἐν τοῖς ἐν Βενετίᾳ τύποις ἐκδεδομένοις Εὐχολογίοις ὁ αὐτὸς πάντοτε καὶ διαρκῶς ἀναγράφεται κατάλογος ἀρωμάτων καὶ βαλσάμων, κατ' ἀτυχίαν δὲ, καὶ αὐτὸ τὸ κατὰ τὸ 1803 ἐκδοθὲν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου Κωνσταντινουπόλεως Εὐχολόγιον οὐδὲν πλέον λέγει. Τῷ 1879, πατριαρχοῦντος Ἰωακεὶμ τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης, συνετάχθη κατάλογος εἰδῶν μετ' ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας, ὃς καὶ μετὰ ἑνδεκαετίαν ἐξεδόθη τύποις ἐκ τοῦ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ τυπογραφείου, τῷ 1890, ἐν μεγάλῳ σχήματι, ἀλλ' εἰς ἀντίτυπα πεντήκοντα, ἐν φυλλάδι περιεχούσῃ τὴν ὅλην Ἀκολουθίαν τῆς τελετῆς τοῦ ἁγίου Μύρου.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα, ὁ ἀναγνώστης ἔχει νῦν ὑπ' ὄψιν τὰς τρεῖς τυπικὰς διατάξεις, περὶ ὧν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος κεφαλαίου εἴπομεν:

Α΄

Εὐχὴ ἣν ποιοῦσι μύρου γινομένου τῇ ἁγίᾳ πέμπτῃ τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ὑπὸ μόνου ἐπισκόπου.

Γινομένης ἀκολούθως πάσης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, καὶ εἰσαγομένων τῶν ἁγίων δώρων ἐν τῇ θείᾳ τραπέζῃ, ἄγεται σὺν αὐτοῖς ἔμπροσθεν ὑπὸ πρεσβυτέρου καὶ τὸ μῦρον, καὶ ἀποτίθεται καὶ αὐτὸ ἐν τῇ θείᾳ τραπέζῃ πλησίον τοῦ πρώτου δίσκου ἐξ εὐωνύμων, καὶ ποιεῖ πᾶσαν τὴν ἁγίαν ἀναφορὰν ὁ ἀρχιερεὺς, ἕως τοῦ ἐκφωνῆσαι· «Καὶ ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Πατρός». Μετὰ δὲ τὸ Ἀμὴν, οὔτε τῶν πυλώνων ἡ ἄνοιξις γίνεται, οὔτε ὁ διάκονος ἄρχεται ὁ ἀνελθὼν ἐν τῷ ἄμβωνι ποιῆσαι τὴν μέσην εὐχήν· ἀλλὰ σιωπῆς οὔσης, ἀνίσταται ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τοῦ ἀρχιδιακόνου ἐν τῷ θείῳ ἱερατείῳ λέγοντος Πρόσχωμεν, ἀνέρχεται εἰς τὴν κρηπίδα τοῦ θείου θυσιαστηρίου, καὶ σφραγίζει τὸ μῦρον τρὶς, καὶ πάλιν κατέρχεται, κλινόμενος ἄρχεται τῆς εὐχῆς οὕτως·

Κύριε τοῦ ἐλέους καὶ πατὴρ τῶν φώτων, παρ' οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον δίδοται· παράσχου ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις χάριν εἰς τὴν διακονίαν τοῦ μεγάλου τούτου καὶ ζωοποιοῦ μυστηρίου, ὡς ἔδωκας Μωϋσεῖ τῷ πιστῷ σου θεράποντι, καὶ τῷ δούλῳ σου Σαμουὴλ, καὶ τοῖς ἁγίοις σου ἀποστόλοις, καὶ κατάπεμψον τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα ἐπὶ τοῦτο τὸ μῦρον· ποίησον αὐτὸ χρίσμα βασιλικὸν, χρίσμα πνευματικὸν, ζωῆς φυλακτήριον, ἁγιαστικὸν ψυχῶν καὶ σωμάτων, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως, τὸ προοδεῦσαν μὲν ἐν νόμῳ, ἐκλάμψαν δὲ ἐν τῇ καινῇ διαθήκῃ· ἐν ᾧ ἔχρισαν ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς, προφήτας, καὶ πάντας τοὺς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας ὑπ' αὐτῶν καὶ τῶν καθεξῆς ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων ἀναγεννηθέντας ἕως τῆς σήμερον. Ναὶ, δέσποτα Θεὲ παντοκράτορ, ἀνάδειξον αὐτὸ, τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου καὶ προσκυνητοῦ σου Πνεύματος, ἔνδυμα ἀφθαρσίας, καὶ σφραγίδα τελειοποιὸν, ἐντυποῦσαν τοῖς τὸ θεῖόν σου λουτρὸν δεχομένοις τὴν θείαν

σου ὀνομασίαν, καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐνώπιόν σου γνωστοὺς, οἰκείους καὶ πολίτας, δούλους σου καὶ παιδίσκας, ἡγιασμένους ψυχῇ καὶ σώματι, ἀπηλλαγμένους πάσης κακίας, καὶ πάσης ἁμαρτίας λελυτρωμένους, τῇ περιβολῇ τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀχράντου σου δόξης ἐπιγινώσκεσθαι διὰ τῆς ἁγίας ταύτης σημειώσεως ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, καὶ ὑπὸ πάσης ἐπουρανίου δυνάμεως, καὶ φοβεροὺς πᾶσιν ὑπάρχειν τοῖς πονηροῖς καὶ ἀκαθάρτοις δαίμοσιν, ἵνα ὦσι λαὸς περιούσιος, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, ἐσφραγισμένους διὰ τοῦ ἀχράντου σου μυστηρίου τούτου. καὶ τὸν Χριστόν σου ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, εἰς κατοικητήριον σοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἐν ἁγίῳ Πνεύματι.

Εἶτα ἀνιστάμενος ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ ἐν ἁγίοις ἐπαναπαύῃ, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν, λέγει· Εἰρήνη πᾶσι. Καὶ τοῦ ἀρχιδιακόνου λέγοντος· Τὰς κεφαλὰς ὑμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνατε· ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς καὶ λέγει

Σοὶ τῷ Θεῷ τῶν ὅλων καὶ βασιλεῖ τὸν αὐχένα τῆς καρδίας εὐχαριστοῦντες ἐκλίναμεν, ἀνθ' ὧν ἀξίους ὄντας ἡμᾶς διακόνους γενέσθαι τῶν θείων σου τούτων κατηξίωσας μυστηρίων, καὶ τὸν ἔλεον κηρύττομεν, ὃν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως ἐξέχεας, δέξασθαι τὸν ἁγιασμὸν παρὰ σοῦ, ὡς μῦρον ἐπὶ κεφαλῆς ἱκετεύομεν· διότι μῦρον ἐκκενωθὲν ὄνομα τῷ μονογενεῖ σου Υἱῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἐν ᾧ σύμπας ὁ κόσμος εὐωδιάζεται ὅσος ὁρατὸς, καὶ ὅσος ἀόρατος. Σὺ γὰρ προσκυνητὸς ὑπάρχεις καὶ δεδοξασμένος καὶ σοὶ τὴν δόξαν καὶ προσκύνησιν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι· νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Β'

Περὶ τῆς τοῦ μεγάλου μύρου κατασκευῆς ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐντὸς τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς συνάγεται τὰ εἴδη, καὶ ἀπὸ τῆς δευτέρας τῆς ἑβδομάδος τῶν βαΐων κοπανίζεται καὶ κοσκινίζεται· τῷ δὲ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου καὶ τῇ κυριακῇ τῶν βαΐων ἀποκομίζεται εἰς τὸν τεταγμένον τόπον, ἐν ᾧ μέλλει ἡψηθῆναι τὸ μῦρον, καὶ τὸ μὲν ἔλαιον εἰσάγεται εἰς τὸ κακάβιον καὶ σταθμίζεται, ὁπόσον ἐστίν· ἀπὸ δὲ τοῦ οἴνου εἰσάγεται εἰς τὸ ἕτερον κακάβιον ὅσον δέκα μέτρα· ἐμβάλλονται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν βοτανῶν ταῦτα· μυρσίνης φύλλα, δάφνης, δενδρολιβάνου, σαμψύχου, κόστου, βαλσάμου, καὶ βράζει μετ' αὐτῶν· καὶ ὅταν γένηται ἱκανὴ ἡ βράσις αὐτῶν, ἐμβάλλεται ὁ οἶνος καὶ σακκελίζεται, καὶ ἐμβάλλεται εἰς τὸ μέγα κακάβιον, ὅπου λέγεται εἶναι τὸ ἔλαιον.

Τῇ δὲ μεγάλῃ δευτέρᾳ τὸ πρωῒ ἑτοιμάζεται παρὰ τῶν ὑπηρετῶν κάτωθεν τοῦ κακαβίου φρύγανα, πρὸς ἄναψιν τοῦ πυρὸς ἐπιτήδεια· καὶ πληρωθέντος τοῦ ὄρθρου, εἰσέρχεται ἐκεῖ ὁ πατριάρχης μετὰ τῶν κληρικῶν καὶ τοῦ λαοῦ.

Καὶ γίνεται εὐλογητὸς παρ' αὐτοῦ, καὶ λέγεται Ἅγιος ὁ Θεὸς τρίς· καὶ Παναγία Τριάς· μετὰ τοῦ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὸ τροπάριον τῆς ἡμέρας, καὶ τὸ κοντάκιον, καὶ ἀπόλυσις.

Τούτων δὲ ψαλλομένων, θυμιᾷ ὁ πατριάρχης σταυροειδῶς τὸ κακάβιον.

Εἶτα λαμβάνει λαμπάδα ἡμμένην καὶ ἀνάπτει τὰ ὑποκάτωθεν τοῦ κακαβίου φρύγανα, καὶ αὐτὸς καὶ ὁ λαὸς ἅπας ἐξέρχονται· οἱ δὲ εἰς τοῦτο τεταγμένοι ἀνάπτουσι πυρὰν ὅση εἶναι ἀρκετὴ πρὸς ἕψησιν τοῦ ἐλαίου· βράζουσι δὲ καὶ τὸ ἕτερον κακάβιον μετὰ τοῦ οἴνου καὶ τῶν βοτανῶν, καὶ τότε ὁ οἶνος εἰσάγεται ὀλίγος εἰς τὸ μέγα κακάβιον· ὀφείλει δὲ συνεχῶς βλέπεσθαι τὸ ἔλαιον μήποτε κενωθέντος τοῦ εἰσαγομένου ὑγροῦ κατέλθῃ εἰς τὸν πάτον τοῦ κακαβίου τὸ ἔλαιον· ὀφείλει γὰρ τὸ ἔλαιον ἀεὶ εὑρίσκεσθαι ἐπάνω πέντε δακτύλων τοῦ οἴνου· ὀφείλει δὲ ἑψῆσθαι δευτέρᾳ, τρίτῃ καὶ τετάρτῃ.

Τῇ δὲ τετάρτῃ τὰ εἴδη ταῦτα· τὸ λίβανον, τὸ λαύδανον, τὸ μαστίχιον, καὶ ὁ πατίτης, καὶ ὁ στίραξ εἰσάγεται εἰς ἕτερον κακάβιον μικρὸν μετὰ ἐλαίου, καὶ προαλλοιωθέντα βράζονται, καὶ σακκελίζονται· καὶ εἰσάγεται τὸ ὑγρὸν ἐντὸς τοῦ μεγάλου κακαβίου, καὶ καλῶς συνταράσσονται· καὶ ἵστανται μέχρι τριῶν ὡρῶν, ἢ καὶ πλέον. Εἶτα ἔρχονται οἱ πρὸς τοῦτο τεταγμένοι, καὶ ἐκφέρουσι τὸ μῦρον ἀπὸ τοῦ κακαβίου, καὶ σακκελίζουσιν αὐτὸ, καὶ εἰσφέρουσι,

καὶ πληροῦσι τὰ τεταγμένα ἀγγεῖα εἰς τὴν ὑποδοχήν· ἀναβιβάζουσι δὲ καὶ εἰς πατριαρχικὸν κελλίον, εἰσβάλλουσιν εἰς ἕτερον ἀγγεῖον, ὅπερ οὐχ ἁγιάζεται, ἀλλὰ τηρεῖται εἰς ἰατρικὴν χρείαν, ὅπερ ὀνομάζεται νάρδον. Εἶτα ἐμπληροῦσι καὶ τὸν κρατῆρα, ἐν ᾧ μέλλει εἰσέρχεσθαι τὸ μῦρον, καὶ οὕτω παρέρχεται ἡ μεγάλη τετρὰς.

Γ

Τάξις γινομένη εἰς τὸ ποιῆσαι καὶ κατασκευάσαι τὸ ἅγιον Μῦρον.

Καὶ μετὰ τὸ ἐμψηθῆναι ταῦτα, καθ' ὅσον καιρὸν ὁ μαΐστωρ ἐπικρίνει πρὸς τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν τῶν ἐμβαλλομένων εἰδῶν, σβεννύει τὴν κάμινον, καὶ τοῦ ἔργου χλιανθέντος καὶ ἐκφορηθέντος ἀπὸ τοῦ κακάβου, πάλιν ἐκ δευτέρου ἐμβάλλεται οἶνος εὐώδης σὺν χλιαρῷ ὕδατι, ἅμα καὶ τὸ προεμψηθὲν ἔλαιον σὺν τοῖς ἀνωτέρω εἰρημένοις ἀρτύμασιν, ἔχον καὶ εἴδη ἕτερα κοπανισμένα εἰς λεπτότατα, πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ ἔργου*, πέπερι, κινναμωμον, ξυλοκιννάμωμον, καρδάμωμον, ἶριν κελτικὴν, μακροπέπερι, κάχριον, μιτζόκοκκον, ξηροτζίτζιβερ, ἄσαρ, σμύρναν, κύπερι, καρυόφυλλα, κάρυον ἀρωματικήν· καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ ἐμψήματος στίρακα, γοφίτην καὶ λάνδανον· καὶ μετὰ ὥραν μίαν μόσχον ἄκρατον καὶ ξυλαλόην.

Δεῖ δὲ τὸν ἐπιστατοῦντα ἀεὶ ἐγρηγορέναι καὶ μὴ ἐπινυστάζειν, ἀλλ' ἐπαγρυπνεῖν· καὶ κατὰ διαδοχὰς ἑτέρους ὑπηρέτας νηφαλέους ἐγκαθιστᾶν, διαταράσσοντας τὸ ἔργον καὶ ἀτειῶς ἐπὶ τὴν ἄνω βράσιν ἐπιβλέποντας, ἵνα μὴ, τοῦ ἐν τῷ κακάβῳ σημείου ἀθεάτου γεγενημένου, ὑπεραναβράσῃ τὸ ἔργον καὶ πάντας σὺν τῷ ἐπιστάτῃ κατακαύσῃ καὶ ὑπερχυθείῃ· ἀλλὰ τοὺς τῆς καμίνου ὑπηρέτας δεῖ παραγγέλλειν τὴν κάμινον ὑπερφλογιζομένην δροσίζειν μετὰ ὕδατος ψυχροῦ, καὶ τὸ ἔργον, ὑπεραναβαῖνον, διὰ χλιαροῦ ὕδατος ταπεινοῦν·

καὶ ἡ δευτέρα δὲ ἔμψησις εἰς τὴν τοῦ μαΐστώρου κεῖται ἐπίκρισιν ἁπλῶς εἰπεῖν πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ ἐλαίου καὶ τῶν ἐμβαλλομένων εἰδῶν.

Ἡ δὲ τῆς ἐμψήσεως τελετὴ ἄρχεται ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν τετάρτην τῶν ἱηστειῶν ἑβδομάδα· κατὰ γὰρ τὴν παρασκευὴν, καθ' ἣν εἴωθεν ἡ τῶν τιμίων ἄρσις γενέσθαι (Ζήτει μετὰ τὴν λειτουργίαν, ἐννάτης τελουμένης)·

(δυστυχῶς ἐνταῦθα τὸ χειρόγραφον ἔστιν ἐλλιπὲς)

Εἶτα ὁ ἀρχιερεὺς τρεῖς παπύρους λαβὼν καὶ τούτους ἐν ὕδατι ἐμβάψας· εἶτα τοῦ τρισαγίου τὸν τίμιον Σταυρὸν ἀπομαξάμενος, καὶ τὸ μὲν ἁγίασμα συντηρεῖται ὡς τὴν αὔριον, ὡσαύτως καὶ οἱ πάπυροι, καὶ ἀπολύσεως γενομένης, πάντες ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀναπαύσει ἀπέρχονται.

Καὶ καθ' ἑσπέραν ἤδη σαββάτου, καθ' ἣν ὁ λυχνικὸς ὕμνος τελεῖται, ὁ τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης σκευοφύλαξ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ χαρτουλαρίων καὶ οἱ χαρτουλάριοι μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν θεωρῶν ἀπέρχονται ἐν τῷ ἐμψητηρίῳ καὶ μετὰ τῶν φελωνίων ἵστανται· καὶ τοῦ εὐλογητοῦ διδομένου παρὰ τοῦ ἐξ ἔθους ἱερέως ἔχοντος τὴν προσκομιδὴν ἐκπληροῦν, ἄρχονται τοῦ τρισαγίου· καὶ ἐν τῇ ἐκπληρώσει, τὸ μὲν ἁγίασμα παρὰ τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος ἐμβάλλεται ἐν τῷ κακάβῳ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος·

οἱ δὲ προμνημονευθέντες πάπυροι, ὑπὸ τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος ὑπαναφθέντες, ὑπὸ τῶν τριῶν κηρῶν ὑπανάπτονται, οἵτινες ἐν τῇ καμίνῳ ἐμβάλλονται παρὰ τοῦ μαΐστωρος [τοῦ] τοιούτου ἔργου εἰς ὑπάναψιν τῆς ἐκεῖσε οὔσης ἐκ ξύλων ὕλης· καὶ ὁ μὲν σκευοφύλαξ ὑποχωρεῖ· ἀφίησι δὲ τοὺς χαρτουλαρίους καὶ τοὺς πεῖραν ἔχοντας ἕνεκεν [τῆς] τοῦ τοιούτου ἔργου κατασκευῆς καὶ τελειώσεως· καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἅπτει μέχρι τῆς πρώτης φυλακῆς τῆς νυκτὸς, ἤτοι τετάρτης ὥρας· εἶθ' οὕτω σβέννυται, ὡς τῶν δουλευτῶν ἁπάντων εἰς ὕπνον τρεπομένων. Καὶ ἐν ὀρθρῳ βαθεῖ ἐγείρονται πάντες θείας ὑμνῳδίας ἐπιτελοῦντες· καὶ τοῦ ἔργου ἐπιμελουμένου μέχρι καὶ ὅλης ἡμέρας κυριακῆς, σὺν τῇ πρώτῃ φυλακῇ τῆς νυκτὸς, εἶτα ἀναπαυσάμενοι μέχρι πρωΐας ὡς τῆς καμίνου πάσης σβεσθείσης.

---

* πρὶν ἐμβληθῶσι ταῦτα εἰς τοὺς κακάβους πρὸς «ἔμψησιν» ἔδει ἵνα ἐμβληθῶσι κατὰ τὴν διδακτικωτάτην ταύτην παρὰ Goar συνταγὴν, τὰ ἑξῆς εἴδη «Οἶνος εὐώδης, κατὰ τὸ πρῶτον ἔμψημα, καὶ ὕδωρ κατὰ τὸ ποσὸν τοῦ ἐλαίου· **καὶ μετὰ τοῦτο ἐμβάλλεται τὸ ἔλαιον**· καὶ οὕτω δεῖ ὑπαναφθῆναι τὴν κάμινον· μερσυνόφυλλα, δενδρολίβανον, δαφνόφυλλα, λάδανον, σπάλαθον, ἐλένιον, ἶριν, ἀριστολόχην, κασσίαν, βάλσαμον, ξυλοβάλσαμον, ναρδοστάχυν, σχοίνου ἄνθος καὶ ξύλον, ἀρτιφυλλαστάχους (ἀρτίφυλλα στάχυος;), βόχον, ξηρὰ καρυόφυλλα, καὶ τερέβινθον, ὅς λέγεται ναρδῶ».

Περὶ δὲ δευτέραν ὥραν τῆς ἡμέρας ἔρχονται οἱ τοῦ ἔργου ἐπιμεληταὶ ἐκφορεῖν τὸν νάρδον χλιαρὸν ὄντα καὶ ἐμβάλλειν αὐτὸν ἐν τῇ σκάφῃ· καὶ τοῦ κακάβου ἀποπλυθέντος, πάλιν ἐκ δευτέρου οἶνος ἕτερος ἐμβάλλεται σὺν ὕδατι χλιαρῷ, ὡς τοῦ πρωτέρου κενωθέντος καὶ ἐν ἀβάτῳ τόπῳ ἀποχυθέντος μετὰ τῆς κεκαυμένης ἐκείνης ὕλης· καὶ τῆς ἐμψήσεως ἀρχομένης ἀπὸ ὥρας ἐννάτης τῆς δευτέρας, μετὰ καὶ εἰδῶν τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐμψήσει προγραφέντων· τελειοποιεῖται δὲ τὸ τοιοῦτο, σὺν Θεῷ, μέχρι καὶ μεσονυκτίου τῆς τρίτης ἐπιφαινούσης, καὶ μένει τὸ ἔργον μέχρι καὶ ὥρας τρίτης ἀνεξάντλητον· καὶ μετὰ τὸ ἄριστον, ὅ τε μέγας σκευοφύλαξ καὶ οἱ χαρτουλάριοι καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν θεωροὶ μετὰ τῶν ὑπηρετῶν δόξαν ἀναπέμπουσι Θεῷ τοιάνδε

Εἰρήνη πᾶσι. Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν

Εὐχαριστοῦμέν σοι, δέσποτα Θεέ, παντοκράτωρ, αἰώνιε, καὶ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μονογενές, ἀπαύγασμα τοῦ Πατρός, καὶ Πνεῦμα ἅγιον, ἐκ Πατρὸς ἐκπορευόμενον καὶ ἐν Υἱῷ διαμένον, τὸ τὰ πάντα τελειοποιοῦν καὶ ἁγιάζον· τρισυπόστατε μονάς, φύσει ἀδιαίρετε· ὅτι κατηξίωσας ἡμᾶς τελειῶσαι τὸ ἔργον τοῦτο εἰς ἁγιασμὸν καὶ κύχημα τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν· πρεσβείαις τῆς ὑπερενδόξου Θεοτόκου, τῶν ἀΰλων σου λειτουργῶν, τῶν ἁγίων καὶ παιευφήμων ἀποστόλων καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων.

Ὁ λαός. Ἀμήν.

Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν, ἄρχεται ὁ μαΐστωρ τοῦ ἁγίου Μύρου, ἐμμελεῖ καὶ διατορίῳ φωνῇ, εἰς ἐπήκοον πάντων, διατρανοῦν τὸ Ἐστεφανώθης, ἔργον, ἤδη ἐτελειώθης. Καὶ τοῦ λαοῦ ἀντᾴδοντος τὸ αὐτὸ, πάλιν ὁ μαΐστωρ λέγει· Διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Καὶ ὁ λαός· Ἐστεφανώθης ἔργον, ἤδη ἐτελειώθης. Καὶ τῆς εὐφημίας γενομένης, καὶ γενομένης ἀπολύσεως, πάντες ἐπὶ τὰ οἰκεῖα ἀπαίρουσι.

Καὶ κατὰ τὴν τετράδα ἐκφέρουσι τὸν νάρδον ἐκ τοῦ κακάβου καὶ ἐμβάλλουσιν αὐτὸν ἐν ἀγγείοις εὐχρίστοις· καὶ παραφυλάσσεται μέχρι τῆς μεγάλης πέμπτης.

Εἰς συμπλήρωσιν τῶν διατριβῶν ἡ καὶ πρὸς ποθητὴν τούτων κατανόησιν δέον 'να προσδράμωμεν εἰς τὸν μακάριον ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης Συμεών, ἀκμάσαντα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας. Παρ' αὐτῷ ἀναφέρεται λοιπὸν ὁ πατριάρχης, σὺν τοῖς κληρικοῖς αὐτοῦ, μεταβαίνων εἰς τὸν πρὸς ἕψησιν τοῦ μύρου προητοιμασμένον τόπον· φέρων δ' ὠμοφόριον καὶ ἐπιτραχήλιον, ἐποίει εὐλογητὸν καὶ μετὰ ταῦτα ἀνεγινώσκοντο ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν κληρικῶν τὰ συνήθως καὶ σήμερον ἀναγινωσκόμενα, ψαλλόντων δὲ τῶν κληρικῶν τὸ Εὐλογητὸς εἶ Χριστὲ καί τινα σὺν αὐτοῖς ἕτερα, ἔχεεν ὀλίγον ἔλαιον ἐν τῷ ἀγγείῳ, ἐν ᾧ ἔβραζε τὸ μῦρον, τῶν κληρικῶν ἐγχεόντων τὸ ἐπίλοιπον, εἶτα ἀνῆπτε τὴν πυράν. Εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ ἔδει ἵνα ἐπιστατῇ τις ἀνὴρ εἰδήμων τῆς τέχνης καὶ εὐλαβὴς, ἐβράζετο δὲ τῇ μεγάλῃ τετάρτῃ, καὶ πρὸς τὸ ἑσπέρας ὁ πατριάρχης εὐλογῶν τὰ ἀρώματα ἐνέβαλλε ταῦτα ἐν τῷ λέβητι. Τὴν δὲ πρωΐαν τῆς Μ. πέμπτης, ἦρε τὸ ἀλάβαστρον ὁ πρεσβύτερος τῶν ἱερέων, καὶ ἐν μέσῳ ἓξ διακόνων, κρατούντων ἀνὰ δύο ριπίδια, προπορευομένων ἀναγνωστῶν λαμπαδοφορούντων, ἑπομένων δὲ διακόνων καὶ ἱερέων ὡς ἐν τῇ μεγάλῃ εἰσόδῳ, διότι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην εἰσοδεύει πρὸς καθαγίασιν καὶ τὸ μῦρον, εἰσώδευεν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα· τότε ὁ πατριάρχης, τὴν πρὸ τῆς ὡραίας πύλης βαθμίδα κατερχόμενος, καὶ λαμβάνων τὸ μῦρον ἐπετίθει ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, πρὸς τ' ἀριστερὰ τοῦ ἁγίου δίσκου· τῆς δὲ λειτουργίας ἐξακολουθούσης, πρὸ τοῦ ἐκφωνῆσαι Καὶ ἔσται τὰ ἑλέη, ἀνήρχετο τὴν βαθμίδα τὴν πρὸ τῆς ἁγίας τραπέζης ὁ πατριάρχης καὶ πυλόγει αὐτό.

Παρατηρητέον ὅτι παρὰ τῷ Θεσσαλονίκης Συμεὼν οὐδεμία μὲν ἀρχιερέων γίνεται μνεία τῷ πατριάρχῃ συλλειτουργούντων, ἀναφέρεται δὲ ἀγγεῖον, οὐχὶ δ' ἀγγεῖα πολλά. Συμπεραίνομεν ὅτι συνεχῶς ἐγίνετο παρὰ βυζαντινοῖς ἁγίου Μύρου κατασκευὴ, διὸ καὶ οὐδ' ὑπῆρχεν ἀνάγκη πολλῶν ἀγγείων.

Διάταξιν ἐπίσημον, τὸ λεγόμενον δῆλα δὴ τυπικὸν, κατασκευῆς καὶ εὐλογίας ἁγίου Μύρου οὐδεμίαν ἔχομεν ἀρχαίαν μήτε μέχρι τῶν μέσων τῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος, ἥτοι συντεταγμένην ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἢ κεκυρωμένην ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ ἐν τοῖς Εὐχολογίοις διάταξις ἐστὶν ἡ αὐτὴ καὶ ἀσαφεστά-

τη. Ἡ παρὰ Goar, ἡ τελειοτέρα, μένει καὶ αὐτὴ ἐλλιπὴς, τοῦ χειρογράφου διαφθαρέντος ἔν τινι μέρει, καθὼς ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω. Καὶ πάντα δὲ τὰ ἐν Βενετίᾳ τύποις ἐκδεδομένα, πάντα ἀνεξαιρέτως, καίπερ ἀναγράφοντα ἐπὶ τοῦ τίτλου ὅτι ἀνεκαθάρθησαν ἢ συγεπληρώθησαν ἢ διωρθώθησαν, πάντα τὴν αὐτὴν διάταξιν φέρουσιν, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου διευθυντοῦ τῆς Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης Ἰωάννου Βελούδου ἐκδοθὲν, καὶ τὰ μέχρι σήμερον ἐκτυπούμενα. Ὅ δὲ ἀσυγχώρητον, τοῦτ' ἐστὶν, ὅτι τῷ 1803, ἐκδοθέντος, ἐκ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικοῦ τυπογραφείου, τοῦ Μεγάλου Εὐχολογίου «πολλῶν σφαλμάτων ἐκκαθαρθέντος καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας διορθωθέντος», οἱ προστάται τῆς τυπογραφίας, ὄντες τότε ὁ πατριάρχης Καλλίνικος, ὁ μέγας διερμηνεὺς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης Σκαρλάτος Καλλιμάχης, ὁ Ἐφέσου Μακάριος καὶ ὁ Κυζίκου Ἰωακεὶμ, ὁ Μ. Λογοθέτης Ἀλέξανδρος Μᾶνος καὶ ὁ Μ. σκευοφύλαξ Κωνσταντῖνος Νέγρης, συνεργαζομένου καὶ «τοῦ ἐξοχωτάτου ἄρχοντος ἰατροῦ Βασιλείου», δύο σχεδὸν καὶ μόνους στίχους προσέθηκαν, τὴν παραπομπὴν εἰς τὰ κεφάλαια οα΄, οβ΄, καὶ ογ΄ τοῦ Συμεὼν Θεσσαλονίκης, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ κατέλιπον ὡς ἦσαν ἐν τοῖς προγενεστέροις Εὐχολογίοις, εἰ καὶ ἐπέγραψαν ἐπὶ τοῦ τίτλου «τὰ πάντα εὐρύθμως καὶ κρείττονί τινι τάξει ἢ ἐν τοῖς προεκδοθεῖσιν Εὐχολογίοις ἐκτεθέντα». Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο καὶ πᾶσαν ἀσάφειαν τῶν προτέρων Εὐχολογίων ἀλώβητον ἀφῆκαν, μὴ θελήσαντες διορθῶσαι. Οὕτως ἀνεξήγητον ἀφῆκαν καὶ τὴν ἐν τέλει τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Μύρου σημείωσιν περὶ μύρου πιστικοῦ ἢ μυστικοῦ.

Οὐδεμίαν ἐποιήσαντο περὶ τῆς λέξεως παρατήρησιν, καὶ ἔμεινεν οὕτω τὸ πιστικὸν ἢ μυστικὸν ἑρμηνευόμενον «ὅτι ἐπὶ τούτῳ ἀνθρώπους ἐπιστήμονας σοφοὺς ἔστησεν ἐργάζεσθαι αὐτὸ καὶ μόνον ὁ Μωϋσῆς, μυστικῶς τοῦτο διαταξάμενος»· τοῦτο δὲ καὶ ἀνετυπώθη που ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ἐπ' ἐσχάτων, οὕτως ἔχον, πρὸς ἀπόδειξιν ἑτέρας θεωρίας. Εὐτυχῶς, ὁ Νικόδημος Ἁγιορείτης ὁ ἐκ Νάξου ἐξηγεῖ ἐν τῷ «Ἑορτοδρομίῳ» αὐτοῦ, ἐν σελίδι 313 τῆς ἐν Βενετίᾳ ἐκδόσεως (1836), ὅτι τὸ μῦρον ἐκεῖνο τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον πόρνης «ἦτον εἶδος ἐξαιρέτου νάρδου καλουμένης πιστικῆς, ὡς λέγει ὁ Μάρκος (κεφ. ιδ΄, 1) ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὀπιστικῆς, καὶ ἀφαιρέσει τοῦ Ο, πιστικῆς, ἀπὸ τὴν πόλιν Ὄπιν τὴν πλησίον οὖσαν τῆς Βαβυλῶνος, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγίνετο τὸ τοιοῦτο θαυμάσιον μῦρον».

Τῷ 1833, Κωνστάντιος Α΄ ὁ ἀπὸ Σιναίου πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἅγιον Μῦρον κατασκευάσας, συνέταξε διατύπωσιν, τὶς οἶδέ τινας ὑπ' ὄψιν παλαιοτέρας ἔχων, περί τε τῶν εἰδῶν τῶν ἐπὶ κατασκευῇ καὶ τῶν ψαλλομένων ἱερῶν ἀσμάτων, πρὸς ὁδηγίαν τῶν μετὰ ταῦτα πατριαρχῶν· εἰ δὲ λέγει ὁ Κωνσεάντιος ἐν Ἐλάσσοσιν αὐτοῦ συγγραφαῖς (σελ. 332) ὅτι ἡ διατύπωσις κεῖται ἐν ἐνσφραγίστῳ φακέλλῳ, ἐναποτεθειμένῳ ἐν ἐνσφραγίστῳ κιβωτίῳ, πολλάκις ἐντὸς τριακονταετίας ἐζητήθη τὸ ἔγγραφον, ἀλλ' οὐχ εὑρέθη. Κατὰ τὴν διατύπωσιν, ὁ μυρεψὸς ἐχειροθετεῖτο τῇ κυριακῇ τῶν βαΐων, τῷ πατριάρχῃ συνελειτούργουν κατὰ τὴν Μ. πέμπτην οἵ τε συνοδικοὶ καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται, τὰ δὲ ἀγγεῖα τὰ περιέχοντα τὸ μήπω εὐλογηθὲν μῦρον εἰσεκόμιζον, ἕκαστον δύο ἱερεῖς, ἐν τῷ ναῷ, φέροντες ἐπιτραχήλιον καὶ φαινόλην, προπορευομένων τῶν ψαλτῶν, καὶ ἐτίθουν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τῶν δύο πολυτίμων ἀλαβάστρων τιθεμένων ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης. Οὕτως ἐγένετο καὶ τῷ 1856 καὶ τῷ 1865.

Τὸ δίκαιον τῆς τοῦ ἁγίου Μύρου κατασκευῆς. ἰδιάζον τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ, διεκηρύχθη καὶ συνοδικῶς ὑπὸ τῶν ἐν Καρθαγένῃ πατέρων, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Β΄, διὰ τοῦ στ΄ κανόνος τῆς αὐτόθι Συνόδου· καὶ ἐλέχθη μὲν ἀπὸ πάντων τῶν ἐν αὐτῇ ἐπισκόπων «Χρίσματος ποίησιν ὑπὸ πρεσβυτέρων μὴ γίνεσθαι», ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν ἀφορμὴν τὴν πρὸς τοῦτο τῇ Συνόδῳ δέδωκε Φορτουνᾶτος ἐπίσκοπος, ἄξιον ἵνα σημειώσωμεν ὅτι ὁ Φορτουνᾶτος ἐμνήσθη καὶ συνόδων προλαβουσῶν, αἵτινες ὥρισαν «ὥστε χρῖσμα ἢ καταλλαγὴν μετανοούντων, ἢ κορῶν καὶ τόπων καὶ ναῶν καθιέρωσιν, ὑπὸ πρεσβυτέρων μὴ γίνεσθαι», ὡς ἐντεῦθεν πορίζεσθαι τὸ συμπέρασμα ὅτι πολλῷ πρὸ τοῦ Θεοδοσίου Β΄ τοπικαὶ σύνοδοι τὸ δίκαιον τῆς τοῦ ἁγίου Μύρου κατασκευῆς ἀνεγνώρισαν ἰδιάζον μόνοις τοῖς ἐπισκόποις. Ποίησιν δὲ χρίσματος ἐννοοῦσι τὴν ἐπὶ τῷ ἁγίῳ Μύρῳ τελετὴν οἱ τῶν κανόνων ἑρμηνευταὶ Βαλσαμὼν καὶ Ζωνα-

ρᾶς.—Γαβριὴλ δὲ Σεβῆρος ὁ εὐσεβέστατος τῆς Φιλαδελφείας (ἐν Βενετίᾳ) μητροπολίτης, εὑρύνων, οὕτως εἰπεῖν, τὸ τοιοῦτον δικαίωμα τῶν ἐπισκόπων, ἐν τῷ Συνταγματίῳ αὐτοῦ περὶ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων (σελ. 67 ἐκδ. ἐν Βενετίᾳ, 1691) γράφει, προκειμένου λόγου περὶ τοῦ τίσιν ἐδόθη κυρίως τὸ χρίειν, «εἰ καὶ τοῦτο παρὰ τοῖς κανόσι τῶν συνόδων οὐκ ἐδυνήθην εὑρεῖν ὡρισμένως, ὅμως δοκεῖ μοι εἰκότως τοῖς ἀρχιερεῦσι δεδόσθαι προηγουμένως τοῦτο, οἷς καὶ μόνοις ἔξεστι κατασκευάζειν αὐτό... ἡ δὲ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία οὐ μόνον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, ἀλλὰ δι' αὐτῶν καὶ ἱερεῦσι συγκατανεύει χρίειν ἀπροκριματίστως μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος εὐθὺς τελετήν».

Ἐν τῷ Β΄ τόμῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Διδυμοτείχου κ. Φιλάρετος Βαφείδης ἔγραψεν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς τοῦ ἁγίου Μύρου κατασκευῆς εἶχον οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ οἱ πατριάρχαι ἀπὸ τοῦ Ε΄ αἰῶνος, ἀπὸ δὲ τοῦ Θ΄ ὁ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπόκρισις ἢ λύσις εἰς τὴν ἀπορίαν ταύτην δοθήσεται κατόπιν λιπαρῶν καὶ πολυετῶν μελετῶν. Αἱ περὶ τούτου μαρτυρίαι τοῦ πατριάρχου Καλλίστου, γράφοντος πρὸς τὸν δῆθεν πατριάρχην Τυρνόβου (1355) ὅτι παράδοσίς ἐστιν ἐκτελεῖσθαι τὸ Μῦρον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ τοῦ Θεοῦ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἢ τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου Δ΄, μαρτυροῦντος ὅτι ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης σὺν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόποις καὶ οἱ ἀρχιεπίσκοποι (αὐτοκέφαλοι) σὺν τοῖς ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόποις ἐτέλουν τὸ ἅγιον Μῦρον, βεβαιοῦσι περὶ ὑποθέσεως ἀνατρεχούσης οὐχὶ εἰς τὴν πέμπτην ἢ εἰς τὴν ἐννάτην ἑκατονταετηρίδα, ἀλλ' ἴσως εἰς περίοδον χρονικὴν νεωτέραν, ἐπὶ παραδείγματι μετὰ τὸ μέγα σχίσμα τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ὁ ἱερὸς Συμεὼν Θεσσαλονίκης, ὁμιλῶν περὶ τῆς εὐλογίας τοῦ ἁγίου Μύρου, λέγει ὅτι εὐλογεῖ τὴν ἐργασίαν ὁ πατριάρχης (ἀορίστως) διότι πηγὴ τῆς ἱερωσύνης ἐστὶν αὐτός· τούτου πλέον οὐδέν. Καὶ περὶ μὲν τοῦ Καλλίστου Κωνσταντινουπόλεως βλέπε τὴν σελ. 460 τοῦ Β΄ τόμου τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας», εἰ καὶ δέον εἰπεῖν ὅτι πρόκειται περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν βουλγάρων, ἥτις ἔχρισε δι' ἄλλου μύρου, οὐχὶ δὲ διὰ τοῦ ὑπὸ πατριαρχῶν παρασκευαζομένου καὶ εὐλογουμένου ἔχομεν ὅμως ἀρχαιοτέραν τῆς τοῦ Καλλίστου μαρτυρίαν, τὴν διαμαρτύρησιν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ Β΄, τῷ 1222, πρὸς τὸν περιβόητον ἀρχιεπίσκοπον Βουλγαρίας Δημήτριον τὸν Χωματηνόν, στέψαντα αὐτοκράτορα τὸν κύριον τῆς Θεσσαλονίκης Θεόδωρον Ἄγγελον, δι' ἧς ἐρωτᾷ τὸν Χωματηνόν, ἐκ τίνων μὲν πατέρων μετεβιβάσθη αὐτῷ τὸ κληροδότημα τοῦ στέφειν βασιλεῖς, ἐκ τίνος δὲ μυρεψοῦ ἠγόρασε τὸ μῦρον. πόθεν δ' ἔχει τοῦτο, ἐπειδὴ τὰ παλαιὰ δοχεῖα κατέστρεψεν ὁ χρόνος ἢ ἐκένωσεν ἐντελῶς· μεμφόμενος δ' αὐτοῦ ὅτι τὸ διὰ τοῦ Χωματηνοῦ καινοτομηθὲν βασιλικὸν χρῖσμα οὐκ ἔλαιον ἡμῖν ἐστιν ἀγαλλιάσεως, ἐκφέρει τὴν ἐτυμηγορίαν ταύτην· Τὸ σὸν χρῖσμα ἐδιχοτόμησε μετὰ θράσους τὸ ἐνιαῖον τῆς ρωμαϊκῆς πατριαρχίας. Περί τε τούτου καὶ τῆς ἀπαντίσεως τοῦ Χωματηνοῦ πρὸς τὸν πατριάρχην Γερμανὸν, βεβαιοῦντος ὅτι ἕκαστος ἐπίσκοπος δικαιοῦται 'να κατασκευάσῃ Μῦρον, δύναται 'ν' ἀναγνῷ τις προχείρως ἐν ταῖς σελίσι 211 καὶ 216 τῆς ὑπὸ Α. Μηλιαράκη «Ἱστορίας τοῦ Βασιλείου τῆς Νικαίας καὶ τοῦ δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου».

Τῷ 1670 Διονύσιος ὁ πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τῇ ἁγίᾳ Πόλει διατρίβων, κατεσκεύασε σὺν Νεκταρίῳ τῷ πρώην Ἱεροσολύμων ἅγιον Μῦρον, διότι πολλὴ τούτου σπάνις ὑπῆρχεν, ἐκλελοιπότος ἀπὸ τοῦ 1658, ὅτε κατεσκεύασεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, δαπάνῃ καὶ ἐπιστασίᾳ τοῦ μεγάλου διερμηνέως Παναγιωτάκη Νικοσίου τοῦ Μαμωνᾶ, μῦρον ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Παρθένιος ὁ Μογιλᾶλος. Ἀλλὰ, περὶ μὲν τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπὸ δύο πατριαρχῶν τῷ 1670 κατασκευασθέντος οὐδὲν ἴσως εἶπεν ὁ τότε πατριάρχης Μεθόδιος ὁ Μορώνης· ἀλλὰ συγχρόνως ἐν Βουκουρεστίῳ, παρακλήσει καὶ προτροπῇ τῶν ἐκεῖσε χριστιανῶν, Δοσίθεος ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων ηὐλόγησε μῦρον, δυστυχῶς τολμήσας, παρὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ἐν αὐτῷ τῷ κλίματι καὶ τοῖς ὁρίοις τοῦ πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τόλμην μεγάλην, «ἐπὶ καταστάσει ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων μὴ προσηκόντων αὐτῷ»· ὁ Μεθόδιος ἔγραψεν ἐλέγχων τὴν τόλμην τοῦ Δοσιθέου, τωθάζοντος τὴν ἐπὶ προασπισμῷ τῶν δικαίων αὐτοῦ πολιτείαν τοῦ Μεθοδίου· «ἐσυμπέρανε γὰρ (ὁ Μεθόδιος) ὅτι μόνῳ ἐκείνῳ ἴδιον τὸ ἔργον τοῦτο». Πρὸς αὐτὸν ὁ Δοσίθεος ἀπήντησε τολμηρότερον τοῦ πρέποντος, ὁ δὲ οἰκουμενικὸς ἀκριβῶς ταῦτα προτάσσει δικαιολογίαν ἀρίστην τῆς

ἐπιμονῆς αὐτοῦ : «Βλέποντες ἐξαφνα, χωρὶς νὰ μᾶς δώσετε εἴδησιν, νὰ γένῃ τοιαύτη ὑπόθεσις, ὁποῦ ἐγγίζει κατὰ κανόνας τῷ κατὰ τόπον προέχοντι, ἀνυπόφορον μᾶς ἐφάνη . . . Ὅθεν διὰ νὰ φύγωμεν τὰς μέμψεις εἴπομεν κἂν νὰ τὸ προβάλωμεν πῶς ἔγινε χωρὶς γνώμης καὶ εἰδήσεώς μας, διὰ νὰ μὴ μᾶς κατηγοροῦσι πῶς δὲν αἰσθανόμεθα νὰ διαυθεντεύσωμεν τὰ δίκαιά μας». Ταῦτα γραφόμενα τῇ 15 ἀπριλίου 1670 κεῖνται ἐν«Ἀναλέκτοις Ἱεροσολυμιτικῆς σταχυολογίας» ἐν τῇ 284 σελίδι τοῦ Α΄ τόμου·

συμπεραίνω δ' ἐκ τούτων ὅτι, κατασκευαζομένου ὑφ' ἑτέρων ὀρθοδόξων πατριαρχῶν, ἐν Ἰασίῳ, Βουκουρεστίῳ ἢ ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίου Μύρου, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας αἰῶνας, εἰ οὐχὶ πρότερον, ἠγγέλλετο τὸ πρᾶγμα τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως, ἵνα μὴ τὸ τολμηρῶς οὕτω κατασκευαζόμενον χρίσμα «διχοτομήσῃ τὸ ἑνιαῖον τῆς ρωμαϊκῆς πατριαρχίας».

Εὐτυχῶς ἀπὸ τοῦ 1670 ἡ τόλμη τοῦ Δοσιθέου οὐδένα φαίνεται σχοῦσα μιμητήν.

Ἔργον πίστεως ἦν ἑκάστοτε ἡ κατασκευὴ τοῦ ἁγίου Μύρου. Τῷ 1658, καθὼς εἴδομεν, Παναγιωτάκης ὁ Νικούσιος ἐδαπάνησε τὰ πρὸς τὴν κατασκευὴν ἀπαιτούμενα. Τῷ 1670, παρακλήσει τῶν χριστιανῶν γενόμενον ἐν Βουκουρεστίῳ δηλοῖ ὅτι οἱ παρακαλέσαντες, ἴσως καὶ αὐτὸς ὁ ἡγεμὼν Βλαχίας, ἐχορήγησαν τὰς δαπάνας, ὡς ἐχορήγει κατὰ προηγουμένην κατασκευὴν τῷ 1642 Βασίλειος ὁ τῆς Μολδαυΐας ἡγεμών. Πότε δὲ μετὰ ταῦτα κατεσκευάσθη καὶ τίνες ἐδαπάνησαν ἄγνωστον· ὁ νῦν ἀρχειοφύλαξ τῶς Πατριαρχείων πολλὰ ζητήσας ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς κώδηξι τῶν μέχρι τοῦ 1800 λήψεων καὶ δόσεων τοῦ Ἐθνικοῦ ταμείου περὶ τῶν ἐπὶ κατασκευῇ τοῦ ἁγίου Μύρου γενομένων δαπανῶν οὐδὲν εὗρεν, ὡς ἐβεβαίωσέ με· διὰ τοῦτο καὶ ἄλλοτε (σελ. 106 τοῦ Ι΄ τόμου τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας») διετύπωσα τὴν εἰκασίαν ὅτι διὰ δωρεῶν ἢ κληροδοτημάτων τὸ ἱερὸν τοῦτο συνεπληροῦτο ἔργον. Τὸ 1700, κατὰ μάρτιον, ἀποθανὼν ἔν τινι πόλει τῆς Μολδαυΐας ὁ σχολάζων οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰάκωβος ὁ ἀπὸ Λαρίσσης ἐκληροδότησε 500 γρόσια (ὑπὲρ τὰς 2500 φράγκων) εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ πατριαρχικοῦ ἡμῶν ναοῦ «εἰς κατασκευὴν ἁγίου Μύρου, ὅπερ κατεσκευάσθη (1705 ἢ 1706) προμηθείᾳ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου τοῦ πατριάρχου κυρίου Γαβριήλ». Ἡ σημείωσις αὕτη κεῖται ἐν σελίδι 175 τῶν «Χρονικῶν τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ» δεικνύει δ' ὡς νομίζω ὅτι τὴν δαπάνην πρὸς κατασκευὴν κατέβαλλεν ὁ πατριαρχικὸς ναός.

Ἐν χρόνοις πολλῷ μακρὰν ἡμῶν κειμένοις ἐθεωρεῖτο καθήκοντος ἐκπλήρωσις ἡ διὰ τῶν ὀβολῶν τῶν πενήτων κατασκευὴ τοῦ ἁγίου Μύρου, χρήματα δὲ καὶ ὑλικὸν ἐπὶ κατασκευῇ χρήσιμον οἱ ὀρθόδοξοι συνεισέφερον, κατὰ τὰς δυνάμεις αὐτῶν, ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας, δεικνύοντες ζῶν καὶ πολλὰ διαπραξαι δυνάμενον τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα. Ὑπὸ τούτου κινούμενοι καὶ πρὸς τὴν κατασκευὴν προσωπικῶς εἰργάζοντο καὶ ἐβοήθουν τῷ ἐπὶ τούτῳ τεταγμένῳ μαΐστορι πᾶσα κοινωνικὴ τάξις, ἀπὸ τοῦ ἄρχοντος, τοῦτ' αὐτό, μέχρι τοῦ ἐσχάτου τῶν ἀρχομένων. Τῷ 1670 κατὰ τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ κατασκευὴν ἁγίου Μύρου ἀναφέρονται (ἐν «Ἱεροσολυμιάδι» σελ. φλζ΄, ἀρυομένῃ ἀφ' ἑτέρων πηγῶν) ὑπηρετοῦντες αὐτός τε τῆς Οὐγγροβλαχίας ὁ εὐσεβέστατος ἡγεμὼν Ἀντὸν βόδας καθὼς καὶ οἱ ἐν τέλει πάντες.

Τῷ μαΐστορι, τῷ μυρεψῷ δῆλα δὴ τῆς σήμερον, **βοηθοὶ** καὶ συνεπιστάται ἐτάττοντο ἄλλοτε οἱ τυχόντες, μέχρι τοῦ 1865, δυστυχῶς δὲ καὶ ἄνθρωποι ὅλως ἀνάξιοι πρὸς τοῦτο. Μόλις ἀπὸ τοῦ 1879, ἐπὶ τῆς πρώτης ἱερατείας τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου κ. Ἰωακεὶμ τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης, προσεκλήθησαν βοηθοὶ τοῦ τὸ δεύτερον χειροθετηθέντος μυρεψοῦ (ἦν καὶ τῷ 1865) Νικολάου Θωμάδου φαρμακοποιοῦ κεκτημένου πτυχίον ἐπιστημονικὸν, καὶ ἐν οἷς ἀνεβίω τοιουτοτρόπως ὁ παρὰ βυζαντινοῖς θεσμὸς τοῦ μαΐστορος (maitre). Ἐκ τῶν ἐργασθέντων πρὸ ἐτῶν εἰκοσιτεσσάρων ἐργάζονται καὶ σήμερον ὡς βοηθοὶ τοῦ μυρεψοῦ οἱ πτυχιοῦχοι φαρμακοποιοὶ Δημ. Νικολαΐδης καὶ Κωνστ. Μαβούλης. Τῷ 1865, τῷ 1879 καὶ τῷ 1890 μυρεψὸς ἦν Νικόλαος Θωμάδης, ὅστις ἐβοήθει καὶ τῷ 1856 κατὰ τὴν κατασκευὴν ἁγίου Μύρου, ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου Ζ΄ τοῦ ἀπὸ Ἀμασείας. Τῷ 1894 ὁ

πατριάρχης Νεόφυτος ὁ ἀπὸ Νικοπόλεως ἐχειροθέτησε μυρεψὸν (ματστορα) τὸν κ. Κωνστ. Ν. Θωμάδην, δημιουργήσας οὕτως ὀφφίκιον ἐκκλησιαστικὸν, ἄγνωστον πρότερον.

Σήμερον ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἁγίου Μύρου συνεβοήθησαν μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ πολλῆς προθυμίας οἱ φαρμακοποιοὶ κ. κ. Αὐγερίδης Σοφ. — Μαβούλης Κ. — Νικολαΐδης Δ. — Παλαιοκρασᾶς Ν. — Στογιαννίδης Δ. — Τσαλίδης Γ. καὶ ὁ ἔγκριτος παρ' ἡμῖν χημικὸς κ. Κυριακὸς Λ. Συγγρός.

Τόπος πρὸς τὴν κατασκευὴν ἐν ἄλλαις ἐποχαῖς ἦν ὁ ἔξω τῆς βορείας πλευρᾶς τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, ὑπὸ τὰ κελλία τῶν πατριαρχικῶν ἱερέων· οἱ λέβητες ἡδράζοντο ἐπὶ ἑστιῶν ἀπειροκάλως ἐκτισμένων, περικλειομένων ἐντὸς ξυλίνων κιγκλίδων ἀτεχνοτάτων. Τῷ 1879 καὶ τῷ 1890 ἐκτίσθησαν αἱ ἑστίαι ἐπὶ τοῦ πρὸς μεσημβρίαν τοίχου τοῦ περιβάλλοντος τὸ προαύλιον τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, ἐν κιγκλίσιν εὐπρεπεστέραις πως. Τὸ πρῶτον δὲ νῦν ἐντὸς τοῦ προαυλίου καὶ ἐν στοᾷ μεγαλοπρεπεῖ.

Πρὸς ἕψησιν τοῦ ἁγίου Μύρου ἐχρησιμοποιοῦντο, καὶ μέχρι τοῦ νῦν εἰσέτι, παλαιαὶ εἰκόνες ἁγίων, ἀλλ' οὐδεμία ἐξέλεγξις ἐγίνετο τῶν προσφερομένων ἁγιογραφιῶν, οὕτω δὲ οὐκ ὀλίγα προϊόντα τῆς χριστιανικῆς ἱερᾶς ζωγραφίας ἐκαίοντο κατὰ χρονικὰς συνεχεῖς περιόδους, ὧν τινα πιθανῶς ἔχρηζον διαφυλακῆς καὶ σωτηρίας.

Ἡ χρῆσις τοῦ ἁγίου Μύρου ἦν ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων κοινὴ τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ. Εἰ δὲ καὶ Πλάτων ὁ Μόσχας, ἐν τῇ κοινῇ πᾶσι τοῖς σχολείοις ἡμῶν Κατηχήσει, γράφει ὅτι «κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Τερτυλλιανοῦ, ἦγουν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ τρίτου αἰῶνος, ἦτον ἤδη ἐν χρήσει τὸ χρίσμα (ὁμοῦ ὅμως μὲ τῶν χειρῶν τὴν ἐπίθεσιν)», ἀλλ' ἡμεῖς ἤδη λεπτομερέστερον ἐδιδάχθημεν ὅτι ἀμέσως μετὰ τοὺς ἱεροὺς ἀποστόλους καὶ ἐπ' αὐτῶν ἡ χειροθεσία ἦν ἡνωμένη μετά τινος χρίσεως γινομένης δι' ἐλαίου καθηγιασμένου· ἐντεῦθεν ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος καλεῖται χρίσμα, ὡς παρὰ Ἰωάννῃ ἐν Α' Ἐπιστολῇ καθολικῇ (β', 20,27) «καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος» ..... καὶ «ὑμεῖς τὸ χρίσμα, ὃ ἐλάβετε, ἐν ὑμῖν μένει»· οὕτω καὶ παρὰ Παύλῳ ἐν Ἐπιστολῇ Β' πρὸς Κορινθίους (α', 21,22) γράφεται «Θεὸς ὁ χρίσας ὑμᾶς ὁ καὶ σφραγισάμενος ὑμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν». Ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλει ν' α χρίωνται οἱ βαπτιζόμενοι, ἵνα οὕτω καὶ ἁγιασθῶσιν ἤδη κεκαθαρμένοι· «ἁγιάζεται γὰρ οὐ τὸ βέβηλον ἔτι, ἀλλὰ τὸ κεκαθαρμένον διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ὡς γράφει Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας (ἐν τῇ Σειρᾷ εἰς τὴν Ἔξοδον, ἐν λ' κεφαλαίῳ). Τίνα μέρη τοῦ σώματος χρίονται μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα γινώσκουσι πάντες οἱ χριστιανοί, ταὐτὰ δὲ Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων, κατὰ τὰ μέσα τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας, ἀναφέρει· ἃ καὶ δύναται ν' ἀναγνῇ ὁ φιλομαθὴς προχείρως ἐν Ἱστορίᾳ τῶν ἁγίων Πατέρων Κ. Κοντογόνου, σελ. 228 τοῦ Β' τόμου.

Μύρῳ ἁγίῳ χρίονται σήμερον ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας οἱ ἀπὸ Ἐκκλησιῶν ἑτεροδόξων προσερχόμενοι, ὅσοι εἰσὶ βεβαπτισμένοι διὰ τριῶν καταδύσεων εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος, οὐχὶ δ' εἰς τρεῖς ἀνάρχους, ἢ εἰς τρεῖς Υἱούς, ἢ εἰς τρεῖς Παρακλήτους, ὡς καὶ οἱ ἐξομνύοντες καὶ πάλιν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ἐπιστρέφοντες. Διὰ τοῦ Ζ' κανόνος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὡρίσθη ἵνα δέχηται ἡ Ἐκκλησία χρίουσα μόνον ἁγίῳ Μύρῳ τοὺς ἀρειανούς, τοὺς μακεδονιανούς, τοὺς σαββατιανούς, τοὺς ἀριστερούς καὶ καθαροὺς ἤτοι ναυατιανούς. τοὺς ἀπολλιναριστὰς καὶ τοὺς τεσσαρεσκαιδεκατίτας, καθὸ πάντας τούτους ἐν τρισὶ καταδύσεσι βαπτίζοντας εἰς τὸ ὄνομα τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ἐπίσης ἁγίῳ Μύρῳ χρίει ἡ Ἐκκλησία καὶ τοὺς βασιλεῖς, ἀκολουθοῦσα συνηθείᾳ παναρχαίᾳ. Ἀναφέρεται παρὰ τοῖς ἐν τῷ νόμῳ μῦρον, ἢ ἔλαιον, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ θεόπτου Μωϋσέως ἐκ διαφόρων ἀρωματικῶν ὑλῶν, ἐκ θείου προστάγματος, ἀλλ' οὐ δι' ἱεροτελεστίας πεποιημένον· ἐχρίετο δὲ δι' αὐτοῦ ἥ τε σκηνὴ πᾶσα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, οἱ ἱερεῖς, πρὸς τὸ ἱερατεύειν, ὕστερον οἱ προφῆται καὶ οἱ βασιλεῖς. Ἐντεῦθεν ἡ χρίσις τῶν αὐτοκρατόρων· ἐντεῦθεν ἡ χρίσις τῶν κιόνων τῶν ναῶν καὶ τῆς ἁγίας τραπέζης ὅτε τελοῦνται τὰ ἐγκαίνια αὐτῶν. Ἐπειδὴ τὸ μῦρον

ἐλογίζετο σύμβολον ἀφθαρσίας. Καίτοι δὲ ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀκολουθία καὶ Ἑρμηνεία εἰς ἐγκαίνια ναοῦ, ἐκδεδομένη τῷ 1703, οὐδεμίαν ἑρμηνείαν τούτου δίδωσιν, ἀλλ' εἰς ἡμᾶς ἀρκετόν ἐστι ἵνα γινώσκωμεν ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου, ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῇ (8,17), μῦρον ὁ Κύριος ἐπὶ κεφαλῆς ἐδέξατο «ἵνα ἡ Ἐκκλησία πνέῃ τὴν ἀφθαρσίαν».

Ἐπὶ τοιαύτης τινὸς θεωρίας, παρερμηνευομένης, ἠρείδετο βεβαίως ἡ παλαίφατος Ἐκκλησία τῶν Ἀλεξανδρέων χρίουσα τῷ ἁγίῳ Μύρῳ, μέχρι λήξεως τῆς ΙΒ΄ ἑκατονταετηρίδος, τὰ σώματα τὰ νεκρὰ τῶν ἀποθνησκόντων ἐπισκόπων καὶ ἱερέων, ὅτε Μάρκος ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ἐρωτήσας τὸν Ἀντιοχείας Θεόδωρον τὸν Βαλσαμῶνα· «εἰ ἀπροκριμάτιστόν ἐστι τοῦτο», ἤκουσεν ὅτι οἱ χρίοντες τοὺς ἀποθνήσκοντας ἀρχιερεῖς εἰσὶν ἄξιοι μεγάλης κολάσεως. Τοιαῦται παρερμηνεῖαι σημηθειῶν ἑτέρων ἐγίνοντο ἐνιαχοῦ· κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Βαλσαμῶνος, ἣν ἕκαστος σχηματίζει ἀναγινώσκων τὸν ΠΓ΄ κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου, «εἴθιστο πρὸ τῆς Συνόδου ταύτης παρά τισι μεταδιδόναι τῶν θείων ἁγιασμάτων σώμασι νεκροῖς». Ἐν ἑτέραις Ἐκκλησίαις ἐνεχείριζον, μέχρι τῆς ΙΓ΄ ἑκατονταετηρίδος, εἰς τὰ νεκρὰ σώματα τῶν ἐνταφιαζομένων ἀρχιερέων ἅγιον ἄρτον.—Ἐκ παρερμηνειῶν ἐθίμων τοιούτων ἐπήγασαν ἕτεραι συνήθειαι, πράγματι παράδοξοι, ὧν μία διετηρεῖτο μέχρι τῆς ἄρτι ληξάσης ΙΘ΄ ἑκατονταετηρίδος.

Ἡ παλαιοτέρα τούτων ἦν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς χριστιανοῖς Τορνόβου τῆς Βουλγαρίας, οὓς ἐλέγχει ἐπὶ τούτῳ ὁ πατριάρχης Κάλλιστος Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Καλλίστου, κειμένη ἐν Α΄ τόμῳ τῆς Συλλογῆς τῶν πατριαρχικῶν ἐγγράφων Miklosich καὶ Müller (βλ. ἰδίᾳ σελ. 441), μαρτυρεῖ ὅτι οἱ τῆς ἐν Τορνόβῳ παροικίας ἱερεῖς ἔχριον τοὺς βαπτιζομένους διὰ «μύρου τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ἢ τοῦ ἁγίου Βαρβάρου»· φαίνεται δ' ὅτι τὸ τοιοῦτον ἔθος εἶλκε παρ' αὐτοῖς τὴν καταγωγὴν ἐκ παλαιοτέρων χρόνων, ἄλλοθεν μεταδοθὲν αὐτοῖς καὶ πηγάζον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν εἰκονομάχων πρὸς τοὺς εἰκονοφίλους· διότι κατὰ τὴν λυπηρὰν ἐκείνην περίοδον τῶν δογματικῶν ἐρίδων ἀναφέρεται γενόμενον καί τι παράδοξον, ἐπὶ μάρτυρι τῷ ἱερῷ Θεοδώρῳ ὁμολογητῇ τῷ Στουδίτῃ (Migne τόμ. γΘ΄, στήλῃ 961). Ἰωάννης δῆλον οὖν ὁ σπαθάριος ἔταξεν ἢ μᾶλλον ἔστησεν ἀνάδοχον κατὰ τὴν βάπτισιν τοῦ τέκνου αὐτοῦ οὐχί τινα τῶν ζώντων, ἀλλὰ μάρτυρος ἐπιφανοῦς εἰκόνα, τὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, τοῦ καὶ μυροβλύτου. Τοῦτο κατ' ἀρχὰς τῆς Θ΄, ὡς ἔοικεν, ἑκατονταετηρίδος. Εἴτε δὲ δι' ἀμάθειαν, εἴτε διά τινα γεηρὸν ὑπολογισμόν, ἡ χρῆσις μύρων οὐχ ἁγίων παρετάθη πολλὰς ἑκατοντάδας ἐτῶν μετὰ τὸν Ἰωάννην τοῦτον σπαθάριον καὶ μετὰ τὸν Κάλλιστον· ἐκ τοιούτου δὲ μύρου μετελάμβανον, κατόπιν νηστείας, ἄνδρες καὶ γυναῖκες· οἱ περιφέροντες αὐτὸ μοναχοὶ ἔλεγον ὅτι προέρχεται ἐκ τοῦ τάφου τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἢ τινος ἁγίου ἑτέρου, ἀλλ' ὁ Θεόφιλος Καμπανίας ἐν κεφαλαίῳ ΙΓ΄ τοῦ «Ταμείου Ὀρθοδοξίας» ἀπορεῖ ποῦ εἰσὶν οἱ μυροδόται οὗτοι τάφοι· συνιστᾷ δὲ τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ ἵνα ἐξοστρακίσῃ αὐτὸ «μὲ σφοδρότατα ἐπιτίμια», διότι μένει ἐν τοῖς καλογηρικοῖς κιβωτίοις ἀνεξάντλητον, καὶ «ἂν ξηρανθοῦν οἱ ποταμοί, θέλει σωθῇ καὶ τὸ ἀένναον αὐτὸ κακόμυρον».

Τοσαῦτα νῦν ἐξ ἀφορμῆς τῆς χθεσινῆς ἱερᾶς τελετῆς ἀρκετά, νομίζω, γράφονται χάριν τῶν ἡμετέρων τῶν τοσοῦτον ἱερὸν ζῆλον, τοσαύτην εὐλάβειαν, τοσαύτην προθυμίαν πρὸς ἔργον ἅγιον ἐπιδειξαμένων. Τοσαῦτα γράφονται καθὸ χρήσιμα· ἀλλὰ τὸ χρησιμώτερον πάντων, ὃ δέον ἵνα γινώσκῃ πᾶς ὀρθόδοξος, ἐστὶν ἡ κατακλείς, ἣν διὰ τῶν λογίων τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου πρέπει ἵνα θῶμεν ἐνταῦθα, καθὼς κεῖνται καρὰ τῷ ἀειμνήστῳ Θεοφίλῳ Καμπανίας ἐν «Ταμείῳ Ὀρθοδοξίας» (κεφαλαίῳ ιβ) ὡς καὶ παρὰ τῷ μνήμης ἀξίῳ πολλῆς Ἀθανασίῳ Παρίῳ ἐν «Ἐπιτομῇ τῶν θείων δογμάτων» (σελ. 358, χωρὶς παραπομπῆς). «Ἓν ἦτο τὸ χρίσμα, τρία δὲ τὰ δῶρα. Ἓν τὸ κέρας, τρία τὰ χαρίσματα. Ἔχριον γὰρ ἱερεῖς, βασιλεῖς, προφήτας. Τοιοῦτος ἐστὶ πᾶς βαπτιζόμενος χριστιανός. Προφήτης, ὅτι βλέπει τὰ μυστήρια, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν. Ἱερεύς, ὡς ὀφείλων ἑαυτὸν προσάγειν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ· καὶ βασιλεὺς τῶν παθῶν, ὡς υἱὸς τοῦ παμβασιλέως Θεοῦ καὶ τῆς τούτου βασιλείας κληρονόμος». Μ.

ΠΡΟΣΦΟΡΑΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΥΡΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

Ἐκδίδοντες σήμερον πλήρη τὸν κατάλογον τῶν εἰς χρήματα ἕως νῦν προσφορῶν ὑπὲρ τοῦ ἁγίου Μύρου, χαίρομεν ὅτι εἰς πλήρωσιν ἀνάγκης ἔσπευσαν, ὡς σπεύδουσι πάντοτε, τὰ εὐσεβῆ τῆς Ἐκκλησίας τέκνα. Πολλῷ πλείονες ἤθελον εἶναι αἱ συνεισφοραὶ εἴπερ ἐγκαιρότερον ἐγίνετο γνωστὴ τῆς Ἐκκλησίας ἡ περὶ κατασκευῆς ἁγίου Μύρου ἀπόφασις. Οἱ θέλοντες πλήρη καὶ τελείαν ἐκ πολυτίμων μετάλλων τὴν ἐν τῇ μυροθήκῃ σειρὰν τῶν ἐπὶ τούτῳ σκευῶν δύνανται καὶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ πράξωσι τοῦτο, δεικνύοντες, ὡς ἔδειξαν ἀπὸ διετίας, ὅτι ἡ πατροπαράδοτος εὐσέβεια καὶ φιλογένεια οὐδέποτε ἀπώλετο ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ἀρραγὲς καὶ ἔξοχον ἀποτελοῦσα αὐτοῦ γνώρισμα. Ὁ κατάλογος τῶν εἰσφορῶν ἔχει οὕτω:

Ὁ μακαριώτατος πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανὸς φράγκα χρυσᾶ 500. Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Σμύρνης κ. Βασίλειος ἐξ ἐράνου τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ γρόσια 800. Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἰωακεὶμ, ἐξ ἐράνου τῶν ἐν Καβάλλᾳ ὀρθοδόξων γρόσια 1200. Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Μογλενῶν κ. Ἰωαννίκιος γρόσια 150 Ὁ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτης τῆς αὐτοκρωσσικῆς πρεσβείας κ. Ἰωνᾶς, ἐκ συνδρομῆς ἑαυτοῦ καί τινων φίλων αὐτοῦ, γρ. 404. Συνδρομαὶ διὰ τοῦ πανοσιολογ Μ. πρωτοσυγκέλλου γρ 974 καὶ 50. Συνδρομαὶ γενόμεναι διʼ ἐπιστασίας Χαρ. Χατζῆ Ἰωαννίδου γρ. 771. Ἀρχιμ. Μεθόδιος γρ. 108. Ἱεροδιάκονος Χρυσόστομος Καβουρίδης 120 γρ. Εὐσεβὴς κυρία προσωρινῶς ἐν Γενεύῃ διαμένουσα γρ. 237,50. Εὐδοξία Ι Καμπαλούρη γρ 95. Πηνελόπη Μ. Παπάζογλου 95 Εὐφροσύνη Κ. Κρούπτσεβιτς γρ 60. Χαρίκλεια Π. Κοσμίδου 60. Ταρσῆ Γ. Ἀκεστορίδου 40. Καλλ. Αὐγουστίδου 40. Δέσποινα προσκυνήτρια 22. Εὐσεβὴς κυρία (ἀνωνύμως) 108. Κυρία καὶ κύριος (ἀνωνύμως) 30. Ἀνωνύμως εὐσεβὴς κυρία 40. Ἰωάννης Λομβάρδος 510. Δημοσθ. Εὐγενίδης γρ. 237 καὶ 50. Στέφανος Πεσματζόγλους 216. Ἀνώνυμος προσφορὰ (Θεολ. καὶ Αἰκατ.) 216. Σπυρίδων Σωτηριάδης 210. Ἀνδρέας Ἰορδάνης 200. Βασίλειος Ν. Κοΐνογλους 120. Ἀλέξανδρος Ξανθόπουλος ἐκ Συγῆς 112. Ἀνωνύμως διὰ Κ. Βαγιάννη 108. Ἐπίσης ἀνωνύμως διὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος γρ. 108. Ἀνὰ μὰν λίραν οἱ κκ Δίτσια ἐκ Σκοπέλου, Βασίλειος Κούρτογλους, Δημ. Γαβριηλίδης, Νικόλαος Παντζόπουλος, Σάββας Ἀλμαχιόζογλους, Τρύφων Χατζῆ Σπυρίδωνος Μετρητίδης καὶ Χατζῆ Χαραλάμπης Ταστζόγλους. Στέφανος Τσικαλιώτης 107 καὶ 50. Ἀνὰ γρόσια 95 (φράγκα 20) οἱ κκ. Ἀναστάσιος Μαρκουίζος, Εὐκλείδης Χρύσης, Μ. Ἐμμανουηλίδης καὶ υἱὸς, καὶ Ν. Ἀνδρειωμένος. Εὐσεβὴς (ἀνωνύμως) 80. Ἀνὰ 60 γρόσια οἱ κκ. Β. Γρογουρτζόγλους καὶ Γεώργιος Τσίτσοτιτς. Ἀνὰ 56 οἱ κκ. Κυρ. Ζαβράκης καὶ Χαρ. Ἰωαννίδης. Θεμιστοκλῆς κερεστετζῆς 54 καί τις ὁμογενὴς (ἀνωνύμως) 54. Ἡρακλῆς Πίθαρης 50. Σορ. Παπάζογλου 47 καὶ 50. Ἀνὰ 40 οἱ κκ. Γ. Β. Πιετᾶς, Ἰω. Κασάπογλους, Μελέτιος Νικολάου καὶ Μιχ. Μίχας. Εὐσεβὴς μικρασιάτης (διὰ τῆς Α. Θ. Π.) 30. Κ. Ν. Ἀλφατζῆς 27. Ἀνὰ 20 οἱ κκ. Β Ραδινὸς, Γ. Χρονίδης, Κων. Γρηγοριάδης, Ν. Ματιάδης, Ν. Εὐγενίδης καὶ δύο (ἀνωνύμως).

Ἀνὰ μίαν λίραν τουρκ. οἱ κκ. Ἀδελφοὶ Ναούμ. Ἀ. Κύριλλος. Ἀντ. Γ. Σούρλας. Ἀρ. Αὐγουστόπουλος. Ἀσημ. Χατζόπουλος. Γ. Κ., Σ. Μ., Ε. Ρίζος. Εὐστρ. Εὐστρατιάδης. Ζ. Δ. Χ, Θ. Κουρτζῆς. Ι. Ἀλεξιάδης. Ι. Ἀναγιάδης. Ι. Νομικός. Ι. Κ. Χατζόπουλος. Ι Βόλτος. Κ. Καλλιοντζῆς. Ὀδ. Εὐθυμόπουλος. Πισάνος καὶ Φραντζέτης. Π. Ι. Κορωνάκης. Σαράντης. (δύο ὁμογενεῖς μὴ σημειώσαντες ὄνομα) καὶ Χρ. Ἀποστολίδου. Ἀνωνύμως ἐπίσης προσηνέχθη μία λίρα ἀγγλική. Ἀνὰ γρόσια 95 οἱ κκ. Ἀθαν. Παπαδόπουλος καὶ Ε. Ριακάκης. Ἀνωνύμως προσηνέχθησαν ἡμίσεια λίρα Τουρκίας καὶ ἡμίσεια Γαλλίας. Α. Σταύρου γρ. 88. Σ. Στ. γρ. 55. Μ. Χατζόπουλος γρ. 40. Λεωνίδας 25. Ε. Ε. γρόσια 20.

—Ἡ δὲ διὰ πατριαρχικῶν πιττακίων ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος διορισθεῖσα ἐν Πέρᾳ ἐπιτροπὴ, συγκειμένη ἐκ τῶν εὐγενεστάτων καὶ εὐσεβῶν δεσποινῶν Ἑλένης Γ. Ζαρίφη, προέδρου, Φιλομήλας Θ. Μαυρογορδάτου, Εὐφροσύνης Λ. Ζαρίφη, Μαρίας Ε. Εὐγενίδου καὶ τῆς δεσποινίδος Ἰωάννης Κ. Καραθεοδωρῆ, συνέλεξε τὰ ἑπόμενα ποσὰ, τῶν δωρητῶν ἰδίᾳ χειρὶ σημειωσάντων τὰ ὀνόματα αὐτῶν καὶ τὸ δοθὲν ποσόν.

Ἑλένη Γ. Ζαρίφη λίρ. ὀθωμ. 60. Μαρία Ε. Εὐγενίδου λίρ. ὀθωμ. 50. Σοφία Ὀδ. Νεγρεπόντη μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς φρ. χρ. 1000. Εὐφροσύνη Λ. Ζαρίφη λίρ. τ. 40. Ἀλεξάνδρα Α. Μαυρογορδάτου λίρ. τ. 40. Φιλομήλα Θ. Μαυραγορδάτου λίρ. τ. 30. Ταρσὴ Ἀλ. Γεωργιάδου λίρ. τ. 30. Θηρεσία Α. Βλαστοῦ λίρ. τ. 22. Ἐρατὼ Β. Ἰωαννίδου λ. τ. 10. Αἰκατερίνη Κ. Καραθεοδωρῆ λ. τ. 5. Κασσάνδρα Δ. Καραθεοδωρῆ λ. τ. 3. Εὐθ. Γ. Καζανόβα λ. τ. 3. Συμ. Σινιόσογλους λ. τ. 15. Κ. Βλαστάρης λ. τ. 10. Δημ. Κ. Ζαφειρόπουλος λ. τ. 10. Γ. Α. Ἀποστολίδης λ. τ. 10. Κ. Α Κατσίγρης λ. τ. 10. Ἀλ. Κ. Καραπάνος λ. τ. 5. Ἀλ. Π. λ. τ. 5. Α. Μάγκος λ. τ. 5. Β. Β. λ. τ. 5. Ἀνώνυμος λ. τ. 5. Β. Σγούτας λ. τ. 5. Ἰωάνν. Μ. Σταύρου λ. τ. 5. C. Vassiliadi λ. τ. 5. Κ. Ἡλιάσκος λ. τ. 5. Π. Κ. Πετρίδης λ. τ. 5. Τζῶν Ἡλιάσκος λ. τ. 5. Μ. Παπαδόπουλος λ. τ. 5. Υἱοὶ Δ. Φωτιάδη λ. τ. 5. Φ. Δ. Μεζίκης λ. τ. 5. Π. Γ. Ψύχας φρ. 100. Α. Κ. Σφέτσος λ. τ. 4. Α. Σ. λ. τ. 3. Α. Ἀναγιάδης λ. τ. 3. Δ. Δελαγραμμάτικας λ. τ. 3. Μ. Ἰωαννίδης λ. τ. 3. Ἀδελφοὶ Γ. Καζανόβα λ. τ. 2. Βασίλειος Ἀριστόβουλος λ. τ. 2. Γ. Χασιώτης λ. τ. 2 Ἐπαμ. Φίλων λ. τ. 2. Κ. Ι. Περδικάρης λ. τ. 2. Μ. Α. Πορτοκάλογλου λ. τ. 2. Ν. Μ. Μαρτνος λ. τ. 2. Ἀνωνύμως εὐσεβὴς κυρία λ. τ. μίαν.

ΣΗΜ. Ἀναγραφὴν τῶν εἰς εἴδη γενομένων δωρεῶν ἐν τῷ προσεχεῖ φύλλῳ. —Κατὰ τὴν χθεσινὴν λειτουργίαν ἡ Α.Θ.Π. ἐμνημόνευσε τῶν ὀνομάτων τῶν μητροπολιτῶν Ἐφέσου, Νικαίας, Ἀδριανουπόλεως, Προύσης, Κρήτης, Φιλιππουπόλεως, Μιτυλήνης καὶ Χίου, ὧν αἱ ἐπαρχίαι προσήνεγκον ὑλικὴν εἰς τὴν τοῦ ἁγίου Μύρου κατασκευὴν, ὡς καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν μελῶν τῆς ἐπὶ τοῦ ἁγίου Μύρου Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν κυριῶν Ἑλένης Γ. Ζαρίφη, Μαρίας Ε. Εὐγενίδου, Εὐφροσύνης Λ. Ζαρίφη, Φιλομήλας Θ. Μαυρογορδάτου καὶ Ἰωάννας Κ. Καραθεοδωρῆ.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ | ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 15

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 3
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 23

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αἱ ἑορταὶ τοῦ Πάσχα — Συγχαρητήρια ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς — Οἱ πατριάρχαι τῶν ἁρμενίων ἐν τοῖς Πατριαρχείοις καὶ αἱ πρὸς αὐτοὺς ἀντεπισκέψεις — Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον — Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ — Αἱ λειτουργίαι τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ βυζαντινῶν — Συνδρομαὶ ὑπὲρ τοῦ Ἁγίου Μύρου — Νεκρολογία — Δικαστικαὶ ἀγγελίαι — Παράρτημα (Εὐαγγελικὰ διδάγματα).

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

καθὼς καὶ πᾶσαι αἱ πρὸ αὐτοῦ ἱεραὶ καὶ κατανυκτικαὶ ἡμέραι, αἱ τῆς Μ. ἑβδομάδος, ἐν ἀγαλλιάσει διεξαχθεῖσαι, μετὰ χαρᾶς παγκοίνου πανηγυρισθεῖσαι, συνείλκυσαν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς ὀρθοδόξων πλήθη, ἁγιαζόμενα δι' αὐτῶν, πᾶσι δὲ κατέδειξαν τὸ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν γένους θρησκευτικὸν αἴσθημα παρ' ἡμέραν ἀναζωογονούμενον καὶ τεκμηριοῦν τὴν κατ' ὀλίγον καὶ βαθμιαίως συναίσθησιν τοῦ χριστιανικοῦ πανηγυρισμοῦ τῶν ἑορτῶν ἐν γένει τῆς ἡμετέρας ἁγιωτάτης θρησκείας, ἰδίᾳ δὲ τῆς ἑορτῆς τῶν ἑορτῶν, ὡς ὑμνοῦντες ἀποκαλοῦμεν αὐτήν, τῆς πανηγύρεως τῶν πανηγύρεων. Ἐφ' ὅσον ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ κηρύττεται συχνότερον, διαδιδόμενος δι' ἀναγνωσμάτων ἐπικαίρων, διὰ βιβλίων ὠφελίμων, διὰ διδασκαλιῶν χρηστῶν, προσδοκῶμεν τὴν βαθμηδὸν καὶ προϊόντων τῶν καιρῶν, πλήρη παρ' ἅπαντι τῷ τῶν ὀρθοδόξων πληρώματι συναίσθησιν τῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον καὶ τῶν πρὸς τὰς θεόθεν ἐφ' ἡμῖν τεταγμένας ἀρχὰς καὶ τοὺς νόμους αὐτῶν καθηκόντων, ἵνα πᾶσι τοῖς ἐγγύς τε καὶ τοῖς μακρὰν ἀποδειχθῶσιν οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα καὶ τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου ζωὴν ἐπομβρίσαντα Κύριον εὐσεβεῖς τε χριστιανοὶ καὶ πολῖται φιλήσυχοι καὶ φιλόνομοι.

Ἤδη, κατὰ τὸ πλεῖστον, ὡς ἀκούομεν, τῶν τε ἐν τέλει καὶ τῶν ἀρχῶν πανταχοῦ συναιρομένων, τοῦ τε κλήρου καὶ τῶν τοῦ λαοῦ λογάδων διδασκόντων τὰ δέοντα, ἀτασθαλίαι τινὲς καὶ ἀσχημίαι, ἄλλοτε καὶ δυστυχημάτων πρόξενοι, περιστέλλονται, λαὸς δ' εὐσεβὴς καὶ φύσει φιλόνομος ἤρξατο συνειδὼς ὅτι ἑορταὶ καὶ πανηγύρεις ἱεραὶ καὶ κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἁγίων πατέρων καὶ Συνόδων θεοκινήτων καὶ κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς φρονήσεως ἀπαιτοῦσι πνευματικὸν, ὑπερκόσμιον καὶ θεῖον τὸν πανηγυρισμόν.

Ἂν οἱ πλείους τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν ἀγνοῶσι συνοδικὴν ἐπὶ τούτῳ διάταξιν, καθ' ἣν οἱ πατέρες τῆς ἁγίας Πενθέκτης Συνόδου ἐπιβάλλουσι τὸ τὴν ἁγίαν καὶ διακαινήσιμον ἑβδομάδα σχολάζειν ἡμᾶς πάντας ἐν ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις, ἐν ὕμνοις καὶ ψαλμοῖς καὶ πνευματικαῖς ᾠδαῖς εὐφραινομένους ἐν Χριστῷ (κανόνι ΞΣΤ'), ἀλλ' ἀκούουσι καὶ γινώσκουσι κατὰ συνέπειαν ὅσα τοῦ ἱεροῦ μελῳδοῦ ἡ ἔξοχος μοῦσα ψάλλει κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θείου Πάσχα, καθ' ἣν μέλπομεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸν παιᾶνα

κατὰ τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου τὸν νικητήριον. Οὔτε ἀνάγκη νὰ προσδράμωμεν εἰς τὸν θεολόγον Μάξιμον ἵνα μάθωμεν καὶ πιστεύσωμεν ὅτι ἀναστὰς ὁ Λυτρωτὴς ἐνέκρωσε καὶ τοὺς ἐμπαθεῖς ἐν ἡμῖν λογισμοὺς καὶ ὅτι πρέπει νὰ μένωσιν οὗτοι νενεκρωμένοι, διότι οὐδεὶς ἅπαξ τοῦτο μαθὼν καὶ ἐν κοινωνίᾳ χριστιανικῇ διαβιῶν δύναται νὰ πιστεύῃ τὸ ἐναντίον. Οὔτε προστρέχομεν εἰς τὸν Χρυσορρήμονα καὶ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, ἵνα μάθωμεν ὅτι κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἀνάστασιν εὐφροσύνη μὲν ἐπεκτείνεται πνευματικὴ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης, ἀγγέλων δὲ δῆμος καὶ χορὸς τῶν ἄνω Δυνάμεων ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἀγάλλονται καὶ μεθ' ἡμῶν ἑορτάζουσι τὴν ἑορτὴν τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως· διότι γινώσκομεν, καθὸ διαβιοῦντες ἐν κοινωνίᾳ χριστιανικῇ καὶ τῶν τοῦ ἱεροῦ μελῳδοῦ θαυμασίων ᾠδῶν ἐνωτιζόμενοι, ὅτι σωτηρία τῷ κόσμῳ γέγονεν ἡ τοῦ Κυρίου ἀνάστασις, καὶ ὅτι ἔνθεον εὐφροσύνην πρέπει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ ἑορτάζων, καθαιρόμενος τὰς αἰσθήσεις τοῦ τε σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, ἵνα καὶ ἴδῃ καὶ ἀκούσῃ τὸν χαρὰν τῷ κόσμῳ κατὰ τὴν θείαν ἀνάστασιν αὐτοῦ εὐαγγελισάμενον. Ἐὰν δὲ πάντες οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διδάσκωσιν ὅτι τὸ θεῖον Πάσχα καὶ ψυχῶν ἐστιν ἀναψυχὴ, καὶ νόων χαρμονὴ, καὶ σωμάτων κουφισμὸς, καὶ ὀμμάτων φωτισμὸς, καὶ λαρύγγων γλυκασμὸς καὶ θυμηδία καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, ἑορτασμὸς ἐν ἀταξίᾳ καὶ τύρβῃ, ἐν κοσμικαῖς εὐωχίαις καὶ διαχύσεσι,πολλῷ δὲ πλέον ἐν ἀτασθαλίαις πολλάκις προξένοις δυστυχημάτων, οὐδέποτε ἐννοεῖται παρ' οὐδενὶ πιστῷ καὶ εὐσεβεῖ χριστιανῷ, διότι ἀπάγει ἡμᾶς πέρα καὶ μακρὰν καὶ τῆς χριστιανικῆς ἐπαγγελίας καὶ τῶν διδαγμάτων τῶν μακαρίων ἡμῶν πατέρων, οἵτινες προσέχοντες ἑαυτοῖς ἐζήτουν ἵνα γίνωνται καὶ τῷ πλησίον ὠφέλιμοι, λύπας αὐτοῦ καὶ στενοχωρίας ἠθικὰς καὶ ὑλικὰς κουφίζοντες καὶ πρὸς τὴν θεοδίδακτον ἡμῶν πίστιν εἰλικρινῶς ἀφοσιούμενοι.

Ὁ εὐσεβὴς ἡμῶν λαὸς ὁ δείξας διὰ τῆς προθύμου καὶ τακτικῆς ἐν τοῖς ναοῖς φοιτήσεως καὶ διὰ τοῦ οὐχὶ κοσμικοῦ ἑορτασμοῦ φανερώσας ἑαυτὸν ὡς συνειδότα τὰ καθήκοντα χριστιανοῦ ὀρθοδόξου καὶ γινώσκοντα πῶς ἄγονται αἱ πνευματικαὶ τοῦ χριστιανισμοῦ πανηγύρεις καὶ ἑορταὶ, πληροῖ χαρᾶς ἡμᾶς ὅτι τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ἁγιαστικὸν καὶ τὸ διδακτικὸν ἐπ' ἀγαθῷ καὶ σωτηρίᾳ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ καρποφορήσει, συναιρομένων αὐτῇ τῶν λογάδων, τῶν κατὰ καθῆκον γινοσκόντων πλείονα τῶν ὑπὸ τοῦ πλήθους γινωσκομένων. Οὕτω δὲ δύναται νὰ πληθύνηται τοῦ καθήκοντος ἡ γνῶσις, οἱ δὲ πολλοὶ, διδασκόμενοι δεόντως καὶ «ἐν Χριστῷ ἰσχυροὶ», κατὰ τὸν Ἰωάννην, γινόμενοι, θέλουσι παριστᾶ τοῖς πᾶσιν ἑαυτοὺς ἀληθῆ κοινωνίαν τῶν πιστευόντων εἰς ἐνανθρωπήσαντα καὶ παθόντα ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ταφέντα καὶ ἀναστάντα, καὶ διδάξαντα ὅτι προορισμὸς ἡμῶν ἐστὶ τὸ γενέσθαι τελείους ὡς ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν οὐρανοῖς τέλειός ἐστι.

Συμφώνως τῷ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθέντι ὡρολογίῳ τῶν ἐπὶ ταῖς κοσμοχαρμοσύνοις ἑορταῖς ἱερῶν ἀκολουθιῶν, τῷ μεσονυκτίῳ ἀκριβῶς τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, τῶν κωδώνων τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ σημηνάντων, ἤρξατο ἡ θεία ἀκολουθία τῆς ἁγίας ἀναστάσεως ἐν μέσῳ, ὡς πάντοτε, πολυπληθεστάτης συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος. Τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ συνελειτούργησαν οἱ σεβασμ. συνοδικοὶ μητροπολῖται Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Ἰκονίου, Σμύρνης, Ξάνθης, Βοδενῶν, Ἡλιουπόλεως καὶ Καλλιουπόλεως, καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες Δυρραχίου καὶ Κασσανδρείας. — Ἐν τῷ ναῷ παρέστησαν ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μέγας λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης καὶ οἱ ἐκ Ρωσσίας παρεπιδημοῦντες ἐνταῦθα κκ. Ἰωσὴφ Κ. Κούτσουκ, βοηθὸς τοῦ διευθυντοῦ τῶν νοτιοδυτικῶν σιδηροδρόμων (Κιέβου), καὶ Εὐγένιος Θεοδώρου Ἑρμακὼφ, ἐπαρχιακὸς ἀρχιτέκτων Κιέβου.

Τὸ ἑωθινὸν Εὐαγγέλιον ἀνεγνώσθη, ὡς πάντοτε, ἐκτὸς τοῦ ναοῦ, ἤτοι ἐν τῷ προαυλίῳ ἐπὶ τῆς διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Ἁγίου Μύρου ἱδρυθείσης στοᾶς ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. περιστοιχιζομένης ὑπὸ τῶν σεβασμ. ἀρχιερέων καὶ τῶν χορῶν τῶν ἱεροψαλτῶν. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ψαλέντος ὑπό τε τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῶν σεβασμ. ἀρχιερέων καὶ τῶν χορῶν τοῦ «Χριστὸς ἀνέστη» ἐμμελῶς, ἑλληνιστὶ, ἅπαξ δὲ

ρωσσιστὶ, ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. καὶ ἅπαξ σλαυωνιστὶ ὑπὸ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Νεοκαισαρείας, εἰσῆλθον πάντες εἰς τὸν ναὸν, καὶ ἐτελέσθη ἡ θεία λειτουργία. —Ἐν τῷ ναῷ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ πάσχα, χάριν τῶν ἐν αὐτῷ μενόντων ὀρθοδόξων, ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Δυρραχίου.

Ἡ τελετὴ τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως, ὃν ἀνέκαθεν χαρακτηρίζει ἐξαιρετικὴ μεγαλοπρέπεια καὶ ἐπιβάλλουσα αἴγλη, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, χάρις εἰς τὰς φιλοτίμους καὶ φιλοκάλους ὁδηγίας καὶ εἰσηγήσεις τῆς ἐπὶ τούτῳ ὀνομασθείσης ὑπὸ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν ἀξιοτίμων συμβούλων κ. Σόλωνος Καζανόβα, Ἀλεξ. Σινιόσογλου καὶ Μ. Σιφναίου, ὁρισάντων ὑποεπιτροπὰς, διεξήχθη εἴ πέρ ποτε μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐν εὐκοσμίᾳ παραδειγματικῇ. Τῇ ὁρισθείσῃ ὥρᾳ, αἱ αἴθουσαι τῶν Πατριαρχείων ἐπληρώθησαν ἐκ τῶν ἐπὶ τούτῳ κεκλημένων καὶ πολλῶν ξένων, ἐν εὐλαβείᾳ παραστάντων, οὓς ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκ. πατριάρχης, φέρων τὰ παράσημα αὐτοῦ, ὑπεδέχετο ἐν τῷ ἐπισήμῳ πατριαρχ. γραφείῳ. Προσῆλθον δὲ ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας κ. Ζηνοβιὲφ ἐν στολῇ ἐπισήμῳ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Α΄ γραμματέως Μανσούρωφ καὶ τοῦ Α΄ διερμηνέως Μαϊκὼφ, καὶ ἄλλων ἐγκρίτων ρώσσων ὡς καὶ διοικητῶν καὶ ἀξιωματικῶν τῶν ρωσσικῶν φυλακίδων, ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας κ. Ποτὲν μετὰ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς πρεσβείας καὶ τοῦ προξενείου, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ὁλλανδίας κ. Βέκερλεν ἐν στολῇ ἀνεπισήμῳ, αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ Μ. λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης, οἱ ἀξιότιμοι σύμβουλοι, ὁ ἐξοχ. ἀντιναύαρχος Κοσμᾶ πασᾶς καὶ οἱ κκ. Κ. Ἀνανιάδης, Π. Χρυσὸς, Σ. Καζανόβις, Μ. Σιφναῖος καὶ Ἀλέξ. Σινιόσογλους καὶ πάμπολλοι ἄλλοι ὁμογενεῖς, οἵ τε βαθμοῦχοι τοῦ κράτους καὶ οἱ λογάδες τοῦ Γένους ὡς καὶ ἡμέτεροι καὶ ξένοι ἔγκριτοι.

Τῶν κωδώνων σημηνάντων τὴν ἔναρξιν τῆς τελετῆς, ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν ἐπισήμων προσκυνητῶν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ γραφείου εἰσῆλθεν εἰς τὸ Μ. Συνοδικὸν, ὅπερ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπισκευασθὲν ὁλοσχερῶς, ἐν εὐπρεπεστάτῳ διακόσμῳ καὶ φιλοκαλίᾳ ὄντως ἐξαιρετικῇ, παρουσίασεν ἰδιαιτάτην ὄψιν καὶ ἀπαστράπτουσαν. Ἐνταῦθα ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐνεδύθη τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολὴν περιβληθεὶς τὸν βαρύτιμον σάκκον, ἐφ' οὗ, ὡς γνωστὸν, μετὰ θαυμαστῆς κεντητικῆς καλλιτεχνίας, παριστᾶται ἡ θάλασσα τῆς Τιβεριάδος, προσελθόντων δὲ, ἐνδεδυμένων τὰς οἰκείας στολὰς, καὶ τῶν σεβ. συνοδικῶν τε καὶ παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν, ἔτι δὲ καὶ τῶν τῆς τελετῆς μετασχόντων πανοσιολ. ἀρχιμανδριτῶν Ἰωνᾶ, πρωθιερέως τῆς ρωσσικῆς πρεσβείας μετὰ τοῦ διακόνου Νικολάου Μαχρὼφ καὶ Κυρίλλου διευθυντοῦ τῆς ἐν Βελιγραδίῳ Ἱερατικῆς σχολῆς μετὰ τοῦ διακόνου αὐτοῦ Δημητρίου, ἤρξατο ἡ εἰς τὸν ναὸν κάθοδος, προπορευομένων τῶν ἱεροψαλτῶν, ἑπομένων τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ πατριαρχ. ναοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιμανδριτῶν, καὶ ἐρχομένου κατόπιν τοῦ παναγ. οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἔχοντος δεξιᾷ μὲν τὴν Α. Ε. τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ρωσσίας κ. Ζηνοβιὲφ, ἀριστερᾷ δὲ τὸν ἐπιτετραμμένον τῆς Ἑλλάδος κ. Ποτέν. Τούτοις εἵποντο ἡ Α. Ε. ὁ Μ. λογοθέτης, ὁ Μ. πρωτοσύγκελλος, ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου καὶ εἶτα οἱ λοιποὶ λογάδες καὶ οἱ βαθμοῦχοι τοῦ κράτους. Ἡ πομπὴ οὕτω καταρτισθεῖσα κατῆλθε τὴν κλίμακα τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας καὶ διὰ μέσου στοίχων στρατιωτῶν χωρήσασα ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ὀπισθίας πύλης τῶν Πατριαρχείων καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ προαύλιον διὰ τῆς κυρίας πύλης. Ἐνταῦθα ἡ Α. Θ. Π. ἐποιήσατο δέησιν ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σεπτοῦ Ἄνακτος καὶ εἶτα πάντες εἰσῆλθον εἰς τὸν ναὸν, ἔνθα τὰς οἰκείας θέσεις πάντων καταλαβόντων, ἤρξατο ἡ ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ.

Τὸ Εὐαγγέλιον ἀνεγνώσθη, ὡς συνήθως, εἰς πολλὰς γλώσσας· ἦτοι ἑλληνιστὶ μὲν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π., ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ἐφέσου ὡσαύτως ἑλληνιστὶ, ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Νεοκαισαρείας σλαυωνιστὶ, ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Ἰκονίου τουρκιστὶ, ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Σμύρνης λατινιστὶ, ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Κασσανδρείας γαλλιστὶ, ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Βοδενῶν ἑλληνιστὶ, ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Δυρραχίου ἀλβανιστὶ, ὑπὸ τοῦ πρωθιερέως τῆς ρωσσικῆς πρεσβείας ρωσσιστὶ, ὑπὸ τοῦ σέρβου ἀρχιμ. Κυρίλλου σερβιστὶ, ὑπὸ τοῦ συγκέλλου τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀρμενιστὶ, ὑπὸ τοῦ διακόνου τῆς

ρωσικῆς πρεσβείας κ. Νικολάου ἰαπωνιστὶ, ὑπὸ τοῦ ὑπογραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου κ. Ἀθανασίου Πιπέρα γερμανιστὶ καὶ ὑπὸ τοῦ Μ. ἀρχιδιακόνου ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἑλληνιστί.

Τῆς ἀκολουθίας περατωθείσης, πᾶσα ἡ ἐπίσημος συνοδία ἀνῆλθεν εἰς τὸ Μ. Συνοδικόν. Ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης δὲ βαθμίδος τῆς κλίμακος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης εὐλογήσας διὰ τοῦ Σταυροῦ τὸ ἐν τῷ προαυλίῳ συνωστισμένον ἄπειρον πλῆθος τοῦ λαοῦ ἀπέτεινε μικρὰν προσλαλιὰν καταλήξασαν εἰς εὐχὰς ὑπὲρ τοῦ λαοφιλοῦς ἄνακτος ἡμῶν, εἰς ἃς τὸ πλῆθος ἀπήντησε διὰ ζωηρωτάτων ζητωκραυγήσεων ὑπὲρ Αὐτοῦ. — Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Μ. Συνοδικοῦ ἡ Α. Θ. Π. εἰς ἱερὰν κατακλεῖδα τῆς χαρμοσύνου τελετῆς ηὐχήθη κατὰ πρῶτον ὑπὲρ ὑγιείας τῶν ΑΑ. ΑΑ. ΜΜ. τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας Νικολάου τοῦ Β΄, τῆς αὐτοκρατείρας Ἀλεξάνδρας Θεοδωρόβνας καὶ παντὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Αὐτῶν οἴκου ὡς καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ρωσσικοῦ λαοῦ καὶ παρεκάλεσε τὴν Α. Ἐξ. τὸν πρεσβευτὴν κ. Ἰ. Ζηνοβιὲφ ὅπως διαβιβάσῃ τῷ αὐτοκρατορικῷ ζεύγει τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς ἐπὶ ταῖς λαμπροφόραις ἑορταῖς τοῦ ἁγίου πάσχα· καὶ εἶτα ὑπὲρ ὑγείας τῆς Α. Μ τοῦ βασιλέως τῶν ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α΄, τῆς βασιλίσσης Ὄλγας, τοῦ διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντίνου, τῆς εὐσεβεστάτης πριγκηπίσσης συζύγου αὐτοῦ Σοφίας καὶ ὑπὲρ τοῦ βασιλικοῦ ἐν γένει οἴκου τῆς Ἑλλάδος ὡς καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ παρεκάλεσε τὸν ἐπιτετραμμένον τῆς Ἑλλάδος ἵνα διαβιβάσῃ τὰς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς πατριαρχικὰς εὐχάς. Ὡσαύτως δὲ ηὐχήθη καὶ ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων βασιλικῶν καὶ ἡγεμονικῶν οἴκων Ρουμανίας, Σερβίας καὶ Μαυροβουνίου.

Μετὰ τὰς εὐχὰς ταύτας ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἀποχωρήσας ἐπὶ μικρὸν τῆς αἰθούσης, ἀπεδύθη τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολὴν καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ Μ. Συνοδικὸν ηὔξατο πᾶσι τοῖς παρεστῶσιν ὅπως ἐν ὑγιείᾳ καὶ ἀγαλλιάσει ἐπὶ πολλὰς ἐτῶν περιόδους ἑορτάζωσι τὸ ἅγιον πάσχα, καὶ εἶτα διένειμεν αὐτοῖς τὰ πασχαλινὰ ὠά.

Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ ἁγίου πάσχα ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἐν Καΐρῳ γενικὸς πρόξενος τῆς Ρωσσίας κ. Μαξιμὼφ, πάντες οἱ τὰ πρῶτα παρ' ἡμῖν φέροντες ἐν οἷς σημειοῦμεν τὸν Ἐξ. Ἀλέξανδρον Καραθεοδωρῆ πασᾶν, ἀρχιμεταφράστην τῶν ἀνακτόρων καὶ τὸν ἐκ τῶν θαλαμηπόλων τοῦ ἄνακτος Ἐξ. Ἀλῆ Ἀχμὲτ πασᾶν. Οἱ ἐξοχώτατοι ὑπουργοὶ καὶ πολλοὶ ἀνώτεροι λειτουργοὶ τοῦ κράτους καὶ μεγιστᾶνες συνεχάρησαν τῇ Α. Θ. Π. οἱ μὲν τὰ ἐπισκεπτήρια αὐτῶν πέμψαντες, οἱ δὲ δι' ἰδίων ἀντιπροσώπων, αἱ ξέναι πρεσβεῖαι διὰ τῶν οἰκείων διερμηνέων, αὐτοπροσώπως δὲ ὁ διπλωματικὸς πράκτωρ τῆς Βουλγαρίας κ. Γκέσωφ, οἱ πανιερώτανοι μητροπολῖται Σάρδεων Μιχαὴλ καὶ Σταυρουπόλεως Ἀπόστολος διευθυνταὶ τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς καὶ τῆς Θεολογικῆς σχολῆς μετὰ τῶν καθηγητῶν τῶν σχολῶν, οἱ ἐν διαθεσιμότητι μητροπολῖται, οἱ ἀρχιερατικῶς καὶ ἱερατικῶς προϊστάμενοι τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, αἱ ἐπιτροπαὶ τῶν ναῶν, τὰ προεδρεῖα διαφόρων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, αἱ ἐφορεῖαι τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ πλεῖστοι ἐκ τοῦ τραπεζιτικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ σώματος, ὁ διευθυντὴς καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλ. Μουσικῆς σχολῆς καὶ πάντες οἱ παρ' ἡμῖν λόγιοι.

Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἀνεπεσκέψατο ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ ἁγίου πάσχα τούς τε συνοδικοὺς καὶ τοὺς παρεπιδημοῦντας μητροπολίτας.

Πρὸς πάντας δὲ τοὺς συμβούλους ὡς καὶ τοὺς βαθμούχους τοῦ κράτους καὶ τοὺς ἐγκρίτους ὁμογενεῖς τοὺς ἐπισκεψαμένους τὴν Α. Θ. Π. αἱ ἐπισκέψεις ἀπεδόθησαν διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Καλλινίκου, τοῦ Μ. ἀρχιδιακόνου καὶ τῶν πατριαρχικῶν διακόνων.

*

Ἐπίσης δὲ συνεχάρησαν τῇ Α. Θ. Π. οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἐφησυχάζοντες πατριάρχαι, ὧν οἱ παναγιώτατοι κκ. Νεόφυτος ὁ ἀπὸ Νικοπόλεως καὶ Ἄνθιμος ὁ ἀπὸ Λέρου δι' ἐπιστολῶν, οἱ μακαριώτατοι πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ οἱ πρόεδροι τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὧν οἱ σεβασμ. Πετρουπόλεως καὶ Βελιγραδίου δι' ἐπιστολῶν. Τινὰς τῶν συγχαρητικῶν ἐπιστολῶν καὶ τηλεγραφημάτων ἐκδίδωμεν κατωτέρω.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙ ΤΑΙΣ ΕΟΡΤΑΙΣ

α'

Τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ θειοτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κυρίῳ κυρίῳ Ἰωακεὶμ τῷ Γ' ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐρρῶσθαι καὶ χαίρειν.

Ἐπὶ τῇ λαμπροφόρῳ ἑορτῇ τῆς ζωηφόρου ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καθῆκον ἐμαυτοῦ ἱερὸν λογίζομαι προσαγορεῦσαι ὑμᾶς, Παναγιώτατε δέσποτα, διὰ τοῦ παγχαρμοσύνου. «Χριστὸς ἀνέστη».

Δὲν ὑπάρχει, πράγματι, διὰ τὸ χριστιανικὸν αἴσθημα ὑψηλοτέρα χαρὰ τῆς δοξολογίας τοῦ ἀναστάντος Κυρίου καὶ τῆς κοινωνίας τῆς δόξης τῆς ἀναστάσεως Αὐτοῦ. Ὁ ἄνθρωπος, βληθεὶς χαμαὶ καὶ μέχρις ᾅδου καταπεσὼν διὰ τῆς ἁμαρτίας, ἀποστραφεὶς τε ἀπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς παρακοῆς καὶ τῆς προπετοῦς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς Αὐτοῦ, ἀπέβη κληρονομία τοῦ θανάτου καὶ τῆς ρθορᾶς, ὡς γόνος τοῦ Ἀδάμ, ἐν ᾧ πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο τέκνα τῆς ὀργῆς καὶ τῆς καταδίκης. Ἀλλ' ἀνέστη ὁ τοῦ ᾅδου καὶ τοῦ θανάτου νικητὴς καὶ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεως Αὐτοῦ ἐδωρήσατο ἡμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς αὐτὸν δόξαν καὶ μακαρίαν ἀθανασίαν, ῥῶς καὶ χαρὰν ἐν τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ.

Ἐπὶ τοῖς ἀῤῥήτοις δὲ τούτοις χαρίσμασι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, συγχαίρων τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι εὔχομαι Αὐτῇ ὅπως τὸ ῥῶς τοῦτο καὶ ἡ χαρὰ ὑπάρχωσιν ἀεὶ ἐν τῇ ψυχῇ Αὐτῆς, καὶ ὅπως ὁ ἀναστὰς ζωοδότης Κύριος ἐνισχύῃ τὰς ψυχικὰς καὶ τὰς σωματικὰς δυνάμεις Αὐτῆς ἐν τῇ πολλαχῶς δυσχερεῖ πρωθιερατικῇ διακονίᾳ Αὐτῆς, πρὸς δόξαν τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ σωτηρίαν τοῦ θεσθὲν Αὐτῇ πεπιστευμένου ποιμνίου Αὐτῆς.

Ἐξαιτούμενος δὲ τὰς πρὸς τὸν οὐράνιον ἀρχιποίμενα ἁγίας εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, διατελῶ μετ' αἰσθημάτων πλήρους ἀδελφικῆς ἀγάπης ἐν ἁγίῳ Πνεύματι καὶ βαθυτάτου πρὸς Αὐτὴν σεβασμοῦ

Ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1903, μηνὸς μαρτίου 26,

τῆς ὑμετέρας παντίμου καὶ προσκυνητῆς Μακαριότητος ἐν Χριστῷ
ἀφωσιωμένος ἀδελφός

Ἀντώνιος μητροπολίτης Πετρουπόλεως.

6'

Παναγιώτατε

«Χριστὸς ἀνέστη».

Δράττομαι τοῦ εὐσεβοῦς ἔθους, τοῦ παρὰ τῶν θεοφόρων πατέρων ἡμῶν κληροδοτηθέντος, ὅπως ἐκπληρώσω τὸ ἱερὸν καθῆκον τῆς φιλαδέλφου ἐπικοινωνίας, ἥτις συνενοῖ ἡμᾶς εἰς ἓν ἀδιαίρετον ὅλον μετὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου.

Φέροντες ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν ἡμῶν ὤμων τὸ ὑψηλὸν φορτίον τοῦ Χριστοῦ, αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς ἐνισχυομένους διὰ τῆς χάριτος καὶ ἀγάπης τοῦ κοινοῦ ἡμῶν ἀρχιποίμενος Ἰησοῦ. Ὅπως δὲ Οὗτος διὰ τῆς ὑπερενδόξου αὐτοῦ ἀναστάσεως ἔδωκεν ἡμῖν ἀσφαλὲς ἐχέγγυον τῆς σωτηρίας ἡμῶν διὰ τῆς εἰς Αὐτὸν πίστεως, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἡνωμένοι τῇ ἀμοιβαίᾳ ἡμῶν ἀγάπῃ πρὸς αὐτόν, διὰ τῆς εἰς Αὐτὸν πίστεως αἰσθανόμεθα ἐν ἑαυτοῖς τὴν δύναμιν τῆς θείας χάριτος, ἥτις τὰ ἀσθενῆ ἡμῶν θεραπεύει καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῖ. Διὸ καὶ ἡ ἐπὶ τῷ ἀναστάντι Κυρίῳ χαρὰ ἡμῶν αὕτη ἐστὶ χαρὰ ὑπὲρ πᾶσαν χαράν.

Ἑπόμενοι τῇ μητρικῇ φωνῇ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, περιπτυξώμεθα ἀλλήλους ἐν ἀγάπῃ ἀδελφικῇ καὶ γενώμεθα ἀδελφοὶ καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς συγχωροῦντες πάντα καὶ πάντας τῇ ἀναστάσει. Ἐν τῷ τοιούτῳ συνδέσμῳ ποιμένων καὶ ποιμαινομένων χορευσάτωσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ πᾶσα ἡ γῆ, τὸ παγχαρμόσυνον ἀναμέλποντες τῆς δόξης ᾆσμα «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος».

Παρακαλῶν ὅπως μνημονεύητε ἐν ταῖς ἁγίαις ἡμῶν προσευχαῖς τὸν φιλοῦντα Ὑμᾶς καὶ ἀφωσιωμένον Ὑμῖν διατελῶ

τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

Ἰννοκέντιος

Ἀρχιεπίσκοπος Βελιγραδίου καὶ μητροπολίτης Σερβίας.

Τῇ Κυριακῇ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ 1903
ἐν Βελιγραδίῳ.

Χάλκη, 5 Ἀπριλίου, 3 μ. μ.

Συγχαίροντες ἐπὶ ταῖς ἁγίαις ἡμέραις ἀσπαζόμεθα Ὑμετέραν Παναγιότητα εὐχόμενοι πανηγυρίζειν ἅγιον πάσχα ἔτη πάμπολλα ἐπ' ἀγαθῷ Ἐκκλησίας.

Πατριάρχης Κωνσταντῖνος

Χάλκη, 6 ἀπριλίου, 6 30′ μ. μ.

Χριστὸς ἀνέστη. Συγχαίρομεν ἀδελφικῶς ἐπὶ τῇ λαμπροφόρῳ ἑορτῇ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, δεόμενοι τῷ ἀναστάντι Κυρίῳ ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως Ὑμετέρας Παναγιότητος, ἐπὶ μήκιστον δὲ ἑορτάζειν ταύτην.

Πατριάρχης Νικόδημος

Ἀλεξάνδρεια, 6 ἀπριλίου, 9 55′ ἑσπέρας

Χριστὸς ἀνέστη. Ἐν χαρᾷ ἀσπαζόμενοι Ὑμετέραν Παναγιότητα εὐχόμεθα ἔτη πολλὰ ἐν εὐλογίαις.

Πατριάρχης Φώτιος

Ἱερουσαλήμ, 6 ἀπριλίου, 1 μ. μ.

Χριστὸς ἀνέστη. Συγχαίροντες ὁλοθύμως Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι εὐχόμεθα πᾶν ἀγαθόν.

Πατριάρχης Δαμιανός

Βουκουρέστιον, 5 ἀπριλίου, 7 ἑσπέρας

Εὐσεβάστως προσφέρω πρὸς τὴν Ὑμετ. Παναγιότητα θερμότατα συγχαρητήρια καὶ εὐχὰς διὰ τὰς ἁγίας ἑορτὰς καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, ἣν εὔχομαι νὰ ἑορτάζῃ ἐν ὑγείᾳ ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

Ἰωσὴφ μητροπολίτης πριμάτος Ρουμανίας

Κεττίννη, 5 ἀπριλίου, 4 20′ ἑσπέρας

Χριστὸς ἀνέστη. Εὔχομαι τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι εὐδαίμονας τὰς ἑορτὰς τοῦ ἁγίου πάσχα ἐν μακροβιότητι καὶ πραγματοποιήσει τῶν εὐχῶν Αὐτῆς.

Ἀρχιεπίσκοπος Μητροφάνης

ΣΗΜ. Τοῦ Μαυροβουνίου σεβασμ. κ. Μητροφάνους. Τὸ Χριστὸς ἀνέστη σλαβωνιστί, αἱ λοιπαὶ λέξεις γαλλιστί.

Ἄθως, 6 ἀπριλίου, 3 10′ ἑσπέρας

Ἀπεκδεχόμενοι εὐλογίας Ὑμετέρας Παναγιότητος ταπεινῶς προσαγορεύομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη.

Ἐπιστάται Ἁγίου Ὄρους

Σόφια, 6 ἀπριλίου, 2 30′ ἑσπέρας

Κατασπαζόμενος δεξιὰν Ὑμῶν ἐν εὐλαβείᾳ καὶ ἀφοσιώσει ἐπιφωνῶ Χριστὸς ἀνέστη.

Ζαλοκώστας

Ἀθῆναι, 7 ἀπριλίου, 5 μ. μ.

Τὴν Ὑμετέραν θειοτάτην Παναγιότητα πανευλαβῶς προσκυνῶ, δεομένη ἐνθέρμως ἵνα διέλθῃ ἐρίτως καὶ ἐπ' ἔτη πάμπολλα αἰσίως τὰς ἁγίας ἑορτὰς τοῦ πάσχα.

Λουΐζα Ριανκούρ

Ὀδησσός, 6 ἀπριλίου, 1 30′ μ. μ.

Χριστὸς ἀνέστη. Εὐδοκήσατε, Παναγιώτατε, δεχθῆναι διαβεβαίωσιν σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης.

Μαρασλῆς

Παρίσιοι, 5 ἀπριλίου, 9 10′ ἑσπέρας

Ἀσπάζομαι εὐσεβάστως ὑμετέραν δεξιὰν ἐπευχόμενος νὰ ἑορτάσῃ ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης Χριστοῦ ἡμῶν ἀνάστασιν ἐν ὑγείᾳ.

Ε. Εὐγενίδης

Ἀθῆναι, 6 ἀπριλίου, 3 30′ ἑσπέρας

Εὐχόμενος εὐλαβῶς ἅγιον πάσχα, ἐκλιπαρῶ εὐλογίας Ὑμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος ὑπὲρ ἡμῶν ἁπάντων.

Στέφανος Κ. Καραθεοδωρῆ

ΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΙΩΝ

ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

ΚΑΙ ΑΙ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΥΣ ΑΝΤΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Τῇ δευτέρᾳ τῆς διακαινησίμου κατῆλθεν εἰς Φανάριον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ὁ μακαριώτατος πατριάρχης τῶν μετὰ τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἡνωμένων ἀρμενίων κ. Στέφανος Ἐμμανουηλιάν, συνοδευόμενος ὑπὸ δύο ἐπισκόπων καὶ δύο λαϊκῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου αὐτοῦ ὡς καὶ τοῦ καπουκεχαγιᾶ. Τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἀπόντος, χάριν ἐπισκέψεων, κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, τὸν μακαριώτατον ἐπισκέπτην ἐδέξατο ὁ πανοσιολογ. Μ. πρωτοσύγκελλος κ. Καλλίνικος, μεθ' οὗ καὶ ἀντηλλάγησαν αἱ ἐπὶ ταῖς χαρμοσύνοις ἑορταῖς ἀδελφικαὶ προσρήσεις.

Τῇ ἐπαύριον τρίτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ μακαριώτατος πατριάρχης τῶν ἀνατολικῶν ἀρμενίων κ. Μαλαχίας Ὀρμανιὰν, συνοδευόντων αὐτῷ ἑνὸς ἀρχιεπισκόπου, τοῦ πρωτοσυγκέλλου κ. Γαβριὴλ Τζεβαερτζιὰν, ἐπισκόπου, τοῦ ἐκ τῶν συμβούλων ἐξ. Δικρὰν ἐφέντη Γιουσουφιὰν καὶ τοῦ νέου καπουκεχαγιᾶ Ἀρὶς ἐφέντη Φεστσιάν.

Ὁ μακαριώτατος πατριάρχης κ. Μαλαχίας, προϋπαντηθεὶς ἐν τῇ ἔξω πύλῃ τῶν Πατριαρχείων ὑπὸ τοῦ πρεσβυτερίου, ὡδηγήθη μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ εἰς τὸ Μ. Συνοδικὸν, ἔνθα καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης σὺν τοῖς σεβασμ. μητροπολίταις Ἐφέσου καὶ Νεοκαισαρείας. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφικοῦ ἀσπασμοῦ, ὁ μακαριώτα-

τος πατριάρχης κ. Μαλαχίας ἐποιήσατο μνείαν καὶ τῆς πέρυσι μὲν ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας πρὸς τὰς αὐτοκεφάλους ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας διαβιβασθείσης ἐπιστολῆς, πρὸ ἑβδομάδος δὲ διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἐκδοθείσης, καὶ παρεκάλεσε τὴν Α. Θ. Π. ὅπως μετάφρασις ταύτης δοθῇ καὶ τῇ Α. Μακαριότητι πρὸς μελέτην, τοῦθ' ὅπερ προθύμως ὑπέσχετο ἡ Α. Θ. Παναγιότης· μεθ' ὃ ὁ μακαριώτατος πατριάρχης κ. Μαλαχίας ἀποχαιρετίσας τὴν Α. Θ. Π. κατῆλθε μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναόν, πολλοῦ ἐν τῷ μεταξὺ συρρεύσαντος ἐν αὐτῷ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ ἀσπασάμενος τὸ ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐξῆλθε τοῦ ἱεροῦ βήματος καὶ ἀνελθὼν βαθμίδάς τινας τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἀπήγγειλεν ἀρμενιστὶ πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα τὴν παρὰ πόδας γλαφυρὰν προσφώνησιν, ἣν μεταφρασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ τέως πατριαρχικοῦ διαγγελέως κ. Δημητρίου Τσολακίδου ἀνέγνω (ἕνεκεν ἀσθενείας αὐτοῦ) ὁ πανοσ. σύγκελλος τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Νικόδημος.

Μετὰ τὸ προσφώνημα, εὐλογήσας τὸ παριστάμενον φιλάδελφον ἐκκλησίασμα ὁ μακαριώτατος πατριάρχης τῶν ἀνατολικῶν ἀρμενίων κ. Μαλαχίας Ὀρμανιὰν μετὰ τῆς ἐκ τῶν λογάδων λαϊκῶν καὶ κληρικῶν ἀρμενίων ἀκολουθίας αὐτοῦ ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ, προπεμπόμενος τιμητικῶς ὑπὸ τοῦ Μ. πρωτοσυγκέλλου καὶ τοῦ Μ. ἀρχιδιακόνου, προηγουμένου δὲ τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ καὶ τῶν πιτριαρχικῶν κληρήρων.

Αὐθήμερον δὲ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμ. πατριάρχης μετὰ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Νεοκαισαρείας καὶ Ἰκονίου, καὶ τῶν ἀξιοτίμων συμβούλων Κ. Ἀνανιάδου, Σ. Καζανόβα καὶ Α. Σινιόσογλου ὡς καὶ τοῦ βοηθοῦ τοῦ καπουκεχαγιὰ κ. Σπυρίδωνος Κωνσταντινίδου ἀντεπεσκέψατο τὴν Α. Μακαριότητα τὸν πατριάρχην τῶν ἀνατολικῶν ἀρμενίων κ. Μαλαχίαν ἐνθουσιώδους καὶ τιμητικωτάτης τυχὼν ὑποδοχῆς ἔν τε τῷ πατριαρχείῳ καὶ τῷ παρακειμένῳ ἀρμενικῷ ναῷ καταμέστῳ ἐκκλησιάσματος ἐκ τοῦ εὐσεβοῦς ἀρμενικοῦ λαοῦ, πρὸς ὃν πατρικὰς νουθεσίας ἀπέτεινε περὶ ἀδελφικῆς συμβιώσεως καὶ ὁμονοίας τὸ μὲν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, τὸ δὲ τουρκιστὶ ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμ. μητροπολίτης Ἰκονίου κ. Ἀθανάσιος.

Ἐντεῦθεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς πατριάρχης μεταβὰς μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ εἰς Σταυροδρόμιον ἐπεσκέψατο καὶ τὴν Α. Μακαριότητα τὸν πατριάρχην τῶν δυτικῶν ἀρμενίων κ. Ἐμμανουηλιὰν τυχὼν καὶ ἐνταῦθα λίαν φιλόφρονος καὶ ἀδελφικῆς ὑποδοχῆς.

Ἡ προσλαλιὰ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου κ. Ὀρμανιὰν ἔχει ὧδε :

Τιμιώτατοι ἀδελφοὶ, τεκνία ἀγαπητά. Ἰδοὺ καὶ πάλιν βλέπετέ με ἐν μέσῳ ὑμῶν προσφέροντα τῆς χριστιανικῆς ἀδελφοσύνης τὰ τεκμήρια καὶ χαιρετῶντα ὑμᾶς ἐπὶ τῷ πληρώματι τῶν σωτηριωδῶν οἰκονομιῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ προσφωνοῦντα τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως τὸ μέγα καὶ εὐφρόσυνον ἄγγελμα

«Χριστὸς ἀνέστη» ἐκ νεκρῶν, ὑμῖν τε καὶ ἡμῖν μεγάλη καὶ χαρμόσυνος ἀγγελία.

Τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον διηγεῖται ἡμῖν ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ μικρὸν ἀπεμακρύνθησαν ἀπ' ἀλλήλων, ἐγκατέλιπον τὸν διδάσκαλον καὶ διεσκορπίσθησαν, ἀλλὰ τῆς φωνῆς τῆς ὑπερενδόξου ἀναστάσεως καλεσάσης αὐτοὺς εἰς ἑνότητα, καὶ πάλιν ἐπλησίασαν ἀλλήλους, τὸ διστάζον αὐτῶν πνεῦμα καθησύχασε καὶ ἐνισχύθησαν εἰς τὸ αἴσθημα τῆς ἀγάπης.

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο τὸ σύμβολον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἑνότητος.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν μεγάλας προσδοκίας ἔτρεφον συνόντες αὐτῷ· διότι θαύματα διεδέχοντο ἄλλα θαύματα καὶ διδασκαλίαι διὰ διδασκαλιῶν ἀνεπτύσσοντο· ἐπὶ μικρὸν ὅμως πᾶσα ἐλπὶς ἐξέλιπεν ἐκ τῶν καρδιῶν αὐτῶν καὶ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐγκαταλελειμμένα πλοιάρια καὶ δίκτυα. Ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς τῆς ἀναστάσεως ἀνεζωογόνησε τὰς καρδίας αὐτῶν, ἐστερέωσε τὰ αἰσθήματα, καὶ τὰς προσδοκίας αὐτῶν ἀνύψωσεν ὑπὲρ τὸ πρότερον ὕψος.

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ συνετέλεσεν εἰς ἐνίσχυσιν τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν προσδοκιῶν αὐτῶν.

Ἡ εἰς Χριστὸν πίστις τῶν Ἀποστόλων ἦν βάσις παντὸς τοῦ σταδίου αὐτῶν. Δι' αὐτῆς ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας πρῶτος ἠκολούθησε τὸν Χριστόν. Ὁ ἀπόστολος Βαρθολομαῖος ὡμολόγησε τὸν Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτῆς ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἀπὸ μέρους ὅλων τῶν ἁγίων

ἀποστόλων ἐκήρυξε τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

Δι' αὐτῆς πάντες ἐν ἑνὶ στόματι ὁμολόγουν τὸν Ἰησοῦν Κύριον τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἀλλὰ ἐπὶ μικρὸν ἐκλονίσθησαν πάντες, μὴ δυνηθέντες εἰσέτι κατανοῆσαι τὰς πρὸς αὐτοὺς ἀποκαλύψεις τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ἐγένετο τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας στέφανος. Ἡ πίστις, ἡ ἐλπὶς, καὶ ἡ ἀγάπη εἰσὶν ἀρεταὶ συνενοῦσαι τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅροι ἐνισχύοντες αὐτὸν ἐν τῷ σταδίῳ αὐτοῦ. Ἡ πίστις, ἡ ἐλπὶς, καὶ ἡ ἀγάπη εἰσὶ θεμέλιοι λίθοι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ· αὗται ἀποτελοῦσι τὸν σύνδεσμον τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν. Πίστις, ἐλπὶς, καὶ ἀγάπη τυγχάνουσι σωτηριώδεις καρποὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ σύνδεσμος τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν. Εὔχομαι δὲ τὴν αὔξησιν τῆς πίστεως, ἐλπίδος, καὶ ἀγάπης πᾶσιν ἡμῖν, ἐπιφωνῶν «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν».

Δ. ΕΘΝ. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ἐν τῇ κατὰ τὴν ἁγίαν καὶ Μ. τετάρτην, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ οἰκουμεν. πατριάρχου, συγκροτηθείσῃ ἐκτάκτῳ συνεδρίᾳ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἧς μετέσχον τὸ πρῶτον καὶ τὰ τέσσαρα νέα μέλη αὐτοῦ, ὁ παναγιώτατος προεδρεύων προσηγόρευσε διὰ συντόμου προσλαλιᾶς τοὺς νέους συμβούλους ἐξάρας τὸ σπάνιον ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ Συμβουλίου γεγονὸς τῆς παμψηφεὶ γενομένης ἐκλογῆς αὐτῶν, ἀποτελοῦν δεῖγμα πολλῆς ἐκτιμήσεως τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς πρὸς τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ εὐχηθεὶς ὅπως ὁ Ὕψιστος ἐνισχύῃ αὐτοὺς ἐν τῇ τοῦ καθήκοντος ἐκπληρώσει.

Εἰς τὴν προσλαλιὰν ταύτην τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἀπήντησαν τὰ εἰκότα ἡ Α. Ἐξ. ὁ Ἰωάννης βέης Ἰωαννίδης καὶ ὁ κ. Ἀλέξ. Σινιόσογλους. Ἐν τῇ συνεδριάσει ταύτῃ ὁ ἐκ τῶν μελῶν κ. Σόλων Καζανόβας, ποιησάμενος μνείαν τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Νικολάου Σουλίδου, ἔπλεξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ μεταστάντος χαρακτηρίσας διὰ βραχέων καὶ προσφυῶς τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ δράσιν αὐτοῦ καὶ ἐξάρας τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς, ἐφ' αἷς διεκρίνετο ὁ ἀποθανών· ἐφ' ᾧ καὶ προτάσει τοῦ κ. Σ. Καζανόβα τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐνέκρινεν ὅπως καταχωρισθῇ ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἡ ἔκφρασις τῆς λύπης τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς, οὗ τῆς κηδείας τὰ ἀναλώματα κατεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου.

*

Ἡ προσλαλιὰ τοῦ Ἐξ. Κ. Καραθεοδωρῆ ἐφέντη, ἡ κατὰ τὴν ἐκλογικὴν συνέλευσιν τῆς 23 λήξαντος μαρτίου, δοθεῖσα ἡμῖν ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ Δ. Ἐθν. Συμβουλίου, ἔχει κατ' ἀκρίβειαν οὕτω:

«Τὸ εὐχάριστον τῆς σήμερον ἀποτέλεσμα, δηλαδὴ ἡ ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ὁμοψηφίᾳ ἐκλογὴ τῶν νέων ἐθνικῶν συμβούλων ἀποδεικνύει πόσον δίκαιον εἶχον οἱ ἐργασθέντες διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἀνάρρησιν τῆς Υ. Θ Π. Ἐφρόνουν δικαίως, ὅτι θέλουσι παύσῃ κατὰ τὸ ἐνὸν οἱ κομματισμοὶ, διότι τὸ τέλειον, ὡς καὶ ἡ Υ. Παναγιότης εἶπε, δὲν εἶναι τοῦ κόσμου τούτου. Χαίρομεν οἱ πρὸς τοῦτο ἐργασθέντες, βλέποντες τοὺς μέχρι τοῦδε καρποὺς τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν. Ἡ Υ. Θ. Π. ἀπορρίψασα τὸ ἀριστίνδην συνετέλεσεν εἰς τὸν κατευνασμὸν παθῶν ἀκατανοήτων καὶ ὅλως ἀδικαιολογήτων καὶ εἰσήγαγε τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν κανονικὴν αὐτῆς τροχιάν. Μένει ἤδη, νὰ ὑποστηριχθῇ τὸ Δ.Ε. Μ. Συμβούλιον, ὅπως δυνηθῇ νὰ ἐκπληροῖ τὸν προορισμὸν αὐτοῦ, ὅστις ἐστὶ σοβαρὸς, διότι ἀείποτε ἡ σεβαστὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, ἀναγνωρίζουσα τὸ Πατριαρχεῖον ὡς ὄργανον ἠθικοποιήσεως, ἐκτελεῖ ὅσα μέτρα ἤθελον φανῇ συνάδοντα πρὸς τὰς ἀγαθὰς βασιλικὰς βουλὰς καὶ διαθέσεις. Διὰ τοῦτο δέον νὰ μὴ παρασκαλευθῇ τὸ ἔργον τῶν πατέρων ἡμῶν, οἵτινες διὰ τῆς συστάσεως τοῦ Συμβουλίου εἰσήγαγον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν τάξιν καὶ τὸ κόσμιον. Τολμῶ δ' ἐπιστῆσαι τὴν προσοχὴν τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος, ὅπως περιβάλλῃ διὰ τῆς προστασίας Αὐτῆς τὸ Συμβούλιον, ἵνα δυνηθῇ ἡ Ἐκκλησία νὰ φθάσῃ εἰς λιμένα ἀκύμαντον καὶ σωτήριον. Εὐχαριστίαι δὲ καὶ εὐγνωμοσύνη ὀφείλονται τοῖς ἀποχωροῦσι μέλεσι διὰ τοὺς κόπους αὐτῶν. Ὁμολογῶ, ὅτι ἀρίνουσι παράδειγμα ζηλευτῆς ἀφοσιώσεως εἰς τὸ καθῆκον καὶ ἐργασίας ἀκραιφνοῦς· πιθανὸν ἐν στιγμῇ θυμοῦ νὰ ἐλέχθησαν καί τινα δυσάρεστα, ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς συνεχοῦς παρουσίας αὐτῶν ἐξετέλεσαν οἱ πάντες τὰ ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ἐπιβαλλόμενα αὐτοῖς καθήκοντα. Διὰ τῆς προστασίας δὲ, δι' ἧς θὰ περιβάλλῃ τὸ Συμβούλιον ἡ Υ. Π., θὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτὸ ἵνα ἐκτελῇ τὰ ὑπὸ τῶν Κανονισμῶν ὁριζόμενα καθήκοντα καὶ δικαιώματα αὐτοῦ, οὕτως ὥστε νὰ δικάζῃ καὶ νὰ διεκπεραιοῖ ὅλας τὰς εἰς αὐτὸ ἀνατεθειμένας ὑποθέσεις. Δέον δὲ νὰ μὴ λησμονῶμεν, ὅτι διὰ τῆς προστασίας, δι' ἧς θέλει περιβάλλει τὸ Συμβούλιον ἡ Υμ. Θ. Παναγιότης, καὶ διὰ τῆς καλῆς θελήσεως, ἣν οἵ τε ἀποχωροῦντες ἐπεδείξαντο καὶ οἱ ἐκλεγέντες θὰ ἐπιδείξωσιν, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ καθ' ὅλα ἡ σπουδαία ἀποστολὴ τοῦ Συμβουλίου».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Αἱ ἱεραὶ ἀκολουθίαι τῆς Μ. ἑβδομάδος διεξήχθησαν ἐν πᾶσι τοῖς ναοῖς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν μέσῳ πολλῆς συρροῆς εὐλαβοῦς ἐκκλησιάσματος, ἀκροωμένου μετὰ κατανύξεως, ἐν δὲ τῷ πατριαρχικῷ ναῷ μεγαλοπρεπῶς, προϊσταμένου τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ συγχοροστατούντων, κατά τε τὴν κυριακὴν τῶν βαΐων καὶ ἀπὸ τῆς Μ. πέμπτης, τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν, τῶν τε συνοδικῶν καὶ τῶν παρεπιδημούντων. Τῇ πρωΐᾳ τῆς κυριακῆς τῶν βαΐων κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόλον ἀπ' ἄμβωνος ὁ πανοσιολ. Μ. ἀρχιδιάκονος κ. Λαυρέντιος· ἐν αὐτῇ δὲ ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἐπιδιδοὺς τῷ μυρεψῷ τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Κ. Ν. Θωμάδῃ τὸ χρήσιμον τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ λέντιον, ηὐλόγησεν αὐτὸν, ἐπικαλεσάμενος τὴν θείαν χάριν ἐν ᾗ ἀνέλαβεν ἱερᾷ διακονίᾳ. Κατὰ τοὺς ὄρθρους τῆς μεγάλης δευτέρας, τρίτης, καὶ τετάρτης χοροστατήσας ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἐτέλεσε τῇ ἑσπέρᾳ τῆς τετάρτης καὶ εὐχέλαιον. —Τῇ πρωΐᾳ τῆς Μ. πέμπτης ἐν τῇ πρὸς εὐλογίαν τοῦ Ἁγίου Μύρου λειτουργίᾳ ἐχειροτόνησε διάκονον τὸν ἐκ τῶν τροφίμων τῆς ἱερᾶς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ καθηγητὴν τῶν ἱερῶν ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Ἀδριανουπόλεως ὁσιολογ. κ. Κωνσταντῖνον Μαρτίτσην μετονομάσας Ἰωακείμ.—Τῇ Μ. πέμπτῃ ἑσπέρας, προστὰς, ὡς εἴπομεν, τῆς ἀκολουθίας τῶν τοῦ Σωτῆρος ἁγίων παθῶν, ἀνέγνω τὸ πρῶτον Εὐαγγέλιον, τῶν μὲν λοιπῶν ἐννέα ἀναγνωσθέντων ὑπὸ τῶν συγχοροστατούντων μητροπολιτῶν καὶ τοῦ ἑνδεκάτου ὑπὸ τοῦ Μ. πρωτοσυγκέλλου, τοῦ δὲ δωδεκάτου ἀπ' ἄμβωνος ὑπὸ τοῦ Μ. ἀρχιδιακόνου.—Κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν βασιλικῶν ὡρῶν, τῇ Μ. παρασκευῇ, ἀπήγγειλεν ἀπ' ἄμβωνος τὸν ἐπὶ τῇ σταυρώσει τοῦ Σωτῆρος λόγον ὁ Μ. πρωτοσύγκελλος. Τῇ ἑσπέρᾳ δὲ ἐψάλη ὁ κατὰ τὸν ὄρθρον τοῦ Μ. σαββάτου κανὼν καὶ ὁ ἐπιτάφιος θρῆνος, παρόντος ἐν τῷ ναῷ καὶ συμπροσευχομένου τοῦ Ἐξ. πρεσβευτοῦ τῆς Ρουμανίας κ. Ἀλεξ. Λαχωβάρη. Ἡ περιφορὰ τοῦ ἐπιταφίου, κατὰ τὴν ἀπὸ αἰώνων ἐπικρατήσασαν καὶ ἀπὸ ἑνὸς ἔτους ἀποκατασταθεῖσαν τάξιν, ἐγένετο περὶ τὸ τεῖχος τοῦ Πετρίου καὶ διὰ τῆς πύλης αὐτοῦ καὶ τῆς πύλης Φαναρίου· πρὸ τῆς οἰκοδομῆς τῆς Μαρασλείου σχολῆς ἡ Α. Θ. Π. ἐποιήσατο σύντομον δέησιν ὑπὲρ ὑγιείας καὶ μακροβιότητος τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γρηγορίου Μαρασλῆ, πρὸ τῆς μεγάλης δὲ πύλης τῶν Πατριαρχείων ἀπήγγειλε τὴν νενομισμένην εὐχὴν ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σεπτοῦ ἄνακτος, δι' ὀλίγων δ' ἀλλὰ βαρυσημάντων λόγων ἐξῆρε τὰς εὐμενῶς εἰς τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν γένος ἐπιδαψιλευομένας ἐνδείξεις τῆς εὐμενείας τοῦ ἄνακτος, οὗ ἐψάλη ἐμμελῶς ὁ πολυχρονισμός· ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ ναοῦ ἐδεήθη ὑπέρ τε τῶν ἐνταῦθα καθὼς καὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων, ὡς καὶ ὑπὲρ τοῦ μετ' εὐλαβείας τῇ ἱερᾷ πομπῇ παρακολουθήσαντος Ἐξ. πρεσβευτοῦ τῆς Ρουμανίας κ. Α. Λαχωβάρη καὶ παντὸς τοῦ εὐσεβοῦς ρουμανικοῦ λαοῦ.

Αὐτοκρατορικὴ δωρεά. Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ ἁγίου πάσχα, ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν ἄναξ εὐδοκήσας διέταξεν, ὡς κατὰ πᾶν ἔτος, ὅπως ἀποσταλῶσιν εἰς τὰ ἡμέτερα Πατριαρχεῖα ἐκ μὲν τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοκρατορικοῦ αὐτοῦ ταμείου εἴκοσι πέντε χιλιάδες γροσίων, ἐκ δὲ τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν ἑβδομήκοντα πέντε χιλιάδες.

Ἱερὰ Σύνοδος.— Συμπληρώσας τὴν διετῆ περίοδον ὡς μέλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Βάρνης κ. Πολύκαρπος ἀνεχώρησε τῷ σαββάτῳ, 29 παριππεύσαντος μηνὸς, μεταβαίνων εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης προέπεμψεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἱερολογ. τριτεύοντος κ. Βενιαμὶν, πολλοὶ δ' ἐπεσκέψαντο λαϊκοὶ καὶ κληρικοὶ, τιμῶντες τὸν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀκραιφνῆ ζῆλον τοῦ τὸ καθῆκον εὐόρκως ἐκπληρώσαντος γεραροῦ μητροπολίτου Βάρνης.—Χθὲς τὴν πρωΐαν ἀφίκετο διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ὁ ἐκ τῶν νέων συνοδικῶν σεβασμ. μητροπολίτης Διδυμοτείχου κ. Φιλάρετος, συγχοροστατήσας τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ καὶ τοῖς σεβασμ. συνοδικοῖς ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν. —Σήμερον ἀφίκετο ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Μιτυλήνης κ. Κύριλλος, ἐκ τῶν νέων μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου. —Ὁ ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτης Ξάνθης κ. Ἰωακείμ, εἰς ὃν

ἐχορηγήθη ἄδεια τῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ μεταβάσεως, ἔμεινεν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν.

Μητρόπολις Σωζοαγαθοπόλεως. — Τῷ σαββάτῳ, 29 λήξαντος, ἀνεχώρησεν εἰς Ἅγιον Ὄρος πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἱερῶν μονῶν, φέρων τὴν νενομισμένην πατριαρχικὴν πρὸς τὴν ἱερὰν κοινότητα συστατικὴν γραφὴν, ὁ ἀπό τινος ἐνταῦθα παρεπιδημῶν πανιερώτατος μητροπολίτης Σωζοαγαθοπόλεως κ. Κωνσταντῖνος, ὅστις ἅμα ἀφίκετο ἐκεῖ καὶ ἐκλήθη ὑπὸ τῆς ἱερᾶς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς τοῦ Βατοπεδίου μονῆς ὅπως προεξάρχῃ τῶν ἱερῶν τελετῶν τῆς μεγάλης ἑβδομάδος καὶ τοῦ σωτηρίου πάσχα.

Μητρόπολις Σκοπίων.—Λαβὼν τὴν νενομισμένην ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν, ἀφίκετο τῇ πρωΐᾳ τῆς πέμπτης ἐνταῦθα ὁ πανιερ. μητροπολίτης Σκοπίων κ. Φιρμιλιανὸς, ὃς ἐχοροστάτησε χθὲς, κυριακὴν, ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ μετὰ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν.

Μέγας κατηχητὴς τῆς Μ. Ἐκκλησίας. — Κατὰ τὴν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν λειτουργίαν τῆς Μ. πέμπτης, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐχειροθέτησε Μέγαν κατηχητὴν τῆς τοῦ Χ. Μ. Ἐκκλησίας τὸν αἰδεσιμώτατον πρεσβύτερον κ. Ἀλέξανδρον Ζῶτον, προϊστάμενον τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.

Μητροπολίτης πρώην Δρυϊνουπόλεως.— Τοῦ πανιερ. μητροπολίτου πρώην Δρυϊνουπόλεως κ. Γρηγορίου ἐπικαλεσαμένου δι' αἰτήσεως αὐτοῦ τὴν μέριμναν τῆς Ἐκκλησίας περὶ ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἔν τινι τῶν τελευταίων αὐτῆς συνεδριῶν μετακαλεσαμένη αὐτὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία μεριμνᾷ περὶ αὐτοῦ.

Ἐφορία Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.—Τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον, ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτοῦ τῆς 2 ἀπριλίου, ἐξελέξατο τὸν ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀξιότιμον κ. Π. Γ. Χρυσὸν μέλος τῆς ἐφορίας τῆς Πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἀντιπροσωπεῦον ἐν αὐτῇ τὸ Συμβούλιον· ἔφορον δὲ διώρισε τὸν ἀξιότιμον κ. Ἰω. Κ. Χατζόπουλον.

Ἐφορία Ἰωακειμίου παρθεναγωγείου. —Μέλος ἀντιπροσωπεῦον τὸ Συμβούλιον ἐν τῇ ἐφορίᾳ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰωακειμίου παρθεναγωγείου ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ὁ ἐκ τῶν νέων συμβούλων ἀξιότιμος κ. Ἀλέξ. Σ. Σινιόσογλους. Ἔφορος δ' αὐτοῦ διωρίσθη ὁ κ. Γρ. Μαρσάν.

Ἐπιτροπὴ Ἁγίου Θεράποντος.—Ὑπὸ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ἐξελέγη μέλος ἀντιπροσωπεῦον αὐτὸ ἐν τῇ ἐπιτροπῇ τοῦ Ἁγιάσματος ἁγίου Θεράποντος ὁ ἐκ τῶν νέων συμβούλων κ. Π. Γ. Χρυσός.

Ἐπιτροπὴ ἐράνων.—Μέλος τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, ὡς ἐκ μέρους τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, ἀντὶ τοῦ τέως συμβούλου κ. Ἰω. Κ. Χατζοπούλου, ὠνομάσθη ὁ κ. Ἀλ. Σ. Σινιόσογλους.

Ἐπισκευαὶ πατριαρχικοῦ οἴκου. — Τὰ τέκνα τῆς μακαρίτιδος Ἐριφίλης Φ. Βερνουδάκη Δημήτριος Βερνουδάκης καὶ Δέσποινα Κ. Κωστῆ προσήνεγκον, εἰς μνήμην τῆς ἀειμνήστου μητρὸς αὐτῶν, ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου λίρας γαλλικὰς πεντήκοντα.— Ἡ εὐσεβὴς καὶ φιλότιμος κοινότης Μεσονησίου (Ἀδὰ-παζὰρ) τῆς Νικομηδείας ἀπέστειλε λίρας τουρκικὰς εἴκοσιν.— Ὁ ἐν Δεδὲ-Ἀγὰτς ὑποπρόξενος τῆς Αὐστροουγγαρίας κ. Β. Ἰ. Σούχωρ δέκα λίρας γαλλικάς. — Οἱ ἐνταῦθα ἀξιότιμοι κκ. Χαραλάμπης καὶ Νικόλαος Μέντζε ὡς καὶ ὁ κ. Μωϋσῆς Ποργιάζογλους ἀνὰ 200 γρόσια ἕκαστος. — Ἀνωνύμως ἐστάλησαν πέντε γαλλικαὶ λίραι. — Προσήνεγκον ἔτι ὁ κ. Ν. Ἰ. Φόσκολος γρόσια 120 καὶ ὁ κ. Ἰ. Γιοουρτζόγλους γρ. 60.

Εὐαγγελικὰ διδάγματα. — Ὑπὸ τῆς εὐσεβοῦς καὶ φιλοτίμου ὀρθοδόξου κοινότητος Πανόρμου τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου ἐζητήθησαν ἕτερα πεντήκοντα ἀντίτυπα «Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων» πρὸς τοῖς ἑκατὸν, ἃ λαμβάνει νῦν. Ἐπίσης ἐζήτησεν εἴκοσιν ἀντίτυπα, πρὸς τὸ παρὸν, ὁ ἐν Κεσσάνῃ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως κ. Φιλόθεος. Εὐχῆς ἔργον νὰ μιμηθῶσι τὸ ἔξοχον τῆς εὐσεβείας καὶ φιλογενείας δεῖγμα, τὸ παρεχόμενον ὑπὸ τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος Πανόρμου, πᾶσαι αἱ λοιπαὶ, ὅσαι οἰκονομικῶς εὐπραγοῦσαι οὐδένα σπουδαῖον λόγον ἔχουσι τῆς ἄχρι σήμερον ἐπιδειχθείσης ἀδιαφορίας πρὸς ἀνάγνωσμα διδακτικὸν, παντὶ χριστιανῷ ἐπιβαλλόμενον.

Ἐπισκέψεις. — Χθὲς μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμεν. πατριάρχης ἐπεσκέψατο τοὺς σεβασμ. μητροπολίτας Διδυμοτείχου κ. Φιλάρετον καὶ Σκοπίων κ. Φιρμιλιανόν.

Κεντρικὸν παρθεναγωγεῖον Σταυροδρομίου. Στοιχοῦν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καθορισθέντι ἔθει τοῦ τελεῖν τὰς ἐξετάσεις τῶν μαθητριῶν αὐτοῦ πρὸ τοῦ πάσχα, ἐτέλεσε τῇ κυριακῇ τῶν βαΐων τὸ παρθεναγωγεῖον. τοῦτο τὴν ἑορτὴν τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων ταῖς τελειοφοίτοις ἐν μέσῳ πυκνοτάτου καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, οὗ προέστη ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης σὺν τοῖς σεβασμ. συνοδικοῖς μητροπολίταις Ἐφέσου, Βοδενῶν καὶ Καλλιουπόλεως. Κατὰ ταύτην παρίσταντο καὶ αἱ ΑΑ. ΕΕ. οἱ πρεσβευταὶ Ρωσσίας κ. Ζηνοβιὲφ καὶ Ἑλλάδος κ. Ἰ. Γρυπάρης, ὁ γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἐπ. Φίλων μετά τινων ὑπαλλήλων τῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας καὶ τοῦ προξενείου, καὶ πλεῖστοι λογάδες τοῦ Γένους. —Τῆς εἰθισμένης ἀκολουθίας ψαλείσης, ἐψάλησαν ὑπὸ τῶν μαθητριῶν ὕμνοι πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Ἄνακτα ἡμῶν, τὴν Α. Θ. Π. καὶ τὰς ΑΑ. ΑΑ. ΜΜ. τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὴν αὐτοκράτειραν τῆς Ρωσσίας τῶν ἀπὸ πολλοῦ προστατῶν τοῦ ἱδρύματος διατελούντων. Μετὰ τοὺς ὕμνους, ἡ σεβαστὴ διευθύντρια τοῦ παιδευτηρίου ἐξέθηκε συντόμως τὴν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πνευματικὴν κατάστασιν, ὁ δὲ ἐκ τῶν ἐφόρων ἀξιότιμος κ. Ἰ. Καστέλλης τὴν οἰκονομικήν, ἥτις παρουσιάσθη εὐάρεστος καὶ ἀνθηρά.—Ἡ Α. Θ. Π. εἰς ἐπισφράγισιν τῆς τελετῆς ἐξέφρασε θερμὰς εὐχαριστίας τῇ τε φιλομούσῳ καὶ εὐγενεστάτῃ χήρᾳ τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Ζαρίφη κ. Ἑλένῃ ἐπὶ τῇ μητρικῇ στοργῇ, ἣν ἐπεδείξατο εἰς τὸ εὐαγὲς παιδευτήριον, ὑλικῶς ἐξασφαλίσασα τὴν ἀπρόσκοπτον ἐν τῷ μέλλοντι λειτουργίαν αὐτοῦ, καὶ τῇ σεπτῇ αὐτοκρατορικῇ ρωσσικῇ οἰκογενείᾳ ἐπὶ τῇ ἡγεμονικῇ πρὸς τὸ ἵδρυμα ὑλικῇ ἀρωγῇ, ἔτι δὲ καὶ ταῖς ΑΑ. ΕΕ. τοῖς παραστᾶσι πρεσβευταῖς. Ἐπιδαψιλεύων δ' ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης πατρικὰς εὐχὰς ἐπί τε τῶν διδασκόντων καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ τοῦ καθιδρύματος κοπιώντων, ἠύξατο ὑπὲρ ὑγιείας τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν μοναρχου προστάτου τῆς παιδείας καὶ τῶν ἐπιστημῶν.—Ἔφοροι τοῦ παρθεναγωγείου εἰσὶν οἱ κκ. Λεωνίδας Γ. Ζαρίφης, Ἀντ. Μάγκος, Βασίλειος Οἰκονομίδης καὶ Ἰωάννης Ε. Καστέλλης ὁ καὶ γραμματεὺς τῆς ἐφορίας—κοσμήτειραι δὲ αἱ κυρίαι Ἑλένη Γ. Ζαρίφη, Βιργινία Κλ. Καλλιάδου, Μαρία Εὐστ. Εὐγενίδου, Ἀργυρὼ Ι. Καλβοκορέση καὶ Ἑλένη Στυλ. Παντερμαλῆ.—Τὸ παρθεναγωγεῖον ἀπὸ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν μετ' ἀροσιώσεως πρὸς τὸ καθῆκον καὶ πολλῆς πρὸς τὸ καθίδρυμα στοργῆς διευθύνει ἡ ἐλλόγιμος κ. Ἑλένη Καλογερᾶ.

Διανομὴ ἐλεῶν. — Ἐπὶ ταῖς παρελθούσαις ἑορταῖς, τὸ Ἐθνικὸν ταμεῖον, κατὰ τὰ εἰθισμένα, διένειμε διὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Λιτίτζης καὶ Καλλιουπόλεως καὶ τοῦ ἐριτίμου συμβούλου κ. Κ. Ἀναγνώστου (οὐχὶ Μ. Σιφναίου, καθὼς ἀνεγράφη) περὶ τὰς 25000 γροσίων εἰς πολλοὺς ἐνδεεῖς καὶ πτωχούς, διὰ δὲ τοῦ πανοσιολ. Μ. πρωτοσυγκέλλου καὶ τοῖς ἐν ταῖς κεντρικαῖς φυλακαῖς ποσότητά τινα χρηματικὴν καὶ ὡά. Τὸ πρὸς τοὺς πάσχοντας καὶ ἐνδεεῖς ὁμοδόξους καθῆκον ἔσπευσαν νὰ ἐκπληρώσωσι, κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ αἱ παρ' ἡμῖν Ἀδελφότητες, ὧν τὸ ἐπὶ τούτῳ ἔργον δύναται νὰ διεξάγηται ἀθορύβως, οἱ δὲ τὰς εὐθύνας φέροντες σύμβουλοι αὐτῶν καὶ πρόεδροι καθῆκον ἔχουσι νὰ δίδωσι λεπτομερῆ λόγον ἐνώπιον τῶν χορηγούντων αὐτοῖς τὴν ἐντολὴν τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ σκοποῦ ἑκάστης. — Εὐχαρίστως δ' εἴδομεν καὶ ἐν τισι πόλεσι σύστασιν ἐπιτροπῶν πρὸς ἀθροισιν χρηματικῶν ποσῶν διδομένων τοῖς πενομένοις. Εὐχῆς ἔργον νὰ διοργανωθῶσι συστηματικώτερον τοιαῦτα ταμεῖα φιλάδελφα κατὰ τόπους, ὅπως ἀποβῇ πράγματι πνευματικὸς ὁ πανηγυρισμὸς τῶν ἁγίων ἡμερῶν τοῦ κοσμοσωτηρίου πάσχα.

Πατριαρχικαὶ προσφῖσες. — Τῇ δευτέρᾳ τῆς ἁγίας καὶ Μ. ἑβδομάδος, τελετῇ ἐν τῇ αὐτοκρ. ρωσσικῇ πρεσβείᾳ μνημοσύνου γενομένης ἐπὶ τῷ οἰκτρῷ τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντι ἀοιδίμῳ Γρηγορίῳ Τσερμπίνᾳ, προξένῳ τῆς Ρωσσίας ἐν Μητροβίτσῃ, παρέστησαν ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, παραμυθούμενοι τοὺς πενθοῦντας, ὁ ἱερολογ. τριτεύων κ. Βενιαμὶν μετὰ τοῦ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν γραμματέων κ. Χρήστου Παπαϊωάννου. — Ἐπίσης, τῇ Μ. παρασκευῇ, κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Θ Π., ὁ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν διακόνων καὶ γραμματέων ἱερολογ. κ. Ἱερόθεος Ἀνθουλίδης, ἐπισκεψάμενος τὸν καθηγητὴν τῶν νομικῶν ἐν τῇ κατὰ Χάλκην ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ διδάκτορα κ. Θαλῆν Ἀντωνιάδην, ἡρμήνευσε τὰς παραμυθητικὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. ἐπὶ τῷ ἀώρῳ θανάτῳ τοῦ δεκαοκταετοῦς υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου.

Ἀντεπισκέψεις. — Τῇ τρίτῃ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸν πατριάρχης, διὰ τοῦ ἱερολογ. ὑπογραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου κ. Ἀθανασίου Πιπέρα καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ γραμματέως καὶ προλύτου τῆς θεολογίας κ. Χρήστου Παπαϊωάννου, ἀπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τοὺς ἐκ Βελιγραδίου ἀφικομένους εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν, τ'ν πανοσ. ἀρχιμανδρίτην Κύριλλον, διευθυντὴν τῆς Ἱερατικῆς ἐν Βελιγραδίῳ σχολῆς καὶ τὸν εὐλαβέστατον διάκονον κ. Δημήτριον. — Τῷ σαββάτῳ δὲ, προχθὲς, διὰ τοῦ ἱερολογ. τριτεύοντος κ. Βενιαμὶν ἡ Α. Θ. Π. ἠύξατο πλοῦν αἴσιον τῷ εἰς Ἀθήνας μεταβάντι τέως ἐπιτετραμμένῳ τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα κ. Ἀρμάνδῳ Ποτέν.

Εὐσεβὴς δωρεά. — Ὁ ἡγούμενος τοῦ ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου τοῦ πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰάκωβος Βατοπεδινὸς ἐδωρήσατο προσφάτως εἰς τὸν ἐν Βαφειοχωρίῳ ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μίαν ἱερατικὴν καὶ μίαν διακονικὴν στολήν. — Εἰς τὸν ἐν Σταυροδρομίῳ ναὸν τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας ὁ κ. Εὐστ. Εὐγενίδης ἐδωρήσατο πολυέλαιον ἑλκοντα βάρος τεσσαράκοντα δύο χιλιογράμμων καὶ βῆλον ὡραίας πύλης καλῶς κεντημένον. —Ὑπὲρ τῆς διακοσμήσεως τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ αὐτοῦ ναοῦ διὰ τριῶν ἁγιογραφιῶν ὁ ἐν Γαλατᾷ γνωστὸς ὁμογενὴς ἔμπορος κοσμημάτων κ. Μιχαὴλ Χαννοῦς ἐξώδευσεν εὐσεβοφρόνως περὶ τὰς 60 λίρας Τουρκίας. —Ὁ ἐκ τῶν προμηθευτῶν τοῦ Ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν Ἐξ.

Συμεὼν ἐφέντης Σινιόσογλους, ἐπίκουρος τῇ ἐν Καισαρείᾳ Ἱερατικῇ Ῥοδοκανακείῳ σχολῇ προσερχόμενος προσήνεγκεν 60 λίρας τουρκικάς.

Δωρεὰ ὁλιλόμοντος. — Ὁ ἐξ Οὐζοὺν-κοπροῦ καταγόμενος, ἐν Καΐρῳ δ' ἐμπορευόμενος ὁμογενὴς κ. Λαμπαδαρίδης, παράδειγμα φιλομουσίας καὶ τῆς πρὸς τὴν γενέτειραν ἀγάπης παρεχόμενος, ἀνέλαβε τὴν εἰς τὸ διηνεκὲς συντήρησιν τῶν ἐν Οὐζοὺν-κοπροῦ τῆς ἐπαρχίας Ἡρακλείας σχολείων.

Κληροδότημα. — Ὁ κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα μάρτιον ἐν Βουρδουρίῳ τῆς ἐπαρχίας Πισιδείας ἀποθανὼν χατζῆ Π. Κιπριτζόγλους ἐκληροδότησε διὰ διαθήκης τὴν ὅλην αὐτοῦ περιουσίαν ὑπὲρ τῶν ἐν Βουρδουρίῳ σχολείων τῆς ὁμογενοῦς ὀρθοδόξου κοινότητος.

Μουσική. Ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, οὗ τυγχάνει ἐπίτιμον μέλος, ὁ ἐν Σαράντα-Ἐκκλησίαις τῆς ἐπαρχίας Ἀδριανουπόλεως ἀξιότιμος κ. Δ. Δοδόπουλος προσήνεγκεν ὀκτὼ λίρας γαλλικάς.

Παράρραμα. — Ἐν τῇ δ' παραγράφῳ τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ δημοσιευθείσης πατριαρχ. καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, ἕνεκα ἀβλεψίας παρεισέρρησε παράρραμα, ὅπερ διορθωτέον οὕτω: «ἐπὶ συνεχεστέρᾳ ἀνυσίμῳ κοινωνίᾳ» καὶ οὐχὶ «ἀνωνύμῳ».

Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων

Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου κ. Μελέτιος Μεταξάκης ἐχειροτονήθη τῇ κυριακῇ τῶν βαΐων ὑπὸ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων πρεσβύτερος καὶ προεχειρίσθη ἀρχιμανδρίτης.

Ὁ ἀρχιμανδρίτης Κάλλιστος ὁ καὶ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς σχολῆς τοῦ Σταυροῦ διωρίσθη ὑπὸ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἱεροκήρυξ διὰ τοὺς τὴν ἁγίαν Πόλιν ἐπισκεπτομένους ῥώσσους, ἐντολὴν λαβὼν νὰ κηρύττῃ πρὸς αὐτοὺς ρωσσιστὶ κατὰ πᾶσαν κυριακὴν ἑσπέρας.

Ἐκκλησία Ἑλλάδος

Ἀρχιεπισκοπὴ Πατρῶν. — Διωρίσθη ἐπισκοπ. ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τριῶν ὀρθρικάλων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης παροικίας, τοῦ οἰκονόμου κ. Γ. Σιγαλοῦ, τοῦ σακκελίου κ. Β. Ῥοδίτου καὶ τοῦ ἱερομνήμονος κ. Ἰωάννου Ψημάδου, ὅπως διεξάγῃ τὰς πνευματικὰς ὑποθέσεις τῆς χηρευούσης ἐκκλησίας Πατρῶν μέχρι τῆς χειροτονίας τοῦ νέου ἀρχιερέως.

Ἱεροκῆρυξ τῆς ἐπισκοπῆς Μαντινείας καὶ Κυνουρίας διωρίσθη ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Συνέσιος Φιλιππίδης.

Ὁ πανιερ. ἐπίσκοπος Οἰτύλου καὶ Γυθείου κ. Παρθένιος, ἀδείᾳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μεταβὰς εἰς Πάτρας, ἐτέλεσε μνημόσυνον τῇ κυριακῇ τῶν βαΐων ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν Ἱερωθέου.

Ἐκκλησία Σερβίας

Ἅγιον Μῦρον. — Τῇ Μ. παρασκευῇ ἀφίκοντο εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν, ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ σεβασμ. μητροπ. Βελιγραδίου καὶ προέδρου τῆς ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας κ. Ἰννοκεντίου, ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης καὶ διευθυντὴς τῆς ἐν Βελιγραδίῳ Ἱερατικῆς σχολῆς, ἐξ ἧς ἀπερρίτησε πρὸ τεσσαράκοντα σχεδὸν ἐτῶν, κ. Κύριλλος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιδιακόνου τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ Βελιγραδίου κ. Δημητρίου, ἐντολὴν ἔχοντες ἵνα παραλάβωσι τὸ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας ἀπαιτούμενον ἅγιον Μῦρον, καθ' ἃ δ' ἐπιστολῆς ἠτήσατο ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Βελιγραδίου· τοῦτο δὲ παραλαβόντες ἀνεχώρησανεἰς Βελιγράδιον τῇ προχθὲς, σαββάτῳ.

ΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
Κωνσταντινουπόλεως

ΕΠΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ

Ἐπὶ ταῖς κινηταῖς ἑορταῖς, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης πέμπτης[1], ἐργῶδες καὶ κοπιωδέστατον ἀπέβαινε τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα, διά τε τὰς τελουμένας σχεδὸν καθ' ἡμέραν λειτουργίας καὶ τὰς ὑποδοχὰς, ἢ τὰς ἐπισήμους ἐπισκέψεις.

Ὡς αἱ κυριακαὶ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς, ὡς αἱ πρὸ τῶν νηστειῶν κυριακαὶ, ἐσεμνύνοντο ἐπὶ τῇ μνήμῃ ἀνδρῶν ὁσίων ἢ γεγονότων ἐξόχων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, οὕτω καὶ αἱ ἓξ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος τοῦ πάσχα ἦσαν καθωσιωμέναι εἰς τὰς ἱερὰς τῆς Θεοτόκου, τῶν ἀποστόλων ἢ τοῦ προφήτου καὶ βαπτιστοῦ μνήμας.

Ἀκριβὲς οὐδὲν γινώσκομεν περὶ τῆς ἱστορίας οὕτως εἰπεῖν, τῶν μνημῶν τούτων, πότε δῆλον οὖν κυριακή τις ἐτιμήθη διὰ ταύτης καὶ πότε δι' ἐκείνης, παρὰ τίσι τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν νῦν μὲν ἐλάμβανε τοῦτο τὸ ὄνομα κυριακή τις, νῦν δ' ἐκεῖνο· διότι, καθὼς δειχθήσεται κατωτέρω, τὸ παρὰ τῇ ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως ἐθιζόμενον **οὐδαμῶς ἠδύνατο ἐπιβληθῆναι ἑτέρᾳ Ἐκκλησίᾳ.** Εἴπερ ἡ τετάρτη κυριακὴ τῶν νηστειῶν, ἡ νῦν εἰς τὴν μνήμην ἀφιερωμένη τοῦ ὁσίου Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος, πρὸ τῆς Ι' ἴσως ἑκατονταετηρίδος ἁφωσιοῦτο εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς

1. Ὡς ἐπίκαιρον ἀνάγνωσμα ἐκδίδοται ἀπόσπασμα μακρᾶς διατριβῆς, συνταχθείσης ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παρὰ Πορφυρογεννήτῳ, Κωδινῷ, καὶ τῶν ὑπὸ Δημητρέβσκη ἐκδεδομένων τυπικῶν. Τὸ ὅλον βιβλίον περιέχει πλείστας εἰδήσεις χρησίμους εἴς τε τὴν λειτουργικὴν, τὴν τοπογραφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν ἑορτῶν τε καὶ ναῶν παρὰ βυζαντινοῖς.

ἀθλήσεως τοῦ ἁγίου Δομετίου πέραν ἐν Συκαῖς, εἴπερ ἐπίσης ἡ πέμπτη κυριακὴ, ἡ παρ' ἡμῖν εἰς τὴν μνήμην τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς αἰγυπτίας, ἄλλοτε ἐπεγράφετο εἰς τὴν ἄθλησιν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ζηνοβίου ἐν Συκαῖς, τίς εὖ φρονῶν δύναται 'να πιστεύσῃ ὅτι ἡ τῶν ἀντιοχέων, ἡ τῶν ἀλεξανδρέων, ἡ τῶν παλαιστηνῶν καὶ ἡ τῶν κυπρίων Ἐκκλησία ἔδει 'να γνωρίζῃ τὰς κυριακὰς ταύτας διὰ τῆς μνήμης τῶν ναῶν τούτων, οὓς οὐκ εἶχον ἐν ταῖς πρωτευούσαις αὐτῶν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἡ τῶν Συκῶν, ἃς οὐκ εἶχον κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα. Ἑκάστης γὰρ Ἐκκλησίας καὶ μονῆς ἐχούσης Ἑορτολόγιον ἴδιον—οὐδεμία περὶ τούτου ἀμφιβολία—καὶ δικαιουμένης ἔχειν καὶ Τυπικὸν ἴδιον ἱερῶν πανηγύρεων καὶ διαίτης καὶ πολιτείας, ἐχούσης δ' ὡς φρονῶ καὶ Εὐχολόγιον ἴδιον, καὶ αἱ κυριακαὶ τοῦ Τριῳδίου καὶ αἱ τοῦ Πεντηκοσταρίου ἠδύναντο ἔχειν ἰδίαν ὀνομασίαν ἑκάστη, καθὼς καὶ αἱ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος τοῦ πάσχα, δηλά γε δὴ τῆς διακαινησίμου.

Οὕτως ἐν ταῖς ἀνὰ τὴν Παλαιστίνην καὶ Συρίαν ἁγιωτάταις Ἐκκλησίαις αἱ ἡμέραι τῆς διακαινησίμου ταύτης ἑβδομάδος ὠνομάζοντο πρὸ τῆς Ι' ἑκατονταετηρίδος

ἡ δευτέρα τῶν ἁγίων ἀποστόλων·

ἡ τρίτη καὶ ἡ τετάρτη τῆς Θεοτόκου·

ἡ πέμπτη Ἰωάννου τοῦ θεολόγου καὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου·

ἡ παρασκευὴ Πέτρου τοῦ ἀποστόλου·

τὸ σάββατον Ἰωάννου τοῦ προδρόμου.

Ἀλλὰ καὶ **ἡ δευτέρα μετὰ τὴν κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ** παρά τισιν Ἐκκλησίαις ἦν ἀφωσιωμένη εἰς τὴν μνήμην Ἠλιοὺ τοῦ προφήτου.

Ἡ μετὰ τὴν τοῦ Θωμᾶ κυριακὴν ἐλέγετο **κυριακὴ τῶν μυροφόρων,** ὡς ἐπίσης ἡ μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψεως ἐλέγετο **κυριακὴ τῶν ἁγίων πατέρων τῆς Α΄ Συνόδου,** καθὼς καὶ νῦν λέγεται.

Κατὰ τὰ παρὰ ταῖς Ἐκκλησίαις ταύταις ἐθιζόμενα, αἱ τοῦ Τριῳδίου κυριακαὶ, πρὸ τῆς Θ΄ ἑκατονταετηρίδος, ἐκαλοῦντο

ἡ πρώτη κυριακὴ τῶν νηστειῶν **κυριακὴ τῶν κολυμβηθρῶν·** ἀλλ' ἐπίσης ἐτελεῖτο κατ' αὐτὴν καὶ μνήμη **Μωϋσέως, Ἀαρὼν καὶ τῶν λοιπῶν προφητῶν·**

ἡ δευτέρα κυριακὴ τῶν νηστειῶν **τοῦ ἀσώτου καὶ τῶν ἐργατῶν·**

ἡ τρίτη κυριακὴ τῶν νηστειῶν, παραδόξως πως τό γ' εἰς ἡμᾶς ἦκον, **τῆς σαμαρείτιδος·**

ἡ τετάρτη κυριακὴ τῶν νηστειῶν φαίνεται ὅτι ἦν ἡ **κυριακὴ τοῦ τυφλοῦ·**

ἡ πέμπτη κυριακὴ τῶν νηστειῶν **τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου.**

*

Ἐν τῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ διαφόρως ὠνομάζοντο αἱ ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῆς τυροφάγου κυριακαὶ, πρὸ τῆς Ι΄ ἑκατονταετηρίδος, αἱ δὲ μνῆμαι αἱ τελούμεναι κατ' αὐτὰς ἦσαν

κυριακὴ τῆς τυροφάγου. Μνήμη Φλαβιανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Λέοντος πάπα Ρώμης· καὶ τῶν ἐν εὐσεβείᾳ γενομένων βασιλέων Μαρκιανοῦ καὶ Πουλχερίας. Ἦν ἄρα ἡ ἑορτὴ τῶν πατέρων τῆς ἁγίας τρίτης οἰκουμενικῆς Συνόδου·

σάββατον τῆς Α΄ ἑβδομάδος τῆς τεσσαρακοστῆς. Μνήμη τῆς ἀθλήσεως τοῦ ἁγίου Θεοδώρου. Σύναξις εἰς Τὰ Σφωρακίου·

κυριακὴ Α΄, ἡ μετὰ τὴν Θ΄ ἑκατονταετηρίδα **τῆς ὀρθοδοξίας,** πρὸ ταύτης ἑωρτάζετο μνήμη Μωϋσέως, Ἀαρὼν καὶ Σαμουὴλ τῶν προφητῶν. Ἡ μνήμη τῶν προφητῶν δείκνυται κοινὴ ταῖς ἀνατολικαῖς Ἐκκλησίαις οὖσα. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ ἐπὶ τούτῳ σύναξις ἐτελεῖτο ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ·

κυριακὴ Β΄, ἡ μετὰ τὴν ΙΔ΄ ἑκατονταετηρίδα κυριακὴ τοῦ Παλαμᾶ· πρὸ τῆς Θ΄, μνήμη τῆς ἀθλήσεως Πολυκάρπου Σμύρνης. Σύναξις ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ·

κυριακὴ Γ΄, καθὰ καὶ νῦν· **προσκύνησις τῶν τιμίων ξύλων.** Σύναξις οὐ σημειοῦται·

κυριακὴ Δ΄. Ἄθλησις τοῦ ἁγίου Δομετίου, Πέραν, ἐν Συκαῖς (ὅπου καὶ ἡ σύναξις)·

κυριακὴ Ε΄. Ἄθλησις τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ζηνοβίου, ἐν Συκαῖς (ὅπου βεβαίως καὶ ἡ σύναξις)· ἀλλὰ, κατὰ διαταγὴν τοῦ πατριάρχου τῆς νέας Ρώμης, ἐγίνετο παννυχὶς ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν ἡ κατὰ τὴν Δ΄ ἡ κατὰ τὴν Ε΄ κυριακὴν τῶν νηστειῶν.

Καὶ τὰς μὲν ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις τὰς καθ' ὅλην τὴν διακαινήσιμον ἑβδομάδα μέλλομεν ἰδεῖν ἀμέσως, ἐν ἀναγραφῇ τῶν ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τελουμένων λειτουργιῶν· ἀλλ' ἐπιτραπήτω, πρὸς πλήρωσιν τῶν εἰρημένων, ἵνα προσθῶ ὅτι, κατὰ παλαιὸν τυπικὸν

τῆς μεγάλης ἐκκλησίας (Ἁγίας Σοφίας), καὶ μετὰ τὴν πεντηκοστὴν ἐτάττοντο κινηταί τινες ἑορταί, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς μετὰ ταῦτα ἑβδομάδος, οὐχὶ δὲ ἐν κυριακαῖς, καὶ αὗται ἦσαν μέχρι τῆς Ι' ἑκατονταετηρίδος

τετάρτη μετὰ τὴν πεντηκοστήν. Σύναξις τῶν ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτῶν οἴκῳ, τῷ ὄντι ἐν τῷ νέῳ παλατίῳ. Ἡ λιτὴ ἐξήρχετο ἀπὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας·

σάββατον μετὰ τὴν πεντηκοστήν. Σύναξις τῆς Θεοτόκου, καὶ τῶν ἁγίων Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης, ἐν τῇ Ἁγία Σοφίᾳ·

τετάρτη μετὰ τὴν κυριακὴν τῶν ἁγίων πάντων «τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρησάντων»[2]. Σύναξις τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ Παλαιᾷ Πέτρᾳ·

κυριακὴ δευτέρα μετὰ τὴν πεντηκοστήν (ὅπλα δὴ τῇ μετὰ τὴν κυριακὴν τῶν ἁγίων πάντων). Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδώρου ἐν τοῖς Σφωρακίου **«ὁ καλούμενος ροδισμός».**

Εἰρήσθω δ' ὅτι καὶ τῷ σαββάτῳ τῆς μετὰ τὸ πάσχα δευτέρας ἑβδομάδος ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἦγε τὴν μνήμην Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου, ἣν αἱ κατὰ τὴν Παλαιστίνην καὶ Συρίαν Ἐκκλησίαι, καθὼς ἐμάθομεν, ἐγέραιρον τῇ πέμπτῃ τῆς διακαινησίμου.

Κατὰ τὰς κινητὰς ταύτας ἑορτὰς ἀγνοῶ μέχρι τοῦ νῦν εἴπερ ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐλειτούργει. Σημείωμα πατριαρχικῶν λειτουργιῶν ἀκριβὲς εὕρηται περὶ τῶν κατὰ τὴν ἑβδομάδα τοῦ πάσχα, καὶ τοῦτο νομίζω κάλλιστον ἀνάγνωσμα τοῖς τὰ πάτρια τεθηπόσι καὶ ἐρευνῶσιν, ἐπίκαιρον δὲ μάλιστα καθ' ἣν διανύομεν ἑβδομάδα, ἧς ἕνεκεν ἀπεσπάσθη ἐκ τοῦ ἐπὶ τούτῳ συγγραμματίου. Τοῦτο νῦν ἀπολλάττω πολλῶν παρατηρήσεων, ἐπιβαλλομένων μὲν, ἐν ἰδίῳ δ' ἐκδιδομένων βιβλιδίῳ.

Κυριακὴ τοῦ πάσχα. Λειτουργία τοῦ πατριάρχου ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ. — Εἴπερ ὁ Εὐαγγελισμὸς συνέπιπτε τῇ κυριακῇ τοῦ πάσχα, νομίζω ὅτι τὸν μὲν ὄρθρον ἐτέλει ἐν τῷ ναῷ τῶν Χαλκοπρατείων, ἐπ' ὀνόματι τιμωμένῳ τῆς Θεομήτορος, τὴν δὲ λειτουργίαν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ. — Τῇ κυριακῇ τοῦ πάσχα, κατὰ τὸν Κωδινὸν, ἡ θαυματουργὸς τῆς Ὁδηγητρίας εἰκὼν προεπέμπετο ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἐκ τοῦ παλατίου τῶν Βλαχερνῶν, εἰς ὃ μετεκομίζετο τῇ τετάρτῃ τῆς πέμπτης ἑβδομάδος τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Ἑσπερινὸς τοῦ πάσχα, δευτέρα Ἀναστασις κοινότερον. Κατὰ συνήθειαν παλαιοτέραν, ὁ πατριάρχης εἰς τὰ εὐκτήρια αὐτοῦ, μετὰ τὴν τοῦ λυχνικοῦ συμπλήρωσιν, ἀνερχόμενος, ἀνεγίνωσκε τὸ «Οὔσης ὑψίας» ἕως τοῦ «κεκράτηνται». — Ταῦτα τὸ παλαιὸν ἔθος. «Νῦν δὲ, παρόντος αὐτοῦ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἀναγινώσκεται τὸ Εὐαγγέλιον ὑπὸ τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου ἢ τοῦ δευτερεύοντος ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος». — Πολὺ πιθανῶς εὐκτήριον ἢ εὐκτήρια τοῦ πατριάρχου ἐννοεῖ τὸ τυπικὸν τὸν ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου ναὸν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ, οὗ ναοῦ τῶν ἐγκαινίων ἡ μνήμη ἦγετο τῇ 31 ὀκτωβρίου.

Δευτέρα τῆς ἑβδομάδος τοῦ πάσχα. Μνήμη τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Ἡ πατριαρχικὴ λειτουργία ἐγίνετο ἐν τῷ ναῷ αὐτῶν τῷ μεγάλῳ. Εἰδὲ συνέπιπτε κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καθ' ἣν ἐπανηγύριζεν ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου τῶν Χαλκοπρατείων, μέχρι μὲν τῆς λειτουργίας ὁ πατριάρχης προίστατο ἐν τῷ σεβασμίῳ τούτῳ ναῷ, πρὸ τῆς ἐνάρξεως δ' αὐτῆς, ἐκ τῶν Χαλκοπρατείων ἀναχωρῶν, μετέβαινεν εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὁδοιπορῶν ἀρκετὰ μακρὸν διάστημα (μέχρις οὗ κεῖται σήμερον τὸ τέμενος σουλτὰν Μεχμὲτ) καὶ τὴν λειτουργίαν ἐτέλει ἐν τοῖς Ἁγίοις Ἀποστόλοις τοῖς μεγάλοις.

Τρίτη τῆς διακαινησίμου. Τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐν Χαλκοπρατείοις. Ὁ πατριάρχης ἐτέλει τὴν λειτουργίαν ἐν τῷ σεβασμίῳ τούτῳ ναῷ.

Τετάρτη τῆς διακαινησίμου. Τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις. Ὁ πατριάρχης ἐλειτούργει ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν.

Πέμπτη τῆς διακαινησίμου. Οὐδεμία μνήμη σημειοῦται. Ὁ πατριάρχης ἐλειτούργει ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ.

Παρασκευὴ τῆς διακαινησίμου. Οὐδεμία μνήμη σημειοῦται. Ὁ πατριάρχης ἐλειτούργει ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ.

Σάββατον τῆς διακαινησίμου. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἰς Τὰ Σφωρακίου. Ὁ πατριάρχης ἐλειτούργει ἐν τῷ ναῷ τοῦ τιμίου Προδρόμου τῷ ἐν

2. Ἁγίων πάντων οὐχὶ καθὼς ὁ λαὸς ἐκλαμβάνει τὴν κυριακὴν ταύτην, ἀλλὰ τῶν μαρτυρησάντων ὑπὲρ Χριστοῦ· τῶν γὰρ ἐν ἀσκήσει λαμψάντων ἦγεν ἡ Ἐκκλησία καὶ νῦν ἄγει τὴν μνήμην τῷ σαββάτῳ τῆς τυροφάγου, τοῦτο δὲ πιστὸν δῆλον ὁ ψαλλόμενος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ κανών.

τῇ συνοικίᾳ Σφωρακίου, διότι τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου τὴν μνήμην ἦγον, οὐχὶ τὴν τοῦ θεολόγου· ἦν δ' ὁ ναὸς τοῦ τιμίου προδρόμου πλησίον τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἡ λιτὴ τῆς ἑορτῆς, ὡς ἔοικεν, ἀπήρχετο «εἰς τοὺς Ὁδηγοὺς, ἤγουν εἰς τὰ Προτασίου». Σημειωτέον ὅτι τὸ σάββατον τοῦτο τῆς ἑβδομάδος τοῦ θείου πάσχα παρὰ ταῖς ἀνατολικαῖς Ἐκκλησίαις ἦν ἀφιερωμένον εἰς τὴν μνήμην Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.

Κυριακὴ τοῦ ἀντίπασχα, ἢ καινὴ, ἢ νέα, ἡ κυριακὴ (τῆς ψηλαφήσεως) **τοῦ Θωμᾶ.** Ὁ πατριάρχης ἐλειτούργει ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὡς ἐκ τῶν παρὰ Πορφυρογεννήτῳ γραφομένων[3] τεκμαίρομαι.

Δευτέρα τοῦ Θωμᾶ. Τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐν Χαλκοπρατείοις. Ὁ πατριάρχης ἐτέλει τὴν λειτουργίαν ἐν τῷ σεβασμίῳ τούτῳ ναῷ, τὸ δεύτερον ἐντὸς ἑπτὰ ἡμερῶν.

Τετάρτη τῆς μεσοπεντηκοστῆς. Προέλευσις αὐτοκρατορικὴ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου, κειμένῳ ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Ἔξω-κιονίου (ἐν τῇ τῶν Ἔξω-μαρμάρων ἐνορίᾳ δῆλα δὴ) πλησίον τῆς Μωκησίας κινστέρνης (τσικοὺρ-μποστὰν τῆς σήμερον). — Ἐν ἡμέρᾳ τοιαύτης ἑορτῆς, πανηγυριζομένης ἐν ἐπιφανεστάτῳ ναῷ, καθ' ἣν ὁ αὐτοκράτωρ ἐν πομπῇ παρίστατο, τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλει ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Πέμπτη τῆς ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου. Αὐτοκρατορικὴ προέλευσις ἐν τῷ περιωνύμῳ ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐν ᾧ ἐλειτούργει ὁ πατριάρχης. Ἡ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς αὕτη ἱερὰ καὶ κοσμικὴ πανήγυρις ἐγίνετο τῇ παρασκευῇ τῆς διακαινησίμου μετὰ τὴν ΙΓ' ἑκατονταετηρίδα.

Κυριακὴ τῆς πεντηκοστῆς. Ὁ πατριάρχης ἐτέλει τὴν λειτουργίαν ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Δευτέρα μετὰ τὴν πεντηκοστὴν (τῇ ἐπαύριον δῆλα δή). Μνήμη σεισμοῦ. Τὴν θείαν λειτουργίαν ὁ πατριάρχης ἐτέλει ἐν τῷ σεβασμίῳ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν, ἐν ᾧ, καθὼς εἴδομεν ἤδη, τὴν λειτουργίαν ἐτέλει καὶ τῇ 26 ὀκτωβρίου, σεισμοῦ μνήμης ἀγομένης ἐπίσης, ὡς καὶ τῇ 26 ἰανουαρίου, ἐν μνήμῃ σεισμοῦ. Τίνα δὲ σεισμὸν ἐννοεῖ τὸ παλαιὸν τυπικὸν, ὡς ἐν ἡμέρᾳ πεντηκοστῆς ἢ τὴν ἐπιοῦσαν γενόμενον, ἀκριβές τι εἰπεῖν οὐκ ἔχομεν. Ἐν τοῖς ἑορτολογίοις οὐδεμία σεισμοῦ σημειοῦται ἀπὸ τῆς 17 μαρτίου μέχρι τῆς 16 αὐγούστου μνήμη. Ὁ χρονογράφος Κεδρηνὸς ἀναγράφει «σεισμὸν μέγαν», αἰσθητὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει γενόμενον, τῇ 10 μαΐου τοῦ 583, ἀλλ' οὐ σημειοῖ ζημίας, καὶ ἕτερον τῇ τῆς ἀναλήψεως ἡμέρᾳ τῷ 858 γενόμενον, μέγαν, κατ' αὐτὸν, ἕως ἐδάφους τὸ τεῖχος τὸ κατὰ τὸ Ἔξω-κιόνιον καταβαλόντα, καὶ ναοὺς καὶ οἰκίας ἐρειπιώσαντα, ῥίψαντα δὲ καὶ τὴν κατὰ τὴν Χρυσῆν πύλην ἱδρυμένην νίκην[4]· εἴπερ ὅμως ἐννοεῖ τὸ τυπικὸν τὸν τοῦ 858 σεισμὸν,[5] ἔδει βεβαίως ἵνα γίνηται ἥ τε λειτουργία καὶ ἡ λιτὴ κατὰ τὸ Ἔξω-κιόνιον. Ὥστε πρέπει 'να ἐξαρτήσωμεν πᾶσαν προσδοκίαν λύσεως τῆς ἡμετέρας ἀπορίας ταύτης ἀπὸ τοῦ Πασχαλίου Χρονικοῦ[6], παρ' ᾧ μετ' ἀκριβείας ἀναγράφεται γινόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 20 ἀπριλίου τοῦ ἔτους 611, ἐν ἡμέρᾳ τρίτῃ τῆς ἑβδομάδος, ὥρᾳ δ' ἑβδόμῃ «σεισμὸς μέγας, ὡς ἐξ ἀνάγκης, πρὸ πεντηκοστῆς, τῇ 22 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, ἡμέρᾳ πέμπτῃ, λιτὴν γενέσθαι εἰς τὸν Κάμπον καὶ ψαλθῆναι τὸ τρισάγιον».

Κυριακὴ τῶν ἁγίων πάντων. Κατὰ τὰ παρὰ Πορφυρογεννήτῳ γραφόμενα[7] τεκμαίρομαι ὅτι ὁ πατριάρχης ἐλειτούργει ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων πάντων.

§

Τινὲς τῶν ἱερῶν τούτων πανηγύρεων εἶχον καὶ δεύτερον μέρος, οὕτως εἰπεῖν. Τῇ πέμπτῃ τῆς διακαινησίμου, λόγου χάριν, ὁ πατριάρχης, μετέβαινεν[8] εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ συνεγευμάτιζε

3. Ὁ Πορφυρογέννητος ἀναφέρων προέλευσιν αὐτοκρατορικὴν γινομένην ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων τῇ νέᾳ κυριακῇ λέγει ὅτι αὐτὴ **τάξις καὶ ἡ ἀκολουθία** γίνεται τῆς δευτέρας τῆς διακαινησίμου (σελ. 52). Φιλόθεος δὲ ὁ πρωτοσπαθάριος ἐξ ὧν γράφει (Πορφυρογ. σελ. 773) οὐδεμιᾶς ἡμῖν ἀμφιβολίας δίδωσι χῶρον περὶ λειτουργίας (πατριαρχικῆς)· αὐτῇ δὲ νέᾳ κυριακῇ ἐκτελεῖται προέλευσις λαμπροφόρος ἐν τῷ σεβασμίῳ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Καὶ τελουμένης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας ..... συνεστιᾶται τῷ βασιλεῖ ὁ ἁγιώτατος ἡμῶν πατριάρχης». Τὸ γεῦμα ἐν τῷ χρυσῷ τρικλίνῳ τοῦ παλατίου.

4. Κεδρηνοῦ Σύνοψις ἱστοριῶν ἐκδόσ. Βενετίας, σελ. 311 καὶ 432.

5. ἀκριβῶς πως σημείωσιν τῶν ἀπὸ τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος μέχρις ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως σεισμῶν ἀνάγνωθι προσηρτημένην ἐν τέλει τοῦ μετὰ χεῖρας συγγράμματίου.

6. Χρον. Πασχ. Βόννης σελ. 702.

7. Ἔκθεσις· σελ. 536.

8. Πορφυρογ. Ἔκθ. βασιλ. τάξεως· σελ. 90—91. Κωδηνοῦ Περὶ ὀφφικίων· Βόννης σελ. 77.

τῷ αὐτοκράτορι· ἀλλὰ τὸ μὲν ἐκεῖ γευματίζειν ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς αὐτοκρατορικῆς προσκλήσεως, ἡ δὲ μετάβασις ἐπεβάλλετο, καθὼς ἔξεστι συμπεραίνειν ἐκ τῶν τοῦ κουροπαλάτου Κωδινοῦ καὶ τῶν τοῦ Πορφυρογεννήτου. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πέμπτης, ὁ πατριάρχης παρελάμβανεν ἐν τοῖς ἀνακτόροις σὺν ἑαυτῷ τοὺς ἀρχιερεῖς, τοὺς τῆς Ἐκκλησίας ἄρχοντας (ἀξιωματικοὺς δῆλα δὴ τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς),ἔτι δὲ καὶ ἀρχιμανδρίτας καὶ ἡγουμένους μοναστηρίων· τὴν δὲ στολὴν αὐτοῦ ἀμφιεννύμενος, ἤρχετο πρὸς τὸν βασιλέα, εὑρίσκων αὐτὸν ἱστάμενον ἐν τῷ θρόνῳ, οὐδενὸς τῶν ἀρχόντων τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς παρισταμένου, ἀλλὰ μόνων τῶν τῷ πατριάρχῃ συνοδευόντων. Τότε θυμιῶν ὁ πατριάρχης τὸν αὐτοκράτορα, τὸ θυμιατήριον ἐπέδιδε τῷ ἀρχιδιακόνῳ, προσερχόμενος δ' ὑμνῴδει τὸν αὐτοκράτορα, ἀσπαζόμενος αὐτὸν εἰς τὸ στόμα, καὶ δεχόμενος εἰς τὸ στόμα καὶ αὐτὸς τὸν ἀσπασμὸν τοῦ αὐτοκράτορος, μεθ' ὃ ἵστατο πλησίον αὐτοῦ. Κατόπιν οἱ ἀρχιερεῖς, ἀνὰ δύο προσερχόμενοι, ἠσπάζοντο πρῶτον τὴν χεῖρα τοῦ αὐτοκράτορος, εἶτα τὴν ποδειάν, «ἐφεξῆς δὲ πάντες οἱ ρηθέντες ἄρχοντες τῆς Ἐκκλησίας, ἀρχιμανδρῖταί τε καὶ ἡγούμενοι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι· τελεσθέντος δὲ τούτου, ὁ μὲν πατριάρχης εὐχὴν ἐπειπὼν αὖθις ἀπέρχεται· ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ».

Ἐν τοῖς παλαιοῖς εὐχολογίοις κεῖται, εὐτυχῶς, ἡ διατύπωσις τῆς πρὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἱερᾶς τελετῆς, καὶ ταύτης ἔχομεν γνῶσιν, ὡς ἔχουσιν ἀπ' ἄρτι γνῶσιν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται· ἡ διατύπωσις ἴσχυεν, ὡς ἔοικεν, ἐν πάσῃ πρὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπισήμῳ παρουσίᾳ τοῦ πατριάρχου ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς, ἔχει δ' οὕτως[9]

«Εὐχὴ γινομένη ὁσάκις ἔλθῃ ὁ πατριάρχης εἰς τὸν βασιλέα, ἐξαιρέτως δὲ τῇ πέμπτῃ τῆς διακαινησίμου.

Μετὰ τὸν ἀσπασμὸν λέγοντος τοῦ ραιφερενδαρίου συναπτήν,

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, Σοῦ δεόμεθα καὶ Σὲ παρακαλοῦμεν, σῶσον τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν, οὓς ἐδικαίωσας βασιλεύειν ἐπὶ τῆς γῆς. Φύλαξον αὐτοὺς ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς σῆς ἀγαθότητος. Ὑπόταξον αὐτοῖς πάντα τὰ βάρβαρα καὶ πολέμια ἔθνη. Χάρισαι αὐτοῖς εἰρηνικὸν τὸ βασίλειον, καὶ τὰ εὐάρεστά σοι πράττειν διὰ παντὸς αὐτοὺς καταξίωσον. Τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ἐν ὑπακοῇ καὶ φόβῳ ἀπροσδοκήτως,[10] φύλαξον. Τὸν στρατὸν ἐν παντὶ ἔθνει πολεμίῳ ἐνίσχυσον. Τὸν δῆμον ἐν εὐφροσύνῃ καὶ εἰρήνῃ διάγειν εὐδόκησον· πᾶσαν ἀφθονίαν τὴν ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτῶν δωρούμενος. Ὅτι ηὐλόγηται τὸ πανάγιον ὄνομά Σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ὁ πατριάρχης Εἰρήνη πᾶσι
ὁ διάκονος Τὰς κεφαλὰς
ὁ ἱερεύς

Σοὶ τῷ μόνῳ φιλανθρώπῳ κριτῇ ὁ ὑπὸ Σοῦ πιστευθεὶς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς βασιλείαν ὑπέκλινε σὺν ἡμῖν τὸν αὐχένα,[11] καὶ δεόμεθά Σου, Δέσποτα τῶν ἁπάντων, τὴν σὴν εἰρήνην δώρησαι ταῖς πάντων ἡμῶν καρδίαις καὶ πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα τῷ ὑπὸ Σὲ βασιλεῖ· καὶ κατάνυξον αὐτὸν τὰ τῆς σῆς φιλανθρωπίας ἐπιδείκνυσθαι πᾶσι τοῖς ὑπηκόοις. Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀε » κτλ.

*

Ἐπίσης ἡ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ σεισμοῦ γινομένη λειτουργία εἶχε τὸν ἐπίλογον ἢ τὸν πρόλογον αὐτῆς ἀρκούντως ἐνοχλητικόν, διότι προηγεῖτο ταύτης πάντοτε λιτή, γινομένη κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τῷ Κάμπῳ, ἤτοι τῇ πεδιάδι τῇ κειμένῃ ὑπεράνω τοῦ Ἑβδόμου, ὕπερθεν τοῦ Μακρίκιοϊ, διότι φρονῶ ὅτι ἐκεῖ ἐψάλλετο ὁ κανὼν εἰς φόβον σεισμοῦ ὁ ποιηθεὶς ὑπὸ Ἰωσὴφ τοῦ ὑμνογράφου, ἴσως δὲ καὶ λιτή τις ἐπὶ τούτῳ, ἡ ἐν τῷ Εὐχολογίῳ ἀναγινωσκομένη. Κατὰ τὴν ἐν τῷ Εὐχο-

9. κεῖται ἐν τῷ πολυτιμήτῳ Εὐχολογίῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου (1728) σελ. 70 τοῦ δευτέρου μέρους καὶ παρὰ Goar, ἐκδόσεως τοῦ 1730, σελ. 733.

10. ὁ Goar **ἀπροσδόκητος**.

11. νοεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ λαοῦ κλίσιν τῶν κεφαλῶν, ᾧ συνέκλιεν τὴν κεφαλὴν καὶ ὁ αὐτοκράτωρ.

λογίῳ διάταξιν[12], προετάττετο τῆς εἰς μνήμην σεισμοῦ λειτουργίας «**Τάξις γινομένη ἐν τῷ Τριδουναλίῳ** (τοῦ Κάμπου, ὡς παρασημειοῖ Goar) **ἐν ταῖς ἐξ ἔθους ἀπερχομέναις ἐκεῖσε λιταῖς**» καὶ ἴσως ἡ τοιαύτη διάταξις προηγεῖτο καὶ τῆς ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ σεισμοῦ τελουμένης ὑπὸ τοῦ πατριάρχου λειτουργίας. Ἡ τάξις αὕτη ἔχει ὡδε:

«Μετὰ τὸ ἀνελθεῖν τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ δοξάσαι τοὺς ψάλτας, δέξασθαι δὲ καὶ τὸν λαὸν, καὶ πληρῶσαι τὴν λεγομένην λιτὴν[13], λέγοντος τοῦ ἀρχιδιακόνου Πρόσχωμεν,

λέγει ὁ πατριάρχης

Ὑπὲρ τῆς οἰκουμενικῆς καταστάσεως καὶ εὐσταθείας τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, καὶ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως εἴπωμεν· Κύριε ἐλέησον·

καὶ τοῦ λαοῦ τρίτον λέγοντος τὸ, Κύριε ἐλέησον, ἄρχεται πάλιν

Ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν βασιλέων, παντὸς τοῦ παλατίου, καὶ τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν εἴπωμεν πάντες· Κύριε ἐλέησον.

Ὑπὲρ τοῦ ἄσειστον καὶ ἄφλεκτον καὶ ἀναίμακτον φυλαχθῆναι τὴν πόλιν ταύτην, καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν εἴπωμεν· Κύριε ἐλέησον·

καὶ τοῦ λαοῦ λέγοντος τὸ, Κύριε ἐλέησον, τρίτον, σφαγίζει τρίτον, καὶ ἐκφώνως λέγει

Ὅτι Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρμῶν καὶ φιλανθρωπίας ὑπάρχεις καὶ Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν [τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ] κτλ.

Καὶ, μετὰ τὸ Ἀμὴν, κάθηται ἐν τῷ θρόνῳ, καὶ τοῦ διακόνου λέγοντος Σοφία, λέγεται τὸ προκείμενον· καὶ, μετὰ τὸ Ἀλληλούϊα, λέγοντος τοῦ ἀρχιδιακόνου Ὀρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου, σφραγίζει τρίτον, καὶ λέγει Εἰρήνη πᾶσι·

ὁ λαός· Καὶ τῷ πνεύματί σου

εἶτα ἐκφωνεῖ· Ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον· ὁ ἀρχιδιάκονος· Ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν

καὶ οὕτως ἀρχόμενος συναναγινώσκει[14] τῷ διακόνῳ πᾶσαν τὴν περικοπὴν τοῦ Εὐαγγελίου·

καὶ, μετὰ τὴν ἐκτενὴν, σφραγίζει πάλιν κατὰ τὸ ἔθος, καὶ λέγει

Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις, καὶ Σοὶ τὴν δόξαν . . . .

ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς τῷ Κυρίῳ κλίνατε

ἀπόκρισις· Σοὶ, Κύριε·

καὶ ποιεῖ τὴν εὐχὴν τῆς κεφαλοκλισίας. Καὶ τοῦ διακόνου κηρύσσοντος τὴν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ἰωάννῃ σύναξιν, ἀπέρχεται ἐκεῖ, καὶ ποιεῖ λειτουργίαν».

§

Κατὰ τὰς σημειωθείσας ἤδη λειτουργίας ἐλάμβανον βεβαίως μέρος οἱ παρευρισκόμενοι ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ κράτους ἀρχιερεῖς, προηγοῦντο δὲ τούτων, ὡς ἔστιν εἰκᾶσαι, οἱ τὸν τοῦ συγκέλλου τίτλον φέροντες, ἤτοι τῶν διαρκῶν μελῶν τῆς περὶ τὸν πατριάρχην ἱερᾶς συνόδου, οὓς ὁ αὐτοκράτωρ διώριζεν, ὁ μέχρι τῶν μέσων τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος ἔχων παραδόξως τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν καὶ τὸν οἰκονόμον καὶ τὸν σκευοφύλακα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. Καὶ κεῖνται μὲν παρὰ Κωδινῷ καὶ παρὰ τῷ Εὐχολογίῳ καὶ παρὰ Χρυσάνθῳ Ἱεροσολύμων τὰ καθήκοντα ἑκάστου τῶν κληρικῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ βυζαντινῶν, ὀλίγα δὲ περὶ τούτων μανθάνομεν, κυρίως τὰς ἱερὰς τινῶν κατὰ τὴν μεγάλην ἑβδομάδα διακονίας· οὕτω, λόγου χάριν, ὁ μὲν πρωτονοτάριος ἀνεγίνωσκε τὸ Εὐαγγέλιον τῆς κυριακῆς τῶν βαΐων, ὁ ἱερομνήμων τὸ τῆς Μ. δευτέρας, ὁ κιστρίνσιος τὸ τῆς Μ. τρίτης, ὁ σακελλάριος τὸ τῆς Μ. τετάρτης, ὁ χαρτοφύλαξ τὸ τῆς Μ. πέμπτης, ὁ σκευοφύλαξ τὸ τοῦ Μ. σαββάτου, καὶ ὁ μέγας οἰκονόμος τὸ τῆς ἁγίας κυριακῆς τοῦ πάσχα, κατά τινα σημείωσιν πάγκοινον· κατά τινα δὲ νεωτέραν ἐκείνης[15], ὡς μοι δοκεῖ, τῇ μὲν Μ. δευτέρᾳ καὶ τῇ κυριακῇ τῶν βαΐων οἱ σημειωθέντες ἄνω· τὸ τῆς Μ. τρίτης Εὐαγγέλιον

12. Εὐχολόγιον Ἀλεξάνδρου Καγκελλαρίου· μέρους Β' σελὶς 86—87. Εὐχολόγιον Goar τοῦ 1730 σελ. 640.

13. ἐν πάσαις ταῖς ἐκδόσεσι τοῦ Εὐχολογίου εἰσὶν ἐκδεδομέναι «Ἀκολουθία εἰς διαφόρους λιτὰς καὶ ἀγρυπνίας παρακλήσεων» καὶ «Εὐχὴ παρακλητικὴ εἰς πᾶσαν λιτήν».

14. ἔθος τοιοῦτον ἦν ἐν ἰσχύϊ, φαίνεται, μέχρι τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος, διότι ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος ἐν Ἐκκλησ. Ἱστορίᾳ βιβλ. ΙΒ', κεφ. ΛΔ', λέγει ὅτι τῇ πρώτῃ τοῦ ἔτους καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα τὸ Εὐαγγέλιον ἀνεγίνωσκεν ὁ πατριάρχης, μετὰ τὸν ἀρχιδιάκονον τούτου λέγοντος αὐτὸ κατ' ὀλίγον, τοῦ πατριάρχου δ' ἐπαναλαμβάνοντος ὅσον ἔλεγεν ὁ ἀρχιδιάκονος.

15. Goar Εὐχολόγιον· σελ. 229 καὶ 224.

ὁ σακκελίου, τὸ τῆς Μ. τετάρτης ὁ σκευοφύλαξ, τὸ τῆς Μ. πέμπτης ὁ καστρίνσιος, τὸ τοῦ Μ. σαββάτου ὁ μέγας οἰκονόμος καὶ τὸ τῆς κυριακῆς τοῦ πάσχα ὁ μέγας χαρτοφύλαξ.

Τῶν δὲ τῷ πατριάρχῃ συλλειτουργούντων πρεσβυτέρων προηγεῖτο πάντων, κατ' ἀρχαιότατον δίκαιον, ὁ ἡγούμενος τῆς μεγάλης τοῦ Στουδίου μονῆς, εἵπετο τούτῳ ἀπὸ τῶν μέσων τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος ὁ ἡγούμενος τῆς τῶν Μαγγάνων μονῆς, τρίτος δὲ ἐτάχθη, ἀπὸ τοῦ μαρτίου τοῦ 1341, κατὰ ἀπόφασιν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Νείλου[16], ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου τῆς Εὐλογημένης Πέτρας.

Μ. Ι. Γ.

Συνδρομαὶ

ὑπὲρ τῆς τοῦ Ἁγίου Μύρου κατασκευῆς

Συνεχίζοντες σήμερον τὰς ὑπὲρ τῆς τοῦ Ἁγίου Μύρου κατασκευῆς συνδρομὰς, σημειοῦμεν ὅτι καὶ πρὸ δεκατριῶν ἐτῶν, ἐγκαρύτερον γνωστῆς τῆς ἱερᾶς ὑποθέσεως γενομένης, οἱ εὐσεβεῖς ὁμογενεῖς συνεισήνεγκον χρηματικὸν ποσὸν ἀνελθὸν εἰς 38, 270 γρόσια. Μείζονα προθυμίαν ἐπιδειξάμενοι νῦν προσήνεγκον ἐν συνάλῳ μετ' ἀροσιώσεως ἱερᾶς καὶ εὐλαβείας 73000 γροσίων, ὧν ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἁγίου Μύρου ἐνέκρινε νὰ δαπανηθῶσι τὰ μετὰ τὰς γενομένας δαπάνας περισσεύματα πρὸς καλλλωπισμὸν τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ. Μετὰ τὰς χρηματικὰς εἰσφορὰς τάττομεν τὰς εἰς ὑλικὸν γενομένας ὑπὸ κοινοτήτων καὶ ἰδιωτῶν, καὶ ἐν οἷς ἐξέχουσαν κατέχει θέσιν ὁ ὁμογενὴς ξυλέμπορος κ. Χαραλάμπης Κιοσέογλους δωρεὰν χορηγήσας ξυλείαν ἀξίας τριάκοντα πέντε σχεδὸν λιρῶν πρὸς παρασκευὴν τῆς ἐπὶ τούτῳ μεγαλοπρεποῦς στοᾶς.

Αἱ προσφοραὶ εἰσὶν αὗται:

Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Βελιγραδίου καὶ πρόεδρος τῆς ἐν Σερβίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κ. Ἰννοκέντιος φράγκα χίλια.—Ὁ κ. Δ. Ζαφειρόπουλος δέκα λίρας τουρκικάς.—Ὁ ἐν Δεδε-Ἀγὰτς ὑποπρόξενος τῆς Αὐστροουγγαρίας κ. Β. Ι. Ζούχωρ λίρας δύο γαλλικάς.—Ὁ κ. Γ. Τυρλόπουλος 168 γρόσια.—Ὁ κ. Ἀλ. Γιμουρτατζῆς 27.—Ὁ κ. Μ. Θεοδοσιάδης 20.

Αἱ δὲ εἰς εἴδη γενόμεναι προσφοραὶ ἔχουσιν ὧδε:

Ἡ Α. Μακαριότης ὁ πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Φώτιος ἀπέστειλε 40 δράμια μόσχου τοῦ Τογκίνου ἀξίας τεσσαράκοντα λιρῶν, ὡς συνδρομὴν τῶν αὐτόθι εὐσεβῶν χριστιανῶν.—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως κ. Φώτιος 180 δράμια ροδελαίου ἀρίστης ποιότητος, ἀξίας 25 λιρῶν, συνδρομὴν τῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ φιλοχρίστων χριστιανῶν.—Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Μιτυλήνης κ. Κύριλλος 300 ὀκάδες ἐλαίου.—Ἡ κοινότης Κυδωνιῶν διὰ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἐφέσου κ. Ἰωακεὶμ 300 ὀκάδες ἐλαίου.—Ἡ κοινότης Κίου διὰ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Νικαίας κ. Ἱερωνύμου ὀκάδες ἐλαίου 100.—Διὰ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως οἱ ἐν Σαράντα-Ἐκκλησίαις εὐσεβεῖς ὁμογενεῖς κκ. Δ. Δολόπουλος 130 ὀκάδες καὶ Ἀθανάσιος Χ. Παρασκευᾶς 155 ὀκάδες οἴνου, καὶ οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει κκ. Χρυσόστομος Πανταζίδης, Ἰωσὴφ Καλογιαννίδης, Ἰωάννης Ἀβραμίδης καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ ἀοιδίμου Γ. Βεργίδου ὀκάδες οἴνου 300.—Οἱ δὲ ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ εὐσεβεῖς ὁμογενεῖς διὰ τοῦ μητροπολίτου αὐτῶν κ. Κωνσταντίνου ἀπέστειλαν 30 ὀκάδες καθαροῦ ροδοστάγματος, 31 ὀκάδες ἀγνοῦ ἀνθονέρου καὶ 5 ὀκάδες ἐκλεκτῆς μαστίχης.—Ἡ ὀρθόδοξος κοινότης Φρένελι παρὰ τὰς Κυδωνίας 80 ὀκ. ἐλαίου ἀγνοῦ. Ὁ δὲ κ. Ἰωσὴφ Κράλης ἐκ τῶν κατοίκων τῆς κοινότητος ἰδίαν προσφορὰν ἐκ 4 τενεκέδων ἐλαίου.—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Κρήτης κ. Εὐμένιος 128 1]2 ὀκάδες ἐλαίου καὶ 5 ὀκάδες καθαροῦ κρητικοῦ λαυδάνου.—Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Βούττας 6 σπόγγους ἀξίας 100 γροσίων. Ὁ ἐν Φαναρίῳ γνωστὸς ἔμπορος ἀνθράκων κ. Χρ. Σαπουντζόγλους τὴν ἀπαιτηθεῖσαν διὰ τὴν ἔψησιν τοῦ Ἁγίου Μύρου ποσότητα ἀνθράκων περὶ τὰς 360 ὀκάδας.—Ὁ κ. Κ. Ν Θωμάδης μυρεψὸς τῆς Μ. Ἐκκλησίας τὴν ἀπαιτουμένην ποσότητα πλίνθων διὰ τὴν κτίσιν τῶν ἑξ ἑστιῶν.—Ὁ κ. Νικόλαος Παπαδόπουλος 1 ἀσκὸν ἐλαίου.—Εὐσεβεῖς τινες κοινότητος τῆς ἐπαρχίας Προύσης ὀκάδες ἐλαίου 133—καὶ οἱ κκ. Θεοδόσιος Κοσμίδης, Θεολόγος Κωνσταντινίδης καὶ Χριστόφορος Ζάννου ἀνὰ ἕνα τενεκὲν ἐλαίου.

ΣΗΜ.—Οἱ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ἀπὸ τοῦ 6 στίχου τῆς β' στήλης τῆς 176 σελίδες ἀναγραφόμενα ταχθήτωσαν μετὰ τὸν 46 στίχον τῆς αὐτῆς στήλης.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΣΟΥΛΙΔΗΣ

Τῷ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου παρέδωκε τὸ πνεῦμα τῷ Πλάστῃ ὁ ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν δημοσιογράφων καὶ δὶς ἄλλοτε χρηματίσας μέλος τοῦ Δ. Ἐθ. Μ. Συμβουλίου Νικόλαος Θεολόγου Σουλίδης. Ἐκ Φερτεκίου τῆς ἐπαρχίας Ἰκονίου, μαθητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἔλαβε τὸ πτυχίον τοῦ τελειοδιδάκτου πρὸ τεσσαράκοντα καὶ δύο ἐτῶν, ἐγένετο δὲ γνώστης τῆς τε τουρκικῆς καὶ γαλλικῆς, ὡς καὶ τῆς ἑλληνικῆς. Προθύμως ἀρωγὸς προσερχόμενος εἰς εὐόδωσιν πάσης ἀγαθῆς πράξεως καὶ πολλοῖς τῶν φίλων αὐτοῦ γενόμενος χρήσιμος, οὐδέποτ' ἐμερίμνησε περὶ ἑαυτοῦ, ἐν λιτότητι διαβιώσας, ἐν πενίᾳ δ' ἀποθανών, καίπερ ὑπηρετήσας παρὰ τῷ μέγα παρ' ἡμῖν ἄλλοτε δυναμένῳ Χρηστάκῃ ἐφέντῃ Ζωγράφῳ, οὗ τῆς εὐνοίας ἀπέλαυε χρησιμοποιήσας αὐτὴν ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνάγκην προστασίας ἐχόντων. Ἐχρημάτισεν ἐπὶ μακρὸν

16. Miklosisch καὶ Müller Acta Patriarch. τόμ. Β'. σελ. 22.

εἰς τινας τουρκικὰς ἐφημερίδας, ὡς καὶ εἰς τὴν «Ἀνατολικὴν» τοῦ μακαρίτου Εὐαγγελινοῦ Μισκηλίδου, συντάκτης, καὶ μέλος σωματείων φιλεκπαιδευτικῶν ἐπὶ βραχύτατον δὲ χρόνον, ἐπ' ἐσχάτων, διερμηνεὺς τοῦ πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων. Πρὸ διετίας σχεδὸν διορισθεὶς καθηγητὴς τῆς τουρκικῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὴν θέσιν ταύτην.—Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο τῇ κυριακῇ τῶν βαΐων ἐν τῷ ναῷ τῆς Κοιμήσεως ἐν Διπλοκιονίῳ, προϊσταμένου τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Δυρραχίου κ. Προκοπίου καὶ τῶν θεοφιλ. ἐπισκόπων Συνναδων καὶ Κλαυδιουπόλεως.—Ἐντολῇ δὲ τοῦ σεβασμ. προέδρου τοῦ Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, μὴ δυναμένου νὰ κληθῇ εἰς συδρίαν, παρεστάθη κατὰ τὴν κηδείαν ἐκπροσωπῶν τὸ Συμβούλιον ὁ ἀρχιγραμματεὺς αὐτοῦ κ. Παναγ. Δ. Νικολόπουλος.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Ὁ Ἀλέξανδρος Ἐμμ. Βαλαβάνης, χριστιανὸς Ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανὸς καὶ τέως μὲν ἔμπορος τείων καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, προσκαλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 2 εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Εὐτέρπης Α. Βαλαβάνη, τὸ γένος Ἀλ. Ἀλεξιάδου, χριστιανῆς Ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ διαζυγίῳ. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου δικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 27 Μαρτίου 1903.

Ὁ πρόεδρος 2

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΓΔΟΠΟΓΛΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον

Προσκαλεῖται ὁ Ἀλέξανδρος Βαλαβάνης, τέως κάτοικος Κ]πόλεως, καὶ ἔμπορος τείων, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον τετάρτην καὶ ὥραν 9 τῆς πρωΐας εὐρωπαϊστὶ, μετὰ παρέλευσιν 31 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, τρὶς κατ' ἐπανάληψιν γενησομένης, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου ἐνώπιον τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐδρεύοντος Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Εὐτέρπης Α. Βαλαβάνη, τὸ γένος Ἀλεξ. Ἀλεξιάδου, ἐπὶ ἐπιστροφῇ προικός. Προσεπιθηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανίσεως αὐτοῦ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 27 Μαρτίου 1903.

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Νεοκαισαρείας ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὁ Α' Γραμματεὺς 2

Π. Δ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν δικαστήριον

Ἡ Εὐγενία Παναγιώτου Σαρηγιαννάκη, τὸ γένος Βάτη, χριστιανὴ ὀρθόδοξος ὑπήκοος ὀθωμανὴ, ἄνευ ἐπιτηδεύματος, καὶ κάτοικος Φαναρίου Κων]πόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν, καὶ ὥραν 2 εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Παναγώτου Σαρηγιαννάκη, χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, μηχανικοῦ ἀτμοπλοίων καὶ κατοίκου Φαναρίου, ἐπὶ διαζυγίῳ. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 24 μαρτίου 1903.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 1

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΓΔΟΠΟΓΛΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεὶ, δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 965 καὶ ἡμερ. 9 νοεμβρίου 1902 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Μαρίνας Κωνσταντίνου κατοίκου Κορυτσᾶς, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφισταμένον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Σωτηρ. Ἀναστασίου,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῆς ἐφημερίδος «Ἐκκλ. Ἀληθείας», δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ Σωτηρίῳ Ἀναστασίου τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως ὡς καὶ τῶν

διαζευκτηρίων ἐγγράφων ἀνερχόμενα εἰς γρόσια διακόσια (ἀριθ. 200) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐγένετο, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 21 ἰανουαρίου 1903.

Ὁ Πρόεδρος 2

† Ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Πρόδρομος μάγειρος Καστρινὸς, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανός, μάγειρος πέως τὸ ἐπάγγελμα καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, προσκαλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν δευτέραν Εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Χρυσάνθης Προδρόμου, τὸ γένος Παύλου Τουγλίδου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Σιρκετζῆ Κωνσταντινουπόλεως (Δεμὶρ-καποῦ), ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 18 μαρτίου 1903.

Ὁ πρόεδρος

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 1

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεὶ,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀρ. πρωτ. 6758 καὶ ἡμερομ. 23 σεπτεμβρίου 1902 ἀγωγὴν τῆς Θεοδοσίας Μ. Καραμάνου ὡς νόμιμον καὶ βάσιμον,

Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον Μιχαὴλ Καραμάνον μάγειρον ὅπως καταβάλῃ ἐπ' ἀόριστον τέσσαρα (ἀρ. 4) μετζῆτια κατὰ μῆνα τῇ ἐναγούσῃ λόγῳ διατροφῆς αὐτῆς τε καὶ τοῦ κοινοῦ αὐτῶν τέκνου,

Κηρύττει τὴν παροῦσαν ἀπόφασιν προσωρινῶς ἐκτελεστήν.

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἐπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθησιν ἐξ ἡμισείας ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους, ὡς συζύγους, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνερχόμενα μὲν εἰς γρόσια τριακόσια ἑξήκοντα τρία (ἀρ. 363) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισκεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 27 φεβρουαρίου 1903

Ὁ πρόεδρος

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 1

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΡΑΜΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί.

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀρ. πρωτ. 91 καὶ ἡμερομηνίαν 23 μαρτίου 1902 ἀγωγὴν τῆς Θεοδοσίας Τάσιου Χρήστου τὸ γένος Μαργαρίτου Τσεσμετζῆ, κατοίκου Τσαταλτζας, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Τάσιου Χρήστου.

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, ἀνιόντα εἰς γρόσια ἑκατὸν πεντήκοντα (150) καὶ προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐγένετο, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη τῇ 26ῃ φεβρ. 1903.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Δράμας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ 3

Ὁ γραμματεὺς

Ἀρχιδιάκονος ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἱερὰ Σύνοδος

Διὰ ταῦτα

Δικάζουσα ἐρήμην τοῦ ἐκκαλουμένου καὶ ἀποφασίζουσα παμψηφεὶ,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀρ. πρωτ. 5399 καὶ χρονολ. 5 ἰουλίου 1902 ἔφεσιν τῆς ἐκκαλούσης Μαρίας Θεοδώρου, θυγατρὸς Γεωργίου, κατὰ Θεοδώρου Ἰωάννου καὶ κατὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 7 καὶ χρονολογίαν 28 Ἰανουαρίου 1902 ἀποφάσεως τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου,

Ἀκυροῖ τὴν ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω ἀριθμὸν καὶ χρονολ. ἀπόφασιν τοῦ διαληφθέντος Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῶν Πατριαρχείων,

Κηρύσσει ἄκυρον τὸν ἐν τοῖς διαδίκοις ὑφιστάμενον γάμον,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἐπαλλήλοις ἀριθμοῖς τὴν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Βυζαντίδος» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐφεσιβλήτῳ Θεοδώρῳ Ἰωάννου, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλει τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνερχόμενα μὲν εἰς γρόσια τετρακόσια δέκα καὶ τρία (ἀρ. 413) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη καὶ ἀπηγγέλθη αὐθημερὸν,

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 17 δεκεμβρίου 1902.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῇ 6 μαρτίου 1903

Κατ' ἐντολὴν τῆς ἱερᾶς Συνόδου 1

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

κ. α' α'

Ὁ Ὑπογραμματεὺς

Ἱερόθ. ΑΘ. ΠΙΠΕΡΑΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ | ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 16

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρὸς τοὺς συνδρομητὰς ἡμῶν—Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Σχέσις τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας πρὸς τὴν παλαιὰν διαθήκην καὶ ἡ σημασία αὐτῶν· ὑπὸ Θεοδώρου Εὐστρατιάδου — Ἀναγραφὴ ὕμνων καὶ ἐγκωμίων εἰς τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν· ὑπὸ Ἀλ. Λαυριώτου— Δικαστικαὶ Ἀγγελίαι—Παράρτημα «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

ΤΟΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙΣ ΗΜΩΝ

Ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Θ. Π. τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν δεσπότου καὶ πατριάρχου κκ. Ἰωακείμ, ἡ «Ἐκκλησ. Ἀλήθεια» ἐδιπλασιάσθη καὶ ἐτριπλασιάσθη τὸν ὄγκον, ὑποβαλλομένη ἔκτοτε εἰς δαπάνας καὶ ταχυδρομικὰ τέλη διπλάσια, καθὸ παρέχουσα πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα σχεδὸν κατ' ἔτος τυπογραφικοῖς φύλλοις, ἀντὶ τῶν ἄλλοτε πεντήκοντα, καὶ ἰδιαίτερα παραρτήματα, ὡς τὸν «Χαρακτῆρα τοῦ προτεσταντισμοῦ» καὶ τὰ «Εὐαγγελικὰ Διδάγματα«, κατ' ἔτος συγκροτοῦντα τοὐλάχιστον εἴκοσιν ἔτι τυπογραφ. φύλλων μεγάλων περιεχόμενον. Παρὰ δὲ τὰς ὑλικὰς ταύτας θυσίας, εἰς ἃς καθ' ἑκάστην ὑποβάλλεται τὸ ἐκκλησιαστικὸν φύλλον, ἡ ἐτησία αὐτοῦ συνδρομὴ ἔμεινεν ἡ αὐτή. Ἐνῷ δὲ αἱ ὑλικαὶ αὗται ἀνάγκαι εἰσὶν ἐπιτακτικαὶ καὶ ἐπείγουσαι, χρήζουσαι ἀμέσου θεραπείας, ἐν τούτοις πολλοὶ τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν ἐξακολουθοῦσι καθυστεροῦντες τὴν πρὸς τὸ ταμεῖον τοῦ φύλλου ἐτησίαν αὐτῶν συνδρομήν, παρὰ τὰς ἐπανειλημμένως πρὸς αὐτοὺς γινομένας ὑπομνήσεις καὶ προτροπὰς πρὸς ἔγκαιρον καταβολὴν τῶν ὀφειλομένων.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ τοιαύτη ἀκηδία καὶ κώφευσις περὶ τὴν ἀπότισιν τῶν καθυστερουμένων διακυβεύει αὐτὴν τὴν καὶ ὕπαρξιν τοῦ μόνου παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικοῦ φύλλου, παρακαλοῦμεν αὐτοὺς ὅπως σπεύσωσι ν' ἀποστείλωσι τὰς ὀφειλὰς αὐτῶν μέχρι τέλους προσεχοῦς ἰουνίου· ἄλλως ἡ εἴσπραξις ἐνεργηθήσεται διὰ πατριαρχικῶν κλητήρων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερὰ Σύνοδος. — Ἀπὸ τῆς τρίτης τῆς παρούσης ἑβδομάδος ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπανέλαβε τὰς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ ἁγίου πάσχα διακοπείσας ἐργασίας αὐτῆς. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ συνεδρίᾳ ἀνέλαβον τὰ συνοδικὰ καθήκοντα αὐτῶν καὶ οἱ νέοι συνοδικοὶ σεβασμ. μητροπολῖται Μιτυλήνης καὶ Διδυμοτείχου, οὓς ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης προσηγόρευσε καταλλήλως, ἀπήντησε δ' ὁ πρῶτος τούτων τὰ δέοντα. — Τὸν σεβασμ. μητροπολίτην Μιτυλήνης ἐπεσκέψα-

το προχθὲς ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμεν. πατριάρχης, ἐπὶ τῇ εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν αἰσίᾳ ἀφίξει αὐτοῦ.

Δ. Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον. — Μέλη κληρικὰ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου διωρίσθησαν κατὰ τὴν συνοδικὴν τῆς τρίτης συνεδρίαν οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Μιτυλήνης κ. Κύριλλος καὶ Διδυμοτείχου κ. Φιλάρετος, οἵτινες, τὰ ἐπὶ τούτῳ πατριαρχικὰ πιττάκια λαβόντες, μετέσχον τῆς τοῦ Συμβουλίου κατὰ τὴν προχθὲς τετάρτην δικαστικῆς συνεδρίας, προσφωνήσαντος αὐτοὺς δεόντως τοῦ σεβασμ. προέδρου μητροπολίτου Νεοκαισαρείας κ. Ἀλεξάνδρου, ᾧ συμφώνως ὡμίλησε λίαν καταλλήλως ὁ Ἐξ. Κωνσταντῖνος Βαϊάννης ἐφέντης, ἀπαντήσαντος δὲ τοῦ πρώτου τῇ τάξει ἐκ τῶν διορισθέντων σεβασμ. μητροπολίτου Μιτυλήνης κ. Κυρίλλου.

Μητροπολῖται Σάμου καὶ Βάρνης. — Οἱ πανιερώτατοι μητροπολῖται Σάμου κ. Κωνσταντῖνος καὶ Βάρνης κ. Πολύκαρπος ἤγγειλαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ μὲν πρῶτος τηλεγραφικῶς, ὁ δὲ δεύτερος δι' ἐπιστολῆς, ὅτι αἰσίως ἀφίκοντο εἰς τὰς οἰκείας ἐπαρχίας καὶ ἐγκαρδίου ἔτυχον ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τῶν ποιμνίων αὐτῶν.

Ἐξαρχία Μετσόβου. — Ὁ εἰς Μέτσοβον ἐξαρχικῶς ἀποσταλεὶς πρὸ τινος πανοσιολ. δευτερεύων κ. Παρθένιος Βαρδάκας διεβίβασε τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκθέσεις καὶ τηλεγραφήματα σχετικὰ πρὸς τὴν αὐτόθι ἀποστολὴν αὐτοῦ. Τῶν ἐγγράφων τούτων ἀναγνωσθέντων ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ὅπως πρὸ πάσης ὁριστικῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἀναμένῃ καὶ τὴν ἐξελεγκτικὴν τοῦ αὐτοῦ ἐξάρχου ἔκθεσιν περὶ τῶν τέως διαχειριζομένων τὰ τῆς πατριαρχικῆς ἐξαρχίας Μετσόβου.

Κληροδοτήματα ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς Σιατίστης. — Ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐγκατεστημένος ἀξιότιμος κ. Δημ. Σαχίνης ἐδήλωσε προσφάτως τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι δύο ἀποθανόντες ἐν τῷ ἐξωτερικῷ συγγενεῖς αὐτοῦ, ἤτοι ὁ θεῖος αὐτοῦ ἀοίδιμος Θεόδωρος Χατζῆ Ἰωαννίδης, ἐν Βουδαπέστῃ, καὶ Νικόλαος Λαζάροβικ ἐν Βελιγραδίῳ τῆς Σερβίας, διέθηκαν διὰ ἐγκύρου διαθήκης αὐτῶν ὁ μὲν πρῶτος ὀκτὼ χιλιάδας φράγκων, ὁ δὲ δεύτερος ἀνάλογον ποσὸν, ὅπως οἱ τόκοι τῶν ἐν Τραπέζῃ κατατεθειμένων τούτων κληροδοτημάτων διανέμωνται κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ ἁγίου Πάσχα εἰς τοὺς πτωχοὺς τῆς πόλεως Σιατίστης, γενετείρας τῶν διαθετῶν. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ ἔφοροι τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς εἰρημένης πόλεως, οἷς ἐστὶν ἐμπεπιστευμένη ἡ κατὰ τὴν ἱερὰν θέλησιν τῶν διαθετῶν χρησιμοποίησις τῶν τόκων, ἀναλίσκουσι τὰ χρήματα ταῦτα εἰς ἄλλους σκοποὺς, ὁ κ. Σαχίνης, ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης, ὥρισεν ἐσχάτως εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ἐποπτεύουσαν ἐν τῷ μέλλοντι τὴν συνῳδὰ τῇ θελήσει τῶν διαθετῶν, διανομὴν τῶν τόκων τῶν εἰρημένων κληροδοτημάτων· ἐφ' ᾧ καὶ ᾐτήσατο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν δεόντων. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ, ἀπεδέξατο τὴν αἴτησιν ταύτην.

Αἱ ἁρπαγεῖσαι μοναὶ καὶ τὰ ἀκίνητα αὐτῶν. — Γνωστὸν ἀπὸ πολλοῦ ὅτι οὐκ ὀλίγα τὸν ἀριθμὸν εὐαγῆ καθιδρύματα καὶ κτήματα ἀνήκοντα αὐτοῖς ἀδιαφιλονεικήτως καὶ ὄντα περιουσίαι ἀναμφισβήτητοι τῶν ὁμογενῶν κοινοτήτων Ἀγχιάλου, Βάρνης, Πύργου καὶ Φιλιππουπόλεως, βίᾳ κατέσχον καὶ ἐνοσφίσαντο διάφορα ἑκάστοτε ὄργανα τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως, μέγα μὲν οὕτω καὶ κατάφωρον διαπράττοντα ἀδίκημα κατὰ τὰς κοινότητας ταύτας, εἰς πολλὴν δὲ οἰκονομικὴν δυσπραγίαν ἐμβάλλοντα καὶ προβληματικὴν ὅλως καθιστῶντα τὴν ὕπαρξιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ λοιπῶν ἱερῶν καθιδρυμάτων τῶν ἐν λόγῳ ὀρθοδόξων κοινοτήτων. Τὴν λυπηρὰν ταύτην κατάστασιν λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἡ Ἐκκλησία, διὰ τακριρίου τῆς Α. Θ. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἐπεκαλέσατο τὴν ἐπέμβασιν τῆς σεβαστῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως παρὰ τῇ ἡγεμονικῇ κυβερνήσει ὅπως ἀποδοθῶσι τὰ ἁρπαγέντα τοῖς δικαιούχοις.

Ἀντεπισκέψεις. — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἀποδιδοὺς τὰς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ πάσχα γενομένας αὐτῷ ἐπισκέψεις, μετὰ τὰς τῇ παρασκευῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (11 μεσοῦντος) πρὸς τοὺς ἁρμενίους πατριάρχας, ἐπεσκέψατο τῇ κυριακῇ (13) τὸν σεβασμ. μητροπολίτην Δέρκων κ. Καλλίνικον ἐν Θεραπείοις, τὸν Ἐξ. ἄρχοντα Μ. λογοθέτην Σταυράκην βέην Ἀριστάρχην ἐν Νεοχωρίῳ, καὶ τὸν Ἐξ. ἀρχιμεταφράστην τῶν ἀνακτόρων Ἀλέξανδρον Καραθεοδωρῆ πασᾶν ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι.

Μονὴ Παντοκράτορος καὶ σκήτη Προφήτου Ἠλιοῦ. — Οἱ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου διορισθέντες πραγματογνώμονες ἀρχιτέκτονες κκ.

Λέων Καζανόβας καὶ Σταῦρος Χρηστίδης, οἱ μεταβάντες εἰς Ἅγιον Ὄρος ὅπως μετὰ τοῦ τρίτου ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνάξεως ὑποδειχθησομένου καὶ τοῦ εἰσηγητοῦ πανοσιολ. προηγουμένου κ. Χρυσοστόμου Λαυριώτου ποιήσωνται τὴν προσήκουσαν ἐπὶ τόπου μελέτην, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ὑπὸ τῆς σκήτης τοῦ προφήτου Ἠλιοὺ ἀνεγειρόμενον κτίριον τοῦ νοσοκομείου, ἐκπληρώσαντες τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς ἐντολήν, ἐπανέκαμψαν τῇ δευτέρᾳ ἐνταῦθα καὶ ὑπέβαλον τὴν οἰκείαν ἔκθεσιν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ.

Κλήτευσις ἱερέως. — Συνεπείᾳ ἐπιστολῆς τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Λέρου καὶ Καλύμνου κ. Ἰωάννου, ἐκλητεύθη ὅπως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου ὁ αὐτόθι ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰάκωβος Χάχλος.

Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον. — Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίᾳ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἐξελέγη πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῶν ἐράνων Ἐπιτροπῆς ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Μιτυλήνης κ. Κύριλλος ἀντὶ τοῦ τέως τοιούτου ἁγίου Λιτίτσης.

Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ διωρίσθη Ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Διδυμοτείχου καὶ τῶν κκ. Κοσμᾶ πασᾶ καὶ Γιάγκου βέη Ἰωαννίδου ἐντεταλμένη, συμφώνως τῇ προηγουμένως ληφθείσῃ ἀποφάσει, τὴν ἀνακάλυψιν τῶν πρωταιτίων τῶν γενομένων ἐν Ταταούλοις ταραχῶν καὶ τῆς ματαιώσεως τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως.

Ὁμοίως ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἐπεψηφίσθη ὁ τῶν ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ἀπολογισμὸς τοῦ 1902 καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1903.

Ὡσαύτως διωρίσθη Ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ σεβασμ. ἁγίου Ἡλιουπόλεως καὶ τῶν κκ. Ἀλ. Σινιόσογλου καὶ Π. Χρυσοῦ πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ 1902 τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου.

Ἐπισκέψεις. — Τῇ τρίτῃ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ α' γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα ρωσσικῆς πρεσβείας κ. Π. Μανσούροφ ἐν συνοδείᾳ τοῦ δ' γραμματέως πρίγκηπος Τρουβετσκόη· καὶ ὁ ἐνταῦθα πρωθιερεὺς τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας αἰδεσιμ. κ. Μάρκος Σουτήδυ.

Φιλόμουσος δωρεά. — Ὁ ἐν Ἀθήναις παρεπιδημῶν εὐεργέτης τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου κ. Εὐσταθιος Εὐγενίδης ἀπέστειλεν ἐσχάτως πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην 36 ἀντίτυπα τοῦ Ε' τόμου τῆς ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς νομισματολόγου καὶ διευθυντοῦ τοῦ ἐθνικοῦ νομισματικοῦ Μουσείου τῶν Ἀθηνῶν κ. Ι. Σβορώνου ἐκδιδομένης ἐν Ἀθήναις σπουδαιοτάτης «Διεθνοῦς ἐφημερίδος τῆς νομισματικῆς ἀρχαιολογίας» (Journal internationale d'Archéologie Numismatique) παρακαλῶν ὅπως ἡ Α. Θ. Π. διανείμῃ ταῦτα δωρεὰν πρὸς ἐκείνους τῶν σεβασμίων ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου, οἵτινες ἀσχολοῦνται περὶ τὴν συλλογὴν τῶν ἀρχαίων νομισμάτων. Ἡ δωρεὰ αὕτη τοῦ κ. Ε. Εὐγενίδου τεκμηριοῦσα τὴν ἀγαστὴν αὐτοῦ μέριμναν ὑπὲρ τῆς ἐπιδόσεως καὶ προκοπῆς τῶν νομισματολογικῶν μελετῶν τυγχάνει ἀξία πολλοῦ ἐπαίνου.

ΣΧΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑΝ ΔΙΑΘΗΚΗΝ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΑΥΤΩΝ*

Ἐκ τῶν λεχθέντων ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας εὐχερῶς συνάγεται ὅτι ἡ σχέσις αὐτῆς πρὸς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην εἶνε στενωτάτη. Πρῶτον, διότι «ὁ αὐτὸς Θεός, κατὰ Κλήμεντα λέγει, ἀμφοῖν ταῖν Διαθήκαιν (Π. καὶ Ν.) χορηγός, ὁ καὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας δοτὴρ τοῖς Ἕλλησι» (VI 285)· ὅθεν οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι παρίστανται ὡς τὰ ὄργανα, δι' ὧν ὁ Θεὸς ἀνακοινοῦ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν θείαν αὐτοῦ βουλήν, καὶ καλοῦνται ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος **οἰκεῖοι τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν προφῆται.** «Καθάπερ ἰουδαίοις σώζεσθαι ἐβούλετο ὁ Θεός, οὕτω καὶ τῶν ἑλλήνων τοὺς δοκιμωτάτους **οἰκείους** αὐτῶν τῇ **διαλέκτῳ προφήτας** ἀναστήσας, ὡς οἷοί τε ἦσαν δέχεσθαι τὴν παρὰ Θεοῦ εὐεργεσίαν, τῶν ἰουδαίων ἀνθρώπων διέκρινε (VI 265). Δεύτερον ἀμφότερα ταῦτα, ἥ τε Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία τείνουσιν εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν, τὴν προπαρασκευὴν τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. «Ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία, λέγει ὁ Κλήμης, **ἐπαιδαγώγει τὸ ἑλληνικὸν ὡς ὁ νόμος τοὺς ἑβραίους εἰς Χριστὸν** (Ἑβρ. Ι. V. 7, Γαλ. ΙΙΙ 24). «Κατὰ καιρὸν ἐδόθη **νόμος** μὲν καὶ **προφῆται βαρβάροις, φιλοσοφία δ' ἕλλησι** τὰς ἀκοὰς ἐθίζουσα εἰς τὸ κήρυγμα (VI 266). Ἀλλαχοῦ δὲ ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία καλεῖται **ὑποβάθρα τῆς κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίας»** (Ἑβρ. VIII 289) καὶ λέγεται ὅτι **«προκατασκευάζει** τὴν ὁδὸν τῇ **βασιλικωτάτῃ διδασκαλίᾳ** (χριστιανικῇ) ἀμηγέπη σωφρονίζουσα καὶ τὸ ἦθος προτυποῦσα εἰς τὴν **παραδοχὴν τῆς ἀληθείας** τὸν τὴν πρόνοιαν δοξάζοντα (Ἑβρ. Ι XVI 796). Μετὰ

---

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 119—122.

τῆς προπαιδευτικῆς σημασίας συνδέεται καὶ ὁ σωτηριολογικὸς σκοπὸς ἑκατέρας αὐτῶν. «Ὁ Θεὸς ἰουδαίοις **σώζεσθαι** ἐβούλετο τοὺς προφήτας διδοὺς» (VI 265)· ἀλλὰ καὶ ἡ φιλοσοφία «ἦν πρὸ τῆς τοῦ Κυρίου παρουσίας εἰς **δικαιοσύνην** Ἕλλησιν ἀναγκαία (Ἑβρ. I.V 717) καὶ καθ' ἑαυτὴν **ἐδικαίου** ποτὲ τοὺς Ἕλληνας (IV· 816)· καὶ διὰ τοῦτο χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος «ὡς **οἰκεία τῶν ἑλλήνων διαθήκη**» (VI VIII 288). Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἕπεται ὅτι ὡς ὑπάρχουσι κατὰ νόμον δίκαιοι οὕτω καὶ κατὰ φιλοσοφίαν· πάντες δὲ κατὰ τὸ μέτρον τῆς γνώσεως αὐτῶν θὰ σωθῶσιν εἴτε διὰ κυρήγματος τοῦ Σωτῆρος, εἴτε τῶν ἀποστόλων (VI VI 268). Διότι δίκαιος δικαίου, **καθ' ὃ δίκαιος ἐστὶν αὖ διαφέρει, ἐάν τε νομικὸς ᾖ, ἐάν τε ἕλλην**· ἂν γὰρ ἰουδαίων μόνον, πάντων δ' ἀνθρώπων ὁ Θεὸς Κύριος, προσεχέστερον δὲ τῶν ἐγνωκότων πατήρ. Εἰ γὰρ τὸ καλῶς βιοῦν καὶ νομίμως ἐστὶ βιοῦν, καὶ τὸ εὐλόγως βιοῦν κατὰ νόμον ἐστὶ βιοῦν, ὀρθῶς δὲ οὐ βεβιωκότες **πρὸ νόμου εἰς πίστιν** ἐλογίσθησαν καὶ **δίκαιοι** εἶναι ἐκρίθησαν, δῆλόν που καὶ τοὺς **ἐκτὸς νόμου γενομένους** διὰ τὴν τῆς φωνῆς ἰδιότητα (λόγου) **ὀρθῶς** βεβιωκότας, εἰ καὶ ἐν Ἅιδου ἔτυχον ὄντες καὶ ἐν φρουρᾷ, ἐπακούσαντες τῆς τοῦ Κυρίου φωνῆς εἴτε τῆς **αὐθεντικῆς** εἴτε τῆς δι' **ἀποστόλων** ἐνεργούσης, ἐπιστραφῆναί τε καὶ πιστεῦσαι (VI VI 169).

Τοιαύτη βαθεῖα καὶ εὐρυτάτη τοῦ ζητήματος ἀντίληψις ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως περὶ τῆς μετὰ θάνατον τύχης τῶν ἐθνικῶν μὲν ἀλλ' ὀρθῶς διαπερανάντων τὸν βίον, ἀπορρέουσα ἀπὸ τῆς ἀραδάντου αὐτοῦ πίστεως εἰς τὴν ἀπόλυτον δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν καθολικὴν αὐτοῦ πρόνοιαν, περιέχει μέν τι τὸ ἐλκυστικόν, ἀλλ' ἡ τελεία ἐξίσωσις ἔν τε τῇ αἰτίᾳ, τῷ σκοπῷ καὶ τοῖς ἀποτελέσμασι τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας πρὸς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἐφαίνετο ἀντιμαχομένη πρὸς τὴν κοινὴν γνώμην τὴν περιβάλλουσαν τὴν Ἁγίαν Γραφὴν διὰ τοῦ ἰδιαιτέρου χαρακτῆρος τῆς θεοπνευστίας. Ὁ Κλήμης φοβούμενος ἐνδεχόμενον σκάνδαλον ἐκ τῆς τοιαύτης ἀντιθέσεως τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ πρὸς τὸ κοινὸν φρόνημα, προσπαθεῖ νὰ ὑπεκφύγῃ τὸν κίνδυνον διαγράφων διαφορὰν φιλοσοφίας καὶ ἀπυκαλύψεως[1] ἐκφραζομένην διὰ τῶν συχνάκις ὑπ' αὐτοῦ ἐπαναλαμβανομένων ὅρων, ὅτι ἡ μὲν Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ **κατὰ προηγούμενον**, ἡ δὲ φιλοσοφία **κατ' ἐπακολούθημα** (I XVII 796 V 717).

Τίς ἡ σημασία τῶν ὅρων τούτων, ὧν ἡ χρῆσις εἶνε συχνὴ παρὰ τοῖς στωϊκοῖς, τῷ Πλουτάρχῳ καὶ ἄλλοις καὶ δι' ὧν ὁ Κλήμης φαντάζεται ὅτι διατυποῖ διαφορὰν τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἑβραϊκῆς Διαθήκης; Ὁ Κλήμης συμφωνῶν μετὰ τῆς πανθομολογουμένης γνώμης περὶ τῆς θεοπνευστίας τῶν προφητῶν, ἅτε ἀποσταλέντων καὶ ἐμπνευσθέντων ὑπὸ τοῦ Κυρίου (I XVII 796), προκειμένου περὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφιας φαίνεται θέλων νὰ παραστήσῃ αὐτὴν οὐχὶ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀμέσως ἀπορρέουσαν ἀλλ' ἐμμέσως παρεχομένην ὑπ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ἀνθρωπίνου λογισμοῦ καὶ τῶν Γραφῶν. Τὴν αὐτὴν δὲ ἄμεσον ἢ ἔμμεσον ἐνέργειαν τῆς θείας Προνοίας ὁ Κλήμης ἐκφράζει ἐνταῦθα διὰ τῶν ὅρων **κατὰ προηγούμενον** καὶ «**κατ' ἐπακολούθημα**», εἰς οὓς ἄλλας ἀλλαχοῦ παρέχει σημασίας[2]. Οὐ μόνον ἐν τῷ τρόπῳ τῆς ἀνακοινώσεως τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ποσῷ καὶ τῇ καθαρότητι τῆς ἀνακοινουμένης ἀληθείας, διαφέρουσιν ἥ τε Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία. Ἡ μὲν πρώτη περιέχει πληρέστερον καὶ σαφεστέραν τὴν ἀλήθειαν, διότι «παρ' ἑβραίοις οἱ προρῆται δυνάμει Θεοῦ καὶ ἐπινοίᾳ» ὡμίλησαν. Τῆς δὲ φιλοσοφίας, ἅτε ἐκ τῆς θείας Γραφῆς λαβούσης τὸ ἐμπόρευμα, (ὅπερ ὅμως ἐν ὀλίγοις φαντάζεται), τὸ φῶς τῇ ἐκ θρυαλλίδος ἔοικε λαμπηδόνι, ἣν ἀνάπτουσιν ἄνθρωποι παρὰ ἡλίου κλέπτοντες ἐντέχνως τὸ φῶς (V 52). Διὸ καὶ τὸ περιεχόμενον ταύτης «πεπλανημένον» τυγχάνει ἐνίοτε ὡς παραπιπτούσης «τὸ ἐπικεκρυμμένον τῆς προφητικῆς ἀλληγορίας μὴ συνιείσης» (V 52). Πλὴν τούτων ὁ Κλήμης διατυποῖ καὶ ἑτέραν διαφορὰν ἐγκειμένην ἐν τῇ σωτηρίᾳ τῶν δικαίων ἑκατέρου τῶν ἐθνῶν, τῶν μὲν ἐξ ἑβραίων εὐαγγελιζομένων καὶ σωζομένων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου, τῶν δὲ ἐκ τῆς φιλοσοφίας διὰ τῶν ἀποστόλων (I 869).

Ἀλλὰ πῶς συμβιβάζεται ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη τοῦ Θεοῦ Πρόνοια πρὸς τὸν περιούσιον λαὸν Ἰσραὴλ μετὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος πολλάκις διακηρυχθείσης διδασκαλίας περὶ τῆς ἀπροσωπολήπτου τοῦ

1. Πάντων αἴτιος τῶν καλῶν ὁ Θεός, ἀλλὰ τῶν μὲν κατὰ προηγούμενον ὡς τῆς τε Δ. τοῦ Π. καὶ τῆς Ν. τῶν δὲ κατ' ἐπακολούθημα καὶ τῆς φιλοσοφίας (717) (Φιλ. πρβ. Χερουβεὶμ 115—116).

2. Ὁ μὲν ὅρος «κατὰ προηγούμενον» ἐν ἄλλοις χωρίοις σημαίνει τὸ κύριον, τὸ πρῶτον, τὸ ἀναγκαῖον· ὁ δὲ ὅρος «κατ' ἐπακολούθημα», τὸ δευτερεῦον, τὸ βοηθητικόν, τὸ ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἀπορρέον.

Θεοῦ καὶ κατὰ πάντα δικαίας ἐνεργείας; Ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς λύει τὸ ζήτημα τοῦτο συμφώνως τῇ περὶ ἀναπτύξεως τῶν ἐμφύτων θρεπτικῶν σπερμάτων θεωρίᾳ αὐτοῦ. Ὁ γενάρχης τῶν ἑβραίων Ἀβραάμ, λέγει, «τὴν μετάρσιον τῶν κατὰ τὸν ἀέρα συμβαινόντων καὶ τὴν μετέωρον τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν κινουμένων φιλοσοφίαν μετιὼν (τουτέστι τὴν ἔρευναν τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ τὴν ἀστρονομίαν ἀσχολούμενος) Ἄβραμ ἐκαλεῖτο, ὃ μεθερμηνεύεται μετέωρος. Ὕστερον δ' ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εἴτε τὸν **Υἱὸν ἐν πνεύματι** ἰδών, εἴτε **ἄγγελον ἔνδοξον,** εἴτε καὶ ἄλλως ἐπιγνοὺς Θεὸν κρείττονα τῆς ποιήσεως καὶ πάσης τῆς ἐν αὐτῷ τάξεως, προσλαμβάνει τὸ **ἄλφα,** τὴν γνῶσιν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου **Θεοῦ**, καὶ λέγεται Ἀβραάμ· ἀντὶ φυσιολόγου, σοφὸς καὶ φιλόθεος γενόμενος» (V. I 20). Ὁ Κλήμης κατὰ λέξιν σχεδὸν ἀντιγράφει ταῦτα ἐκ τοῦ Φίλωνος (Περὶ Χερουβείμ 1089. 109β. Περὶ Ἀβρ. 361 C-E), δῆλον δὲ ὅτι κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ὁ Ἀβραὰμ ἀφίκετο εἰς τὴν θεογνωσίαν διὰ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ (φυσιολόγος). Ἂν δὲ λέγῃ ὅτι ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδε τὸν **υἱὸν ἐν πνεύματι** καὶ **ἔνδοξον ἄγγελον,** ὑπὸ ταῦτα οὐδόλως ἐννοητέον ὑπερφυσικήν τινα ἀποκάλυψιν, ἀλλὰ τὴν ἐν τῇ φύσει καθόλου καὶ ἰδίᾳ τὴν ἐν τῇ ἁρμονικῇ κινήσει τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐκδήλωσιν τῆς θείας δυνάμεως τῆς μεταγαγούσης τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὰ νοητά. Διότι ἐν τῇ ἐκφράσει «υἱὸς ἐν πνεύματι» ὑπὸ τὸ πνεῦμα ὁ Κλήμης ἐννοεῖ τὴν πρωτόκτιστον σοφίαν, ἥτις ταὐτίζεται μετὰ τοῦ διήκοντος τά πάντα «πνεύματος» τῆς στωϊκῆς διδασκαλίας, (V XII 132) ἢ μετὰ τοῦ «πνεύματος τοῦ Θεοῦ» τῆς φιλωνίου διδασκαλίας τοῦ ὡς «ζωτικωτάτου χαρακτηριζομένου» (Περὶ Κοσμ. 6 B-C), ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὑπὸ μὲν τὸ πνεῦμα ἐννοεῖ τοὺς ἀπαρεγκλίτους νόμους τῆς φύσεως· ὑπὸ δὲ τὸν υἱὸν τὴν ἐπικεκρυμμένως ἐνεργοῦσαν λογικὴν δύναμιν τὴν ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τῶν νόμων τούτων ἐκδηλουμένην. Διορᾷ δέ τις τὸν **Υἱὸν ἐν τῷ πνεύματι,** διότι κατὰ Κλήμεντα «αἱ δυνάμεις τοῦ πνεύματος συλλήβδην ἕν τι γινόμεναι συντελοῦσιν εἰς τὸν Υἱόν» (V 1365). Ἐπίσης ὑπὸ τὸν «ἔνδοξον ἄγγελον» τὸ αὐτὸ ἐννοεῖ. Ὁ Κλήμης ἀρνεῖται τὸ ἀνθρωπόμορφον τῶν ἀγγέλων καὶ τὸ δυνατὸν τῆς ἀνακοινώσεως ὑπ' αὐτῶν τῆς ἀληθείας διὰ σωματικῶν ὀργάνων· «οὐ γάρ, λέγει, ὡς μηνύουσιν ἄγγελοι καθ' ὃ ἄγγελοι οὕτως ἀκούουσιν ἄνθρωποι· οὐδ' ὡς ἡμῖν τὰ ὦτα οὕτως ἐκείνοις ἡ γλῶττα· οὐδ' ἂν ὄργανά τις δῴη φωνῆς ἀγγέλοις, χείλη λέγω καὶ τὰ τούτοις παρακείμενα, καὶ φάρυγγα καὶ ἀρτηρίαν καὶ σπλάγχνα καὶ πλησσόμενον ἀέρα (VI 280). Ἀλλὰ τούτων οὕτως ἐχόντων, καὶ ἡ ἐν τῷ οὐρανῷ ἀνθρωπόμορφος ἐμφάνεια εἶνε τι ξένον τῆς διδασκαλίας τοῦ Κλήμεντος. Εἴδομεν ἔμπροσθεν προηγουμένως ὅτι ὁ Κλήμης ποιεῖται λόγον περὶ ὁρατῶν καὶ ὁρατῶν ἀγγέλων, ἐννοῶν ὑπὸ μὲν τὸ πρῶτον τὸν **θεῖον Λόγον** ἢ τὰς ἐπικεκρυμμένως ἐνεργούσας δυνάμεις αὐτοῦ ἐν τῇ φύσει καὶ τῷ ἀνθρώπῳ (V 380), ὑπὸ δὲ τὸ δεύτερον τὸν ἐνσαρκωθέντα λόγον καὶ τοὺς ἡγεμονικοὺς ἢ παιδευτικούς. Βεβαίως εἴτε ὁ Χριστὸς, εἴτε τις τῶν ἀνθρώπων ἠδύνατο νὰ ἐμφανισθῇ τῷ Ἀβραὰμ ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἄρα ὑπὸ τὸν ἄγγελον δέον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐννοεῖ τὸν **θεῖον Λόγον,** ὃν εἶδεν ὁ Ἀβραὰμ οὐχὶ διὰ τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν ἀλλὰ διὰ τῶν ὀμμάτων τῆς διανοίας ὑπερβάσης τὴν αἰσθητὴν σφαῖραν καὶ ἐπὶ τὴν αἰτίαν τῆς ὁρατῆς τάξεως ἐπαναβραμούσης. Ὁ Κλήμης οὐχὶ ἅπαξ ἀλλὰ πολλάκις ἀποφαίνεται ὅτι ἡ ὁδός, δι' ἧς ἀφικνούμεθα εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ εἶνε «τὰ στοιχεῖα καὶ ἡ τοῦ κόσμου διοίκησις», (Στρ. V 381), ἰδίᾳ δὲ ἡ θαυμάσιος ἁρμονία τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ (VX 333)· καί που ὡρισμένως λέγει ὅτι ὁ Ἀβραὰμ διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ ἐγνώρισε τὸν Θεὸν (Στρωμ. 724)· καὶ ἀλλαχοῦ ὅτι ὁ γνωστικὸς ἐκ τῆς ἀστρονομίας γῆθεν αἰωρούμενος, τῷ **νῷ** συνυψωθήσεται τῷ οὐρανῷ, καὶ τῇ περιφορᾷ συμπεριπολήσει, ἱστορῶν ἀεὶ τὰ θεῖα καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα συμφωνίαν, **ἀφ' ὧν ὁρμώμενος Ἀβραὰμ εἰς τὴν τοῦ κτίσαντος ὑπεξανέβη γνῶσιν.** (Στρωμ. VI X. 301). Καλεῖ δὲ τὸν ἄγγελον ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς «ἔνδοξον» ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Φίλωνος, ὅστις προσωποποιῶν τὸν θεῖον Λόγον παρίστησιν τοῦτον δορυφορούμενον ὑπὸ δύο δυνάμεων τῆς **ποιητικῆς** καὶ τῆς **βασιλικῆς,** δι' ὧν ἐκφράζεται ἡ δημιουργικὴ τοῦ Λόγου ἰδιότης καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ποιημάτων ἄγρυπνος φροντὶς καὶ παγκρατὴς δύναμις (Περὶ Ἀβραὰμ 367 C. 360 A. 316 C. E.). Ὁ Ἀβραὰμ λοιπὸν οὕτως ἀπὸ φυσιολόγου θεολόγος γενόμενος, τὴν ἅπαξ κτηθεῖσαν διὰ φυσικῆς ὁδοῦ ἀλήθειαν μετέδωκε κληρονομίαν εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ, οἵτινες πιστοὶ ἐμμείναντες ἐν αὐτῇ ἐφείλκυσαν ἐφ' ἑαυτοὺς, κατὰ τὸν νόμον τῆς φυσικῆς δικαιοσύνης, προσεχέστερον τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Θείας προνοίας, ἢ τὰ ἄλλα ἔθνη. Ἐντεῦθεν ἡ θεοπνευστία τῶν προφητῶν τοῦ ἑβραϊκοῦ ἔθνους δὲν εἶνε τι ἐξαιρετικὸν

ἀλλὰ καρπὸς τῆς ἐλευθέρας αὐτῶν περὶ τὰ νοητὰ συντόνου ἀσχολίας, ἡ ὁποία μέγα συμβάλλεται «πρὸς τὸ τὰ δέοντα ὁρᾶν, (Στρ. VI 728). Πᾶσι πάντα ἴσα κεῖται παρὰ τῷ Θεῷ, λέγει ὁ Κλήμης, καὶ ἔστιν αὐτὸς ἀμεμφής· Ἐλεεῖται δὲ ὁ δυνάμενος καὶ ὁ βουλευθεὶς ἰσχύει (VII 425). Ὁ Σωτὴρ πρὸς ὅσον ἐπιτηδειότητος ἕκαστος εἶχε τὴν ἑαυτοῦ διένειμεν εὐεργεσίαν ἕλλησι τε καὶ βαρβάροις, ἐξαιρέτως δὲ τοῖς ἐξαιρέτως πεπιστευκόσι (VII 409). Ἂν λοιπὸν οἱ Ἕλληνες ὑστέρησαν τῶν βαρβάρων καὶ δὲν εὗρον τελείως τὴν ἀλήθειαν, προσμαρτυροῦσι μὲν τὴν δύναμιν αὐτῆς οὐκ ἀποκεκρυμμένην, σφᾶς δὲ αὐτοὺς ἐλέγχουσιν ἀσθενεῖς οὐκ ἐφικόμενοι τοῦ τέλους (Προτρπ. 184). Ἀλλ' ἂν ἐπὶ τοιαύτης βάσεως ἐδράζεται ὁ νόμος τῆς θεοπνευστίας, τίνα λόγον τότε κέκτηνται οἱ ὅροι κατὰ **προηγούμενα** καὶ κατ' **ἐπακολούθημα**, δι' ὧν ὁ Κλήμης θέλει νὰ προσδιορίσῃ διαφορὰν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς ἁγιογραφικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἀληθείας; Ἀναμφιβόλως οὐδεμίαν· καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸς ὁ Κλήμης ἀμέσως κατωτέρω παρατηρεῖ ὧδε· «τάχα δὲ καὶ **προηγουμένως** τοῖς ἕλλησιν ἐδόθη φιλοσοφία τότε πρὶν ἢ τὸν Κύριον καλέσαι καὶ τοὺς Ἕλληνας» (I V 717). Διὰ τῆς δηλώσεως ταύτης ὁ Κλήμης διαλύει καὶ τὸ τελευταῖον φάσμα τῆς διακρίσεως ἐν τῷ τρόπῳ τῆς ἀνακοινώσεως τῆς ἀληθείας, καὶ ἐξισούμενος τέλεον τὰς φιλοσοφικὰς ἀληθείας πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς θείας ἀποκαλύψεως ἀντλεῖ ἐλευθέρως ἀπὸ τῶν ἑλλήνων φιλοσόφων ὅ,τι θεωρεῖ σύμφωνον πρὸς τὰς Γραφάς. Ὁ δὲ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων στίχος τοῦ Ἀράτου[3], ὁ ἴαμβος ὁ ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ[4] (25,32. 33) καὶ ἡ παράθεσις ἐν τῇ πρὸς Τίτον ἐπιστολῇ τῶν περὶ Κρητῶν ὑπὸ τοῦ Ἐπιμενίδου λεγομένων, χρησιμεύουσιν ὡς ἐπιχειρήματα, δι' ὧν δικαιολογεῖ καὶ καθαγιάζει, οὕτως εἰπεῖν, τὸ τολμηρὸν ἐγχείρημα αὐτοῦ ὁ ῥητορικέλευθος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεύς.

Ἐκ τῶν λεχθέντων συνάγεται ὅτι ἀμφότεραι αἱ Διαθῆκαι τ. ε. ἡ ἑβραϊκὴ καὶ ἡ ἑλληνικὴ συμπίπτουσι μὲν ἀρχικῶς ἐν τῇ πηγῇ, καὶ τῷ προπαιδευτικῷ καὶ τῷ σωτηριολογικῷ αὐτῶν χαρακτῆρι, διακρίνονται δὲ κατὰ τὴν ποσότητα τῆς περιεχομένης ἀληθείας καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο διακριτικὸν γνώρισμα καθαιρεῖ αὐτὸς ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς ἀξιῶν ὅτι ἡ ἀλήθεια παρέχεται ὑπὸ τῆς θείας ἀγαθότητος καὶ δικαιοσύνης ἑκάστῳ ἔθνει καὶ ἀνθρώπῳ κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἀξίας αὐτοῦ. «**Μία** τῷ ὄντι **Διαθήκη**· λέγει ὁ Κλήμης ἐν συντόμῳ ἐκφράζων ὁλόκληρον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐπὶ τούτου τοῦ ζητήματος», **ἡ σωτήριος** ἀπὸ καταβολῆς κόσμου εἰς ἡμᾶς διήκουσα κατὰ διαφόρους γενεάς τε καὶ τρόπους **διάφορος εἶναι τὴν δόσιν ὑπολαμβανομένη.** Ἀκόλουθον γὰρ εἶναι **μίαν** ἀμετάθετον **δόσιν σωτηρίας** παρ' ἑνὸς Θεοῦ ποικιλοτρόπως ὠφελοῦσαν, **δι' ἣν αἰτίαν τὸ μεσότοιχον αἴρεται, τὸ διορίζον** τὸν Ἰουδαῖον τοῦ Ἕλληνος εἰς περιούσιον λαόν· καὶ οὕτως ἄμφω εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καταντῶσι» (VI 328). Ἡ αἰτία λοιπόν, διὰ τὴν ὁποίαν Ἰουδαῖοί τε καὶ Ἕλληνες ἑνοῦνται ἐν τῇ πρὸς Χριστὸν πίστει ἔγκειται ἐν τούτῳ ὅτι ἡ σωτήριος τοῦ Θεοῦ Διαθήκη ἦτο μία δι' ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἧς μετέσχον μὲν διαφόρως καὶ ἀτελῶς τὰ διάφορα ἔθνη καὶ ἄτομα κατὰ τὴν ἰδίαν ἀξίαν ἐν διαφόροις καιροῖς, μεταλαμβάνουσι δ' αὐτῆς τέλεον οἱ πάντες ἐν τῇ δι' αὐτοῦ τοῦ ἐνσαρκωθέντος Λόγου γενομένῃ ἀποκαλύψει, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

(ἕπεται συνέχεια)

Θεόδωρος Εὐστρατιάδης

3. Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν (V 153).

4. Φθείρουσιν ἤθη χρήστ' ὁμιλίαι κακαί (I 760).

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΥΜΝΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΩΜΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΕΥΦΗΜΙΑΝ*

Μακαρίου Θεοδώρου τοῦ Βέστωνος Ἐγκώμιον εἰς τὴν ἁγίαν καὶ πανεύφημον μεγαλομάρτυρα Εὐφημίαν.

Τίς οὖν ἔπαινος ἰσοστάσιος τῇ μάρτυρι προσαχθήσεται; Ποίαις δ' ἂν τις εὐφημίαις χρήσαιτο πρὸς τὸ τοὺς λόγους τῷ μεγέθει τῶν ταύτης ἄθλων συνυψωθῆναι. Εἰ γὰρ αὐτὴ πᾶν τὸ γεῶδες καὶ ὑλικὸν πρὸς ἀΰλιαν μετεστοιχείωσε, τοῦ σαρκικοῦ πάχους ταῖς τῶν βασανιστηρίων ὀνύχων ἀκμαῖς ἀπολεπτυνθέντος, καὶ τοῦ σωματικοῦ ἀνδριάντος διὰ πλειόνων ξεσμάτων καὶ χωνευτηρίων ἐκκαθαρθέντος καὶ παντὸς ἐμπαθοῦς καὶ κιβδήλου στίγματος ἀπαλλαγέντος, καὶ ὅλη πρὸς τὴν ἀγγελικὴν τάξιν καὶ φύσιν, εἰ μὴ τολμηρὸν εἰπεῖν, μετεποιήθη καὶ ἀνεκράθη συναναπτᾶσα τοῦ νοῦ τῷ πτερῷ, καὶ

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 139—140.

ὥσπερ συνουσιωθεῖσα καὶ συγκραθεῖσα ταῖς πρώταις φύσεσι, πόσης ἄρα δεῖ τῆς ἐλλάμψεως καὶ τῆς τελειοτέρας πρὸς τὸ θεῖον ροπῆς τε καὶ νεύσεως ὡς περὶ τούτων φιλοσοφῆσαι καὶ διερευνῆσαι τὰ οὕτω πανθαύμαστα καὶ ὑπερφυῆ τῆς μάρτυρος ἀριστεύματα, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ὑπερανῳκισμένα φύσεως; Ὕμνησεν οὖν αὐτὴν Σολομὼν πρὸ ἡμῶν, ἅτε παρὰ Θεοῦ σοφισθείς, καὶ τῶν μελλόντων τὴν δήλωσιν ἐνεργούμενος. Ἐπεὶ γὰρ θεσληπτούμενος προεμεμύητο τὰ τῆς πανευφήμου διὰ Χριστὸν παλαίσματά τε καὶ τρόπαια, καὶ τὰς ποικίλας καὶ πολυειδεῖς βασάνους, δι' ὧν οὐδὲν τῶν ταύτης ἱερῶν μελῶν ἔξαθλον ἢ ἀκόλαστον κατελέλειπτο, αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ πρέπουσιν ἐγκωμίοις ταῦτ' ἀπεσεμνύνατο καὶ ἀπεθείασε, τί φάσκων καὶ πόθεν τῶν ταύτης ἐπαίνων ἀρχόμενος; Κεφαλή σου ἐπὶ σὲ ὡς Κάρμηλος, καὶ πλοκεῖον αὐτῆς ὡς πορφύρα· τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν αἱ ἀναβαίνουσαι ἀπὸ Γαλαάδ· τράχηλός σου ὡς πύργος ἐλεφάντινος καὶ ὡς λίμναι Νεεσεβῶν· μυκτήρ σου ὡς πύργος τοῦ Λιβάνου καὶ ὡς σπαρτίον κόκκινον· χεῖλη σου κηρίον ἀποστάζουσι καὶ μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν σου· ὡραία ἡ ὄψις σου καὶ ἡδεῖα ἡ λαλιά σου· σιαγῶνές σου ὡς φιάλαι ἀρωμάτων φύουσαι μυρεψικά· χεῖρές σου τορνευταί· μέγεθός σου τῷ φοίνικι ὅμοιον καὶ ὀσμαὶ ἱματίων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. Ταῦτα εἰ καὶ διὰ συνήθων καὶ καθωμιλημένων ρημάτων καὶ ἡμῖν οἰκείων συντέταχται, ἀλλά κρυπτήν τινα καὶ μυστικὴν καὶ εἰς τὰ βάθη τοῦ πνεύματος διαβαίνουσαν τὴν ἀναγωγὴν κέκτηνται. Διὰ μὲν γὰρ τοῦ Καρμήλου τὸ ὑψηλὸν καὶ ὑπεραναβεβηκὸς τῶν ταύτης νοημάτων ἀποθειάζεται, διὰ δὲ τῆς τοῦ πλοκείου πορφύρας τὸ βασιλικόν τε καὶ ἀρχικὸν καὶ μηδενὶ τῶν σαρκικῶν δεδουλωμένον παθῶν· καὶ διὰ μὲν τῶν ἀπὸ τοῦ Γαλαὰδ ἀναβαινουσῶν αἰγῶν τὸ κατὰ ψυχὴν θεοπτικὸν καὶ αὐξητικόν· τοιαύτη γὰρ ἡ Γαλαάδ· διὰ δὲ τοῦ κηροῦ καὶ τοῦ μέλιτος καὶ γάλακτος τὸ ἡδὺ καὶ τρόφιμον τῶν διδασκαλικῶν αὐτῆς παραινέσεων· ναὶ δὲ καὶ διὰ τῶν πύργων τὸ ὑπερανεστηκὸς καὶ ἀταπείνωτον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, στερρόν τε καὶ πάγιον πρὸς τὴν τῶν βασάνων ἐπαγωγήν· τῆς λίμνης καὶ τοῦ ἐλεφαντίνου καὶ τοῦ Λιβάνου τὸ καθορὸν καὶ εὐῶδες τοῦ ταύτης βίου διασημαινόντων. Ἀλλ' οὐδὲ τ' ἄλλα τὰ πρὸς ἔπαινον παραλειφθέντα τῷ βασιλεῖ εὑρίσκω κενῶς εἰρημένα· ταῦτα γὰρ πάντα σημαντικὰ καὶ παραστατικὰ τῆς τε καθαρότητος αὐτῆς καὶ πρὸς τὰ θεῖον ἐσρρόπου νεύσεως, τοῦ τε ἀνατατικοῦ πρὸς τὸ θεῖον ἔρωτος καὶ πολυπληθοῦς τῶν ἐκ κοιλίας αὐτῆς ἀπορρεόντων ζώντων ὑδάτων· ἀλλὰ καὶ τοῦ στερροῦ καὶ ἀπαραθραύστου τῆς ἐνστάσεως μετὰ τῆς λαμπρᾶς ὁμολογίας· ἔστι δὲ καὶ τῶν δεκτικῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων τῆς ἄνωθεν ἐπιλάμψεως· καὶ πρὸς τούτοις τὴν δι' ἄθλων καὶ πόνων ἀναδοθεῖσαν αὐτῆς πνευματικὴν εὐωδίαν καὶ εἰς ψυχὰς διαβαίνουσαν. Οὕτως οὐδὲν τῶν ταύτης ἀθαύμαστον· οὐδὲν ἀδόξαστον· οὐδὲν ταπεινὸν καὶ χαμαίζηλον. Πάντα θεῖα· πάντα πνευματικά· πάντα τοῖς θησαυροῖς τῆς οὐρανίου σοφίας ἐναποκείμενα.

Καλὸν οὖν τὰ ταύτης περιφανῆ ἀριστεύματα καὶ πρὸς τὰς ἀλήπτως πάλαι βεβιωκυίας παραβαλεῖν, καὶ γνῶναι τῇ παραθέσει τῆς ἡμετέρας μάρτυρος τὸ κατὰ πᾶσαν ὑπερογικόν τε καὶ ὑπερκείμενον· οἷον τὴν Μωσέως; σύγγονον Μαριάμ, τὴν Σάρραν, τὴν Ρεβέκκαν καὶ Ἰουδήθ, τὴν Ἰαήλ, τὴν Δεβόραν, τὴν Ἄνναν καὶ τὰς ἄλλας, ὅσαι, τῷ νομικῷ συντραφεῖσαι γράμματι, τὴν εἰς Θεὸν εὐσέβειαν προὔκριναν· τῆς μὲν γὰρ τὴν νικητὴν ἧσεν ᾠδὴν ἄρδην ἀπολωλότας τοὺς ταύτης τυράννους ὁρῶσα, τῆς δὲ τὸ εἰς Θεὸν εὔελπι καὶ πρὸς αὐτὸν ἀνατατικόν, εἰ καὶ μικρόν τι τῆς ἐλπίδος σεσάλευτο πρὸς τὸ γεγηρακὸς ἀπιδούσης τοῦ σώματος, ὁ διὰ τῆς ἀκραιφνοῦς καὶ τελείας ἐλπίδος καὶ πίστεως ἡ μάρτυς ἀντανεπλήρωσε· καὶ νῦν μὲν τῆς δὲ τὴν τῶν πνευματικῶν τέκνων πολυγονίαν, νῦν δὲ τῆς δὲ τὴν κατ' ἐχθρῶν σεσορισμένην νίκην καὶ τὴν τροπαιοφόρον ἐκείνην ἀνάρρησιν, ἄλλης τὴν διὰ πασσάλου τοῦ πολεμίου ἐκτύρλωσιν, δι' ἧς τὸ νικᾶν τοῖς ὁμοφύλοις ἐβράβευσεν· ἄλλης τὸ ἐν στρατηγίαις περιδέξιον καὶ προφητικῆς ἀνάπλεον χάριτος· καί τινων μὲν τὸ πρὸς δεήσεις ἀκλινὲς καὶ ὁμότονον, δι' ὧν τὴν παιδοποιΐαν εἰς μισθὸν ἀντελάμβανον· τινῶν δὲ τὴν εἰς προφήτας δεξίωσιν, δι' ὧν δεξιοῦσθαι τὸ θεῖον ἐπίστευον, ὧν τὰ κάλλιστα ἐκλεξαμένη καὶ ἀπομαξαμένη, ἓν ἐκ πασῶν ἀρετῶν ἀρχέτυπον μαρτυρίας καὶ ἀθλήσεως ἑαυτὴν ἀπειργάσατο. Ἐπεὶ δὲ τῶν λεγομένων κρεῖττω τὰ ἐνεργούμενα, καὶ τῶν παρελληλυθότων τὰ νῦν ὑφεστῶτα καὶ ὁρώμενα, τοῖς ὑπ' ὄψιν κειμένοις ἀρκεσθέντες μελουργήμασι, μακρὰν τοὺς συγκριτικοὺς παρωσώμεθα νόμους, ἀρκεῖν αὐτὴν ἑαυτῇ πιστεύοντες πρὸς τὸ καὶ τὰς πάλαι διαλαμψάσας ὑπερβαλέσθαι καὶ τὰς ἔπειτα ἐπ' ἀγῶσι τοιούτοις θαυμαζομένας παραγκωνίσασθαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὅσα δι' ἀθλήσεως προηγωνίσατό τε καὶ ἐπηγωνίσατο, καὶ στή-

λην μαρτυρίας ἑαυτὴν ἀνέδειξε, καὶ ἀρχέτυπον ἀψευδὲς τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ παθεῖν αἱρουμένων καὶ τοῖς οἰκείοις ἄθλοις τὸν ἀγωνοθέτην ὀξασάντων. Τί δὲ ὁ τῶν θαυμάτων Θεὸς καὶ τῶν δυνάμεων Κύριος, ἀρ' ἔστη μέχρι τούτου καὶ νεκρὸν οὕτω καὶ ἀθαύμαστον τὸ τῆς μάρτυρος καταλέλοιπε σκῆνος; ἀρ' οὐ πλέον τι τῶν νοουμένων καὶ ἀοράτων κάντεῦθεν ἐπεδράδευσεν; ὡς μὴ τοῖς ἀστηρίκτοις κλονοῖντο τὰ τοῦ λογισμοῦ διαβήματα. Οὐ δῆτα· ἀλλ' οὕτως αὐτῆς τὸ περίδοξον καὶ περιφανὲς τῆς ἁγιότητος κεχάρισται, ὡς ὁ παρὼν ὑποδηλώσει λόγος σαφέστατα.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ἀλέξανδρος Ε Λαυοιώτης

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Ὁ Ἀλέξανδρος Ἐμμ. Βαλαβάνης, χριστιανὸς Ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανὸς καὶ τέως μὲν ἔμπορος τεΐων καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, προσκαλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 2 εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Εὐτέρπης Α. Βαλαβάνη, τὸ γένος Ἀλ. Ἀλεξιάδου, χριστιανῆς Ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ διαζυξει. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου δικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων α' Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 27 Μαρτίου 1903.

Ὁ πρόεδρος 3

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον

Προσκαλεῖται ὁ Ἀλέξανδρος Βαλαβάνης, τέως κάτοικος Κ]πόλεως, καὶ ἔμπορος τεΐων, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον τετάρτην καὶ ὥραν 9 τῆς πρωΐας εὐρωπαϊστὶ, μετὰ παρέλευσιν 31 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, τρὶς κατ' ἐπανάληψιν γενησομένης, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου ἐνώπιον τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐδρεύοντος Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Εὐτέρπης Α. Βαλαβάνη, τὸ γένος Ἀλεξ. Ἀλεξιάδου, ἐπὶ ἐπιστροφῇ προικός. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανίσεως αὐτοῦ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 27 Μαρτίου 1903.

ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Νεοκαισαρείας ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ὁ Α' Γραμματεὺς 3

Π. Δ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεὶ, δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 965 καὶ ἡμερ. 9 νοεμβρίου 1902 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Μαρίνας Κωνσταντίνου κατοίκου Κορυτσᾶς, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφισταμένον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Σωτηρ. Ἀναστασίου,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῆς ἐφημερίδος «Ἐκκλ. Ἀληθείας», δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ Σωτηρίῳ Ἀναστασίου τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως ὡς καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων ἀνερχόμενα εἰς γρόσια διακόσια (ἀριθ. 200) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐγένετο, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 21 ἰανουαρίου 1903.

Ὁ Πρόεδρος 3

† **Ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ**

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν δικαστήριον

Ἡ Εὐγενία Παναγιώτου Σαρηγιαννάκη. τὸ γένος Βάτη, χριστιανὴ ὀρθόδοξος ὑπήκοος ὀθωμανὴ, ἄνευ ἐπιτηδεύματος, καὶ κάτοικος Φαναρίου Κων]πόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν, καὶ ὥραν 2 εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Παναγιώτου Σαρηγιαννάκη, χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, μηχανικοῦ ἀτμοπλοίων καὶ κατοίκου Φαναρίου, ἐπὶ διαζυξει. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ περὶ διαζυγίου θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων α' Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 24 μαρτίου 1903.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 2

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ | ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 17

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητρ. Διδυμοτείχου ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἱεραὶ πορεῖαι – Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Μοναστηριακαὶ περιουσίαι ἐν Ἠπείρῳ — Δικαστικαὶ ἀγγελίαι — Παρατήματα: «Ὁ χαρακτὴρ τοῦ προτεσταντισμοῦ» καὶ «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

ΙΕΡΑΙ ΠΟΡΕΙΑΙ

Δύο προσκυνητῶν ἑλλήνων ὀρθοδόξων ὅμιλοι κατὰ τὸ πανηγυρισθὲν νῦν ἅγιον πάσχα μετέβησαν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους καὶ μετὰ διακοπὴν, ἐπικρατήσασαν ἔτη τινά, ἐπανέλαβον τὴν ἐκπλήρωσιν ἱεροῦ καθήκοντος, ὅπερ ἐπιβαλλόμενον αὐτοῖς ἐθεώρουν οἱ πατέρες ἡμῶν. Ἐξ Ἀθηνῶν, τὸ δεύτερον ἤδη, καὶ ἐκ Σμύρνης τὸ πρῶτον, εὐσεβῶν ὅμιλοι, ζηλοῦντες τὴν πάτριον εὐλάβειαν, ἐπεσκέψαντο τὴν ἁγίαν Σιὼν καὶ προσεκύνησαν τὴν γῆν, ἔνθα τὸ μέγα τῆς ἡμετέρας ἀπολυτρώσεως ὑπερφυῶς ἐτελεσιουργήθη μυστήριον. Πατριάρχης καὶ πατέρες ὁσιώτατοι μετὰ στοργῆς καὶ χαρᾶς ἀδελφικῆς ἐδεξιώσαντο τοὺς προσκυνητὰς, καὶ μετ' ἐνδείξεων ἀγάπης προέπεμψαν αὐτοὺς, ἐπανελθόντας αἰσίως εἰς τὰς πόλεις, ἀφ' ὧν ἀνεχώρησαν καὶ τυχόντας ὑπὸ συγγενῶν καὶ φίλων ὑποδοχῆς, ὑπομιμνησκούσης εἰς τοὺς ἐπιλαθομένους παντὸς ἔθους πατρίου τῆς δεξιώσεως, ἧς ἀπέλαυον κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας καὶ μέχρι πρὸ πεντηκονταετίας οἱ ἐπιστρέφοντες ἐκ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ.

Βεβαίως οὔτε ἐν ἐξαπτερύγοις καὶ συνοδίαις ἱερέων, οὔτε πομπωδῶς ὑπεδέξαντο τοὺς ἐπανελθόντας προσκυνητὰς, διότι δύσκολος ἡ, τό γε νῦν, ἀναβίωσις συνηθειῶν παραδόξων νομιζομένων. Ἐν προγενεστέροις χρόνοις ὁ τίτλος τοῦ προσκυνητοῦ (χαδζῆ) ἐθεωρεῖτο τοσούτῳ σπουδαῖος, ὥστε ὑπῆρχον οἱ ἀναλίσκοντες χρῆμα πολὺ, ἕνεκα τῆς δυσχερείας τῶν διὰ θαλάσσης συγκοινωνιῶν, πρὸς κτῆσιν τοῦ τίτλου, ὃν καὶ πρίγκηπες καὶ δοῦκες ἀνελάμβανον, τοῖς ἰδιώταις ἀξιομίμητον παρεχόμενοι παράδειγμα εὐλαβείας πρὸς τὰ κείμενα· πιθανῶς ἐνθυμοῦνται οἱ παρ' ἡμῖν γέροντες ὅπερ ἀπὸ τῶν ὑπομνημάτων οἱ νεώτεροι γινώσκουσιν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ μέγας δοὺξ Κωνσταντῖνος, ὁ πατὴρ τῆς εὐσεβεστάτης βασιλίσσης τῆς Ἑλλάδος Ὄλγας, ὑπογράψας τῷ 1859 κατὰ τὴν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐπίσκεψιν ἐν ἐπὶ τούτῳ λευκώματι, καθῆκον ἱερὸν καὶ τίτλον ἐπίτιμον ἐθεώρησε τὴν ὑπογραφὴν χατζῆ Κωνσταντῆ ναυάρχου, οὐχὶ δ' ἑτέρου ὀφφικίου. Καὶ προηγοῦντο ἄλλοτε ἐν κρομικαῖς ὁμηγύρεσι καὶ συνελεύσεσιν οἱ προσκυνηταὶ τῶν ἁγίων ἐν Παλαιστίνῃ τόπων καὶ τὸ ὄνομα προσκυνητοῦ συνώδευε τῇ ἐκφωνήσει τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἐν πάσῃ ἱερᾷ τελετῇ καὶ δεήσει καὶ ἱκεσίᾳ καὶ ἐν ἐπισήμοις πράξεσιν. Ἴσως τὰ τοιαῦτα ἔθη καὶ πάλιν ἐπανέλθωσιν εἰς χρῆσιν, ἐὰν εὐρυνθῇ περισσότερον ὁ κύκλος καὶ πληθυνθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν ἁγίαν γῆν. Ἔχουσι δὲ λόγον προσκυνήματος οἱ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐπαρχιῶν καὶ πόλεων ὀρθόδοξοι προσ-

κυνηταὶ σπουδαιότατον ὡς ὀρθόδοξοι καὶ ὡς ὁμογενεῖς, τήν τε προσκύνησιν τοῦ θεοδέγμονος Τάφου καὶ σκηνωμάτων καὶ σπηλαίων καὶ τοποθεσιῶν ἱερωτάτων, τήν τε ἐπίσκεψιν πρὸς ἀδελφοὺς ἀγωνιζομένους ἀπὸ αἰώνων, κατὰ τὸ μέτρον ἠθικῶν καὶ ὑλικῶν δυνάμεων, ὑπὲρ τῆς ἀλωβήτου τηρήσεως πατρώας παρακαταθήκης, ἣν ἐκράτησαν ὑφιστάμενοι στενοχωρίας καὶ κόπους δι' αὐτὴν ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανον αὐτῶν.

Οὐδὲ συντρέχουσι νῦν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ μόνον. Ἀπὸ τῆς δευτέρας τῶν ἀπὸ τοῦ σωτηρίου κηρύγματος ἑκατονταετηρίδων, ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Μελίτωνος τοῦ Σάρδεων καὶ τοῦ τῆς Φλαυϊάδος Ἀλεξάνδρου, ἀπὸ Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως ἕως Ὠριγένους καὶ μέχρις Εὐσεβίου τοῦ πατρὸς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἐμαρτύρουν γενεαὶ πολλαὶ πιστῶν τὴν πανταχόθεν ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας εἰς Ἱεροσόλυμα συρροὴν οὐχ ὡς πάλαι, τῆς κατὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀγλαΐας ἕνεκα . . . . . καταλύειν δ' ἕνεκεν ἱστορίας ὁμοῦ καὶ προσκυνήσεως». Ἕνεκεν ἱστορίας καὶ προσκυνήσεως τοῦ θρόνου τοῦ Κυρίου, καθὼς ὠνόμασεν ὁ προφήτης Ἱερεμίας (γ, 17) τὴν ἁγίαν Πόλιν, μετέβησαν οἱ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Σμύρνης, καὶ ἕνεκα προσκυνήσεως καὶ ἱστορίας καὶ ὅμιλοι ἐκδρομῶν ἱδρύθησαν, ἅγιον ἐπιδιώκοντες σκοπόν, καὶ ἐφημερίδες ἑλληνικαὶ τὸ ἔργον τοῦτο τῶν ἱερῶν πορειῶν, τὸ οὐδέποτε διακοπὲν ἀπὸ τῆς Α΄ ἑκατοοταετηρίδος ἕως τῆς σήμερον, ἐπήνεσαν, ἐκ καθήκοντος, παρορμῶσαι πρὸς ἐξακολούθησιν ὁσίων περιηγήσεων. Οἱ μεταβαίνοντες ἐκ δυσμῶν πρὸς τὴν ἀνατολήν, ἐξ ἧς ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος ἐπιφανεὶς ζωὴν ἐδωρήσατο τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, εὔκολον ἔχουσι τὴν μετάβασιν, χάρις εἰς τοσαῦτα σωματεῖα συστηθέντα κατὰ καιροὺς ἐν τῇ δυσμικῇ Εὐρώπῃ καὶ λειτουργοῦντα μετ' ἀφοσιώσεως εἰς τὸ ἔργον. Οἱ μεταβαίνοντες ἐκ τῶν ἡμετέρων μερῶν ἀπολαύουσιν εὐκολιῶν τινῶν, καὶ χάρις εἰς αὐτὰς ἐλπίζομεν ὅτι ὁ τῶν προσκυνητῶν ἀριθμὸς αὐξηθήσεται παρ' ἡμέραν.

Τοῦτο δ' ἔστι καθῆκον ἡμῶν, ὡς υἱῶν εὐλαβῶς ζηλούντων τὴν τῶν πατέρων εὐσέβειαν, ὡς ἔτι μᾶλλον γειτονευόντων μετὰ τῆς ἁγίας Γῆς ἢ οἱ ἐξ ἀρκτώων καὶ δυσμικῶν κλιμάτων κατερχόμενοι, οἵτινες ἔχουσι καὶ δυσχερέστερον τὸ ταξείδιον. Ἐὰν δ' ἐκεῖνοι τὴν ἱερὰν ἀναλαμβάνωσι πορείαν ἀψηφοῦντες κακοπαθείας καὶ στενοχωρίας, ἔδει νὰ λάβωμεν ἡμεῖς ὑπ' ὄψιν ἐκείνων τὸ παράδειγμα. Ἐγένετο, κατ' εὐτυχίαν, τὸ πρῶτον ἢ τὸ δεύτερον βῆμα. Ἐπανῆλθον ὑγιεῖς οἱ προσκυνηταὶ, ρωννύμενοι σωματικῶς καὶ ψυχικῶς ἐκ τῆς εἰς τὸν πανάγιον Τάφον προσκυνήσεως, διηγούμενοι πᾶν ὅπερ εἶδον καὶ ἤκουσαν, οὔτε ψυχροὶ οὔτε χλιαροὶ τὴν πίστιν, ἴσως δὲ καί τινες τούτων ποθοῦντες ἵνα καὶ πάλιν καὶ πολλάκις ἐπισκέψωνται τοὺς ἁγίους Τόπους. Οὔτε ὑλικήν τινα ζημίαν δύνανται—καὶ μήτε πρέπει—νὰ προφασισθῶσιν, ἀφοῦ τὸ ταξείδιον ἐκτελοῦσι καθ' ἡμέρας ἁγίας, οὔτε θαλασσίας κακοπαθείας τὸ φάσμα τρομερὸν αὐτοῖς ἐπίκειται. Οἱ πλείονες τῶν ἐπιχειρησάντων τῇ ἱερᾷ πορείᾳ ταύτῃ μετέβησαν βεβαίως εἰς ἐπίσκεψιν τόπων καὶ θεαμάτων πολλῷ μακρὰν τῆς ἑαυτῶν γενετείρας ἀπεχόντων, οὔρεά τε σκιόεντα καὶ θάλασσαν ἠχήεσσαν, ἀτέρμονα πολλάκις καὶ ἄξεινον διελθόντες τε καὶ πλεύσαντες, κινδύνους καὶ ταλαιπωρίας ὑποστάντες, ὅπως ἴδωσιν ἢ τὰ θαυμάσια προϊόντα τῆς τέχνης ἢ τῆς φύσεως τὰ θαύματα, μαυσωλεῖά τινα καὶ κρεμαστοὺς κήπους καὶ σπήλαια παμμεγέθη καὶ ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς καὶ κεκλιμένους πύργους καὶ οἰκοδομὰς οὐρανογείτονας. Ἀλλὰ νῦν μεταβαίνουσιν εἰς χώραν, ἣν ἐπάτησαν οἱ πόδες τοῦ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ καὶ παθόντος καὶ ταφέντος καὶ ἀναστάντος, εἰς χώραν, ἧς πᾶσα σπιθαμὴ χώματος ὑπομιμνήσκει τὴν πρὸς ἡμᾶς ἄφατον τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν, καὶ λόφοι καὶ κοιλάδες καὶ συστήματα ὑδάτων, ἁγιασθέντα διὰ τῆς θείας ἐπιφανείας, εἰσὶν ὑπομνήματα ἱστορικὰ διδάσκοντα σιωπηρῶς ὅ,τι οὐδαμῶς δύνανται νὰ διδάξωσι μνημεῖα τέχνης ἀνθρωπίνης χρονοβρόχθιστα, δῆλα δὴ τὴν ἐξ αὐτοψίας, οὕτως εἰπεῖν, κατάληψιν τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς διαθήκης, ἐμπνέοντα μυστηριωδῶς ὅ,τι οὐδεμία τῶν ἐπὶ γῆς χωρῶν τε καὶ πόλεων δύναται νὰ κατορθώσῃ, θερμὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν πίστιν τῶν πατέρων ἡμῶν, οὓς ὑπέκαιε διὰ παντὸς αὐτῶν τοῦ βίου ὁ πόθος τῆς προσκυνήσεως τῶν ἱερῶν τοῦ Θεοῦ σκηνωμάτων.

Ἀναζῶσι κατ' εὐχὴν ἄρα τὰ πάτρια ἤθη καὶ ἡ πόλις ἡ ἁγία ἕλκει πρὸς ἑαυτὴν καὶ ὁμογενεῖς, ὧν οὐδεὶς ἐπανέρχεται θλιβόμενος, ἢ μόνον ἐὰν μὴ βλέπῃ ἑαυτὸν δυνάμενον καὶ δευτέρᾳ νὰ ἐπιχειρήσῃ πορείᾳ πρὸς τὴν ἁγίαν γῆν. Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ παράδειγμα τῶν εὐσεβῶν ὁμογενῶν τῶν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Σμύρνης ἀπελθόντων εἰς τὸ

προσκύνημα τοῦ παναγίου καὶ ζωοδέγμονος Τάφου θέλει εὕρει καὶ ἐξ ἑτέρων πόλεων μιμητὰς, ὅμιλοι δὲ πολυάριθμοι τὴν Ἱερουσαλὴμ, βραδύτερον δὲ καὶ ἑτέρους ἱεροὺς τόπους, ἡμῖν μᾶλλον γειτονεύοντας, ἐπισκεπτόμενοι καὶ τὴν δόξαν θέλουσιν ἔχει ὅτι θεαταί τε καὶ προσκυνηταὶ ἐγένοντο θεοβαδίστων τόπων, καὶ μετὰ συγκινήσεως θέλουσιν ἀναμιμνήσκεσθαι καὶ τόπων καὶ τελετῶν ἐπιβαλλόντων διὰ τῆς θέας καὶ ἁγιαζόντων διὰ τῆς προσψαύσεως τὰς αἰσθήσεις καὶ ψυχῆς καὶ σώματος· καὶ γνώσεων πολλῶν γινόμενοι κάτοχοι οἱ δυνάμενοι θέλουσι διηγεῖσθαι τοῖς συγχρόνοις καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις διὰ λόγου καὶ γραφῆς πῶς ἡγιάσθησαν οἱ τόποι ἐκεῖνοι διὰ τοῦ ὑπὲρ πᾶσαν ἀνθρωπίνην κατάληψιν ἁγιασμοῦ, πῶς δ' ἐδοξάσθησαν ἐπὶ μακροὺς καὶ πολλάκις δυσχειμέρους αἰῶνας οἱ τὴν ἀσινῆ φυλακήν τε καὶ τήρησιν ἐμπεπιστευμένοι τῶν ἁγίων προσκυνημάτων, πολὺ συνήθως ἐξ ἀνθρωπίνων λόγων καὶ ἐπὶ δοκιμασίᾳ τῆς ἡμετέρας ἐλπίδος καὶ τῆς πίστεως ὑστερούμενοι καὶ θλιβόμενοι καὶ κακουχούμενοι. Καὶ ἡ πρὸς αὐτοὺς ἄρα, καθὸ ὁμαίμονας ἡμῖν ὄντας, ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων ἡμῶν γενομένους, ἐπίσκεψις ἐπιβάλλεται ἡμῖν καὶ λόγῳ ἀδρότητος καὶ λόγῳ γνωριμίας στενοτέρας καὶ λόγῳ φιλοτιμίας προσγενεστέρας. Καλὸν ἵνα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ ἐν νῷ πάντοτε ἔχομεν ὅτι μείζονα πρὸς τὴν Ἁγίαν Γῆν εὐλάβειαν ἐπιδείκνυνται οἱ μιλίων χιλιάδας μακρὰν ἡμῶν τε καὶ αὐτῆς οἰκοῦντες καὶ κατὰ χιλιάδας εἰς αὐτὴν μεταβαίνοντες.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Κονονικαὶ ψῆφοι. — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης τρίτης (22 λήγοντος) σκέψις ἐγένετο περὶ πληρώσεως τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου Ἐρσεκίου, χρεύσαντος ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Σεραφεὶμ Πέροβικ. Ὅθεν, προταθέντων ὑποψηφίων τῶν πανοσιολ. ἀρχιμανδριτῶν κκ. Εἰρηναίου, καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς σχολῆς, Ἀγαθαγγέλου Παπαναστασιάδου, προϊσταμένου Τζιβαλίου, καὶ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ μητροπολιτικοῦ συμβουλίου Βόσνης κ. Πέτρου Ζίμονιτς, καὶ γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ τῶν κανονικῶν ψήφων, ἐξελέγη μητροπολίτης Ἐρσεκίου ὁ τελευταῖος. Ὁ θεοφιλέστατος ἐψηφισμένος μητροπολίτης Ἐρσεκίου (Ἐρζεγοβίνης) κ. Πέτρος ἐγεννήθη ἐν Γάπροβῳ τῷ 1867. Ἐσπούδασεν ἐν τῇ ἱερατικῇ σχολῇ τοῦ Ρελιέβου καὶ εἶτα ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Τσερνοβιτσίου· εὐδοκίμως δὲ τὰς σπουδὰς διανύσας ὑπέδυ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ διωρίσθη καθηγητὴς, εἶτα δ' ὑποδιευθυντὴς τῆς εἰρημένης ἱερατικῆς σχολῆς. Τῷ 1899 προεχειρίσθη πρωτοσύγκελλος καὶ τῷ 1901 διωρίσθη μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς ἱερᾶς μητροπολεως Βόσνης, μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου ἐκπληρώσας τὰ καθήκοντα αὐτοῦ καὶ ἐπισπασάμενος τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Μητρόπολις Βερροίας. — Ὁ εἰς Βερροίαν ἐξαρχικῶς μεταβὰς πρό τινος σεβασμ. μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Ἀθανάσιος δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ἤγγειλεν ὅτι αἰσίως ἐπέρανε τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολὴν ἐπενεγκὼν πλήρη συνδιαλλαγὴν τῶν ἐν Βερροίᾳ διαφωνουσῶν περὶ τοῦ τρόπου τῆς λειτουργίας τῶν αὐτόθι ναῶν μερίδων τῶν χριστιανῶν καὶ διὰ κανονισμοῦ ἰδιαιτέρου διευθετήσας τὰ τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος, ἅπερ ὑπὸ πάντων ἐγένοντο ἀποδεκτά. Ἐπὶ τῇ ἐκδάσει ταύτῃ τῆς ἐξαρχικῆς ἀποστολῆς τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης ὅ,τε σεβασμ. μητροπολίτης Βερροίας καὶ οἱ τέως διαφωνοῦντες βερροιεῖς ἐξέφρασαν τὰς εὐχαριστίας αὐτῶν τῷ σεβασμ. ἐξάρχῳ, τοὺς πόθους πάντων διὰ τῆς ἔμφρονος διαρρυθμίσεως τῶν αὐτόθι κοινοτικῶν ἀνωμαλιῶν ἱκανοποιήσαντι καὶ ζηλωτῶς ἐπ' ἀγαθῷ τῶν τιμαλφῶν συμφερόντων τῆς πόλεως μοχθήσαντι καὶ τὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν μεταξὺ τῶν χριστιανῶν ἀποκαταστήσαντι. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ, ἐνέκρινεν ὅπως ἐκφρασθῇ ἡ τῆς Ἐκκλησίας εὐαρέσκεια τῷ τε σεβασμ. ἐξάρχῳ καὶ τοῖς εὐσεβέσι προκρίτοις τῆς πόλεως Βερροίας ἐπὶ τῇ ἀξιεπαίνῳ πολιτείᾳ, ἣν ἐπεδείξαντο πρὸς ἄρσιν τῆς ἐν τῇ κοινότητι διαφωνίας.

Μητρόπολις Ροδοπόλεως. — Ὁ πανιερ. μητροπολίτης Ροδοπόλεως κ. Γερβάσιος ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν αἰσίαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἄφιξιν καὶ τὴν ἐγκάρδιον ἐκ μέρους τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ὑποδοχήν.

Συνεδρία δύο Σωμάτων. — Τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ συνεκροτήθη, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς

Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, κοινὴ τῶν δύο διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων συνεδρία.

Ἐφορία τοῦ ἐν Πριγκήπῳ ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου.—Μέλος τῆς ἐφορίας τοῦ ἐν Πριγκήπῳ Ὀρφανοτροφείου, ἐκπροσωπῶν ἐν αὐτῇ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, ἐξελέγη κατὰ τὴν κοινὴν συνεδρίαν τῶν δύο Σωμάτων ὁ ἐκ τῶν συμβούλων Ἐξοχ. Γιάγκος βέης Ἰωαννίδης, ἀντὶ τοῦ ἐριτίμου κ. Ἰωάννου Κ. Χατζοπούλου τέως μὲν ἐκπροσωποῦντος τὸ Συμβούλιον, ἤδη δὲ παραμένοντος ὡς ἁπλοῦ μέλους.

Ἐφορία Ζαππείου ἐθνικοῦ παρθεναγωγείου. — Πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ ἐθν. Ζαππείου παρθεναγωγείου κατὰ τὴν συνεδρίαν τῶν δύο Σωμάτων ἐξελέγη ὁ ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνστάντιος, ἀντὶ τοῦ ἀποχωρήσαντος πανιερ. μητροπολίτου Βάρνης. Μέλος δὲ τοῦ αὐτοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, ἐκπροσωπῶν ἐν αὐτῷ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, ὁ ἐκ τῶν συμβούλων Ἐξ. Γιάγκο βέης Ἰωαννίδης, ἀντὶ τοῦ τέως τοιούτου κ. Ἀλεξ. Γάγκου.

Ἐπιτροπὴ ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν. — Μέλος τῆς ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν ἐπιτροπῆς ἐξελέγη κατὰ τὴν κοινὴν συνεδρίαν τῶν δύο Σωμάτων ὁ ἐκ τῶν ἐριτίμων συμβούλων κ. Κωνστ. Ἀνανιάδης, ἀντικαταστήσας τὸν τέως τοιοῦτον κ. Ἀλέξ. Γάγκον.

Ἐφορία τῆς σχολῆς τῶν γλωσσῶν ἐξελέγησαν, κατὰ τὴν κοινὴν τῶν δύο Σωμάτων συνεδρίαν (τῇ 21 λήγοντος), ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μιτυλήνης κ. Κύριλλος, πρόεδρος, καὶ μέλη οἱ κκ. Εὐστάθιος Εὐγενίδης, Ἀλέξ. Παντζίρης βέης, Βασίλειος Σγούτας, Ἰωάννης Χατζόπουλος, Σόλων Γ. Καζανόβας, ἐκπροσωπῶν ἐν αὐτῇ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, καὶ Θ. Παπαθεοδώρου, τῆς τέως τοιαύτης, συγκειμένης ἐκ τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Σάρδεων κ. Μιχαὴλ Κλεοβούλου καὶ τῶν κκ. Γεωργίου βέη Ἀκεστορίδου, Σόλωνος Καζανόβα, Ζαχαρίου Φυτίλη καὶ Θ. Παπαθεοδώρου ὑποβαλούσης παραίτησιν. Ἡ νέα ἐφορία μέλλει νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον τὸ ἀνατεθὲν εἰς τὴν ἀποσυρθεῖσαν, ὅπερ κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων ληφθεῖσαν ἀπόφασιν, ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 18 παρελθόντος νοεμβρίου τοῦ 1902, συνοψίζεται ἐν τοῖς ἑξῆς: ὅπως μεριμνήσῃ κάλλιον 1) περὶ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ προγράμματος τῆς σχολῆς, συμβουλευομένη καὶ τὰ γνώσεις εἰδικὰς ἔχοντα πρόσωπα, παραλειπομένου τοῦ μέτρου περὶ ἀναζητήσεως ἔξωθεν δωρεὰν διδασκάλων, 2) περὶ τῶν πρὸς συντήρησιν αὐτῆς ἀπαιτηθησομένων πόρων, 3) περὶ τοῦ μέρους ἢ τῆς οἰκοδομῆς, ἐν ᾗ ἐγκαθιδρυθήσεται αὕτη, καὶ 4) περὶ παντὸς ἑτέρου συναφοῦς θέματος, ἀφιεμένη ἐλευθέρα ἵνα συνεννοηθῇ καὶ μετὰ τῆς ἐφορίας τῆς ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῆς σχολῆς, ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελεν ὑπερισχύσει παρ' αὐτῇ ἡ ἰδέα τῆς οἰκοτροφίας τῶν μαθητῶν, καὶ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ μὴ ἐπιτυγχανομένης συνεννοήσεως μετὰ τῆς ρηθείσης ἐφορίας ὑπάρχει καὶ ἕτερος χῶρος δυνάμενος ἵνα χρησιμοποιηθῇ πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπόν.

Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια. — Ἀντὶ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Βοδενῶν κ. Νικοδήμου, παραιτησαμένου τὴν προεδρείαν τῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου, διωρίσθη ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης ὁ ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτης Διδυμοτείχου κ. Φιλάρετος Βαφείδης, οὗ ἐγνωσμένη ἐστὶν ἡ πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν φύλλον τοῦτο στοργὴ ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς σήμερον.

Συγχαρητήρια. — Ἐπὶ συνόδου ἀνεγνώσθησαν ἤδη πλὴν τῶν τηλεγραφικῶς σταλέντων καὶ γράμματα συγχαρητικὰ τῶν μακαριωτάτων πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων.

Ἅγιον Μῦρον. — Ἀποφάσει συνοδικῇ, ἐνεκρίθη ν' ἀποσταλῶσιν εὐχετικαὶ καὶ εὐχαριστήριοι ἐπιστολαὶ πρὸς τὰς κοινότητας, τὰς συνεισενεγκούσας ὑλικὸν ἐπὶ κατασκευῇ τοῦ Ἁγίου Μύρου καὶ, διὰ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν, τοῖς εὐσεβέσιν ἰδιώταις, τοῖς διὰ δωρεᾶς ὡσαύτως ὑλικοῦ συντελέσασιν εἰς τοῦτο.

Βασιλικὴ ἑορτή.—Τῇ τετάρτῃ, ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ ἑορτῇ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου Α', μετὰ τὴν τελεσθεῖσαν δοξολογίαν ἐν τῷ ἐν Σταυροδρομίῳ ἱερῷ ναῷ τῶν Εἰσοδίων, γενομένης ἐπισήμου ὑποδοχῆς ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς βασιλικῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας, διηρμήνευσε τῷ πρεσβευτῇ τὰς πατριαρχικὰς προσρήσεις ὁ πανοσιολ. Μ. πρωτοσύγκελλος.

Ἐπισκέψεις.—Χθὲς, τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Ἄνακτος ἡμῶν ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ, ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰωάννης Γρυπάρης, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Α'

διερμηνέως τῆς πρεσβείας κ. Ἀλ. Ναοὺμ, ἐπισήμως ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην. Ἡ Α. Ἐξ. προϋπαντηθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, ἡγουμένων τῶν πανοσιολ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Καλλινίκου καὶ Μ. ἀρχιδιακόνου κ. Λαυρεντίου, ὡδηγήθη εἰς τὸ ἐπίσημον γραφεῖον τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμεν. πατριάρχου, ὅστις ὑπεδέξατο τὴν Α. Ἐξοχ. Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν εἰθισμένων φιλοφρόνων λόγων ἡ Α. Ἐξοχ. ἀπῆλθε προπεμφθεῖσα τιμητικώτατα. — Σήμερον δὲ πρὸ μεσημβρίας ἡ Α. Θ. Π. ἀπέδωκε τῷ πρεσβευτῇ τὴν ἐπίσκεψιν.

Ὀνομαστικαὶ ἑορταί.— Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ τῶν Μυροφόρων τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἦγον ὁ μακαριώτατος πατριάρχης πρώην Ἱεροσολύμων κ. Νικόδημος καὶ οἱ πανιερώτατοι μητροπολῖται Βοδενῶν καὶ Νευροκοπίου. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης τῷ μὲν μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ καὶ τῷ πανιερ. μητροπολίτῃ Νευροκοπίου συνεχάρη τηλεγραφικῶς, αὐτοπροσώπως δ' ἐπεσκέψατο τὸν ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτην Βοδενῶν — διὰ δὲ τοῦ πανοσιολογ. Μ. ἀρχιδιακόνου συνεχάρη τῷ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτῃ κ. Νικοδήμῳ, ἐπιτρόπῳ τοῦ παναγίου Τάφου, ᾧ συνεχάρησαν δι' ἐπιστολῶν τε καὶ τηλεγραφικῶς οἱ ἐν Ἀντιγόνῃ καὶ Χάλκῃ σχολάζοντες πατριάρχαι, καὶ οἱ μακαριώτατοι Φώτιος Ἀλεξανδρείας, πρώην Ἀντιοχείας κ. Σπυρίδων καὶ Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανός. — Τῇ δὲ προχθὲς, τετάρτῃ, ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, διὰ τῶν ἱερολογ. αὐτοῦ διακόνων ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης εὐξάμενος συνεχάρη πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ὁμογενέσι τοῖς ἄγουσι τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἑορτήν.

Χοροστασία.— Τῇ κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἐν τῷ σιπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ, συνεχοροστάτησε τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ καὶ τοῖς σεβασμ. συνοδικοῖς τὸ πρῶτον ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Μιτυλήνης κ. Κύριλλος. — Τῇ δὲ τετάρτῃ, 23 λήγοντος, πανηγυρίζοντος τοῦ σεπτοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, συνεχοροστάτησαν τῇ Α. Θ. Π. οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Σμύρνης, Μιτυλήνης, Διδυμοτείχου, Βοδενῶν, Κασσανδρείας, Ἡλιουπόλεως καὶ Καλλιουπόλεως

Ἐπισκέψεις.— Τῇ δευτέρᾳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ Α' διερμηνεὺς τῆς ἐνταῦθα αὐστριακῆς πρεσβείας. Χθὲς δὲ ὁ ἐν Καΐρῳ γενικὸς πρόξενος τῆς Ρωσσίας κ. Μαξίμωφ, ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει αὐτοῦ.

Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.— Τῇ κυριακῇ, κατὰ τὴν ἐν Μακροχωρίῳ γενομένην ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιγραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου εὐλογίαν τῶν μηνήστρων τοῦ ἐκ τῶν γραμματέων τοῦ πατριαρχικοῦ γραφείου ἐλλογίμου κ Χρήστου Παπαϊωάννου μετὰ τῆς χρηστῆς καὶ λογίμου διευθυντρίας τοῦ αὐτόθι παρθεναγωγείου δεσποινίδος Σοφίας Κυριακίδου, παρέστη διερμηνεύων τὰς εὐχὰς καὶ προσρήσεις τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ὁ ἱερολ. πατριαρχικὸς διάκονος καὶ γραμματεὺς κ. Ἀπόστολος Τρύφωνος.

Φιλόμουσος δωρεά. — Ὁ ἐν Μιτυλήνῃ ἀξιότιμος κ. Παναγιώτης Ζαχαρίου ἤγγειλε τῇ ὁμογενεῖ κοινότητι ὅτι δωρεῖται τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς καθιδρύμασιν αὐτῆς δισχιλίας λίρας τουρκικάς.

Ἐκκλησία Ρωσσίας

Ἐπίσκοπος Ἐλισαβετγράδ. Ἐν τῇ μονῇ Χερσῶνος ἀπεδίωσε τῇ 29 μαρτίου μηνὸς ὁ ἐπίσκοπος Ἐλισαβετγράδ Τύχων, βοηθὸς ἐπίσκοπος τῆς ἐπαρχίας Χερσῶνος, ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα καὶ ἑνὸς ἐτῶν· τρόφιμος τῆς ἐν Πετρουπόλει θεολογικῆς ἀκαδημίας, ἐχειροτονήθη πρὸ ὀκταετίας ἐπίσκοπος.

Μεταθέσεις. — Ὁ πανιερ. ἐπίσκοπος Σαρατόβου κ. Ἰωάννης, ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, διωρίσθη μέλος τοῦ ἐν Μόσχᾳ συνοδικοῦ γραφείου, παραιτησάμενος οἰκειοθελῶς τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας. Ἀντ' αὐτοῦ δ' ἐπίσκοπος Σαρατόβου καὶ Τσαριτσίνης διωρίσθη ὁ θεομιλ. ἐπίσκοπος Βόλσκης κ. Ἑρμογένης, βοηθὸς ἐπίσκοπος Σαρατόβου.

Κανονικαὶ ψῆφοι. — Τῇ 22 μαρτίου ἐξελέγη ἐπίσκοπος βοηθὸς διὰ τὴν ἐπαρχίαν Νοβογοροδου, ὑπὸ τὸν τίτλον Κυριλλόβου, ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Θεοδόσιος, τέως διευθυντὴς τοῦ σεμιναρίου Τούλας.

Ἐκκλησίαι ἐν τῇ διασπορᾷ

Ἑλληνικὴ κοινότης Κάρδιφ. — Ἡ ἐν τῷ Κάρδιφ τῆς Ἀγγλίας ὁμογενὴς κοινότης, ἔχουσα καὶ ἴδιον ναὸν, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἐζήτησατο προσφάτως ὅπως ὑπαχθῇ ὑπὸ τὴν διοικησιν τοῦ Οἰκουμεν. πατριαρχικοῦ Θρόνου. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῇ τρίτῃ, ἐνέκρινεν ἵνα ζητηθῶσιν ἀπὸ τῆς εἰρημένης κοινότητος πλείονες καὶ σαφέστεραι περὶ τῶν κατ' αὐτὴν εἰδήσεις.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΙ ΕΝ ΗΠΕΙΡΩ

«Οὐδὲν ἧττον τῶν νόμων καὶ τὰ ἤθη φυλακτέον, τά γε ὅταν πάτρια καὶ τάχα που πρεσβύτερα καὶ τῶν νόμων αὐτῶν, τὰ δὲ χθιζὰ ταῦτα καὶ πρώϊζα τὰ νῦν εἰς ἅπασαν εἰσηγμένα πόλιν οὔτε πάτριον ἠγητέον, καὶ τάχ' οὐδὲ ἔθη τὸ σύνολον».

[ΙΕΡΟΚΛΕΟΥΣ πῶς πατρίδι χρηστέον 4].

Ἀναγινόντες ὥραις καταναγκαστικῆς ἀπεργίας τὰ ἀνωτέρω καὶ ἐν ᾧ ἔχοντες ἀείποτε «ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὡς πιστῷ κτίστῃ, παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ» καὶ βουλόμενοι δὲ, κατὰ τὸ γραφικὸν τοῦτο λόγιον, ἐν ἀγαθο-

ποιᾷ παραπιθέναι τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ἐσκεψάμεθα κατὰ πόσον ἡ σήμερον περιζ ἡμῶν παρατηρουμένη καὶ πολλαχοῦ κρατοῦσα τάξις, ἐπί τε τῶν ἱερῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν καταστημάτων, **ὡς ζητεῖ καὶ ἡ βαρυσήμαντος πρότασις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κ. Ἰωακεὶμ, περὶ τῆς χωλαινούσης ἐν ἡμῖν καταστάσεως ἐν γένει ὥς τε ἔθνει καὶ θρησκευτικῇ κοινωνίᾳ,** συνάδει πρὸς τὴν σοφὴν ταύτην ρήτραν, πᾶν ἄλλο εὕρομεν ἀτυχῶς ἢ τὴν φυλακὴν τῶν πατρίων ἠθῶν, ἐξ ὧν ἀπέρρευσαν οἱ νόμοι. Ἡμέραν παρ' ἡμέραν τὰ ἤθη τὰ πάτρια ἐκλείπουσι καὶ ἀντ' αὐτῶν ὑπεισέρχονται λάθρα τὰ ξένα καὶ ὀθνεῖα, οὕτως, ὥστε ἀντιστρόφως ἤθη καὶ νόμοι βαίνουσιν· διότι ὅ,τι τὰ πάτρια ἐπιβιάλλουσι καὶ δὴ ὡς νόμοι εἴτε ἔγγραφοι εἴτε ἄγραφοι καθιέρωσαν, τοῦτο ἀνταναιροῦσι τὰ νεώτερα συστήματα καὶ ἐξαφανίζουσιν.

Ἐὰν οἱ νόμοι ὑφίστανται ἢ ἐγένοντο, φυσικώτατα ἐτέθησαν ὅπως τὰ μὲν καλῶς κείμενα κατοχυρώσωσι, τὰ δὲ κακῶς μετατρέψωσιν εἰς ἀγαθὸν διὰ τῆς ἀναστολῆς καὶ ἀναχαιτίσεως ὡς εἰπεῖν τοῦ ρεύματος αὐτῶν. Καὶ τῷ ὄντι, ἐὰν οἱ νόμοι ἐγένοντο, ἐγένοντο διότι προϋπῆρχον τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν ἀνθρώπων, ἅπερ ὑπέδειξαν ἢ μᾶλλον ἐπέβαλλον τοῖς ἁρμοδίοις τὴν ἀνάγκην τοῦ καταρτισμοῦ αὐτῶν εἰς ἓν ἢ πολλὰ μέρη μετὰ τῶν θετικῶν ἢ ἀρνητικῶν αὐτῶν ἀποτελεσμάτων, ἐφ' ᾧ ἐδικαιοῦτο νὰ γράφῃ ὅπως ἔγραψεν ὁ σοφὸς Ἱεροκλῆς ὅτι «τὰ ἤθη ὄντως πάτρια καὶ τάχα που πρεσβύτερα καὶ τῶν νόμων αὐτῶν».

Ταῦτα σχόντες ὑπ' ὄψιν καὶ νομίζοντες ὅτι ὅταν τίθενται ἀπεριφράστως πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κόσμου καὶ στηλιτεύωνται τὰ κακῶς κείμενα, ἀναγράφωνται δὲ τὰ μέτρα ὅσαπερ συντελοῦσιν εἰς τὴν τοιάνδε ἢ τοιάνδε βελτίωσιν καὶ προκοπὴν πάντων τῶν ἐθνικῶν καὶ ἱερῶν ἡμῶν καταστημάτων, καὶ διὰ τοῦ μέτρου τούτου τελεσιουργεῖταί τι ἐν ἡμῖν, ἢ διασώζεται τοὐλάχιστον ἐκ τοῦ ναυαγίου ἔστω καὶ σανίς τις, ἐνομίσαμεν λυσιτελὲς ἅμα καὶ πρόσφορον βραχέα τινὰ διὰ τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» νὰ γνωρίσωμεν τοῖς τε ἐγγὺς καὶ τοῖς μακρὰν, ὅπως ἢ βελτίωσίς τις ἐπέλθῃ, ἢ νόμοι συνταχθῶσι περιχαρακώνοντες τὰ ὑπολειφθέντα καὶ διασώζοντες αὐτὰ ἐκ τῶν γαμψῶν ὀνύχων τῆς πλεονεξίας, ἢ τέλος τὸν πρωταίτιον τὸν δόντα τὸ σύνθημα ἢ ὠθήσαντα, κατὰ δυστυχίαν, εἰς τὴν ἀπώλειαν τόσον ἐθνικὸν πλοῦτον καὶ τόσην περιουσίαν σημαντικὴν, προελθοῦσαν ἐκ τῶν ἱερῶν ἡμῶν ἠθῶν καὶ δημιουργηθεῖσαν ἐκ τῶν ἀγνῶν ἐθίμων τοῦ ἡμετέρου γένους, στηλιτεύσῃ ὁ ἐνωτιζόμενος τὰ κατὰ τὴν ὀλεθρίαν ταύτην φοράν, καὶ, ἐὰν καιρός τις εὐπρόσδεκτος τυγχάνῃ πρὸς ἐπαναφορὰν εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν τάξιν, μὴ ὀκνήσῃ τό γ' ἐπ' αὐτῷ ὁ ἐνδιαφερόμενος — καὶ ἐνδιαφερόμενος εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ἦν, ἐστὶ καὶ ἔσται σύμπαν τὸ Γένος ἡμῶν — πᾶσαν νὰ καταβάλῃ ἐνέργειαν πρὸς διάσωσιν καὶ προστασίαν, ἐπιδιώκων διὰ παντὸς θεμιτοῦ μέσου τὴν ἀναστήλωσιν αὐτῶν εἰς τὸ πρόσθεν καθεστὼς τὸ κάλλιστα δοκιμασθὲν κατὰ τοὺς μαύρους χρόνους τῆς ἀπαιδευσίας καὶ τοῦ χειμῶνος, ὃς δριμὺς εἶχεν ἐνσκήψει ἐπὶ τῶν ταλαιπώρων ἐκείνων σκηνωμάτων, τῶν διασωσάντων καὶ θρησκείαν καὶ ἐθνισμὸν μεθ' ὅλας τὰς ἐλλείψεις ὅσας οἱ σημερινοὶ καλοθεληταὶ ἐξευρίσκουσι, διὰ τῆς ὑπὸ τῶν λεπτεπιλέπτων αὐτῶν χειρῶν γενομένης ἀναδιφήσεως τῆς λεγομένης ἱστορίας, μονομερῶς πολλάκις κρινούσης καὶ σφάλματα μόνον παρουσιαζούσης.

Α΄

Πρόκειται περὶ μονῶν ἢ μοναστηρίων, σκηνωμάτων δηλουσῶν ἱερῶν ἀφιερωθέντων εἰς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ φροντιστηρίων* ἄλλως καλουμένων καὶ σεμνείων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, μακρὰν τῆς τύρβης τῶν ἐγκοσμίων, ἐν ὄρεσιν ἱδρυθέντων καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς, ἔνθα κακουχούμενοι καὶ δεινὰ μυρία ὑφίστάμενοι οἱ ἐν αὐτοῖς ὑπηρετοῦντες μοναχοὶ**, κύριον σκοπὸν ἔθεντο πρός τε τῇ σωματικῇ αὐτῶν δουλαγωγίᾳ καὶ κακουχίᾳ, τὴν διάσωσιν καὶ περιθρίγκωσιν τῆς ἀμώμου ἡμῶν ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως, καὶ τὴν ψυχικὴν αὐτῶν ὠφέλειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν διὰ θεμιτῶν μέσων προσεπαύξησιν καὶ καλλιέργειαν τῆς εἴτε κινη-

---

* Φροντιστήριον, διατριβὴ ἢ μοναστήριον, ὅπερ ἀττικοὶ σεμνεῖον καλοῦσι . . . . Ἐν ἑκάστῃ δὲ οἰκίᾳ ἱερὸν, ὃ καλεῖται σεμνεῖον καὶ μοναστήριον, ἐν ᾗ μυούμενοι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελοῦνται [Μεγ. Ἐτυμολ.].

** Παρὰ τὸ μόνῳ Θεῷ προσεύχεσθαι· ἢ παρὰ τὸ μόνα ἄχη ἔχειν ἤγουν λύπας.

τῆς εἴτε ἀκινήτου ὑλικῆς τῶν μονῶν — ἢ κάλλιον εἰπεῖν τοῦ οἴκου αὐτῶν — περιουσίας. Χρηστοὶ καὶ ἐνάρετοι οἱ πρῶτοι ἱδρυταὶ τῶν μονῶν, χρηστότεροι κατὰ πάντα καὶ ἐναρετώτεροι οἱ τούτων διάδοχοι, οἵτινες στοιχοῦντες τῷ παναρχαίῳ ἐκείνῳ γνωμικῷ ἀξιώματι, καθ' ὃ «οὐχὶ τὸ κτήσασθαι τὰ ἀγαθὰ χαλεπὸν οἰόμενοι ἀλλὰ τὸ τηρῆσαι», ἐτήρουν τὴν παρακαταθήκην ταύτην δίκην κόρης ὀφθαλμοῦ καὶ εἰργάζοντο ἀνενδότως ἵνα προσαυξήσωσι τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτοῖς τάλαντον, κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν παραβολὴν φαινόμενοι κατὰ πάντα δοῦλοι πιστοὶ καὶ ἀγαθοί.

Παρὰ τὰς ἐπιπροσθούσας μεγάλας καὶ σφοδρὰς θυέλλας, παρὰ τὰς δυσμενεῖς περιστάσεις, αἵτινες ἐνέσκηψαν ἐν τῷ κλίματι τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν ὀρθοδόξου ἔθνους, τὰ μοναστήρια ταῦτα ἴσταντο ὡς τόσαι φωτοβόλοι ἑστίαι θερμαίνουσαι τοὺς πέριξ ἐν ἀκτίνι μείζονι ἢ ὅσον ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ· ἡ τῶν μοναχῶν πολιτεία, ἡ ταῖς χρείαις τῶν ἀνθρώπων ὑπηρετοῦσα, ἡ παρέχουσα τοῖς πᾶσιν εὐεργεσίαν ἀνεξαρτήτως θρησκεύματος καὶ φυλῆς, εἶχε κατακτήσει τὴν ὑπόληψιν καὶ συμπάθειαν τῶν κρατούντων ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ παρέχηται αὐτοῖς ἀμέριστος ἡ εὔνοια καὶ δι' ὑψηλῶν αὐτοκρατορικῶν καὶ βεζυρικῶν ἐγγράφων νὰ κατοχυρῶνται τὰ δίκαια αὐτῶν καὶ εἰς πολλὰ ἐξ αὐτῶν καὶ ἀσυδοσία ἔτι, ὑψηλῇ ἐπινεύσει, νὰ παρέχηται. Ἡ παροιμιώδης τῶν μοναχῶν φιλοξενία ἐγίνετο λαϊκὴ παροιμία καὶ ἐάν ποτε ἐγίγνετο ἢ ἐτελεῖτο ἀφειδής τις μεγιστάνων δοχὴ ἢ ἑστίασις ἐκηρύσσετο τοῦτο ὡς παροχὴ μοναστηριακή. Οἵ τε βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες καὶ οἱ ἔνδοξοι σουλτάνοι μετὰ πολλῆς τῆς στοργῆς περιέθαλπον τὰ ἱερὰ ταῦτα κέντρα καὶ ἄφθονα παρεῖχον αὐτοῖς τὰ εὐεργετήματα. Τοὺς μοναχοὺς ὡς ἐγκαταλιπόντας τὸν κόσμον καὶ ζητοῦντας τὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως εὐχομένους ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ διατελούντων καὶ τὸν πολύπλαγκτον ἐν αὐτῷ βίον διανυόντων, ἐνόμιζον ὡς ὑπερφυσικά τινα ὄντα καὶ διὰ πολλῆς ἦγον τιμῆς οἱ ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου μεγιστᾶνος μέχρι καὶ τοῦ ἐλαχίστου ἀστοῦ. Ἐντεῦθεν νομίζομεν ἐξηγεῖται διατὶ πολλὰ κτήματα ἔμειναν ἄγραφα εἰς τὰ δημόσια γραφεῖα καὶ διατὶ αἱ ἄπειροι ἐκτάσεις τῆς γῆς αἱ ἀφιερούμεναι παρ' ὁμογενῶν τε καὶ ἀλλογενῶν εἰς τὰς ἱερὰς μονὰς δὲν εἶχον λάβει τὴν δέουσαν νομιμότητα ἔναντι τῶν ἐπισήμων τοῦ Κράτους γραφείων. Οἱ εὐσεβεῖς δωρηταί, οἱοιδήποτε καὶ ἂν ἦσαν, δὲν ἀπέβλεπον δωροῦντες τὰς γαίας αὐτῶν εἰς τὸ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὸ μοναστήριον διὰ συμβολαίου, ἀλλ' ἠρκοῦντο νὰ βλέπωσιν ἢ μανθάνωσιν ὅτι ὁ εὐσεβὴς αὐτῶν σκοπὸς ἐξεπληρώθη ἢ ἐκπληροῦται, συντελέσθη ἢ συντελεῖται, παρεχομένου, δηλονοῦν, τοῖς πεινῶσιν ἄρτου, τοῖς διψῶσιν ὕδατος, τοῖς πάσχουσι περιθάλψεως, τῶν φερνῶν ταῖς ἐν ὥρᾳ γάμου παρθέναις, τοῖς γέρουσι καὶ ἐξηντλημένοις καὶ ἀνικάνοις πρὸς ἐργασίαν τῶν πρὸς τὸ ζῆν χρησίμων, τοῖς ἀπόροις παισὶ καὶ ἐφήβοις πρὸς τῇ ὑλικῇ τροφῇ καὶ τῶν μαθημάτων τῆς πνευματικῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας καὶ καθεξῆς· οὕτως ὥστε ἡ εὐεργετικὴ αὐτῶν δρᾶσις ἐπεξετείνετο εἰς κύκλον εὐρὺν, ῥώμην τε καὶ σθένος παρέχουσα πνευματικὸν καὶ ὑλικὸν πᾶσι τοῖς προσπελάζουσιν αὐτοῖς. Ἡ εὐαγγελικὴ καὶ σεμνὴ τῶν μοναχῶν πολιτεία, ἡ διηνεκὴς αὐτῶν πρὸς τὸν Ὕψιστον προσευχὴ καὶ ἡ παραδειγματικὴ ἐν τῷ κόσμῳ διαπόρευσις, ἐξησφάλισαν οὕτως εἰπεῖν ὑπὲρ αὐτῶν πάσας τὰς συμπαθείας πάντων τῶν αὐτοῖς συνοίκων λαῶν. Δὲν παρουσιάζονται ἐν ἡμῖν τὰ τῆς ἑσπερίας λήξεως τερατουργήματα καὶ ἡ ἀκατάληπτος ἐκείνη διαγωγὴ, ἥτις ὡς ἀναγομένη εἰς ἄλλον κύκλον ἔχει καὶ διάφορα τὰ ἐλατήρια καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῆς. Παρ' ἡμῖν ἐπικρατεῖ ἀφοσίωσις, μετ' ἐπιγνώσεως, πρὸς τὴν πίστιν τῶν πατέρων ἡμῶν, ἡ σεμνότης τοῦ βίου, ἡ προσευχὴ, ἡ νηστεία, ἡ ἀποχὴ ἡ ἐπαινετὴ ἀπὸ πολιτικῶν μεταπτώσεων καὶ μεταλλαγῶν, οὐδὲν πλέον οὐδὲν ἔλαττον ἢ αὐτὸ τοῦτο βίος πνευματικὸς, βίος εὐεργετικός.

(Ἕπεται συνέχεια).

ὁ Καισάνδρειας ΛΕΟΝΤΙΟΣ

ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν δικαστήριον

Ἡ Εὐγενία Παναγιώτου Σαρηγιαννάκη, τὸ γένος Βάτη, χριστιανὴ ὀρθόδοξος ὑπήκοος ὀθωμανὴ, ἄνευ ἐπιτηδεύματος, καὶ κάτοικος Φαναρίου Κων]πόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν, καὶ ὥραν 2 εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀν-

τιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Παναγιώτου Σκρηγιαννάκη, χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ, μηχανικοῦ ἀτμοπλοίων καὶ κατοίκου Φαναρίου, ἐπὶ διαζυγίῳ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 24 μαρτίου 1903.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ πρ. Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 3

Ὁ γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΥΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΟΡΥΤΣΑΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. 951 καὶ ὑπὸ χρονολογίαν 8 νοεμβρίου 1902 περὶ διαζυξέως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Φανῆς Σωτ. Πλέκη, τὸ γένος Νικολ. Ντούμα, κατοίκου Μοσχοπόλεως, ὑπηκόου ὀθωμανῆς ὡς νομίμου καὶ ἀποδεδειγμένην

Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφισταμένον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Σωτηρίου Χρ. Πλέκη.

Διατάσσει τὴν τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένου φύλλου «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ Σωτηρίῳ Χρ. Πλέκῃ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τὰ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια τριακόσια (ἀρ.θ. 300) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη.

Ἐν Κορυτσᾷ, τῇ 13 μαρτίου 1903.

ὁ πρόεδρος

† ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ 1

ὁ γραμματεὺς

Β. Α. ΠΟΓΑΙΑΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
Πνευματικὸν Δικαστήριον

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀρ. πρωτ. 8428 καὶ ἡμερ. 13 νοεμβρίου 1902 ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Μαρίας Ζαχαρίου κατοίκου Φερί-κιοϊ Κων)πόλεως ὡς νομίμου καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύσσει τὸν ἐν τοῖς διαδίκοις ὑφισταμένον γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Ζαχαρίου Κουρατζόγλου, ὁρμωμένου ἐκ Κόκισας τῆς ἐπαρχίας Ἰκονίου, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, κατοικίας καὶ ἐπαγγέλματος,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἐπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ Ζαχαρίᾳ Κουρατζόγλου, ὡς ἡττηθέντι ἐν τῇ δίκῃ, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων, ἀνιόντα μὲν εἰς γρόσια ἑξακόσια πεντήκοντα (ἀριθμ. 650) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 27 φεβρουαρίου 1803

Ὁ πρόεδρος

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 1

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Πρόδρομος μάγειρος Καστρινὸς, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανὸς, μάγειρος τέως τὸ ἐπάγγελμα καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, προσκαλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν δευτέραν εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Χρυσάνθης Προδρόμου, τὸ γένος Παύλου Τουγλίδου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Σιρκετζῆ Κωνσταντινουπόλεως (Δεμὶρ-καποῦ), ἐπὶ διαζυξέως. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων-σταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 18 μαρτίου 1903.

Ὁ πρόεδρος

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 2

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
Πνευματικὸν Δικαστήριον

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀρ. πρωτ. 6758 καὶ ἡμερομ. 23 σεπτεμβρίου 1902 ἀγωγὴν τῆς Θεοδοσίας Μ. Καραμάνου ὡς νομίμων καὶ βάσιμον,

Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον Μιχαὴλ Καραμάνον μάγειρον ὅπως καταβάλῃ ἐπ' ὀρίστου τέσσαρα (ἀρ. 4) μετζήτια κατὰ μῆνα τῇ ἐναγούσῃ λόγῳ διατροφῆς αὐτῆς τε καὶ τοῦ κοινοῦ αὐτῶν τέκνου,

Κηρύττει τὴν παροῦσαν ἀπόφασιν προσωρινῶς ἐκτελεστήν.

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἐπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθησιν ἐξ ἡμισείας ἀμφοτέροις τοῖς διαδίκοις, ὡς συζύγοις, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνερχόμενα μὲν εἰς γρόσια τριακόσια ἑξήκοντα τρία (ἀρ. 363) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 27 φεβρουαρίου 1903

Ὁ πρόεδρος

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 2

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ